

Daizeze Bed'ea

**Porciones del Nuevo Testamento
en ěbĕrã bed'ea – Katío**

Daizeze Bed'ea

Porciones del Nuevo Testamento en ěbĕrã bed'ea – Katío

[cto]

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

Primera Edición
2012

www.ScriptureEarth.org/cto

Esta obra está bajo una licencia Creative Commons (by-nc-nd)
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Índice

<i>título</i>	<i>español</i>	<i>abreviatura</i>	<i>página</i>
Jesúsd'ebemata Mateoba b'ud'a	<i>Mateo</i>	(Mt).....	1
Jesúsd'ebemata Marcoba b'ud'a	<i>Marcos</i>	(Mr)	56
Jesúsd'ebemata Lucaba b'ud'a	<i>Lucas</i>	(Lc)	90
Jesúsd'ebemata Juanba b'ud'a	<i>Juan</i>	(Jn)	145
Jesúsba zok'akuad'aba od'apead'a	<i>Hechos</i>	(Hch).....	186
Pabloba k'arta b'ud'a mebẽrã Roma bid'arãita	<i>Romanos</i>	(Rom).....	233
Mapas			253

*Mawũãmina naĩ b'usid'a
ĩjãnamarẽã Jesúra zhãrã
Ėdrubita Daizeze Warrata.
Maĩta ĩjãbũdaba izhik'areuba
erub'eamarẽã Daizeze ũme
b'ai jũ ěãta.*

Juan 20:31

Jesúsd'ebemata Mateoba b'ud'a

Jesucristo urud'ebemata b'ead'a

(Lucas 3:23-38)

1 ¹ Jesucristo urud'ebemata b'ead'a trūta naüne b'u tab'ua. Jesucristora rey David'eba uruta Abrahamneba urua.

² Abraham warra Isaac, Isaac warra Jacobo, Jacobo warra Judá, dewara zhi mebērāta. ³ Judá warra Fare, dewara Zara, āzhi papa Tamar basia. Fare warra Esrom, Esrom warra Aram. ⁴ Aram warra Aminadab, Aminadab warra Naasón, Naasón warra Salmón. ⁵ Salmón warra Booz, zhi papa Rahab basia. Booz warra Obed, zhi papa Rut basia. Obed warra Isaí. ⁶ Isaí warra rey David,

David warra Salomón, zhi papara Uría kīma basia. ⁷ Salomón warra Roboam, Roboam warra Abía, Abía warra Asa. ⁸ Asa warra Josafat, Josafat warra Joram, Joram warra Uzía. ⁹ Uzía warra Jotam, Jotam warra Aca, Aca warra Ezequía. ¹⁰ Ezequía warra Manasé, Manasé warra Amón, Amón warra Josía. ¹¹ Josíara Jeconíaba dewara zhi mebērāba āzhi zezeta b'asia, maũ ewadera israelitarā jidakuae edesid'a Babilonia druaed'a.

¹² Mawũã Babiloniaēna eded'apead'a tēāne Jeconía warra barasia, mawũē Jeconía warra Salatiel, Salatiel warra Zorobabel. ¹³ Zorobabel warra Abiud, Abiud warra Eliaquim, Eliaquim warra Azor. ¹⁴ Azor warra Sadoc, Sadoc warra Aquim, Aquim warra Eliud. ¹⁵ Eliud warra Eleazar, Eleazar warra Matán, Matán warra Jacobo. ¹⁶ Jacobo warra José, Joséra María kīma basia, Jesúra Maríaba tod'ata zhārā Ēdrubia abada.

¹⁷ Mawũã Abrahamneba urura rey David bitabai numasia catorce. Rey David'eba urura Babilonia druaed'a jidakua eded'apead'a bitabai numasia catorce. Babiloniaēna jidakua eded'apead'ad'eba urura zhārā Ēdrubi bitabai numasia catorce.

Jesucristo tod'a

(Lucas 2:1-7)

¹⁸ Jesucristo tod'ara k'āwũã basia: Zhi papa Maríara José ūme zhi edad'aíta bed'eape panune, zhi edad'a ēwed'a b'iog'oasia Jawurebiad'eba. ¹⁹ Joséra biata b'uba zhārā ji ēbaita maũ k'area chupea idu b'u krīñasia. ²⁰ Izhi mawũã krīchaburud'era ángel Daizezed'eta k'āimok'arad'e zhi ūdubipe mawũasia: José, bura rey David'eba uruta b'ua, María edaira perarārũã, izhira b'iog'oasia Jawurebiad'eba. ²¹ Maríabara zhūmakīrāta toya, maũ

b'ara Jesústa trügadua, trû mawûã b'aya izhid'erãta êdrubigai baera âzhi k'azhiruad'eba. ²²Maû jôma Daizezeba jarad'ata arimaê berab'arisia izha bed'eata jarabibarid'eba mawûânata:

²³ Âwûêrã zhi aduag'aita b'ïog'oape zhûmakîrãta toya, maû Emanuelta trügad'aya. Maû trûbara mawûã b'ua: Daizezera dazhirã ûme b'ua.

(Isaías 7:14)

²⁴ Joséra k'âimok'ara numanata ûrûmape ángel Daizezed'eba jarad'ata arib'aesia, mawûê Maríara edasia. ²⁵Mawûãmîna eruk'ãi êbasia, aramaüne zhi wau âwûêrã wûãwûãta toburud'era Josébara Jesústa trügasia.

Chîdaud'eba ne arimaê jarabadata zed'apead'a

2 ¹Judea druad'e Belén pûwurud'e Jesús tosid'era, maû druad'era Herodeta reyta b'asia, maüne ûmadau ûtu zebariareba Jerusalén pûwurued'a zesid'a chîdaud'eba ne arimaê jarabadata. ²Mobe wid'i mawûâsid'a: ¿Sâma b'u Rey judîorãne tod'ara? Chîdau izhid'ebemata ûmadau ûtu zebariare ûdubudaba दौरa zebûda ibia jarad'aita.

³Maûta ûrîpe rey Herodera bî êãsia Jerusalénne b'e bawara. ⁴Mawûê Herodebara jôma trûbigasia sacerdoterã nok'orãta, ûrãg'a Moisés'e jarabada bawara, mobe wid'isia sâma toi basita Daizezeba Rey zok'aita jarad'ara. ⁵Mawûê âzhara mawûâsid'a: Belén pûwurud'e toya Judea druad'e. Maûenabemata zhi b'umata Daizezeba bed'eata jarabibariba mawûâsia:

⁶Belén, bûra Judá druad'ebema, Judá druad'e pûwuru wag'auta tab'e k'âñabara bûra wîka b'u êã. Numape bud'eba Nok'ota ûtu zeya, maûbara erunûmaña murêrã Israel b'eta.

(Miqueas 5:2)

⁷Mobeburu Herodebara chûwêã trûkuasia chîdaud'eba ne arimaê jarabadata, Jesús tod'a ewarîra maûrãneba bia k'awuasia chîdau ûtu zed'a ewarid'eba.

⁸Mobe Belén pûwurued'a zok'akuaburuta mawûâsia: Belén pûwuruid'u wãnape bia wid'iudua wûãwûãnebemata. Ûdubudad'era muãã k'awuabiudua musid'a wãpe ibia jaraita.

⁹Âzhara rey bed'ea ûrînape wâsid'a. Maüne ûmadau ûtu zebariare chîdau ûdud'apead'ara âzhi na wãsia, jûêburud'era ûrû jirab'esia wûãwûã b'arizhiru maê.

¹⁰Chîdauta mawûã ûdud'ai k'âbãêã sobiasid'a. ¹¹Deid'u wãbudad'era wûãwûã zhi papa María ûme ûdusid'a, mawûê sãk'ok'od'e b'adape ibia jarasid'a. Mobe ne biata ewad'ape wûãwûãã diasid'a orota, incienso kerata, mirra kerata.

¹²Maû têã Daizezeba k'âimok'arad'e jarasia wakusa wãna êbamarêã rey Herodema, mawûê âzhi druad'a jêrûya jûdrusid'a o awurud'e.

Egipto druad'a merûnapead'a

¹³Chîdaud'eba ne arimaê jarabadata wãnapead'a têãne, ángel Daizezed'eta k'âimok'arad'e Joséa zhi ûdubipe mawûâsia: Piradrurua, wûãwûã zhi papa ûme edeburuta Egipto druad'a merû wãrûã, mobe muã jarayeed'a maînu b'adua. K'awuarua, Herodebara wûãwûã beaita jurûya.

¹⁴Aramaüne José ûrûmape diamase wûãwûã zhi papa ûme edeburuta wãsia Egipto druad'a. ¹⁵Maînu b'ud'e Herode beusia. Mawûê Daizezeba jarad'ata arimaê berab'arisia izha bed'eata jarabibarid'eba mawûânata:

Muārā mu Warra trūsia Egiptod'eba zemarēā.

(Oseas 11:1)

Warra zakerā beakuad'apead'a

¹⁶Chídaud'eba ne arimaē jarabadaba izhi sewabudata k'awuape Herodera k'ābāēā kīrūsia, mawūē warra zakerā año ūmeneba ed'aa b'eta Belénne ked'eta, Belén k'aita ked'eta jōma beakuad'amarēā jarasia. Izhima maū ānota arimaē basia Jesús tod'a ewarita k'awuad'ad'ebara chídaud'eba ne arimaē jarabadad'eba. ¹⁷Mawūē arimaē berab'arisia āzhi papa jēgad'aid'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibariba Jeremiaba mawūānata:

¹⁸Ramā pūwurud'e nemita ūribudata k'ābāēā b'ia jēgad'aya, ūī-ūīā jēgad'aya. Raquelta jēgaya zhi warrarā k'area, zhi kīrātūmabi ēbaya beukuasi baera. (Jeremías 31:15)

Jērūya zed'apead'a Egiptod'eba

¹⁹Herode beuburud'era ángel Daizezed'eta Egiptod'e Joséa k'āimok'arad'e zhi ūdubipe, ²⁰mawūāsia: Piradrurua, wūāwūā zhi papa ūme edeburuta Israel druaed'a wārūā, ya beukuasia wūāwūā beaita b'ead'ara.

²¹Mobeburu José piradrūpe wūāwūā zhi papa ūme edeburuta wāsia Israel druaed'a. ²²Mawūāmina Arquelao Judead'e reyta b'ūta, zhi zeze Herode b'ad'abari b'ūta ūrīpe maīnu wāirā perasia. Maūne Daizezeba k'āimok'arad'e jarape wāsia Galilea druaed'a. ²³Mawūā wāpe pūwurū Nazaret abada maē b'esia, mawūē arimaē berab'arisia Jesús'd'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibarirāba mawūānapead'ata: Izhira Nazared'ebema ad'aya.

Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'ad'a

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

3 ¹Jari ewadera Juan Buruk'oemiā zepe Judea druaed'e drua drudrua tab'ū maē miā ūrāg'aburuta, ²mawūāsia: K'azhiruara āmape Daizezeta pēwāūdua, Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. ³Juan mawūā bed'eaita jarad'ata Daizezeba bed'eata jarabibariba Isafāba mawūāsia:

Iab'a nemi jīgua bed'eaburuta drua drudrua tab'ū maē mawūāña: Bia ēārā āmabudaba araa obudak'audua Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota. (Isaías 40:3)

⁴Juanbara jū b'asia camello k'ara omata, ne e omaba kurru tājū b'asia, k'o b'asia ad'ichichita, do b'asia urrajōta.

⁵Izhima ze nūmasia Jerusalénne b'eta, Judea druaed'e b'eta, Jordán do k'aita b'eta.

⁶Jordán dod'e Juanuā zhi buru k'oebisid'a āzhi k'azhiruata jara. ⁷Fariseorāta saduceorāta izha bio ūduburuta izha buru k'oemareā zebudad'era ūkurua mawūāsia: Marā bia ēāta b'eba dāmata neārā bara b'e kīrāk'a b'ea. ¿Mawūā b'eta k'aiba ēdrud'aya asi Daizezeba kīrūbiba pua k'awua okuaita ūrū bad'ebara?

⁸Mawūē dajada k'azhiruara āmape b'eta Daizezeta pēwā b'eaudua. ⁹Mazhi sobitabaiba Daizezebara pua k'awua o ēāta krīchabudata Abrahamta mazhi zezeta erub'ea arāūdua. Muā marāā jaraya, Daizezebara Abraham warrarā babi b'eya mong'ara za tab'esid'a. ¹⁰Daizezed'era zag'ara ya zhi arib'aema bakuru k'arrad'e tukuaita. Mawūē bakuru bia zaud'a ēārā tukuape pepekuaya

tebúd'e. (Aramaü kîrâk'a Daizezebara pua k'awua oya k'azhiruata obadara.)
¹¹ Muärâ wârânebai marâ baniâba buru k'oe b'ua k'azhiruara âmape Daizeze pëwânamarëâ. Mawüâmina iab'a mü tëâ urua, maüba jërüne jü b'ura muärâ izhima edeid'e b'u ëâ, izhira audre zhi zroma mü k'ânabara. Marâ izhara Jawurebiata diaya, mawüâmina izhid'ebemata ijâna ëburu pua k'awua okuaya tebuba. ¹² Trigo ezoabarira izhi juwuad'e erub'ua, trigora ezoape zhi tara zhi wuag'abari maë wuag'aya, mawüâmina zhi k'âbura baya tebu kik'ata numüne. (Aramaü kîrâk'a izhid'ebemata ijâ b'era izhi maë b'ukuaya, mawüâmina zhi ijâna ëärâ pua k'awua okuaya.)

Jesús buru k'oed'a

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Jesús Galilead'eba Juanma Jordán doid'u zesia Juanba buru k'oemarëâ.
¹⁴ Mawüâmina Juanbara buru k'oe ëbaita mawüâsia: Bua muta buru k'oemarëâ b'ud'era, ¿bura mumaäburu ib'arika?

¹⁵ Mawüâi Jesúsbara panaü mawüâsia: Murâ buru k'oedua, dazhara aramaüne Daizezeba krîñata arib'aed'aya.

Mawüâi buru k'oesia. ¹⁶ Jesús buru k'oepe doed'auba drua wâta taid'e, bājā ewa dog'oba Jawurebia Daizezed'eta üdusia pusirâ kîrâk'a izhi ürü uruta.
¹⁷ Maüne Daizezeta bājāneba bed'eaburuta mawüâsia: Naü mü Warra muärâ kuäg'a, murâ izhi k'area sobia b'ua.

Ätömiäba wäëäbiya numana Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 ¹ Jesús mobeburu Jawurebia Daizezed'eba drua drudrua tab'uid'u edesia ätömiäba wäëäbiya numaïma.

² Nek'o ëâ zhiwid'i b'uta ewarita cuarenta diamaseta cuarenta baburüd'e jarrasia. ³ Maüne wäëäbii k'area ätömiä izhima zepe mawüâsia: Buta Daizeze Warraburu mong'ara za tab'ea jaradua pan bakuamarëâ.

⁴ Mawüâi Jesúsbara panaü mawüâsia: Maüë nabemata zhi b'umata mawüâ b'ua:

Zhärâ bari zhikoba b'a ëâ, awuaraburu Daizezebara jara b'uta jöma arib'ae b'üba b'aya.

(Deuteronomio 8:3)

⁵ Mobeburu ätömiäbara edesia Jerusalén puwurued'a, mobe Daizeze deta audre ütu numüinu edepe, ⁶ mawüâsia: Buta Daizeze Warraburu ed'aa pinandrurua. Maüë nabemata zhi b'umata mawüâ b'ua:

Daizezebara izhi ängeleräta büma zok'akuaya, büra äzhi juwuad'e edad'aya bü jërüta puo ëbamarëâ mong'araba.

(Salmos 91:11-12)

⁷ Mawüâi Jesúsbara mawüâsia: Maüë nabemasid'a zhi b'umata mawüâ b'ua:

K'ärë orärüâ k'arebai k'awuaita bü Nok'o Daizezebara. (Deuteronomio 6:16)

⁸ Mobeburu ätömiäbara edesia k'atuma ütu numüinu, mobe jöma üdubisia ëjüâne drua numuta ne kîrâwäreâ ed'a numuta. ⁹ Mobe mawüâsia: Muâ naü jöma buaa diaya säk'ok'od'e k'ob'epe muta ibia jarara.

¹⁰ Mawüâi Jesúsbara mawüâsia: Ätömiä wärüâ, maüë nabemata zhi b'umata mawüâ b'ua:

Bü Nok'o Daizezetru ibia jaradua, izhi bed'eatru arib'aedua.

(Deuteronomio 6:13)

¹¹ Mobeburu ātōmiābara Jesús āmaesia. Maüne āngelerāta ūkuru zepe izhira arib'aesid'a.

Jesús miā ūrāg'a jūdruđ'a

(Marcos 1:14-20; Lucas 4:14-15; 5:1-11; 6:17-19)

¹² Juan cárceld'e numuta Jesúsba ūrībūrud'era jērūya wāsia Galilea druaed'a. ¹³ Nazaret pūwūru idaribipe wāpe b'esia Capernaúm pūwūrud'e, maū pūwūru do jed'ea ōb'u k'aita tab'ua, Zabulónneba uruta b'ead'a druađ'e, Neftalíd'eba uruta b'ead'a druađ'e tab'ua. ¹⁴ Mawūē arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawūānata:

¹⁵ Marā Zabulón druađ'e, Neftalí druađ'e b'era, do jed'ea ōb'u doya od'e b'era, Jordán do kīrārē b'era, Galilea druađ'e judīorā ēata b'era,

¹⁶ marā pāriġuađ'e b'eta Daizezed'ebema k'awuabudaba ūdud'aya ūna zromata. Mawūē aduaita beuita b'ead'aitara ūnata uruzhaya.

(Isaías 9:1-2)

¹⁷ Maū ewarid'eba Jesús miā ūrāg'a jūdruburuta mawūāsia: K'azhiruara āmape Daizezeta pēwāūdua, Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia.

Jesúsba kīmarē jurukuađ'a b'eda beamiārāta

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ Galilead'ebemata do jed'ea ōb'u doya Jesús taid'e, ūme mebērāta panūta ūdusia, ab'a Simōnta Pedro basia, zhi mebea Andrés basia. Do jed'ea ōb'u maē atarrayata b'ari panasia b'eda beamiāta panasi baera. ¹⁹ Maüne Jesúsbara mawūāsia: Mu k'aid'u panadua, mūnebemata iġānamarēā muā marā zhārā ūrāg'abarita panabiya.

²⁰ Mawūāi āzhara audre ēāne atarraya kenab'arid'ape k'aid'u jūdrušid'a.

²¹ Mamaūba Jesús wāburud'era dewara awururāta ūme mebērāta panūta ūdusia, Jacobota zhi mebea Juanta ūdusia, Zebedeo warrarāta āzhi zeze Zebedeo bawara jābad'e b'eta, āzhi atarrayata tud'uzoad'ata araa jūkua duanasia, Jesúsbara maüne jurukuasia. ²² Mawūē āzhara audre ēāne jābata āzhi zezeta āmaēbudata k'aid'u jūdrušid'a.

Jesúsba ūrāg'ad'a k'abanata

(Lucas 6:17-19)

²³ Aramaüne Galilea drua jōma Jesús purrua wāburuta de zhi jurebadata nūme maē miā ūrāg'a wāsia, bed'ea biata jarak'a wāsia Daizezeta Nok'od'ebemata. K'aya b'eta, pua b'eta jōma b'ebi wāsia pūwūru tab'e maē.

²⁴ Aramaüne izhira Siria drua jōma trūpoaburuba jōma wesid'a pua b'eta, nekīrātōnoāba k'aya zuburia b'eta, kīrānema b'eta, jai ab'eta, k'akua pira ēā k'aya b'eta webudata b'ebikuasia. ²⁵ Zhārā bio Jesús k'aid'u numasia Galilea druađ'ebemata, Decápoli pūwūrud'ebemata, Jerusalén pūwūrud'ebemata, Judea druađ'ebemata, Jordán dod'e kīrārēbemarāta.

Sobiaid'ebemata jarad'a k'atumane

(Lucas 6:20-23)

5 ¹ K'abanata ūdupe Jesús k'atuma zakeid'u wārīzepe jewed'aburud'e orrasid'a izha jurukuađ'abara. ² Mawūē miā ūrāg'a mawūāsia:

- ³ Sobiaudua Daizezed'ebemata k'awuai k'area zuburia b'era, mawüā b'era Daizezeta Nok'od'ebema.
- ⁴ Sobiaudua jëga b'era, mawüā b'era Daizezebara kîrâtûmabigaya.
- ⁵ Sobiaudua zhi zromane duanu ëärä, mawüärä druata jidad'aya Daizezeba diaburuta.
- ⁶ Sobiaudua Daizezed'ebema k'area jarra b'era, aramaüne izha krîñata oya b'era maüne numabigaya.
- ⁷ Sobiaudua zhārā sozuburia b'era, mawüärä Daizezebara sozuburiaya.
- ⁸ Sobiaudua soid'u b'eba so nene ëä b'era, mawüärä üdud'aya Daizezera.
- ⁹ Sobiaudua zhārāta zhiya adu-a duanabi b'era, mawüärä Daizeze warrarä ad'aya.
- ¹⁰ Sobiaudua biata ob'e k'area zuburia obudad'era, mawüā b'era Daizezeta Nok'od'ebema.
- ¹¹ Sobiaudua mu k'area ik'azhirua jarabudad'era, zuburia obudad'era, nekîrâtônöä bî ëä jarabudad'era sewa neburu.
- ¹² B'usrid'audua, sobiaudua, mawüärä marābara ütre ne biata waib'ua jidad'aya.
Daizezeba bed'eata jarabibarirä b'ead'asid'a mawüā zuburia obazhid'a marä b'e nawed'a b'ead'ata.

Tä kîrāk'a b'ea druad'e b'eräita

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ Marä tä kîrāk'a bigata b'ea druad'e b'eräita. Mawüāmina tä zhi kuyata jörä, ¿k'ärëba kuyaipe? Jipad'e seri ëbaya, mawüë b'aribue panuä biradigad'amarëä.

Ûnata b'ea ëjüäne b'eräita

¹⁴ Maräneba Daizezed'ebemata üdu b'eba marä ûnata b'ea ëjüäne b'eräita. Mawüë pæwuru k'atumane ürü tab'uta merü b'e ëkîrāk'a b'ea. ¹⁵ Miöba ibîrā k'oaape äna numuka, awuaraburu ütu b'ubarä jöma ûnamarëä ded'a b'eta. ¹⁶ Aramaü kîrāk'a ûnata maräneta ûnabiudua zhārä kîrābita, aramaüne marāba biata ob'eta üdud'amarëä, maüneba ibia jarad'amarëä marä Zeze ütre b'uta.

Jesúsba jarad'a Moisé üräg'ad'ebemata

¹⁷ Krîcharäudua murä Daizezeba üräg'a Moiséa diad'ata seribi ëä numuïta zesita, Daizezeba bed'eata jarabibariräba b'ud'apead'ata seribi ëä numuïta zesita. Awuaraburu murä zesia maü arib'aeita. ¹⁸ Mûä wärînu marää jaraya, bājāta egorota neba ëä numunerä Daizezed'e üräg'ara miä wîkabid'a neba ëä säwüā berab'arii b'uta jöma arimaë berab'ariyeed'a. ¹⁹ Mawüë iab'aüba maü üräg'ad'ebemata ab'a arib'ae ëäta wîkata arib'ae ëburu, aramaüne zhārä b'ea arib'ae ëbaita jaradiara, zhi zroma ëbaya Daizezeta Nok'od'ebemanerä. Mawüāmina iab'aüba arib'ae numurä, aramaüne dewauräba arib'aed'amarëä jaradia numurä, maü zhi zroma baya Daizezeta Nok'od'ebemanerä. ²⁰ Maüneba muä marää jaraya, üräg'a Moiséd'e jarabada k'añabara fariseorä k'añabara Daizezeba jara b'uta marāba audre kîrāëpa arib'aed'a ëburu, Daizezeta Nok'od'ebemata b'ea ëä.

Jesúsba jarad'a kīrūbid'ebemata

(Lucas 12:57-59)

²¹Marābara zhi ūrīmata zōrārā b'ead'aa mawūāsīd'a: Miā bearārūā, miā beara nok'oba pua k'awua oya. ²²Mawūāmina muā marāā jaraya, iab'a zhi mebea ūme kīrūburura Daizezeba pua k'awua oya. Iab'auba zhi mebeata krīcha ne ēā b'arib'ua aburura nok'orā wag'aurāba pua k'awua od'aya. Iab'auba zhi mebeata ik'azhirua jaraburura wābid'aya tebū puread'e.

²³Mawūē altar maē ne weburud'e, bua bī ēā od'ad'eba bu mebeata bu ūme bī ēā numuta k'awuara, ²⁴bua ne weburura mama altar maē āmaēdua, mobe wāpe naara buzhi mebeata ibiad'e odua, mobeburu zepe bua ne wed'ara Daizezea diadua.

²⁵Bua bī ēā od'ad'eba bu jura ūme k'adruabai krīcha araa zerua, nok'oma od'e izhi ūme wābuda wed'a mawūā odua. Mawūā o ēburu bu jura b'ubara nok'o zhārā k'awua obaria chāb'ariya, waya nok'oba policia chāb'ariya ed'a b'umarēā cárceld'e. ²⁶Muā wārīnu buaa jaraya, bura mamaūbara ēdru ēā nok'oba plata sōmbe diaita jarad'ata jōma dia ēburu.

Kīma ēāta eruk'āī ēbaid'ebema

²⁷Mar ābara zhi ūrīmata mawūāsīd'a: Kīma ēāta eruk'āīrārūā. ²⁸Mawūāmina muā marāā jaraya, bariduba wūērāta eruk'āī krīna akura, izhi sod'e maū wūērā ūme k'azhiruata oburua.

²⁹Mawūē bu dabu juwua araarebemaba buta k'azhiruad'e b'aebiīd'ebema orārūā, aramaūne bu dabura ēūtape bud'ebara b'aribueburuk'arua. Audre biga bud'ebemata ab'a aduaita buta k'akua igurua b'aribued'ai k'āñabara tebud'e. ³⁰Juwua araba buta k'azhiruad'e b'aebiīd'ebema orārūā, aramaūne bu juwuara b'uatupe bud'ebara b'aribueburuk'arua. Audre biga bud'ebemata ab'a aduaita buta k'akua igurua b'aribued'ai k'āñabara tebud'e.

Miā āmaburud'ebema

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹Dewara zhi jaramata mawūāsīd'a: Bariduba izhi wūērāta āmaburud'era, āmaburud'ebemata k'arta ope diadua. ³²Waya muā marāā jaraya, bariduba izhi wūērā āmaburuta awuru eruk'āī ēāta āmarā, awuruta k'āīburuba k'azhiruata obiya. Maū wūērā āmanapead'ata k'āīburusid'a k'azhiruata oya.

Jesúsba jarad'a wārīnu bed'eaita

³³Dewara marābara zhi ūrīmata zōrārā b'ead'aa mawūāsīd'a: K'ārē wārīnu arib'aeya arārūā sewata, awuaraburu arib'aedua Daizeze daid'u wārīnu arib'aeya ad'ara. ³⁴Mawūāmina muā marāā jaraya: K'ārē oita k'ārē daid'u wārīnu arib'aeya arāūdua. Miā ūtre daid'u, ūtrera Daizezeta Nok'o bugue baera. ³⁵Miā drua daid'u, druara Daizezeta tuga b'u baera. Miā Jerusalén daid'u, Rey ūtrebema zhi zroma pūwuru baera. ³⁶K'ārē oita miā buzhi buru daid'u wārīnu arib'aeya arārūā, buara bud'a ab'abid'a torroa pāīma ob'e ēbaera. ³⁷K'ārēta marāba od'aiburū ājāne audua, od'a ēburū ājāne arāūdua. Ne āmaña jaraburura bia ēāneba ze b'uta ātōmiāneba ze b'ua.

Bĩ ěã obudad'era ab'arika orārũã*(Lucas 6:29-30)*

³⁸ Marābara zhi ūrĩmata mawũāsĩd'a: Iab'auba zhārã dabũta ārĩrã izhisĩd'a ab'arika dabũ ārĩnāĩbara, kid'ata jōnawera izhisĩd'a ab'arika kid'a jōnawed'aibara. ³⁹Waya muã marāã jaraya, ab'arika orārũã iab'auba bũta bĩ ěã oburud'era. Bariburũ bariduba bũta kĩrã juwua araarebemata tachira wuadua dewarabemasĩd'a. ⁴⁰Iab'auba bũ camisata jārĩĩ k'area nok'oa k'awua obi krĩña nũmerã, diadua buzha wua āneb'ari b'usĩd'a. ⁴¹Bariduba ne zũguata buzhi poeayeed'a zaread'e ataubira poeama ũme ataurua. ⁴²Iab'auba k'ārẽta wid'ira diadua. Iab'auba ne presta wid'ira dia ěã nũmarārũã.

Dazhi jura b'eta kuāg'aid'ebema*(Lucas 6:27-28, 32-36)*

⁴³Marābara zhi ūrĩmata mawũāsĩd'a: Kuāg'arua zhārã bũ ũme zhibiara, jurarua bũ jura b'ura. ⁴⁴Waya muã marāã jaraya, kuāg'audua marã jura b'era, ibia jaraudua marã ik'azhirua jara b'era, bia oudua marã jura b'era, zhiwid'iudua marã zuburia ob'ebarira. ⁴⁵Mawũārã mazhi Zeze ũtre b'u warrarã baya. Izhara izhi ũmadaura ũtu zebi b'ua bia ěata b'e ũrũ, biata b'e ũrũ. Kue zebi b'ua biata b'e ũrũ, bia ěata b'e ũrũ. ⁴⁶Marã kuāg'a b'etru kuāg'ad'ara, ĩmaũbarira k'ārẽ biata jĩdad'aĩpe? ĩAb'arika obada ěka rey Romanebemaĩta plata wid'ibadabĩd'a? ⁴⁷ĩBari mazhi mebērātru saluda b'eaiburũ k'ārẽ biata ob'e? ĩMawũã duanu ěka Daizezed'ebema k'awuad'a ěāsĩd'a? ⁴⁸Maũba marã kĩrāẽpa zhārã kuāg'a b'eaudua, marã Zeze ũtre b'uta kĩrāẽpa zhārã kuāg'a b'u kĩrāk'a.

Zuburia b'uta nebari diaĩd'ebema

6 ¹Kĩrākuitaudua, marāba biata obudara zhārã kĩrābĩta orāũdua bari zhārāba ũdud'amarẽã. Bari maũ k'area od'aiburũ k'ārẽ dia ěã marã Zeze ũtre b'ubara. ²Maũba zuburia b'eta bua nebari diaburũra jōmaũã jarak'arārũã, sewa bibauta b'eba ob'e kĩrāk'a orārũã, de zhi jurebadata nũme maẽ, pũwũrud'e od'e zhārã berab'ari nũme maẽ maũ k'aud'a b'ea zhārāba bia jarad'amarẽã. Muã wārĩnu marāã jaraya, maũ k'areara Daizezebara k'ārẽ dia ěã. ³Mawũāmina zuburia b'eta bua nebari diaburũra miōã k'awuabĩrārũã. ⁴Zuburia b'eta bua nebari diaburũra chupea diadua. Mawũārã bũ Zezebara bũ chupea maũ k'aud'a b'uta akũ b'ura maũbari k'ārẽ diaya jōmaũ daĩd'u.

Jesũsba jaradiad'a zhiwid'iita*(Lucas 11:2-4)*

⁵Bũ zhiwid'ibũrud'era sewa bibauta b'e kĩrāk'a b'arārũã. Āzhira ũta zhiwid'i krĩñadea, de zhi jurebadata nũme maẽ, pũwũrud'e od'e zhārã berab'ari nũme maẽ maũ k'aud'a b'ea bari zhārāba ũdud'amarẽã. Muã wārĩnu marāã jaraya, maũ k'areara Daizezebara k'ārẽ dia ěã. ⁶Mawũāmina bũ zhiwid'ibũrud'era miō ne ěã maẽ wāpe zhiwid'idua bũ Zezea, izhira chupea bũ ũme nũmuã. Mawũārã bũ Zezebara bũ chupea maũ k'aud'a b'uta akũ b'ura maũbari k'ārẽ diaya jōmaũ daĩd'u.

⁷Bũ zhiwid'i nũmunerã ab'au bed'eata jarama bio jararārũã, Daizezed'ebemata k'awuad'a ěkĩrāk'a b'arārũã. Krĩcha b'ea ab'au bed'eata

jarama bio jaratru Daizezebara ūrī b'uta. ⁸Marābara orāūdūa āzhid'e kīrāk'ara, marā Zezebara k'awua b'u baera marāba k'ārē nesid'a b'era, marāba k'ārē wid'id'ai nawed'a. ⁹Marā zhiwid'ibudad'era mawūāūdūa:

Bura Daizezeta ūtre b'ua, bura wawiad'aid'e b'ua.

¹⁰Dai Nok'ota numadua. Bua krīnata od'aid'e b'ua ūtre ob'e kīrāk'a, mawūā od'aid'e b'ua drudad'ebid'a.

¹¹Zhiko ewarizabema daia diadua id'ira.

¹²Daiba bia ēāta od'ad'ebara दौरā bed'ea ne ēā duanebirua, daiba bed'ea ne ēāne edabada kīrāk'a dai bī ēā obudata.

¹³Daita idu wāēābirārūā, awuaraburu दौरā k'arebarua ātōmiā bia ēānebara. Reyta numairā burea, zareara burea, zhi zromata numairā burea ewari numu jōma. Amén.

¹⁴Marā bī ēā obudata marāba bed'ea ne ēāne edad'ara, marāba bia ēāta od'ad'ebara marāsid'a bed'ea ne ēā b'ukuaya marā Zeze ūtrebemabara.

¹⁵Mawūāmina marā bī ēā obudata marāba bed'ea ne ēāne edad'a ēburu, marā Zezebid'a bed'ea ne ēā b'ukua ēā marāba bia ēāta od'ad'ebara.

Nek'o ēā zhiwid'ibarid'ebema

¹⁶Marā nek'o ēā zhiwid'i b'ed'era kīrā sopua duanarāūdūa, sewa bibauta b'e kīrāk'a duanarāūdūa. Nek'o ēā zhiwid'i b'eta zhārāba k'awuad'amarēā kīrā sopua duaīnabaria. Muā wārīnu marā jaraya, mawūā b'ebarira Daizezebara k'ārē dia ēā. ¹⁷Mawūāmina buta nek'o ēā zhiwid'i b'ud'era buru erudua, kīrā sugudua. ¹⁸Mawūārā zhārā b'ea k'awuabi ēbaya bu nek'o ēā zhiwid'i b'ura, awuaraburu bu Zeze k'awua numabiya, izhira chupea bu ūme numūā. Bu Zeze bu chupea maū k'aud'a b'uta aku b'ura maūbari k'ārē diaya jōmaū daid'u.

Ne biata ūtre tud'aid'ebema

(Lucas 12:33-34)

¹⁹Ne biata turāūdūa naū drudad'e, namarā zhi muība ārībaria, ne uyezōa jō b'ua, namarā nezrugamiārāta ed'a wāpe zrugabada. ²⁰Maūba awuaraburu Daizezeba krīnata obudaba ne biara ūtre tudua, maīnurā zhi muība ārī ēā, miā ne uyezōa jō ēā, maīnurā nezrugamiārā ed'a wāpe zrugad'a ēā. ²¹Mawūā ne biata marāneta b'u maē numāna marā sora.

Ībīrā k'akuad'ebema

(Lucas 11:33-36)

²²Ībīrā k'akuad'ebema dabua. Mawūē bu dabuta bigaburu bu k'akuara jōma ūna b'aya. ²³Mawūāmina bu dabuta biga ēburu bu k'akuara jōma pārīguad'e b'aya. Aramaū kīrāk'a bua ob'uta buma bigata bia ēburu, ħbura jīpad'e pārīguad'e numu ēka?

Daizezeta platata sāwūānebema

(Lucas 16:13)

²⁴Miōba zhārā ūme arib'ae numā b'e ēā. Maneburu ab'a jurape ab'a kuāg'aya, o ab'a zhi zromane edape ab'a zhi zroma ēāne edaya. Aramaū kīrāk'a Daizezed'ebema arib'ae ēā platad'ebemata arib'ae numūbara.

Sopua nũa ebaid'ebema*(Lucas 12:22-31)*

²⁵ Ma ñneba muã marãã jaraya: Sopuarãũdua mazhi b'aid'ebema k'area, k'ārēta k'oid'e o k'ārēta doid'e, miã mazhi k'akuaita k'ārēta jũine sopuarãũdua. ¿Dazhi b'ura audre vale b'u ěka zhiko k'añabara, k'akuara audre vale b'u ěka wua k'añabara? ²⁶ Ibana ewarad'e wũãb'ari b'eta akaudua, ne ud'a ěã, miã ne ewad'a ěã, miã ne wuag'abari maẽ ne kuad'a ěã. Maũta marã Zeze ùtrebemabara ne ded'eka b'ũa. ¿Marã audre vale duanu ěka ibana b'e k'añabara? ²⁷ ¿Marãnebemabara k'aiba izhi bio sopua numũba izhira ewari wueta b'abi b'eipe? ²⁸ ¿Wua k'area k'ārēã sopua b'e? Krĩchaudua nepono meã numeta sãwũã wari b'eta. Trajad'a ěã, miã wua k'asud'a ěã. ²⁹ Muã marãã jaraya, rey Salomón k'irãwãrēã zho b'asimina k'irãwãrēã zho b'a ěbasia nepono ab'aud'ebema k'irãk'abid'a. ³⁰ Chirua id'i meã takerad'ata nunebai tebũd'e babuebadata Daizezeba mawũã zhobi b'ura, ¿marã audre zhobigai ěka, awuaraburu soid'u b'eaita wãẽã duanu ěka? ³¹ Mawũẽ sopua mawũãrãũdua: ¿K'ārēta k'od'aibe, k'ārēta dod'aibe, k'ārēta jũnaibe? ³² Daizezed'ebema k'awua ěã b'era maũ jõmaũ k'area sopua b'ea. Mawũãmina marã Zeze ùtrebemabara k'awua b'ũa marãbara maũ jõma nesid'a b'eta. ³³ Maũba naara jurũdua Daizezeta Nok'od'ebemata, aramaũne izha jara b'ũta odua, mobed'eba izhara maũ jõma diaya. ³⁴ Mawũẽ ewari nubema k'area sopuarãũdua, ewari nubemabara sopua numãĩrã we b'ũa. Ewariza numũã b'ĩ ěã sopua numãĩrã.

Zhãrãta k'awua o ebaid'ebema*(Lucas 6:37-38, 41-42)*

7 ¹ Zhãrãta k'awua orãũdua, Daizezeba marã maũ k'area k'awua o ěbamarẽã. ² Zhãrãta k'awua od'ara Daizezebara marã maũ zad'e k'awua oya, zhãrã sãwũã obũda zad'e oya. ³ ¿K'ārēã bu mebea dabũd'e ne jarra k'ob'utru akupe bu dabũd'e bakuru pẽũ numurã aku ěpe? ⁴ ¿Mawũãrã buara bu mebea mawũãĩne b'ũka: Ne jarra bu dabũd'e k'ob'ũta muãã aub'aribirua aid'e b'ũka, bu dabũd'e bakuru pẽũ numunerã? ⁵ ¿Sewa bibauta b'arãrũã! Bakuru bu dabũd'e pẽũ numuta naara ãĩ b'ũdua, mawũãtrũ bia ũduya bu mebea dabũd'e ne jarra k'ob'ũta aub'ariĩta. (Aramaũ k'irãk'a bua k'azhirua ob'ũta naara idu b'ũdua, mobed'eba zhãrã k'areba b'eya.)

⁶ Daizezeitabemata usarãã diarãũdua marãta k'ad'a ěbamarẽã, miã perla marãne numuta chĩnarãã diarãũdua biradigad'a ěbamarẽã, marãta drag'akuad'a ěbamarẽã. (Ũrĩ krĩña ěã b'eara aramaũ k'irãk'a Daizeze bed'eara jararãũdua marã b'ĩ ěã od'a ěbamarẽã.)

Daizezea zhiwid'i ne wid'id'aid'ebema*(Lucas 11:9-13; 6:31)*

⁷ Daizezea ne wid'iũdua, mawũãrã marãã diaya. Ne wid'i b'eba jurũdua, mawũãrã ũdud'aya. Ne wid'i b'eba trũũdua, mawũãrã jigaita puerta ewaya. ⁸ Daizezea ne wid'i b'ũbara jidaya. Ne wid'i b'ũba jurũ b'ũbara ũduya. Ne wid'i b'ũba trũ b'ũaara diaita puerta ewaya. ⁹ ¿Marãnebemabara zhi warraba panta wid'ira mong'arata diaita b'ũka? ¹⁰ ¿O b'edata wid'ira dãmata diaita

b'uka? ¹¹Marā bia ēāta b'eba mazhi warrarāā ne biata dia k'awua b'eburu, marā Zeze ũtre b'ubara audrebai ne biata diaya wid'ibudaara. ¹²Zhārāba ne jōmaũne marā sāwũā od'aita krīña b'ed'e marāba āzhita mawũā oudua. Maũta Daizezeba ũrāg'a Moiséa diad'a, maũta Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'a.

Puerta pēusud'ebema

(Lucas 13:24)

¹³E d'a wāũdua puerta pēusud'e, puerta jed'ead'e ed'a wāĩta ota kūrūgusabara aduad'e ede b'ua, bio maũne ed'a wā nūmuā. ¹⁴Mawũāmina puerta pēusud'e ed'a wāĩta ota pēusubara Daizeze ũme b'ai jō ēāma ede b'ua, maũta bio ēāba ũdu b'ea.

K'ārē ob'ed'eba ũduk'awad'aya

(Lucas 6:43-44)

¹⁵Kīrākuita b'eaudua sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'e k'area, marāma zed'aya oveja zhārā zuburia od'ak'a kīrāk'a, mawũāmina sod'era usa pāne kīrāk'a zhārā warrea ēāta b'ea. ¹⁶Marābara āzha k'ārē ob'ed'eba ũduk'awad'aya. Uvara ũruba zaud'ata b'ud'ak'a, miā igora b'ud'ak'a jūēchichiba zaud'ata. ¹⁷Aramaũ kīrāk'a bakuru biabara zau b'ua zhi tara biata. Mawũāmina bakuru bia ēābara zau b'ua zhi tara bia ēāta. ¹⁸Bakuru biabara zau ēā zhi tara bia ēāta, miā bakuru bia ēābara zau ēā zhi tara biata. ¹⁹Bakurura zhi ta biata zaud'a ēārā jōma tud'ape buebada tebūd'e. ²⁰Sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'eta aramaũ kīrāk'a marābara āzha k'ārē ob'ed'eba ũduk'awad'aya.

Bia ēā omiāta b'era ũduk'a aid'ebema

(Lucas 13:25-27)

²¹Muta Nok'ó ab'era jōmarā ed'a wāna ēā ũtre Daizezeta Nok'o maērā, awuaraburu ed'a wānaña mu Zeze ũtre b'uba krīñata ob'eta. ²²Daizezeba k'awua oi ewadera bioba muāā mawũānaña: Nok'ó, ħdaibara bed'eata bua jarabiburuta jarasid'a ēka, bu trūneba daibara jaira āi jurekuasid'a ēka, bu trūneba daibara bio osid'a ēka ũdud'ak'ata? ²³Mawũānaĩ muārā mawũāña: Muā marā ũduk'a. ¡Mu maēbara āi wāũdua, marā bia ēā omiāta b'ea!

De ũmenebema

(Lucas 6:46-49)

²⁴Bariduba mu bed'eata ũrīpe arib'aera, ũmakīrā bia krīcha b'ad'a kīrāk'a b'ua, izhi dera pārāsia peña ũrū. ²⁵Maũne zesia kueta, zesia dota, pūādrusia nanguta, aramaũne maũ dema jiradrusid'a. Mawũāmina k'ora wā ēbasia pārā nūmu baera peña ũrū. ²⁶Mawũāmina bariduba mu bed'eata ũrīpe arib'ae ēburu, ũmakīrā bia krīcha b'ad'a ēkīrāk'a b'ua, izhi dera pārāsia ibud'e. ²⁷Maũne zesia kueta, zesia dota, pūādrusia nanguta, aramaũne maũ dema jiradrusid'a. Mawũe k'ora wāsia, aramaũne jipad'e teguezoasia.

²⁸Jesúsba maũ bed'eata ma jaraburud'era zhārābara bia akudruasid'a bia miā ũrāg'a b'ud'eba. ²⁹Aramaũne āzhira ũrāg'a nūmasia miā ũrāg'aita zarea b'uba, mawũe miā ũrāg'a ēbasia ũrāg'a Moiséd'e jarabada kīrāk'ara.

Jesúsba b'ebid'a aid'aba k'aya b'uta*(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)*

8 ¹Jesús k'atumaneba zeburud'era zhārā bio k'aid'u zesid'a. ²Maüne aid'aba k'aya b'aba orrape izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Nok'ó, bua krīnaburu murā nene ēā b'ebirua.

³Mawūāi Jesúsbara juwuaba tōb'ari mawūāsia: Muārā krīna b'ua, mawūē bura nene ēā b'id'a!

Audre ēāne izhi aid'ara nebasia.

⁴Mobeburu Jesúsbara mawūāsia: Bu k'āwūā b'eburuta miōā jararārūā, awuaraburu wāpe sacerdotea ūdubirua, mobe buzhi b'ed'abari nenduwuruta babued'amarēā diadua, Moiséba jarad'a kīrāk'a odua bu b'eburuta āzha k'awuad'amarēā.

Jesúsba b'ebid'a nezok'ata soldaorā nok'od'eta*(Lucas 7:1-10)*

⁵Capernaúm pūwurud'e Jesús ed'a wāburud'era, soldaorā nok'o Romanebemaba orraburuta zuburia bed'ea, ⁶mawūāsia: Nok'ó, mu nezok'ata ded'a tab'ua, k'akua pira ēā k'aya tab'ua, zuburia tab'ua.

⁷Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Mobera mu wāpe b'ebiya.

⁸Mawūāi soldaorā nok'obara panaū mawūāsia: Nok'ó, murā biata b'ū ēā bu mu ded'a deid'u zeira. Mawūē b'ei bed'eata jaradua, mawūārā mu nezok'ara b'eya. ⁹Aramaū kīrāk'a muārā arib'ae b'ua nok'oba jaraburuta. Muābid'a soldaorāta jure b'ua muā jaraburud'e b'eta. Muā iab'aua: Wārūā, aburud'era wābaria. Iab'aua: Zerua, aburud'era zebaria. Mu nezok'aa: Naūta odua, aburud'era obaria.

¹⁰Jesúsba maūta ūrīburud'era sobiape izhi k'aid'u erjiranuā mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, muārā miā Israel b'ed'ebema ūdu ēā k'āwūā soid'u k'ob'ura. ¹¹Muā marāā jaraya, Daizezeba k'awua oburu ewadera bio zed'aya ūmadau ūtu zebariareba, ūmadau b'aebariareba. Maūrāta jewed'a nek'od'aya Abraham bawara, Isaac bawara, Jacobo bawara ūtre Daizezeta Nok'o maē. ¹²Mawūāmina Israel Daizezeta Nok'od'ebemane b'eaide b'ebara ijāna ēāba jurekuaya āi pārīguad'e tebud'e, mama jēgad'aya kid'a k'ōsesea.

¹³Mobeburu Jesúsbara soldaorā nok'oa mawūāsia: Wārūā, bura soid'u k'ob'aba arib'ae nūmaēdaya.

Aramaüne izhi nezok'ara b'esia aramaū ūmadaud'e.

Jesúsba b'ebid'a Pedro pak'ōrēta*(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)*

¹⁴Jesús Pedro ded'a wāburud'era ūdusia Pedro pak'ōrē kud'ad'e tab'uta kūwamiāba. ¹⁵Mawūē juwuata tōb'ariburud'era kūwamiābara kenab'arisia. Mawūē izhira piradrupe ne jigasia.

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarāta bio*(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)*

¹⁶Keuburud'era Jesúsma bio wesid'a jai ab'eta. Mawūē bed'eama ab'aua jaira āi jurekuasia, jōma b'ebikuasia k'ayarāsida. ¹⁷Aramaüne arimaē

berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawüānata: Izha b'ebisia dazhirā k'aya b'ead'ara, izha b'ebisia dazhirā pua b'ead'ara.

Jesús pēwā krīña panana

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ Jesúsbara ūdusia izhira zhārā bioba buredrubudata, mawūē jarasia kīrārāā chānamarēā. ¹⁹ Maūne ūrāg'a Moiséd'e jarabarita zepe mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, muā bura pēwāña bu wāburuma.

²⁰ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Usa pā de bara b'ua, ibanasid'a de bara b'ua, mawūāmina mu Beubari Bape b'ura ne ēā sāma k'āi b'aira.

²¹ Awuruba izhi pēwā b'ed'ebemaba mawūāsia: Nok'ó, mūrā naara idu wābirua mu zeze joud'e.

²² Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Mu k'aid'u b'adua. Aduaita beuya b'ea idu joubigarua āzhirāta beubudara.

Jesúsba taubid'a nanguta do bomatuta

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Jesús jābad'e b'ariburud'era izha jurukuad'ara k'aid'u jūdrusid'a.

²⁴ Maūne do jed'ea ōb'ud'e nanguta k'ābāēā busad'ewaba do bomatuba nabiru busad'ewasia jābara. Maūēna k'āisia Jesúra. ²⁵ Mawūē izha jurukuad'ara zed'ape ūrūma mawūāsīd'a: Nok'ó, दौरā k'arebarua, dazhirā tabod'oa.

²⁶ Mawūānāi izhara mawūāsia: ¿K'ārēā pera k'ob'e? Marā soīd'u k'ob'aita wāēā b'ea.

Mobe piradrūpe kēāsia nanguta, do bomatuta, mawūē jipa taukua numaēdasia. ²⁷ Mawūē bia akudrua mawūāsīd'a: ¿Naū k'aipe k'āwūā nanguba do bomatuba izhi bed'eata arib'aebudara?

Kīrānema panana Gadara bid'arāta

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Jesús kīrārē jūēburuta Gadara bid'arā druaid'u jūēburud'era, izhima zesid'a ūme kīrānema panuta, beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūme maēba zesid'a, k'ābāēā menajachata panuba miōta berab'ari b'e ēbasia maū od'era. ²⁹ Mawūē nemi jīgua mawūāsīd'a: ¿Dai bawara bura k'ārēta sāwūā b'u Jesús Daizeze Warra? ¿Naīnu zeburuka dai zuburia oita ewari nawed'a?

³⁰ Maūne āzhi maēba wawara bio nek'o duanasia chīnata. ³¹ Mawūē jai zuburia bed'eabudata mawūāsīd'a: Daita āi jurekuara दौरā idu ed'a wābigarua chīna jari duanune.

³² Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Wāūdua.

Aramaūta āzhira maūrānebara ēzoape ed'a wāsīd'a chīna mawūā duanune. Mawūē chīna duanurā jōma doīd'u peñane buruguzoape beukuasia doed'a.

³³ Mawūē chīna akū b'era wāēbasīd'a, aramaūne puwūrued'a zebudad'era maūta jōma neburu jarasīd'a kīrānema panu sāwūā berab'aribudata.

³⁴ Mawūē puwūrud'ebema jōma Jesúsma zebudad'e ūdud'ai, zuburia bed'easīd'a wāmarēā āzhi druad'ebara.

Jesúsba b'ebid'a k'akua pira eã k'aya b'uta

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 ¹Mawūānāi Jesús jābad'e b'aripe kīrārā chāpe zesia Capernaúm izhi pūwūred'a. ²Maūne k'akua pira eã k'aya b'uta izhima wesid'a jirab'ad'e. Āzhi soid'u k'ob'eta Jesúsba ūdūi k'akua pira eã k'aya b'ua mawūāsia: Wāniguarua, bura k'azhiruata biod'ebara muārā bed'ea ne eã b'id'apua.

³Maūnerā ūrāg'a Moisés'd'e jarabadabara ūkūruba āzhi bitabaiba mawūāsīd'a: Naū mawūārā Daizezema mitia bed'eabūrua. ⁴Jesúsbara āzhi krīchara k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēā bī eã krīcha k'ob'e marā sod'era? ⁵¿K'ārēta audre borekea jaraid'e b'u: K'azhiruata biod'ebara bed'ea ne eã b'id'apua aita, o piradrūpe nimibarua aita? ⁶K'awuaudua, mū Beubari Bape b'ubara naū druad'era zareata erub'ua k'azhiruata biod'ebara zhārā bed'ea ne eã b'uita. Mawūāpe k'akua pira eã k'aya b'ua mawūāsia: Piradrūrua, buzhi jirab'a jiraedarua, mobe ded'aa wārūā.

⁷Mawūāi izhira piradrūpe ded'aa wāsia.

⁸Zhārāba maūta ūdubūdad'era bia akūdrua Daizeze ibia jarasid'a maū zareata diasi baera beubari b'ea.

Jesúsba jurud'a Mateo

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹Jesús mamaūba wābūrud'era ūdusia Mateo abadata, impuesto wid'i jewed'a b'uta rey Romanebemaīta impuesto diabada maē b'asia, maūne mawūāsia: Mū k'aid'u b'adua.

Mawūāi izhira piradrūpe k'aid'u b'esia.

¹⁰Mateo ded'a Jesús jewed'a nek'obūrud'era, impuesto wid'ibadata bio dewaraurā k'azhirua omiārā bawara zed'apead'ata, Jesús bawara āba nek'o jewed'asid'a izha jurūkuad'a bawara. ¹¹Maūta fariseorāba ūdubūdad'era izha jurūkuad'aa mawūāsīd'a: ¿Marāne Miā Ūrāg'abarira k'ārēā k'āwūā nek'o b'u impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara?

¹²Maūta ūrīpe Jesúsbara mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu eã zhārā b'ebi b'ura, awuarabūru nesid'a b'ea k'ayarābūru. ¹³Mawūē wāūdua, mobe sāwūāta k'awaudua Daizezeba mawūānata: Muārā krīña b'ua zhārā sozuburia b'eaita mūita nendūwūrua babue b'eai k'āñabara. Daizezeba mawūānaneba muārā jurud'e ze ēbasia āzhikusa biata b'eta, awuarabūru ēdrubīgaita jurud'e zesia k'azhirua omiārāta, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā.

Wid'id'apead'a nek'o eã zhiwid'i b'ed'ebemata

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴Juanba jurūkuad'ata Jesúsma zed'ape mawūāsīd'a: ¿Daita dewara fariseorāta दौरā k'ārēneba baridua nek'o eã zhiwid'i b'ed'e, bua jurūkuad'ara nek'o eã zhiwid'i duanu ēpe?

¹⁵Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārā juwua jida numūne k'ob'era sopuad'aid'e b'uka zhūmakīrāta wad'i k'ob'ud'era āzhi bawara? Mawūāmina ewarita zeya zhūmakīrā āzhi maēbara eded'aita, maūnebūru nek'o eã zhiwid'i b'eaya. (Aramaū kīrāk'a muta edebūdad'ebūru muā jurūkuad'ara nek'o eã

zhiwid'i b'eya.) ¹⁶ Miöba wuata zhiwid'ibara remenda ēā wua soreta. Mawūā ora wua zhiwid'ira baguburuba wuaaburu k'ōābiya. ¹⁷ Miā vino zhiwid'i oma tud'a ēā ne e omata zhi sorerānerā. Mawūā ora ne e sorera k'ōg'ozoaburuba vino wea wāña, aramaüne ne e sorera ārikuaya. Mawūāmina vino zhiwid'i oma tu panuā ne e omata zhiwid'irānerā, mawūātru ab'arika bia numaña. (Maūbara Jesúsbara jara krīñasia izhi ūrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ūme āba jara ēāta āri ēbaita.)

Jairo k'aud'ebema

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Jesúsba maūta jara numune zesia judío zhi zromata, mobe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Mu k'aura beudog'oa. Mawūāmina wāda, mobe bu juwuata izhi ūrū b'ūdua, mawūārā b'aya.

¹⁹ Mawūāi Jesús piradrupe k'aid'u wāsia izha jurukud'a bawara. ²⁰ Maüne wūērā ab'a waba k'aya b'ūta doce año bata b'asia, maūbara ābudeba orrape tōb'arisia Jesús wua ita. ²¹ Maūnerā izhikusa mawūāsia: Bari izhi wuata tōb'ariburuba murā b'eya.

²² Maüne Jesúsbara puruwa akupe mawūāsia: Wūērā bura wāniguarua, bura soid'u k'ob'ūba ēdruburua.

Maū wūērā b'esia aramaūta.

²³ Judío zhi zroma ded'a Jesús ed'a wāburud'era ūdusia beuwārā joubudad'e flauta zabadata aub'ari jēgabada bawara. ²⁴ Maūnerā mawūāsia: Āi wāūdua, wūērā zakera beu ēā, awuaraburu k'āi b'ua.

Mawūāi sewak'au b'ua asid'a. ²⁵ Mawūāmina zhārā āi wābigape ed'a wāpe wūērā zakera juwud'e jidaburuba beud'ata piradrusia.

²⁶ Maūta trūpoasia maū drua jōma.

Daub'errea panūta ūme ne ūdubid'a

²⁷ Mamaūba Jesús wāburud'era, ūme daub'errea panūta k'aid'u taid'aba nemi jīgua mawūāsīd'a: Daira sozuburiarua bura rey David'eba uruta b'ūba.

²⁸ Deid'u jūēburud'era daub'errea panūrā izhima zesīd'a, mawūē Jesúsbara mawūāsia: ¿Marā daub'errea panūta muā ne ūdubigaira marābara ijānaika?

Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Āājā Nok'ó.

²⁹ Mobeburu āzhira dabu tōb'ari mawūāsia: Mazhi soid'u k'opanūba arib'ae numaēdaya.

³⁰ Aramaüne āzhira ne ūdu panesia. Jesúsbara zarea jaraburuta mawūāsia: K'āūta miōā k'awuabirāūdua.

³¹ Mawūāmina āzhi wābudad'era Jesúsba mawūā od'ata neburusid'a maū drua jōma.

Bed'ea b'e ēāta bed'ead'a

³² Daub'errea pananata wābuda daucha Jesúsma wesīd'a jaiba bed'ea b'e ēā b'ūta. ³³ Jesúsba jaita āi juretaburud'era bed'ea b'e ēā b'ad'ara bed'easia. Mawūē zhārābara bia akudrua mawūāsīd'a: K'āwūārā ūdud'ak'a Israeld'era.

³⁴ Waya fariseorābara mawūāsīd'a: Jai nok'o zaread'eba āi jurekua b'ua jaira.

Daizezed'ebema ijānairā bioa

³⁵ Jesús pūrruasia pūwuru zroma jōma, pūwuru zake jōma. Miā ūrāg'asia de zhi jurebadata nūme maē, bed'ea biata jarak'asia Daizezeta Nok'od'ebemata, maūnerā jōma b'ebisia ne bariduba k'aya b'eta, ne bariduba pua b'eta pūwuruza. ³⁶ K'abanata ūduburud'era sozuburiasia, Daizezed'ebema k'aiba jarak'ai ne ēā dob'a b'eba ovejarā zhi akubari ne ēkīrāk'a. ³⁷ Mawūē izha jurukuaad'aa mawūāsia: Wārānebai mu ūrāg'a ijānairā bioa, mawūāmīna miā ūrāg'ad'aira bio ēā. ³⁸ Maūba wid'iudua Daizeze zhārā Zhibaria, miā ūrāg'abadata zok'amarēā izhid'ebema ijāita b'ema.

Doceta jurukuaad'a zok'akuaita

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 ¹ Mobeburu Jesúsbara izha jurukuaad'a doceta trūpe zareata ded'ekasia jaita āi jurekuaad'amarēā, b'ebid'amarēā ne bariduba k'aya b'eta, ne bariduba pua b'eta. ² Doce zok'akuad'a trūrā naūrāā: Simón, Pedro abadata, Andrés zhi mebeata, Jacobo Zebedeo warrata, Juan zhi mebeata. ³ Felipeta, Bartolomé, Tomás, Mateo impuesto wid'i b'ad'ata, Jacobo Alfeo warrata, Lebo ijaramiā trūta Tadeota. ⁴ Simón Canaán bid'ata, Juda Iscariote Jesús chupea jidabid'ata.

Zok'akuad'a doceta

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵ Jesúsbara doce maūrāta zok'aburuta mawūāsia: Judīorā ēāta b'ema wārāūdua, Samaria druad'ebema pūwurud'era ed'a wārāūdua. ⁶ Awuaraburu wāūdua oveja adua b'e kīrāk'a b'ema Israel b'ema. ⁷ Jarak'a wābudata mawūāūdua: Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. ⁸ K'aya b'era b'ebiudua, aid'aba k'aya b'era nene ēā b'ebiudua, beud'apead'ara piradrūbiudua, jaira āi jurekuaudua. Maū zareara marābara bari jidasid'a, mawūē bari maū k'aud'a b'eaudua. ⁹ Ederāūdua orota, miā platata. ¹⁰ Miā od'era tategora ederāūdua, miā wua trok'a jūita, miā sandalia trok'a jūita, miā barrata ederāūdua. Traja b'ura zhiko diad'aid'e b'ua. ¹¹ Pūwuru zromane o pūwuru zaked'e marā ed'a wābuda maē mazhi bia edai b'uta juruudua, mobe mama k'āiūdua mamaūba wānañeēna. ¹² Mama deid'u wābudad'era mawūāūdua: Daizezed'eba marā adu-a b'eaya. ¹³ Mama ded'a b'eta mawūā b'ead'id'e b'eburu, marāba adu-a b'aid'ebema jarabudara āzhima wāña. Mawūāmīna mawūā b'ead'id'e duanu ēburu, maū adu-a b'aid'ebema mazhima zeya. ¹⁴ Iab'auba marāta bia eda ēburu, miā marā bed'eatā ūri ēburu, maū ded'aubara o maū pūwurud'ebara āi wāūdua, egoro jarra marā jērūnebema niāweudua. Aramañe k'awuabid'aya āzhira Daizezebara pua k'awua oita. ¹⁵ Muā wārīnu marāā jaraya, Daizezeba k'awua oburu ewadera Sodoma pūwurud'e, Gomorra pūwurud'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya maū pūwurud'e b'e k'āñabara.

Jesús k'area zuburia od'aid'ebema

(Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-19)

¹⁶ Muā marā zok'aburu ovejarāta zok'aburu kīrāk'a usa pāta b'ed'e ed'a. Mawūē krīcha bara b'eaudua dāma kīrāk'a, adu-a b'eaudua pusirā kīrāk'a.

¹⁷ Aramaüne kīrākuita b'eaudua zhārā k'area, marā chāb'arid'aya nok'orā wag'aurāā, de zhi jurebadata nūme maē marā ud'aya. ¹⁸ Nok'orā kīrābita, reyrā kīrābita marā eded'aya mu k'area, aramaüne marābara mūnebemata maūrāā jarad'aya, judīorā ēāta b'eabid'a jarad'aya. ¹⁹ Mawūāmina marāta nok'orāā chāb'aribudad'era sopuarāūdua sāwūā bed'ead'ai k'areara, maūnerā Daizezeba marāā diaya sāwūā bed'ead'aita. ²⁰ Aramaūnerā marāta bed'ea ēā, awuaraburu Jawurebia marā Zezed'eta bed'eaya marāneba. ²¹ Mebeabara bead'amarāā chāb'ariya zhi mebeata, zezebara zhi warrata, warrarā bī ēād'aya ari āzhi zhibarirā bawara, aramaüne beakuabid'aya. ²² Jōmaūba marā jurad'aya mu k'area, mawūāmina muta pēwā zuburiata jōñīinu nūmurā ēdrūya. ²³ Pūwuru ab'aud'e marā pēwā jirpanebudad'era merū wāūdua awuru pūwured'a. Muā wārinu marāā jaraya, Daizezed'ebema jara b'eta marābara ma purruad'a ēā Israel'de pūwuru tab'e jōmarā muta zei nawed'ara mu Beubari Bape b'ad'ata.

²⁴ Ne k'awa b'ura audre b'u ēā izhi ne jaradia nūmu k'āñabara, miā nezok'ara audre b'u ēā izhi nok'o k'āñabara. ²⁵ Biga ne k'awa b'uta nūmuburu izhi ne jaradia b'u kīrāk'a, biga nezok'ata nūmuburu izhi nok'o kīrāk'a. Aramaū kīrāk'a mu zhidekuta Beelzebú apanuburu, jaudre jarad'aya marā mu ded'abema!

K'aita wawiaita barape

(Lucas 12:2-9)

²⁶ Zhārāta wawiarāūdua, k'ārē chūwēā nūmūta k'awuad'a ēā nūmaīrā ne ēā, miā k'ārē merā b'uta k'awuad'a ēā nūmaīrā ne ēā. ²⁷ Muā mazhi dob'aua jaraburura jōmaūā jaraudua, muā kuwuru k'awa jaraburura jīgua jaraudua de ūrūba. ²⁸ Wawiarāūdua k'akua bea b'eta, maūrābara jawurera bea b'ed'a ēā. Awuaraburu Daizezeta wawiaudua, izhara jawureta k'akuata zuburiabi b'eya tebud'e. ²⁹ ¿Nendobada ēka ibana zake ūmeta plata pichi ab'aubari? Maūta miā ab'abid'a egorod'e beu b'ae ēā marā Zezeba idaribi ēārā. ³⁰ Marāēnabema mazhi bud'asid'a jōma juacha nūmuk'ārīā. ³¹ Mawūē perarāūdua, Daizezema marā audre vale b'ea ibana zaketa bio k'āñabara.

³² Bariduba zhārā kīrābita mu pēwā b'ua ara, muābid'a mu pēwā b'ua aya mu Zeze ūtre b'u kīrābita. ³³ Bariduba zhārā kīrābita mu pēwā b'u ēā ara, muābid'a mu pēwā b'u ēā aya mu Zeze ūtre b'u kīrābita.

Jesús'd'ebema jurad'aya

(Lucas 12:49-53; 14:26-27)

³⁴ Kīricharāūdua murā zesita druad'e zhārā adu-a b'eabiita, murā zesi ēā zhārā adu-a b'eabiita, awuaraburu mu k'area zhōnaña. ³⁵ Mu zeburubara mūnebemata jurad'aya, zhārābara juraya zhi zezeta, k'aubara juraya zhi papata, āīgubara juraya zhi pak'orēta. ³⁶ Mawūē āzhi juraira zhārānerā āzhi ded'abema baya. ³⁷ Iab'aua zhi zezeta zhi papata mu audre kuāg'aburu murēta b'aid'e b'u ēā, iab'aua zhi warrata zhi k'auta mu audre kuāg'aburu murēta b'aid'e b'u ēā. ³⁸ Iab'aua bebud'e basiid'u muta pēwā ēburu murēta b'aid'e b'u ēā. ³⁹ Mu k'area beu ēārā aduaya, mawūāmina mu k'area beuburura ēdrūya.

Daizezeba k'ārē diaid'ebema*(Marcos 9:41)*

⁴⁰ Iab'auba marāta bia edaburura muta bia edaburua, muta bia edaburura bia edaburua mu zok'ad'ata. ⁴¹ Iab'auba bia edaburuta Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera bia edara, Daizezebara maūā ne biata diaya izha bed'eata jarabibaria diai kīrāk'a. Iab'auba bia edaburuta Daizezed'eta biata b'u baera bia edara, Daizezebara maūā ne biata diaya izhid'eta biata b'ua diai kīrāk'a. ⁴² Bariduba maūrānebema ab'a zhi zroma ēā arigu baniā kūrāsāta dobira, muta pēwā b'u baera mawūā dobira, muā wārīnu marāā jaraya, Daizezebara maūbarira k'ārē diaya.

Juan Buruk'oemiāba zok'akuad'a*(Lucas 7:18-35)*

11 ¹ Izha jurukuad'ata doce b'ea Jesúsbara maūta ma jarape mamaūbara wāsia puwuruza miā ūrāg'ad'e.

² Mawūē cárceld'e b'uba Juanbara ūrīsia zhārā Ēdrubiba k'ārē ob'uta, mawūē ūme zok'asia izha jurukuad'ata. ³ Wid'i mawūānamarēā: ¿Buka zhārā Ēdrubiita zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awuruta jāānā?

⁴ Mawūānā Jesúsbara panaū mawūāsia: Wāūdua, mobe Juanuā k'awuabiudua mazha ūrībūdāta mazha ūdubūdāta. ⁵ Daub'errea b'era ne ūdu tupud'ea audua, wā b'e ēā b'era wā tupud'ea, aid'aba k'aya b'era nene ēā tupud'ea, ne ūrī ēā b'era ne ūrī tupud'ea, beud'apead'ara piradrū tupud'ea, zuburia b'ea jara bara b'ua ēdrud'aid'ebemata bed'ea biata. ⁶ Sobia b'aya munebemata ijā ēā nūmu ēārā.

⁷ Juanba zok'akuad'ata wābūdād'era Jesúsbara Juan jaraburuta zhārā k'ob'ea mawūāsia: ¿Drua drudrua tab'uid'ura marābara k'ārēta akud'e jūēsīd'a? ¿Bariduta b'uta akud'e jūēsīd'ak'a? ⁸ ¿O k'ārēta akud'e jūēsīd'a? ¿Ūmakīrā wua biaba zho b'uta akud'e jūēsīd'ak'a? Wua biaba zho b'era reyrā ded'aburu b'ea. ⁹ ¿K'ārēta akud'e jūēsīd'a? ¿Daizezeba bed'eata jarabibarita akud'e jūēsīd'ak'a? Izhia, muā marāā jaraya, k'āū Daizezeba bed'eata jarabibarita audre zhi zroma. ¹⁰ K'āūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Mu bed'eata jarabarita muā bu na zok'aya, bia ēārā āmabūdāba

maūbara bu zei ota araa oburukaya bu na.

(Malaquías 3:1)

¹¹ Muā wārīnu marāā jaraya, wūērāba tobūdāra awururā audre zhi zroma ēā Juan Buruk'oemiā k'āñabara. Mawūāmina Daizezeta Nok'od'ebemata zhi zroma ēāta b'ura zhi zroma izhi k'āñabara.

¹² Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'a b'ed'a ewadeba id'ibasiid'u Daizezeta Nok'od'ebemata zuburia ob'ea, aramaūne maū k'area zhō b'ebara jōbiita nūmeā. ¹³ Daizezeba bed'eata jarabibarirābara, Moisébara jarasid'a Daizezeta Nok'od'ebemata, maūta tab'ua Juanba jarad'a bitabai. ¹⁴ Maūrāba jarad'apead'ata marāba ijānarā k'āū Juan basia Elfa zeita b'ad'ara. ¹⁵ Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua. ¹⁶ Zhārā id'i ewadebema ¿muā k'ārē ūme ab'arika jaraipe? Warrarā puwurud'e jēmene jewed'abada kīrāk'a b'ea, āzhi k'opaeroa nemi jīgua, ¹⁷ mawūābada: Daiba chiruta zabūdād'era marā bairad'a ēbasia, dai miā sopua trūābūdād'era marā jēgad'a ēbasia. ¹⁸ Aramaū kīrāk'a b'eta Juan zed'ara nek'o ēā vino do ēā b'u baera jaita erub'ua ab'ea.

¹⁹Waya mu Beubari Bape b'uta zed'ara nek'o vino do b'u baera umakirā naū nek'omiā vino domiā ab'ea. Rey Romanebemaīta plata wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara zhibiata b'ua ab'ea. Mawūāmina Daizeze krīchara bigata k'awua nūmeā izhid'ebema ījā b'eta bia nūmeba.

Puwuru tab'e maē ījāna ēbad'apead'a

(Lucas 10:13-16)

²⁰Jesúsbara kēākuasia puwuru zroma tab'e maē b'eta, maūza ūdud'ak'ata bio okuasimina k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāna ēāba mawūāsia: ²¹¡Daizezebara pua k'awua oya Corazín puwurud'e b'era! ¡Pua k'awua oya Betsaida puwurud'e b'era! Tiro puwurud'e, Sidón puwurud'e ūdud'ak'ata oburuta muā marā maē od'ata osiburū, dāārāburuta sopuaba wua paima jū jewed'ad'ape, sopuaba burud'e itarra pod'ape, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāk'ausid'a. ²²Mawūē muā marā jaraya, Daizezeba k'awua oburū ewadera Tiro puwurud'e, Sidón puwurud'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya marā k'āñabara. ²³Capernaúm puwurud'e b'era ūtaa wāita krīcha b'ed'e Daizezebara pepekuaya beud'apead'ata zuburia b'eabiima. Sodoma puwurud'e ūdud'ak'ata osiburū muā marā maē od'ata osiburū id'i basiid'u b'eak'ausia. ²⁴Mawūē muā marā jaraya, Daizezeba k'awua oburū ewadera Sodoma puwurud'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya marā k'āñabara.

Muma zeudua muā ēnaūbigaya

(Lucas 10:21-22)

²⁵Maū ewadera Jesúsbara mawūāsia: Zeze, muā bura ibia jaraya, bura ūtrebema Nok'oa, drua Nok'oa, bu mawūā Nok'od'ebema buara k'awuabi ēbasia āzhikusa krīcha banata b'eara, awuaraburū k'awuabisia krīcha bana ēāta b'ea. ²⁶Zeze, buma mawūā biga basia.

²⁷Izhid'ebemata jōma muā k'awuabisia mu Zezebara. Miōba k'awua ēā mu zhi Warrad'ebema, mu Zezeburū k'awua b'ua, miōba k'awua ēā mu Zezed'ebema, mu zhi Warraburū k'awua b'ua, mawūē mu zhi Warraba k'awuabi krīñaburūaara k'awuabiya. ²⁸Muma zeudua k'ārē k'aud'a b'eba mapoea b'era, mawūārā muā ēnaūbigaya. ²⁹Idu muā zhi edebibudata munebemata k'awaudua, murā sod'era adu-a ibiad'e b'ua, mawūārā ēnaūnaña. ³⁰Muā jara b'ura borekea, ob'eya muā jara b'ura.

Trigota zhi kūmune ēnapead'a

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 ¹Jari ewadera trigota u tab'u maē Jesús berab'arisa ēnaūbada ewade. Maūne izha jurukud'ara jarrasid'a, mawūē trigota zhi kūmune ēpe zhi taata k'osid'a. ²Maūta fariseorāba ūdud'ai mawūāsīd'a: Bua jurukud'abara obūda ēnaūbada ewade oid'e b'u ēāta.

³Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka rey Davidba od'ara izhi ūme duanu bawara jarrasid'ad'e? ⁴Daizeze ded'a ed'a wāpe k'osia pan Daizezeita b'ubadata, maū k'oid'e b'a ēbasia miā izha miā izhi bawara b'eba, awuaraburū k'oid'e b'asia sacerdoterāburū. ⁵¿O marābara led'a ēā duanuka Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ad'e jara b'ura? Mama jara b'u kīrāk'ara ēnaūbada ewade Daizeze ded'a sacerdoterāba ne

arib'ae duanurā Daizezema bed'ea ne ēā. ⁶Mawūē muā marāā jaraya, Daizeze de k'āñabara murā audre zhi zromata nama b'ua. ⁷Sāwūāta k'awuad'ara Daizezebara mawūāsia: Muārā krīña b'ua zhārā sozuburia b'eaite, muīta nenduwuruta babue b'ei k'āñabara. Maūta sāwūāta k'awua b'eburu jid'a ēbak'ausia muā jurukua'd'a bed'ea barabūda ēāta. ⁸Maūēnabema mu Beubari Bape b'ura ewari ēnaūbada Nok'oa.

Ūmakīrā juwua bagu b'ad'a

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹Jesús mamaūbara wāburuta wāsia de zhi jurebadaid'u. ¹⁰Mama iab'a b'asia juwua ab'a bagu b'uta.

Maūnerā Jesús jid'ai k'area wid'i mawūāsida: ¿Zhārā b'ebisia b'uka ēnaūbada ewadera?

¹¹Mawūā nai Jesúsbara mawūāsia: ¿Marānebemaba oveja erub'uta ēnaūbada ewade uriad'e ed'a b'aera jiraeda ēbaika? ¹²¿Maūne zhārā audre vale b'u ēka oveja k'āñabara? Mawūē biara oid'e b'ua ēnaūbada ewadera.

¹³Mawūāpe juwua bagu b'ua mawūāsia: Buzhi juwua jirab'aridua.

Mawūāi izhara jirab'arisia, mawūē bika b'esia juwua dewarabema kīrāk'a.

¹⁴Mawūē fariseorā wānape krīcha jurusid'a Jesús bead'aita.

Daizezeba nezok'a jurud'a

¹⁵Jesús bara maūta k'awuape wāsia mamaūbara, zhārā bio k'aid'u wābūdata k'aya b'era b'ebisia jōma. ¹⁶Maūnerā zarea jarak'asia izhi ūrū dajada bed'ead'a ēbamarēā. ¹⁷Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isafaba mawūānata:

¹⁸Naūta mu nezok'a, muā jurud'ata b'ua. Muā kuāg'ata b'ua, murā izhi k'area sobia b'ua. Jawurebia murēta diaya, izhara zhārā b'ea jaraya muā bed'ea ne ēā b'eabiid'ebemata.

¹⁹Izhira zhō b'ia nūma ēā, miōba ūrīna ēā pūwuru od'e mawūā b'ia nūmurā.

²⁰Cha b'uadea b'ura b'eta ēā, ībīrā kidru b'ura kia ēā. Bia nūmaña b'uta aramaū kīrāk'a edaya bia nūmabiyeed'a.

²¹Aramaūne ēdruira izhita krīchad'aya zhārā b'ebara. (Isafas 42:1-4)

Mitia bed'ead'apead'a Jawurebiamā

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²²Jesúsma wesid'a jai ab'uta daub'errea nemi ze ēā b'uta. Mawūē b'ebiburuba daub'errea nemi ze ēā b'ad'ara ne ūdu bed'easia. ²³Mawūē zhārā jōmaūba bia akudrua mawūāsida: ¿Naū ēka Nok'ota rey David'eba urura?

²⁴Fariseorāba maūta ūrīnāi mawūāsida: Naūbara jaira āi jurekua b'u ēā, awuaraburu jurekua b'ua Beelzebú jai duanu nok'o zaread'eba.

²⁵Āzhi mawūā krīcha k'ob'eta Jesúsbara k'awuape mawūāsia: Ab'au drudad'ebemata āzhirāinu zhō duanerā jōña, ab'au pūwurd'ebemata o ab'au ded'abemata āzhirāinu zhō duanerā jōña. ²⁶Aramaū kīrāk'a ātōmiāba jai izha jure nūmūta āi jurekuara, ari izhid'ebema bawara zhō nūmeña. ¿Mawūārā sāwūā ari nok'ota nūmaīpe? ²⁷Marāma muā Beelzebú zaread'eba jaita āi jurekua b'uburu, ¿marā pēwā b'ebara k'ai zaread'eba āi jurekua

b'e? Wid'id'ara marāba jarabudara āzhara jarad'aya mawūā ēata. ²⁸ Muārā Daizeze Jawurebiad'eba jaira āi jurekua b'ua, mawūē wārāne marāma zea Daizezeta Nok'od'ebemata. ²⁹ Ūmakīrā mesērāta b'u ded'ara ṡawūā iab'a ed'a wāpe izhi netata zrugaipe naara izhita jū ēburu? Jūburutru izhi ded'a ne nūmurā zruḡa b'eya. (Aramaū kīrāk'a ātōmiā muārā edre nūmuk'ārība jaira āi jurekua b'ua.) ³⁰ Mu ūme nūmu ēābara murā jura b'ua. Mu bawarauba zhārāta mūma zebi ēābara zhadīga b'ua.

³¹ Maūba muā marāā jaraya: K'azhirua bio od'ata mitia bed'ead'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'uya zhārā b'era. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eaburura bed'ea ne ēā b'u ēā. ³² Bariduta mu Beubari Bape b'uta bī ēā jarad'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'uya. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eaburura bed'ea ne ēā b'u ēā, miā naū ewade miā ewari tēābid'a.

³³ Bakuruta biabara zhi tara biata zau b'ua, bakuruta bia ēābara zhi tara bia ēāta zau b'ua. Mawūē bakurura zhi tad'eba ūduk'awa panuā. ³⁴ Marā dāma neārā bara b'e kīrāk'a b'ea. ṡawūā biata bed'ead'aibe bia ēāta b'era? Sod'e nūmuk'ārīta jara b'ua ibara. ³⁵ Biata b'ubara sod'e biata nūmuk'ārīta jara b'ua. Bia ēāta b'ubara bia ēāta sod'e nūmuk'ārīta jara b'ua. ³⁶ Mawūē muā marāā jaraya, bed'eata bia ēāta bed'ead'apead'ara jōma Daizezea jarad'aya izha k'awua oburu ewadera. ³⁷ Aramaūnerā bura buzhi bed'ead'eba bed'ea ne ēā b'uya, o buzhi bed'ead'eba bed'ea bara b'uya.

Ūdud'ak'ata ūdubimarēā jarad'apead'a

(Lucas 11:29-32)

³⁸ Mobeburu ūrāḡ'a Moiséd'e jarabadaba fariseorā bawarauba Jesúa mawūāsīd'a: Miā Ūrāḡ'abari, buta Daizezed'eba nūmuburu daibara ūdu krīna panuā ūdud'ak'ata bua oburuta.

³⁹ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Marā bia ēāba Daizezed'ebema iḡā ēā b'eta jara b'ea ūdubimarēā ūdud'ak'ata, mawūāmina muārā ūdud'ak'ara ūdubiga ēā, awuaraburu ūdubigaya Daizezeba bed'eata jarabibarita Jonás berab'arid'a kīrāk'aburu. ⁴⁰ B'eda zroma b'itad'a Jonāsta ewarita ūbea diamaseta ūbea b'ad'a kīrāk'a, mu Beubari Bape b'usid'a beud'ata egorod'e ed'a tab'aya ewarita ūbea diamaseta ūbea. ⁴¹ Daizezeba zhārā k'awua oburud'era Nínive pūwurud'e zhārā b'ead'ara beud'ata piradrud'aya zhārā id'i ewade b'e bawara, maūrābara marā aduabimarēā jarad'aya, maūēnabema āzhara k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāsīd'a Jonāsba Daizeze bed'eata jaraburuba. Maūne mu nama b'ura audre zhi zroma Jonás k'āñabara. ⁴² Daizezeba zhārā k'awua oburud'era Sabā druad'e reina b'id'abadara beud'ata piradrūya zhārā id'i ewade b'e bawara, maūbara marā aduabimarēā jaraya, maūēnabema izhira druwa wawaraid'uba zesia Salomón krīchata ūrīne. Maūne mu nama b'ura audre zhi zroma Salomón k'āñabara.

Jaita wakusa zebarid'ebema

(Lucas 11:24-26)

⁴³ Jaita zhārāneba ēdruburud'era druwa drudruwa tab'u maē pōāsāne nimi baebaria, sāma b'aita jurubarimina ūduk'a. ⁴⁴ Mawūē mawūābaria: Murā wakusa muzhi ded'a wāna muzhi ēdrud'ama. Aramaūne zeburud'era

ūdubaria bari numuta barre bi-ia numuta. ⁴⁵ Mawūē wāpe jai awuruta siete jurebaria izhi audre bia ēāta, mobe ed'a wānape mama duanebaria. Mawūē zhārā maū audre zuburia b'ebaria izhi naara b'ad'a k'āñabara. Mawūā ab'arika berab'ariya id'i ewade bia ēāta b'era.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi mebērāta

(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶ Zhārā k'ob'ea Jesús mawūā bed'ea numune, zhi papata zhi mebērāta ewarad'e k'opanuta izhaa bed'ea krīña k'opanasia. ⁴⁷ Mawūē iab'auba mawūāsia: Bu papata bu mebērāta ewarad'e k'opanūā, buaa bed'ea krīña k'opanūā.

⁴⁸ Mawūāi izhara panaū maū jaraburua mawūāsia: ¿Buma k'aipe mu papa, k'airāpe mu mebērā?

⁴⁹ Mawūāpe izha jurukwad'ama juwua su mawūāsia: Naūrāta mu papa, mu mebērā. ⁵⁰ Mu Zeze ūtre b'uba krīñata ob'eta maūta mu mebea, mu nawek'aua, mu papaa.

Ne pobarid'ebema

(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

13 ¹ Jari ewadera Jesús ded'auga wāpe do jed'ea ōb'u maē doya jewed'asia. ² Maūne zhārābara bioba būredrusid'a, mawūē izhira jābad'e ed'a wāpe jewed'asia. Aramaūne zhārā jōma ibud'e numesia. ³ Mawūē ne bio jarak'a mawūāsia: Ne ubarita ne pod'e wāsia. ⁴ Ne ta poburad'era ūkuru od'e b'aesia, mawūē ibana zepe misid'a. ⁵ Ūkuru mong'arad'e b'aesia egoro bio ne ēā maē. Mawūē īñabasia pīwisia egorota eid'u ēāba. ⁶ Mawūāmina ūmadau ūtu zeburuba basia, aramaūne k'arra ne ēāba bagusia. ⁷ Ūkuru b'aesia urud'e, mawūē uru wariburuba ānatu beasia. ⁸ Mawūāmina ūkuru egoro biad'e b'aepe zausia, aramaūne zausia ta cienne, ta sesentad'e, ta treintad'e ab'a ab'ak'a. ⁹ Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

K'ārēā ne bio jarad'a

(*Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10*)

¹⁰ Mobeburu izha jurukwad'abara orrad'ape mawūāsīd'a: ¿K'ārēā ne bio jarak'aburu?

¹¹ Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: Daizezebara marāā k'awuabi numūā izhita Nok'od'ebema k'awuabi ēā b'ad'ata, mawūāmina āzhi k'ob'eara k'awuabi ēā. ¹² Bariduba maūta bude erub'uaara ed'a diaya, mawūē āmaña erub'aya. Mawūāmina bude erub'u ēārā wīka k'awua b'usid'a jārīña. ¹³ Maūba muārā ne bio jarak'a b'ua. Muā ob'ura aku b'eid'u sāwūāta k'awua ēā aku b'ea, ūrī b'eid'u sāwūāta k'awua ēā ūrī b'ea. ¹⁴ Āzhi mawūā b'ed'ebara arimaē berab'ari numūā Daizezed'eba Isafaba mawūānata:

Mu bed'eara ūrī b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ēbaya, aku b'eid'u sāwūāta k'awuad'a ēbaya.

¹⁵ Naūrā za b'ebara sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ēbaya, ūrī b'eid'u ūrī b'ed'a ēbaya, dabu āna b'eba dabubara akud'a ēbaya, ūrī b'eid'u sod'ebara sāwūāta k'awuad'a ēbaya, k'azhiruara āmape Daizezera pēwāna ēbaya muā ēdrubigaira. (*Isafas 6:9-10*)

¹⁶Mawūāmina marābara muā ob'ura daubia aku b'ea, marābara kʷwʷrubia ūrī b'ea. ¹⁷Wārīnu muā marāā jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarirā bioba, Daizezed'ebemata biata b'ead'aba bioba ūdu krīña b'easia muā ob'uta marāba ūdu b'eta, mawūāmina ūdud'a ēbasia, ūrī krīña b'easia marāba ūrī b'eta, mawūāmina ūrīna ēbasia.

Jesúsba sāwūāta jarad'a ne pobarid'ebemata

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸Ūrīūdua, muā jaraya ne pobarid'ebema sāwūāta: ¹⁹Daizezeta Nok'od'ebemata iab'auba ūrībʷrud'e sāwūāta k'awua ēbʷru, ātōmiā bia ēāta zepe bed'eata izha ūrīnata āi eda b'ua izhi sod'eba. Maūā ne ta pobʷrud'e od'e b'aed'ata. ²⁰Ne ta pobʷrud'e mong'arad'e b'aed'ara iab'auba Daizeze bed'eata ūrībarita maūā, aramaūtara sobia ūrībaria. ²¹Mawūāmina bia k'arra jida ēāba dāārā zrog'a ēā, mawūē zuburiabʷrud'era, o Daizeze bed'eata ijā b'u k'area zuburia obʷdad'era ijā ēā kenab'ari b'ua. ²²Ne ta pobʷrud'e ʷrud'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūrībarita maūā. Mawūāmina naū ējūānebemata krīcha nʷme b'ua, aramaūne sāwūā ne bio erub'aita krīcha nʷmubara sewa b'uba Daizeze bed'eata kenab'aribi b'ua, aramaūne zau eaba ēā. ²³Mawūāmina ne ta pobʷrud'e egoro biad'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūripe sāwūāta k'awuabadata maūā, aramaūne zaubada. Mawūē eaba b'ua cienne, sesentad'e, treintad'e ab'a ab'ak'a.

Trigod'e chirua k'azhiruata pod'apead'a

²⁴Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'era bīa ēā bawara b'ea, mawūē iab'auba trigo ta zhi biata pod'ad'ebema kīrāk'a b'ua, posia izhi drud'e. ²⁵Mawūāmina jōma k'āñgue nʷmʷne izhi jura b'uta zepe trigo pod'apead'ad'e chirua k'azhiruata pope wāsia. ²⁶Mawūē trigo waripe otobʷrud'era ūtu zesia chirua k'azhiruasid'a. ²⁷Mawūē nezok'arābara zhibaria jarad'e zebʷdata mawūāsīd'a: Nok'ó, ¿bʷara po ēbasika trigo ta zhi biata bʷ drud'era? ¿Sāwūā ūtu ib'ari chirua k'azhiruara? ²⁸Mawūānāi izhara mawūāsia: Mu jura b'uba k'āwūā obʷrua. Mawūāi nezok'arābara mawūāsīd'a: ¿Buara krīña b'uka dai wānape ēūkuad'aita? ²⁹Mawūānāi izhara mawūāsia: Mawūā ēā, manebʷru chirua k'azhiruata ēūkuabʷdaba daucha ēūkuad'aya trigosid'a. ³⁰Idu āba ab'arika waribiudua trigo b'ud'ayeed'a. B'ubʷda ewadebʷru muārā zhi b'ubabadarāā mawūāña: Chirua k'azhiruata naara ēūkua jāmaūdua, baratʷ tājūkuaudua bad'ai k'area. Mawūāmina trigo tara kuaudua mʷ ne kuabari maē.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'era wari b'ua, mawūē mostaza tad'ebema kīrāk'a b'ua, iab'auba usia izhi drud'e. ³²Maū wārāne audre wīka kirua ne ta jōmaū k'āñabara, mawūāmina waribʷrud'era ne uta wuaabema k'āñabara bakuru zromata nʷmebaria, mawūē ibanata zekuape de obada zhi taeza.

Ne jarad'a pan ësābarid'eba

(Lucas 13:20-21)

³³Dewara ne jarak'a mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemane b'eta wari b'ura ne oreguea pan ësābari kīrāk'a b'ua, wūrāba wika jiraedape harina k'ābāēā numūne poerape numusia jōma ësāyēed'a.

Jesúsba ne bio jarad'ad'ebema

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³⁴Daizezeta Nok'od'ebemata b'era eaba b'uta mawūā Jesúsbara ne biod'eba jarak'asia zhārā k'ob'ea, mawūā ne jarak'a ēārā bed'ea ēbasia. ³⁵Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata:

Muārā bed'eara ne biod'eba jarak'aya, jipa jarak'aya k'awuabiga ēā
b'uta ējūā osid'euba. (Salmos 78:2)

Sāwūāta jarad'a chirua k'azhiruara

³⁶Mo bebūru zhārā wābigape Jesús deid'u wāsia. Maūne izha jurukwad'abara orrad'ape mawūāsīd'a: Sāwūāta daia jaradua chirua k'azhiruata pegad'ebemata.

³⁷Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: Trigo ta zhi biata pobarira mu Beubari Bape b'uta maūā. ³⁸Druara ējūāne zhārā b'eta maūā, trigo ta zhi biara Daizezeta Nok'od'ebemata b'eta maūā, chirua k'azhiruara ātōmiā bia ēāneta b'eta maūā. ³⁹Zhi juraba chirua k'azhiruata pod'ara ātōmiāta maūā. Ne b'uaire ewari numū jōita maūā, zhi ne b'udad'aira āngelerāta maūā. ⁴⁰Chirua k'azhiruata ēūkuad'ape tebud'e babuebada kīrāk'a berab'ariya ewari numūta jōburud'era. ⁴¹Mu Beubari Bape b'ad'abara zok'aya āngelerā murēta, maūrābara mūta Reyd'ebemata jured'aya zhārāta k'azhirua obi b'eta, bia ēāta ob'eta. ⁴²Mobe pepekuad'aya tebud'e, mama jēgad'aya kid'a k'ōsesea. ⁴³Maūnerā biata b'era ūmadau kīrāk'a uruzhad'aya āzhi Zezeta Nok'ota b'u maē. Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

Ne jarad'a orota merā b'ad'ad'eba

⁴⁴Daizezeta Nok'od'ebemane b'aira orota egorod'e merā b'ad'a kīrāk'a b'ua, ūmakīrāba ūdupe wakusa merāsia. Mobe maū k'area sobia wāpe izha ne erub'ura jōma nendope edasia maū druara.

Ne jarad'a perla ne ūtud'eba

⁴⁵Daizezeta Nok'od'ebemane b'aira perla zhi biata juru b'ad'a kīrāk'a b'ua. ⁴⁶Perla kīrāwārēāta ne ūtuta ūdui wāpe izha ne erub'ura jōma nendope edasia.

Ne jarad'a atarrayad'eba

⁴⁷Daizezeta Nok'oba zhārā sāwūā okuaira atarrayad'ebema kīrāk'a b'ua, doed'a b'aribuebudad'era b'eda nekīrātōnoā b'ae b'ua. ⁴⁸Birai doyaarib'aribada, mobe jewed'a duanepe bigata ēne jurepebada, biga ēārā āi b'aribuebada. ⁴⁹Aramaū kīrāk'a berab'ariya ewari numūta jōburud'era. Āngelerā jūdrukuape biarā ēāta āi b'ud'aya biarā maēba. ⁵⁰Mobe pepekuad'aya tebud'e, mama jēgad'aya kid'a k'ōsesea.

Ne bia zhiwid'ia dewara zhi zōrā

⁵¹ Izha jurukwad'aa Jesúsbara mawūāsia: ¿Muā jaraburura jōma sāwūāta k'awuabudak'a?

Mawūāi āzhara panaū mawūāsia: Āājā Nok'ó.

⁵² Mawūānāi izhara mawūāsia: Moisés'e ūrāg'a zōrāta jarabarita b'eba Daizezeta Nok'od'ebemata ūrāg'a zhiwid'ita k'awabudara de zhibari kīrāk'a b'ua, ne biata izhid'e maēbara erb'aribaria ne zhiwid'ita ne zhi zōrāta.

Jesús wāna Nazareid'u

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Mawūā ne bio jara numuta Jesúsbara jōbipe wāsia mamaūbara. ⁵⁴ Izhi druad'a zepe miā ūrāg'asia de zhi jurebada maē, mawūē bia akudrua mawūāsia: ¿Naūbara krīchara sāmāūba k'āwūā erub'u, sāwūā ūdud'ak'ata okua b'u? ⁵⁵ ¿Naū ēka de obari warrara? ¿Zhi papara María ēka, zhi meberā Jacobota, Joséta, Simónta, Judata duanu ēka? ⁵⁶ ¿Zhi nawek'aurā jōma dazhirā bawara duanu ēka? ¿Naū sāmāūba numu ne jōmaūne k'āwūā numairā?

⁵⁷ Aramaūne Jesúsdebeba ijāna ēbasia. Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Daizezeba bed'eata jarabibarira baridu maē wawiabada, awuaraburu wawiad'a ēā izhi druad'eburu izhi ded'aburu.

⁵⁸ Mamarā ūdud'ak'ara bio o ēbasia āzha ijāna ēāba.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 ¹ Maū ewadera Herode Galilead'e reyta b'ud'e ūrīsia Jesús trūpoa numuta. ² Mawūē izha zok'a jure b'ua mawūāsia: Maū muma Juan Buruk'oemiāta beud'ata piradruburu, maūneba mawūā ūdud'ak'ata okuaita zarea numuā. ³ Mawūā jarasia Herodebara Juan jidabiye cadenaba jūbiye cárceld'e buebid'aba, mawūā osia Herodía k'area, maū zhi mebea Felipe kīma basia. ⁴ Mawūē Juanbara mawūā bazhia: K'āū buara kīmata erub'aira biga ēā. ⁵ Herodebara bea krīna b'asimina wawia b'asia zhārā b'eta, zhārāma Juan b'asi baera Daizezeba bed'eata jarabibarita. ⁶ Mawūāmina Herode año cumpli numu fiestad'e Herodía k'auta miō ēsadra bairaburuta Herodema biga basia. ⁷ Mawūē Herodebara wārīnu diaita jarasia jōma izha wid'iburuta. ⁸ Mawūē zhi papaba jarad'ad'e wid'i mawūāsia: Eped'ek'od'e muāā diadua Juan Buruk'oemiā buruta.

⁹ Mawūāi rey Herode sopuasía, mawūāmina izhi bawara nek'o k'ob'e kīrābīta k'ārē wārīnu diaita jarad'a baera jarasia diad'amarēā. ¹⁰ Mobe otatubisia Juan cárceld'e. ¹¹ Aramaūne zhi burura eped'ek'od'e wed'ape diasid'a Herodía k'aua, mawūē izhara diasia zhi papaa. ¹² Juanba jurukwad'ara zed'ape zhi k'akua jirab'arid'ape jousid'a, mobe wānape jarasid'a Jesús.

Nek'obigad'a cinco mil

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Jesúsbara maūta ūrīpe mamaūbara dob'a jābad'e wāsia miō ne ēāinu, zhārābara maūta k'awuad'ape k'aid'u jēde wāsida pūwuru tab'e maēba.

¹⁴ Jesús jā bad'eba ud'ub'aeburud'e k'abanata ūdui āzhi sozuburiape b'ebikuasia āzhid'ebema k'aya b'eta. ¹⁵ Keud'e izha jurukwad'abara orrad'ape mawūāsīd'a: Miō ne ēā maē b'ed'e ewari ya keua, mawūē k'abanata k'ob'era wābigarua wānamarēā puwuru zake tab'ema, aramaūne edad'amarēā k'ārē k'oitā.

¹⁶ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Wānāirā nesid'a ēā, marāba nek'obigaudua.

¹⁷ Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Daibara nama erub'ea pan juesoma b'eda ūme.

¹⁸ Mawūānāi izhara mawūāsia: Muma weudua naīnu.

¹⁹ Mobeburu poajārā ūrū zhārā jewed'abigape pan juesomata b'eda ūmeta jiraedape ūtaa aku zhiwid'ipe pan b'uekuape diasia izha jurukwad'aa, mawūē izha jurukwad'abara jed'ekasid'a k'abanata k'ob'ea. ²⁰ Jōma jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'ata zhi b'uguzoamata jurepesid'a jamara doce bira. ²¹ Zhi nek'od'apead'ara zhūmakīrārāta numasia cinco mil, wūrārāta warrārāta juacha ēā.

Jesús tebad'a do ūrū

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Mobeburu Jesúsbara izha jurukwad'ara jābad'e b'aribigape izhi naa kīrārā wābigasia, maūēna izhira wāta jara tebasia k'abanata k'ob'ea. ²³ K'abanata k'ob'ea mawūā wāta jara tebape k'atumaīnu wārīzesia dob'a zhiwid'iita, diamase nūmeburud'era mama b'asia dob'a. ²⁴ Maūēna jābara do jed'ea ōb'u ēsadra baburuta jamawe erunumasia do bomatuba, mawūā erunumasia pūādruta āzhi wāma nūmu ēāba. ²⁵ Maūne ūnadrū bod'od'e Jesús āzhima zesia do ūrū taid'e. ²⁶ Mawūā do ūrū taita izha jurukwad'aba ūdubudad'era pera mawūāsīd'a: ¡Beuwārāta taia!

Mawūānape b'iasid'a peraba. ²⁷ Aramaūta Jesúsbara mawūāsia: ¡Wānigauaudua, muta taia, perarāūdua!

²⁸ Mawūāi Pedroba panaū mawūāsia: Nok'ó, buta taiburū muta buma wābirua do ūrū.

²⁹ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Zerua.

Mawūāi Pedro jābad'eba ud'ub'aepe do ūrū tebad'ewasia Jesúsma.

³⁰ Mawūāmina zarea pūādrū nūmuta akupe perasia, maūne tabusad'ewai b'ia mawūāsia: ¡Nok'ó, murā k'arebaru!

³¹ Aramaūta Jesúsbara juwad'e jidape mawūāsia: ¡Bura soid'u k'ob'aita wāēā b'ua! ¿K'ārē teba b'e ēata krīchaburu?

³² Aramaūne āzhira jābad'e b'aribudad'era tausia pūādrū. ³³ Mawūē jābad'e k'opanubara orrad'ape ibia jara mawūāsīd'a: Bura wārāne Daizeze Warra.

Jesúsba b'ebid'a k'ayarāta Genesared'e

(Marcos 6:53-56)

³⁴ Kīrārē chābudad'era jūēsīd'a Genesaret druaed'a. ³⁵ Zhārā mama b'eba Jesúsma k'awuad'ai ib'arita jarabisid'a maū druā jōma, mawūē jōma izhima wesid'a k'aya b'eta. ³⁶ Zuburia bed'easid'a arigu idu tōb'aribimarēā izhi wua ita. Jōma zhi tōb'arid'apead'ara b'e duanesia.

Dazhi sãwũã mitiabarid'ebema

(Marcos 7:1-23)

15 ¹Mobeburu Jesús orrasid'a ũrãg'a Moiséde jarabadaba ũkuruba fariseorãba ũkuruba, ázhira zekuasía Jerusalénneba, maũrãbara mawũásid'a: ²¿K'ãrẽã bua jurukuad'abara arib'aed'a êpe zõrãrãba ok'awa b'ead'ara? Mitia ne ãã obudata juwuara surrua od'a ãã nek'obudad'era.

³Mawũãnaĩ izhara panaũ mawũásia: ¿K'ãrẽã marãbid'a arib'aed'a êpe Daizezeba arib'aemarẽã jara b'ura, mazhid'eta arib'aed'ai k'area êka?

⁴Daizezebara mawũásia: Wawiarua bu zezera bu papara. Zezeta o papata ik'azhirua jaraburura bead'aibara. ⁵Mawũãmína marãbara mawũábada: Bariduba zhi zezea o zhi papaa mawũásia b'ua: Muãrã jõma Daizezea diasia bu k'arebaita muã erub'ad'ara. ⁶Mawũáburuba marãma ya k'arebaid'e bu ãã zhi zezera o zhi papara. Daizezeba arib'aemarẽã jara b'ura aramaũne seribid'a ãã mazhid'eta arib'aed'ai k'area. ⁷Marã sewa bibauta b'ea, bia marãenabemata Daizezed'eba Isáíabara mawũásia:

⁸Za b'ebara bari iba murã wawidea, aramaũne ázhi sora wawara numũ munebara.

⁹Murã bari ibia jara b'eba mu ũrãg'a k'irãk'a jaradia b'ea arib'aemarẽã jara b'eta beubari b'eba. (Isaías 29:13)

¹⁰Maũ jarape Jesúsbara k'abanata trũpe mawũásia: Muã jaraita ũrĩũdua, mobe sãwũãta k'awuaudua. ¹¹Zhikota yed'a wãburubara dazhira mitia o ãã, mawũãmína yed'auba ze b'ubara Daizeze k'irãbitara dazhira mitia ob'ua.

¹²Mawũãĩ izha jurukuad'abara orrad'ape mawũásid'a: ¿Buara k'awuasika fariseorã b'ĩ ããbudara ũrĩbudaba maũ bed'eata?

¹³Mawũãnaĩ izhara panaũ mawũásia: Nek'arra k'irãk'a b'ed'eba nek'arra mu Zeze ũtrebemaba u ãbad'ara izha ãũkuaya. ¹⁴Idaribiudua, jipa eded'a ãã Daizezed'ebema k'awuad'a ããba daub'errea b'e k'irãk'a b'era. Daub'errea b'uba daub'errea b'uta erb'ari edera ab'arika b'aed'aya zob'ead'e.

¹⁵Mobeburu Pedroba mawũásia: Sãwũãta daia jaradua bua jaraburuta.

¹⁶Mawũãĩ Jesúsbara mawũásia: ¿Marãbid'a sãwũãta k'awuad'a êka? ¹⁷¿K'awuad'a êka jõma k'ãrẽ yed'a wãburura b'itaed'a wãpe ãĩ wã b'ura?

¹⁸Mawũãmína yed'auba ze b'ura sod'eba ze b'ua, Daizeze k'irãbitara dazhira maũba mitia ob'ua. ¹⁹Sod'ebara ze b'ua krĩchata bia ããta, miã beaita, k'ima ããta eruk'ãita, nezrugaita, sewa neburũita, zhãrã ik'azhirua jaraita. ²⁰Daizeze k'irãbitara maũ jõmaũba dazhira mitia ob'ua. Mawũãmína juwua surrua o ãã nek'oburubara dazhira mitia o ãã.

Soid'u k'ob'ad'a wũerã Canaán bid'ata

(Marcos 7:24-30)

²¹Jesús mamaũba wãburud'era wãsia Tiro druaed'a Sidón druaed'a. ²²Maũne wũerã Canaán druad'ebemaba nemi jĩgua mawũásia: ¡Nok'ó, bura rey David'eba uruta b'uba mũta sozuburiaru! Mu k'auta k'ãbãã zuburia b'ua jaiba.

²³Jesúsbara panaũ ãbasia, mawũe izha jurukuad'abara orrad'ape zuburia bed'ea mawũásid'a: Wãmarẽã jaradua, b'ia taia dazhirã k'aid'u.

²⁴Mawũãnaĩ izhara panaũ mawũásia: Daizezebara murã awuaraburu zok'asia Israel adua b'ema.

²⁵ Aramaüne wüērā zepe izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: ¡Nok'ó, murā k'arebarua!

²⁶ Mawūāi izhara panaū mawūāsia: Muā buta k'arebaira biga ēā, mawūārā zhiko warrarāneta jiraedape diaburukaya usarāā.

²⁷ Mawūāi izhara mawūāsia: Āājā Nok'ó, mawūāmina usarābid'a āzhi zhibarirā mesad'eba zhiko jarra b'aed'ata k'obada. Mawūē murā judía ēmina k'arebarua.

²⁸ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Wüērā, bura k'ābāēā soid'u k'ob'ud'eba arib'ae numaēdaya bua krīñane.

Izhi k'aura b'esia aramaūta.

Jesúsba b'ebikuad'a bio

²⁹ Jesús mamaūbara doya wāsia Galilea dota jed'ea ōb'uid'u. Mobe k'atumaīnu wārizepe mama jewed'asia. ³⁰ Zhārā bioba orrasid'a zhi wed'apead'aba wā b'e ēā b'eta, daub'errea b'eta, bed'ea b'e ēā b'eta, juwua dorrab'ari b'eta, dewara bio wesid'a k'ayarāta. Maūta Jesús jērū k'aita b'ukuasid'a, mawūē b'ebikuasia. ³¹ Maūta k'abanaba bia akudrua ūdubudara bed'ea b'e ēā b'era bed'easid'a, juwua dorrab'ari b'era b'esid'a, wā b'e ēā b'era wāsīd'a, daub'errea b'era ne ūdusid'a. Mawūē ibia jarasid'a Daizeze Israel b'ed'era.

Nek'obigad'a cuatro mil

(Marcos 8:1-10)

³² Jesúsbara izha jurukwad'ata trūpe mawūāsia: Muārā zhārā sozuburia k'ob'ua, mu bawara b'eta ewari ūbea baburuta k'ārē k'oi ne ēā b'ea. Muārā krīña ēā nek'o ēā wābigaira, maneburu nomadrud'aya od'e.

³³ Mawūāi izha jurukwad'abara mawūāsīd'a: ¿Miō ne ēā maērā dazhirābara zhiko sāma ūdud'aibe mawūā nek'obigaira k'ābāēā k'abanata?

³⁴ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e?

Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Erupanuā pan siete, b'eda zakerāta ūkuru.

³⁵ Mawūānāi k'abanata k'ob'ea jarasia jewed'a duanemarēā egorod'e.

³⁶ Mobeburu jiraedasia pan sieteta, b'eda zakerāta, mobe Daizezea zhibia jipe b'uekuape diasia izha jurukwad'aa, mawūē izha jurukwad'abara jed'ekasid'a k'abanata k'ob'ea. ³⁷ Jōma jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'a zhi b'uguzoamata jurespid'a jamara siete bira. ³⁸ Zhi nek'od'apead'ara zhūmakīrārāta numasia cuatro mil, wūērārāta wūāwūārāta juacha ēā.

³⁹ Zhārā wābigape jābad'e b'aripe wāsia Magdala drued'a.

Jarasid'a ūdubimarēā ūdud'ak'ata

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 ¹ Fariseorāta saduceorā bawara zesid'a Jesús wāēābid'aita, mawūē jarasid'a ūdud'ak'ata ūdubimarēā Daizezed'eba numuburu.

² Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: Keuburud'era marābara mawūābada: Ewari biata numāña bājārā purba numuā. ³ Waya diaped'ara mawūābada: Id'ira nangu baya bājārā purba jārātouga numuā. ¡Sewak'au b'ea, marābara bājānebema sāwūāta k'awua b'ea, mawūāmina ūdud'ak'ata id'id'e muā onumurā sāwūāta k'awua b'ed'a ēā! ⁴ Marā bia ēāba Daizezed'ebema ijā ēā

b'eta jara b'ea údubimarēā údud'ak'ata, mawūāmina muārā údud'ak'ara údubiga ēā, awuaraburu údubigaya Daizezeba bed'eata jarabibarita Jonás berab'arid'a kīrāk'aburu.

Mawūāpe āmaēkuaburuta wāsia.

Ne oreguea fariseorāne

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jesúsba jurukua'd'ara jūēkuasia kīrārē, mawūāmina kīrāduasid'a pan eded'aira. ⁶ Maūne Jesúsbara mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ne oregueata fariseorāne k'area saduceorāne k'area.

⁷ Mawūāi āzhirāinu bed'eabudata mawūāsīd'a: Maūta jaraburua pan wed'a ēbasi baera.

⁸ Jesúsbara maūta k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēā mazhirāinu bed'ea k'ob'e, marā soid'u k'ob'aita wāēā b'eba pan ne ēāta jara k'ob'e ēka? ⁹ ¿Sāwūāta k'awuad'a ēka, miā bude bad'a ēka pan juesomaba muā nek'obid'ara zhūmakīrārāta cinco mil, zhi b'uguzoamata jamara sōmbe jurepesid'a? ¹⁰ ¿Miā bude bad'a ēka pan sieteba muā nek'obid'ara cuatro mil, zhi b'uguzoamata jamara sōmbe jurepesid'a? ¹¹ ¿K'awuad'a ēka pan k'area muā jaraburu ēāta kīrākuitad'amarēā ne oregueata fariseorāne k'area saduceorāne k'area? ¹² Mobeburu k'awuasid'a kīrākuitad'amarēā jaraburu ēāta ne oregueata pannebema k'area, awuaraburu kīrākuitad'amarēā jarasia ūrāg'ata jāpeta fariseorāne k'area saduceorāne k'area.

Pedroba jarad'a Jesús zhārā Ēdrubita

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Cesarea Filipino druaed'a Jesús zeburud'era, izha jurukua'd'aa wid'i mawūāsia: ¿Zhārābara k'aita jara panu mu Beubari Bape b'ura?

¹⁴ Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Ėkuru'bara jarabada bura Juan Buruk'oemiāta, ūkuru'bara jarabada bura Elīata, ūkuru'bara jarabada bura Jeremiata, o jarabada bura Daizezeba bed'eata jarabibarirāta iab'aud'ebemata.

¹⁵ Mawūānāi izhara wid'i mawūāsia: ¿K'ōbe marāma murā k'aipe?

¹⁶ Mawūāi Simón Pedroba panaū mawūāsia: Bura zhārā Ēdrubita Daizeze zok'ai b'u Warra.

¹⁷ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Bura Daizezeba bia numuk'ārīā Simón, Jonás warra, maū buaara beubariba k'awuabiburu ēā, awuaraburu k'awuabiburua mu Zeze ūtre b'uba. ¹⁸ Muābid'a buaa jaraya Peñata bura Pedroa, buta mawūā peña ūrū pārā numu'ña munebema ijā b'eta, aramaūne ātōmiābara edre b'aebi ēā. ¹⁹ Muārā buaa zareata diaya Daizezeta Nok'od'ebemata. Mawūē naū druad'e bua k'ārē idaribi ēārā Daizezebid'a idaribi ēā ūtreuba. Naū druad'e bua k'ārē idaribiburura Daizezebid'a idaribiya ūtreuba. ²⁰ Mobeburu izha jurukua'd'aa jarasia miōā jarad'a ēbamarēā Jesúra izhita zhārā Ēdrubita.

Jesúsba jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:21-27)

²¹ Maū ewadeba Jesúsbara izha jurukua'd'aa jarak'asia izhira Jerusalén puwuru'd'a wāita barata, jarasia biod'e zuburia od'aita nok'orāba,

sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moisés'de jarabadaba. Jarasia aramaüne bead'aita, maŭta piradrŭita ewari ūbead'e. ²²Mawūāi Pedroba jāpe edepe kēā mawūāsia: Nok'ó, mawūā bed'earārūā buzhita sozuburiarua, Daizezebara bura mawūārā berab'aribi ēā.

²³Mawūāi Jesús puruwape Pedroa bed'eaburu kīrāk'a mawūāsia: Āi wārūā mu kīrābitauba ātōmīā. Buara murā b'aebiya nūmuā, bura krīcha ēā Daizeze kīrāk'ara, awuaraburu krīcha b'ua beubari b'e kīrāk'a.

²⁴Mobeburu Jesúsbara izha jurukuad'aa mawūāsia: Iab'aua muta pēwā krīña b'uburu buzha krīñata arib'aerārūā, awuaraburu bebud'e basiid'u murā pēwādua. ²⁵Mu k'area beu krīña ēārā aduaya, mawūāmina mu k'area beuburura ēdrŭya. ²⁶¿Zhārāitara k'ārē biata b'aipe ējūāne nūmūta jōma izhid'eta nūmuburud'e izhi jawureta aduara? ¿O zhārābara k'ārēta dia b'eipe izhi jawureta ēdrubiira? ²⁷Mu Beubari Bape b'ad'ara mu Zeze zareaed'a zeya izhi ángelerā bawara, maūnerā ab'a ab'ak'a k'awua oburuta biata od'apead'ara bia b'uya, bia ēāta od'apead'ara zuburia b'uya. ²⁸Muā wārīnu marāā jaraya, ūkuru nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya mu Beubari Bape b'ad'ara zeburuta Rey baita.

Jesús awuarad'a

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 ¹Maū tēā ewari seis baburud'era, Jesúsbara edesia Pedrota, Jacobota, Juan Jacobo mebeata, maūrāta awuara jure edesia k'atuma ūtu nūmūinu. ²Mama awuarasia āzhi kīrābita, izhi kīrā ūnasia ūmadau kīrāk'a, izhi wuara totroa ūnasia ūna kīrāk'a. ³Maūnerā Moiséta Elíata zhi ūdubisid'a, bed'ea k'opanasia Jesús bawara. ⁴Mawūē Pedrobara Jesús mawūāsia: Nok'ó, biga dazhirā nama k'ob'era, bua krīñaburu nama de k'āideta ūbea od'aya ab'a buita, ab'a Moiséita, ab'a Elíaita.

⁵Mawūā bed'ea k'ob'ud'e āzhira ānab'arisia jārārā ūnaba, maūne Daizezeta jārārāneba bed'eaburuta mawūāsia: Naū mu warra muārā kuāg'a, murā izhi k'area sobia b'ua, izhi bed'eara ūrīūdua. ⁶Izha jurukuad'aba maūta ūrīnāi tad'azoasia egoroma kīrā b'arru, aramaüne k'ābāēā perasid'a. ⁷Mawūē Jesúsbara orrape āzhi tōb'aripe mawūāsia: Pirab'ariūdua, perarāūdua.

⁸Mawūāi āzha akubudad'era miō ūdud'a ēbasia, awuaraburu ūdusid'a Jesústa ab'abai.

⁹K'atumaneba yed'a āzhi urud'e Jesúsbara mawūāsia: Marāba ūdubudara miōā jararāūdua, mu Beubari Bape b'uta beud'ata piradrŭeed'a.

¹⁰Mawūāi izha jurukuad'abara wid'i mawūāsīd'a: ¿Ūrāg'a Moisés'de jarabadabara k'ārēā jarabada zhārā Ēdrubiita zei nawed'a Elíata naara zeita?

¹¹Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Wārīnu Elíara naara zeya, mobe ne jōma araa oya. ¹²Mawūāmina muā marāā jaraya, Elíara ya zesia, maūta ūduk'awad'a ēbasia, awuaraburu izhira zuburia osid'a. Mu Beubari Bape b'ura musid'a ab'arika āzha zuburia od'aya.

¹³Mobeburu izha jurukuad'abara k'awuasid'a Elíad'ebemata jarak'aburura jaraburuta Juan Buruk'oemiāta.

Jesúsba b'ebid'a kūrā wawa b'uta

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴K'atumaneba k'abanama zebudad'era ūmakīrāta Jesúsuma zepe izhi kīrābīta sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: ¹⁵Nok'ó, sozuburiarua m̄ warrata, wawa b'ua, mawūē biod'e zuburia b'ua, b'aema bio b'ae b'ua tebud'e, b'aema bio b'ae b'ua doed'a. ¹⁶Muārā wesia bua jurukwad'ama, mawūāmina b'ebi b'ed'a ēā.

¹⁷Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ĩMarā soid'u duanu ēāta bia ēāta b'ea! ĩMurā sōmbeed'a marā bawara b'aipe? ĩMuārā sōmbeed'a zrog'a n̄maīpe? Weudua naīnu.

¹⁸Mobeburu Jesúsbara jaira kēasia, mawūē jaira ēdrusia kūrānebara, izhira aramaūta b'esia. ¹⁹Mawūē izha jurukwad'abara Jesús orrad'ape dob'aua wid'i mawūāsīd'a: ĩDaibara k'ārēneba āi jureta b'ed'a ēbasī?

²⁰Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: B'ed'a ēbasia marā soid'u k'ob'aita wāēā b'eba. Muā wārīnu marāā jaraya, mostaza ta wīka kīrāk'a marāta wīkabid'a soid'u b'eburu k'atuma za n̄muā mawūā b'ed'aya: Namaūbara zawa k'ob'ad'e wārūā, mawūānāi k'ob'ad'e wāña. Aramaūne marāītara k'ārē ob'e ēārā ne ēbaya. ²¹Mawūāmina jai k'āwūā b'ura arak'āwūārā āi wā ēā, awuaraburu āi wā b'ua nek'o ēā zhiwid'i.

Wakusa Jesúsbā jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²²Izha jurukwad'a bawara Galilead'e b'ed'e Jesúsbara mawūāsia: M̄ Beubari Bape b'ura zhārā juwuad'e chāb'arid'aya. ²³Maūnerā bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradrūya.

Mawūāi āzhira sopuasid'a k'ābāēā.

Impuesto diad'a Daizeze deita

²⁴Capernaúm p̄w̄w̄r̄ud'a zebudad'era, impuesto Daizeze deita wid'ibadata Pedroma zed'ape mawūāsīd'a: ĩMiā Ūrāg'abarita marānebara impuesto pag'a b'uka?

²⁵Mawūānāi Pedrobara mawūāsia: Pag'abaria.

Mawūāpe izhi deid'u wāburud'era Jesús naara bed'eaburuta mawūāsia: ĩSimón, buma sāwūāpe? ĩReyrāta drudad'e b'ebara impuesto k'airāneta wid'ibada, āzha jure b'ea wid'ibadak'a o āībemaneta wid'ibada?

²⁶Mawūāi Pedrobara panaū mawūāsia: Wid'ibada āībemaneta.

Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Aramaūnerā āzha jure b'ebara pag'ad'a ēā. ²⁷Mawūāmina bī ēā duana ēbamarēā wārūā do jed'ea ōb'uid'u, mobe b'eda gadua, bua b'eda naara jiraedaburuta itoeb'ariburud'e yed'a ūduya platata, maūta jiraedape maūba pag'adua impuesto murēta bureta.

ĩK'aita audre zhi zromape?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 ¹Jari ewadera izha jurukwad'abara Jesús orrad'ape mawūāsīd'a: ĩK'aita audre zhi zromape Daizezeta Nok'od'ebemanerā?

²Mawūānāi Jesúsbara wūāwūāta trūpe āzhi ēsadra k'ob'upe, ³mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, bia ēārā idu b'ud'ape marāta wūāwūārā kīrāk'a

zhi zroma ēāne duanu ēburu, ed'a wāna ēā ūtre Daizezeta Nok'o maērā.
⁴Aramaūnerā naū wūāwūā kīrāk'a zhi zromane b'u ēāta zhi zroma Daizezeta
 Nok'od'ebemānerā. ⁵Mūnebemata ijā b'ud'eba bariduba naū wūāwūā kīrāk'a
 b'uta bia edaburura muta bia edaburua.

Zhārāta b'aebiburud'ebema

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶Bariduba iab'a k'azhiruad'e b'aebiburuta za zhi zromarā ēāta
 mūnebema ijā b'eta mawūā ora, maū Daizezebara pua k'awua oya.
 Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tājūnape tabued'aita pusa nabuad'e.
⁷Naū ējūāne b'era zuburia b'ea k'azhiruad'e b'aebibadata nūmūneba!
 K'azhiruad'e b'aebibadara numaña, mawūāmina Daizezebara zuburia oya
 zhārāta k'azhiruad'e b'aebiburura. ⁸Maūba bu juwuaba o bu jērūba buta
 k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramaūne b'uatukuape bud'ebara
 pepekuaburuk'arua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ēā maē ed'a wāita juwua
 ab'a o jērū ab'a b'uta, juwua ūme jērū ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara tebu
 kik'ad'e. ⁹Bu dabūba buta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārūā, aramaūne bu
 dabura ēūtape bud'ebara b'aribueburuk'arua. Audre biga Daizeze ūme b'ai
 jō ēā maē ed'a wāita dabu ab'a b'uta, dabu ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara
 tebud'e.

Oveja aduad'ad'ebema

(Lucas 15:3-7)

¹⁰Seri ēāne edarāūdua iab'abid'a za wīka ked'eta, muā marāā jaraya,
 āngelerā āzhi akū b'era ūtrera baridua b'ea mu Zeze ūtre b'u kīrābita. ¹¹Mu
 Beubarī Bape b'ura zesīa adua b'eta ēdrubigaita.

¹²¿Marāma sāwūāpe? Iab'auba oveja cien erub'uta ab'a aduara, ¿zhi
 noventa y nueve k'atumane āzhi duanubada maē āmaēpe aduad'ata meā
 juru wā ēka? ¹³Muā wārīnu marāā jaraya, ūdura maū k'area audre sobiaya
 noventa y nueve aduad'a ēbad'a k'āñabara. ¹⁴Aramaū kīrāk'a marā Zeze ūtre
 b'ubara kīrīna ēā iab'a aduaira za wīka ked'eta.

Mebeata bed'ea ne ēāne edaid'ebema

(Lucas 17:3)

¹⁵Bu mebeaba buta bī ēā oburuba k'azhiruata ora wāpe dob'aud'e
 ūrāg'arua, bu bed'eata ūrīrā Daizezeita ganaburua bu mebeara.
¹⁶Mawūāmina bu bed'eata ūrī ēburu, mūnebemata ab'a o ūme ededua,
 aramaūne ūmeba o ūbeaba wārīnuā ad'amarēā bua jara k'ob'u bed'eara
 jōma. ¹⁷Maūrā bed'eata ūrī ēburu mebērā b'ea jaradua, mebērā bed'eata
 ūrī ēburu Daizezed'ebema ijā ēā b'u kīrāk'a edarua, o rey Romanebemaīta
 plata wid'ibarita k'azhirua omīā kīrāk'a edarua. ¹⁸Muā wārīnu marāā
 jaraya, naū druad'e marāba k'ārē idaribid'a ēārā Daizezebid'a idaribi ēā
 ūtreuba. Naū druad'e marāba k'ārē idaribibudara Daizezebid'a idaribiya
 ūtreuba. ¹⁹Dewara muā marāā jaraya, marānebemata ūme naū druad'e
 krīcha ab'arika zed'ape ne bariduta wid'id'ara, arib'aeya mu Zeze ūtre
 b'ubara. ²⁰Mawūā arib'aeya mu pēwā panuta ūme o ūbea āba k'opanū
 maērā mūrā mama āzhid'e ed'a b'u baera.

²¹ Jesúsba mawūāi Pedroba orrape mawūāsia: ¿Nok'ó, muārā sōmbeid'u bed'ea ne ēāne edaibe mu mebeaba mūta bī ēā oburūba k'azhuruata ora? ¿Wag'a sieteid'uka?

²² Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Muā buaa jara ēā sietebai, awuaraburu setenta bama sietea.

Nezok'aba iab'a bed'ea ne ēā b'u ēbad'a

²³ Mawūāneba Daizezeta Nok'ora reyta b'ad'a kīrāk'a b'ua, maūbara deweta wid'isia nok'orā izhi edre b'ea. ²⁴ Mawūā wid'iburud'era ab'a wesid'a millon bio deweta. ²⁵ Maūbara pag'a b'e ēāba reybara nendod'amarēā jarasia izhita, zhi kīmata, zhi warrarāta, izha ne erub'uta jōma, aramaūne izhaa deweta pag'amarēā. ²⁶ Mawūē maū nezok'ara sāk'ok'od'e k'ob'epe zuburia bed'ea mawūāsia: Nok'ó, jūādua, muārā buaa jōma pag'aya. ²⁷ Mawūāi maū nezok'a nok'obara sozuburiae enebuesia, aramaūne bed'ea ne ēā b'usia deweta.

²⁸ Mawūāmina nezok'a maūta wāburud'era ūdusia ab'arika nezok'ata ab'a izhaa wīka deweta, mawūē ojūābara jidape mawūāsia: Muāā dewera pag'adua. ²⁹ Mawūāi ab'arika nezok'ara izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epe zuburia bed'ea mawūāsia: Jūādua, muārā buaa jōma pag'aya. ³⁰ Mawūāi izhara mawūārā krīña ēbasia, awuaraburu wāpe cárceld'e ed'a b'usia deweta pag'ayeed'a. ³¹ Ab'arika nezok'arābara maūta ūdud'ape k'ābāēā sopuasid'a. Mawūē wānape izhi nok'oa maūta jōma neburusid'a. ³² Mawūē izhi nok'obara trūpe mawūāsia: Bura nezok'ata biata b'u ēā. Muārā deweta jōmaūnebara bed'ea ne ēā b'usia muāā zuburia bed'easi baera. ³³ ¿Ab'arika nezok'ara buabid'a sozuburaid'e b'asi ēka muā buta sozuburiad'a kīrāk'a? ³⁴ Aramaūne izhi nok'ora kīrūpe zhārā zuburia obadaa chāb'arisia izhaa deweta jōma pag'ayeed'a. ³⁵ Mu Zeze ūtre b'ubara marāta aramaū kīrāk'a oya, marā ab'a ab'auba soid'u bed'ea ne ēāne edad'a ēburu marā mebērā marā bī ēā obudata.

Jesúsba jarad'a kīma āmaīrā k'azhuruata

(*Marcos 10:1-12; Lucas 16:18*)

19 ¹ Jesúsbara maū bed'eata ma jarape Galilead'ebara wāburuta Judea druad'a wāsia do Jordán kīrārē. ² Maūne k'abanata wāsid'a k'aid'u, mawūē mama b'ebikuasia zhi k'aya b'eta.

³ Maūne izhima fariseorāta zed'ape wāēābid'ai k'area mawūāsid'a: ¿Idaribi panuka zhūmakīrāba izhi wūērā āmaīrā newēā k'area?

⁴ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a b'eta jēdeubara zhi od'abara zhūmakīrāta wūērāta osi ēka? ⁵ Maūba Daizezebara mawūāsia: Zhūmakīrābara āmaē b'aya zezera, papara, aramaūne izhi wūērā ūme pane b'aya, mawūē ūmeta k'akua ab'a pane b'aya. ⁶ Mawūē ya ūme ēā, awuaraburu k'akua ab'abaia. Aramaūne Daizezeba āba b'ud'ara zhi āmabiid'e b'u ēā zhārābara.

⁷ Mawūāi mawūāsid'a: ¿Mobera k'ārēā Moisébara jarasi āmaīnebemata wūērāā k'arta diamarēā aramaūne āmaīta?

⁸ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Arib'aed'a ēbaita marā sora zare baera Moisébara idaribisia mazhi wūērā āmaīrā. Mawūāmina jēdeubara Daizezebara mawūā numū ēbasia. ⁹ Mawūē muā marāā jaraya, bariduba izhi

wüērā āmaburuta wüērāba awuru eruk'āi ēāne āmape awuruta k'āiburura k'azhuruata oya. Wüērā āmanapead'ata k'āiburusid'a k'azhuruata oya.

¹⁰ Mawūāi izha jurukwad'abara mawūāsida: Zhūmakīrāba izhi wüērā āmaburud'e mawūāburu audre biga miā k'āi ēbaita.

¹¹ Mawūānāi Jesūsbara mawūāsia: Mawūā kīma ne ēā b'aira jōmaūne ēā, awuaraburu Daizezeba dob'a b'aid'e b'uk'ārītru mawūā b'ea. ¹² Ūkurura kīma ne ēā b'aita to b'ua, ūkurura k'apabudaba kīma ne ēā b'ea, ūkurura kīma ne ēā b'ea Daizezeta Nok'oba jara b'uta arib'ae nūmaita. Dob'a b'a b'eita b'ura dob'a b'adua.

Jesúsba ibia jarad'a wūāwūārāta

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³ Wūāwūārāta ūkuru Jesūsma wesid'a āzhi ūrū juwua b'ukua zhiwid'imarēā. Mawūāmina izha jurukwad'abara zhi webudata kēāsida.

¹⁴ Mawūē Jesūsbara mawūāsia: Wūāwūārā muma idu zebiudua, bueamarāūdua, naūrāne kīrāk'a izhi krīcha b'etru Daizezeta Nok'od'ebema.

¹⁵ Mawūāpe wūāwūārā juwua ūrū b'ukua zhiwid'ipe wāsia mamaūbara.

Kūrāta bara b'ad'a

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶ Kūrāta Jesūsma zepe mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bura biata b'ua, ŷmuārā k'ārē biata oi barape Daizeze ūme b'ai jō ēāta erub'aira?

¹⁷ Mawūāi Jesūsbara mawūāsia: ŷBuara murā k'ārēā biata jaraburu? Miōta biata b'u ēā, awuaraburu biara ab'abai b'ua Daizezeta. Mawūāmina Daizeze ūme b'ai jō ēā maē ed'a wā krīna b'uburu arib'aedua Daizezeba jara b'uta.

¹⁸ Mawūāi kūrābara mawūāsia: ŷSāūta arib'aeipe?

Mawūāi Jesūsbara jara mawūāsia: Miā bearārūā. Kīma ēāta eruk'āirārūā. Nezrugarārūā. Zhārā ūrū sewa nebururārūā. ¹⁹ Wawiarua bu zezera bu papara. Zhārā kuāg'arua buzhi kīrāk'a.

²⁰ Mawūāi kūrābara mawūāsia: Muārā maū jōma arib'ae b'ua kūrā wed'auba, ŷmawūē k'ārēta āmaña wāēā b'u?

²¹ Mawūāi Jesūsbara mawūāsia: Buta bia nūma krīna b'uburu wāpe buzha ne erub'uta nendope platara zuburia b'ea diadua, mawūārā ne biata erub'aya ūtre. Aramaūne zepe muta pēwādua.

²² Kūrābara maū bed'eata ūrīpe sopua wāsia k'ābāēā bara b'u baera.

²³ Mawūē izha jurukwad'aa Jesūsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, bara b'ura borekea ed'a wā ēā Daizezeta Nok'od'ebemanerā. ²⁴ Muā wakusa marāā jaraya, aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eya bara b'uta ed'a wāi k'āñabara Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁵ Izha jurukwad'abara maūta ūrīnape k'awua ēā krīcha mawūāsida: ŷBara b'usid'a mawūāburu k'aita ēdruipe?

²⁶ Mawūānāi Jesūsbara āzhi aku mawūāsia: Ēdruira zhārāitara boreke ēā, mawūāmina ēdrubi b'eid'eba Daizezeitara ne jōma borekea.

²⁷ Mawūāi Pedroba mawūāsia: Daibara ne jōma āmaēsida, mobe buta pēwā b'ea. ŷMawūē daibara k'ārēta jidad'aibe? ²⁸ Mawūāi Jesūsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, ne jōma zhiwid'ita numeburud'era, mu Beubari Bape b'ad'ara Reyta jewed'aya mūzhi bugueta kīrāwārēāne, marā mu

pēwā b'esid'a nok'orāta jewed'a duaneña bugue doced'e. Aramaüne k'awua oduaneña Israel warrarā doced'ebemata. ²⁹Bariduba deta āmaērā, zhi mebērā zhūmakīrārāta, nawek'aurāta āmaērā, zezeta, papata, wūrārāta, warrarāta, druata, mu k'area āmaērā, jidama cien jidaya āmaña. Mobe Daizeze ūme b'ai jō ēāta jidaya. ³⁰Mawūāmina bio zhi zromata b'era zhi zroma ēāta duaneña, waya zhi zroma ēāta b'eta zhi zromata duaneña.

Ne jarad'a uvad'e traja b'ed'eba

20 ¹Daizezeta Nok'ota nūmurā ūmakīrā drua zhibarīta b'ad'a kīrāk'a b'ua, diaped'a zhārā juru wāsia trjabīgaita izhi uvad'e. ²Mobe denario ab'aubari ewari ab'a trjabīgaita bed'eape zok'akuasia izhi uvama. ³Diaped'a a las nueve babod'od'e āi wāburud'era awururāta ūdukuasia pūwuru ēsadra bari b'eta. ⁴Mawūē mawūāsia: Marāsīd'a trjad'e wāūdūa mu uvad'e, muārā pag'akuaya sāvūā pag'ai b'ud'e. Mawūāi āzhira wāsīd'a. ⁵Wakusa ūmatipa āi wāpe a las tres āi wāpe ab'arika osia. ⁶Wakusa a las cinco āi wāburud'era awururāta bari b'eta ūdūi mawūāsia: ¿Marā k'ārēā nama bari keukua? ⁷Mawūāi mawūāsīd'a: Daira k'āwūā b'ea miōba jurud'a ēāba. Mawūānaī izhara mawūāsia: Marāsīd'a trjad'e wāūdūa mu uvad'e, muārā pag'akuaya sāvūā pag'ai b'ud'e.

⁸Keuburud'era uva zhibarībara trjabada nok'oa mawūāsia: Trjabadara trūkuape pag'adua āzhi jornal. Naara diadua tēā zekuad'aa, mobeburu diadua naara zekuad'aa. ⁹A las cinco trjad'e wānapead'ata zebudad'era ab'a ab'auba jidasīd'a denario ab'a. ¹⁰Mawūē naara trjad'e wānapead'ata zebudad'era krīchasiid'a audre jidad'aita. Mawūāmina āzhabīd'a ab'a ab'auba jidasīd'a denario ab'a. ¹¹Mawūā jidad'ai uva zhibarīra bī ēā jarabudata, ¹²mawūāsīd'a: Naūrā tēā zekuad'ara ora ab'abai trjabudata buara pag'aburua dai kīrāk'a. Maūne daibara trabajota jūwūrūāta zrog'a keukua. ¹³Mawūānaī panaū āzhi ab'aua mawūāsia: Dazhira zhibiata panuā, muā bura bī ēā oburu ēā. ¿Mu ūme bura bed'easi ēka trajaita denario ab'aubari? ¹⁴Burera jidape wārūā, mawūāmina naū tēā zed'aara muārā dia krīnaburua buaa diaburu kīrāk'a. ¹⁵¿Muā krīnanerā o ēbaid'e b'uka ne murērā? ¿O bura bī ēā k'ob'uka muta bia baera? ¹⁶Aramaū kīrāk'a zhi zromata b'eta zhi zroma ēāta duaneña, waya zhi zroma ēāta b'eta zhi zromata duaneña, maūēnabema Daizezebara bio trūkua nūmuk'ārīā, mawūāmina bio ēā zhi jurumarā.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷Jesús Jerusalén pūwurud'a wārīze wāne, doce izha jurukud'ata awuara jure edape od'e mawūāsia: ¹⁸Dazhirā wārīze wā Jerusalén pūwurud'a, mu Beubari Bape b'ura maīnu chāb'arīd'aya sacerdoterā nok'orāta b'ea, ūrāg'a Moisésīd'a jarabadata b'ea. Maūrābara jarad'aya murā bead'amarēā. ¹⁹Aramaūne murā chāb'arīd'aya judīorā ēāta b'ea, murā āzhima sewak'au b'ud'eba ud'aya, cruzd'e k'achīd'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradruya.

K'ārē wid'ibīd'apead'a Jacoboba Juanba

(Marcos 10:35-45)

²⁰Zebedeo warrarā papaba zhi waurā bawarauba Jesús orrape izhi kīrābīta sāk'ok'od'e k'ob'esia k'ārē wid'iita.

²¹ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: ¿K'ārēta krīnape?

Mawūāī izhara mawūāsia: Būta nok'ota b'eburu maē mu waurā ūme naūrāta nok'o babi jewed'abigarua ab'a bu juwua araare, ab'a bu juwua āk'aare.

²² Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Marābara k'awuad'a ēā k'ārē wid'i panurā. ¿Marā zuburiaita panuka mu zuburiai kīrāk'ara?

Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Daibara b'ed'aya.

²³ Mawūānāi izhara mawūāsia: Marā wārīnu mu zuburiai kīrāk'ara zuburiad'aya. Mawūāmina mu juwua araare, mu juwua āk'aare jewed'abigaira muārā diaid'e b'u ēā. Awuaraburu jewed'a paneña maūita zhi arib'aemata mu Zezeba.

²⁴ Zhi diezba maūta ūrīnāi kīrūsid'a mebērāta ūme panuā. ²⁵ Mawūē Jesúsbara trūkuape mawūāsia: Marābara k'awua b'ea naū ējūāne nok'ota b'ebara zhārā āzhi edre erunūmeā, zhi zromata b'era aramaūne zhārā ūrū zarea nūmeā. ²⁶ Mawūāmina marā mawūā duanaīne b'u ēā. Awuaraburu marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara marā arib'aebarita. ²⁷ Marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara marā nezok'a kīrāk'a. ²⁸ Aramaū kīrāk'a mu Beubari Bape b'ura ze ēbasia zhārāba arib'aed'amarēā, awuaraburu zesia zhārā arib'aeita, aramaūne mu bebura diaya jōmaūbari.

Ne ūdubid'a daub'errea panuta ūme

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Āzhi Jericó pūwūrud'eba wāburud'era Jesús k'aid'u wāsīd'a k'abana. ³⁰ Maūne daub'errea panuta ūme o k'aita jewed'a panune, Jesús berab'ari wāta ūrīnāi nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Nok'ó, bura rey David'eba uruta b'uba sozuburiarua दौरā!

³¹ Mawūānāi zhārābara kēāsīd'a chupead'amarēā, mawūāmina āzhira audre b'ia mawūāsid'a: ¡Nok'ó, bura David'eba uruta b'uba sozuburiarua दौरā!

³² Mawūānāi Jesús pi nūmepe trūkuape mawūāsia: ¿Marābara muā k'ārēta oita krīña panu?

³³ Mawūāī āzhara mawūāsid'a: Nok'ó, daita ne ūdubirua.

³⁴ Mawūānāi Jesúsbara sozuburiape dabu tōb'arikuasia, maū daucha ne ūdusid'a, mawūē jūdruśīd'a k'aid'u.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 ¹ Jerusalén k'aita babūdad'e, Betfagé pūwūrud'eba zebūdata Olivo k'atumaēna zebūdad'era Jesúsbara izha jurukuad'ata ūme zok'aburūta, ² mawūāsia: Pūwūru zakeid'u wāūdua jari mazhi kīrābīta tab'uid'u. Marābara ūdud'aya burra jū nūmūta, burro kūrāsīd'a izhi ūme ūdud'aya, burra ēnape ūmewed'a mūma weudua. ³ Iab'aūba wid'ira mawūāūdua: Nok'oba nesīd'akuaburua, nane diab'arikuaya.

⁴ Aramaūne arimaē berab'arīsia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata:

⁵ Jerusalénne b'ea mawūāūdua: Marā Reyra marāma urua, Ibiad'e b'ūta burrod'e ūrū jewed'a urua, burro kūrāne ūrū urua nendūwūru ne zūgua ataubari waud'e.

(Zacarías 9:9)

⁶ Izha jurukwad'ara wānape osid'a Jesúsba jarad'a kīrāk'a. ⁷ Mawūē wesid'a burrata burro kūrāta, mobe ūrū b'usid'a āzhid'e wua āneb'ari panuta, mobeburu Jesús jewed'asia ūrū. ⁸ K'abanabara bia edabudata āzhid'e wua āneb'ari b'eta od'e ewarazoasid'a. Waya dewaurābara pārārā kiduata tud'ape od'e tad'azoasid'a. ⁹ Zhārābara na wāba tēā uruba nemi jīgua mawūāsīd'a:

¡Bura ibia jarad'aya rey David'eba urura!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zeburura!

¡Daizezera ibia jaraudua ūtrera!

(*Salmos 118:25-26*)

¹⁰ Aramaūne Jesús Jerusalénne ed'a wāburud'era pūwurud'ebema jōma b'ugadru mawūāsīd'a: ¿Naū k'aipe?

¹¹ Maūnerā zhārābara mawūāsīd'a: Naū Jesústa Daizezeba bed'eata jarabibaria, Nazaret pūwurud'ebema, Galilea drudad'ebema.

Jesúsba miti ēā od'a Daizeze deta

(*Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22*)

¹² Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara maē, mobe jōma āi jurekuasia mama ne nendo b'eta, ne eda b'eta, mesara burekuasia plata k'ābiabadad'era, buguera burekuasia pusirā nendobadad'era. ¹³ Mobe mawūāsia: Naūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Mū dera zhiwid'ibadata numuā ad'aya. Mawūā b'ud'era marābara nezrugamiārā de babi numuk'ārīna.

¹⁴ Daizeze ded'a ewara maē Jesús orrasid'a daub'errea b'eba, wā b'e ēā b'eba, mawūē b'ebikuasia. ¹⁵ Sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moisés'e jarabadaba mawūā biata ob'uta ūdubadad'era warrarābara Daizeze ded'a ewara maē nemi jīgua mawūāsīd'a: ¡Ibia jarad'aya rey David'eba urura! Mawūānāi kīrūbudaba, ¹⁶ mawūāsīd'a: ¿Buara ūrī k'ob'uka naūrāba jara k'opanurā?

Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Āājā, ¿maūēnabemata marābara led'ak'a kīrāk'a b'eta mawūā b'u ēka:

Warrarā ked'ea, ju do ked'ea buzhita ibia jarabigaya ab'u ēka?

(*Salmos 8:2*)

¹⁷ Mawūāpe āmaēkuaburuta Jerusalénnebara āi wāsia Betania pūwurud'ea, mobe mama ūnadrusia.

Ik'azhirua jarad'a higuera zhi ta ne ēāta

(*Marcos 11:12-14, 20-26*)

¹⁸ Diaped'a wakusa Jerusalén pūwurud'ea zeburud'era jarrasia Jesús. ¹⁹ Maūne bakuru higuera o k'aita numuta ūdui maīnu wāburud'era maūnerā k'ārē ūdu ēbasia, awuaraburu ūdusia zhi kiduatru, mawūē mawūāsia: Bura wueta zau ēbaya.

Audre ēāne higuera bagusia.

²⁰ Izha jurukwad'aba maūta ūdud'ai bia akudrua mawūāsīd'a: ¿Sāwūā k'āwūā aramaūta bagu dog'o bakuru higuera?

²¹ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, marāta soid'u b'eburu, marāma k'ārēta b'e ēāne duanu ēburu bari k'āwūā bakuru higuera kīrāk'a od'a ēā, awuaraburu k'atuma za numuā jarabudata: Āi wārūā, pusad'e doid'u wārūā abudad'era arib'ae numāēdaya. ²² Jōma marāba wid'ibudara zhiwid'i soid'u k'ob'eburu jidad'aya.

Zareata Jesúsd'e*(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)*

²³ Daizeze ded'a ewara maẽ Jesús zeburud'era, sacerdoterã nok'orābara, p̃wuru nok'orābara izhira orrasid'a miã ũrāg'a numune, mobe mawūāsida: ¿K'aiba obi b'u bua ob'ura? ¿K'aiba diasi k'āwūa zarea numairã?

²⁴ Mawūānaĩ Jesúsbara panaũ mawūāsia: Muābid'a marāa wid'iya, marāba panaūnarã muābid'a marāa jaraya k'aiba obi b'uta muā ob'ura. ²⁵ Zhārā buru k'oemarẽ Juan, ¿k'aiba zok'asi? ¿Ũtrebemaba o zhārāba?

Mawūāĩ āzhirāĩnu mawūāsida: Dazhirāba Ũtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ārẽa ijāna ēbasi aya? ²⁶ Dazhirāba zhārāba zok'asia ad'aisid'a, dazhirābara zhārāta wawia b'ea jōmaūma Juan Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera.

²⁷ Mobeburu panaūbudata Jesúa mawūāsida: Daibara k'awuad'a ěa.

Mawūānaĩ izhara mawūāsia: Muābid'a marāa jara ěa k'aiba obi b'ura muā ob'ura.

Ne jarad'a warra ũmeneba

²⁸ ¿Mawūāmina marāma sāwūāpe? Ũmakīrāba erub'asia warrarāta ũme, mawūē zhi nabemata orrape mawūāsia: Warra, id'ira trajad'e wārūa mu uvad'e. ²⁹ Mawūāĩ izhara panaũ mawūāsia: Murā wā krīna ěa. Mawūānata tēa wāita krīchape wāsia. ³⁰ Zhi zezebara dewarabemata orrape ab'arika jarasia. Mawūē maūbara mawūāsia: Ājā nok'ó, murā wāna. Mawūāpe wā ēbasia. ³¹ ¿Ũmebara sāuba osi zhi zezeba krīnarā?

Mawūāĩ āzhara mawūāsida: Osia nabemaba.

Mawūānaĩ Jesúsbara mawūāsia: Muā wārĩnu marāa jaraya, rey Romanebemaĩta plata wid'ibadata, wūērārā jōmaūne b'eta marā k'āñabara wānaña Daizezeta Nok'ota b'uma. ³² Maūēnabema Juan marāma zesia sāwūa b'eaid'ebemata jarad'e, maū marābara ijāna ēbasia. Mawūāmina rey Romanebemaĩta plata wid'ibadabara, wūērārā jōmaūneta b'ebara ijāsida. Mawūāmina marābara maū ũdusid'aid'u k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāna ēbasia izhid'ebemata ijānaĩta.

Uvad'e trajabadata bia ěata b'ead'a*(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)*

³³ Ũrĩūdua, muā dewara ne jarak'aya: Ũmakīrāta b'asia drua zhibarita, maūbara uvata upe serrape osia uva b'ata piabarita. Mobe uva akuita pārāsia deta ũtu draso, mobe uvad'e trajabadāa arrendape wāsia wawara. ³⁴ Uva b'ubada ewade nezok'arā izhid'eta zok'asia uvad'e trajabadama, jidad'amarẽa uva izhaa diabudata. ³⁵ Mawūāmina uvad'e trajabadabara nezok'arā jirtoposia, mobe ũkuru jirachi jidasid'a, ũkuru beasid'a, ũkuru mong'araba tab'arisid'a. ³⁶ Wakusa nezok'arā dewaurāta audre zok'asia nabemarā k'āñabara, maūrā ab'arika osid'a. ³⁷ Mobeburu zhi warrata āzhima zok'aburuta mawūāsia: Wawiad'aya mu warrara. ³⁸ Mawūāmina uvad'e trajabadabara zhi warrata ũdud'ai āzhirāĩnu mawūāsida: Ne zhi zezed'era naūba jidaya, mawūē bead'aya, aramaūne dazhirāba jidad'aya izha jidaita b'ura. ³⁹ Aramaūne jirtopota uvad'ebara āĩ jureta'dape beasid'a.

⁴⁰ Aramañnerā uva zhibarita zeburud'era çuvad'e trajabadara marāma sāvūā oiþe?

⁴¹ Mawūāi mawūāsīd'a: Bia ēāta b'era sozuburia ēā makenaña, mobe uva izhid'era awururā uvad'e trajabadaa arrendaya. Aramañne izhaa diad'aira diad'amarēā uva b'wabada ewade.

⁴² Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: çMarābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka aramaū kīrāk'a mu seribīd'a ēānebemata zhi b'wamarā?:

çJara b'u ēka de obadaba mong'ara seri ēāne b'ud'apead'ara wag'auta b'esita. Daizezeba mawūā osi baera dazhirāma ne bia ab'u ēka?

(Salmos 118:22-23)

⁴³ Mañneba muā marāā jaraya, marā Daizezebara izhita Nok'od'ebemane duanabi ēā, awuaraburu mañne b'eabiya izha jara b'uta ob'eta. ⁴⁴ Iab'a maū mong'ara ūrū b'aera b'ug'uzoaya, maū mong'arata iab'au ūrū b'aera naūsāña.

⁴⁵ Maū jaraburuta ūrīnāi sacerdoterā nok'orābara fariseorābara k'awuasīd'a āzhita jaraburuta. ⁴⁶ Mawūē sāvūā jīdad'aita krīcha jurusīd'amina, zhārāta wawiasīd'a zhārāma Jesús Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera.

Ne jarad'a juwua jīdadabad'eba

(Lucas 14:15-24)

22 ¹ Jesúsbara wakusa ne bio jarak'a mawūāsia:

² Daizezeta Nok'ota numurā reyta b'ad'a kīrāk'a b'ua, maūbara fiesta osia zhi warra juwua jīdayīd'era. ³ Juwua jīdayīd'e trūkuad'ata trūne nezok'arā izhid'eta zok'asia, mawūāmīna maūrā ze krīñana ēbasia. ⁴ Wakusa nezok'arā dewaurarāta zok'aburuta mawūāsia: Trūkuad'apead'aa jaraudua murē zhikora arib'aesita. Muārā beabisia mu tororāta, mu nenduwurā boregwearāta. Mawūē jōma arib'ae numu baera zed'amarēā jaraudua juwua jīdayīma. ⁵ Mawūāmīna trūkuad'apead'ara wāna ēāburu ūkurū wāsīd'a āzhi trabajoed'a, ūkurū āzha k'lārē oi b'uta oed'a. ⁶ Waya ūkurubara nezok'arāta jirtopota jirachi makenasīd'a. ⁷ Maūta reyba ūrībūrud'era kīrūpe zok'asia soldaorā izhid'eta, aramañne makenasia maūrā miā beamiāta b'era, mobe basia āzhi puwurara. ⁸ Mobeburu nezok'arā izhid'ea mawūāsia: Juwua jīdayīd'ebema wārānebai zhi arib'aema. Mawūāmīna trūkuad'apead'ara trūkuaid'e b'a ēbasia. ⁹ Mawūē oza wāūdua, mobe juwua jīdayīma trūūdua mazha ūdubudata. ¹⁰ Mawūāi nezok'arā oza wānape āzha ūdubudata jōma juresīd'a biata b'eta, bia ēāta b'eta, aramañne juwua jīdayīd'ebema birasia trūkuad'apead'aba.

¹¹ Trūkuad'apead'ata akuita rey ed'a wāburud'era mama ūmakīrāta ūdusia zhārā juwua jīda numune jūbibadaba zho b'u ēāta. ¹² Mawūē mawūāsia: çBura sāvūā nama ed'a zesi zhārā juwua jīda numune jūbibadaba zho b'u ēārā? Mawūāi izhira chuþea k'ob'asia. ¹³ Mawūē reybara ne arib'ae numeā mawūāsia: Jērūta, juwua jūūdua, mobe b'aribueudua āi pārīgūad'e tebud'e, mama jēgaya kid'a k'ōsesea. ¹⁴ Aramaū kīrāk'a Daizezebara bio trūkua numuk'ārīā, mawūāmīna bio ēā zhi jurumarā.

Rey Romanebemaīta plata wid'ībad'ebema

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:19-26)

¹⁵ Maū tēā fariseorā wānape bed'easīd'a Jesús sāvūā wāēā bed'eabīd'aita.

¹⁶ Mawūē āzhi pēwā b'eta rey Herode pēwā b'e bawara izhima zok'abudata

jarabuesid'a mawūānamarēā: Miā Ūrāg'abari, daiba k'awua b'ed'era buara jara b'ua wārāta, aramaüne wārīnuta jara b'ua Daizeze ota. Bura krīcha zhārāneā zhi edebi ēā buara akū ēbaera zhārānebemata. ¹⁷Buma sāwūāta daia jaradua: ¿Diasia b'uka rey César plata diabadara, o dia b'e ē?

¹⁸Jesúsbara k'awuasias āzhara bī ēā oita k'ob'eta, mawūē mawūāsia: ¿Murā k'ārēā wāēābid'aita k'opanū marā sewa bibauta b'ebara? ¹⁹Muāā ūdubiudua monedata rey Romanebema diabadata.

Mawūāi āzhara ūdubisid'a denario ab'a. ²⁰Mobeburu Jesúsbara mawūāsia: ¿Naūnerā k'ai zata numu, k'ai trūta b'u numu?

²¹Mawūāi mawūāsiasid'a: Césard'ea.

Mawūānāi mawūāsias: Césard'era César diaudua, Daizezed'era Daizezea diaudua.

²²Maūta ūrīnāi bia akudruape āmaēbudata wāsīd'a.

Beud'ata piradrud'aid'ebema

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³Maū ewade saduceorāta zesid'a Jesúsma, maūrābara jara b'ea beud'ara piradru ēāta, mawūē wid'i, ²⁴mawūāsiasid'a: Miā Ūrāg'abari, Moisébara mawūāsias: Iab'aūta warra ne ēā beura, izhi wūrā zhi mebeaba edaibara, aramaüne zhi mebea beud'ata warra barabiya. ²⁵Ewari ab'a daid'e ed'a mebērāta siete pāina bazhia, nabemata miā k'āipe beusia, warra ne ēbasi baera izhi wūrā zhi mebeaita āmaēsias. ²⁶Zhi ūmesid'a ab'arika berab'arisia, zhi ūbeasid'a, zhi sietesid'a. ²⁷Jōma mawūā berab'arid'a tēāne beusia wūrāsīd'a. ²⁸¿K'ōbe beud'ata piradrubudad'era sieted'ebemabara sāūba izhi wūrā baibe mawūā āzhi jōmaūba k'āinapead'ara?

²⁹Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsias: Marā wāēā b'eba maūēnabemata zhi b'umarā sāwūāta k'awuad'a ēā, miā Daizeze zareara sāwūāta k'awuad'a ēā. ³⁰Beud'ata piradrubudad'era miā k'āina ēā, awuaraburu Daizeze āngelerā ūtre b'e kīrāk'a b'eaya. ³¹Mawūāmina beud'ata piradrud'aid'ebema, ¿marābara led'ak'a kīrāk'a b'eta Daizezebara mawūāsi ēka?: ³²¿Murā Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria asi ēka? Aramaūnerā Daizezera beukuad'a Zhibari ēā, awuaraburu zok'ai b'e Zhibaria.

³³Maūta ūrīnape zhārābara bia akudruasid'a mawūā miā ūrāg'a b'ud'eba.

Zhi zromata b'ua arib'aed'ai b'uta

(Marcos 12:28-34)

³⁴Fariseorābara ūrīsīd'a mawūā chupeabigaburuta saduceorāta, mawūē zhi juresid'a. ³⁵Mobe āzhid'ebema ab'a ūrāg'a Moiséd'e jarabariba wāēābii k'area wid'i mawūāsias: ³⁶Miā Ūrāg'abari, ¿Daizezeba jara b'uta arib'aed'ai b'ura sāūta zhi zromape ūrāg'ad'era?

³⁷Mawūāi Jesúsbara jara mawūāsias: Nok'o Daizezera soid'u kuāg'arua, buzhi jawureid'uba, buzhi krīchaid'uba. ³⁸Maūta zhi zroma Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura. ³⁹Zhi ūmeta aramaū kīrāk'a b'uta mawūā b'ua: Zhārā kuāg'arua buzhi kīrāk'a. ⁴⁰Maū ūmeta arib'ae numūba jōma arib'ae numāna Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ata, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ata.

¿K'aid'eba uru zhārā Ēdrubiira?

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹Fariseorā āba numune Jesúsbara wid'iburuta, ⁴²mawūāsia: ¿Marā sāwūā krīcha b'e zhārā Ēdrubii ūrūrā? ¿K'aid'eba zeipe?

Mawūāi mawūāsida: Rey David'eba zeya.

⁴³Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Bari k'āwūta Davidbara Jawurebiad'eba izhi Nok'oa aburuta mawūāsika?:

⁴⁴Daizezebara mu Nok'oa mawūāsia: Mu juwua araare jewed'arua, bu

jura b'eta jōma muā bu jērū edre b'ūyeed'a. (Salmos 110:1)

⁴⁵Davidba mawūā izhi Nok'oa ad'ara, ¿sawūā bari k'āwūta izhid'eba uruta b'aipe?

⁴⁶Aramaüne miōba panaū b'ed'a ēbasia izhi bed'eara. Miōba k'ārē wid'i ēbasia maū ewadeba ūtaara.

Ūrāg'a Moisés'd'e jarabadad'ebema

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

23 ¹Mobeburu Jesús bed'eaburuta zhārā k'ob'ea izha jurukwad'aa mawūāsia:

²Daizezeba ūrāg'a Moisés'a diad'ata jara b'ea ūrāg'a Moisés'd'e jarabadabara, fariseorābara. ³Mawūē k'ārē arib'aeita marāā jarabudara jōma arib'ae oudua. Mawūāmina āzha ob'e kīrāk'ara orāūdua, k'ārē jara b'era āzhara arib'aed'a ēā. ⁴Miōba arib'ae b'e ēāta zhārāā arib'aemarēā jara b'ea, mawūāmina āzhara arib'aed'a ēā. ⁵Awuaraburu jōma k'ārē obudara ob'ea zhārāba ūdud'amarēā. Mawūē Daizeze bed'eata wīka ed'a b'ubadata caja zaked'era jūk'ara audre joub'ua obada, mobe datrud'e, juwuad'e tājūbada, wua ita irabadata audre drasoā obada. ⁶Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīnadea nek'od'e trūbudad'era. Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīnadea de zhi jurebadata nūme maērā. ⁷Āzhi wawia salud'aita krīnadea pūwūrud'e k'abana maērā. Krīnadea zhārāba āzhira Miā Ūrāg'abari ad'aita.

⁸Mawūāmina marābara krīna b'earāūdua marāta Miā Ūrāg'abari ad'aita, marāne Miā Ūrāg'abarira ab'abai b'u baera muta zhārā Ēdrubita, waya marā jōma mebērāta b'ea. ⁹Druad'era miōta zeze arāūdua, marāne Zezera ab'abai b'u baera ūtre b'ūta. ¹⁰Miā krīna b'earāūdua marāta nok'ó ad'aita, marāne Nok'ora ab'abai b'u baera muta zhārā Ēdrubita. ¹¹Marānebemata zhi zromata b'ura b'aibara marā nezok'a kīrāk'a. ¹²Zhi zromane b'ura Daizezebara zhi zroma ēāta b'uya, waya zhi zroma ēāne b'ūta zhi zromata b'uya.

¹³¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba Daizezeta Nok'od'ebemanezhārā idu ed'a wābid'a ēā. Miā mazhisid'a ed'a wāna ēā, aramaüne ed'a wābid'a ēā zhi ed'a wā krīnabudara.

¹⁴¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba jāri b'ea deta wūērārā pēdrārāneta, mobe zhārāma bia numaita dāārā zhiwid'ibada. Maūneba Daizezebara marā audre pua k'awua oya.

¹⁵¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Maūba pusata druata pūrrua b'ea,

mazhi ūrāg'ata iab'aua ijābid'aita mawūā b'ea. Aramaūne ijābibudad'era mazhi k'ānabara tebud'e audre zuburia b'aitru opanuā.

¹⁶Marā Daizezebara pua k'awua oya, zhārā jipa eded'a ēāba daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! Mawūē mawūābada: Iab'aua Daizeze de daid'u k'ārē wārīnu oita jarape o ēburu k'ārē ēā. Mawūāmina iab'aua Daizeze ded'a oro numu daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburura oibara abada. ¹⁷Marā krīcha ne ēā daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāūta zhi zromape orota o Daizeze deta, izhi ded'a numuba Daizezed'e ēka orora? ¹⁸Marābara dewara mawūābada: Iab'aua altar daid'u k'ārē wārīnu oita jarape o ēburu k'ārē ēā. Mawūāmina nenduwuru altar maē ūrū tab'u daid'u iab'aua k'ārē wārīnu oita jaraburura oibara abada. ¹⁹Marā krīcha ne ēā b'eba daub'errea b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāūta zhi zromape nenduwuruta o altar numuta, altar maē k'ob'eburuba Daizezed'e ēka nenduwurura? ²⁰Iab'aua altar daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburura bari altar daid'u jaraburu ēā, awuaraburu jaraburua nenduwuru altar maē ūrū tab'u daid'ubid'a. ²¹Iab'aua Daizeze de daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburura bari Daizeze de daid'u jaraburu ēā, awuaraburu jaraburua Daizeze mama b'u daid'ubid'a. ²²Iab'aua ūtre daid'u k'ārē wārīnu oita jaraburura Daizeze bugue daid'u jaraburua, mawūē Daizezeta ūrū jewed'a b'u daid'u jaraburua.

²³Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Marābara menta kiduata, eneldo kiduata, cominota diez b'uabudaza ab'a Daizezea diabada. Mawūāmina audre arib'aei b'ura arib'aed'a ēā Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ad'e jara b'ura zhārā sāwūā edai b'ud'e edaita, zhārā sozuburiaita, Daizezed'ebema ijāita. Maūne maūtra arib'ae duanaīne b'ua wuaabema kenab'ari ēā arib'ae b'ed'e. ²⁴Zhārā jipa eded'a ēāba daub'errea b'e kīrāk'a b'ea, kuchikuchira āi sāpe baniā dobadamina camellota mibue b'e kīrāk'a b'ea!

²⁵Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Mawūē vasota eped'ek'ota ūrūburu zhi suguma kīrāk'a b'ea, mawūāmina marā ed'ara bia ēāba bira b'ea, nezruga k'ārē o ēbai b'uta ob'eba. ²⁶Zhārā jipa ede ēāba fariseo bura daub'errea b'u kīrāk'a b'ua! Maūba vasota, eped'ek'ota naara ed'abemata sugui kīrāk'a sod'eba biata odua, mawūārā ūrūbemasid'a zhi suguma baya.

²⁷Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Mawūē beuwārā joud'apead'a totroa nume kīrāk'a b'ea, ūrūrā wārīnu bi-ia numeā, mawūāmina ed'ara beud'a b'uwuruba bira numeā, mitia numeā. ²⁸Marāta aramaū kīrāk'a b'ea, ūrūrā wārīnu biata zhi ūdubi b'ea zhārā b'ea, mawūāmina sewa bibauta b'eba marā sora ed'ara bia ēāba bira numuā.

²⁹Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moiséd'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Mawūē Daizezeba bed'eata jarabibarirā joud'apead'a numema ne pārābada, aramaūne kīrāwārēā obada biata joud'apead'a numerā. ³⁰Aramaūne mawūābada: Dazhirā zhibarirā b'easi ewade dazhirāta b'easiburu, āzhid'e kīrāk'ara dazhirābara bead'a ēbak'ausia Daizezeba bed'eata jarabibarirā. ³¹Aramaūnerā ari mazha k'awua b'eta marā urua Daizezeba bed'eata jarabibarirā beakwad'apead'ata b'ead'ad'eba. ³²Mawūē ma oudua mazhi zhibarirāba o jūdud'apead'ara! ³³Marā dāma bia ēāta b'e kīrāk'a b'ea! ¿Sāwūā ēdrud'aibe Daizezeba

tebud'e buekuaid'ebara? ³⁴Maũ k'area muārā marāma zok'aya Daizezeba bed'eata jarabibarirāta, kricha banata, miā ūrāg'abadata, maūrānebema ūkuru bead'ape ūkuru cruzd'e k'achid'aya, ūkurura ud'aya mazhid'e de zhi jurebadata nume maē, aramaüne zuburia okuad'aya pūwuruza pēwā. ³⁵Aramaūnerā marā ūrū b'aeya druad'e biata bea b'e jōmaũ bebuta, ūrū b'aeya Abel biata b'ad'a bebuid'uba, ūrū b'aeya Berequía warra Zacaríā bebuid'uba, marāta b'ead'abara Zacaríāra beasid'a Daizeze ded'a altar maē. ³⁶Muā wārīnu marāā jaraya, maũ jōma b'aeya marā id'i ewade b'e ūrū.

Jesús jēgad'a Jerusalén k'area

(Lucas 13:34-35)

³⁷Jerusalén, Jerusalén, marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā bea b'ea, mong'araba tab'ari bea b'ea marāma zok'akuaburura! ¡Muā marā biod'e āba jure krīnasia eterreba zhi warrarāta i edre āba jurebari kīrāk'a, mawūāmina marābara krīnana ēbasia! ³⁸Mawūē Daizezebara marā pūwuruza kenab'ariya. ³⁹Muā marāā jaraya, k'āwūā wed'auba marābara murā ūdud'a ēbaya, marāba mawūānaēēna: Ibia jarad'aya Daizezed'eba urura.

Jesúsba jarad'a Daizeze de ārīnaīta

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 ¹Daizeze ded'a ewara maēba Jesús wāne, izha jurukuad'abara orrasid'a de numeta ūdubid'aita Daizeze ded'ebemata.

²Mawūē mawūāsia: ¿Marābara aku k'opanū ēka naũ jōma? Muā wārīnu marāā jaraya, namarā mong'ara ab'ari mong'ara ūrūbid'a k'ob'a ēbaya ārībudaba.

Sāwūāinebema ējūā jōi nawed'a

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24)

³Olivo k'atumane Jesús jewed'a b'ud'e izha jurukuad'abara orrad'ape dob'aua mawūāsīd'a: ¿Daia jaradua, sōmbed'epe Daizeze deta mawūā ārīnaīrā, sāwūāipe bu zeira, sāwūāipe ewari numeta jōīrā?

⁴Mawūānaī Jesúsbara panaũ mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua miōā zhi sewabid'a ēbaita. ⁵Numune bio sewata muneba zebudabara mawūānaña: Murā zhārā Ēdrubia. Aramaüne bio sewad'aya. ⁶Marābara zhōta ūrīnaña namabid'a āībid'a, maūnerā perarāūdua, maũ jōma mawūā berab'ariibara, mawūāmina wad'i ēbaya ewari numeta jōīrā. ⁷Drua tab'eta drua awuruta tab'e bawara zhōnaña, nok'orāta nok'orā awuru bawara zhōnaña. Numeña puata, jarrabata, ējūā ureta baridu maē. ⁸Maũ jōma puata jēdeba numeña.

⁹Marā chāb'arid'aya zuburia od'amarēā, aramaüne beakuad'aya, marā jōmaūba jurad'aya mu k'area. ¹⁰Munebemata ījā b'ebara maũ ewadera bioba ījā ēā duaneña, mawūē zhiya zhi jidabid'aya, zhiya zhi jurad'aya. ¹¹Sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e duanaīta bio piradrud'aya, aramaüne bio sewad'aya. ¹²Bia ēāta eababuruba bioba zhārā kuāg'ad'a ēbaya. ¹³Mawūāmina izhi ewarita jōneēna muta pēwā b'ura ēdruya. ¹⁴K'āwūā bed'ea biata Daizezeta Nok'od'ebemata jarad'aya ējūā jōmaũ maē, aramaüne zhārā jōmaūba k'awuad'aya, mobeburu zeya ewari numeta jōīrā.

¹⁵Mawūē Daizeze ded'a jaid'ebema ne mitiata numubudata marāba ūdubudad'era, Daizezeba bed'eata jarabibariba Danielba jarad'ata ūdud'aya.

Mawūē zhi naū le buru bara maū sāwūāta k'awuarua. ¹⁶ Mobe baira Judead'e b'era merū wāēbaudua k'atumaēna. ¹⁷ De ūrū k'ob'ura ud'ub'aepe ed'a wārārūā k'ārē buzhi ded'abema jiraedaira. ¹⁸ Meā k'ob'ura deid'u zerārūā buzhi wua jiraedaira. ¹⁹ B'iog'oa b'era, wūāwūā jud'ebema erub'era zuburiad'aya maū ewadera. ²⁰ Mawūē zhiwid'iudua marā mawūā merūbudad'era numa ēbamarēā kue ewarita miā ēnaūbada ewarita. ²¹ Mobe baira k'ābāēā zuburiatru numaña, ējūā osid'ad'ebemata id'ibasiid'u mawūārā ne ēāta numaña, miā tēābid'a mawūārā numa ēbaya. ²² Maū ewarita Daizezeba k'akutua numu ēburu miōta zok'ai b'a ēā. Mawūāmina izha zhi jurumata b'e k'area maū ewarira k'akutua numuña.

²³ Mawūē iab'auba zhārā Ēdrubita za b'ua aburud'era, o zawa b'ua aburud'era ijārāūdua. ²⁴ Numune zhārā sewata zhārā ēdrubita duaneña, sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e duaneña, ūdud'ak'a zromata okuabudaba zhārā sewad'aya, sewaita ob'ed'ara Daizezeba zhi jurumata b'esid'a sewad'aya. ²⁵ Ya muārā maūta marāā jaraburua nawed'a. ²⁶ Mawūē drua drudrua tab'u maē zhārā ēdrubita b'ua abudad'era akud'e wārāūdua, o ded'a b'ua abudad'era ijārāūdua. ²⁷ Bata dajada pureabari kīrāk'a mu Beubari Bape b'ad'ata zeburud'era dajada zeya. ²⁸ Ne beuma tab'ura k'awuabada āk'oso pouga numba. (Mu zeburura aramaū kīrāk'a k'awuad'aya.)

Jesús zeid'ebema

(Marcos 13:24-37; Lucas 17:26-30, 34-36; 21:25-33)

²⁹ Aramaūta jari ewadera mawūā zuburia numana tēāne ūmadaura pārīguya, jed'ek'ora ūna ēbaya, chīdaura bājāneba jurzoaya, ne zarea zromarāta bājānebema puruderread'aya. ³⁰ Mobe buru ūdud'ak'ata ūdubudata mu Beubari Bape b'ad'ata bājāneba uruta ūdud'aya, mawūā ūdubudaba drud'e zhārā b'era jōma peraba jēgad'aya. Maūnerā mu Beubari Bape b'ad'ara bājāneba jārārāne uruta ūdud'aya zarea bara k'ābāēā kīrāwārēā. ³¹ Mobe buru muārā āngelerā mūrērāta zok'aya trompeta jīgua zad'amarēā, aramaūne āba jured'aya muā zhi jurumata baridu maē b'eta wawara b'eta.

³² Bakuru hīguerad'eba sāwūāta k'awuaudua: Zhi jiwīnita wikuburud'era marābara k'awuabada poag'a k'aita bata. ³³ Aramaū kīrāk'a muā jara numuta arimaē berab'ari busad'ewata marāba ūdubudad'era k'awuaudua murā zebod'ota. ³⁴ Muā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a muā jara numurā jōma arimaē berab'ariya. ³⁵ Bājā, drua nebaya, mawūāmina mu bed'eara bari neba ēā.

³⁶ Mawūāmina k'ārē ewade k'ārē ūmadaud'e mawūā berab'ariira miōba k'awua ēā, miā āngelerā ūtrebemarābid'a k'awuad'a ēā, miā muābid'a k'awua ēā, awuaraburu k'awua b'ua mu Zezeburu. ³⁷ Noē ewade berab'arid'a kīrāk'a berab'ariya mu Beubari Bape b'ad'ata zeburud'era. ³⁸ Jari ewadera do birui nawed'ara nek'okua, k'ārē dokua, miā k'āīkua b'easia Noē jāba zromane ed'a jūdruad'a ewaried'abai. ³⁹ Adu-a b'ed'e do birupe jōma jog'akuasia. Mawūā b'eaya mu Beubari Bape b'ad'ata zeburud'ebid'a. ⁴⁰ Maūnerā ūme meā traja panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña zhi arib'aema ēāta. ⁴¹ Wūērārā ūme neb'a panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña.

⁴² Maūba dauba b'eaudua, marābara k'awuad'a ēbaera k'ārē ūmadaud'e zeita mūta marā Nok'ora. ⁴³ Muā jaraita sāwūāta k'awuaudua, nezrugamiā

k'ārē ūmadaud'e zeita zhidekuba k'awuara dauk'ārā b'eya, aramaüne nezrugabi ebaya izhi ded'ara. ⁴⁴Marāsīd'a aramaū kīrāk'a kīrākuita b'eaudua, mu Beubari Bape b'ad'ara ze baera marābara zeita krīchad'a ēāne.

Nezok'aba ne arib'ae b'ud'ebema

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵ ¿K'aipe nezok'ata ne arib'ae krīchata erub'ad'a kīrāk'a numaīrā? Maū izhi nok'obara izhi ded'a b'e ūrū āmaēsia zhiko ded'ekamarēā nek'obada ūmadaud'e. ⁴⁶Nezok'a maū sobiaya izhi nok'o zeburud'e maūta arib'ae numuta ūdu zera. ⁴⁷Muā wārīnu marāā jaraya, mawūā b'ura nebīa izhid'eta numu jōmaū ūrū b'uya. ⁴⁸Mawūāmina nezok'a maūta bia ēāba izhi sobitabaiba mu nok'o zeira dāārā baya ape, ⁴⁹ab'arika nezok'arāta puokua numaiburū, mobe itua domiārā bawara nek'o itua do numaiburū, ⁵⁰maū nezok'a nok'ora izha jūā b'u ēā ewade zeya izha k'awua ēā ūmadaud'e. ⁵¹Mobe ab'aed'a puoya, mobe b'uya sewa bibaūta b'e bawara. Mama tebūd'e jēgaya kid'a k'ōsesea.

Ne jarad'a āwūērārā diezd'eba

25 ¹Daizezeta Nok'od'ebemane b'era āwūērārā diez kīrāk'a berab'ariya. Maūrābara ībīrā āzhid'e jirakua edad'ape ūmakīrā juwua jidad'e uruta kīrāzhu wāsīd'a. ²Āzhid'ebema cinco krīcha bara b'easia, cinco krīcha ne ēā b'easia. ³Krīcha ne ēā b'ebara ībīrā āzhid'e edebudata wakusa ed'a weaira eded'a ēbasia olivo drag'ara. ⁴Waya krīcha bara b'ebara olivo drag'ara āmaña edesīd'a āzhi ībīrā bawara. ⁵Juwua jidad'e urura ze ēā dāārā nūminaba wūērārā jōma dapeakuape k'āiguesia. ⁶Maūne ewari ēsadra nemita jīgua ūrībudata mawūāsia: ¡Juwua jidaira za īb'aria orraudua! ⁷Mawūē āwūērārā jōma piradrud'ape āzhi ībīrā arib'aesīd'a. ⁸Maūne krīcha ne ēā b'ebara krīcha bara b'ea mawūāsīd'a: Olivo drag'a marāneta daia diaudua, ībīrā daid'era kidrukua busad'ewa. ⁹Mawūānāī krīcha bara b'ebara panaū mawūāsīd'a: Daiitabīd'a marāītabīd'a wāēā ēbamarēā zhi nendobadaid'u wāūdua, mobe mazhiita edaudua. ¹⁰Mawūānāī āzha edad'e wābūdaed'a juwua jidad'e urura zesīa. Mawūē āwūērārā zhi arib'aemata k'ob'era maū juwua jidai maē izhi bawara ed'a wāsīd'a, mawūē serrasīd'a puerta. ¹¹Āwūērārā dewaurāsīd'a tēāburū zekuape mawūāsīd'a: Nok'ó, daira ewadua. ¹²Mawūānāī izhara panaū mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, muā marā ūduk'a. ¹³Aramaū kīrāk'a berab'ari ēbaita marā dauba b'eaudua, marābara k'awuad'a ēbaera mu Beubari Bape b'ad'ara k'ārē ewade k'ārē ūmadaud'e zeira.

Ne jarad'a platad'eba

(Lucas 19:11-27)

¹⁴Daizezeta Nok'od'ebemane b'era ūmakīrā wawara wāba od'a kīrāk'a berab'ariya. Nezok'arā izhid'eta trūkuape chāb'arikuasia izhi platata. ¹⁵Ab'aua chāb'arīsia oro moneda cinco mil, ab'aua dos mil, ab'aua mil chāb'arīsia, ab'a ab'aua chāb'arīsia āzha oībitabai, mobe wāsia wawara. ¹⁶Moneda cinco mil jidad'abara wāpe negocio oburūba ganasia aud'u cinco mil. ¹⁷Dos mil jidad'abid'a ganasia aud'u dos mil. ¹⁸Mawūāmina ab'a jidad'abara wāpe egoro k'orupe merāsia plata izhi nok'od'era.

¹⁹Tēāne ewari dāārāne mawūā nezok'arā nok'ora zepe wid'isia platad'ebemata. ²⁰Mawūē moneda cinco mil jidad'ata zeburubara aud'u cinco mil weburuta mawūāsia: Nok'ó, buara muāārā chāb'arisia moneda cinco mil, mawūē za b'ua, muārā ganasia aud'u cinco mil. ²¹Mawūāi izhi nok'obara mawūāsia: Biga, bura nezok'a biaba bia oburua, wíkata bia oburuba muārā bio chāb'ari b'uya, ed'a zerua muta buzhi nok'o ūme sobiarua. ²²Moneda dos mil jidad'asid'a zepe mawūāsia: Nok'ó, buara muāārā chāb'arisia moneda dos mil, mawūē za b'ua, muārā ganasia aud'u dos mil. ²³Mawūāi izhi nok'obara mawūāsia: Biga, bura nezok'a biaba bia oburua, wíkata bia oburuba muārā bio chāb'ari b'uya, ed'a zerua muta buzhi nok'o ūme sobiarua. ²⁴Mawūāmina moneda mil jidad'abara zepe mawūāsia: Nok'ó, b'ud'ebema muārā k'awua b'ua buara plata jida ita zhārā zarea zok'a b'ua, mawūē bura zhārā trajad'ad'eba plata jida wā. ²⁵Maūba murā perasia, mawūē wāpe bu plata aduabi ēbaita egorod'e mērāsia, mawūē bu moneda za b'ua. ²⁶Mawūāi izhi nok'obara panaū mawūāsia: Bura nezok'ata bia ēāta k'oa b'ua, mobera bua k'awua b'ud'era murā zhārā trajad'ad'eba plata jida wā. ²⁷Aramaūnerā buara mu platara bancod'e ed'a b'uid'e b'asia. Mobed'eba mu zeburud'e muzhid'e jidaburud'era bancod'eba ganaburusid'a jidak'ausia. ²⁸Maūba izha moneda mil erub'ura jārīnape diez mil erub'ua diaudua. ²⁹Zhi erub'uaara ed'a diaya, mawūē āmaña erub'aya. Zhi ne ēārā wīka erub'usid'a jārīña. ³⁰Nezok'ata seri ēārā b'aribueudua āi pārguad'e tebud'e, mama jēgaya kid'a k'ōsesea.

Jōmaūta k'awua oid'ebema

³¹Mu Beubari Bape b'ad'ata zarea bara zeburuta mu ángelerā bawara zeburud'era, zhārā k'awua oita jewed'aya mu bugue kīrāwārēāne. ³²Maūnerā mu kīrābita āba zebigaya jōma druzabemata. Mobeburu awuara b'ukuaya oveja akubariba awuara b'ubari kīrāk'a ovejarāta chivorāneba. ³³Ovejarā muta pēwā b'era b'ukuaya mu juwua araare, chivorā muta pēwā duanu ēārā b'ukuaya mu juwua āk'aare. ³⁴Mobeburu muā Reyba mu juwua araare k'ob'ea mawūāña: Zeudua, marā mu Zezeba bia edaburua, Daizezeta Nok'od'ebemane duanedua, marāita zhi arib'aema ējūā osid'ebemata. ³⁵Marābara mu jarra b'asid'era nek'obisid'a, mu obisia b'asid'era baniā dobisid'a, mu āībemata b'asid'era bia edasid'a. ³⁶Mu wua ne ēā b'asid'era wua jūbisid'a, mu k'aya b'asid'era akud'e zesid'a, mu cárceld'e b'ud'era mu akud'e zesid'a. ³⁷Maūnerā biarābara panaū mawūāña: ¿Nok'ó, sōmbewed'a daibara bura jarra b'uta ūdud'ape nek'obisid'a, sōmbewed'a obisia b'uta baniā dobisid'a? ³⁸¿Sōmbewed'a bura daibara āībemata b'uta ūdud'ape bia edasid'a, sōmbewed'a wua ne ēā b'uta wua jūbisid'a? ³⁹¿Sōmbewed'a bura daibara k'aya b'uta ūdusid'a, sōmbewed'a bura cárceld'e b'ud'e akud'e wāsid'a? ⁴⁰Mawūānaī muā Reyba panaū mawūāña: Muā wārīnu marāā jaraya, mu meberā za k'ob'ed'ebemata zhi zroma ēāta b'eiita marāba k'ārē od'apead'ara muāta osid'a.

⁴¹Mobeburu muārā juwua āk'aare k'ob'ea mawūāña: Marā āi wāūdua mu maēbara, marā Daizezeba bia edaburu ēārā wāūdua tebu kik'ama, tebura zhi arib'aemata numūā ātōmīāita izhi ángelerāita. ⁴²Marābara mu jarra b'asid'era nek'obid'a ēbasia, mu obisia b'asid'era baniā dobid'a ēbasia. ⁴³Mu āībemata b'asid'era bia edad'a ēbasia, mu wua ne ēā b'asid'era wua diad'a ēbasia, mu k'aya

b'asid'era, cárceld'e b'asid'era murā akud'e zed'a ēbasia. ⁴⁴Maūnerā maūrābid'a panaū mawūānaña: ¿Nok'ó, sōmbewed'a daibara bura jarra b'uta ūdusid'a, bu obisia b'uta, bu āībemata b'uta, bu wua ne ēā b'uta, bu k'aya b'uta, bu cárceld'e b'uta, sōmbewed'a daibara bura arib'aed'a ēbasi? ⁴⁵Mawūānāi muārā panaū mawūāña: Muā wārīnu marāā jaraya, mu mebērā za k'ob'ed'ebemata zhi zroma ēāta b'eiti marāba k'ārē o ēbad'ara muīta k'ārē od'a ēbasia. ⁴⁶Maūrā wāña zuburiata jō ēāma, waya biata b'era wāña Daizeze ūme b'ai jō ēāma.

Krīcha jurud'apead'a Jesús bead'aita

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

26 ¹Jesúsbara maū bed'eata jōma jarape izha jurukwad'aa mawūāsia: ²Marābara k'awua b'ea Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata ewari ūmene od'aya. Mu Beubari Bape b'ura maūne chāb'arid'aya cruzd'e k'achi bead'amarēā.

³Maūnerā sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata, nok'orā pūwurd'ebemata zhi juresid'a sacerdote wag'auta Caifás abada drog'oad'e. ⁴Mobe krīcha jurusid'a Jesús sāvūā sewad'ape jidad'aita, aramaūne beabid'aita. ⁵Mawūāmina mawūāsīd'a: Fiestad'era bead'a ēā zhārāta kīrūna ēbamarēā pūwurd'e.

Jesús burud'e kerata wead'apead'a

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶Jesús Betaniane b'uta, Simōnta aid'aba k'aya b'ad'a ded'a b'asia. ⁷Maūne wūērāta izhima zeburuta kera ne ūtuta jiwado mong'ara omane wepe Jesús burud'e ūrū weasia izhi nek'o numune.

⁸Maūta ūdud'ape izha jurukwad'abara kīrū mawūāsīd'a: ¿K'ārēā k'āwūā weabue? ⁹K'āū ūtubari nendope plata diaid'e b'asia zuburia b'ea.

¹⁰Maūta k'awuape Jesúsbara mawūāsia: ¿Naū wūērā k'ārēā miāsēā eruk'opan? Mu k'āwūā oburura biata oburua. ¹¹Zuburia b'era marā bawara ewariza b'eaya, mawūāmina murā marā bawara ewariza b'a ēā. ¹²Kerata k'āwūā mu k'akua ūrū weaburura arib'aeburua mu wuag'a b'ud'aita. ¹³Muā wārīnu marāā jaraya, baridu maē ējūā jōmaūne bed'ea biata munebemata jarabada maē naū wūērāba k'āwūā oburusid'a neburud'aya, izhira aramaūne krīchabadaya.

Juda wāna Jesús jidabiita

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴Jesúsba doce jurukwad'ata ab'a Juda Iscariote abadata sacerdoterā nok'orāma wāpe, ¹⁵mawūāsia: ¿Marābara muāā sōmbe diad'aibe muārā Jesús marāā chāb'ariya?

Mawūāi āzhara pag'asid'a plata moneda treinta. ¹⁶Mawūē Judabara kīrākuita b'esia sāvūā chāb'arikuaita.

Zhiko od'apead'a Jesúita

(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

¹⁷Fiesta obadata ewari nabemane pan ne oreguea ne ēā k'obadad'e izha jurukwad'ata Jesúsma zed'ape mawūāsīd'a: ¿Buara sāma od'aita krīnape Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha nek'obadara?

¹⁸ Mawūā naī izhara mawūāsia: Pwuwued'a wāūdua ūmakīrā mū ūduk'awuama, mobe mawūāūdua: Miā Ūrāg'abariba mawūāsia: Mū bebura k'aita basia, mawūē fiesta zhiikota muārā bu ded'a oya muā jurukud'a bawarauba. ¹⁹ Izha jurukud'abara osid'a Jesúsba jarad'ad'e, zhihora aramaüne osid'a Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata.

²⁰ Keuburud'era nek'o jewed'asia izha jurukud'ata doce bawara. ²¹ Mawūā nek'obudad'era mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, marānebemaba ab'auba murā chāb'ariya.

²² Mawūāī k'ābāēā sopuabudaba ab'a ab'auba mawūāsīd'a: ħMawūā chāb'ariira mūka Nok'ó?

²³ Mawūā naī Jesúsbara panaū mawūāsia: Mū ūme ab'au eped'ek'od'e nek'o k'ob'uba murā maūba chāb'ariya. ²⁴ Wārānebai mū Beubari Bape b'ura munebemata b'u tab'ud'e berab'ari wā, imawūāmina zuburiaya mū chāb'ariburura! Biga bak'ausia maū tod'a ēbaita.

²⁵ Mawūāī Judabara zhi chāb'ariibara mawūāsia: ħMiā Ūrāg'abari, mūka? Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Ara buzha jaraburua.

²⁶ Nek'o k'ob'ed'e Jesúsbara pan jiraedape maūbari zhiwid'ipe b'uaepe izha jurukud'aa ded'ekaburuta mawūāsia: Jidaudua, k'oudua, naū mū k'akua.

²⁷ Mobeburu vino copad'e jiraedape maūbari Daizezea zhibia jipe ded'ekaburuta mawūāsia: Naūta doudua jōmaūba. ²⁸ Naū mū wata Daizezeba zhārā ēdrubiid'ebemata zhiwid'ita nūmeña, murā biobari wa erezoaya, aramaüne zhārāta bed'ea ne ēā duanebiya k'azhiruata biod'eba. ²⁹ Muā marāā jaraya, id'id'euba muārā naū vino wueta do ēā, jari ewade marā bawarauba zhiwid'ita doyeed'a mū Zezeta Nok'o maē.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³⁰ Trūābi Salmota trūānape wāsīd'a Olivo k'atumaīnu.

³¹ Maūne Jesúsbara mawūāsia: Marābara murā jōmaūba āmaēnaña nane diamase. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Muārā āzhi akubarita beaya, mawūē oveja āba b'era jārāzoaya. ³² Mawūāmina muta beud'ata piradruburud'era murā marā na wāña Galilead'a.

³³ Mawūāī Pedroba panaū mawūāsia: Bura jōmaūba āmaēbudaid'u muā bura āmaē ēā.

³⁴ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu buaa jaraya, naū diamase gallo berui nawed'a bua murā ūduk'ata jarama ūbea jaraya.

³⁵ Mawūāī Pedrobara mawūāsia: Bu ūme beuita baburusid'a muā bura ūduk'ata jara ēā.

Jesúsba jurukud'abara jōmaūba ab'arika jarasid'a.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ Getsemaní abadaid'u Jesús āzhi bawara zepe izha jurukud'aa mawūāsia: Nama jewed'audua, muta jarima wāburued'a zhiwid'id'e.

³⁷ Mawūāpe Pedro bawara Zebedeo wararāta ūme edesia, maūnerā k'ābāēā sopua k'ob'esia. ³⁸ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Murā sopuaba beuita k'ob'ua, nama duanedua, mū bawara ūrūma k'opnadua.

³⁹Mawūāpe arajīga wāpe egoroma b'arru k'ob'epe zhiwid'i mawūāsia: Mū Zeze, buma bigaburu murā zuburia beubirārūā, mawūāmīna muā krīnata arib'aerārūā, awuaraburu buzha krīnata arib'aedua.

⁴⁰Mobeburu izha jurukwad'ama zeburud'era k'āīgue numuta ūdui Pedroa mawūāsia: ¿Marā mu bawara ūrūma k'opana b'e ēka hora ab'abid'a? ⁴¹Ūrūma k'opnadua, zhiwid'iudua wāēāna ēbaita. Marābara wārāne biata okrīna b'ea, mawūāmīna k'akuabara b'e ēā numuā.

⁴²Wakusa wāpe zhiwid'ima ūmeta mawūāsia: Mū Zeze, mu zuburiabi ēbaita buma biga ēburu arib'aedua buzha krīnata.

⁴³Mobeburu wakusa zeburud'era k'āīgue numuta ūdusia, dapeaba āzhi dabura k'ab'ari erunumasia. ⁴⁴Mawūē āmaēkuaburuta wakusa wāpe zhi ūbeata zhiwid'isia ab'au bed'eata jara. ⁴⁵Mobeburu izha jurukwad'ama zepe mawūāsia: Marā ya k'āībūda, ya ēnaūbūda. Mū ewarira arababurua, mu Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya k'azhirua omiārā juwuad'e. ⁴⁶Pirab'ariudua, wādrū. Arak'aita ba mu chāb'ariira.

Jesús jidad'apead'a

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷Jesús wad'i bed'ea k'ob'ud'e izha doce jurukwad'ad'ebemata Judata zesia, izhi bawara zhārā bio zesid'a kuchoed'a bakurued'a, maūrā zok'asid'a sacerdoterā nok'orāba, nok'orā pūwurud'ebemaba. ⁴⁸Judabara sāvūā chāb'ariita jarad'ata mawūāsia: Muā kīrāma nigaburuta maūta izhia, maūta jidaudua. ⁴⁹Mawūē aramaūta Jesús orrape mawūāsia: ¡Miā Ūrāg'abari kua! asia.

Mobe kīrāma nigasia. ⁵⁰Mawūē Jesúsbara mawūāsia: ¿Bura mu chāb'ariita ib'ari ēka?

Aramaūne Jesús orrad'ape jidasid'a. ⁵¹Maūne Jesús bawara k'opanūba ab'aūba kuchota ēpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē urawesia kūwuruta.

⁵²Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Buzhi kuchora wakusa ed'a pēūdua. Kuchoba zhōbūdara ab'arika kuchoba beud'aya. ⁵³¿Bū krīchama mu k'arebamarēā murā mu Zeze zhiwid'iid'e b'u ēka, izhara aramaūta āngelerā mil bio muma zok'aid'e b'u ēka? ⁵⁴¿Mawūāmīna mawūārā munebemata b'u tab'era sāvūā arimaē berab'ariipe, maūne mawūā berab'arii bara ēka?

⁵⁵Maūnerā zhārā k'ob'ea Jesúsbara mawūāsia: ¿Murā nezrugamiā kīrāk'a kuchoed'a bakurued'a zebūdak'a mu jidad'e? Murā ewariza marā bawara jewed'a Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a b'asid'era murā jidad'a ēbasia. ⁵⁶Mawūāmīna naū jōma k'āwūā berab'ariya, aranaūne arimaē berab'ariya naūēnabemata zhi b'umata Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ata.

Izha jurukwad'abara jōmaūba Jesús āmaēbudata merū wāēbasid'a.

Jesús eded'apead'a wag'aurā kīrābita

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷Jesús jidad'apead'abara edesid'a Caifās sacerdote wag'auma, mama zhi jure numasia ūrāg'a Moisés'e jarabadata nok'orā bawara. ⁵⁸Pedrorā arajīga k'aid'u wāsia sacerdote wag'au drog'oaid'u. Aramaūne ed'a wāpe

Daizeze deta akubada bawara jewed'asia sãwũã od'aita akuita. ⁵⁹Maũne sacerdoterã nok'orãba nok'orã wag'aurãba jõmaũba krĩcha jurusid'a Jesú ũrũ zhãrã sewa neburũbid'aita, aramaũne chãb'arid'aita bead'amarẽã. ⁶⁰Mawũãmina mawũã ob'ed'a ěbasia zhãrã bio zesid'aid'u sewa neburũd'aita. Maũne ũme sewa neburũd'aita zebudabara, ⁶¹mawũãsid'a: Naũ Jesúsbara mawũãsia: Daizeze dera muãrã ārĩ b'eya, mobe ewari ũbead'e wakusa pārãña.

⁶²Mawũãnaĩ sacerdotē wag'auta piradrupe Jesúa mawũãsia: ¿Buara panaũ ěka? ¿Wãrĩnuka naũrãba jarabudara bud'ebemata?

⁶³Mawũãĩ Jesús chupea k'ob'asia. Mawũẽ sacerdotē wag'aubara mawũãsia: Daizeze zok'ai b'ũ daid'u muã buaa jaraya, daia jaradua buta zhãrã Ēdrubita Daizeze Warraburu.

⁶⁴Mawũãĩ Jesúsbara mawũãsia: Ara buzha jaraburu. Mawũẽ muã marãã jaraya, id'id'eba marãbara ũdud'aya mu Beubari Bape b'ura Daizeze zhi zroma juwua araare jewed'a b'uta, jãrãrãne zeburuta ũtreba.

⁶⁵Mawũãĩ sacerdotē wag'aubara kĩrũbiba izhikusa izhi wuata k'õẽtape mawũãsia: Daizezema mitia bed'eaburu. ¿Mawũẽ izhi ũrũ k'ãrẽta ãmaña jarad'amarẽã nesid'a b'eaiepe? Marãbara ũrĩbuda Daizezema mitia bed'eaburuta. ⁶⁶¿Mawũẽ marãma sãwũãpe?

Mawũãĩ ãzhara panaũ mawũãsid'a: ¿Bed'eata bara b'ud'eba beuibara!

⁶⁷Aramaũne dau id'o jirpanesia kĩrãma, jirachi jirpanesia, dabu pãrĩnape ũkurubara kĩrãma tachi jirpanuta, ⁶⁸mawũãsid'a: Buma bura zhãrã Ēdrubia, mawũẽ arimaẽ jaradua bu k'aiba tachita.

Pedroba ũduk'a ad'a Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:55-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Pedro ãĩ drog'oad'e jewed'a b'ud'e wũẽrã nezok'aba orrape mawũãsia: Busid'a b'asia Jesús Galilead'ebema bawara.

⁷⁰Mawũãĩ izhara jõmaũ daid'u merãburuta mawũãsia: Muãrã k'awua ěã bua k'ãrẽ jaraburu.

⁷¹Puertaid'u izhi wãburũd'era wũẽrã awuruba ũdupe mama k'ob'ea mawũãsia: Naũsid'a b'asia Jesús Nazared'ebema bawara.

⁷²Mawũãĩ izhara wakusa merãburuta mawũãsia: Muãrã maũ wãrĩnu ũduk'a.

⁷³Audre ěãne mama k'ob'ebara orrad'ape Pedroa mawũãsid'a: Wãrãne busid'a k'ãũrãnebema, buzhi bed'ead'eba dajada b'ua.

⁷⁴Mawũãnaĩ izhara mawũãsia: Muta wãrĩnu bed'ea ěburu Daizezebara izhik'awua zuburia oya. ¿Muãrã maũ ũduk'a!

Maũ daucha berusia gallo. ⁷⁵Mobeburu Pedrobara bude basia Jesúsba mawũãnata: Gallo berui nawed'a bua murã ũduk'ata jarama ũbea jaraya. Aramaũne Pedro ãĩ wãpe jẽgasia k'ãbãẽã sopua.

Jesús eded'apead'a Pilato kĩrãbita

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

27 ¹Ũnadrũburũd'era jõma sacerdoterã nok'orãta nok'orã puwurũd'ebemata Jesú ũrũ bed'easid'a chãb'arid'aita bead'amarẽã.

²Mawũẽ juwua tãjũ eded'ape Pilatoa chãb'arisid'a Roma bid'ata nok'oa.

Juda beud'a
(Hechos 1:18-19)

³Mawũe Juda zhi chāb'arid'abara aramañnerā beabid'aita k'awuape sopuasía, mawũe plata moneda treintara sacerdoterā nok'orāta nok'orā bawara k'ob'ea wakusa diaburuta, ⁴mawũasia: Muārā k'azhíruata oburua bed'ea ne ēāta bead'amarēā chāb'ariburuba.

Mawũāi āzhara mawũasid'a: ¿Maūta sāvũāiŕe daiba? Butru maū k'aud'a b'ua.

⁵Mawũānāi Judabara plata moneda Daizeze ded'a ewara maē kuetape āi wāpe ojū beusia. ⁶Mawũe sacerdoterā nok'orābara plata moneda jureped'ape mawũasid'a: Naū platara ofrenda b'ubada maē kenab'ari b'ed'a ēā zhārā beaita pag'asid'a baera.

⁷Bed'ead'ape maū platabara kuguru omiā druata edasid'a mama āibemata joukuad'aita. ⁸Mawũe maū drua trūrā id'ibasiid'u Wa Drua abada. ⁹Aramañne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Jeremiaba mawũānata: Plata moneda treinta jidabudata izhira sōmbe vale b'uta Israel b'eba jarad'apead'ad'e jidasid'a. ¹⁰Maū platabara kuguru omiā druata edasid'a Daizezeba muāa jarad'a kīrāk'a.

Pilatoba wid'id'a Jesús
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹Jesús edau nūmasia nok'o Pilato kīrābita, maūbara wid'i mawũasia: ¿Bura Rey judíorāneka?

Mawũāi Jesúsbara mawũasia: Ara buzha jaraburua.

¹²Sacerdoterā nok'orāba dewara nok'orāba ji k'opanunerā Jesúsbara panaū ēbasia. ¹³Mawũe Pilatobara mawũasia: ¿Buara ūrī ēka sāvũā ne bio jara k'opanurā bu ūrū?

¹⁴Mawũasiid'u Jesúsbara miā bed'ea ab'abid'a panaū ēbaera Pilatora biod'e k'awua ēā krīchasia.

Jarad'apead'a Jesús beabimarēā
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

¹⁵Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obada ewade, nok'o Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ēdrubi k'awa b'asia zhārāba ēdrubiita krīnadeta. ¹⁶Maū ewadera ab'a cárceld'e b'asia Barrabás abadata jipad'e bia ēāta k'awua b'eta. ¹⁷Āzhi buredu k'ob'ed'e Pilatobara mawũasia: ¿Marābara sāūta ēnaīta krīnadepe Barrabáta o Jesús zhārā Ēdrubia apanuta? ¹⁸Pilatobara k'awuasía nok'orābara sok'azhíruaba izhaa chāb'aribudata. ¹⁹Zhārā k'awua obari maē jewed'a k'ob'ud'e zhi kīmaba bed'eata mawũa jarabuesia: K'āū biata b'ura idaribirua, id'i murā k'āīmok'ara k'ābāēā sopuasía izhi k'area.

²⁰Mawũāmina sacerdoterā nok'orābara dewara nok'orābara k'abanata k'ob'ea jarasid'a Barrabáta ēdrubiita jarad'amarēā, waya Jesúra beabimarēā.

²¹Mawũe nok'o Pilatobara mawũasia: ¿Ūmenebema sāūta ēnaīta krīnadepe?

Mawũāi āzhara jarasid'a Barrabáta.

²²Mawũānāi Pilatobara mawũasia: ¿Mobera muārā Jesús sāvũā oiŕe zhārā Ēdrubia apanurā?

Mawūāī jōmaūba mawūāsīd'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

²³ Mawūānāī Pilatobara mawūāsia: ¿K'ārē bia ēāta osi?

Mawūāī āzhara wuaaburu nemi jigua mawūāsīd'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

²⁴ Mawūē Pilatobara k'ārē ob'e ēāta k'awuape wuaaburu kīrūbukabūdaba baniāta jiraedape juwua sugusia zhārā k'ob'e kīrābita, mobe mawūāsia: Mūrā bed'ea ne ēbaya naū biata b'u bebubara. Marātru naū k'aud'a b'ea.

²⁵ Mawūāī jōmaūba panaū mawūāsīd'a: K'āū bebura izhik'awua dai ūrū b'aeia, mobe izhik'awua dai warrarā ūrū b'aeia.

²⁶ Mawūānāī ēdrubisia Barrabāta, waya Jesūra ubigape chāb'arisia cruzd'e k'achid'amarēā.

²⁷ Mawūē soldaorā Pilatod'ebara Jesús edesid'a Pilato ded'a soldaorā tab'uid'u, mawūē Jesús būredrusid'a soldaorā jōmaūba. ²⁸ Mobe wua āneb'ari b'ūta wēānape reyba jūbari kīrāk'a āneb'aribisid'a wua granateta. ²⁹ Mobe burud'e joatrusid'a corona jūk'ara ūrta purrad'ape, mobeburu bakuruta rey barra zad'e juwua araare jidabisid'a. Mobe wawīabūda kīrāk'a izhi kīrābita sāk'ok'od'e b'adape sewa mawūāsīd'a: ¡Kua, judīorā Rey!

³⁰ Mobe dau id'o jirpanesia, ab'au bakuruba tawe jirpanesia buruma. ³¹ Āzhima sewak'au b'ud'eba mawūā jirpanape wua granate āneb'aribid'apead'ara wēānape izhi wuata āneb'aribisid'a, mobe edesid'a cruzd'e k'achid'aita.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Marcos 15:21-41; Lucas 23:26-49; Juan 19:17-30)

³² Jerusalénneba āī wābudad'era ūdusid'a Cirene puwurud'ebemata Simón abadata, maūā zaread'e ataubisid'a Jesúsba cruz a wāta. ³³ Aramaūne Gólgota abada maē jūēkuasia, maū bed'eabara jara kriña b'ua Buru B'uwuruta. ³⁴ Mama vino oregueata nesoaed'a poera diasid'a puata nag'adrumarēā, mawūāmina do akupe Jesúsbara do ēbasia. ³⁵ Jesús cruzd'e k'achid'ape soldaorābara izhi wuara āzhirāīnu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba mawūānata: Mu wuara āzhirāīnu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. ³⁶ Mobeburu sāwūāna ēbamarēā jewed'a duanepe aku duanesia mama. ³⁷ K'ārēā bead'aita izhi buru ūrū b'u jirab'ubudata mawūā b'asia:

NAŪ JESŪA, REY JUDÍORĀNEĀ.

³⁸ Izhi bawara nezrugamiārā ūme cruzd'e k'achisid'a, ab'a juwua araare, ab'a juwua āk'aare. ³⁹ Arak'aita berab'aribūdabara ijura jarabūdata āzhi burura jīāwe, ⁴⁰ mawūāsīd'a: Buara Daizeze dera āripe ewari ūbead'e wakusa pārāita jarasi baera buzhiakusa ēdrurua, buta Daizeze Warraburu ud'ub'aedua cruzd'ebara.

⁴¹ Aramaū kīrāk'a sacerdoterā nok'orābara, ūrāg'a Moisés'e jarabadabara, fariseorābara nok'orā bawarauba āzhima sewak'au b'ud'eba mawūāsīd'a:

⁴² Awururā k'arebape izhikusara zhi k'areba b'e ēā. Rey Israeld'eburu ud'ub'aeibara cruzd'ebara, mawūārā dazhirābara ijānaña izhid'ebemata.

⁴³ Daizezeta krīcha b'ua, mawūē Daizezeba kuāg'aburu aramaūta k'arebaya. Maūēnabema izhara mawūāsia: Mūrā Daizeze Warra.

⁴⁴ Aramaū kīrāk'a ijura jarasid'a nezrugamiārā cruzd'e k'achid'apead'abara izhi bawara.

Jesús beud'a*(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

⁴⁵ Ëmatipauba drua jōma pārīgusia a las tres bayeed'a. ⁴⁶ A las tres Jesús k'ābāēā b'ia mawūāsia: Elí, Elí, ¿lama sabactani?

Maū bed'eabara mawūāsia: Mu Zhibari, mu Zhibari, ¿murā k'ārēā kenab'ariburu?

⁴⁷ Ëkuru mama k'ob'ebara maūta ūrīnape mawūāsīd'a: Elíata trū k'ob'ua naūbara.

⁴⁸ Audre ēāne āzhid'ebemata ab'a wāēbape esponjata vino oreguead'e sōmbera edape bakurud'e tājūpe diasia domarēā.

⁴⁹ Maūne dewaraurābara mawūāsīd'a: Idaribirua, akud'aya Elíata zei k'awuaita k'arebad'e.

⁵⁰ Maūne Jesús wakusa k'ābāēā b'iape beusia.

⁵¹ Maū daucha Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'ura dra k'ōā totosia ūtuba ed'aa. Druara uresia, peña nūmerā tod'ozoasia. ⁵² Mawūē beuwārā wuag'ad'apead'ata peña zob'eata nūmerā ewakua totosia. Mawūē Daizezed'e b'eta beukuad'ata bio piradrusid'a. ⁵³ Jesús beud'ata piradrud'a tēā āzhira beuwārā maēbara āi zebudata Jerusalén pūwurued'a zesid'a, aramaūne bioa zhi ūdubisid'a.

⁵⁴ Soldaorā nok'oba soldaorā bawarauba Jesústa kīrākuita b'ed'e ējūā ureta ūdubudad'e, mawūā berab'ariburuta ūdud'ai k'ābāēā perabudaba mawūāsīd'a: Naū wārīnu Daizeze Warra basia.

⁵⁵ Mama wūērārā bioba wawarauba aku duanasia, Galilead'eba Jesús k'aid'u b'eta izhita arib'ae duanasia. ⁵⁶ Maūrānebema duanasia María Magdalenata, María dewarabema Jacoboba Joséba āzhi papata b'asia, Zebedeo warrārā papasid'a b'asia.

Jesús wuag'ad'apead'a*(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)*

⁵⁷ Keubod'od'e bara b'uta zesia Arimatea pūwurud'ebemata José abadata, izhabid'a Jesús pēwā b'asia. ⁵⁸ Maūta Pilatoma wāpe Jesús k'akuata wid'isia wuag'a b'uita. Mawūē Pilatobara jarasia diad'amarēā. ⁵⁹ Mawūē Josébara Jesús k'akuara jiraedape burasia burub'a zhiwid'iba. ⁶⁰ Mobe ed'a tab'usia izhid'e beuwārā wuag'ai nūmata zhiwid'i maē, maū izhara peñata zob'ea k'orubid'a basia. Ed'a wābari maē mong'ara zromaba tapabigape wāsia. ⁶¹ Maūne mama María Magdalenata, María dewarabemata jewed'a k'opanasia Jesús wuag'abuda kīrābita.

Soldaorā duanena beuwārā wuag'abuda kīrābita

⁶² Nrūēma ēnaūbada ewade sacerdoterā nok'orāta fariseorā bawara Pilato kīrābita zhi jured'ape, ⁶³ mawūāsīd'a: Nok'ó, daibara bude basid'a jari sewa neburumiābara zok'ai b'asid'era mawūāsia: Murā ewari ūbead'e beud'ata piradrūya. ⁶⁴ Mawūē jaradua peña zob'eara akud'amarēā ewari ūbead'e, mobed'eba izha jurukuad'ata diamase wānape zrugad'ape zhārāā mawūāna ēā: Beud'ata piradrusia. Tēā mawūā sewata jarabudara audre bia ēbaya naarabema k'ānābara.

⁶⁵ Mawũānāi Pilatobara mawũāsia: Mobera soldaorā za b'eta edeudua akud'amarēā, wānape oudua mazhima sāvũāna ēbaid'e.

⁶⁶ Mawũāi āzhira wānape peña zob'eara sāvũāna ēbaid'e obudata mong'ara zhi tapa k'ob'ura k'arasid'a, mobe soldaorāta duanebisid'a akud'amarēā.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

28 ¹ Sábado ēnaūbada ewarita berab'aripe semana ewarita nabemata domingota ũnadruburud'era, María Magdalenata María dewarabemata zesid'a Jesús wuag'ad'apead'ata akud'e.

² Maũne ējũāta ab'aed'a uresia, aramaũne ángel Daizezed'eta ũtreba zepe peña zob'ea tapa k'ob'uta mong'ara āi k'ob'upe ũrũ jewed'asia. ³ Izhira ba ũna kīrāk'a b'asia, izhi wuara totroa b'asia. ⁴ Soldaorā maũ wawiaba ure beud'a kīrāk'a tad'azoasia.

⁵ Maũne ángelbara wũērārā mawũāsia: Marā perarāũdua, muārā k'awua b'ua marābara jurũ panũta Jesús cruzd'e k'achid'apead'ata. ⁶ Nama ne ēā, izha jarad'a kīrāk'a beud'ata piradrusia. Zeudua, akaudua Nok'o tab'ud'apead'ata. ⁷ Īñabasia wānape beud'ata piradrud'ata izha jurũkuad'aa jaraudua, izhira marā na Galilead'a wā, maĩnu ũdud'aya. Maũta muā marāā jaraburua.

⁸ Mawũāi āzhira peña zob'eata numu maēbara pera k'ābāēā sobia wābudata, wāēba wāsīd'a maũta jarad'e izha jurũkuad'aa. ⁹ Maũne Jesús daucha zepe mawũāsia: ¡Kua!

Mawũāi āzhara orrad'ape izhi jērũta burasid'a, mobe ibia jarasid'a.

¹⁰ Maũne Jesúsbara mawũāsia: Perarāũdua, wānape mu mebērā jaraudua Galilead'a wānamarēā, murā maĩnu ũdud'aya.

Soldaorāba jarad'apead'a

¹¹ Wũērārā wābudaed'a, soldaorā ũkurũ pũwũrud'a wānape sacerdoterā nok'orāā jōma neburusid'a sāvũā berab'ariburuta. ¹² Maūrā zhi juresid'a nok'orā bawara, mobe krīcha ab'arika zed'ape plata bio diasid'a soldaorāā.

¹³ Maũnerā mawũāsīd'a: Marābara mawũānaña: Izha jurũkuad'ata diamase zed'ape Jesús k'akuara zrugasid'a dai k'āĩgue numuēna. ¹⁴ Maũta nok'o Pilatoba ũrīrā, daita izhi bawara bed'eakuaya, marā daibara aramaũne k'arebad'aya.

¹⁵ Mawũānāi soldaorābara jidasid'a platara, mobe jarasid'a sāvũā jarad'amarēā jarad'apead'ad'e. Mawũā sewata jarad'apead'ata judforāne ed'ara jara b'ea id'ibasiid'u.

K'ārē od'aita jarad'a

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁶ Jesúsba jurũkuad'ata oncera Galilead'a wāsīd'a Jesúsba k'atuma jarad'aid'u. ¹⁷ Aramaũne ũdubudad'era ibia jarasid'a, mawũāmina ũkuruma izhi ēbasia. ¹⁸ Maũnerā Jesúsbara āzhi orrape mawũāsia: Daizezebara zareata muāā diasia jōma muā erunumamarēā ũtre numuta druad'e numuta. ¹⁹ Mawũē wāũdua, mobe ĩjānamarēā munebemata jaraudua druaza zhārā jōmaūā. Buru k'oekuaudua Daizeze trũneba, mu zhi Warra trũneba,

Jawurebia trūneba. ²⁰Mobe ūrāg'audua jōma arib'aed'amarēā mūā marāā jarad'ata. Mūrā marā bawara ewariza b'aya ejūā jōñeēna.

Amén.

Jesúsd'ebemata Marcoba b'ud'a

Juan Buruk'oemiã miã ùrãg'ad'a

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)

1 ¹ Jesucristod'ebemata bed'ea biata muãrã jêdeba b'uya, izhira Daizeze Warra. ² Izhi na zok'ad'aira zhi b'umata Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba mawûasia:

Mu bed'eata jarabarita muã bu na zok'aya, maũbara bia êärã idu b'ud'aita b'eabiya bu uru na.

³ Maũ nemi jigua bed'eaburuta drua drudrua tab'u maẽ mawûãña: Bia êärã amabudaba araa obudak'audua Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota. *(Malaquías 3:1; Isaías 40:3)*

⁴ Mawûã jarad'ad'e Juanbara drua drudrua tab'u maẽ zhãrã buru k'oekua numasia, maũnerã jarak'a numasia buru k'oebudaba k'azhiruara amape Daizezeta pëwãnamarëã, bed'ea ne ëã duanebimarëã k'azhiruata biod'eba.

⁵ Izhima ze numasia Judea drud'e b'eta, Jerusalénne b'eta. Jordán dod'e Juanuã zhi buru k'oebisid'a azhi k'azhiruata jara. ⁶ Juanbara jũ b'asia camello k'ara omata, ne e omaba kurru tãjũ b'asia, k'o b'asia ad'ichichita, do b'asia urrajõta. ⁷ Maũnerã mawûã bazhia: Mu tẽã urua mu audre zhi zromata, nezok'aba obari k'irãk'ara muãrã b'arrupe ënaïne b'u ëã maũba jërũne jũ b'ura. ⁸ Muãrã wãrãnebai marã baniãba buru k'oe b'ua, mawûãmينا marã izhara Jawurebiata diaya.

Jesús buru k'oed'a

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Jari ewadera pëwuru Galilea drud'ebema Nazaret abada maẽba Jesús zeburud'era Juanba buru k'oesia Jordán dod'e. ¹⁰ Maũne doed'auba drua wãta taid'e, bãjã ewa dog'ota úduburud'era Jawurebia Daizezed'eta údusia pusirã k'irãk'a izhi ùrũ uruta. ¹¹ Maũne Daizezeta bãjãneba bed'eaburuta mawûasia: Bura mu Warra muãrã kuãg'a, murã bu k'area sobia b'ua.

Ãtõmiãba Jesús wãẽãbiya numana

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² Jesús mobeburu Jawurebia Daizezed'eba drua drudrua tab'uid'u edesia.

¹³ Mama drua drudrua tab'u maẽ b'asia ewari cuarenta, maũne atõmiãba wãẽãbiya numasia. Maũnerã nenduwuru meãbema meũsiata b'e bawara b'ud'e ángelerãba k'reba eruduanasia.

Jesús miã ũrãg'a jũdrud'a
(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Juan cárceld'e b'ud'apead'a tẽãne Jesús Galilea druaed'a wãsia bed'ea biata jarad'e Daizezeta Nok'od'ebemata. ¹⁵ Maũnerã mawũasia: Ewarira arabata Daizezeta Nok'od'ebema k'aita basia. Mawũe k'azhiruara ãmape Daizezeta pẽwãũdua, izhid'ebemata ijãũdua bed'ea biata.

Jesúsba kĩmarẽ jurud'a b'eda beamiãrãta
(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Galilead'ebemata do jed'ea õb'u doya Jesús taid'e ũdusia Simõnta, zhi mebea Andrésta. Do jed'ea õb'u maẽ atarraya b'ari panasia b'eda beamiãta panasi baera. ¹⁷ Maũne Jesúsbara mawũasia: Mũ k'aid'u panadua, munebemata ijãnamarẽã muã marã zhãrã ũrãg'abarita panabiya.

¹⁸ Mawũãĩ ãzhara audre ããne atarraya kenab'arid'ape k'aid'u jũdrusid'a.

¹⁹ Mamaũba Jesús arana wãburud'era ũdusia Jacobota, zhi mebea Juanta Zebedeo warrarãta. Jãbad'e panũta atarraya tud'ũzoad'ata araa jũkua panasia. ²⁰ Jesúsbara maũne jurukuasia. Mawũe ãzhi zeze Zebedeota izha zok'a jure b'u bawara jãbad'e ãmaẽbũdata k'aid'u jũdrusid'a.

Jaita ab'ad'a
(Lucas 4:31-37)

²¹ Jesús izha jurukuad'a bawara Capernaúm pũwũrud'e wãnape ãnaũbada ewade de zhi jurebada maẽ ed'a wãpe miã ũrãg'asia. ²² Mawũã miã ũrãg'aburud'era bia akũdrusid'a ãzhita ũrãg'aburũ baera miã ũrãg'ai zareata erub'ud'eba, aramaũnerã ũrãg'a Moiséd'e jarabada kĩrãk'a ãbasia. ²³ Maũnerã de zhi jurebada maẽ ũmakĩrãta k'ob'asia jai ab'ũta, maũ jaid'eba b'ia mawũasia: ²⁴ ¿Bura dai bawara k'ãrẽta sãwũã b'u Jesús Nazared'ebema? ¿Bura zeburũka dai ãrĩĩta? Bura k'aita muã k'awua b'ua, bura Daizezed'ea.

²⁵ Mawũãĩ Jesúsbara kãã mawũasia: ¿Chupearua, k'ãũnebara ãĩ wãrũã!

²⁶ Mawũãĩ jaibara ab'aed'a urebipe k'ãbãẽã b'iape ãĩ wãsia maũnebara. ²⁷ Mawũe jõma perabudaba ãzhirãĩnu mawũasid'a: ¿Naũ k'ãrẽ zhi zromape? ¿Naũ ũrãg'ara zhiwid'ita k'ãrẽ zhi zromape? Jaira zarea bara jurekua b'ũba izhi bed'eara arib'ae panuã. ²⁸ Maũneba Jesús ãnãbasia trũpoasia Galilea drua jõma.

Jesúsba b'ebid'a Simón pak'õrẽta
(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ De zhi jurebada maẽba Jesús ãĩ zepe Simõnta, Andrésta panũ ded'a wãsid'a Jacobo bawara, Juan bawara. ³⁰ Maũne Simón pak'õrẽta tab'asia kũwamiãba, mawũe aramaũta Jesúsã jarasid'a. ³¹ Mawũe Jesúsbara orrape juwuad'e jidape piradrubisia. Mawũe kũwamiãbara aramaũta kenab'ariburũba izhara ne jigasia

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarãta bio

³² Keubũrũta ũmadau b'aeburud'era Jesúsma wesid'a jõma k'ayarãta, jai ab'eta. ³³ Pũwũrud'ebema jõma buredrusid'a puerta maẽ. ³⁴ Maũnerã bio

b'ebikuasia ne k'irātōnoāba k'aya b'eta, zhārānebara jaira bio āi jurekuasia. Jaira bed'eabiga ēbasia izhira k'aita k'awua b'e baera.

Jesús Galilead'e purrua miā ūrāg'ad'a

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Daujawed'a wad'i pārīgua k'ob'ud'e Jesús piradrupe miō ne ēā maē wāpe mama zhiwid'isia. ³⁶ Simónbara jurusia izhi bawara b'e bawarauba.

³⁷ Ūdud'ape mawūāsīd'a: Bura jōmaūba juru panuā.

³⁸ Mawūānāi izhara mawūāsia: Pūwuru arak'aita tab'e maē wānaña. Daizeze bed'eara muārā mamabid'a jaraibara, murā maū k'area zesi baera.

³⁹ Aramaūne de zhi jurebada nūme maē miā ūrāg'asia Galilea drua jōma, āi jurekua b'asia jaisid'a.

Jesúsba b'ebid'a aid'aba k'aya b'uta

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Jesúsma zesia aid'aba k'aya b'uta, mobe zuburia bed'ea sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Bua krīnaburu murā nene ēā b'ebirua.

⁴¹ Mawūāi Jesúsbara izhira sozuburiupe tōb'ari mawūāsia: ¡Muārā krīna b'ua, mawūē bura nene ēā b'id'ad'!

⁴² Mawūāburud'era audre ēāne ūmakīrānebara aid'ara nebasia, mawūē nene ēā b'esia. ⁴³ Mobeburu maūta jara ēbamarēā jarape wābiburuta, ⁴⁴ mawūāsia: Bu k'āwūā b'eburuta miōā jararārūā, awuaraburu wāpe sacerdotea ūdubirua, mobe buzhi nene ēā b'ed'abari nendawuruta babued'amarēā diadua, Moiséba jarad'a k'irāk'a odua bu b'eburuta āzha k'awuad'amarēā.

⁴⁵ Mawūāmina izhira wāpe izhi sāwūā b'eburuta jōmaūā jarasia. Mawūē Jesús ya baridu pūwurd'e dajada ed'a wā b'e ēbasia, maūneba āi miō ne ēā maē chub'e b'asia. Mawūāsiid'u baridu maēba zhārā izhima ze nūmasia.

Jesúsba b'ebid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 ¹ Ewari dāārā ēāne Jesús wakusa Capernaúm pūwurd'e ed'a wāburuba ded'a b'uta ūrīsid'a. ² Aramaūta bio būredrusid'a, mawūē arad'a ēbasia miā puerta āi bid'a. Maūnerā Daizeze bed'eata jarak'asia. ³ Maūne ūkuruba izhima wesid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta, ak'opanasia miō kīmarēba. ⁴ K'abana nūmba izhira orra b'ed'a ēbaera de ūrūbemata izhi k'ob'u maē ewad'ape izhi tab'u jirab'ad'e maū uriad'e ūra b'aebisid'a k'akua pira ēā k'aya b'ura. ⁵ Āzhi soid'u k'ob'eta Jesúsba ūdūi k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia: Bura k'azhiruata biod'ebara muārā bed'ea ne ēā b'id'apua.

⁶ Maūne ūrāg'a Moiséd'e jarabadata ūkuru mama jewed'a k'ob'ebara āzhi bitabai krīcha mawūāsīd'a: ⁷ ¿Naū k'ārēā mawūā bed'eaburu? Mawūārā Daizezema mitia bed'eaburu. ¿K'azhiruata biod'ebara zhārā k'aiba bed'ea ne ēā b'u b'eipe? Awuaraburu b'eya Daizezeburu.

⁸ Jesúsbara k'awuasia āzhi bitabai mawūā krīcha k'ob'eta, mawūē mawūāsia: ¿K'ārēā k'āwūā krīcha k'ob'e marā sod'era? ⁹ ¿K'ārēta audre borekea jaraid'e b'u k'akua pira ēā k'aya b'uaara: K'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ēā b'id'apua aita, o piradrupe buzhi jirab'a jiraedape nimibarua aita? ¹⁰ K'awuaudua, mu

Beubari Bape b'ubara naũ druad'era zareata erub'ua k'azhiruata biod'ebara zhārā bed'ea ne ēā b'uita. Mobeburu k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia: ¹¹Maũ buaa jaraya: Piradrurua, buzhi jirab'a jiraedarua, mobe ded'aa wārūā.

¹²Mawūāĩ izhira piradrupe izhi jirab'a jiraedape jōmaũ daid'u wāsia, jōmaũba bia akudrua Daizeze ibia jara mawūāsīd'a: K'āwūārā ūdud'ak'a.

Jesúsba jurud'a Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³Maũ tēā do jed'ea ōb'uid'u Jesús wakusa wāpe zhārā izhima zebusita ūrāg'asia. ¹⁴Mawūā wāburud'era ūdusia Leví Alfeo warrata, impuesto wid'i jewed'a b'uita rey Romanebemaĩta impuesto diabada maē b'asia, maũne mawūāsia: Mu k'aid'u b'adua.

Mawūāĩ izhira piradrupe k'aid'u b'esia.

¹⁵Leví ded'a Jesús nek'oburud'era impuesto wid'ibadata bio, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara āba nek'osid'a Jesús bawara, izha jurukud'a bawara, maũrābara bioba pēwā erjiranasia. ¹⁶Ūrāg'a Moisés'e jarabadaba fariseorā bawarauba ūdusid'a mawūā nek'oburuta impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara, mawūē izha jurukud'aa mawūāsīd'a: ¿K'ārēta k'āwūā izhira nek'o b'ũ impuesto wid'ibada bawara, dewaraurā k'azhirua omiārā bawara?

¹⁷Maũta ūrīpe Jesúsbara mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu ēā zhārā b'ebi b'ura, awuaraburu nesid'a b'ea k'ayarāburu. Aramaũ kīrāk'a muārā jurud'e ze ēbasia āzhikusa biata b'eta, awuaraburu Ēdrubigaita jurud'e zesia k'azhirua omiārāta.

Wid'id'apead'a nek'o ēā zhiwid'i b'ed'ebemata

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-34)

¹⁸Juanba jurukud'ata, fariseorāba jurukud'ata nek'o ēā zhiwid'i b'easia. Maũne zhārā ūkuru wāpe Jesús wid'i mawūāsīd'a: ¿K'ārēneba Juanba jurukud'ara, fariseorāba jurukud'ara nek'o ēā zhiwid'i b'ed'e, bua jurukud'ara nek'o ēā zhiwid'i duanu ēpe?

¹⁹Mawūānaĩ Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārā juwua jida numune k'ob'era nek'o ēā duanaĩne b'uka wad'i āzhi bawara k'ob'ud'era zhūmakīrāta? Wad'i k'ob'ud'era nek'o ēā duanaĩne b'ũ ēā. ²⁰Mawūāmina ewarita zeya zhūmakīrā āzhi maēbara eded'aita, maũ ewadeburu nek'o ēā zhiwid'i b'eaya. (Aramaũ kīrāk'a muta edebudad'eburu muā jurukud'ara nek'o ēā zhiwid'i b'eaya.)

²¹Miōba wuata zhiwid'ibara remenda ēā wua soreta. Mawūā ora wua zhiwid'ira baguburuba wuaaburu k'ōābiya. ²²Miōba vino zhiwid'i oma tud'a ēā ne e omata zhi sorerānerā. Mawūā ora vino zhiwid'i omabara ne e oma k'ōg'ozoaburuba vino wea wāña, aramaũne ne e oma ārikuaya. Mawūāmina vino zhiwid'i oma ne e oma zhiwid'irānerā tusia b'ua. (Maũbara Jesúsbara jara krīñasia izhi ūrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ūme āba jara ēāta ārī ēbaita.)

Trigota zhi kūmune ēnapead'a

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³Trigota u tab'ũ maē Jesús berab'arisia ēnaũbada ewade, maũne izha jurukud'abara erjiranuba trigota zhi kūmune ēsid'a. ²⁴Mawūē fariseorābara

mawūāsīd'a: ¿Akudua, ēnaūbada ewadera k'ārēā ok'opanū k'ārē oid'e b'ū ēārā?

²⁵ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka rey Davidba od'ara izhi jarrasīd'e izhi ūme duanu bawara? ²⁶ Daizeze ded'a ed'a wāsia Abiatar sacerdote wag'auta b'asīd'e, mobe k'osia pan Daizezeita b'ubadata, maū k'oid'e b'a ēbasia, awuaraburū k'oid'e b'asia sacerdoterāburū, maūta diasia izhi bawara b'ea.

²⁷ Mawūāpe dewara mawūāsia: Ewari ēnaūbadara osīd'a zhārā biaitabemata, zhārā od'a ēbasia ewari ēnaūbadata arib'ae nūmaīta.

²⁸ Maūēnabema mū Beubari Bape b'ura ewari ēnaūbada Nok'oa.

Juwua bagu b'ad'a

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 ¹ Wakusa Jesús ed'a wāsia de zhi jurebada maē, mama b'asia ūmakīrā juwua ab'a bagu b'ūta. ² Maūnerā kīrākuitasīd'a ēnaūbada ewade b'ebii k'awuaita, aramaūne jīd'aita. ³ Maūne Jesúsbara juwua bagu b'ua mawūāsia: Piradrūpe ēsadra nūmedua.

⁴ Mawūāpe mawūāsia: ¿Biara osia b'uka ēnaūbada ewadera, o bia ēāta osia b'ū? ¿Zhārā k'arebasia b'uka, o beubiita bia b'ū?

Mawūāburud'era āzhira chupea k'ob'easia. ⁵ Mawūē kīrū akukuasia, sozuburia ne ēā so zarea b'eba sopuape juwua bagu b'ua mawūāsia: Buzhi juwua jirab'aridua.

Mawūāi izhara jirab'arisia, aramaūne izhi juwuara bika b'esia.

⁶ Mawūē fariseorā wānape Herode pēwā b'e bawara krīcha jurusīd'a Jesús bead'aita.

K'abana wāna do jed'ea ōb'uid'u

⁷ Maūne Jesús do jed'ea ōb'uid'u wāsia izha jurukuad'a bawara, maūnerā k'abana k'aid'u wāsīd'a Galilea druid'eba, Judea druid'eba. ⁸ Jerusalénneba, Idumea druid'eba, Jordán do kīrārēba, Tiro druid'eba, Sidón druid'eba. Jesúsba ne bia zromata onūmūta ūrīnape k'abana zesīd'a izhima. ⁹ Mawūē izha jurukuad'aa jarasia jābata eruk'opanamarēā k'abanaba izhita pēūsua edad'a ēbamarēā. ¹⁰ K'ayarāta bio b'ebikuasi baera k'aya b'ebara izhira pēūsua edabarisīd'a tōb'arīd'aita. ¹¹ Jaiba Jesústa ūdud'ai zhārā kīrānema b'era izhi kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'ebīd'ape b'ia mawūāsīd'a: ¡Bura Daizeze Warra!

¹² Mawūānāi Jesúsbara zarea kēākuasia mawūā dajada jarad'a ēbamarēā.

Docera jurukuape zok'akuad'a

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Maū tēā Jesús wārīzesia k'atumaīnu, mobe izhima trūkuasia izha krīñata, mawūē zesīd'a izhima. ¹⁴ Mobeburū docera jurukuasia izhi bawara duanebiburūta zok'akuaita miā ūrāg'ad'e. ¹⁵ Zareata ded'ekasia k'ayarāta b'ebīd'amarēā, jaita āi jurekuad'amarēā. ¹⁶ Āzhira naūrāā: Simón, Pedrota trūgad'ata, ¹⁷ Jacobo Zebedeo warrata, Juan Jacobo mebeata, maūrā ūmeta trūgasia Boanengerāta, maū trūbara jara krīña b'ua Ba Warrarāta. ¹⁸ Dewaraurā jurukuasia Andrēsta, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo

Alfeo warrata, Tadeota, Simón Canaán bid'ata. ¹⁹ Juda Iscariote Jesús chupea chāb'arid'ata.

Mitia bed'ead'apead'a Jawurebiama

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Maū tēā āzhira ded'aa zeburud'era zhārābara wakusa buredrusid'a, mawūē izha jurukwad'a bawara āzhira miā nek'o b'ed'a ēbasia. ²¹ Zhi mebērāba ūribudad'era eded'aita zesid'a kīrāne b'ū ēāta jara b'eba.

²² Waya ūrāg'a Moisés'e jarabadata Jerusalénneba zed'apead'abara Beelzebúta erub'ua asid'a, mawūē jai duanu nok'o zaread'eba jaira āi jurekua b'ua asid'a.

²³ Mawūē Jesúsbara trūkuape ne jarak'a mawūāsia: ¿Ātōmiābara sāvūā āi jurekuaibe jai izha jure numurā? ²⁴ Ab'au drudad'ebemata āzhirāinu zhō duanerā maū drudad'ebema jōña. ²⁵ Ab'au ded'abemata āzhirāinu zhō duanerā ab'au ded'abemata b'era jōña. ²⁶ Aramaū kīrāk'a ātōmiāta jai izha jure numu bawara zhō numerā ari zarea nūma ēā awuaraburu jōña.

²⁷ Ūmakīrā mesērāta b'ū ded'ara izhi netata zrūgaira miōta ed'a wā b'e ēā naara izhita jū ēburu, jūburutu izhi ded'a ne numurā zruga b'eya. (Aramaū kīrāk'a ātōmiā muārā edre numuk'ārība jaira āi jurekua b'ua.)

²⁸ Muā wārīnu marāā jaraya, k'azhirua bio od'ata ne baridud'e mitia bed'ead'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'uya zhārā b'era.

²⁹ Mawūāmina Jawurebiaba otabeta ātōmiāba osia aburud'eba Jawurebiama mitia bed'eaburura Daizezebara bed'ea ne ēā b'ū ēā, awuaraburu jipa bed'eata bara b'uya.

³⁰ Jesúsbara maūta jarasia ūrāg'a Moisés'e jarabadabara jarasid'a baera izha jaita erub'uta.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi mebērāta

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:21; Lucas 8:19-21)

³¹ Maūēna zesid'a zhi mebērāta zhi papata, mobe ewarad'e k'opanepe trūne zok'asid'a. ³² Mawūē zhārā izhi buredrū jewed'a k'ob'ebara Jesús mawūāsīd'a: Bū papata bū mebērāta āi k'opanuā, buta juru panuā. ³³ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿Marāma k'aipe mū papa, k'airāpe mū mebērā?

³⁴ Mawūāpe izhi buredrū jewed'a k'ob'eta akupe mawūāsia: Za k'opanuā mū papa, mū mebērā. ³⁵ Daizezeba krīnata ob'eta maūta mū mebea, mū nawek'aua, mū papaa.

Ne pobarid'ebema

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 ¹ Jesús wakusa miā ūrāg'asia do jed'ea ōb'ū maē doya. Izhira zhārā bioba buredrusid'a, mawūē jābad'e ed'a wāpe do jed'ea ōb'ū maē jābad'e jewed'asia. Waya zhārā k'ob'era nūmesia doya.

² Mawūē miā ūrāg'aburuta ne bio jarak'asia, izhi miā ūrāg'aburura mawūāsia: ³ Ūrūdūa, ne ubarita ne pod'e wāsia. ⁴ Ne poburud'era ūkuru od'e b'aesia, mawūē ibana zepe misid'a. ⁵ Ūkuru mong'arad'e b'aesia egoro bio ne ēā maē, mawūē īnabasia pīwīsia egorota eid'u ēāba. ⁶ Mawūāmina ūmadau ūtu zeburuba basia, aramaūne k'arra ne ēba bagusia. ⁷ Ūkuru b'aesia urud'e,

mawūē uru wariburuba ānatu beasia, mawūē zau ēbasia. ⁸Mawūāmina ūkuru egoro biad'e b'aepe zausia, aramaūne pīwīpe wariburuba zausia ta treintad'e, ta sesentad'e, ta cienne ab'a ab'ak'a.

⁹Maūta jarape mawūāsia: Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

K'ārēē ne bio jarad'a

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰Zhārā wābūdaba Jesús dob'a chub'ei izhi k'aita k'ob'ebara izha jurukwad'ata doce bawarauba wid'isid'a ne jarak'aburura sāwūāta. ¹¹Mawūē mawūāsia: Daizeze bara marāā k'awuabi numūā izhita Nok'od'ebema k'awuabi ēā b'ad'ata, mawūāmina izhid'ebema ijā ēā b'eara ne biod'eba jaraibara ne jōma. ¹²Aku b'eid'u sāwūāta k'awua ēā aku b'eamarēā, ūrī b'eid'u sāwūāta k'awua ēā ūrī b'eamarēā. Mawūā b'ed'ebara k'azhiruata āmape Daizezera pēwāna ēā izha bed'ea ne ēā b'ukuaira k'azhiruata biod'eba.

Jesúsba sāwūāta jarad'a ne pobarid'ebemata

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³Mawūāpe mawūāsia: ¿Marābara sāwūāta k'awuad'a ēka muā mawūā ne jarak'aburura? ¿Sāwūā jōma bia k'awuad'aīpe muā ne bio jarak'aburura? ¹⁴Ne pobarira Daizeze bed'eata jarabarita maūā. ¹⁵Ne ta poburud'e od'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūrībadata maūā. Mawūāmina ūrīpe duanebudad'era ātōmīāta zepe bed'eata āzha ūrīnata āī eda b'ua āzhi sod'eba. ¹⁶Ne ta poburud'e mong'arad'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūrībadata maūā, aramaūtara sobia ūrībada. ¹⁷Mawūāmina bia k'arra jidad'a ēāba dāārā zrog'ad'a ēā, mawūē zuburiabudad'era, o Daizeze bed'eata ijā b'ua k'area zuburia obudad'era ijā ēā kenab'aribada. ¹⁸Ne ta poburud'e urud'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūrībadata maūā. ¹⁹Mawūāmina naū ējūānebemata krīcha duane b'ua, aramaūne sāwūā ne bio erub'aita krīcha numubara sewa b'ua, aramaūne ne awuruta bio erub'a krīnānebemata āzhid'e ed'a zekuaburuba Daizeze bed'eara kenab'aribiga b'ua, aramaūne zau eaba ēā. ²⁰Ne ta poburud'e egoro biad'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ūrībadata maūā, ijābudaba zaubada, mawūē eaba b'ua treintad'e, sesentad'e, cienne ab'a ab'ak'a.

Ne jarad'a ibīrāneba

(Mateo 5:15; Lucas 8:16-18)

²¹Dewara mawūāsia: ¿Ībīrā k'oape baridu edre b'ubadak'a o k'āībari maē edre b'ubadak'a? ¿Awuaraburu ūtu b'ubada ēka? ²²Aramaū kīrāk'a Daizezed'ebema k'awuad'a ēā numurā k'awuad'a ēā numa ēā, miā chupea numurā k'awuad'a ēā numa ēā. ²³Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

²⁴Dewara mawūāsia: Muā jara b'uta kīrākuita ūrīūdua. Marāba kīrākuita nūme zad'e k'awuabigaya, bariburu marāā āmaña k'awuabiya. ²⁵Zhi bude erub'uaara audre k'awuabiya, mawūāmina zhi bude erub'u ēārā wīka erub'usid'a jāriña.

Ne jarad'a ne ta waribarid'eba

²⁶Jesúsbara dewara mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura ūmakīrāba drudad'e ne ta pobari kīrāk'a b'ua. ²⁷K'āī b'ud'e, ūrūma b'ud'e,

diamase, ewarid'e, ne tara pāwārāpe wari b'ua zhi pod'abara sāvūāta k'awua ēāne. ²⁸Egoroba izhi dob'a pāwārābaria, naara wikupe zhi kūmūta zaubaria, mobeburū zhi kūmūne zhi taba birabaria. ²⁹Aramaūne zhi ta kuaraburud'era kucho zakeba b'wabada b'wāita arababurūba.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Mateo 13:31-32, 34-35; Lucas 13:18-19)

³⁰Dew ara Jesúsbara mawūāsia: ¿K'ārē kīrāk'a jarad'aibe Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura? ¿K'ārē ūme ab'arika jarad'aibe? ³¹Mostaza tad'ebema kīrāk'a b'ua, ubada ne ta jōmaū k'āñabara audre wīka kiruta b'uta druad'e. ³²Mawūāmina ubudad'era wari b'ua, aramaūne ne uta wuaabema k'āñabara audre zhi zromata nūmebaria, tae jed'ezoa nūmebaria, mawūē ibanata zhi taeza de obada.

Jesúsba ne bio jarad'ad'ebema

(Mateo 13:34-35)

³³Jesúsbara bed'eara mawūā ne biod'eba jarak'asia ūrī b'ed'ai b'ud'e. ³⁴Mawūā ne jarak'a ēārā bed'ea ēbasia, mawūāmina izha jurukwad'aa jōma bia jarak'a b'asia dob'aud'e.

Jesúsba taubid'a nanguta do bomatuta

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵Jari ewade keuburud'era izha jurukwad'aa Jesúsbara mawūāsia: Do jed'ea ōb'ud'e kīrārā wādrū.

³⁶K'abanata wābid'ape Jesús edesid'a jāba izhi k'ob'ad'ad'e. Āzhi daucha wāsia jāba awururāsīd'a. ³⁷Maūne nanguba do bomatuburūba jābad'e weab'ari nabiru busad'ewasia. ³⁸Maūēna Jesúra ākid'aid'u buruk'au k'āī nūmasia. Mawūē ūrūmanape mawūāsīd'a: ¡Miā Ūrāg'abari! ¿būma k'ārē ēka dazhirā tabod'ora?

³⁹Mawūānāī Jesús piradrūpe nanguta kēāpe do jed'ea ōb'ua mawūāsia: Chupearua, taurua.

Mawūē nangura tausia, aramaūne jipa taukua nūmāēdasia. ⁴⁰Mobeburū āzhāa mawūāsia: ¿K'ārēā k'āwūā pera k'ob'e? ¿Sāwūē soid'u k'opanū ēpe?

⁴¹Āzhira k'ābāēā perabudaba āzhirāīnu mawūāsīd'a: ¿Naū k'aibe k'āwūā nanguba do jed'ea ōb'ūba izhi bed'eata arib'aebudara?

Kīrānema b'ad'a Gadara bid'ata

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 ¹Jesús izha jurukwad'a bawara jūēkuasia do jed'ea ōb'u kīrārē Gadara bid'arā druaid'u. ²Jesús jābad'eba ud'ub'aeburud'era beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūme maēba izhima zesia jaiba ūmakīrā kīrānema b'uta. ³Beuwārā maē b'uta miōba jū b'ed'a ēāta cadenabid'a jū b'ed'a ēbasia. ⁴Izhira jūma bio jū bazhid'a cadenaba, mawūāmina cadena izhara tud'uzoabi b'ūba miōba poead'ak'a basia. ⁵Baridua k'atumaza ewarid'e diamase jura nimita, beuwārā wuag'aita peña zob'eata nūmeza nimi basia izhikusa puo mong'araba. ⁶Wawarauba Jesústa ūduburud'era wāēbape sāk'ok'od'e k'ob'esia izhi kīrābīta.

⁷Izhid'eba jaibara nemi jīgua mawūāsia: ¿Bura mu ūme k'ārēta sāvūā b'u Jesús Daizeze Ëtrebema Warra? Daizeze daid'u muā buaa jaraya, muta zuburia orārūā.

⁸Izhi mawūā bed'eaira Jesúsbara mawūāsia: K'āñnebara āi wārūā jai.

⁹Jesúsbara wid'i mawūāsia: ¿Bu trūrā k'aípe?

Mawūāi jaibara panaū mawūāsia: Mu trūrā K'abana, daira bio baera.

¹⁰Biod'e zuburia bed'easia āzhita āi jurekua ēbamarēā maū drud'eba.

¹¹Mañe mama k'atuma k'aita bio nek'o duanasia chīnata. ¹²Mawūē jai jōma zuburia bed'eabudata mawūāsíd'a: Daira chīna duanuma zok'akuadua dai wāita āzhid'e ed'a.

¹³Jesúsbara aramaūta idaribigasía. Mawūē jaira ēzoape chīnane ed'a wāsíd'a, chīna duanasita b'ua dos mil. Chīna doed'aa peñane buruguzoa doed'a jog'akuasia.

¹⁴Mawūē chīna aku b'era wāēbasíd'a, mobe maūta jarasíd'a puwurud'ebid'a meābid'a. Mawūē akud'e erbuesia mawūā berab'ariburuta. ¹⁵Jesúid'u zebudad'era jaiba kīrānema b'ad'ara ūdusíd'a, jai k'abanata ab'ad'ata jewed'a b'uta wua jū b'asia kīrābape, mawūē perakuasia. ¹⁶Zhi ūdud'apead'abara neburusíd'a sāvūā berab'ariburuta jai ab'ad'ata dewara chīnarāta. ¹⁷Mawūē zuburia bed'easíd'a wāmarēā āzhi drud'ebara.

¹⁸Jesús jābad'e b'ariburud'era kīrānema b'ad'ara zuburia bed'easia b'abimarēā izhi ūme. ¹⁹Mawūāmina Jesúsbara idaribi ēbasia, awuaraburu mawūāsia: Ded'aa wārūā, buzhi mebērāma wārūā, mobe jaradua Daizezeba bia zromata oburuta bu b'ebiburuta, bu sāvūā sozuburia b'id'aputa. ²⁰Mawūāi izhira wāpe Decápoli drud'e puwuru tab'eza jarak'asia bia zromata oburuta Jesúsba izhi sāvūā b'ebiburuta. Mawūē jōma sobiasíd'a.

Jairo k'aud'ebema

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹Wakusa chāburuta Jesús jābad'e ya kīrārē zeburud'era izhira buredrusíd'a k'abanaba, mawūē izhira chub'esia doya. ²²Mañe zesía de zhi jurebada maē nok'ota Jairo abadata, Jesústa ūdui izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epe, ²³biod'e zuburia bed'eaburuta mawūāsia: Mu k'auta beubod'oa, mawūē wāda, mobe bu juwuata izhi ūrū b'udua, mawūārā b'epe b'aya.

²⁴Mawūāi Jesús izhi ūme wāburud'era k'abanata k'aid'u wābudaba pēusua wābisíd'a. ²⁵Mañe wūērā ab'a waba k'aya b'uta doce año bata b'asia. ²⁶Biod'e zuburiabisíd'a zhārā bibabadata bioba. Zhārā jurukua b'ud'e izha erub'ad'ara jōma gastaburud'era miā k'ārēta k'areba ēbasia, awuaraburu wuaaburu idrua wāsia. ²⁷Jesús jarabudata ūrīburud'era k'abanane ed'a ābudeba orrape tōb'arisia Jesús wuata. ²⁸Mañnerā izhikusa mawūāsia: Bari izhi wuata tōb'ariburuba murā b'eya. ²⁹Aramaūta wa ze nūmurā poasia. Mawūē k'awuasía k'akuara b'eburuta mawūā k'aya b'ad'ara.

³⁰Mañe Jesúsbara izhi bitabaiba k'awuasía zhārā b'eid'ebema zareata āi wāburuta izhi maēba, mawūē k'abanama puruwape mawūāsia: ¿K'aiba tōb'arisi mu wuara?

³¹Mawūāi izha jurukud'abara mawūāsíd'a: Akudua k'abanaba bura sāvūā pēusua wābíd'ata, maūta buara ¿murā k'aiba tōb'arisi aburuka?

³² Mawūāsīd'aid'u Jesúsbara ari puruwa akukua numasia k'awuai k'area k'aiba tōb'arid'ata. ³³ Mawūē wūērā peraba pid'id'ia k'ob'uta, izhi sāvūā dog'ota k'awua k'ob'uba zepe izhi kīrābīta sāk'ok'od'e k'ob'epe jarasia wārāta.

³⁴ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Wūērā, bura buzhi soid'u k'ob'uba b'eburua. Adu-a wārūā, b'e b'id'a bu k'aya b'ad'ara.

³⁵ Jesús wad'i bed'ea k'ob'ud'e zhārā ūkuru zesid'a de zhi jurebada maē nok'o ded'auba, mobe mawūāsīd'a: Bu k'aura beudog'oa, ¿mawūē k'ārēā miāsēā bed'ea numaīpe Miā Ūrāg'abaria?

³⁶ Mawūāmina Jesúsbara mawūābudata ūrīpe de zhi jurebada maē nok'oa mawūāsia: Sopuarārūā, awuaraburu soid'u k'ob'adua.

³⁷ Mobe k'aid'u wābīga ēbasia miōta, awuaraburu wābīgasia Pedrota, Jacobota, Juan Jacobo mebeata. ³⁸ Aramaūne de zhi jurebada maē nok'ota b'u ded'a zeburud'era ūdusia b'ugadrū biod'e aub'ari jēga nūmeta. ³⁹ Ed'a wāpe mawūāsia: ¿K'ārēā k'āwūā b'ugadrū jēga duanu? Wūērā zakera beu ēā, awuaraburu k'āi b'ua.

⁴⁰ Mawūāi sewak'au b'ua asid'a. Mawūāmina izhara jōma āi wābīgape bari wūērā zake zezeta zhi papata edeburuta, izha jurukwad'ata ūbea izhi bawara k'opanuta edeburuta ed'a wāsia wūērā zake beu tab'u maē. ⁴¹ Mobe wūērā zakera juwuad'e jidape mawūāsia: ¡Talita cumi! Maū bed'eabara mawūāsia: Wūērā zake, muā buaa jaraya piradrurua.

⁴² Aramaūta wūērā zakera piradrūpe tebad'ewasia doce año b'uta. Mawūē zhārā k'ob'era k'ābāē perakuasia. ⁴³ Maūnerā Jesúsbara zarea jarak'asia maūta miōā k'awuabid'a ēbamarēā, mobe jarasia zhiko diad'amarēā wūērā zakera.

Jesús wāna Nazaret pūwūrued'a

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 ¹ Jesús mamaūbara wāsia izhi druaed'a, k'aid'u wāsīd'a izha jurukwad'ara. ² Ēnaūbada ewarita araa zeburud'era miā ūrāg'asia de zhi jurebada maē, maūta bioba ūrīnāi bia akudrua mawūāsīd'a: ¿Naū sāmaūba k'āwūā nūmu? ¿Naūbara krīchara sāmaūba k'āwūā erub'u, sāvūā ūdud'ak'ata okua b'u? ³ ¿Naū ēka de obarita María waura? ¿Zhi mebērā Jacobota, Joséta, Judata, Simōnta duanu ēka? ¿Zhi nawek'aurāsīd'a nama dazhirāne ed'a duanu ēka?

Aramaūne Jesūd'ebema ījāna ēbasia.

⁴ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Daizezeba bed'eata jarabibarira baridu maē wawiabada, awuaraburu wawīad'a ēā izhi druad'eburu, zhi mebērāne ed'aburu, izhi ded'aburu.

⁵ Mamarā ūdud'ak'ara o ēbasia, awuaraburu k'ayarātru ūkuru b'ebikuasia juwua āzhi ūrū b'ukua. ⁶ K'awua ēā krīcha b'esia izhid'ebema ījāna ēāba izhi ureta b'ebara.

K'ārē obīgad'a doce jurukwad'ata

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Jesús purruasia pūwuru zake arak'aita tab'e maē miā ūrāg'a. ⁷ Maūnerā āba trūkuasia doceta, mobe zok'akuasia ūme ūmek'a, zareata ded'ekasia jai b'e ūrū. ⁸ Jarak'asia od'era miā k'ārēta eded'a ēbamarēā, awuaraburu jarasia

eded'amarēa barrata. Miā eded'a ēbamarēa jarasia talegota, miā zhikota, miā platata. ⁹Awuaraburu jarasia jūnamarēa sandaliata, mobe eded'a ēbamarēa wua trok'a jūita. ¹⁰Mobe mawūasia: Baridu maē deid'u wābudad'era mama k'āiūdua mamaūba wānañeēna. ¹¹Baridu maē marāta bia edad'a ēburu, miā marā bed'eata ūrina ēburu, mamaūbara āi wābudata egoro jarra marā jērūnebema niāweudua. Aramaūne k'awuabid'aya āzhira Daizezebara pua k'awua oita. Muā wārīnu marāa jaraya, Daizezeba k'awua oburu ewadera Sodomā pūwurud'e, Gomorra pūwurud'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya maū pūwurud'e b'e k'āñabara.

¹²Jesúsba jurukwad'ara wānape zhārā b'ea jara jūdrusid'a k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēa. ¹³Jaira bio āi jurekuasid'a, nendrag'aba bewatu k'ayarā bio b'ebikuasid'a.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴Rey Herodebara Jesús jarabudata ūrīsia baridu maē trūpoa numūba. Ūkurūbara mawūasid'a: Juan Buruk'oemiā beud'ata piradruburu, maūneba ūdud'ak'ata okuaita zarea numūa.

¹⁵Wayā ūkurūbara mawūasid'a: K'āūrā Elfa. Dewaurarābara mawūasid'a: K'āūrā Daizezeba bed'eata jarabibaria, Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'a kīrāk'a b'ua.

¹⁶Maūta ūrīpe Herodebara mawūasia: Maū Juan muā otatubid'ata beud'ata piradruburu.

¹⁷Mawūa jarasia Herodebara Juan jidad'e wābipe cárceld'e cadenaba jūbid'aba, mawūa osia Herodía k'area, maū zhi mebea Felipe kīmata izhi wūērā babisia. ¹⁸Maūneba Juanbara Herodea mawūa bazhia: Buzhi mebea kīma bua erub'aira biga ēā.

¹⁹Maū k'area Herodíabara juraba bea krīña b'asimina b'e ēbasia. ²⁰Herodebara Juan wawia b'asia izha k'awua b'aba biata Daizezeita b'uta, mawūē idaribi ēbasia. Juan bed'eata ūrīburud'era sāwūāi k'awua ēā b'asimina ūrī krīña ūrī b'asia. ²¹Mawūāmina ewarita zesia Herodíaba sāwūā beaita. Herode año cumpli numu fiestad'e nek'obiga numasia nok'orā izhi edre b'eta, nok'orā soldaorāneta, nok'orā Galilead'ebemata. ²²Maūne Herodía k'auta ed'a wāpe bairaburuta Herodema bigata, biga basia izhi bawara nek'o k'ob'eitabid'a. Mawūē reybara āwūērā mawūasia: Buzha krīñata muāa wid'idua muārā diaya.

²³Mawūāpe k'ārē wārīnu diaita jaraburuta mawūasia: Jōma bua muāa wid'iburuta muārā diaya, muā erunumuta ēsadrabid'a diaya.

²⁴Mawūāi wāpe zhi papaa mawūasia: ¿Muārā k'ārēta wid'iipe?

Mawūāi zhi papabara mawūasia: Wid'idua Juan Buruk'oemiā buruta.

²⁵Mawūāi reyma īñabasia ed'a wāpe wid'i mawūasia: Muārā krīña b'ua k'āwūāwed'a eped'ek'od'e bua muāa diaita Juan Buruk'oemiā buruta.

²⁶Mawūāi rey k'ābāēa sopuasia, mawūāmina izhi bawara nek'o k'ob'e kīrābita k'ārē wārīnu diaita jarad'aba dia krīña ēā numa ēbasia. ²⁷Mawūē aramaūta reybara soldao ab'a zok'aburuta jarasia wemarēa Juan buruta. ²⁸Mawūāi soldao wāpe cárceld'e otatupe zhi buru eped'ek'od'e wepe diasia āwūērā. Mawūē izhara diasia zhi papaa.

²⁹ Juanba jurukuad'aba maūta ūrīnāi zed'ape zhi k'akua jirab'arid'ape wuag'asid'a.

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-4)

³⁰ Jesúsba zok'akuad'ara izhima āba zekuape jōma neburusid'a āzha k'ārē od'ata, āzhi miā ūrāg'ad'ata.

³¹ Jesúsbara mawūāsia: Zeudua, dazhirā bitabai miō ne ēāinu wānaña, mobe wīka ēnaū k'ob'eaudua.

Mawūā jarasia zhārā bio zepe wāpe numuba, maūba āzhira miā ewari ne ēbasia nek'oisid'a. ³² Aramaūne āzhi bitabai jābad'e wāsīd'a miō ne ēāinu. ³³ Mawūāmina wānata bioba ūdubudad'era āzhita k'awuasid'a, mawūē maīnu bio jēde wāsīd'a pūwuru tab'e maēba, aramaūne jūēkuasia āzhi jūēi nawed'a, mawūē daucha zekuasia Jesús bawara. ³⁴ Jesús jābad'eba ud'ub'aeburud'e k'abanata ūdūi āzhira sozuburiasia ovejarā kīrāk'a b'eba āzhi akubari ne ēā, mawūē ūrāg'akuasia ne bio jara. ³⁵ Keud'e izha jurukuad'abara orrad'ape mawūāsīd'a: Miō ne ēā maē k'ob'ed'e ewari ya keua. ³⁶ Wābigarua wānamarēā meā b'ema, pūwuru zake arak'aita tab'ema, aramaūne edad'amarēā zhikota, k'ārē k'oi ne ēā b'ea.

³⁷ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Marāba nek'obigaudua.

Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: ¿Daita wānape denario docientoba pan edaira ewari dociento trajaid'e b'u ēka aramaūne nek'obigaira?

³⁸ Mawūānāi izhara mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e? Akud'e wāūdua.

Mawūāi wānape k'awuad'ape mawūāsīd'a: Daibara erub'ea pan juesoma b'eda ūme.

³⁹ Mawūānāi jarasia biod'e jewed'abid'amarēā poajārā ūrū. ⁴⁰ Mawūē awuara awuarak'a jewed'asid'a cienne, cincuentad'e. ⁴¹ Mobeburu jiraedasia pan juesomata b'eda ūmeta, mobe ūtaa akū zhiwid'ipe pan b'uekuape izha jurukuad'aa diasia jed'ekad'amarēā. B'eda ūmesid'a āzhi jōmaūita āzhiza b'uekuasia jed'ekad'amarēā. ⁴² Aramaūne jōma ad'uba nek'osid'a. ⁴³ Pan zhi b'uguzoamata b'eda ad'ubad'apead'ata jurepesid'a jamara doce bira. ⁴⁴ Zhi nek'od'apead'ara zhūmakīrārāta numasia cinco mil.

Jesús tebad'a do ūrū

(Mateo 14:22-27; Juan 6:16-21)

⁴⁵ Mobeburu Jesúsbara izha jurukuad'ara jābad'e b'aribigape izhi naa wābigasia Betsaida pūwuruwed'a kīrārā, maūēna izhira wāta jara tebasia k'abanata k'ob'ea. ⁴⁶ Mawūā wāta jarak'a tebape k'atumaīnu wāsia zhiwid'id'e. ⁴⁷ Diamase numeburud'era jābara do ēsadra baburud'e izhira dob'a drua b'asia. ⁴⁸ K'ābāēā poea wigui barab'uta ūdusia pūādruta āzhi wāma numu ēāba, mawūē ūnadru bod'od'e āzhima zesia do ūrū taid'e, aramaūne jipa berab'arii basia. ⁴⁹ Do ūrū taita āzha ūdud'ai beuwārāta krīchad'ape b'iasid'a. ⁵⁰ Jōmaūba ūdubudaba perasid'a. Mawūē aramaūta āzhi ūme bed'eaiburuta mawūāsia: ¡Wānigaudua, muta taia, perarāūdua!

⁵¹ Mawūāpe āzhi bawara jābad'e b'ariburud'era pūādrura tausia. Mawūē āzhira k'ābāēā perabudaba bia akudruasid'a. ⁵² Aramaūnerā zhi zromata

wad'i k'awuad'a ēbasia pan wīkaba k'abanata nek'obigad'amina, maūne krīchad'aira zare basia āzhi sora.

Jesúsba b'ebid'a k'ayarāta Genesared'e

(Mateo 14:34-36)

⁵³ Kīrārē chābudad'era jūēkuasia Genesaret druaid'u, jābara jū ōb'usid'a doya. ⁵⁴ Jābad'eba āzhi ud'ub'aebudad'era zhārābara Jesúta ūduk'awasid'a. ⁵⁵ Mawūē wāēbasid'a maū drua jōmaūnebemata, baridu maēba wesid'a k'aya b'eta jirab'ad'e, izhi sāma b'uta ūrībuda maē. ⁵⁶ Izhi wāburu maērā puwuru zaked'e o puwuru zromanebid'a, meā b'e maēbid'a od'e b'ukua jirpanesia k'aya b'eta, mawūē zuburia bed'easid'a arigu idu tōbaribimarēā izhi wua ita. Jōma zhi tōb'aribudara b'e tupud'easia.

Dazhi sāwūā mitiabarid'ebema

(Mateo 15:1-20)

7 ¹ Jesús orrasid'a fariseorāba ūrāg'a Moiséd'e jarabadata ūkuru bawarauba, āzhira zekuasia Jerusalénneba. ² Maūrābara ūdusid'a Jesúsba jurukuad'ata ūkuru juwua mitia nek'o k'ob'eta āzha ob'e kīrāk'a juwua surrua od'a ēāba, mawūē bī ēā jarasid'a. ³ Fariseorābara judīorābara jōmaūba ob'ea zōrārāba ok'awa b'ead'ata, mawūē sāwūā oi b'ud'e juwuata surrua o ēārā nek'od'a ēā. ⁴ Ne edad'e jūēnasid'a juwuata surrua o ēārā nek'od'a ēā. Ne awūrusid'a bio b'uta mawūā arib'ae b'eba surrua ob'ea vaso baniā dota, jiwadota, netata metal omata, camata. ⁵ Mawūē fariseorābara ūrāg'a Moiséd'e jarabada bawarauba wid'i mawūāsida: ¿K'ārēā bua jurukuad'abara arib'aed'a ēpe zōrārāba ok'awa b'ead'ara? Awuaraburu nek'o k'opanūā juwua mitia.

⁶ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Marā sewa bibaūta b'ea. Bia marāēnabemata Daizezed'eba Isáfaba jarad'ata zhi b'umata mawūā b'ua:

Za b'ebara bari iba mūrā wawidea, aramaūne āzhi sora wawara nūmūā munebara.

⁷ Mūrā bari ibia jara b'eba mū ūrāg'a kīrāk'a jaradia b'ea arib'aemarēā jara b'eta beubari b'eba. (Isaías 29:13)

⁸ Aramaūne Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura kenab'arid'ape arib'ae b'ea beubari b'eba ok'awa b'eta, mawūē mazhima mitia ne ēā obudata surrua ob'ea jiwadota, vaso baniā dota. Aramaūne ne awūrusid'a bio ob'ea ab'arikata.

⁹ Dewara mawūāsia: Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura sāwūā seribid'a ēbaita bia k'awua b'ea, mazhid'eta arib'aed'ai k'area. ¹⁰ Moisébara mawūāsia: Wawiarua bu zezera bu papara. Zezeta o papata ik'azhīrua jaraburura bead'aibara. ¹¹ Mawūāmina marābara mawūābada: Zhūmakīrābara zhi zezea o zhi papaa mawūāsia b'ua: Muārā jōma Daizezea diasia bu k'arebaita muā erub'ad'ara. ¹² Aramaūne idaribid'a ēā k'ārē dewara oira zhi zezeita o zhi papaita. ¹³ Aramaūne Daizeze bed'eara seribid'a ēā mazhid'eta awūrua k'awabi numeba. Ne awūrusid'a bio ob'ea aramaū kīrāk'a b'uta.

¹⁴ Maūta jarape Jesúsbara k'abanata trūpe mawūāsia: Muā jaraita jōmaūba ūrīūdūa, mobe sāwūāta k'awuaudua. ¹⁵ Āiba zhikota ed'a wāburubara dazhira mitia o ēā. Mawūāmina sod'eba zeburubara Daizeze kīrābitara dazhira mitia ob'ua. ¹⁶ Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

¹⁷K'abanata āmaēpe Jesús deid'u wāburud'era izha jurukwad'abara wid'isid'a izha jaraburura sāwūāta. ¹⁸Mawūē izhara mawūāsia: ¿Marābid'a sāwūāta k'awuad'a ēka? ¿K'awuad'a ēka āiba zhikota ed'a wāburubara dazhira mitia o ēāta? ¹⁹¿Mawūā b'u ēka ed'a wā ēāba dazhi sod'e, awuaraburu b'itaed'a wāpe āi wā b'u ēka?

Mawūā jaraburubara jarasia jōma nene ēāta zhikora. ²⁰Mawūāmina jarasia dazhi sod'eba zeburubara Daizeze kīrābitara dazhira mitia ob'uta. ²¹Dazhi sod'ebara ze b'ua krīchata bia ēāta, kīma ēāta eruk'āita, miā beaita, ²²nezrugaita, ne wuaaburu krīñāita, bia ēāta oita, zhārā sewaita, dazha krīñāta oita, zhārāba ne erub'u k'area bī ēā nūmaīta, zhārānebema sewata jaraita, dazhitru bigaud'e nūmaīta, krīcha ne ēkīrāk'a nūmaīta. ²³Maū jōma bia ēāta sod'eba ze b'uba Daizeze kīrābitara dazhira mitia ob'ua.

Soid'u k'ob'ad'a wūērā Sirofenicia bid'ata

(Mateo 15:21-28)

²⁴Mamaūbara Jesús wāsia Tiro druaed'a Sidón druaed'a. Zhārā maē deid'u wāburuta miōba k'awuad'aita krīña ēbasia, mawūāmina merū b'e ēbasia. ²⁵Wūērāneta k'auta jai ab'asia, mawūē izhi ūrū ūrī zepe ju k'ob'esia izhi jērū k'aita. ²⁶Maū wūērā judía ēbasia, awuaraburu Sirofenicia druaed'ebema basia. Zuburia bed'easia izhi k'aud'eba āi juretamarēā jaita. ²⁷Mawūāmina Jesúsbara mawūāsia: Naara idu muāā k'arebabirua judīorāta, muā buta k'arebaira biga ēā, mawūārā zhiko warrarāneta jiraedape diaburukaya usarāā.

²⁸Mawūāi wūērābara mawūāsia: Āājā Nok'ó, mawūāmina usarābid'a mesa edre k'obada zhiko jarra warrarāne b'aed'ata. Mawūē murā judía ēmina k'arebarua.

²⁹Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Bura bia bed'eaburuba adu-a wārūā. Jaira āi wāsia bu k'aud'ebara. ³⁰Aramaūne wūērā izhi ded'a zeburud'era ūdusia zhi k'aura camane tab'uta, jaira āi wāsia izhid'ebara.

Jesúsba bibad'a ne ūrī ēā bed'ea b'e ēāta

(Mateo 15:29-31)

³¹Tiro druaed'eba Jesús wakusa wāburud'era, Sidón pūwurud'e berab'ari zesia Galilead'ebema dota jed'ea ōb'uid'u, aramaūne berab'ari zesia Decápoli druaed'e. ³²Maūne ne ūrī ēā bed'ea b'e ēāta izhima wed'ape zuburia bed'easid'a juwuata ūrū b'umarēā. ³³Mawūānaī zhārā maēbara āi edepe juwua jīwīnita pēūsia kawuruza, mobe juwua jīwīnine id'ope tōb'arisia kīrāmeta. ³⁴Mobe ūtaa aku īñabape mawūāsia: ¡Efata! Maū bed'ebara mawūāsia: ¡Ewada!

³⁵Audre ēāne ewa totosia izhi ne ūrībarira, kīrāmesid'a og'adruburuba bia bed'easia.

³⁶Jesúsbara jarasia maūta miōā jarad'a ēbamarēā. Mawūāmina mawūā jaraburud'era wuaaburu neburusid'a. ³⁷Mawūē k'ābāēā sobia mawūā bazhid'a: Ne jōma bia ob'ua. Ne ūrī ēā b'eta ne ūrībi b'ua, bed'ea b'e ēā b'eta bed'eabi b'ua.

Nek'obigad'a cuatro mil

(Mateo 15:32-39)

8 ¹Maū ewadera k'abanata k'ābāēā nūmūta k'ārē k'od'ai ne ēāne Jesúsbara izha jurukwad'ata trūpe mawūāsia: ²Muārā zhārā sozuburia k'ob'ua, mu

bawara b'eta ewari ūbea baburuta k'ārē k'od'aira ne ēā. ³Nek'obiga ēā ded'aa zok'akuara od'e nomadrud'aya, āzhirānebema ūkuru zesid'a wawarauba.

⁴Mawūāī izha jurukud'abara panaū mawūāsīd'a: ¿Naūrāta nek'obigaira zhiko sāma ūduipe nama miō ne ēā maērā?

⁵Mawūānāī Jesúsbara wid'i mawūāsia: ¿Marābara pan sōmbe erub'e?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Siete.

⁶Mobeburu k'abanata k'ob'ea jarasia jewed'a duanemarēā egorod'e, mobe pan sieteta jiraedape Daizezea zhibia jipe b'uekuape izha jurukud'aa diasia jed'ekad'amarēā k'abanata k'ob'ea. ⁷Dewara b'eda zakerāta ūkuru erub'ebari Daizezea zhibia jipe jarasia maūsīd'a jed'ekad'amarēā. ⁸Jāwūā nek'osid'a, ad'ubad'apead'a zhi b'uguzoamata jurepesid'a jamara siete. ⁹Zhi nek'od'apead'ara numasita b'ua cuatro mil. Mobeburu Jesúsbara wābigasia. ¹⁰Mobe izha jurukud'a bawara jābad'e b'aripe wāsia Dalmanuta drued'a.

Jarasid'a ūdubimarēā ūdud'ak'ata

(Mateo 16:1-4; Lucas 12:54-56)

¹¹Fariseorāta zekuape Jesús bawara bed'eabudata jarasid'a Daizezed'eba numuburu ūdubimarēā ūdud'ak'ata, mawūāsīd'a wāēābid'aita. ¹²Mawūē īnabape Jesúsbara mawūāsia: ¿K'ārēā ūdud'ak'ata ūdubimarēā jara duanu marā b'ebara? Muā wārīnu marāā jaraya, muārā ūdud'ak'ara ūdubiga ēā marā b'eara. ¹³Mawūāpe āmaēkuaburuta wakusa jābad'e b'aripe wāsia kīrārā.

Ne oreguea fariseorāne

(Mateo 16:5-12)

¹⁴Jesúsba jurukud'abara kīrāduasid'a pan eded'aira, pan ab'aburu erupanasia jābad'era. ¹⁵Maūne Jesúsbara mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ne oregueata fariseorāne k'area, ne oregueata rey Herode b'ud'e k'area.

¹⁶Mawūāī āzhirāīnu bed'eabudata mawūāsīd'a: Maūta jaraburu pan wed'a ēbasi baera.

¹⁷Jesúsbara maūta k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēā jara k'ob'e pan ne ēāta? ¿Sāwūāta k'awuad'a ēka? ¿Sāwūāta k'awuaira zareka marā sora? ¹⁸¿Dabu erub'eta ūdud'a ēka, ne ūri b'eta ūrīna ēka? ¿Bude bad'a ēka? ¹⁹Pan juesomata cinco mil audre numūā muā jed'ekasid'era, ¿zhi b'uguzoamata jamara sōmbe bira jurepesid'a?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Doce. ²⁰Pan sieteta cuatro mil numūā muā jed'ekasid'era, ¿zhi b'uguzoamata jamara sōmbe bira jurepesid'a?

Mawūāī āzhara jarasid'a: Siete.

²¹Mawūānāī mawūāsia: ¿Mobe k'ārēneba wad'i sāwūāta k'awuad'a ēpe?

Daub'errea b'uta ne ūdubid'a

²²Betsaida puwurud'a zeburud'era daub'errea b'uta izhima wed'ape zuburia bed'easid'a tōb'arimarēā. ²³Mawūānāī Jesúsbara daub'errea b'ura juwuad'e jidape puwurud'ebara āī edesia. Mobe dabuza id'ope juwua ūrū b'upe wid'isia ne ūdu k'ob'u k'awuaita. ²⁴Mawūāī izhara aku mawūāsia: Muārā zhārāta ūdukua k'ob'ua bakuru kīrāk'a, mawūāmina ūdu k'ob'ua wā chub'eta.

²⁵Mawūāī wakusa juwuata dabuza ūrū b'uburuba ne ūdubisia. Aramaūne ne ūdu b'esia, mawūē wawarauba bi-ia ūdusia ne jōma. ²⁶Mobeburu

ded'aa zok'aburuta mawūāsia: Pwurud'era ed'a wārārūā, miōā jararārūā pwurud'era.

Jesús zhārā Ēdrubita jarad'a Pedroba

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Jesús izha jurukwad'a bawara wāsid'a pwuru zake tab'eza Cesarea Filipino drud'e. Maüne od'era izha jurukwad'aa wid'i mawūāsia: ¿Zhārābara murā k'aita jara panu?

²⁸ Mawūāi āzhara panaū mawūāsid'a: Ėkurubara jarabada bura Juan Buruk'oemiāta, ĕkurubara jarabada bura Elíata, ĕkurubara jarabada bura Daizezeba bed'eata jarabibari b'ead'ata iab'auta. ²⁹ Mawūānaī izhara mawūāsia: ¿K'ōbe marāma murā k'aibe?

Mawūāi Pedroba panaū mawūāsia: Bura zhārā Ēdrubia.

³⁰ Mawūāi izhara jarasia maūta izhid'ebemata jarad'a ĕbamarēā miōā.

Jesúsba jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Jesúsbara jarak'asia izhi Beubari Bape b'ura biod'e zuburiai barata, seribid'a ĕbaita nok'orāba, sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba. Jarasia aramaüne bead'aita, maūta piradruita ewari ūbead'e.

³² Maūta jaraburura jipa jarasia. Mawūē Pedroba jāpe edepe kēāsia.

³³ Mawūāmina izhira puruwape izha jurukwad'ata akukua Pedrota kēāburu kīrāk'a mawūāsia: ¡Āi wārūā mu kīrābitaubara ātōmiā! Bura krīcha ēā Daizeze kīrāk'ara, awuaraburu krīcha b'ua beubari b'e kīrāk'a.

³⁴ Mawūāpe zhārāta izha jurukwad'a bawara trūpe mawūāsia: Iab'auba muta pēwā krīna b'uburu buzha krīnata arib'aerārūā, awuaraburu bebud'e basiid'u murā pēwādua. ³⁵ Mu k'area beu krīna ēārā aduaya, mawūāmina mu k'area bed'ea biata murē k'area beuburura ĕdruya. ³⁶ ¿Zhārāitara k'ārē biata b'aibe ĕjūāne nūmūta jōma izhid'eta nūmūburud'e izhi jawureta aduara? ³⁷ ¿O zhārābara k'ārēta dia b'eipe izhi jawureta ĕdrubiira?

³⁸ Iab'a mu k'area mu bed'ea k'area pera b'uta k'azhirua omiārāta wawiaba mawūā b'aiburū, mu Beubari Bape b'ad'abara maū murē ēā aya mu zeburud'era mu Zeze zareaed'a izhi ángelerā bawara.

9 ¹ Dewara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, ĕkuru nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya Daizezeta Nok'od'ebema zesita zarea bara.

Jesús awuarad'a

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Maū tēā ewari seis baburud'era Jesúsbara edesia Pedrota, Jacobota, Juanta, maūrāta āzhi dob'a jure edesia k'atuma ūtu nūmūinu. Mama awuarasia āzhi kīrābita. ³ Izhi wuara totroa ūnasia, drud'era wua tōbaribara mawūā totroa o b'e ēā. ⁴ Maūnerā ūdusid'a Moiséta, Elíata, bed'ea k'opanasia Jesús bawara. ⁵ Mawūē Pedrobara Jesúsba mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, biga dazhirā nama k'ob'era, mawūē de k'āideta ūbea od'aya ab'a buita, ab'a Moiséta, ab'a Elíaita.

⁶ Pedrobara sāwūāta k'awua ēāta mawūā bed'easia āzhira pera k'ob'eba.

⁷ Maüne āzhi ūrū zesita jārārāta, maū jārārāneba Daizezeta bed'eaburuta

mawūāsia: Naū mu Warra muārā kuāg'a, izhi bed'eara ūrīūdua. ⁸ Audre ēāne akubudad'era āzhi bawara miōta ūdud'a ēbasia, awuaraburu ūdusid'a Jesústa ab'abai.

⁹ K'atumaneba yed'a āzhi urud'e Jesúsbara jarasia āzha ūdubudara miōā jarad'a ēbamarēā, izhi Beubari Bape b'uta beud'ata piradrūeed'a. ¹⁰ Mawūē maū bed'eara āzhi bitabai k'awua duanebudata bed'ea duanesia sāwūā mawūā beud'ata piradrūita. ¹¹ Mawūē wid'i mawūāsida: ¿Ūrāg'a Moisés'e jarabadabara k'ārēā jarabada zhārā Ēdrubiita zei nawed'a Elíata naara zeita?

¹² Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Elíara wārīnu naara zeya, mobe ne jōma araa oya. ¿Zhi b'uma ēka mu Beubari Bape b'ura biod'e zuburiiai barata, seribid'a ēbaita? ¹³ Mawūāmina muā marāā jaraya, Elíara ya zesia, maūta āzha krīñane osid'a izhi sāwūā od'aita zhi b'umane.

Jesúsba b'ebid'a kūrā wawa b'uta

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'atumaneba Pedrota, Jacobota, Juanta Jesús bawara zebudata dewauraurā izha jurukwad'ata k'ob'e maē zeburud'era, ūdusia muārā k'abanaba būredru numuta, ūrāg'a Moisés'e jarabadata bī ēā bed'ea k'ob'easia āzhi bawara.

¹⁵ Zhārā jōmaūba ūdud'ai bia akudrua izhima wāēbad'ape: ¡Kua! asid'a.

¹⁶ Mawūē izhara wid'i mawūāsia: ¿Marā k'ārēta jara bī ēā bed'ea k'ob'e āzhi bawara?

¹⁷ Mawūāi k'abananebemaba ab'auba panaū mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, muārā mu warrata buma wesia, jaita ab'uba bed'eabi ēā. ¹⁸ Maū jaibara baridu maē jidaburud'era b'aebi b'ua, ib'a k'oeppeabaria, kid'a k'ōseseabaria, ūb'ua tab'ebaria. Muārā bua jurukwad'aa jarasia āi jureta d'amarēā, mawūāmina b'ed'a ēbasia.

¹⁹ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ¡Marā soid'u duanu ēā! ¿Murā sōmbeed'a marā bawara b'aiepe? ¿Muārā sōmbeed'a zrog'a numaīpe? Kūrā yaya weudua.

²⁰ Mawūāi webudad'era jaiba Jesústa ūdui kūrā ab'aed'a wawabiburūba egorod'e b'aepe burab'arisia ib'a k'oeppea. ²¹ Jesúsbara zhi zezea wid'i mawūāsia: ¿Dāārā baburuka k'āwūā b'ura?

Mawūāi izhara mawūāsia: Wiña wed'auba k'āwūā b'ua. ²² Jaibara b'aebima bio b'aebi b'ua tebud'e o doed'a, aramaūne beaita. Mawūāmina bua k'ārē oiburu दौरा sozuburiāpe k'arebarua.

²³ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Soid'u k'ob'a b'eiburu soid'u k'ob'uitara jōma borekea.

²⁴ Mawūāi aramaūta kūrā zezebara nemi jīgua mawūāsia: Murā soid'u k'ob'ua. Murā wuaaburu soid'u k'ob'aita k'arebarua.

²⁵ K'abana būredrubudata Jesúsba ūdui jaira kēāburuta mawūāsia: Jai zhārā bed'eabi ēārā ne ūrībi ēārā muā bua jaraya, k'āūnebara āi wārūā, mobe wueta ed'a wārārūā k'āūne.

²⁶ Mawūāi jaira b'iape kūrā ab'aed'a wawabipe āi wāsia. Mawūē kūrā beud'a kīrāk'a tab'eburūba biobara beusia asid'a.

²⁷ Mawūāmina Jesúsbara juwuad'e jidape jiraedaburūba piradrusia. ²⁸ Jesús deid'u zeburud'era izha jurukwad'abara dob'aua wid'i mawūāsida: ¿Daibara k'ārēneba āi jureta b'ed'a ēbasi?

²⁹Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Jai k'āwūā b'ura arak'āwūārā āi wā ēā, awuaraburu āi wā b'ua nek'o ēā zhiwid'i.

Jesúsba wakusa jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:44-45)

³⁰Mamaūba wāburud'era berab'ari wāsīd'a Galilea drud'e. Jesúsbara krīna ēbasia izhi sāma k'ob'uta zhārāba k'awuad'aira. ³¹Maūēnabema izhara ūrāg'a nūmasia izha jurukwad'ata, maūnerā mawūāsia: Mu Beubari Bape b'ura zhārā juwuad'e chāb'arid'aya, maūnerā bead'aya. Mawūāmina beud'ata piradrūya ewari ūbead'e.

³²Maūta jaraburura āzhara sāwūāta k'awuad'a ēāta perasid'a wid'id'aita.

¿K'aita audre zhi zromape?

(Mateo 10:42; 18:1-9; Lucas 9:46-50; 17:1-2)

³³Capernaúm pūwurud'ea zepe ded'a k'ob'ud'e izha jurukwad'aa wid'i mawūāsia: ¿Mazhirāīnurā marā k'ārēā bī ēā bed'easid'a od'era?

³⁴Mawūāi āzhira chupeasid'a, od'e āzhirāīnu bī ēā bed'easid'a baera k'aita audre zhi zroma ūrū. ³⁵Mawūē Jesús jewed'ape izha jurukwad'a doceta trūpe mawūāsia: Iab'a zhi zromata b'a krīna b'uburu, jōmaū k'āñabara zhi zroma ēāne b'aibara, aramaūne dewaraurāta jōma arib'aebarita b'aibara. ³⁶Mawūāpe wūāwūāta āzhi ēsadra k'ob'upe juwuad'e edape mawūāsia: ³⁷Mūnebemata ijā b'ud'eba iab'aua naū wūāwūā kīrāk'a b'uta bia edaburura mūta bia edaburua, mūta bia edaburura bari mūta bia edaburu ēā, awuaraburu bia edaburua mu zok'ad'ata.

Dazhi jura ēārā dazhi bawarabema

(Lucas 9:49-50)

³⁸Juanbara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, daibara iab'a ūdusid'a bu trūneba jai āi jurekua nūmūta, mawūāmina izhara dazhirā pēwā b'u ēā, mawūē daibara jarasid'a maū k'aud'a b'a ēbamarēā.

³⁹Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Maū k'aud'a b'a ēbamarēā jararāūdua, mu trūneba ūdud'ak'ata ob'ubara tēāne mūrā bī ēā jara ēā. ⁴⁰Dazhi jura ēārā dazhi bawarabema. ⁴¹Bariduba marā baniā diaburuta marā mūrē baera mawūā diara, muā wārīnu marāā jaraya, Daizezebara maūbarira k'ārē diaya.

Zhārāta b'aebiburud'ebema

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴²Bariduba ab'a k'azhiruad'e b'aebiburuta za zhi zromarā ēāta mūnebema ijā b'eta mawūā ora, maū Daizezebara pua k'awua oya. Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tājūnape b'aribued'aita pusad'e. ⁴³Bu juwuaba b'uta k'azhiruad'e b'aebiīd'ebema orārūā, aramaūne bu juwuara b'uatuburukarua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ēā maē ed'a wāita juwua ab'a b'uta, juwua ūme b'uta wāi k'āñabara tebu kik'ad'e. ⁴⁴Mama b'eta zuburia onūmūrā kira beu ēā, tebusid'a kik'ata nūmūā. ⁴⁵Bu jērūba b'uta k'azhiruad'e b'aebiīd'ebema orārūā, aramaūne bu jērūrā b'uatuburukarua. Audre biga Daizeze ūme b'ai jō ēā maē ed'a wāita jērū ab'a b'uta, jērū ūme b'uta b'aribued'ai k'āñabara tebu kik'ad'e. ⁴⁶Mama b'eta zuburia onūmūrā kira beu ēā, tebusid'a kik'ata

nũmuã. ⁴⁷Bu dabuba buta k'azhiruad'e b'aebiid'ebema orārũã, aramaüne bu dabura ėutaburũkarua. Audre biga Daizezeta Nok'ota b'ũ maẽ ed'a wãita dabu ab'a b'ũta, dabu ũme b'ũta b'aribued'ai k'ãñabara tebũd'e. ⁴⁸Mama b'eta zuburia onũmurã kira beu ěã, tebusid'a kik'ata nũmuã. ⁴⁹Marã Daizezebara jõma mitia ne ěã okuaya. Aramaũnerã ne adua ěbamarẽã ne jõma tebuba ba bada kĩrãk'a tãba serabada kĩrãk'a okuaya. ⁵⁰Tãrã biga, mawũãmĩna kuya ěburu, ¿k'ãrẽba kuyabid'aĩpe? Tã biga kĩrãk'a b'eba zhiya adu-a b'eaudua.

Jesúsba jarad'a kĩma ãmaĩrã k'azhiruata

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 ¹Mama Capernaũm pũwũrud'ebara Jesũs wãburũta, Judea druaed'a wãsia do Jordãn kĩrãrẽ. Mawũ ězhãrãbara izhira wakusa buredrũsid'a, mawũ ěwakusa miã ũrãg'asia izhi b'ũ kĩrãk'a. ²Maũne fariseorãbara orrad'ape wãẽabid'ai k'area wid'isid'a zhũmakĩrãbara ãmasia b'ũ k'awuaita izhi wũẽrã. ³Mawũ ěJesũsbara panaũ mawũãsia: ¿Moisẽbara sãwũã jarasi?

⁴Mawũãĩ ãzhara mawũãsid'a: Moisẽbara idaribisia ãmaĩnebemata k'arta diamarẽã aramaüne ãmaĩta.

⁵Mawũãnaĩ Jesũsbara panaũ mawũãsia: Arib'aed'a ěbaita marã sora zare baera mawũã b'ũsia. ⁶Mawũãmĩna jẽdeuba osid'era zhũmakĩrãta, wũẽrãta osia Daizezebara. ⁷Maũneba zhũmakĩrãbara ãmaẽ b'ũa zezera, papara, aramaüne izhi wũẽrã ũme pane b'ũa. ⁸Aramaüne ũmeta k'akua ab'a pane b'ũa, mawũ ěya ũme ěã, awuarabũru k'akua ab'abaia. ⁹Aramaüne Daizezeba ãba b'ũd'ara zhi ãmabiid'e b'ũ ěã zhãrãbara.

¹⁰Izha jũrukuaad'abara ded'a maũ ab'auta Jesũa wid'isid'a. ¹¹Mawũ ěmawũãsia: Bariduba izhi wũẽrãta ãmape awurũta k'ãĩburũra k'azhiruata oya zhi kĩma bĩ ěã obũruba. ¹²Wũẽrãba zhi kĩmata ãmape awurũta k'ãĩburũra k'azhiruata oya.

Jesúsba ibia jarad'a wũãwũãrãta

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³Wũãwũãrãta Jesũsma wesid'a ibia jara tũb'arimarẽã. Mawũãmĩna izha jũrukuaad'abara kũẽsid'a zhi webudata. ¹⁴Jesũsba maũta ũdui bĩ ěẽpe mawũãsia: Wũãwũãrã mũma idu zebiudua, bueamarãũduia, naũrãne kĩrãk'a izhi krĩcha b'etru Daizezeta Nok'od'ebema. ¹⁵Muã wãrĩnu marãã jaraya, iab'auba Daizezeta Nok'od'ebemata wũãwũãne kĩrãk'a krĩcha ěburu maũnebemanerã ed'a wã ěã.

¹⁶Mawũãpe wũãwũãrã jũwuad'e edape juwua ãzhi ũrũ b'ũpe ibia jarasia.

Kũrãta bara b'ad'a

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷Jesũs wãne iab'a wãẽba zepe izhi kĩrãbita sãk'ok'od'e k'ob'epe wid'i mawũãsia: Miã ũrãg'abari, burã biata b'ũa, ¿muãrã k'ãrẽta oi barape Daizeze ũme b'ai jũ ěãta jidaira?

¹⁸Mawũãĩ Jesũsbara mawũãsia: ¿Buara murã k'ãrẽã biata jarabũru? Miõta biata b'ũ ěã, awuarabũru biara ab'abai b'ũa Daizezeta. ¹⁹Daizezeba arib'aemarẽã jara b'ũra buara k'awua b'ũta mawũã b'ũa: Kĩma ěãta

eruk'āirārūā. Miā bearārūā. Nezrugārārūā. Zhārā ūrū sewa neburārārūā. Zhārāta sewarārūā. Wawiarua bu zezera bu papara. ²⁰Mawūāi kūrābara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, muārā maū jōma arib'ae b'ua kūrā wed'auba. ²¹Mawūāi Jesūsbara ibiad'e akupe mawūāsia: Buara ne ab'a arib'aeita wāēā b'ua. Mawūē wāpe, buzha ne erub'uta jōma nendope, platara zuburia b'ea diadua, mawūārā ne biata erub'aya ūtre. Aramaūne zepe muta pēwādua bebud'e basiid'u.

²²Kūrābara maū bed'eata ūripe sopua wāsia k'ābāēā bara b'u baera.

²³Mawūē Jesūsbara puruwa akupe izha jurukwad'aa mawūāsia: ꝑDaizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ēā bara b'era!

²⁴Izha jurukwad'ara k'awua ēā krīchasid'a maūta jaraburūba, mawūē Jesūsbara wakusa mawūāsia: ꝑDaizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ēā ne biota krīcha b'era! ²⁵Aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eya bara b'uta ed'a wāi k'āñabara Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁶Mawūāi āzhira wuaaburu k'awua ēā krīcha āzhirāinu mawūāsid'a: ꝑBara b'usid'a mawūāburu k'aita ēdruipe?

²⁷Maūne Jesūsbara āzhi aku mawūāsia: Ēdruira zhārāitara boreke ēā, mawūāmina Daizezebara ēdrubi b'eya, ne jōma boreke baera Daizezeitara.

²⁸Mawūāi Pedropa mawūāsia: Daibara ne jōma āmaēsīd'a, mobe buta pēwā b'ea.

²⁹Mawūāi Jesūsbara panaū mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, iab'auba deta āmaērā, zhi mebērā zhūmakīrārāta, nawek'aurāta āmaērā, zezeta, papata, wūērāta, warrarāta, druata, mu k'area āmaērā, bed'ea biata munebemata jarai k'area āmaērā, ³⁰id'i ewade āmaña jidama cien jidaya deta, mebērā zhūmakīrārāta, nawek'aurāta, paparāta, warrarāta, druata. Baridua zuburia od'aimina mawūā jidaya, aramaūne ewari tēa numāita zeid'era jidaya Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ³¹Mawūāmina bio zhi zromata b'era zhi zroma ēāta duaneña, waya zhi zroma ēāta b'eta zhi zromata duaneña.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³²Od'e wāsīd'a wārīze wāta Jerusalén puwurued'a, Jesús na taid'e izha jurukwad'ara pera kuatebasia, izhi k'aid'u wābudara pera kuatebasia. Mawūē doce izha jurukwad'ata wakusa awuara jure edape izhi sāwūā berab'ariita jara mawūāsia: ³³Dazhirā wārīze wā Jerusalén puwurued'a, mu Beubari Bape b'ura maīnu chāb'arid'aya sacerdoterā nok'orāta b'ea, ūrāg'a Moisés'e jarabadata b'ea, maūrābara jarad'aya murā bead'amarēā, aramaūne murā chāb'arid'aya judīorā ēāta b'ea. ³⁴Murā āzhima sewak'au b'ud'eba ud'aya, dau id'od'aya, aramaūne bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e beud'ata piradruya.

K'ārē wid'id'apead'a Jacoboba Juanba

(Mateo 20:20-28)

³⁵Jacobo, Juan, Zebedeo warrarāba Jesús orrad'ape mawūāsid'a: Miā Ūrāg'abari, daibara krīna panuā bua arib'aeita daiba wid'ibudata.

³⁶Mawūānāi mawūāsia: ꝑMuā k'ārēta oita krīna panu?

³⁷Mawūāi mawūāsid'a: Buta Nok'ota b'eburu maē daita nok'o babi jewed'abigarua ab'a bu juwua araare, ab'a bu juwua āk'aare.

³⁸ Mawūānāi Jesúsbāra mawūāsia: Marābāra k'awuad'a ēā k'ārē wid'i panūrā. ¿Marā zuburīaita panūka mū zuburīai kīrāk'ara?

³⁹ Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Daibara b'ed'aya.

Mawūānāi Jesúsbāra mawūāsia: Marā wārīnu mū zuburīai kīrāk'ara zuburiad'aya. ⁴⁰ Mawūāmina mū juwua araare, mū juwua āk'aare jewed'abigaira muārā diad'e b'u ēā, awuaraburu jewed'a paneña Daizezeba maūita zhi arib'aemata.

⁴¹ Zhi diezba maūta ūrīnāi kīrūsīd'a Jacoboa Juanūā. ⁴² Mawūē Jesúsbāra trūkuape mawūāsia: Marābāra k'awua b'ea naū ējūāne nok'ota b'ebāra zhārā āzhi edre erunūmeā, zhi zromata b'era aramaūne zhārā ūrū zarea nūmeā. ⁴³ Mawūāmina marā mawūā duanaīne b'u ēā, awuaraburu marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara dewaraurāta arib'aebarita. ⁴⁴ Marānebema zhi zromata b'a krīña b'ura b'aibara jōmaū nezok'ata. ⁴⁵ Aramaū kīrāk'a mū Beubari Bape b'ura ze ēbasia zhārāba arib'aed'amarēā, awuaraburu zesia zhārā arib'aeita, aramaūne mū bebura diaya zhārā jōmaūbari.

Bartimeo daub'errea b'uta ne ūdubid'a

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Jericó pūwūred'a zekuape Jericó'd'eba Jesús izha jurūkuad'a bawara wāburud'era k'abanata k'aid'u wāsīd'a, maūne Bartimeo daub'errea b'uta Timeo warrata o k'aita jewed'a b'uta nebari wid'i b'asia. ⁴⁷ Maūne Jesús Nazared'ebemata ūrīi nemi jīgua mawūāsia: ¡Jesús, bura rey David'eba uruta b'uba mūrā sozuburiarua!

⁴⁸ Mawūāi bioba kēāsīd'a chupeamarēā, mawūāmina izhara audre b'ia mawūāsia: ¡Bura David'eba uruta b'uba mūrā sozuburiarua!

⁴⁹ Mawūāi Jesús pī nūmepe trūnamarēā jaraburūba trū mawūāsīd'a: Wāniguarua, piradrūrua, bura trū k'ob'ua.

⁵⁰ Mawūānāi wua āneb'ari b'uta b'aribuepe piradrūpe zesia Jesúsma.

⁵¹ Mawūē Jesúsbāra mawūāsia: ¿Bura muā k'ārēta oita krīnape?

Mawūāi daub'errea b'ubara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, muta ne ūdubirua.

⁵² Mawūāi Jesúsbāra mawūāsia: Wārūā, bura soid'u k'ob'uba ēdrūburua.

Audre ēāne ne ūdusia, mawūē Jesús k'aid'u tebasia od'e.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 ¹ Jerusalén k'aita babudad'e, Betfagé pūwūru k'aita Betania pūwūru k'aita zebudata, Olivo k'atuma kīrābita zebudad'era, Jesúsbāra izha jurūkuad'ata ūme zok'aburūta, ² mawūāsia: Pūwūru zakeid'u wāūdua jari mazhi kīrābita tab'uid'u, k'āma ed'a wābudad'era ūdud'aya burro kūrāta jū nūmūta, maūnerā miōta b'arik'a, maūta ēnape weudua. ³ Iab'auba wid'iburūta: ¿K'ārēā k'āwūā obūda ara? Nok'oba nesīd'a ad'ape nane diab'ariya audua.

⁴ Mawūāi wābudad'era ūdusīd'a burro kūrāta jū nūmūta āi puertama, mawūē ēnasīd'a. ⁵ Ūkurū mama k'ob'ebāra mawūāsīd'a: ¿Marābāra k'ārēā ēnabūda k'āū burrora?

⁶ Mawūānāi āzhara jarasīd'a sāwūā jaraita Jesúsba jarad'ad'e, mawūē idaribisīd'a. ⁷ Aramaūne burrora wesīd'a Jesúsma, mōbe ūrū b'usīd'a

āzhid'e wua āneb'ari panuta, mobeburu Jesús jewed'asia ūrū. ⁸Biobara bia edabudata āzhid'e wua āneb'ari b'eta od'e ewarazoasid'a, dewaraurābara pārārā kiduata tud'aape od'e tad'azoasid'a. ⁹Zhārābara na wāba tēā uruba nemi jīgua mawūāsida:

¡Bura ibia jarad'aya!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zeburura! (Salmos 118:25-26)

¹⁰¡Nok'ora ibia jarad'aya zōrā dazhirāta b'ad'ad'eba rey David'eba zeburura! ¡Daizezera ibia jaraudua ūtrera!

¹¹Aramañe Jesús Jerusalénne ed'a wāburud'era, Daizeze ded'a ewara maē wāpe ne jōma akukuape keu baera Betania pūwūrued'a wāsia izha jurukuad'ata doce bawara.

Ik'azhirua jarad'a higuera ta ne ēāta

(Mateo 21:18-19)

¹²Nrūēma Betania pūwūrud'eba wābudad'era jarrasia Jesús. ¹³Mañe wawarauba ūdusia bakuru higuera kidua bara numuta, mawūē akud'e wāsia zhi ta b'u k'awuaita, mawūāmina mañu jūēburud'era zhi kiduatru ūdusia higo zaubari ewari ēbaera. ¹⁴Mawūē Jesúsbara higuera numuā mawūāsia: Bu tara miōba wueta k'o ēā.

Maūta ūrīsida izha jurukuad'abara.

Jesúsba miti ēā od'a Daizeze deta

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵Jerusalén pūwūrued'a zebudad'era Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara maē, mobe āi jurekuasia mama ne nendo b'eta ne eda b'eta. Mesara burekuasia plata k'ābiabadad'era, buguera burekuasia pusirā nendobadad'era. ¹⁶Mobe Daizeze ded'a ewara maē miōta idu berab'aribi ēbasia ne edeira. ¹⁷Mañnerā miā ūrāg'aburuta mawūāsia: ¿Naūēnabemata zhi b'umata mawūā b'u ēka:

Mu dera zhiwid'ibadata numuā ad'aita jōmaūtabemata numañā ab'u ēka? Mawūā b'ud'era marābara nezrugamiārā de babi numuk'ārīna.

(Isaías 56:7)

¹⁸Maūta ūrīnāi ūrāg'a Moisés'de jarabadabara sacerdoterā nok'orābara krīcha jurusid'a sāvūā bead'aita. Āzhara wawia b'easia jōmaūba bia ūrī b'eba izhi ūrāg'ata. ¹⁹Mawūāmina keuburud'era Jesús āi wāsia Jerusalénnebara.

Higuera ik'azhirua jarad'ata bagud'a

(Mateo 21:20-22)

²⁰Diaped'a berab'aribudad'era ūdusid'a bakuru higuera bagud'ata k'arrad'eba. ²¹Mawūē Pedrobara bude bape mawūāsia: Miā ūrāg'abari, akudua, bakuru higuera bua ik'azhirua jarad'ara bagusia.

²²Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Soid'u k'ob'a b'eaudua Daizeze ūme.

²³Muā wārīnu marāā jaraya, bariduba k'atuma za numuā jaraburuta: Āi wārūā, pusad'e doid'u wārūā aburuta, izhi soma b'e ēāne k'ob'u ēburu, awuaraburu soid'u k'ob'uba izha jara k'ob'ura arib'ae numaēdaid'e k'ob'ura, izha jaraburura arib'ae numaēdaya. ²⁴Maūba muā marāā jaraya, jōma marāba wid'ibudara zhiwid'i soid'u k'ob'eaudua jidad'aita, mawūārā marāma zeya. ²⁵Marā zhiwid'i

k'ob'ed'era bed'ea ne ēāne edaudua iab'au bawara bī ēā b'eburu, marā Zeze ūtre b'ubid'a marā bed'ea ne ēā b'ukuamarēā marāba bia ēāta od'apead'ata biod'eba. ²⁶Marā bī ēā od'ata marāba bed'ea ne ēāne edad'a ēburu, marā Zeze ūtre b'ubid'a marā bed'ea ne ēā b'u ēā marāba bia ēāta od'apead'ata biod'ebara.

Zareata Jesúsd'e

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷Wakusa Jerusalén pūwuruwed'a zekuape Daizeze ded'a ewara maē Jesús taid'e, izhima zesid'a sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata, nok'orāta. ²⁸Mobe mawūāsīd'a: ¿K'aiba obi b'u bua ob'ura? ¿K'aiba diasi zareara bua ob'uta onumaīrā?

²⁹Maw ūānāi Jesúsbāra panaū mawūāsia: Muābid'a marāā wid'iya. Panuūdua, mawūārā muārā marāā jaraya k'aiba obi b'uta muā ob'ura. ³⁰Zhārā buru k'oemarēā Juan, ¿Ūtrebemaba zok'asika o zhārāba? Panuūdua.

³¹Mawūāi āzhirāinu mawūāsīd'a: Dazhirāba Ūtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ārēā ījāna ēbasi aya? ³²¿Maūne dazhirābara sāvūā zhārāba zok'asia ad'aīpe? Āzhara aramaūne zhārāta wawiasīd'a, jōmaūma Juan wārīnu Daizezeba bed'eata jarabibarita b'u baera. ³³Mawūē panaūbudata Jesúa mawūāsīd'a: Daibara k'awuad'a ēā.

Mawūānāi Jesúsbāra panaū mawūāsia: Muābid'a marāā jara ēā k'aiba obi b'ura muā ob'ura.

Uvad'e trajabadata bia ēāta b'ead'a

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 ¹Mobeburu Jesúsbāra ne bio jarak'a mawūāsia: Ūmakīrāba uvata upe serrape osia uva b'ata piabarita. Mobe uva akuīta pārāsia deta ūtu draso, mobe uvad'e trajabadaa arrendape wāsia wawara. ²Uva b'ubada ewade nezok'ata zok'asia uvad'e trajabadama, uva izhaa diabudata jidamarēā. ³Mawūāmina maūrābara jirtopota jirachisid'a, aramaūne buesid'a juwuaawa. ⁴Wakusa nezok'a awuruta āzhima zok'aburura mong'araba tab'ari puosid'a buruta, mobe ik'azhirua jarasid'a. ⁵Wakusa awuruta zok'aburura beasid'a. Dewara bio zok'aburura ūkuru jirachisid'a, ūkuru beasid'a.

⁶Wad'i ab'a erub'uta erub'asia zhi warra izha kuāg'ata. Maūsīd'a maūrāma zok'aburuta mawūāsia: Wawīad'aya mu warrara. ⁷Mawūāmina uvad'e trajabadara āzhirāinu mawūāsīd'a: Ne zhi zezed'era naūba jidaya. Mawūē bead'aya, izha jidaita b'ura aramaūne dazhirāba jidad'aya. ⁸Aramaūne jirtopota beasid'a, mobe āi b'aribuesid'a uvad'ebara.

⁹¿Aramaūnerā uva zhibaribara sāvūā oipe? Wāpe beakuaya uvad'e trajabadara, mobe uva izhid'era chāb'ariya awururāā.

¹⁰¿Aramaū kīrāk'a mu seribid'a ēānebemata zhi b'umarā marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka?

¿Jara b'u ēka de obadaba mong'ara seri ēāne b'ud'apead'ara wag'auta b'esita.

¹¹Daizezeba mawūā osi baera dazhirāma ne bia ab'ū ēka?

(Salmos 118:22-23)

¹²Jida krīnāsīd'a mawūā ne jaraburubara āzhita jaraburuta k'awuabudaba. Mawūāmina k'abanata wawīabudaba āmaēbudata wāsīd'a.

Rey Romanebemaïta plata diabadad'ebema

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³Fariseorâta ùkuru rey Herode pëwâ b'eta ùkuru Jesúsma zok'asid'a wãëã bed'eabid'amarëã. ¹⁴Mawüë maürã zekuape mawüäsida: Miã Ûrãg'abari, daiba k'awua b'ed'era buara jara b'ua wãrãta, bura krîcha zhãrãneã zhi edebi ëã buara akü ëbaera zhãrãnebemata. Awuaraburu wãrînuta jara b'ua Daizeze ota. ¿Diasia b'uka rey César plata diabadara, o dia b'e ë? ¿Diad'aid'e b'uka o diad'aid'e b'ua ë?

¹⁵Jesúsbara k'awuasiasia äzhira sewa bibaüta k'ob'eta, mawüë mawüäsia: ¿Murã k'ärëã wãëãbid'aita k'opanü? Denario ab'a muma weudua müã akuüta.

¹⁶Äzha wed'ai Jesúsbara mawüäsia: ¿Naünerã k'ai zata numu, k'ai trüta b'ua numu?

Mawüäi äzhara mawüäsida: Césard'ea.

¹⁷Mawüänäi Jesúsbara panaü mawüäsia: Césard'era César diaudua, Daizezed'era Daizezea diaudua.

Mawüäi bia akudruasida izhira.

Beud'ata piradrud'aid'ebema

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸Maüne saduceorâta zesida Jesúsma, maürãbara jara b'ea beud'ara piradru ëãta, mawüë wid'i mawüäsida: ¹⁹Miã Ûrãg'abari, Moisébara bed'eata b'ud'ata mawüäsia: Mebea iab'aud'eta beuburud'e zhi kîma ämaëburüta warrata ämaë ëburu zhi mebeaba edaibara, aramaüne zhi mebea beud'ata warra barabiya. ²⁰Ewari ab'a meberãta siete päina bazhia, nabemata miã k'äipe beusia warra ne ëã. ²¹Mawüë maü wüërã zhi tëãbemaba k'äipe maüsid'a beuburuba warra ämaë ëbasia. Ab'arika berab'arisia zhi übeasida. ²²Sietera jöma mawüä berab'ariburuba miöba warrarã ämaë ëbasia. Numune beusia wüëräsida. ²³K'öbe beud'ata piradrubudad'era, ¿äzhirãnebemabara säüba izhi wüërã baipe mawüä sieteba äzhi wüërã bapid'apead'ara?

²⁴Mawüänäi Jesúsbara panaü mawüäsia: Marã wãëã b'eba maüë nabemata zhi b'umarã säwüata k'awuad'a ëã, miã Daizeze zareara säwüata k'awuad'a ëã. ²⁵Beud'ata piradrubudad'era miã k'äina ëã, awuaraburu ángelerã ütre b'e kîrãk'a b'eaya. ²⁶Mawüämina beud'ata piradrud'aid'ebema, ¿marãbara Moisé librod'era led'ak'a kîrãk'a b'eta Daizezebara urüta numu maëba Moiséa mawüäsi ëka?: ¿Murã Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria asi ëka? ²⁷Aramaünerã Daizezera beukuad'a Zhibari ëã, awuaraburu zok'ai b'e Zhibaria. Mawüë marã biod'e wãëã b'ea.

Zhi zromata b'ua arib'aed'ai b'uta

(Mateo 22:34-40)

²⁸Ûrãg'a Moiséd'e jarabadaba ab'aüba Jesús orrasia, saduceorãba wid'ibudata bia panaüburüta üripe wid'i mawüäsia: ¿Säüta zhi zromape Daizezeba arib'aemarëã jara b'uta jömaünebema?

²⁹Mawüäi Jesúsbara jaraburüta panaü mawüäsia: Jömaünebema zhi zromata Daizezeba arib'aemarëã jara b'ura mawüä b'ua: Israel b'ebara üriüdua: Nok'o Daizezera ab'a b'ua. ³⁰Nok'o Daizezera soid'u kuäg'arua,

buzhi jawureid'uba, buzhi krīchaid'uba, buzhi zareaid'uba. ³¹ Maū zhi ūmeta dewara mawūā b'ua: Zhārā kuāg'arua buzhi kīrāk'a. Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura awuru audre zhi zroma ne ēā maūrā k'āñabara.

³² Mobeburu ūrāg'a Moisé'd'e jarabaribara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bua wārīnuta jaraburu kīrāk'a Daizezera ab'a b'uta awuru izhi kīrāk'ara ne ēā.

³³ Mawūā Daizezeta soid'u kuāg'aira, dazhi jawureid'uba, dazhi zareaid'uba kuāg'aira, zhārā dazhi kīrāk'a kuāg'aira audre biga nenduwuruta bio Daizezeita bai k'āñabara.

³⁴ Mawūā krīchad'e panaūburuba Jesúsbara mawūāsia: Bura Daizezeta Nok'od'ebemane babod'oa.

Aramaūne miōba wueta k'ārē wid'id'a ēbasia.

¿K'aid'eba uru zhārā Ēdrubira?

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Daizeze ded'a ewara maē Jesús miā ūrāg'a mawūāsia: ¿Ūrāg'a Moisé'd'e jarabadabara jara panuka zhārā Ēdrubira rey David'eba uruta? ³⁶ Davidbara Jawurebiad'eba mawūāsia:

Daizezebara mu Nok'oa mawūāsia: Mu juwua araare jewed'arua, bu

jura b'eta jōma muā bu jērū edre b'uyeed'a. (Salmos 110:1)

³⁷ Davidba mawūā izhi Nok'oa ad'ara, ¿sāwūā bari k'āwūta izhid'eba uruta b'aipe? K'abanabara Jesús bed'eara ūrī b'easia ūrī krīñā.

Ūrāg'a Moisé'd'e jarabadad'ebema

(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesús miā ūrāg'a nūmunerā mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ūrāg'a Moisé'd'e jarabada k'area, zhi zromane tebaita wua eid'u drasoja jū teba krīñadea, āzhi wawia salud'aita krīñadea pūwurud'e k'abana maērā.

³⁹ Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea de zhi jurebadata nūme maērā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea nek'od'e trūbudad'era.

⁴⁰ Deta wūērārā pēdrarāneta jārī b'ea, mobe zhārāma bia nūmaīta dāārā zhiwid'ibada. Maūneba maūrā Daizezebara audre pua k'awua oya.

Ofrenda diad'a wūērā pēdraba

(Lucas 21:1-4)

⁴¹ Ofrenda ed'a kenab'aribada maē kīrābita Jesús jewed'a k'ob'ud'e, aku k'ob'asia zhārāba plata ed'a kenab'ari k'opānuta. Bara b'ebid'a bioba plata bio ed'a kenab'ari k'opanasia. ⁴² Maūne wūērā pēdrata zuburia b'uta zepe moneda zakerāta ūme ed'a kenab'arisia bio vale ēāta. ⁴³ Mawūē Jesúsbara izha jurukwad'ata trūpe mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, naū wūērā pēdrata zuburia b'ubara jōmaū k'āñabara plata audre ed'a kenab'ariburua.

⁴⁴ Wuaabemabara ed'a kenab'aribada plata aud'ubemata, mawūāmina naū wūērābara zuburia b'ud'e jōma ed'a kenab'ariburua izhi nek'oita erub'ad'ata.

Jesúsba jarad'a Daizeze de ārīnaīta

(Mateo 10:16-25; 24:1-28; Lucas 17:22-24; 21:5-24)

13 ¹Daizeze ded'a ewara maēba Jesús āi zeburud'era izha jurukud'abara ab'aua mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, akudua, mong'ara bi-ia ked'ea, dera bi-ia numeā.

²Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ĶBua aku k'ob'ura de zromata nūme ēka? K'āwūā numerā mong'ara ab'ari mong'ara ūrūbid'a k'ob'a ēbaya āribudaba.

Sāwūāinebema ējūā jōi nawed'a

(Mateo 24:3-28; Lucas 21:5-6)

³Olivo k'atumane Jesús jewed'asia Daizeze de kīrābita. Maūne Pedroba, Jacoboba, Juanba, Andrésba dob'aua wid'i mawūāsid'a: ⁴ĶDaia jaradua, sōmbed'epe Daizeze deta mawūā ārīnaīrā? ĶSāwūāīpe maūta jōma arimaē berab'ariira?

⁵Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua miōā zhi sewabid'a ēbaita. ⁶Numūne bio sewata muneba zebudabara mawūānāna: Murā zhārā Ēdrubia. Aramaūne bio sewad'aya. ⁷Marābara zhōta ūrīnāna namabid'a āībid'a, maūnerā perarāūdua, mawūā berab'ariibara, mawūāmina wad'i ēbaya ewari nūmūta jōirā. ⁸Drua tab'eta drua awurūta tab'e bawara zhōnāna, nok'orāta nok'orā awuru bawara zhōnāna. Baridu maē nūmeña ējūā ureta, jarrabata. Maū jōma puata jēdeba nūmeña.

⁹Mazhikusa kīrākuita b'eaudua, marā chāb'arid'aya nok'orā wag'aurāā, de zhi jurebada nūme maē marā ud'aya. Nok'orā kīrābita, reirā kīrābita marā eded'aya mū k'area, aramaūne marābara munebemata maūrāa jarad'aya. ¹⁰Bed'ea biata munebemata ewari nūmū jōi nawed'a nok'orāā chāb'arid'aita edebudad'era jarad'aibara zhārā jōmaūā. ¹¹Marāta sopuarāūdua k'ārēta jarad'ai k'areara, miā krīcharāūdua, awuaraburu maūnerā Jawurebiaba jarabiburūta jaraudua, aramaūnerā marāta bed'ea ēā, awuaraburu bed'eaya Jawurebiata. ¹²Mebeabara bead'amarēā chāb'ariya zhi mebeata, zezebara zhi warrata. Warrarā bī ēād'aya ari āzhi zhibarirā bawara, aramaūne beakuabid'aya. ¹³Jōmaūba marā jurad'aya mū k'area, mawūāmina mūta pēwā zuburiata jōnīinu nūmurā ēdrūya.

¹⁴Jaid'ebema ne mitiata nūmubudata marāba ūdubudad'era, Daizezeba bed'eata jarabibariba Danielba jarad'ata ūdud'aya. Daizeze ded'a nūma ēbai b'uta nūmunāna. Mawūē zhi naū leburubara maū sāwūāta k'awuarua. Mobeabara Judead'e b'era merū wāēbaudua k'atumaēna. ¹⁵De ūrū k'ob'ura ud'ub'aepe ed'a wārārūā k'ārē buzhi ded'abema jiraedaira. ¹⁶Meā k'ob'ura deid'u zerārūā buzhi wua jiraedaira. ¹⁷B'iog'oa b'era, wūāwūā jud'ebema erub'era zuburiad'aya maū ewadera. ¹⁸Mawūē zhiwid'iudua marā mawūā merūbudad'era nūma ēbamarēā kue ewarita. ¹⁹Maū ewadera zuburiatru nūmaña, Daizezeba ējūā osid'ebemata id'ibasiid'u mawūārā ne ēāta nūmaña, miā tēābid'a mawūārā nūma ēbaya. ²⁰Maū ewarita Daizezeba k'akutua nūmū ēburu miōta zok'ai b'a ēā. Mawūāmina izha zhi jurūmata b'e k'area k'akutua nūmusia maū ewarira.

²¹Mawūē iab'aua zhārā Ēdrubita za b'ua aburud'era, o zawa b'ua aburud'era ijārāūdua. ²²Numūne zhārā sewata zhārā ēdrubita b'eaya, sewata

Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'eaya, údud'ak'ata od'aya zhārā sewad'aita, sewaita ob'ed'ara sewad'aya Daizezeba zhi jurumata b'esid'a. ²³ Mawūē marā kīrākuita b'eaudua, muārā maūta jōma marāā jaraburua nawed'a.

Jesús zeid'ebema

(Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-36)

²⁴ Jari ewadera mawūā zuburia numana tēāne ūmadaura pārīguya, jed'ek'ora ūna ēbaya. ²⁵ Chīdaura bājāneba jurzoaya, ne zarea zromarāta bājānebema puruderread'aya. ²⁶ Mobeburu mu Beubari Bape b'ad'ara jārārāne uruta údud'aya k'ābāēā zarea bara kīrāwārēā. ²⁷ Mobeburu muārā ángelerā murērāta zok'aya, aramaūne āba jured'aya muā zhi jurumata baridu maē b'eta wawara b'eta.

²⁸ Bakuru híguerad'eba sāvūāta k'awuaudua: Zhi jīwīnita wikuburud'era marābara k'awuabada poag'a k'aita bata. ²⁹ Aramaū kīrāk'a muā jara numata arimaē berab'ari busad'ewata marāba ūdubudad'era k'awuaudua mu zeira k'aita bata. ³⁰ Muā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a muā jara numurā jōma arimaē berab'ariya. ³¹ Bājā, drua nebaya, mawūāmina mu bed'eara bari neba ēā.

³² Mawūāmina k'ārē ewade k'ārē ūmadaud'e mawūā berab'ariira miōba k'awua ēā, miā ángelerā ūtre b'ebid'a k'awuad'a ēā, miā muābid'a k'awua ēā, awuaraburu k'awua b'ua mu Zezeburu. ³³ Maūba dauba b'eaudua, zhiwid'i b'eaudua, marābara k'awuad'a ēbaera murā k'ārē ewade zeita. ³⁴ Aramaūnerā ūmakīrāta wawara wāna kīrāk'a berab'ariya, izhi dera āmaēburuta nezok'arā izhid'ea chāb'arisia, ab'a ab'aua ded'ekasia k'ārē oita, de akubaria jarasia dauba b'amarēā. ³⁵ Marāsīd'a dauba b'eaudua, k'awuad'a ēbaera mu sōmbed'e zeira, baucha zeya keuburud'e, o ewari ēsadra, o eterre beruburud'e, o diaped'a. ³⁶ Mobed'eba aritiaud'e zeburud'era ūdu ēbaya marā k'āi numeta. ³⁷ Muā marāā jaraira jōmaūā jaraya: Dauba b'eaudua.

Krīcha jurud'apead'a Jesús bead'aita

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 ¹ Ewari ūme wāēā numasia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata, maūnerā pan ne oreguea ne ēā k'obada. Maūne sacerdoterā nok'orāta ūrāg'a Moisés'd'e jarabada bawara krīcha jurusid'a Jesús sāvūā sewad'ape jidad'aita, aramaūne beabid'aita. ² Mawūē mawūāsīd'a: Fiestad'era bead'a ēā zhārāta kīrūna ēbamarēā pūwurud'e.

Jesús burud'e kerata wead'apead'a

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Jesús Betaniane b'ūta, Simónta aid'aba k'aya b'ad'a ded'a b'ud'e, nek'o numune wūērāta zeburuta kera nardo ne ūtuta jiwado mong'ara omane wepe ob'uetape kera Jesús burud'e ūrū weasia.

⁴ Maūne ūkuru kīrūbudata āzhirāīnu mawūāsīd'a: ¿Kera k'ārēā k'āwūā weabue? ⁵ Ewari treciento trajad'abari nendoid'e b'asia denario trecientobari, mobed'eba maū platara diak'ausia zuburia b'ea.

Aramaūne bī ēā jarasīd'a maū wūērā.

⁶ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Idaribiudua, ¿k'ārēā miāsēā eruk'opanu? Mu k'āwūā oburura biata oburua. ⁷ Zuburia b'era marā bawara ewariza b'eaya,

mawūē marāba k'areba krīnabudad'era k'areba b'ed'aya. Mawūāmina murā marā bawara ewariza b'a ēā. ⁸Naū wūērābara izha osia b'uta oburua. Mū k'akuara nawed'a keraba tūā oburuba arib'aeburua mū wuag'a b'ud'aita. ⁹Muā wārīnu marāā jaraya, baridu maē ējūā jōmaūne bed'ea biata munebemata jarabuda maē naū wūērāba k'āwūā oburusid'a neburud'aya, izhira aramaūne krīchabadaya.

Juda wāna Jesús chāb'ariita

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰Juda Iscariote Jesúsba doce jurukwad'ad'ebemata sacerdoterā nok'orāma wāsia Jesús chāb'ariita. ¹¹Āzha maūta ūrīnāi sobiad'ape plata diaita jarasid'a. Mawūē Judabara kīrākuita b'esia sāwūā chāb'ariita.

Zhiko od'apead'a Jesūita

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30)

¹²Fiesta obudata ewari nabemane pan ne oreguea ne ēā k'obadad'e oveja zaketa beabadad'e izha jurukwad'abara Jesúa mawūāsid'a: ¿Būara sāma od'aita krīnape Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha nek'obadara?

¹³Mawūānāi izha jurukwad'ata ūme zok'aburuta mawūāsia: Wāūdua Jerusalén pūwurud'ed'a, maīnu marābara ūmakirāta daucha zeya zok'od'e baniā ak'ob'uta, maū k'aid'u wāūdua. ¹⁴Deid'u wāburu maē de zhibaria mawūāūdua: Miā Ūrāg'abariba mawūāsia: ¿Kud'a sāma b'u Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha k'obadata muā mama k'oira muā jurukwad'a bawarauba? ¹⁵Izhara marāā ūdubigaya kud'a ūrūbema kud'a zromata zhi araa omata, mama zhiko oudua dazhirāita.

¹⁶Izha jurukwad'ara wānape Jerusalén pūwurud'e ed'a wābudad'era ūdusid'a izha jarad'a kīrāk'a. Zhikora aramaūne osid'a Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata.

¹⁷Keuburud'era Jesús zesia izha jurukwad'ata doce bawara. ¹⁸Mobe jewed'a duanepe nek'obudad'era Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, marānebemata iab'a mū ūme nek'o k'ob'uba murā chāb'ariya.

¹⁹Mawūāi āzhira sopuabudaba ab'a ab'auba mawūāsid'a: ¿Mawūā oira muka?

²⁰Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā doce jurukwad'aba ab'auba mawūā chāb'ariya, maūbara murē kīrāk'a panta sōmbera k'ob'ua eped'ek'od'e. ²¹Wārānebai mū Beubari Bape b'ura munebemata b'u tab'ud'e berab'ari wā, mawūāmina zuburiaya mū chāb'ariburura! Biga bak'ausia maū tod'a ēbaita.

²²Nek'o duanune Jesúsbara pan jiraedape maūbari Daizezea zhibia jipe b'upe ded'ekaburuta mawūāsia: Jīdaudua, naū mū k'akua.

²³Mobeburu vino copad'e jiraedape maūbari Daizezea zhibia jipe ded'ekasia, mawūē dosid'a jōmaūba. ²⁴Mobeburu mawūāsia: Naū mū wata Daizezeba zhārā ēdrūbiid'ebemata zhiwid'ita nūmeña, murā biobari wa erezoaya. ²⁵Muā wārīnu marāā jaraya, muārā vino wueta do ēā, marā bawarauba jari ewade zhiwid'ita doyeed'a Daizezeta Nok'o maē.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁶Trūābi Salmota trūānape wāsid'a Olivo k'atumaīnu.

²⁷Maüne Jesúsbara mawūāsia: Marābara murā jōmaūba āmaēnaña nane diamase. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Muārā āzhi akubarita beaya, mawūē oveja jārāzoaya. (*Zacarías 13:7*)

²⁸Maw ūāmina muta beud'ata piradruburud'era murā marā na wāña Galilead'a.

²⁹Mawūāi Pedroba mawūāsia: Bura jōmaūba āmaēbudaid'u muā bura āmaē ēā.

³⁰Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu buaa jaraya: Nane diamase gallo beruma ūme berui nawed'a bua murā ūduk'ata jarama ūbea jaraya.

³¹Mawūāi Pedrobara wuaaburu mawūāsia: Bu ūme beuita baburusid'a muā bura ūduk'ata jara ēā.

Mawūāi jōmaūba ab'arika jarasid'a.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne

(*Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46*)

³²Getsemaní abadaid'u zekuape Jesúsbara izha jurukud'aa mawūāsia: Nama jewed'audua, muta zhiwid'i k'ob'ued'a.

³³Mobe izhi bawara edesia Pedrota, Jacobota, Juanta, maūnerā k'ābāēā sopua k'ob'esia. ³⁴Mawūē mawūāsia: Murā sopuaba beuita k'ob'ua, nama duanedua, ūrūma k'opanadua.

³⁵Mobe arajīga wāpe egoroma b'arru k'ob'epe zhiwid'isia Daizezema bigaburu izhira zuburiabi ēbamarēā. ³⁶Izhara mawūāsia: Zeze, buitara ne jōma borekea, mawūē murā zuburiabirārūā, mawūāmina arib'aerārūā muā krīnata, awuaraburu arib'aedua buzha krīnata.

³⁷Mobe zeburud'e k'āi numeta ūdui Pedroa mawūāsia: ¿Simón, bura k'āi numuka? ¿Bura ūrūma k'ob'a b'e ēka hora ab'abid'a? ³⁸Ūrūma k'opanadua, zhiwid'iudua wāēāna ēbaita. Marābara wārāne biata okrīña b'ea, mawūāmina k'akuabara b'e ēā numuā.

³⁹Wakusa wāpe zhiwid'isia ab'au bed'eata jara. ⁴⁰Mobe wakusa zeburud'era wakusa ūdusia k'āi numeta, dapeaba āzhi dabura k'ab'ari erunumasia. Mawūē k'awuad'a ēbasia k'ārēta jara panaūnairā. ⁴¹Zema ūbeata zepe mawūāsia: Marā ya k'āībuda, ya ēnaūbuda. Mu ewarira arababuru, mu Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya k'azhirua omiārā juwuad'e.

⁴²Pirab'ariudua, wādrū. K'aita ba mu chāb'ariira.

Jesús jidad'apead'a

(*Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11*)

⁴³Jesús wad'i bed'ea k'ob'ud'e zesia Judata, maū doced'ebema basia, izhi bawara zhārā bio zesid'a kuchoed'a bakurued'a. Maūrā zok'asid'a sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moisés'd'e jarabadaba, nok'orāba. ⁴⁴Judabara sāwūā chāb'ariita jarad'ata mawūāsia: Muā kīrāma nigaburuta maūta izhia, maūta jidaudua, mobe bia jū edeudua. ⁴⁵Aramaūne zepe Jesús orrape mawūāsia: Miā Ūrāg'abari.

Mobe kīrāma nigasia.

⁴⁶Aramaūne Jesús jidasid'a. ⁴⁷Mawūē mama k'opanubara ab'auba kuchota ēpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē urawesia kawuruta.

⁴⁸Maūnerā Jesúsbara mawūāsia: ¿Murā nezrugamiā kīrāk'a kuchoed'a bakurued'a zebudak'a mu jidad'e? ⁴⁹Murā ewariza marā bawara b'uta

Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a b'asid'era murā jidad'a ēbasia. Mawūāmina k'āwūā berab'ariya, aranaūne arimaē berab'ariya naūēnabemata zhi b'umata.

⁵⁰ Izha jurūkuad'abara jōmaūba Jesús āmaēbudata merū wāēbasid'a.

Kūrāta merū wāēbad'a

⁵¹ Maūne kūrāta k'aid'u jūdruburūta bari burub'aba k'akua bura b'uta jidasid'a. ⁵² Mawūāmina izhara burub'a kenetape ēk'ad'a merū wāēbasia.

Jesús eded'apead'a wag'aurā kīrābīta

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-71; Juan 18:12-24)

⁵³ Jesús wesid'a sacerdote wag'auma, maūnerā zhi juresid'a sacerdoterā nok'orāta, dewara nok'orāta, ūrāg'a Moisés'e jarabadata. ⁵⁴ Pedrora arajīga k'aid'u wāsia sacerdote wag'au drog'oid'u ed'a. Mobe Daizeze de akubada bawara jewed'asia tebū k'ā. ⁵⁵ Maūne sacerdoterā nok'orāba, nok'orā wag'aurā jōmaūba krīcha jurusid'a Jesú ūrū zhārā sewa neburubid'aita, aramaūne chāb'arid'aita bead'amarēā, mawūāmina mawūā ob'ed'a ēbasia. ⁵⁶ Zhārā bio Jesú ūrū sewa neburusid'a, mawūāmina āzhi bed'eara ab'arika ēbasia. ⁵⁷ Maūne ūkurū piradrud'ape Jesú ūrū sewa neburū mawūāsīd'a. ⁵⁸ Daiba ūribudad'era naūbara mawūāsia: Muārā āriña naū Daizeze de juwuba od'apead'ara, mobe awurūta ewari ūbead'e pārāña juwuba obūda ēāta.

⁵⁹ Maūnebid'a āzhi bed'eara ab'arika ēbasia. ⁶⁰ Mawūē sacerdote wag'auta āzhi ēsadra piradrūpe Jesúa wid'i mawūāsia: ¿Buara panaū ēka? ¿Wārīnuka naūrāba jarabudara bud'ebemata?

⁶¹ Mawūāī Jesús chupea k'ob'ūba panaū ēbasia. Mawūē sacerdote wag'aubara wakusa wid'i mawūāsia: ¿Bura zhārā Ēdrubita Daizeze Warrak'a?

⁶² Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Murā izhia. Mawūē mu Beubari Bape b'ad'ara ūdud'aya Daizeze zhi zroma juwua araare jewed'a b'uta, jārārāne uruta ūtreba.

⁶³ Mawūāī sacerdote wag'aubara kīrūbiba izhikusa izhi wuata k'ōētape mawūāsia: ¿Izhi ūrū k'ārēta āmaña jarad'amarēā nesid'a b'eaīpe? ⁶⁴ Marābara ūribuda aramaūne Daizezema mitia bed'eaburūta. ¿Mawūē marāma sāwūāpe? Mawūāī āzhi jōmaūba jarasid'a bed'eata bara b'ud'eba bead'ai barata.

⁶⁵ Aramaūne ūkurūbara dau id'o jirpanesia, kīrā pārīnape jirachi jirpanūta mawūāsīd'a: Ari maē jaradua k'aiba jirachita.

Daizeze de akubadabid'a tachi jirpanesia kīrāma.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesús

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro ud'a drog'oad'e b'ud'e, wūērārā nezok'arāta ab'a zesia sacerdote wag'aud'eta. ⁶⁷ Maūne Pedro tebū k'ā k'ob'uta ūdui akupe mawūāsia: Busid'a b'asia Jesús Nazared'ebema bawara.

⁶⁸ Mawūāī izhara merāburūta mawūāsia: Maū muārā ūduk'a, muārā k'awua ēā bua k'ārē jara k'ob'ura.

Mawūāpe ed'a zebadaid'u wāburud'era gallo berusia. ⁶⁹ Nezok'a wūērāba wakusa ūdui mama k'ob'ea mawūāsia: Za naū āzhirānebema.

⁷⁰Mawūāi izhara wakusa merāsia. Audre ēāne mama k'ob'ebara wakusa Pedroa mawūāsīd'a: Bura Galilead'ebema baera wārāne k'āūrānebema, bu bed'eaburura bed'ea b'ua k'āūrā kīrāk'a.

⁷¹Mawūānāi izhita wārīnu bed'ea ēburu Daizezebara izhik'awua zuburia oya ape mawūāsia: Muārā maū ūduk'a marāba jara k'opanurā.

⁷²Maū daucha gallo berusia beruma ūmeta. Mobeburu Pedrobara bude basia Jesúsba mawūānata: Gallota beruma ūme berui nawed'a bua mūrā ūduk'ata jarama ūbea jaraya. Maūta krīchape Pedro jēgasia.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 ¹Diaped'a bed'easīd'a sacerdoterā nok'orāta, dewara nok'orāta, ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata, jōma nok'orā wag'aurāta, mobe Jesús juwua tājū eded'ape Pilatoa chāb'arisīd'a Roma bid'ata nok'oa.

²Mawūē Pilatobara wid'i mawūāsia: ¿Bura Rey judīorāneka?

Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Ara buzha jaraburua.

³Sacerdoterā nok'orābara ne bio jara ji k'opanasia. ⁴Mawūē Pilatobara wakusa wid'i mawūāsia: ¿Buara panaū ēka? Bura ne bio jara ji k'opanūa.

⁵Mawūāsīd'u Jesúsbara panaū ēbaera Pilatora k'awua ēā krīchasia.

Jarad'apead'a Jesús beabimarēā

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38–19:16)

⁶Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obada ewade Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ēdrubi b'asia zhārāba ēdrubimarēā jarabudata. ⁷Maūne b'asia ab'a Barrabās abadata, awururā izhi bawara zhārā beakudad'a bawara cárceld'e b'uta nok'o bawara zhōnata b'asia. ⁸K'abanata zekuape Pilatoa jarasīd'a izha ok'awa b'u kīrāk'a omarēā. ⁹Mawūē Pilatobara panaū mawūāsia: ¿Marābara krīnādeka muā ēnaīta Rey judīorāneta? ¹⁰Pilatobara k'awuasīa sok'azhiruaba izhaa chāb'aribudata sacerdoterā nok'orābara. ¹¹Sacerdoterā nok'orābara k'abanata k'ob'ea jarasīd'a ēdrubiita jarad'amarēā Barrabāta. ¹²Mawūē Pilatobara panaū wakusa mawūāsia: ¿Mobera muā sāwūā oita krīnādepe marāba Rey judīorāneā apanurā?

¹³Mawūāi āzhara nemi jīgua mawūāsīd'a: Cruzd'e k'achibirua.

¹⁴Mawūānāi Pilatobara mawūāsia: ¿K'ārē bia ēāta osi?

Mawūāi āzhara wuaaburu nemi jīgua mawūāsīd'a: ¡Cruzd'e k'achibirua!

¹⁵Mawūānāi Pilatora zhārā bawara bia b'e krīnāba ēnasia Barrabāta, waya Jesúra ubigape chāb'arisia cruzd'e k'achid'amarēā.

¹⁶Mawūē soldaorābara Jesús ed'a edesīd'a nok'o ded'a soldaorā tab'uid'u, mawūē buredrusīd'a soldaorā jōmaūba. ¹⁷Reyba jūbari kīrāk'a jūbisīd'a wua granateta, burud'e joatrusīd'a corona jūk'ara uruta purrad'ape. ¹⁸Mobe mawūāsīd'a: Kua, judīorā Rey.

¹⁹Bakuruba tawe jirpanesia buruma, dau id'o jirpanesia, sāk'ok'od'e k'ob'e jirpanesia wawiabūda kīrāk'a. ²⁰Āzhima sewak'au b'ud'eba mawūā jirpanape wua granatera wēāsīd'a, mobe wua izhid'eta jūbid'ape edesīd'a cruzd'e k'achid'aita.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-30)

²¹ Maüne Cirene pʷwʷurud'ebemata Simónta Alejandroba, Rufoba āzhi zezeta meā b'ad'ata taid'e zaread'e ataubisid'a Jesúsba cruz a wāta.

²² Aramaüne Jesús edesid'a Gólgota abadaid'u, maũ bed'eabara jara k'riña b'ua Buru B'ʷwʷuruta. ²³ Vino oregueata mirraed'a poera diasid'a puata nag'adrʷ mar ēā, mawūāmina Jesúsbara do ēbasia. ²⁴ Cruzd'e k'achid'ape soldaorābara izha jū b'ad'ara āzhirāinu drasid'a, maũnerā sāwūā drad'aid'ebemata osid'a k'awuad'aita sāūta edeita ab'a ab'auba.

²⁵ Diaped'a a las nueve nʷmasia Jesús cruzd'e k'achisid'ad'era. ²⁶ K'ārēā bead'aita b'u jirab'uta mawūā b'asia: REY JUDÍORĀNEĀ. ²⁷ Izhi bawara nezrugamiārā ūme cruzd'e k'achisid'a, ab'a juwua araare, ab'a juwua āk'aare. ²⁸ Aramaüne arimaē berab'arisia zhi b'umata mawūā b'uta: K'azhirua omiāne edasid'a k'azhirua omiārā bawara. ²⁹ Arak'aita berab'aribudabara ijura jarabudata āzhira ojīāwe mawūāsid'a: ¡Īkua! Bʷara Daizeze dera āripe ewari ūbead'e wakusa pārāīta jarasi baera, ³⁰ bʷzhikusa ēdrʷrua, ud'ub'aedua cruzd'ebara.

³¹ Aramaũ k'irāk'a sacerdoterā nok'orābara, ūrāg'a Moisésd'e jarabadabara āzhima sewak'au b'ud'eba āzhirāinu mawūāsid'a: Awʷururā k'arebape izhikusara zhi k'areba b'e ēā. ³² Zhārā Ēdrubita Rey Israeld'ebʷru ud'ub'aebara cruzd'ebara, mawūārā dazhirābara maūta ūdud'ape ijānaña izhid'ebemata.

Aramaüne izhi bawara cruzd'e k'achi jirapanubid'a ijura jarasid'a.

³³ Ūmatipauba drua jōma pāriġusia a las tres bayeed'a. ³⁴ A las tres Jesúsbara nemi jġgua mawūāsia: Eloī, Eloī, ġlama sabactani? Maũ bed'eabara mawūāsia: Mʷ Zhibari, mʷ Zhibari, ġmʷrā k'ārēā kenab'aribʷru?

³⁵ Īkʷru mama k'ob'ebara maūta ūrīnape mawūāsid'a: Naūbara trū k'ob'ua Elīata.

³⁶ Aramaüne ab'a wāēbape esponjata vino oreguead'e sōmbera edape bakurud'e tājūpe domarēā diabʷruta mawūāsia: Idaribiudua, akud'aya Elīa zei k'awuaita ud'ub'aebid'e.

³⁷ Maüne Jesús k'ābāēā b'iape beusia. ³⁸ Maũ daucha Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'uta dra k'ōā totosia ūtuba ed'aa. ³⁹ Soldaorā nok'ota Jesús k'irābita k'ob'uba mawūā k'ābāēā b'iape beubʷruta ūdui mawūāsia: Wārāne ūmakirā naũ Daizeze Warra basia.

⁴⁰ Wüērārsid'a ūkʷru duanasia wawarauba akʷ b'eta. Maūrānebema duanasia María Magdalenata, dewarabema María zhi wau tēābema Jacoboba, Josēba āzhi papata b'asia, dewara b'asia Salométa. ⁴¹ Maūrābara Jesús Galilead'e b'asid'era pēwā b'eba arib'ae b'easia. Dewara bio duanasia izhi bawara wārīzekuad'ata Jerusalén pʷwʷurud'a.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Keubod'od'era arib'ae jirpanasia nrūēma sábadod'e ēnaūbada ewari baera. ⁴³ Mawūē José Arimatea pʷwʷurud'ebemata, nok'orā wag'aurānebemaba Daizezeta Nok'od'ebemata jūā b'ad'ata zepe wānigua ed'a

wāsia Pilatoma. Mobe wid'isia Jesús k'akuata. ⁴⁴Mawūē Pilatobara krīchasia sāwūā mawūā īnabasia beuta. Mañneba soldaorā nok'ota trupe wid'isia ya beusi k'awuaita. ⁴⁵Mawūē soldaorā nok'obara beusita jaraburuba Jesús k'akuara diasia Joséa. ⁴⁶Mawūē Josébara burub'ata edape cruzd'ebara Jesús āi edape burasia burub'aba, mobe ed'a tab'usia peñata zob'ea k'orubid'a maē. Mobe mong'ara zromaba tapabigasia maū zob'ead'e ed'a wābarira. ⁴⁷Maūta María Magdalenaba, dewarabema María José papaba aku k'opanasia sāma kenab'aribudata.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 ¹Sábado ēnaūbada ewarita berab'ariburud'era, María Magdalenaba, dewarabema María Jacobo papaba, dewara Saloméba kerata edasid'a wānaīta Jesús k'akuata tūā od'aita. ²Diaped'a semana ewarita nabemane domingod'e Jesús wuag'ad'apead'aid'u zesid'a ūmadau ūtu zeburud'e. ³Mañnerā āzhirāīnu mawūāsīd'a: ¿Mong'ara k'aiba āña ūratu ded'ekaīpe peña zob'ead'e ed'a wābari maē k'ob'ura?

⁴Mawūāmina akubudad'era mong'ara āña ūratu k'ob'uta ūdusid'a jipad'e zhi zromata. ⁵Mawūē peña zob'ead'e ed'a wābudad'era, juwua araare kūrāta jewed'a b'uta ūdusid'a, wua torrota eid'u ānab'ari jū b'asia. Wūērārā perasid'a. ⁶Mawūē maūbara mawūāsia: Perarāūdua, marābara juru panuā Jesús Nazared'ebema cruzd'e k'achid'apead'ata. Beud'ata piradrusia, nama ne ēā. Akaudua izhi tab'ud'apead'ata. ⁷Wāūdua, mobe izha jurukuad'aa, Pedroa jaraudua izhira marā na Galileaed'a wāta. Maīnu ūdud'aya izha marāā jarad'a kīrāk'a.

⁸Peña zob'eata numu maēbara wūērārā wāēbasid'a ure perabudaba. Mawūē miōā miā k'ārēta jarad'a ēbasia peraba.

Jesús zhi ūdubid'a María Magdalena

(Juan 20:11-18)

⁹Jesús beud'ata diaped'a piradruburura semana ewarita nabemata domingod'era naara zhi ūdubisia María Magdalena, maū wūērānebara jurekua bazhia jai siete. ¹⁰Maū wūērā wāpe maūta jarasia Jesús bawara b'ead'aa, āzhira sopua b'eba jēga duanasia. ¹¹Maūrābara Jesús zok'ai b'uta ūribudara, maū wūērāba ūdud'ara ījāna ēbasia.

Jesús zhi ūdubid'a izha jurukuad'ata ūmeā

(Lucas 24:13-35)

¹²Maū tēā Jesús zhi ūdubisia izha jurukuad'ata ūmeā, maūrā od'e tebasid'a. ¹³Āzhira wānape dewaurarāā maūta jarasid'a. Mawūāmina miā maūrāba jarabudasid'a ījāna ēbasia.

Jesúsba jarad'a izha jurukuad'aba k'ārē od'aita

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-44; Juan 20:19-23)

¹⁴Numape izha jurukuad'ata oncea Jesús zhi ūdubisia āzhi jewed'a nek'o k'ob'ed'e. Mobe ījā ēbaita sota zarea b'ed'eba kēākuasia ījāna ēāba zhi ūdud'apead'aba jarabudata beud'ata piradrud'ata. ¹⁵Mobe mawūāsia: Ējūā

jōmaū maē wāūdua, aramaūne bed'ea biata munebemata jōmaūā jaraudua. ¹⁶Munebemata ijāpe buru k'oeburura ēdrūya, mawūāmina zhi ijā ēārā aduaya. ¹⁷Munebemata ijā b'ebara ūdud'ak'ata bio od'aya: Mū trūneba jaita āī jurekuad'aya, bed'ead'aya bed'eata zhiwid'ita. ¹⁸K'awua ēāne dāmata tābudasid'a, neārāta dobibudasid'a maūbara nene ēbaya. K'ayarā ūrū juwuata b'ubudad'era b'ekuaya.

Jesús wāna ūtaa

(Lucas 24:50-53)

¹⁹Nok'o Jesús ma bed'eaburud'era Daizezebara ūtaa edesia, aramaūne Nok'ota b'aita jewed'asia Daizeze juwua araare. ²⁰Izha jurūkuad'ara wānape izhid'ebemata jarasid'a baridu maē. Nok'o Jesúsbara āzhira k'areba nūmuneba bed'eara wārāta jara panūta k'awuabiga nūmasia ūdud'ak'ata obiga nūmuneba. Amén.

Jesúsd'ebemata Lucaba b'ud'a

Lucaba b'u diabued'a Teófilo

1 ¹Jesúsd'ebema jara panurā bioba b'usid'a, maū dazhirāne ed'a wārā zromata numuā. ²Maūta dazhaa neburud'apead'abara jēdeba āzhi dabūba ūdusid'a, aramaūne duanesia maū bed'eata jarabadata. ³Mumaābid'a bia zesia maū jōma jēdeba bia wid'ikape b'upe buma diabueita bu zhi zromata b'uma Teófilo. ⁴Aramaūne buara bia k'awuaya maū wārāta buaa jarad'apead'ata.

Ángelba jarad'a Juan toita

⁵Judea druad'e Herode reyta b'asid'era, b'asia sacerdote Zacaríá abadata, Zacaríara sacerdoterā Abíaba jure b'ad'ad'ebema basia. Zhi kīma Aarónneba urud'ebema basia, zhi trū Elisawe basia. ⁶Ūmewed'a biata panasia Daizeze kīrābita. Mawūē k'ārēā jarad'ai ne ēā nimi basid'a jōma arib'ae panūba Daizezeba jara b'uta. ⁷Mawūāmina wūāwūā ne ēā panasia Elisawe tok'ata b'asi baera, āzhira ūmewed'a ya jipa zōrārāta panasia.

⁸Ewari ab'a Zacaríabara sacerdoteba k'ārē obarita onumasia Daizeze kīrābita, sacerdoterā izhi bawarabemaba obadata onumasia. ⁹Mawūē sacerdoterāba ok'awa b'eta obudad'era Daizeze ded'a ed'a wāībara zesia kera incienso bad'e. ¹⁰Maūnerā k'abanata numurā jōma āī ewarad'e zhiwid'i duanasia kera incienso ba numune. ¹¹Maūne zhi ūdubisia ángel Daizezed'eta, juwua araare edau numasia altar maē kera incienso ba bada maē. ¹²Mawūā ūdui Zacaríara k'ābāēā perasia.

¹³Mawūāmina ángelbara mawūāsia: Zacaríá perarārūā, bu zhiwid'i b'ura Daizezebara ūrīsia. Mawūē bu kīma Elisawebara wūāwūā zhūmakīrāta toya, maū buara trūga b'udua Juanta. ¹⁴Bura busrid'aya, sobiaya, zhārā bio sobiad'aya izhi toburu k'area. ¹⁵Izhira Daizeze kīrābita zhi zromata b'aya. Dok'a baya ituata miā ne oregueata. Jawurebiaba bira b'aya zhi papa b'itaed'awed'a. ¹⁶Israel b'ed'ebema bioa wakusa pēwābigaya āzhi Zhibari Daizezeta. ¹⁷Izhira dazhirā Nok'o nawed'a zeburuta Jawurebiaba Elíata zarea b'ad'a kīrāk'a b'aya. Aramaūne soid'u ibiad'e babigaya zezērāta āzhi warrarā bawara, Daizeze bed'eata arib'ae ēā b'eara arib'aebigaya biata b'ed'e kīrāk'a. Aramaūne dazhirā Nok'o bia edaita b'eabiya.

¹⁸Mawūāī Zacaríabara ángelea mawūāsia: ¿Maū muārā sāwūā bia k'awuaipe? Murā zōrā, mu kīmasid'a jipad'e zhōdra.

¹⁹Mawūāī ángelbara panaū mawūāsia: Murā Gabriel Daizeze kīrābita b'uta izha bu ūme bed'ead'e zok'asia naū bed'ea biata jarad'e. ²⁰Mawūāmina mu

bed'eata bua ijā ēāneba bura bed'ea ze ēā b'eya, bura aramaüne bed'ea b'e ēbaya maūta arimeā berab'arii ewaried'a.

²¹ Zhārābara Zacaríara jūā b'eta krīchasiḏ'a k'ārēba dāārābata Daizeze ded'a kera ba bada maē. ²² Āī zeburud'era āzhaa bed'ea b'e ēbasia, mawūē k'awuasid'a Daizezeba ed'a ne ūdubiburuta. Juwuaba ne jaraḱ'asia, aramaüne bed'ea b'e ēā b'esia. ²³ Izha k'ārē onumu ewarita arib'aeburud'era Zacaríara ded'aa wāsia.

²⁴ Maū tēā b'ioḡ'oasia zhi kīma Elisawe. Mawūē jed'ek'o juesoma ded'a b'uta mawūā b'asia: ²⁵ Murā Daizezeba k'āwūā oburua, murā tok'aba pera b'ad'ata adu-a b'id'apua zhārāne ed'a.

Ángelba jarad'a Jesús toita

²⁶ Elisawe b'ioḡ'oa b'uta jed'ek'o seis baburud'era ángel Gabriel Daizezeba zok'asia Galilea druad'ebema pūwuruid'u Nazaret abadaid'u. ²⁷ Zok'asia wūērā zhi aduag'aita b'uma, José ūme zhi edaita bed'ea panuma, Josera rey David'eba uruta b'asia. Wūērā zhi aduag'ai trūrā María basia. ²⁸ Ángel izhi b'ū maē ed'a wāpe mawūāsia: ¡Kua, bura Daizezeba bia edaburua! Daizeze bu ūme b'ua, bura bia edaburua wūērārā b'ed'ebemata.

²⁹ Izha ūduburud'era perasia mawūā jaraburuba, mawūē krīchasia k'ārēā mawūā bed'eaburuta. ³⁰ Mawūē ángelbara mawūāsia: María perarārūā, bura Daizezeba bia edaburua. ³¹ K'ōbeburu bura b'ioḡ'oape zhūmakīrāta toya. Maū buara trūga b'udua Jesústa. ³² Izhira zhi zroma baya, izhira Ūtrebema Warra ad'aya. Daizezebara Reyta b'uya David b'ad'a kīrāk'a, zōrā izhi uruta b'ad'a kīrāk'a. ³³ Jacobod'eba uruta b'e ūrū jipa Reyta b'aya, mawūē izhita Reyta b'ura jō ēbaya.

³⁴ Mawūāī Maríabara ángelea mawūāsia: ¿Sāwūā mawūāpe? Murā wad'i zhūmakīrā ūduk'awa ēā.

³⁵ Mawūāī ángelbara panaū mawūāsia: Jawurebiata bu ūrū zeburuba bura Ūtrebema zareaba ānab'ariya, aramaüne wūāwūā toira Daizezed'eba Daizeze Warra ad'aya. ³⁶ Bu ure Elisawesid'a b'ioḡ'oa b'ua, tok'ata b'ua abadapead'ara zhōdramina zhūmakīrāta ab'uta jed'ek'o seis baburua. ³⁷ K'ārē ob'e ēārā ne ēā Daizezeitara.

³⁸ Mawūāī Maríabara mawūāsia: Murā nezok'a Daizezed'ea, murā izhik'awua mawūā oya bua jaraburu kīrāk'a.

Mobeburu ángel wāsia izhi maēbara.

Maríaba akud'e wāna Elisawe

³⁹ Maū ewade María īnabasia k'atumaēna wāsia pūwuru Judá druad'e tab'uma. ⁴⁰ Mobe Zacarí ded'a deid'u wāpe: Kua asia Elisawe. ⁴¹ Maríaba: Kua aburuta Elisaweba ūrīburud'era, izhi wūāwūā b'itaed'a pirasia, aramaüne Elisawe birasia Jawurebiaba. ⁴² Mawūē nemi jīgua mawūāsia: Bura Daizezeba bia edaburua wūērārā b'ed'ebemata, bia edaburua buzha ab'usid'a b'itaed'a. ⁴³ ¿Mutru k'aípe k'āwūā mu Nok'o papaba mu akud'e zeburura? ⁴⁴ Bua: Kua aburuta muā ūrīburud'era wūāwūā sobiaba piraburua mu b'itaed'a. ⁴⁵ Sobiarua buara ijāburuba izha jarad'ara arib'aaita Daizezebara.

⁴⁶ Maríabara mawūāsia:

Muītara zhi zroma Daizezera.

- ⁴⁷ Murā sobia b'ua Daizeze mu Ēdrabi ūme.
⁴⁸ Muta akuburua mu izhi nezok'ara zhi zroma ěāta, mawūē id'id'eba murā sobia b'ua ad'aya zhārā jōmaūba.
⁴⁹ Mawūā jarad'aya bia zromata oburuba Daizeze zhi zromaba. Izhira biata b'ua.
⁵⁰ Izhara ewariza sozuburia b'ua izhi wawia b'era.
⁵¹ Izhi zareaba k'ārē ob'ud'eba jārāzoabisia sod'eba zhi zromata krīcha b'era.
⁵² Āzhi bugued'eba āi b'ukuasia zhi zromata b'era, mobe zhi zromata b'ukuasia zhi zromarā ěāta.
⁵³ Jarra b'era ne biata ded'ekasia, waya bara b'era buegasia k'ārē ne ěā.
⁵⁴ K'arebasia Israel b'e izhi nezok'arāta, aramaūne bude basia izha sozuburiaita jarad'ata.
⁵⁵ Mawūā sozuburiaita jarasia dazhirā zhibarirā b'ead'ata, Abrahamta, zhi wararāta ewariza.
⁵⁶ Marīa Elisawe ūme b'esia jed'ek'o ūbea, maū tēā jērūya wāsia ded'aa.

Juan Buruk'oemiā tod'a

⁵⁷ Elisawe toi ewarita arabasid'era tosia zhūmakīrāta. ⁵⁸ Maūta ūrīsid'a zhārā izhi k'aita b'eba, dewara zhi mebērāba, mawūā Daizezeba k'ābāēā sozuburiaburuba sobiasid'a izhi bawara.

⁵⁹ Ewari ocho baburud'e zesid'a warra zakera k'akua eta k'ōbid'aita. Maūne zhi zeze trūne trū jara Zacarīa asid'a. ⁶⁰ Mawūāmina zhi papaba mawūāsia: Mawūā ěā, k'āū trū Juan baya.

⁶¹ Mawūāi mawūāsid'a: ěK'ārēā mawūā trūgaipe? Bu mebērā miōta ne ěā trū mawūā b'ura.

⁶² Mobeburu juwuaba wid'isid'a zhi zezea, sāwūā trūga krīna b'uta.
⁶³ Mawūē izhara tabla zaketa juwuaba wid'ipe b'uburuta mawūāsia: K'āū trū Juan baya. Mawūāi jōmaūba bia akudruasid'a. ⁶⁴ Maū daucha og'adrusia izhi nemirā, enatusia izhi kīrāmesid'a, mawūē bed'easia Daizezeta ibia jara.
⁶⁵ Mawūē jōma perasid'a izhi k'aita b'era. Aramaūne Judea drudad'e k'atuma nūme maē trūpoasia maū jōma. ⁶⁶ Zhi ūrībudabara jōmaūba āzhi sobitabaiba mawūāsid'a: ěK'ārē zhi zromata b'aipe maū wūāwūā? Aramaūne Daizeze zareara nūmasia izhi ūme.

Daizeze ibia jarad'a Zacarīaba

- ⁶⁷ Wūāwūā zeze Zacarīara birasia Jawurebiaba, mawūē mawūāsia:
⁶⁸ Ibia jarad'aya Daizeze Israel b'ed'era, ēdrubigad'e zeburua izhid'erāta.
⁶⁹ Dazhirāta zhi zromata piradrubiburua zhārā Ēdrubita, izhi nezok'a rey David'eba uruta.
⁷⁰ K'āwūā oita jarasia izha bed'eata jarabibarirā id'eba, maūrā nawed'a b'ead'ad'eba.
⁷¹ K'arebakuaya asia dazhirā jura b'e juwuad'eba, dazhirā ūduama b'e juwuad'eba.
⁷² Sozuburiaya asia dazhirā zhibarirā b'ead'ara, bude baya asia izha jarad'a arib'aeita.
⁷³ Maūta jarasia Abrahamuā dazhirā zezea.

- ⁷⁴ Dazhirā jura b'e juwuad'eba izha ēdrubigaburud'era pera ēā izha jara b'uta od'aya asia.
- ⁷⁵ Jarasia kīrāēpa mawūā b'eabiita, zhārā bawara sāwūā b'ei b'ud'e b'eabiita, izhi kīrābīta mawūā b'eabiita dazhi ewari jōma.
- ⁷⁶ Warra zake bura ūtrebemaba bed'eata jarabibaria ad'aya. Bura dazhi Nok'o nawed'a numañā bia ēārā āmabudaba araa obudak'amarēā izhi zei ota.
- ⁷⁷ Aramaūne buara ēdrud'aid'ebemata k'awuabigaya izhid'eta b'ea, izhara aramaūne bed'ea ne ēā b'ukuaya k'azhiruata biod'eba.
- ⁷⁸ Daizezebara zhārā k'ābāēā sozuburia b'uba dazhirā ēdrubira ūtreba zebiya ūmadau ūna ūtu zebari kīrāk'a.
- ⁷⁹ Aramaūne pārīguad'e b'eta ūnabiburura ēdrud'aita k'awuabigaya aduaita beuya b'ea, dazhira aramaūne erunumañā Daizeze ūme adu-a b'ai od'e.
- ⁸⁰ Zacarīa warra zarea warisia Jawurebiaba. Izhira drua drudrua tab'u maē b'asia miā ūrāg'aita zhi ūdubigad'a ewariid'u Israel b'ea.

Jesús tod'a

(Mateo 1:18-25)

2 ¹Jari ewadera rey Augusto Césarbara jarasia zhārā jōma juachad'amarēā. ²Mawūā juachad'ak'ata juachasid'ad'era, Cirenio nok'ota b'asia Siria druad'e. ³Mawūē zhi juachabid'aita jōma wāsid'a ab'a ab'ak'a āzhi tod'a pūwūrud'a.

⁴Maūba Joséra Galilea druad'eba Nazaret pūwūrud'eba wārīzesia Judea druad'e. Rey David tod'a pūwūruta Belén abadaid'u wārīzesia rey David'eba uruta b'asi baera. ⁵Izhira wāsia María zhi kīma bayi ūme zhi juachabid'aita. Izhi ūme zhi edaita bed'ea b'uta maū b'iog'oa b'asia. ⁶Maūne āzhi mama panūne arabasia toi ewarita. ⁷Aramaūne to edasia zhi wau āwūērā wūāwūāta. Mobe wuaba burape b'arizhirusia nendūwūru nek'obadad'e. Mawūā osia āzhiitara bari numu ēāba āiba zeburu k'āibibada deta.

Ángelerā zhi ūdubid'apead'a

⁸Oveja akubadata ab'au druad'e b'eta, diamase aku b'easia āzhi ovejata. ⁹Maūne zhi ūdubisia ángel Daizezed'eta, mawūē Daizeze ūnaba āzhi purra ūnasia, mawūē k'ābāēā perasid'a. ¹⁰Mawūāmina ángelbara mawūasia: Perarāūdua, k'ābāēā sobiaid'ebemata muā marāā bed'ea biata jaraya zhārā jōmaūitabemata. ¹¹Id'i rey David pūwūrud'e tosia zhārā ēdrubita, izhira zhārā ēdrubita Nok'oa. ¹²Marāba sāwūā k'awuad'aita muā jaraya: Marābara wūāwūā ūdud'aya wuaba bura b'arizhiruta, nendūwūru nek'obadad'e b'arizhiruta.

¹³Maū daucha ángel bawara ángelerā ūtrebemata k'abana zhi ūdubisid'a, maūrābara Daizeze ibia jara mawūāsid'a:

¹⁴¡Daizezera ibia jaraudua ūtrera, druad'era adu-a b'eaya izha bia erunumuta b'era!

¹⁵Ángelerā āzhi maēba ūtaa wābudad'era, oveja akubadabara āzhirāinu mawūāsid'a: Belén pūwūrud'u wādrū, mobe naū k'āwūā berab'ariburuta akud'aya Daizezeba dazhirāā jaraburuta.

¹⁶ Aramaūta īnabasia zebudad'era María José ūme ūdusid'a, wūāwūāsid'a b'arizhirsia nenduwuru nek'obadad'e. ¹⁷ Mawūā ūdud'ai neburusid'a āngelba jarad'ata wūāwūānebemata. ¹⁸ Jōma zhi ūrībūdabara bia akudruasid'a oveja akubadaba maūta jarabudad'era. ¹⁹ Mawūāmina Marīabara maū jōma kīrākuitasia izhi sobitabaiba.

²⁰ Oveja akubadara jērūya Daizeze ibia jara wāsid'a, wūāwūānebemata ūrībūdaba ūdubūdaba āngelba āzhaa jarad'a kīrāk'a.

Jesús eded'apead'a Daizeze deid'u

²¹ Tod'ata ewari ocho baburud'era warra zakera k'akua eta k'ōsid'a, mobe Jesūta trūgasid'a āngelba jarad'a kīrāk'a b'log'oai nawed'a.

²² Tod'ad'eba āzhi zhi wuag'a panu ewarita Moisé ūrāg'ad'e jara b'u kīrāk'a arib'aebudad'era wūāwūā Jerusalén pūwūrued'a wesid'a b'ud'aita Daizezeita.

²³ Maūēnabemata Daizeze ūrāg'a zhi b'umane mawūā b'ua: Zhi tog'āiba zhūmakīrāta toburud'era b'ud'aid'e b'ua Daizezeita. ²⁴ Maūnerā edesid'a Daizeze ūrāg'ad'e edei jara b'uta: Umata ūme o pusirā zakerāta ūme.

²⁵ Maūne Jerusalénne b'asia Simeón abadata, biata b'uta Daizeze kīrābita kīrāēpa b'asia, maūbara jūā b'asia Israel ēdrubigaid'ebemata. Jawurebiara b'asia izhi ūme. ²⁶ Jawurebiaba zhi jarama basia izhira beu ēāta izha ūdu ēwed'ara zhārā Ēdrubita Daizezed'eta. ²⁷ Mawūē Jawurebiaba zebiburuba zesia Daizeze deid'u. Zhibarirābara wūāwūā Jesús Daizeze deid'u wesid'a Moisé ūrāg'aba jara b'ud'e od'aita. ²⁸ Maūne Simeónbara juwuad'e edape Daizeze ibia jara mawūāsia:

²⁹ K'ōbeburu mu Zhibari, mu buzhi nezok'a adu-a beubirua, bua jarad'ara buara arib'aea.

³⁰ Muzhi dabūba ūdubūrua bure zhārā Ēdrubira.

³¹ Izhid'ebema buara arib'aebūrua jōmaū daid'u.

³² Izhira ūnata b'ūba ēdrud'aita k'awuabigaya judīorā ēāta b'ea, aramaūne izhik'areuba bia trūpoa nūmaña Israel būreta b'era.

(Isaías 42:6; 49:6)

³³ Josébara Jesús papa ūmeba bia akusid'a mawūā jarabūruba Jesūsd'ebemata. ³⁴ Mobeburu Simeónbara ibia jarak'ape Jesús papa María mawūāsia: Naū b'usid'a Israel bio adūaita, bio ēdrūita. Maū dajadata Daizezed'eba nūmu ēā ad'aya. ³⁵ Kuchota diaju nūmu kīrāk'a nūmaña bu sopuara, maūnebara k'awuad'aya bio sāwūā krīcha b'eta sod'eba.

³⁶ Dewara mama b'asia Ana Daizezeba bed'eata jarabibarita, Fanuel k'auta Aserd'eba uruta jipad'e zhōdrata b'asia. Zhi kīma ūme siete año panasia zhi zaked'euba. ³⁷ Pēdrata b'uta ochenta y cuatro año bata b'asia. Izhira Daizeze ded'a ewara maē wā tau ēāta diamase ewarid'e Daizeze ibia jara b'id'a bazhia nek'o ēā zhiwid'i. ³⁸ Maūsid'a Simeón k'ob'ud'e zepe zhibia jisias Daizezea, mobe wūāwūānebemata jōmaūā jarak'asia āzhi ēdrubigaita jūā b'ea Jerusalénne.

Jērūya wānapead'a Nazaret pūwūrued'a

³⁹ Daizeze ūrāg'a zhi b'umane jara b'uta jōma arib'aebudad'era, jērūya wāsid'a Galīlea druaed'a, āzhi pūwūru Nazareed'a. ⁴⁰ Wūāwūā zarea wari wāta krīcha bara wāsia. Daizezebara bia erunūmasia izhira.

Wūāwūā Jesús b'ad'a Daizeze de maē

⁴¹ Zhibarirā añoza Jerusalén pūwūrued'a wā panasia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadad'e. ⁴² Mawūē Jesús doce año baburud'e Jerusalén pūwūrued'a wārizesid'a mawūā wā k'awa panu baera fiestad'e. ⁴³ Fiesta jōburud'e āzhi jērūya zebudad'era wūāwūā Jesús Jerusalénne b'esia, k'awuad'a ēāne Joséba miā zhi papaba. ⁴⁴ K'abanane ed'a nimita krīchad'ape od'e ewari ab'a wāsīd'a dakita zhi meberāne ed'a, āzha ūduk'awuad'e ed'a. ⁴⁵ Mawūāmina ūdud'a ēāba jērūya wāsīd'a Jerusalén pūwūrued'a juru.

⁴⁶ Aramaūne ewari ūbead'e Daizeze ded'a ewara maē ūdusid'a, ūrāg'a Moisés'e jarabada bawara jewed'a b'uta bed'eata ūrī wid'ika b'asia. ⁴⁷ Izhi bed'eata ūrī numebara bia aku duanasia krīcha bara b'ud'eba k'ārē bia panaū b'ūba. ⁴⁸ Zhibarirāba ūdud'ai k'awua ēāsīd'a. Zhi papabara mawūāsia: Wauzake, ŷbuara दौरā k'ārēā k'āwūā oburu? Bu zezeba mu ūmeba būra juru panuā sopua.

⁴⁹ Mawūāi izhara mawūāsia: ŷMurā k'ārēā juru panu? ŷMarābara k'awuad'a ēka mu Zezed'ebemane mu nūmaī barara?

⁵⁰ Āzhara ūrī b'ed'a ēbasia mawūā jaraburura.

⁵¹ Mobeburu āzhi k'aid'u jērūya Nazaret pūwūrued'a wāpe āzha jaraburud'e b'esia. Zhi papabara maū jōma kīrākuitasia izhi sobitabaiba.

⁵² Jesús wari wāta krīcha bara wari wāsia. Bia erunumasia Daizezeba dewara zhārāba.

Juan Buruk'oemiā miā ūrāg'ad'a

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 ¹ Tiberio César Romanebema reyta b'uta quince año baburud'era nok'orā izhi edre b'eta Poncio Pilato nok'ota b'asia Judea druad'e, Herode reyta b'asia Galilea druad'e, zhi mebea Felipe nok'ota b'asia Iturea druad'e, dewara Traconite druad'e. Lisania nok'ota b'asia Abilinia druad'e. ² Anās dewara Caifās sacerdoterā wag'aurāta panūne, Juan Zacarīa warraa Daizezeta bed'easia drua drudrua tab'u maē. ³ Mawūē Juan wāsia Jordán doya drua tab'e maē, jarak'a wāsia buru k'oebudaba k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā, bed'ea ne ēā duanebimarēā k'azhiruata biod'eba. ⁴ Maūēnabemata zhi b'umata Isafā Daizezeba bed'eata jarabibari librod'e mawūā b'ua:

Iab'a nemi jīgua bed'eaburuta drua drudrua tab'u maē mawūāna:

Bia ēārā āmabudaba araa obudak'audua Nok'o zei ota, jipa obudak'audua izhi zei ota.

⁵ Bia ēārā āmabudaba jog'oara jōma daucha obudak'audua. K'atuma numeta, k'atuma zake numeta daucha obudak'audua. Ota jūrēā numeta jipa obudak'audua. Ota jog'oa numeta daucha obudak'audua.

⁶ Aramaūne jōmaūba ūdud'aya Daizezeba zhārā ēdrubi b'uta.

(Isaías 40:3-5)

⁷ Juanba buru k'oemarēā k'abana zebusid'e izhara ūkurua mawūāsia: ŷMarā bia ēāta b'ea, mawūē dāmata neārā bara b'e kīrāk'a b'ea! ŷK'aiba marāā jarasi mawūā b'eta ēdrud'aira k'āwūā Daizezeba kīrūbiba pua k'awua okuaita k'aita bad'era? ⁸ Mawūē dajada k'azhiruara āmape b'eta Daizezeta pēwā b'eaudua.

Mazhi sobitabaiba Daizezebara pua k'awua o ēāta jarabudata Abrahamta mazhi zezeta erub'ea arāūdua. Muā marāā jaraya, Daizezebara Abraham warrarā babi b'eya mong'ara za tab'esid'a. ⁹Daizezed'era zag'ara ya zhi arib'aema bakuru k'arrad'e tukuaita. Mawūē bakuru bia zaud'a ēārā tukuape pepekuaya tebud'e. (Aramaū kīrāk'a Daizezebara pua k'awua oya k'azhiruata obadara.)

¹⁰Mawūāi zhārābara wid'i mawūāsīd'a: Mobera daibara ċk'ārēta od'aipe?

¹¹Mawūānāi Juanbara panaū mawūāsīa: Wua ūme erub'ubara ne ēā b'ua ab'a diadua. Zhiko erub'ubara ne ēā b'ua diadua.

¹²Rey Romanebemaīta plata wid'ibadata ūkuru buru k'oebid'aita zed'ape mawūāsīd'a: Miā ūrāg'abari, daibara ċk'ārēta od'aipe?

¹³Mawūānāi Juanbara mawūāsīa: Plata aud'u wid'irāūdua marāā zhi jaramata numunebara.

¹⁴Soldaorābid'a ūkurūba wid'i mawūāsīd'a: K'ōbe daibara ċk'ārēta od'aipe?

Mawūānāi mawūāsīa: Plata jārīnāi k'area zhārāta warag'arāūdua, plata k'area zhārāta sewa neburu jirāūdua. Awuaraburu sobia duanadua mazhi pag'a panu plataba.

¹⁵Zhārābara sāwūā berab'arii k'awuaita kīrākuita b'eba āzhi sobitabaiba mawūāsīd'a: Baucha Juan zhārā Ēdrubia. ¹⁶Maūne Juanbara jōmaūā mawūāsīa: Muārā wārānebai marā baniāba buru k'oe b'ua. Mawūāmina mu audre zhi zromata zeya, nezok'aba obari kīrāk'ara muārā ēnāine b'u ēā maūba jērūne jū b'ura. Marā izhara Jawurebiata diaya, mawūāmina izhid'ebemata ijāna ēburu pua k'awua okuaya tebuba. ¹⁷Trigo ezoabarira izhi juwad'e erub'ua, trigora ezoape zhi tara zhi wuag'abari maē wuag'aya, mawūāmina zhi k'ābura baya tebu kik'ata numune. (Aramaū kīrāk'a izhid'ebemata ijā b'era izhi maē b'ukuaya, mawūāmina zhi ijāna ēārā pua k'awua okuaya.)

¹⁸Aramaūne ijānamarēā ūrāg'ata awuarabid'a bio jara numuba jarak'a b'asia bed'ea biata zhārā b'ea. ¹⁹Juanbara rey Herodera kēāsia zhi mebea Felipe kīma Herodīata erub'u k'area, dewara kēāsia izha bia ēāta od'a jōmaū k'area. ²⁰Herodebara bia ēāta bio ob'ud'e āmaña bia ēāta oburuta Juan ed'a b'usia cárceld'e.

Jesús buru k'oed'a

(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹Juanba zhārā jōma buru k'oekua numunerā Jesúsid'a buru k'oesia. Maūne zhiwid'i k'ob'ud'e bājā ewasia. ²²Mawūē Jawurebiata izhi ūrū zesia pusirā kīrāk'a. Maūne Daizezeta bājāneba bed'eaburuta mawūāsīa: Bura mu Warra muārā kuāg'a, murā bu k'area sobia b'ua.

Jesú nawed'a duaīnabada

(Mateo 1:1-17)

²³Jesús miā ūrāg'a jūdrusid'era treinta año b'asi kīrāk'a b'ua. Zhārābara Jesúra, José warrabi duanasia. Joséra, Elí warra. ²⁴Elí, Matat warra. Matat, Leví warra. Leví, Melquí warra. Melquí, Janai warra. Janai, José warra. ²⁵José, Matatía warra. Matatía, Amós warra. Amós, Nahúm warra. Nahúm, Esli warra. Esli, Nagai warra. ²⁶Nagai, Maat warra. Maat, Matatía warra. Matatía, Semei warra. Semei, José warra. José, Judá warra. ²⁷Judá, Joana

warra. Joana, Resa warra. Resa, Zorobabel warra. Zorobabel, Salatiel warra. Salatiel, Neri warra. ²⁸Neri, Melqui warra. Melqui, Adi warra. Adi, Cosam warra. Cosam, Elmodam warra. Elmodam, Er warra. ²⁹Er, Josué warra. Josué, Eliezer warra. Eliezer, Jorim warra. Jorim, Matat warra. ³⁰Matat, Leví warra. Leví, Simeón warra. Simeón, Judá warra. Judá, José warra. José, Jonán warra. Jonán, Eliaquim warra. ³¹Eliaquim, Melea warra. Melea, Mainán warra. Mainán, Matata warra. Matata, Natán warra. ³²Natán, David warra. David, Isaí warra. Isaí, Obed warra. Obed, Booz warra. Booz, Salmón warra. Salmón, Naasón warra. ³³Naasón, Aminadab warra. Aminadab, Aram warra. Aram, Esrom warra. Esrom, Fare warra. Fare, Judá warra. ³⁴Judá, Jacobo warra. Jacobo, Isaac warra. Isaac, Abraham warra. Abraham, Taré warra. Taré, Nacor warra. ³⁵Nacor, Serug warra. Serug, Ragau warra. Ragau, Peleg warra. Peleg, Heber warra. Heber, Sala warra. ³⁶Sala, Cainán warra. Cainán, Arfaxad warra. Arfaxad, Sem warra. Sem, Noé warra. Noé, Lamec warra. ³⁷Lamec, Matusalén warra. Matusalén, Enoc warra. Enoc, Jared warra. Jared, Mahalaleel warra. Mahalaleel, Cainán warra. ³⁸Cainán, Enós warra. Enós, Set warra. Set, Adán warra. Adán, Daizeze warra.

Ātōmiāba Jesús wāēābiya nūmana

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 ¹Jesús Jawurebiaba bira jērūya wāsia Jordán dod'eba. Mañnerā Jawurebiaba edesia drua drudrua tab'uid'u. ²Mama b'asia ewari cuarenta, mañnerā wāēābiya b'asia ātōmiāba. Miā k'ārēta k'o ēbasia mañ ewarid'era, mawūē mañ tēārā jarrasia. ³Mañe ātōmiāba mawūāsia: Buta Daizeze Warraburu nañ mong'araa jaradua pan bamarēa.

⁴Mawūāi Jesúsbara panañ mawūāsia: Mañēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Zhārā bari zhikoba b'a ēā, awuaraburu Daizezeba jara b'uta jōma arib'ae b'uba b'aya.

(Deuteronomio 8:3)

⁵Mobeburu ātōmiābara edesia k'atuma ūtu numuīnu, mobe bari aritia ūdubisia drud'e ējūā nūmu jōma. ⁶Mobe ātōmiābara mawūāsia: Muārā nañ jōma buaa diaya bua k'ab'arimarēa, ne kīrāwārēata ed'a numusid'a diaya. Muāā diasid'a baera muzha dia kīrīnaburu diaya. ⁷Buta sāk'ok'od'e k'ob'epe muta ibia jarara jōma bure baya.

⁸Mawūāi Jesúsbara panañ mawūāsia: Ātōmiā, mu maēbara wārūā, mañēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Bu Nok'o Daizezetru ibia jaradua, izhi bed'eatru arib'aedua.

(Deuteronomio 6:13)

⁹Mobeburu ātōmiābara edesia Jerusalén pūwūrud'a, mobe Daizeze deta audre ūtu numuīnu edepe mawūāsia: Buta Daizeze Warraburu namaūba ed'aa pinandrūa. ¹⁰Mañēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Daizezeba izhi āngelerāta buma zok'akuaya buta k'arebad'amarēa.

¹¹Bura āzhi juwud'e edad'aya bu jērūta puo ēbamarēa mong'araba.

¹²Mawūāi Jesúsbara panañ mawūāsia: Mañēnabemasid'a mawūā b'ua:

K'ārē orārūā k'arebai k'awuita bu Nok'o Daizezeba. (Deuteronomio 6:16)

¹³Aramañe ātōmiābara wāēābiya nūmanata jōma jōbiburud'era, Jesús maēbara āi wāsia ewari tēāena.

Jesús miä ũrāg'a jūdruđ'a*(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)*

¹⁴ Jesús jērūya Jawurebiaba zarea wāsia Galilea druaed'a. Mawūē izhira trūpoasia maū drua jōma. ¹⁵ Miä ũrāg'a b'asia de zhi jurebadata nūmeza, maūnerā izhira jōmaūba ibia jara b'easia.

Jesús wāna Nazaret pūwūrued'a*(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)*

¹⁶ Jesús wāsia Nazaret pūwūrued'a izhi warid'aid'u. Ēnaūbada ewade de zhi jurebada maē ed'a wāsia izhi k'awa b'ū kīrāk'a, mobe piradrusia Daizeze bed'eata leita. ¹⁷ Librota dīasid'a Daizezeba bed'eata jarabibarid'eta Isaiād'eta. Maū libro ewaburud'era ũdusia zhi b'umata mawūā buta:

¹⁸ Jawurebia Daizezed'era mune b'ua, murā jurusi baera bed'ea biata jaramarēā zuburia b'ea. Murā zok'asia sobia omarēā sopua b'eta, ēdrubiita jaramarēā jida erub'eta, ne ũdubimarēā daub'errea b'eta, ēdrubimarēā zuburia ob'eta.

¹⁹ Jaramarēā ewari biara arabasita Daizezeba ēdrubigaira. *(Isaiās 61:1-2a)*

²⁰ Mawūā lepe libro burape diasia zhi wuag'abaria, mobe jewed'asia. Maūnerā de zhi jurebada maērā izhira jōmaūba aku duanasia. ²¹ Mawūē mawūāsia: Muā zhārā ēdrubigaita mawūā zhi b'umata id'i arimaē berab'aria mazhi kīrābīta.

²² Izhi ũrūrā jōma bia bed'ea duanasia, bia akudrua b'eta izhira bia miā ũrāg'a b'ud'eba mawūā duanasia: ¿Naū ēka José warrara?

²³ Maūnerā Jesúsbara mawūāsia: Jarabadata marābara muāā mawūānaña: Zhārā b'ebibari, buzhikusa zhi b'ebirua. Capernaúm pūwūrud'e ne bio od'ata daiba ũrīnapead'ata namabid'a odua buzhi drud'e.

²⁴ Mawūāpe mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarira bia edad'a ēā izhi druad'era. ²⁵ Muā wārīnu marāā jaraya, Israel druad'era wūērārā pēdrarā bio b'easia Elía b'asi ewadera. Maūnerā año ũbea ēsadra kue ze ēāba jarrabata b'aesia drua jōmaūne. ²⁶ Mawūāmina Daizezebara maūrā miā iab'abid'a k'arebad'e zok'a ēbasia Elíara. Awuarabūru k'arebad'e zok'asia wūērā pēdra Sarepta pūwūrud'e b'uta Sidón pūwūru k'aita. ²⁷ Israel druad'era aid'aba k'aya b'esid'a bio b'easia Daizezeba bed'eata jarabibari Eliseo b'asi ewadera. Mawūāmina maūrānebema miōta nene ēā b'e ēbasia, awuarabūru nene ēā b'esia Naamán Siria druad'ebemata.

²⁸ Maūta ũrībudad'era de zhi jurebada maē k'ob'era jōma k'ābāē kīrūsīd'a.

²⁹ Mawūē piradrud'ape pūwūrud'ebara Jesús āi juretabudata edesid'a k'atuma āmiāīnu, maū k'atumane tab'asia āzhi pūwūru, mawūā edesid'a mamaūba buretad'aita. ³⁰ Mawūāmina izhira āzhi ēsaubara āi jūdrupe wāsia.

Jaita ab'ad'a*(Marcos 1:21-28)*

³¹ Jesús wāsia Capernaúm pūwūrued'a, maū pūwūru Galilea druad'ebema. Mobe miä ũrāg'a b'asia ewari ēnaūbadaza. ³² Maūnerā izhi miä ũrāg'aburud'era bia akudrua b'easia izhira zarea bara bed'ea b'ūba.

³³ Maūne de zhi jurebada maē ũmakīrāta b'asia jai ab'uta. Mawūē maūneba jaibara nemi jīgua mawūāsia: ³⁴ Daira idaribirua. ¿Bura dai bawara k'ārēta

sāwūā b'u Jesús Nazared'ebema? ¿Bura zeburuka dai ārīta? Bura k'aita muā k'awua b'ua, bura Daizezed'ea.

³⁵ Maüne Jesúsbara kēā mawūāsia: Chupearua, k'āünebara āi wārūā.

Mawūāi jaibara āzhi ēsadra b'aebipe maünebara āi wāsia puo ēā. ³⁶ Mawūē jōmaūba bia akudrua āzhirāīnu mawūāsid'a: ¿Naū bed'eara k'ārē zhi zromape? Jaira zarea bara jarekua b'uba āi wā nūmeā.

³⁷ Aramaüne izhira trūpoasia māu drua jōma.

Jesúsba b'ebid'a Simón pak'ōrēta

(Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸ Mobeburu Jesús piradrūpe de zhi jarebada maēbara āi wāpe wāsia Simón ded'a. Simón pak'ōrē k'ābāēā kuwa numūba zuburia bed'easid'a izhibari.

³⁹ Mawūē Jesús izhima b'arrupe kuwamiā kēāsia, mawūē kuwamiābara kenab'ariburuba izhira audre ēāne piradrūpe ne jigasia.

Jesúsba b'ebikuad'a k'ayarāta bio

(Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰ Ūmadau b'aeburud'era k'ayata erub'eta ne kīrātōnoāba k'aya b'eta Jesúsma wesid'a. Mawūē izhara ab'a ab'ak'a juwua ūrū b'ukua b'ebikuasia.

⁴¹ Jaisid'a zhārā biod'eba āi wābudata nemi jigua mawūāsid'a: ¿Bura Daizeze Warra!

Mawūāmina izhara kēākuasia, aramaüne bed'eabiga ēbasia k'awua b'eba izhira zhārā Ēdrubita.

Jesús Galilead'e purrua miā ūrāg'ad'a

(Marcos 1:35-39)

⁴² Ūnadruburud'era puwurud'ebara Jesús āi wāsia miō ne ēā numūnu. Maūnerā zhārābara jurusid'a, aramaüne izhi b'u māē jūēkuape jarasid'a wā ēbamarēā āzhi maēbara. ⁴³ Mawūāmina izhara mawūāsia: Muārā puwuru awuruta tab'e maēbid'a bed'ea biata jarak'aibara Daizezeta Nok'od'ebemata. Murā izhara māu k'area zok'asia.

⁴⁴ Aramaüne miā ūrāg'a wāsia de zhi jurebadata nūmeza Galilea drudad'e.

B'eda bio jidad'apead'a

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 ¹ Ewari ab'a Jesús b'uta Genesaret dota jed'ea ōb'u doya b'ud'e, izhira k'abanaba pēusua erubarab'esia Daizeze bed'eata ūrīnāi k'area. ² Maüne izha ūdusia jābata ūme doya ōpanuta. B'eda beabadara jābad'eba āi wānape āzhi atarraya sugu duanasia. ³ Mawūē māu ab'aud'e ed'a b'ariburuta Simón jābad'e b'aripe jarasia doyauba wika nabuaed'a eded'amarēā. Mobe jewed'ape jābad'eba ūrāg'asia k'abanata. ⁴ Ma bed'eape Simoūā mawūāsia: Nabuaed'a wigui ededua, mobe mazhi atarraya doid'u b'aribueudua b'eda beaita.

⁵ Mawūāi Simónbara panaū mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, दौरा diamase dob'ari ūnadrud'amina daibara miā k'ārēta bead'a ēbasia. Mawūāmina bu bed'ead'eba muārā b'aribueya atarraya.

⁶ Aramaüne b'aribuebudad'era b'eda bio ed'a b'aeburuba zuguaba atarraya tud'uzoa busad'ewasia. ⁷ Mawūē dewarau jābad'e k'ob'eta juwua tūē trūsīd'a

āzhita k'arebad'e zed'amarēā. Zebudad'era jāba ūmewed'a biraburuba ta wāde basia. ⁸ Maūta Simón Pedroba ūdui Jesús kīrābita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Nok'ó, mu maēbara āi wārūā, murā k'azhirua omiāta b'ua.

⁹ B'edata mawūā jidabudaba nitbia perasia izhi bawara k'ob'e bawara.

¹⁰ Ab'arika Jacobo Juan ūme perasid'a Zebedeo warrarāta, b'eda k'aud'a panūta Simón bawara bemata panasia. Jesúsbara Simoūā mawūāsia: Perarārūā, munebemata ijanamarēā id'id'euba bura zhārā ūrāg'abarita b'aya.

¹¹ Jābara drua wed'ape ne jōma idu āmaēnape wāsīd'a Jesús k'aid'u.

Jesúsba b'ebid'a aid'aba k'aya b'uta

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Ewari ab'a Jesús pūwurud'e b'ud'e ūmakīrāta zesia aid'aba bira b'uta. Maūbara Jesúsata ūdui sāk'ok'od'e kīrā egoroma tu k'ob'epe zuburia bed'ea mawūāsia: Nok'ó, bua krīnaburu murā nene ēā b'ebirua.

¹³ Mawūāi Jesúsbara juwuaba tōb'ari mawūāsia: Muārā krīna b'ua, mawūē bura nene ēā b'id'a.

Audre ēāne aid'ara nebasia. ¹⁴ Mobeburu Jesúsbara mawūāsia: Bu k'āwūā b'eburuta miōā jararārūā, awuaraburu wāpe sacerdotēa ūdubirua, mobe buzhi nene ēā b'ed'abari nendūwuruta babued'amarēā diadua, Moiséba jarad'a kīrāk'a odua bu b'eburuta āzha k'awuad'amarēā.

¹⁵ Aramaūne Jesús wuaaburu trūpoa wāsia. Zhārā bio buredu toto numasia izhi bed'eata ūrīnaīta, aramaūne b'ebikuamarēā āzhi k'aya b'eta.

¹⁶ Mawūāmina izhira miō ne ēā maē wā bazhia zhiwid'iita.

Jesúsba b'ebid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Ewari ab'a Jesús miā ūrāg'a numune jewed'a duanasia fariseorāta ūrāg'a Moiséd'e jarabada bawara. Āzhira pūwuru zaketa tab'e maēba zekuasīa Galilea druid'eba, Judea druid'eba, Jerusalénneba. Maūnerā Daizeze zareara Jesú ūme numasia zhārā b'ebiita. ¹⁸ Maūne ūmakīrārā ūkuruba ūmakīrāta jirab'ad'e wesid'a k'akua pira ēā k'aya b'uta, ed'a ede krīna panasia Jesús kīrābita b'ud'aita. ¹⁹ Mawūāmina k'abanata numuba b'ed'a ēbaera de ūrū wārīzed'ape ewad'ape jirab'ad'eba zhārā ēsadra ūra b'aebisid'a Jesús kīrābita. ²⁰ Āzhi soid'u k'ob'eta Jesúsba ūdui k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia: Bura k'azhiruata biod'ebara muārā bed'ea ne ēā b'id'apua.

²¹ Maūnerā ūrāg'a Moiséd'e jarabadara fariseorā bawara krīcha mawūāsīd'a: ¿Naū k'aipe mawūā Daizezema mitia bed'eaira? ¿K'azhiruata biod'ebara zhārā k'aiba bed'ea ne ēā b'u b'eipe? Awuaraburu b'eya Daizezeburu.

²² Jesúsbara āzhi mawūā krīcha k'ob'eta k'awuape mawūāsia: ¿K'ārēta krīcha k'ob'e marā sod'era? ²³ ¿K'ārēta audre borekea jaraid'e b'u: K'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ēā b'id'apua aita, o piradrūpe nimibarua aita? ²⁴ K'awuaudua, mu Beubari Bape b'ubara naū druid'era zareata erub'ua k'azhiruata biod'ebara zhārā bed'ea ne ēā b'uita. Mobeburu k'akua pira ēā k'aya b'ua mawūāsia:

Muā buaa jaraya: Piradrūrua, buzhi jirab'a jiraedarua, mobe ded'aa wārūā.

²⁵ Audre ēāne āzhi kīrābita piradrūpe jirab'a izhi tab'ad'ata jiraedape ded'aa wāsia Daizeze ibia jara. ²⁶ Mawūē jōmaūba bia akudrua Daizeze ibia jarasid'a. K'ābāēā pera k'ob'eid'u mawūāsīd'a: Id'i ūdubuda ne biata.

Jesúsba jurud'a Leví

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷Maũ tēã Jesús wāburud'era ūdusia impuesto wid'ibarita Leví abadata, jewed'a b'uta rey Romanebemaíta impuesto diabada maē b'asia, maüne mawūasia: Mu k'aid'u b'adua.

²⁸Mawūāi izhira ne jōma āmaekua piradrupe k'aid'u wāsia.

²⁹Mobeburu Levíbara Jesúita k'ābāēã ne obligasia izhi ded'a. Maünerã impuesto wid'ibadata bio k'ob'ed'e awururāsíd'a k'ob'easia āzhi bawara nek'o. ³⁰Mawūē ūrāg'a Moisés'd'e jarabadabara fariseorã bawarauba Jesúsba jurukuad'ata jara mawūāsíd'a: ¿Marã k'ārēã nek'o duanu impuesto wid'ibada bawara, dewauraurã k'azhirua omiārã bawara?

³¹Mawūānāi Jesúsba panaũ mawūāsia: Bika b'ebara nesid'a duanu ēã zhārã b'ebi b'ura, awuaraburu nesid'a b'ea k'ayarāburu. ³²Aramaũ kirāk'a muārã jurud'e ze ēbasia āzhikusa biata b'eta, awuaraburu ēdrubigaita jurud'e zesia k'azhirua omiārãta, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēã.

Wid'id'apead'a nek'o ēã zhiwid'i b'ed'ebemata

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³Mawūē āzhara Jesúa mawūāsíd'a: ¿K'ārēneba Juanba jurukuad'ara biod'e nek'o ēã zhiwid'i duanu, ab'arika b'ea fariseorānesid'a, mawūāmina burera nek'o k'ārē do duanu ēka?

³⁴Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Zhārã juwua jida numune duanurã marābara nek'obid'a ēã duanabid'aika zhūmakīrãta wad'i b'ud'era āzhi bawara? ³⁵Mawūāmina ewarita zeya zhūmakīrã āzhi maēbara eded'aita, maũ ewadeburu nek'o ēã zhiwid'i b'eaya. (Aramaũ kirāk'a muta edebudad'eburu muã jurukuad'ara nek'o ēã zhiwid'i b'eaya.)

³⁶Mawūāpe ne jarak'a mawūāsia: Miōba wua zhiwid'ita k'ō edape remenda ēã wua soreta. Mawūā ora bari zhiwid'ita k'ōã ēã, awuaraburu zhiwid'ita k'ō edaburura bi-ia k'ob'e ēã zhi soled'era. ³⁷Miōba vino zhiwid'i oma tud'a ēã ne e omata zhi sorerānerã. Mawūā ora vino zhiwid'i omabara ne e oma k'ōg'ozoaburuba wea wāña, aramaüne ne e oma ārikuaya. ³⁸Mawūāmina vino zhiwid'i oma ne e omata zhiwid'irānerã tusia b'ua. Mawūātru ab'arika bia numaña. ³⁹Miōba vino oreguea zhi zōrãta doburubara zhiwid'ira do krīña ēã. Awuaraburu mawūābaria: Vino zhi zōrãta audre biga. (Maūbara Jesúsbara jara krīñasia izhi ūrāg'ara zōrārāwed'abema krīcha ūme āba jara ēãta āri ēbaita.)

Trigota zhi kūmune ēnapead'a

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 ¹Ēnaubada ewade trigo u tab'ũ maē Jesús berab'ari wāne, izha jurukuad'abara trigo zhi kūmune ēnape juwuba bog'achira epa k'osid'a. ²Mawūē fariseorã ūkuruabara mawūāsíd'a: ¿K'ārēã ok'opanũ oid'e b'ũ ēārã ēnaubada ewade?

³Mawūānāi Jesúsbara panaũ mawūāsia: ¿Marābara led'ak'a kīrāk'a duanu ēka rey Davidba od'ara izhita izhi ūme duanu bawara jarrasid'ad'e? ⁴Daizeze ded'a ed'a wāpe jiraedasia pan Daizezeita b'ubadata, maũ k'oid'e b'a ēbasia,

awuaraburu k'oid'e b'asia sacerdoterāburu, maūta k'osia, diasia izhi bawara b'eabid'a.

⁵ Mawūāpe mawūāsia: Maūēnabema mu Beubari Bape b'ura ewari ēnaūbada Nok'oa.

Juwua bagu b'ad'a

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Awuru ewade ēnaūbada ewade de zhi jurebada maē Jesús ed'a wāpe miā ūrāg'asia. Mama ūmakīrāta b'asia juwua bagu b'uta juwua arata. ⁷ Maūne ūrāg'a Moisés'd'e jarabadaba fariseorā bawarauba kīrākuitasid'a ēnaūbada ewade b'ebii k'awuaita, aramaūne jid'aita. ⁸ Mawūāmina izhara āzhi mawūā krīcha k'ob'eta k'awuape juwua bagu b'ua mawūāsia: Piradrupe ēsadra nūmedua.

Mawūāi izhira piradrupe edau nūmesia. ⁹ Mobeburu Jesúsbara mawūāsia: Muā marāā wid'iya: ¿Ēnaūbada ewadera biara osia b'uka, o bia ēāta osia b'u? ¿Zhārā k'arebasia b'uka, o beubiita bia b'u?

¹⁰ Mawūāpe izhi būredru nūmūta jōma akukuape juwua bagu b'ua mawūāsia: Buzhi juwua jirab'aridua.

Mawūāi izhara jirab'arisia, aramaūne izhi juwuara bikasia. ¹¹ Mawūē āzhira k'ābāē kīrūbudaba āzhirāinu bed'easid'a Jesús sāwūā od'aita.

Docera jurukuape zok'akuad'a

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹² Jari ewadera Jesús wāsia k'atumaīnu zhiwid'id'e, maūnerā zhiwid'i ūnadrusia Daizezea. ¹³ Āsabei izhi pēwā b'eta trūkuape āzhid'ebemata doce jurukuasia, maūrā trūgasia zok'akuad'a. ¹⁴ Āzhira naūrāā: Simón, Pedrota trūgad'ata, zhi mebea Andrésta. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo Alfeo warrata, Simón Zelote abadata. ¹⁶ Juda Jacobo mebeata, dewarabema Juda Iscariote tēāne Jesús chupea jidabid'ata.

Jesúsba ūrāg'ad'a k'abanata

(Mateo 4:23-25)

¹⁷ Mawūā izha jurukuad'a bawara Jesús k'atumaneba yed'aa zepe k'oriwid'e b'esia. Maūnerā izhi pēwā b'ebara k'abana bawarauba būredrusid'a. Maūrā zekuasia Judea druad'eba, Jerusalén pūwurud'eba, pusa doya Tiro pūwuru tab'u maēba, Sidón pūwurud'eba, zekuasia izhi bed'eata ūrīnaīta, aramaūne b'ekuaita āzhi k'aya b'eta. ¹⁸ Jaiba wawa b'era b'ekuasia. ¹⁹ Mawūē jōmaūba tōb'ari krīna b'easia Daizeze zaread'eba jōma b'ebikua nūmaērā.

Sobiad'aid'ebema sopuad'aid'ebema

(Mateo 5:1-12)

²⁰ Jesúsbara izha jurukuad'ata aku mawūāsia:

Marā sobiaudua Daizezed'ebemata k'awuai k'area zuburia b'era, marā mawūārā Daizezeta Nok'od'ebema.

²¹ Sobiaudua Daizezed'ebema k'area jarra b'era, mawūārā maūne nūmabigaya. Sobiaudua jēga b'era, mawūā b'era ipid'abigaya.

²² Sobiaudua zhārāba marā ūduama edabūdad'era, āzhi maēba juretabūdad'era, ik'azhirua jarabūdad'era, marā bia ēkīrāk'a seribid'a ēānerā mu Beubari Bape b'u k'area.

²³ Maū ewadera b'usrid'audua, sobiaudua, aramaūnerā Daizezebara ūtre ne biata waib'ua ded'ekaya. Marā zhibarirā b'ead'abara mawūā bī ēā obazhid'a Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'ara.

²⁴ Mawūāmina, jzuriadi'aya zhārā bara b'era! Ya erub'eba āzhi sobiara.

²⁵ jZuriadi'aya zhārā id'id'e jāwūā b'era! Mawūā b'era jarra b'eaya. jZuriadi'aya zhārā id'id'e ipid'a b'era! Mawūā b'era sopua jēgad'aya.

²⁶ jMarā zuriadi'aya zhārā jōmaūba bia jarad'ara marā sewa k'aud'a b'eta! Mawūā b'ebara zhibarirābid'a bia jara b'ea bazhia sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'ead'ata.

Dazhi jura b'eta kuāg'aid'ebema

(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ Marā mu bed'eata ūri k'ob'lea muā marāā jaraya: Kuāg'audua marā jura b'era, bia oudua marā ūduama b'era. ²⁸ Ibia jaraudua marā ik'azhirua jara b'era, zhiwid'iudua marā bī ēā ob'ebarira. ²⁹ Iab'aua buta kīrāma tachira yawed'a tachibirua. Iab'aua bua wua āneb'ari b'uta jārīrā, buzhi camisasid'a idu edebirua. ³⁰ Bariduba k'ārē wid'iburud'era diadua. Iab'aua k'ārē bureta jārīburud'era wid'irārūā wakusa diamarēā. ³¹ Zhārāba marā sāwūā od'aita krīna b'ed'e marāba āzhita mawūā oudua.

³² Marā kuāg'a b'etru kuāg'ad'ara, jk'ārē biata od'aibe? K'azhirua omiārābid'a āzhi kuāg'a b'etru kuāg'abada. ³³ Marā bia ob'etru bia od'ara, jk'ārē biata od'aibe? K'azhirua omiārābid'a ab'arika ob'ea. ³⁴ Jērūya dia b'eita b'eaburu ne prestad'ara, jk'ārē biata od'aibe? K'azhirua omiārābid'a k'azhirua omiāta b'ea ne prestabada ab'ariza diad'amarēā. ³⁵ Maūba kuāg'audua marā jura b'era, bia oudua, ne pretaudua, mawūāmina jērūya diamarēā b'earāudua. Mawūārā Daizezebara marāā k'ārē waib'ua ded'ekaya, aramaūnerā ūtrebema warrārāta b'eaya. Izgara sozuburia b'ua izhaa zhibia jidak'ata, bia ēāta b'eta. ³⁶ Mawūē zhārā sozuburia b'eaudua, marā Zezeta zhārā sozuburia b'u kīrāk'a.

Zhārāta k'awua o ēbaid'ebema

(Mateo 7:1-5)

³⁷ Zhārāta k'awua orāūdūa, mobed'eba Daizezeba marā maū k'area k'awua o ēā. Zhārāta bed'ea bara b'ua arāūdūa, mobed'eba Daizezeba marā bed'ea bara b'ea a ēā. Marā bī ēā obūdara bed'ea ne ēāne edaudua, mawūārā Daizezeba marā bed'ea ne ēā b'ukuaya. ³⁸ Zhārā k'ārē diaudua, mawūārā Daizezeba marā k'ārē diaya. K'ārē bia zabūdāta ure jōāsu kuguzoa diaudua mazhi ne zabarid'e. Daizezebara diaya mawūā zabūda zad'e.

³⁹ Ne jara k'a dewara mawūāsia: jDaub'errea b'ubara erb'ari edesia b'uka awuru daub'errea b'ura? jŪmewed'a b'aed'a ēka zob'ead'e? ⁴⁰ Ne k'awa b'ura audre b'u ēā izhi ne jaradia nūmu k'ānabara. Mawūāmina izha k'awa nūmu jōma k'awatru izhi ne jaradia nūmu kīrāk'a b'eaya.

⁴¹ jK'ārēā bu mebea dabūd'e ne jarra k'ob'utru akupe bu dabūd'e bakuru pēu nūmurā aku ēpe? ⁴² jMawūārā buara bu mebea mawūāine b'uka: Mebea,

ne jarra bu dabud'e k'ob'uta muāa aub'aribirua aid'e b'uka, buara aku ēāta bu dabud'e bakuru pēu numurā? ;Sewa bibauta b'arārūā! Bakuru bu dabud'e pēu numuta naara āi b'udua, mawūātru bia ūduya bu mebea dabud'e ne jarra k'ob'uta aub'ariita. (Aramaū kīrāk'a bua k'azhirua ob'uta naara idu b'udua, mobed'eba zhārā k'areba b'eya.)

K'ārē ob'ed'eba ūduk'awad'aya

(Mateo 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Bakuru biabara zau ēā zhi tara bia ēāta, miā bakuru bia ēābara zau ēā zhi tara biata. ⁴⁴ Bakurura ab'a ab'ak'a ūduk'awa panuā zhi tad'eba. Igojō b'ud'ak'a uruba zaud'ata, miā jūēchichiba zaud'ata b'ud'ak'a uvara. ⁴⁵ Aramaū kīrāk'a biata b'ubara biata sod'e erub'uta biata jara b'ua. Bia ēāta b'ubara bia ēāta sod'e erub'uta bia ēāta jara b'ua. K'ārē sod'e numuk'ārīta jara bed'ea b'ua ira.

De ūmenebema

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ ;Murā k'ārēā Nok'ó abada muā jara b'ura od'a ēāta? ⁴⁷ Muma zeburuba mu bed'eata ūrīpe arib'ae b'ura muā marāā jaraya k'ai ūme ab'arika b'uta. ⁴⁸ Ūmakīrā de od'a ūme ab'arika b'ua, maūbara egoro eid'u k'orupe drūdaura peña ūrū joukuasia. Do zeburud'era dora maū dema zarea jiradrusia, mawūāmina pukatu ēbasia pārā numuba peña ūrū. ⁴⁹ Mawūāmina mu bed'eata ūrīpe arib'ae ēārā ūmakīrāba izhi dera bari egoro ūrū od'a kīrāk'a b'ua. Maū dema dora zarea jiradruburuba tega wāsia, mawūē jipa teguezoasia maū dera.

Jesúsba b'ebid'a nezok'ata soldaorā nok'od'eta

(Mateo 8:5-13)

7 ¹ Izhi bed'eata ūrī k'ob'ea ma bed'eaburud'era Jesús wāsia Capernaúm puwured'a. ² Maūne soldaorā nok'od'e nezok'ata izha bio kuāg'ata k'ayata beubod'o basia.

³ Soldaorā nok'oba Jesús jarabudata ūrīburud'era, ūkuru izhima zok'akuasia nok'orā judīorāta, aramaūne zuburia bed'easia zepe b'ebimarēā izhi nezok'ata. ⁴ Mawūē āzhira Jesúsma zekuape zuburia bed'ea mawūāsīd'a: Buara soldaorā nok'ora k'arebaid'e b'ua. ⁵ Izhara dazhirā judīorā kuāg'a b'uba daiita pārāsia de zhi jurebadata.

⁶ Mawūānāi Jesús wāsia āzhi bawara. Mawūāmina de k'aita babudad'era soldaorā nok'obara izhi bawara zhibiata ūkuru izhima zok'aburuta jarabuesia mawūānamarēā: Nok'ó, murā biata b'u ēā bu mu ded'a deid'u zeira. ⁷ Maūba murā buma wā ēbasia. Mawūāmina b'ei bed'eata jaradua, mawūārā mu nezok'ara b'eya. ⁸ Aramaū kīrāk'a muārā arib'ae b'ua nok'oba jaraburuta. Muābid'a soldaorāta jure b'ua muā jaraburud'e b'eta. Muā iab'aua wārūā aburud'era wābaria. Iab'aua zerua aburud'era zebaria. Mu nezok'aa naūta odua aburud'era obaria.

⁹ Maūta ūrīburud'era Jesús izhi k'area sobiape izhi k'aid'u erjiranuta aku mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, muārā miā Israel b'ed'ebema ūdu ēā k'āwūā said'u k'ob'ura.

¹⁰ Zok'akuad'ata jërüya ded'aa zebudad'era nezok'ara zhi b'emata üdusid'a k'aya numanata.

Jesúsba piradrubid'a pëdra wauta

¹¹ Maü tēā Nafn abada pūwūrud'a Jesús wāburud'era, izha jurukwad'ata bio wāne dewara wāsīd'a k'abanata. ¹² Pūwūrud'e ed'a wābada k'aita zeburud'era, joud'e ak'opanasia beuwārāta, zhi papad'era wau maūtru ab'abai b'asia, izhira pëdra basia. Izhi bawara zhārā bio k'opanasia pūwūrud'ebemata. ¹³ Nok'o Jesúsba üdui sozuburipe mawūāsia: Jëgarārūā.

¹⁴ Mobe orrape barkuata tōb'ariburud'era zhi ak'opanü pi k'opanesia. Mawūē mawūāsia: jKūrā, muā bua jaraya, piradrurua!

¹⁵ Beud'ara aramaūta piradrue bed'easia. Aramaūne Jesúsbara diasia zhi papaa. ¹⁶ Mawūē jōma perad'ape Daizeze ibia jara mawūāsīd'a: Naü Jesús Daizezeba bed'eata jarabibarita zhi zromata piradruburua dazhirāne ed'a.

Daizezera zeburua izhid'erāta k'arebad'e.

¹⁷ Jesúsba mawūā oburuta trëpoasia Judea drua jōma, drua k'aita tab'e jōma.

Juan Buruk'oemiāba zok'akuad'a

(Mateo 11:2-19)

¹⁸ Juanba jurukwad'abara Jesúsba mawūā onumuta jōma jarasid'a. Mawūē Juanbara üme trësia izha jurukwad'ad'ebemata. ¹⁹ Mobe Jesúsma zok'akuasia wid'i mawūānamarēā: jBuka zhārā Ēdrubiita zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awuruta jūānāi? ²⁰ Aramaūne maūrā Jesúsma zed'ape mawūāsīd'a:

Daira Juan Buruk'oemiāba bua zok'akuasia wid'i mawūānamarēā: jBuka zhārā Ēdrubiita zeita b'ad'ara, o daibara wad'i awuruta jūānāi?

²¹ Maūnerā bio b'ebikuasia k'aya b'eta, pua b'eta, jaiba wawa b'eta, daub'errea b'eta bio ne üdubikuasia. ²² Jesúsbara panaü mawūāsia: Wāüdua, mobe Juanuā k'awuabiudua mazha ürībudata mazha üdubudata. Daub'errea b'era ne üdu tupud'ea audua, wā b'e ēā b'era wā tupud'ea, aid'aba k'aya b'era nene ēā tupud'ea, ne ürī ēā b'era ne ürī tupud'ea, beud'apead'ara piradrü tupud'ea, zuburia b'ea jara bara b'ua ēdrud'aid'ebemata bed'ea biata. ²³ Sobia b'aya munebemata ijā ēā numu ēārā.

²⁴ Juanba zok'akuad'ata wābudad'era Jesúsbara Juan jaraburuta zhārā k'ob'ea mawūāsia: jDrua drudrua tab'uid'ura marābara k'ārēta akud'e jüēsīd'a? jBariduta b'uta akud'e jüēsīd'ak'a? ²⁵ jO k'ārēta akud'e jüēsīd'a? jÜmakīrā wua biaba zho b'uta akud'e jüēsīd'ak'a? Wua biaba zho ne biata erub'era reyrā ded'aburu b'ea. ²⁶ jK'ārēta akud'e jüēsīd'a? jDaizezeba bed'eata jarabibarita akud'e jüēsīd'ak'a? Izhia, muā marāā jaraya, k'āü Daizezeba bed'eata jarabibarita audre zhi zroma. ²⁷ K'āüēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Mu bed'eata jarabarita muā bu na zok'aya, bia ēārā āmabudaba

maūbara bu zei ota araa oburukaya bu na. (Malaquías 3:1)

²⁸ Muā marāā jaraya, wüērāba tobudara Daizezeba bed'eata jarabibarita audre zhi zroma ne ēā Juan Buruk'oemiā k'āñabara. Mawūāmina Daizezeta Nok'od'ebemata zhi zroma ēāta b'ura zhi zroma izhi k'āñabara.

²⁹ Maü jaraburuta zhārā jōmaüba ürībudad'era, rey Romanebemaīta plata wid'ibadabid'a ürībudad'era jarasid'a Daizezeba Juanneba ürāg'a numurā

bigata, āzhira aramaüne zhi buru k'oema basia Juanba. ³⁰Mawüāmina fariseorābara, ūrāg'a Moisé'd'e jarabadabara seribid'a ēbasia Daizezeba āzhibari biata okriña b'ura, āzhira aramaüne zhi buru k'oema ēbasia Juanba.

³¹Jesúsbara mawüāsia: ¿Zhārā id'i ewadebema muā k'lārē ūme ab'arika jaraipē k'lārē ūme ab'arika b'e? ³²Pūwurud'e warrarā jēmene jewed'abada kīrāk'a b'ea, āzhirāinu nemi jīgua mawüābada: Daiba chiruta zabudad'era marā bairad'a ēbasia, dai miā sopua trūābudad'era marā jēgad'a ēbasia. ³³Marā aramaū kīrāk'a b'eta Juan Buruk'oemiā zed'ara nek'o ēā, vino do ēā b'u baera jaita erub'ua ab'ea. ³⁴Waya mu Beubari Bape b'uta zed'ara nek'o, vino do b'u baera nek'omiā, vino domiā ab'ea. Aramaüne jara b'ea zhibiata b'uta rey Romanebemaīta plata wid'ibada bawara dewaurā k'azhirua omiārā bawara. ³⁵Mawüāmina Daizeze krīchara bigata k'awua b'ea izhid'ebemata ija b'eta bia nūmeba.

Jesús jūēna Simón fariseo māē

³⁶Fariseorānebema ab'aua Jesús jarasia izhi ūme nek'omarēā. Mawüē fariseo ded'a wāpe nek'o b'esia. ³⁷Maüne wūērā pūwurud'ebemata k'azhirua omiāba, Jesús mawüā fariseo ded'a nek'o b'uta k'awuai botellad'e wesia kerata. ³⁸Mobe izhi jērū k'aita b'epe jērū daub'aba surruabipe pōāsā jaresia izhi bud'aba. Mobe jērū nigape ūrū weasia kerata. ³⁹Fariseo Jesús trūnaba maūta ūdui izhikusa mawüāsia: Naūta Daizezeba bed'eata jarabibarita b'uburu k'awua k'ausia wūērā sāwūā b'uba izhi tōb'ari k'ob'uta, k'azhirua omiāta b'uta. ⁴⁰Maüne Jesúsbara mawüāsia: Simón, muā buaa ne jaraya.

Mawüāi izhara mawüāsia: Jaradua Miā Ūrāg'abari.

⁴¹Mawüāi Jesúsbara mawüāsia: Plata prestabariba erub'asia ūme debe panūta. Trabajod'era ab'a ewarī quiniento deweta dewe basia denario quiniento, dewarabemata cincuenta. ⁴²Āzhara k'lārēba pag'aita ne ēāba āzhi ūmewed'a bed'ea ne ēā panusia deweta panūta. ¿K'ōbe bua muāā jaradua, plata prestad'ara āzhid'ebemabara sāūba audre kuāg'aipē?

⁴³Mawüāi Simónbara panaū mawüāsia: Mumaārā audre diaita b'ad'aba.

Mawüāi Jesúsbara mawüāsia: Bua arimaē jaraburua.

⁴⁴Mobeburu wūērāta akupe Simoūā mawüāsia: ¿Buara aku k'ob'u ēka naū wūērā? Mu bu ded'a deid'u zeburud'era buara muāā baniā dia ēbasia mu jērūitara. Mawüāmina naū wūērābara mu jērūrā daub'aba surruabipe pōāsā jareburua izhi bud'aba. ⁴⁵Buara murā kīrāma niga ēbasia. Maüne naū wūērābara mu deid'u zed'ad'ebemata niga tau ēā mu jērūrā.

⁴⁶Buara mu burura nendrag'abara chiratu ēbasia. Maüne naū wūērābara kerata weaburua mu jērūne. ⁴⁷Mawüē muā buaa jaraya, k'azhirua biod'ebara muārā bed'ea ne ēā b'id'apua, mawüē murā bio kuāg'a. Mawüāmina iab'a izhima k'azhirua bio ne ēāta bed'ea ne ēā b'ura maūbara bio kuāg'a ēā.

⁴⁸Mobe wūērāā mawüāsia: Bura k'azhiruata biod'ebara muārā bed'ea ne ēā b'id'apua.

⁴⁹Mawüāi āba nek'o k'ob'ebara āzhirāinu mawüāsīd'a: ¿Naū k'aipē mawüā k'azhiruata biod'eba zhārā bed'ea ne ēā b'ura?

⁵⁰Maüne Jesúsbara wūērāā mawüāsia: Buzhi soid'u k'ob'uba ēdruburua, wārūā adu-a.

Wüērārā Jesús k'areba b'ead'a

8 ¹Maũ tēã Jesús wāsia pūwuru zromaza, pūwuru zakeza, bed'ea biata jarak'a wāsia Daizezeta Nok'od'ebemata. K'aid'u b'easia izha jurukwad'ata docera. ²Wüērārā ũkuru k'aid'u b'easia b'ekwad'ata jai ab'eta, k'aya b'eta. Ab'a María Magdalena abazhid'a, mañebara ēzoasia jai siete. ³Dewara b'asia Juana Chuza kīmata, Chuzabara erunumasia rey Herodeba ne numuk'ārīta. Dewara b'asia Susanata, dewara wüērārā bio b'easia Jesús k'areba b'eta āzha ne erub'eba.

Ne pobarid'ebema

(Mateo 13:1-23; Marcos 4:1-20)

⁴K'abanata buredu busita pūwuruzabemata izhima zebusid'e ne jarak'a mawūasia:

⁵Ne ubarita wāsia izhi ne ta pod'e, poburud'era ũkuru od'e b'aeburuba biradigasid'a, mawūe ibanaba misid'a. ⁶Ūkuru mong'ara ũrū b'aepe wariburuba bagusia surruata ne ēāba. ⁷Ūkuru b'aesia urud'e, mawūe uru āba wariburuba ānatu beasia. ⁸Ūkuru egoro biad'e b'aepe wariburuba zausia ta cienne ab'a ab'ak'a.

Jesúsbara maūta jarape nemi jīgua mawūasia: Ne ũrī b'ubara maūta kīrākuita ũrīdua. ⁹Mañnerā izha jurukwad'abara wid'i mawūasid'a: ¿K'ārēta jara krīña b'u mawūa ne jarak'aburubara?

¹⁰Mawūānāi izhara mawūasia: Daizezebara marāa k'awuabi numūa izhita Nok'od'ebema k'awuabi ēā b'ad'ata, mawūāmina awururā izhid'ebema ijā ēā b'eara ne biod'eba jaraibara. Aku b'eid'u sāvūāta k'awua ēā aku b'eamarēā, ũrī b'eid'u sāvūāta k'awua ēā ũrī b'eamarēā.

¹¹Muā ne jarak'aburuta sāvūānebema naūā: Ne tara Daizeze bed'ea. ¹²Ne ta poburud'e od'e b'aed'ara zhi ũrībadata maūā. Mawūāmina ātōmiāta zepe bed'eata āzha ũrīnata āi eda b'ua āzhi sod'eba, ijābudaba ēdrud'a ēbamarēā. ¹³Ne ta poburud'e mong'arad'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ũrībudad'era sobia ũrībadata maūā. Mawūāmina bia k'arra jidad'a ēā, mawūe ijā b'eta dāārā ēāne zuburiabudad'era ijā ēā kenab'aribada. ¹⁴Ne ta poburud'e urud'e b'aed'ara Daizeze bed'eata ũrībadata maūā. Mawūāmina sāvūā ne bio erub'eaita sāvūā b'usrid'a b'eaita krīcha numeba kenab'ari panuā, mawūe zau eabad'a ēā. ¹⁵Mawūāmina ne ta poburud'e egoro biad'e b'aed'ara sobiad'e kīrāēpa Daizeze bed'eata āzha ũrīnane b'eta maūā, aramañe eaba duane b'ua baridua.

Ne jarad'a ībīrāneba

(Marcos 4:21-25)

¹⁶Miōba ībīrā k'oad'ak'a āna numūi k'area, miā k'āībari maē edre b'ud'ak'a. Awuaraburu ũtu b'ubada deid'u zebudaba ũna ũdud'amarēā. ¹⁷Aramañ kīrāk'a Daizezed'ebema k'awuad'a ēā numurā k'awuad'a ēā nūma ēā, miā chupea numurā k'awuad'a ēā nūma ēā.

¹⁸Muā jara b'uta kīrākuita ũrīūdua, zhi bude erub'uaara audre k'awuabiya, mawūāmina zhi bude erub'u ēārā wīka erub'uta krīcha b'usid'a jārīña.

K'ob'ead'a Jesús papata zhi meberāta*(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)*

¹⁹Zhi papata, zhi meberāta Jesúsma zesid'a, mawūāmina izhi b'uid'ura wā b'ed'a ēbasia k'abanaba. ²⁰Maūne jara mawūāsid'a: Bū papata bū meberāta ewarad'e k'opanuā, buta ūdu krīna panuā.

²¹Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Mū papata, mū meberāta b'ea Daizeze bed'eata ūrī arib'ae b'eta.

Jesúsba taubid'a nanguta do bomatuta*(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)*

²²Ewari ab'a Jesús izha jurukuad'a bawara jābad'e b'aripe mawūāsia: Chānadru do jed'ea ōb'u kīrārē.

Aramaūne wāsid'a. ²³Chā wānane Jesús k'āisia. Maūne nanguba do jed'ea ōb'ura bomatuburuba jābara nabiru menajacha busad'ewasia. ²⁴Mawūē Jesúsma zed'ape ūrūma mawūāsid'a: ¡Miā Ūrāg'abari, dazhirā tabod'oa!

Mawūānāi Jesús ūrūmape kēasia nanguta do bomatuta, mawūē taukua numaēdasia.

²⁵Mobeburu āzhaa mawūāsia: ¿Marā sāwūābuda soid'u k'opanaī k'aud'e?

Āzhara pera bia akudrua āzhirāinu mawūāsid'a: ¿Naū k'aipe k'āwūā nanguta dota kēāburud'e izhi bed'eata arib'aebudara?

Kīrānema b'ad'a Gadara bid'ata*(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)*

²⁶Jūēkuasia Gadara bid'arā druaid'u, maū druara Galilea kīrābita kīrārā tab'ua. ²⁷Jesús drua jūdruđ'era ūmakīrāta izhima zesia pūwurud'ebemata, kīrānema b'uta ewari dāārā bata b'asia, wua jū ēā b'uta ded'a b'a ēbasia, awuaraburu b'asia peña zob'eata beuwārā wuag'abadata nūme maē.

²⁸Jesústa ūdui k'ābāēā b'asia, mobe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epe nemi jīgua mawūāsia: ¿Bura mū ūme k'ārēta sāwūā b'u Jesús Daizeze Ūtrebema Warra? Mū biata odua mūta zuburia orārūā.

²⁹Mawūā bed'easia Jesúsbara jaira āi wāmarēā jara k'ob'uba maūnebara, ewari dāārā basia jaibara zuburia erunumūta. Izhira cadenaba jū bazhid'a jērūta juwuata, mawūāmina cadena tud'uzoabipe jaibara wābi b'asia drua drudrua tab'eid'u. ³⁰Jesúsbara wid'i mawūāsia: ¿Bū trūrā k'aipe?

Mawūāi jaibara mawūāsia: Mū trūrā K'abana.

Mawūāsia jaira bio ed'a wānape b'eba maūne ed'a. ³¹Jesúa zuburia bed'easid'a zok'akua ēbamarēā ed'aa tebued'a. ³²Maūne mama chīnata bio nek'o duanasia k'atumane. Mawūē zuburia bed'easid'a idu ed'a wābigamarēā maūrāne ed'a. Mawūē Jesúsbara idaribigasias. ³³Aramaūta jaira ūmakīrānebara ēzoape chīnarāne ed'a wāsid'a. Mawūē chīna peñane ed'aa doid'u buruguzoa jog'akuasia.

³⁴Mawūē chīna aku b'ebara mawūā berab'ariburūta ūdud'ai wāēbasid'a, mobe jarak'asid'a pūwurud'ebid'a meābid'a. ³⁵Mawūē akud'e erbuesia mawūā berab'ariburūta. Jesúid'u zebudad'era jai bio ab'ad'ara ūdusid'a, Jesús jērū k'aita jewed'a b'uta wua jū b'asia kīrābape, mawūē perakuasia.

³⁶Zhi ūdud'apead'abara neburusid'a sāwūā ēdrupe b'id'ata kīrānema b'ad'ara.

³⁷Mobeburu k'abanata Gadara druad'ebemara Jesús zuburia bed'easid'a wamarēa āzhi maēbara, āzhira k'ābāēa pera k'ob'easia. Mawūē Jesús jābad'e b'aripe wāsia. ³⁸Maūne jai bio ab'ad'ara Jesús zuburia bed'easia b'abimarēa izhi ūme. Mawūāmina Jesúsbara wamarēa jara mawūāsia: ³⁹Wakusa ded'aa wārūā, mobe jaradua Daizezeba bia zromata oburuta bu b'ebiburuta.

Mawūāi izhira wāburuta puwurud'e jōmaūa jarak'a wāsia bia zromata oburuta Jesúsba izhi ūme.

Jairo k'aud'ebema

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰Kīrārēba Jesús wakusa zeburud'era k'abanabara sobia bia edasid'a jōmaūba jūā duanasi baera. ⁴¹Maūne zesia Jairo abadata de zhi jurebada maē nok'tota. Mobe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epe zuburia bed'easia deid'u wamarēa izhi ded'a. ⁴²Izhara k'auta ab'a erub'uta doce año b'uta beubod'o basia.

Jesús wāburud'era k'abanaba pēūsua wābisid'a.

⁴³Maūne wūrā ab'a waba k'aya b'uta doce año bata b'asia. Bibad'amarēa zhārā jurukua b'ud'e izha erub'ad'ara jōma gastasiid'u miōba bibad'a ēbasia.

⁴⁴Ābudeba orrape tōb'arisia Jesús wua ita. Aramaūta poasia wa ze numarā.

⁴⁵Maūne Jesúsbara mawūāsia: ¿Murā k'aiba tōb'arisi?

Jōmaūba tōb'arid'a ēāta jarasid'a, maūne izhi ūme k'opanu bawarauba Pedroba mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, k'abanaba bura pēūsua wābid'ata, ¿murā k'aiba tōb'arisi aburuka?

⁴⁶Mawūāmina Jesúsbara mawūāsia: Murā iab'auba tōb'arisia, muā k'awuaburua zhārā b'eid'ebema zareata āi wāburuta mu maēba.

⁴⁷Aramaūne wūrābara k'awuasias k'awuaburuta, mawūē pid'id'ia zepe Jesús jērū k'aita ju k'ob'epe jōmaū kīrābita jarasia k'ārēa tōb'arid'ata, sāwūā audre ēāne b'ed'ata. ⁴⁸Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Wūrā, bura soid'u k'ob'ud'eba ēdruburua, wārūā adu-a.

⁴⁹Wad'i bed'ea k'ob'ud'e de zhi jurebada maē nok'o ded'auba iab'a zepe mawūāsia: Bu k'aura beudog'oa. Mawūē miāsēa bed'ea numarārūā Miā Ūrāg'abaria.

⁵⁰Maūta ūrīpe Jesúsba panaū Jairoa mawūāsia: Sopuarārūā, awuaraburu soid'u k'ob'adua mawūārā bu k'aura beud'ata piradrūya.

⁵¹Deid'u wāburud'era izhi bawara miōta ed'a wābiga ēbasia. Awuaraburu ed'a wābigasia Pedrotā, Jacobotā, Juanta, dewara wūrā zake zezeta zhi papata. ⁵²Jōma aub'ari jēga duanasia wūrā zake k'area. Maūne Jesúsbara mawūāsia: Jēgarāūdūa, beu ēā, awuaraburu k'āi b'ua.

⁵³Mawūāi sewak'au b'ua asid'a k'awua k'ob'eba beusita. ⁵⁴Mawūāmina Jesúsbara juwuad'e jidape nemi jīgua mawūāsia: ¡Wūrā zake, piradrurua!

⁵⁵Mawūāburud'era zhi jawurera zesia wakusa, mawūē aramaūta piradrusia. Jesúsbara jarasia zhiko diad'amarēa. ⁵⁶Zhibarirābara bia aku k'opanasia. Maūne Jesúsbara jarasia miōā jarad'a ēbamarēa mawūā berab'ariburura.

K'ārē obigad'a doce jurukwad'ata

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 ¹Jesúsbara izha jurukwad'a doceta āba jurepe zareata ded'ekasia jai jōmaū ūrū, aramaūne b'ebid'amarēa k'ayarāsīd'a. ²Mobeburu jarad'e

zok'akuasia Daizezeta Nok'od'ebemata, aramaüne b'ebid'amarēa k'ayarāsida.
³Mañnerā mawūāsia: Od'era miā k'ārēta ederāūdua, miā barrata, miā talegota, miā zhiikota, miā platata, miā wua trok'a jūīta. ⁴Baridu maē deid'u wābudad'era mama duanedua mamaūba wānañeēna. ⁵Baridu maē marāta bia edad'a ēburu maū pūwūrud'ebara āi wābudata egoro jarra marā jērūnebema niāweudua. Aramaüne k'awuabid'aya āzhira Daizezebara pua k'awua oita.

⁶Āzhi wāburud'era pūwuru zake tab'eza berab'ari wānata bed'ea biata jarak'a k'ayarāta b'ebikua wāsida baridu maē.

Juan Buruk'oemiā beabid'ad'ebema

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷Rey Herodebara jōma ūrīsia Jesúsba onumuta, mawūē k'awua ēā krīcha b'asia. Ūkurubara mawūāsida: Juan beud'ata piradrusia. ⁸Waya ūkurubara mawūāsida: Elīata i b'aria. Ūkurubara mawūāsida: Daizezeba bed'eata jarabibari b'ead'ata beud'ata iab'a piradruburu. ⁹Mawūē Herodebara mawūāsia: Juan muārā otatubisia. ¿Mawūē maū k'aipe mañnebemata muā ūrī numurā?

Aramaüne ūdu krīña b'asia.

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰Jesúsba zok'akuad'ata wakusa zebudad'era jōma neburusida āzha od'apead'ata. Mañnerā bari āzhitrū jure edesia miō ne ēā maē Betsaida pūwuru k'aita. ¹¹Zhārābara k'awuad'ape k'aid'u wāsida. Mawūē izhara bia edaburuta jarak'asia Daizezeta Nok'od'ebemata, b'ebikuasia zhi b'ei bara b'era.

¹²Mañne ewari keud'e izha jurukwad'ata docebara orrad'ape mawūāsida: Zhārā k'ob'era wābigarua wānamarēa pūwuru zake tab'ema, meā arak'aita b'ema, maūza k'āñguebudaba ūdud'amarēa zhiikota. Dazhirā namarā k'ob'ea k'ārē ne ēā maē.

¹³Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Marāba nek'obigaudua.

Mawūāi āzhara mawūāsida: Daibara eruduanā pan juesoma, b'eda ūme, daita wābuda ēburu zhiko edad'e naū jōmaū k'abanaīta.

¹⁴Mañnerā zhūmakīrārāta numasia cinco mil. Mawūē izha jurukwad'aa mawūāsia: Awuara awuarak'a jewed'abigaudua cincuentad'e.

¹⁵Mawūāi mawūā jewed'abisida jōma. ¹⁶Mobeburu jirakua edasia pan juesomata, b'eda ūmeta, mobe ūtaa aku maūbari zhiwid'ipe b'uekuape diasia izha jurukwad'aa, jed'ekad'amarēa zhārā k'ob'ea. ¹⁷Jōma jāwūā nek'osida. Ad'ubad'apead'ata jamara doce jurespesida zhi b'ugūzoamata.

Jesús zhārā Ēdrubita jarad'a Pedroba

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸Ewari ab'a Jesús zhārā maēbara āi zhiwid'i b'ud'e, izha jurukwad'ata izhi bawara k'opanune wid'i mawūāsia: ¿Zhārābara murā k'aita jara panū?

¹⁹Mawūāi āzhara panaū mawūāsida: Ūkurubara jarabada bura Juan Buruk'oemiāta. Ūkurubara jarabada bura Elīata. Ūkurubara jarabada bura Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'ata beud'ata iab'a piradrusita.

²⁰ Mawũānāi izhara mawũāsia: ¿K'ōbe marāma murā k'aipe?
Mawũāi Pedroba panaũ mawũāsia: Bura zhārā Ēdrubita Daizezed'ea.

Jesúsba jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

²¹ Jesúsbara maũta miōā jarad'a ēbamarēā zarea jarak'aburuta, ²² mawũāsia: Mũ Beubari Bape b'ura ne biod'e zuburiaya, seribid'a ēbaya nok'orāba, sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moisés'd'e jarabadaba. Aramaũne beabudad'era piradruya ewari ūbead'e.

²³ Mawũāpe jōmaũā mawũāsia: Iab'auba muta pēwā krīña b'uburu buzha krīñata arib'aerārūā, awuaraburu bebud'e basiid'u ewariza murā pēwādua. ²⁴ Mũ k'area beu krīña ēārā aduaya, mawũāmina mũ k'area beuburura ēdruya. ²⁵ ¿Zhārāitara k'ārē biata b'aipe ējūāne numuta jōma izhid'eta numuburud'e izhi jawureta aduara? ²⁶ Iab'a mũ k'area mũ bed'ea k'area pera b'aiburū, maũ muārā murē ēā aya mũ Beubari Bape b'ad'ata zarea bara zeburud'era mũ Zeze zareaed'a ángelerā zareaed'a. ²⁷ Muā wārīnu marāā jaraya, ūkuru nama k'ob'ebara beud'ai nawed'a ūdud'aya Daizezeta Nok'od'ebemata.

Jesús awuarad'a

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸ Maũta jarad'a tēā ewari ocho baburud'e Jesúsbara jure edesia Pedrota, Juanta, Jacobota, aramaũne k'atumaĩnu wārīzesia zhiwid'id'e. ²⁹ Zhiwid'i numune kīrā awuarasia, izhi wuara totroa ūnasia. ³⁰ Maũne ūmakīrā ūme izhi ūme bed'ea k'opanasia Moisés'ta, Elíata. ³¹ Maūrā zhi ūdubisid'a ūna kīrāwārēā. Jara k'opanasia izhi beuid'ebema Jesúsbara arib'aeita Jerusalénne. ³² Maũēna Pedrora izhi bawara k'opanũ bawara k'ābāēā dapea k'opanasia. Mawũāmina ūrūma k'opanebudaba ūdusid'a Jesús ūna kīrāwārēā numuta, ūdusid'a ūmakīrā ūme k'opanuta izhi bawara. ³³ Maūrāta Jesús maēba āi wābudad'era Pedrobara Jesús'a mawũāsia: Miā Ūrāg'abari, biga dazhirā nama k'ob'era. De k'āideta ūbea od'aya ab'a buita, ab'a Moisés'ita, ab'a Elíaita.

Pedrobara sāvũāta k'awua ēāta mawũā bed'easia. ³⁴ Mawũā bed'ea k'ob'ud'e jārārā zeburuba ānab'arikuasias. Mawũē āzhira perasid'a jārārāne ed'a dog'oba. ³⁵ Maũne Daizezeta jārārāneba bed'eaburuta mawũāsia: Naũ mũ Warra muārā kuāg'a, izhi bed'eara ūrīūdua.

³⁶ Mawũā bed'ea chūburud'era Jesús k'ob'asia ab'a. Āzhira chupeasid'a, maũ ewadera miōā jarad'a ēbasia āzha ūdud'apead'ara.

Jesúsba b'ebid'a kūrā wawa b'uta

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

³⁷ Nrūēma k'atumaneba zebudad'era daucha zesia k'abanata. ³⁸ Maũne ūmakīrā ab'auba k'abananeba nemi jīgua mawũāsia: Miā Ūrāg'abari, mũ biata odua mũ warrata akūdua muā ab'abai erub'uta. ³⁹ Jaiba jidaburud'era k'awua ēāne jurabibaria, ab'aed'a wawabibaria, mobe ib'a k'opepea zebibaria, aramaũne puo b'ura kenab'ari ēā. ⁴⁰ Murā bua jurukwad'aa zuburia bed'easia āi juretaad'amarēā, mawũāmina b'eda ēbasia.

⁴¹ Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: ¡Marā soid'u duanu ēāta bia ēāta b'ea! ¿Murā sōmbeed'a marā bawara b'aipe, muārā sōmbeed'a zrog'a numaīpe? Naīnu wedua buzhi warra.

⁴² Kūrāta urud'era jaibara b'aebipe ab'aed'a wawabisia. Mawūāmina Jesúsbara jaira kēāsia, aramaūne kūrā b'ebipe diasia zhi zezea. ⁴³ Jōmaūba bia akudruasid'a zhi zroma baera Daizezera.

Jesúsba wakusa jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Ne jōma ob'ū k'area bia akudrua numene Jesúsbara izha jurukuaad'aa mawūāsia: ⁴⁴ Bude bad'aita muā jaraita bia ūrīūdua. Mū Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya zhārā juwuad'e.

⁴⁵ Maūta jaraburura āzhara sāwūāta k'awuad'a ēbasia sāwūāta k'awuabiga ēāba. Perasid'a maū bed'eata wid'id'aira.

¿K'aita audre zhi zromape?

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Mawūē izha jurukuaad'ara bī ēā bed'easid'a āzhirānebema k'aita audre zhi zroma ūrū. ⁴⁷ Jesúsbara sod'eba sāwūā krīcha k'ob'eta k'awuape wūāwūāta jidape izhi k'aita k'ob'upe, ⁴⁸ mawūāsia: Mūnebema ījā b'ud'eba bariduba wūāwūā k'āwūā b'uta bia edara mūta bia edaburua. Mūta bia edaburura bia edaburua mū zok'ad'ata. Marā jōmaūnebema zhi zroma ēāne b'uta maūta audre zhi zroma.

Dazhirāta jura ēārā dazhirā bawarabema

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Juanbara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, daibara iab'a ūdusid'a jai āi jurekua numūta bu trūneba. Daibara maū k'aud'a b'a ēbamarēā jarasid'a dazhirā bawara b'ū ēbaera.

⁵⁰ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Maū k'aud'a b'a ēbamarēā jararāūdua, dazhirāta jura ēārā dazhirā bawarabema.

Jesúsba kēāna Jacobota Juanta

⁵¹ Jesús ūtaa wāita ewarita arababurud'era wānigua wāsia Jerusalén pūwūrued'a. ⁵² Maūnerā izhi naa ūkuru zok'akuasia. Mawūē maūrā wāpe pūwuru zake Samariabid'arāne maē ed'a wāsīd'a de jurud'ape k'āībid'aita. ⁵³ Mawūāmina b'aribid'a ēbasia Jerusalén pūwūrued'a wāta k'awuad'ape.

⁵⁴ Maūta ūdud'ai Jacobo Juan izha jurukuaad'aba mawūāsīd'a: Nok'ó, ¿būma bigaburu bājāneba tebuta b'aemarēā jarad'aika Elíaba od'a kīrāk'a obūdaba āzhi ba wāmarēā?

⁵⁵ Mawūānāī Jesús pūwūwape āzhi kēā mawūāsia: Marābara k'awuad'a ēā marā k'ārē Jawurebiad'eta b'era. ⁵⁶ Mū Beubari Bape b'ura ze ēbasia zhārā jawure aduabiita, awuaraburu zesia ēdrūbigaita.

Aramaūne wāsīd'a pūwuru zake awūrued'a.

Jesús pēwā krīnanapead'a

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷Od'e wānane ab'auba Jesúa mawūāsia: Nok'ó, muā bura pēwāña bu wāburuma.

⁵⁸Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Usa pā de bara b'ua, ibanasid'a de bara b'ua, mawūāmīna mū Beubari Bape b'ura ne ēā sāma k'āi b'aira.

⁵⁹Maūnerā awurua mawūāsia: Mū k'aid'u b'adua.

Mawūāi maūbara mawūāsia: Nok'ó, mūrā naara idu wābirua mū zeze joud'e.

⁶⁰Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Aduaita beuya b'ea idu joubigarua āzhirāta beubudara. Mawūāmīna buara jarad'e wārūā Daizezeta Nok'od'ebemata.

⁶¹Maūnerā awurua mawūāsia: Nok'ó, muā bura pēwāña, mawūāmīna mū wāta naara jarad'e wābirua mū ded'a b'ea.

⁶²Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Iab'auba trabajo jidaburuta jipa ede ēā jērūya akura, seri ēā Daizezeta Nok'od'ebemaitara.

Jesúsba zok'akuad'a setenta

10 ¹Maū tēā Jesúsbara dewara awururāta setenta jurukuape izhi naa ūme ūmek'a zok'akuasia pūwurūza izhi wāi maē. ²Maūnerā mawūāsia: Wārānebai mū ūrāg'a ījānāirā bioa, mawūāmīna miā ūrāg'ad'aira bio ēā. Maūba wid'iudua Daizeze zhārā Zhibaria, miā ūrāg'abadata zok'amarēā izhid'ebema ījāita b'ema. ³Wāūdūa, muā marā oveja zakerā kīrāk'a zok'aburua usa pāta b'ed'e ed'a. ⁴Zūbira ederāūdūa, miā talegota, miā sandalia trok'a jūita. Od'era zhārā bawara dāārā bed'earāūdūa. ⁵Baridu maē marā deid'u wābudad'era naara mawūāūdūa: Daizezed'eba marā adu-a b'eaya. ⁶Iab'a adu-a b'aid'e b'uta mama b'uburu, marāba adu-a b'aid'ebema jarabudara izhima wāña. Mawūā b'aid'e b'u ēburu maū adu-a b'aid'ebema mazhima zeya. ⁷Ab'au ded'a k'opane duanadua, k'oudua, doudua marāā diabudata, traja b'ura k'ārē diad'aid'e b'ua. Deza k'āirāūdūa. ⁸Baridu pūwurud'e jūēbudad'e marāta bia edad'ara k'oudua marāā diabudata. ⁹K'ayata mama b'era b'ebiudua, mobe mawūāūdūa: Marā k'aita basia Daizezeta Nok'od'ebemata. ¹⁰Mawūāmīna baridu pūwurud'e ed'a wābudad'e marāta bia edad'a ēburu oid'u wānape mawūāūdūa: ¹¹Egoro jarra marā pūwurud'ebema dai jērūma k'arad'ara daibara niāwed'aya marā Daizezeba pua k'awua oid'ebemata. Mawūāmīna k'awuadua, Daizezeta Nok'od'ebema marā k'aita basia. ¹²Muā marāā jaraya, Daizezeba k'awua oburu ewadera Sodoma pūwurud'e b'ead'ara yarebai zuburia numabigaya maū pūwurud'e b'e k'āñabara.

Pūwuru tab'e maē ījāna ēbad'apead'a

(Mateo 11:20-24)

¹³¡Daizezebara pua k'awua oya Corazín pūwurud'e b'era! ¡Pua k'awua oya Betsaida pūwurud'e b'era! Tiro pūwurud'e, Sidón pūwurud'e ūdud'ak'ata oburuta muā marā maē od'ata osiburu, dāārāburuta sopuaba wua paima jū jewed'ad'ape, sopuaba burud'e itarra pod'ape, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāk'ausid'a. ¹⁴Mawūē Daizezeba k'awua oburud'era Tiro pūwurud'e, Sidón

pɔwɔrɔd'e b'ead'ara yarebai zuburia b'eabiya marā k'āñabara. ¹⁵ Capernaúm pɔwɔrɔd'e b'era ũta a wāita krīcha b'ed'e Daizezebara pepekuaya beud'apead'ata zuburia b'eabiima.

¹⁶ Marā munebemata b'e bed'eata ũrīnarā mɔ bed'eata ũrīnaña, marāta seribid'a ēburu muta seribid'a ēā, muta seribid'a ēārā mɔ zok'ad'ata seribid'a ēā.

Jērūya zekudad'a setenta zok'akudad'ata

¹⁷ Setenta zok'akudad'ara jērūya sobia zebudata Jesúa mawūāsīd'a: Nok'ó, jaira dai edre nemeā bu trēneba.

¹⁸ Mawūānāi mawūāsia: Muā ũdusia ātōmiā ũtreba b'aeta ba erudru kīrāk'a. ¹⁹ Muā marāā zareata diasia dāmata, drusūrēta nebudara eub'ari ēbamarēā, ātōmiā zarea jōmaū ũrū diasia, mawūē marā miā k'ārēba sāwūā ēā. ²⁰ Mawūāmina sobiarāūdua jaita marā edre neme k'area. Awuaraburu sobiaūdua marā trūta zhi b'uma k'area ũtre.

Jesús sobiad'a

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Maū ewadera Jesús Jawurebiad'eba sobia mawūāsia: Zeze, muā bura ibia jaraya, bura ũtrebema Nok'oa, drua Nok'oa, bu mawūā Nok'od'ebema buara k'awuabi ēbasia āzhikusa krīcha banata b'eara, awuaraburu k'awuabisia krīcha bana ēāta b'ea. Zeze, buma mawūā biga basia.

²² Izhid'ebemata jōma muāā k'awuabisia mɔ Zezebara. Miōba k'awua ēā mɔ zhi Warrad'ebema, awuaraburu k'awua b'ua mɔ Zezeburu. Miōba k'awua ēā mɔ Zezed'ebema, awuaraburu k'awua b'ua mɔ zhi Warraburu. Mawūē mɔ zhi Warraba k'awuabi krīnaburuara k'awuabiya.

²³ Mobeburu izha jurukudad'ama pɔrɔwape dob'aud'e mawūāsia: Sobia b'eaya marāba ũdu b'eta ũdu b'era. ²⁴ Muā marāā jaraya, Daizezeba bed'eata jarabibarirā bioba, reyrā bioba ũdu krīña b'easia muā ob'uta marāba ũdu b'eta, mawūāmina ũdud'a ēbasia. Ūrī krīña b'easia marāba ũrī b'eta, mawūāmina ũrīna ēbasia.

Biata b'ad'a Samariad'ebemata

²⁵ Ūrāg'a Moisés'e jarabarita piradrue wāēābiita Jesúa mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, ¿muā k'ārē oburuba jidaipe Daizeze ũme b'ai jō ēārā?

²⁶ Mawūāi izhara mawūāsia: ¿K'ārēta jara b'ua tab'ua Daizeze ũrāg'ad'era? ¿Bua k'ārēta lebari?

²⁷ Mawūāi izhara panaū mawūāsia: Nok'o Daizezera soid'u kuāg'arua, buzhi jawureid'uba, buzhi zareaid'uba, buzhi krīchaid'uba. Buzhi zhārā kuāg'arua buzhi kīrāk'a.

²⁸ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Buara bia panaūburua. Maūta odua, mawūārā Daizeze ũme b'ai jō ēā b'aya.

²⁹ Mawūāi izhara sewa bia wid'i krīnape Jesúa mawūāsia: ¿K'aipe mɔ zhārā?

³⁰ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Ūmakīrāta wāsia Jerusalénneba Jericó pɔwɔrɔd'e, maūne nezrugamiārāba jidad'ape zrugasid'a ne erub'ad'ata, wuata. Nitbia puod'ape wāsīd'a, aramaūne beudea tab'uesid'a.

³¹Maüne sacerdoteta maü od'e zeburud'era aku jipa berab'arisia. ³²Ab'arika Levid'ebemata arak'aita zeburud'era aku jipa berab'arisia. ³³Mawüämina Samariad'ebemata od'e wäta izhi k'aita zeburud'e üdui sozuburiasia. ³⁴Mawüë orrape zhara k'ög'ozoad'ata wuaba pärīkuasia, maünerä vinoba sügupe olivo drag'aba soasia. Mobe izhi burrod'e k'ob'upe edesia od'e wä numuta k'äibadaid'u, aramaüne akusia. ³⁵Nrüëma izhi wäba plata ewari üme erb'ariburuta denario üme erb'aripe de zhibaria diaburuta mawüäsia: Naüta akudua. Jöma bua audre gastaburura muä pag'aya mü wakusa zeburud'e. ³⁶¿Maürä übead'ebemabara buma säüba äzhi zhäräta b'asi nezrugamiäräba jidad'apead'ara?

³⁷Mawüäi izhara mawüäsia: Zhi sozuburiad'aba.

Mawüäi Jesúsbara mawüäsia: Wäpe buabid'a ab'arika odua.

Jesúsba akud'e wäna Marta María üme

³⁸Jesús od'e wäne puwuru zaked'e ed'a wäsia, maüne wüërä Marta abadaba izhi ded'a bia edasia. ³⁹Martara mebea bara b'asia María abadata. Maü Maríara Jesús jërü k'aita jewed'a b'epe ürī b'esia izhi bed'eata. ⁴⁰Mawüämina Marta iñabasia numuta k'ärë oita bioba Jesús orrape mawüäsia: Nok'ó, ¿buara kīrākuita ëka mü mebeaba mü ab'a ne arib'aebi numurä? Jaradua mü k'arebamarëä.

⁴¹Mawüäi Jesúsbara panaü mawüäsia: Marta, büra k'awua ëä iñabasia numuä k'ärë oita bioba. ⁴²Mawüämina Daizeze bed'eata ürīnaī barata b'ua. Maríabara maüta biata jidaburua, mawüë miöba äi tud'a ëä.

Jesúsba jaradiad'a zhiwid'iita

(Mateo 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹Ewari ab'a Jesús zhiwid'i numape zhiwid'i berab'ariburud'era izha jurukwad'aba ab'aüba mawüäsia: Nok'ó, daia jaraded'ekarua zhiwid'iita, Juanba jaraded'ekad'a kīrāk'a izha jurukwad'aa. ²Mawüäi Jesúsbara mawüäsia: Marä zhiwid'ibudad'era mawüäüdua:

Bura Daizezeta ütre b'ua, büra wawiad'aid'e b'ua. Dai Nok'ota numadua. Bua krīñata od'aid'e b'ua ütre ob'e kīrāk'a, mawüä od'aid'e b'ua druad'ebid'a.

³Zhiko ewarizabema daia diadua id'ira.

⁴Daiba k'azhiruata od'ad'ebara दौरa bed'ea ne ëä duanebirua, daibid'a bed'ea ne ëäne edabada dai bī ëä obudata jöma. Daita idu wäëäbirärüä, awuaraburu दौरa k'arebarua ätömiä bia ëänebara.

⁵Dewara mawüäsia: ¿Maränebemaba izhi üme zhibiata erub'ud'era ewari ësadra izhima wäpe mawüäi ëka: Büra mü üme zhibiata b'ua muää prestadua pan übea ai ëka? ⁶¿Mü üme zhibiata od'e wäta mü maë deid'u zesia, maüne muärä k'ärë diaira ne ëä ai ëka? ⁷¿Mawüäi jaribara ed'aüba panaü mawüäibuka: Miäsëä numarärüä, puertara ya serra numuä, mü warraräsid'a mü bawara k'äigue numuä, maüba murä piradru b'e ëä maü diaira aibuka? ⁸Muä maräa jaraya, izhi üme zhibiaba maü diaita piradruburu ëäsid'a pi wid'i numeburuba piradrupe diaya jöma izha nesid'a b'ura. ⁹Mawüë muä maräa jaraya: Aramaü kīrāk'a Daizezea ne wid'iudua, mawüärä maräa diaya. Ne wid'i b'eba juruudua, mawüärä üdud'aya. Ne wid'i b'eba trüüdua,

mawũārā jigaita puerta ewaya. ¹⁰Daizezea ne wid'i b'ubara jidaya. Ne wid'i b'uba juru b'ubara úduya. Ne wid'i b'uba trũ b'uaara diaita puerta ewaya.

¹¹¿Zezeta marānebemabara zhi warraba panta wid'ira mong'arata diaita b'uka? ¿O b'edata wid'ira b'eda dia ēā dāmata diaita b'uka? ¹²¿O nemuta wid'ira drusūrēta diaita b'uka? ¹³Marā bia ēāta b'eba mazhi warrarāā ne biata dia k'awua b'eburu, ¿marā Zeze ūtrebemabara audrebai Jawurebiata diai ēka zhi wid'ibudaara?

Mebērāta āzhirāinu zhō duanerā jōña

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴Jesúsbara jaira āi juretasia zhārā nemi zebi ēāta, aramaüne jai āi wāburud'era nemi ze ēā b'ad'ara bed'eaburuba zhārā k'ob'ebara bia akudruasid'a. ¹⁵Mawũāmina āzhirānebema ūkurubara mawũāsīd'a: Beelzebú jai duanu nok'o zaread'eba jaira āi jurekua b'ua.

¹⁶Ūkurubara wāēābid'aita ūdud'ak'ata ūdubimarēā jarasid'a Daizezed'eba numuburu.

¹⁷Mawũāmina Jesúsbara āzhi sāwūā krīcha k'ob'eta k'awuape mawũāsia: Ab'au druad'ebemata āzhirāinu zhō duanerā jōña. Ab'au ded'abemata āzhirāinu zhō duanerā jōña. ¹⁸Aramaū kīrāk'a ātōmiāta jai izha jure numu bawara zhō numerā, ¿sāwūā ari nok'ota nūmaīpe? Maūta marābara jarabuda Beelzebú zaread'eba muā jaira āi jurekua b'uta. ¹⁹Marāma muā Beelzebú zaread'eba jaita āi jurekua b'uburu, ¿marā pēwā b'ebara k'ai zaread'eba āi jurekua b'e? Wid'id'ara marāba jarabudara āzhara jarad'aya mawūā ēāta. ²⁰Daizeze zaread'eba muā jaira āi jurekua b'ua, mawūē wārāne Daizezeta Nok'od'ebemata marāma zea.

²¹Ūmakīrā mesērāba ne izhi zhōbarita erub'uba izhi deta aku b'ura, bia numuā izha ne erub'ura. ²²Mawũāmina izhi audre mesērāta zeburud'era izhira edre b'aebipe ne izhi zhōbarira jōma jārīña maūba zarea b'uta, mobe awuru bawarauba draya.

²³Mu ūme numu ēābara murā jura b'ua. Mu bawarauba zhārāta muma zebi ēābara zhadiga b'ua.

Jaita wakusa zebarid'ebema

(Mateo 12:43-45)

²⁴Jaita zhārāneba ēdruburud'era drua drudrua tab'u māē pōāsāne nimi baebaria, sāma b'aita juruburud'e ūdu ēbai mawũābaria: Murā wakusa muzhi ded'aa wāña muzhi ēdrud'ama. ²⁵Aramaüne zeburud'era ūdubaria barre bi-ia numuta. ²⁶Mawūē wāpe jai awuruta siete jurebaria izhi audre bia ēāta, mobe ed'a wānape mama duanebaria. Mawūē zhārā maū audre zuburia b'ebaria izhi naara b'ad'a k'āñabara.

Wārāne sobiad'aid'ebema

²⁷Jesúsba maūta jara numune wūērāba k'abanane ed'auga nemi jīgua mawũāsia: Sobia b'aid'e b'ua bu tope ju dawuad'ara.

²⁸Mawũāi izhara mawũāsia: Audrera sobia b'eaid'e b'ua Daizeze bed'eata ūrīpe arib'ae b'eta.

Ūdud'ak'ata ūdubimarēā jarad'apead'a

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

²⁹K'abana būredru būsid'e Jesúsbara mawūāsia: Zhārā id'i ewadebema bia ēāta b'ea. Muta Daizezed'eba nūmūburu ūdud'ak'ata ūdubimarēā jara b'ea. Mawūāmina muārā ūdud'ak'ara ūdubiga ēā, awuaraburu ūdubigaya Jonás berab'arid'a kīrāk'aburu. ³⁰Jonás berab'arid'a kīrāk'abara Daizezed'eba nūmūta k'awuabigasia Nínive pūwurud'e b'ea. Mu Beubari Bape b'ubid'a mawūā k'awuabigaya zhārā id'i ewade b'ea. ³¹Daizezeba zhārā k'awua oburud'era Sabá druad'e reina b'id'abadara beud'ata piradrūya zhārā id'i ewade b'e bawara, maūbara marā aduabimarēā jaraya, maūēnabema izhira drua wawaraid'uba zesia rey Salomón krīchata ūrīne. Maūne mu nama b'ura audre zhi zroma Salomón k'āñabara. ³²Daizezeba zhārā k'awua oburud'era Nínive pūwurud'e zhārā b'ead'ara beud'ata piradrud'aya zhārā id'i ewade b'e bawara, maūrābara marā aduabimarēā jarad'aya, maūēnabema Jonásba Daizeze bed'eata jaraburuba āzhara k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāsīd'a. Maūne mu nama b'ura audre zhi zroma Jonás k'āñabara.

Ībīrā k'akuad'ebema

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Miōba ībīrā k'oape merāk'a, miā āna nūmūka. Awuaraburu ūtu b'ubaria deid'u zebūdaba ūna ūdud'amarēā. ³⁴Ībīrā k'akuad'ebema dabua. Bu dabuta bigaburu bu k'akuara jōma ūna b'ua. Mawūāmina bu dabuta biga ēburu bu k'akuara pārīguad'e b'ua. ³⁵Mawūē kīrākuitarua bua ob'uta buma bigata bia ēāneba pārīguata b'a ēbamarēā. ³⁶Bu k'akuata jōma ūna b'uta pārīguad'ebema ne ēā b'uburu jōma ūna b'aya, ībīrāba buta zhi ūnaba ūnabari kīrāk'a b'aya.

Jesúsba jarad'a fariseorānebemata

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 20:45-47)

³⁷Jesús ma bed'eaburud'era fariseo ab'auba jarasia izhi maē nek'omarēā.

Mawūē Jesús deid'u wāpe jewed'asia nek'oita. ³⁸Fariseoba maūta ūdui bī ēāsia āzha ob'e kīrāk'a mitia ne ēā oburuta juwua surrua o ēāba nek'oi nawed'a. ³⁹Maūne Jesúsbara mawūāsia: Marā fariseorāta b'era vasota, eped'ek'ota, ūrūburu zhi sūguma kīrāk'a b'ea, mawūāmina marā ed'ara bia ēāba bira b'ea, nezruga bia ēāta ob'eba. ⁴⁰Marā krīcha ne ēā b'ea, žūrūbemata od'abara o ēbasika ed'abemasid'a? ⁴¹Zuburia b'ea diaudua mazha ne erub'ed'ebemata, mobed'eba marā jipad'e mitia ne ēā b'eaya.

⁴²ĪDaizezebara pua k'awua oya marā fariseorāta b'era! Marābara menta kiduata, ruda kiduata, ne ud'ebema kiduata diez b'ubūdaza ab'a Daizezeza diabada. Mawūāmina zhārā kīrāēpa bia edad'a ēā, miā Daizezera kuāg'ad'a ēā. Maūne maūtru arib'aed'aid'e b'ua, ne wuaabema kenab'ari ēā arib'ae b'ed'e.

⁴³ĪDaizezebara pua k'awua oya marā fariseorāta b'era! Nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krīñadea de zhi jurebada nūme maērā, marā wawia salud'aita krīñadea pūwurud'e k'abana maērā.

⁴⁴ĪDaizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisés'e jarabadata b'era, fariseorāta b'era, marā sewa bibauta b'ea! Mawūē beuwārā jou nūmeta ūdud'a ēkīrāk'a b'ea, mitiata ūrū nebūdada zhārāba k'awuad'a ēkīrāk'a b'ea.

⁴⁵ Mawūāi ūrāg'a Moisé'd'e jarabariba panaū mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bua maūta jaraburubara bī ēā jaraburua daisid'a.

⁴⁶ Mawūāi izhara mawūāsia: ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisé'd'e jarabadata b'esid'a! Marābara zhārāā arib'aeibada miōba b'e ēāta, mawūāmina mazhara arib'aed'a ēā.

⁴⁷ ¡Marā Daizezebara k'awua oya! Marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā joud'apead'a numema ne pārābada, maūrā beakuasid'a marā zhibarirā b'ead'aba. ⁴⁸ Aramaūnerā marā krīcha ab'arika b'ea mazhi zhibarirāba od'apead'ad'era. Āzhara wārāne beakuasid'a, waya marābara maūrā joud'apead'a numema ne pārābada.

⁴⁹ Maūba arimaē k'awua Daizezebara mawūāsia: Muārā marāma zok'aya muā bed'eata jarabibarirāta, mu bed'eata jara wābadata. Maūrānebema ūkuru beakud'aya, ūkurura zuburia od'aya pēwā. ⁵⁰ Id'i ewade b'era Daizezebara k'awua oya izha bed'eata jarabibarirā bebu jōmaū k'area, bea uda ējūā osid'ad'eba ūtaa. ⁵¹ Maūta Abel bebud'eba Zacarí bebu bitabai numuā, Zacaríara beasid'a altar maē Daizeze ded'a. Muā marāā jaraya, maūrā jōmaū k'area Daizezebara k'awua oya id'i ewade b'eta.

⁵² ¡Daizezebara pua k'awua oya marā ūrāg'a Moisé'd'e jarabadata b'era! Marābara idaribid'a ēā Daizezed'ebema k'awuad'aira. Miā mazhabid'a k'awuad'a ēā, zhi k'awua krīnabudaara idaribid'a ēā.

⁵³ Jesúsba maūta jaraburud'era ūrāg'a Moisé'd'e jarabadara fariseorā bawara k'ābāēā bī ēāsida, mawūē bed'eata wid'isid'a ne bio jara bed'eamarēā.

⁵⁴ Aramaūne wāēābid'ape izhi bed'ead'eba jid'aita.

Ne oreguea fariseorāne

12 ¹ Maūne k'abana buredu busiba āzhirāīnu zhiya biradiga k'ob'ed'e Jesúsbara izha jurukud'aa naara mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua ne oreguea fariseorāne k'area, āzhi sewa bibauta b'eta maūā. ² K'ārē chūwēā numuta k'awuad'a ēā numairā ne ēā, miā k'ārē merā b'ūta k'awuad'a ēā numairā ne ēā. ³ Mawūē jōma marāba pārīguad'e chupea jarabudara ewarid'e ūrīnaña. Marāba ded'a kuwuru k'awa jarabudara jigua jarad'aya de ūrūba.

K'aita wawiaita barape

(Mateo 10:26-31)

⁴ Marā mu bawara zhibiata b'ea muā jaraya: Wawiarāūdua k'akua bea b'eta, maūrābara āmañarā k'ārē ob'ed'a ēā. ⁵ Mawūāmina k'aitru wawiad'aita muā marāā jaraya: Daizezetru wawiaudua, zhārā beubipe jawure tebud'e b'aribuei zareata erub'ua. Muā marāā jaraya, izhitru wawiaudua.

⁶ ¿Ibana zakerā juesomata plata wīkaubari nendobada ēka? Maūta Daizezebara miā ab'abid'a kīrādua ēā wuag'a jure b'ua. ⁷ Marāēnabema mazhi bud'aid'u jōma juacha erub'ua. Maūba perarāūdua, Daizezema marā audre vale b'ea ibana zaketa bio k'āñabara.

Mu pēwā b'ua aburud'ebema

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Muā marāā jaraya, iab'auba zhārā kīrābita mu pēwā b'ua ara, mu Beubari Bape b'ad'abid'a mu pēwā b'ua aya ángelerā Daizezed'e kīrābita.

⁹Mawūāmina iab'auba zhārā kīrābita mū pēwā b'ū ēā ara, muābid'a mū pēwā b'ū ēā aya āngelerā Daizezed'e kīrābita.

¹⁰Mū Beubari Bape b'ūta bī ēā jarad'ata zuburia bed'eara Daizezebara bed'ea ne ēā b'ūya. Mawūāmina Jawurebiama mitia bed'eaburura bed'ea ne ēā b'ū ēā.

¹¹De zhi jurebada nūmeza marā webudata nok'orā bed'ea araa obada kīrābita webudad'era, perarāūdūa sāwūā panaūnāi k'areara, o k'ārē jarad'ai k'areara. ¹²Maūnerā Jawurebiaba marāā jaraya marāba k'ārē jaraira.

Bara b'ūta krīcha ne ēā b'ad'a

¹³K'abana maēba ab'auba Jesúa mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, mū mebea jaradua muāā dra diamarēā mū zezeba ne āmaēnata.

¹⁴Mawūāi Jesūsbara mawūāsia: ¿Murā k'aiba marā ūrū b'ūsid'a mawūā bed'ea marānebemata araa oira o ne draira?

¹⁵Mawūāpe mawūāsia: Kīrākuita b'eaudua, ne wuaaburu krīña b'earāūdūa, beubarira b'ū ēā ne bio erub'ūba.

¹⁶Ne jarak'a dewara mawūāsia: Bara b'ūba ne ud'ata biod'e bia zausia. ¹⁷Mawūē izhikusa krīcha mawūāsia: ¿Muā k'ārēta oipe? Muā sāma wuag'aira ne ēā murē ne zaud'ara. ¹⁸Mawūāpe mawūāsia: Muā ya k'awuaburua k'ārē oira: Murē ne kuabari nūmeta teguekuape audre zhi zromata okuape mama wuag'aya jōma murē ne zaud'ata, jōma muā ne erub'ūta. ¹⁹Mobe muzhikusa mawūāña: Bura ne bio wuag'a erub'ūa año bioed'a, mawūē ēnaūrūā, nek'orua, baniā dorua, sobiarua. ²⁰Maūne Daizezebara mawūāsia: Bura krīcha ne ēā, bura nāū diamase beuya. Mawūē bua wuag'aburura ¿k'aid'e baipe? ²¹Aramaū kīrāk'a b'ūa izhikusaita ne bio eababi b'ūta, aramaūnerā bara b'ū ēā Daizezeitarā.

Sopua nūma ēbaid'ebema

(Mateo 6:25-34)

²²Maū tēā Jesūsbara izha jurukud'aa mawūāsia: Maūneba muā marāā jaraya: Sopuarāūdūa mazhi b'aid'ebema k'area, k'ārēta k'oid'e, miā k'akuaita k'ārēta jūīne. ²³Dazhi b'ūra audre vale b'ūa zhiko k'āñabara, k'akuara audre vale b'ūa wua k'āñabara. ²⁴Ibanata akaudua, ne ud'a ēā, miā ne ewad'a ēā, miā ne wuag'abari maē ne kuad'a ēā. Maūta Daizezebara ne ded'eka b'ūa. ¿Marā audre vale duanu ēka ibana b'e k'āñabara? ²⁵¿Marānebemabara k'aiba izhi sopua nūmūba izhira ewari wueta b'abi b'eipe? ²⁶Mawūā ne wīkata b'ed'a ēāta, ¿k'ārēā sopuad'aibe ne awuru k'area?

²⁷Krīchāudua nepono sāwūā wari b'eta. Trajad'a ēā, miā wua k'asud'a ēā. Mawūāmina muā marāā jaraya, rey Salomón kīrāwārēā zho b'asimina kīrāwārēā zho b'a ēbasia nepono ab'aud'ebema kīrāk'abid'a. ²⁸Daizezebara chiruata mawūā zhobi b'ūra, id'i meā takerad'ata nunebai tebud'e babuebadata mawūā ob'ūra, ¿marā audre zhobigai ēka, awuaraburu soid'u b'eaita wāēā duanu ēka? ²⁹Maūba marā sopua b'earāūdūa k'ārē k'oi k'area, k'ārē doi k'area, miā sāwūāi k'awua ēā b'earāūdūa. ³⁰Maū jōmaū k'area sopua b'ea Daizezed'ebema ēāta ējūāne b'era. Mawūāmina marā Zezebara k'awua b'ūa marābara maū jōma nesid'a b'eta. ³¹Maūba izha jara b'ūta oburūba jurūdūa Daizezeta Nok'od'ebemata, mobed'eba izhara maū jōma marāā diaya.

Ne biata ũtre tud'aid'ebema*(Mateo 6:19-21)*

³²Marā k'abana ěmina perarāũdua, Daizezebara krĩńasia marāā diaita izhita Nok'od'ebemata. ³³Mazha ne erub'era nendod'ape zuburia b'ea diaudua. Mawũārā zũbi soreak'ad'e ne biata ũtre tud'aya jők'ata. Maĩnurā nezrugamiā jũē ěā, miā zhi muĩba ārĩ ěā. ³⁴Mawũā ne biata marāneta b'ụ maē nũaña marā sora.

Nezok'a kĩrākuitaid'ebema

³⁵Marābara kĩrākuita jũā b'eba ĩbĩrā k'oape b'e kĩrāk'a b'eaudua. ³⁶Aramaũne nezok'arāta b'eabari kĩrāk'a b'eaudua, jũābada āzhi nok'o juwua jida nũanata jěrũya zeyeed'a, zepe trũburũd'era aramaũta ewad'aita. ³⁷Nezok'arā maũrā sobiad'aya āzhi nok'o zeburũd'e mawũā jũā b'eta ũdu zera. Muā wārĩnu marāā jaraya, mawũārā jewed'abigape izhaburũ ne jigaya. ³⁸Ewari ěsadra o ũnadru bod'od'e zeburũd'e mawũā ũdu zera sobiad'aya maũrā nezok'arāta b'era. ³⁹Naũta k'awuauudua, nezrugamiā k'ārē ũmadaud'e zeita zhidekũba k'awuara dauk'ārā b'eya, aramaũne nezrugabi ěbaya izhi ded'ara. ⁴⁰Marāsĩd'a aramaũ kĩrāk'a kĩrākuita b'eaudua, marābara zeita krĩchad'a ěāne zei baera mu Beubari Bape b'ad'ara.

Nezok'aba ne arib'ae ěānebema*(Mateo 24:45-51)*

⁴¹Mobeburũ Pedropa mawũāsia: Nok'ó, ¿bua maũ jaraburũra bari daia jaraburũka, o jaraburũ jōmaũā?

⁴²Mawũāĩ Nok'o Jesũsbara mawũāsia: ¿Nezok'ata ne arib'ae krĩcha bara b'ura izhi nok'obara izhi ded'a b'e ũrũ b'ui ěka nek'obada ũmadaud'e ne ded'ekamarēā? ⁴³Nezok'a maũ sobiaya izhi nok'o zeburũd'e maũta arib'ae nũata ũdu zera. ⁴⁴Muā wārĩnu marāā jaraya, mawũā b'ura nebĩa izhid'eta nũa jōmaũ ũrũ b'uya. ⁴⁵Mawũāmĩna nezok'a maũba izhi sobitabaiba mu nok'o zeira dāārā baya ape zhũmakĩrārā, wũērārā ab'arika nezok'arāta puokua, nek'o, itua do beu nũaĩburũ, ⁴⁶maũ nezok'a nok'ora zeya izha jũā b'ụ ěā ewade, izha k'awua ěā ũmadaud'e, mobe ab'aed'a puoya, mobe b'uya ne arib'ae duanu ěā bawara.

⁴⁷Maũ nezok'abara izhi nok'oba k'ārē krĩńata k'awua b'uta kĩrākuita ěāba izha krĩńata o ěbad'ara bio uya. ⁴⁸Mawũāmĩna iab'aua k'awua ěāba uid'ebemata ora bio u ěā. Daizezeba iab'aua k'ārē bio diaburũd'era k'ārē bio arib'ae nũabiya. Aramaũne iab'aua k'ārē bio chāb'ariburũd'era k'ārē audre arib'ae nũabiya.

Jesũsd'ebemata jurad'aid'ebema*(Mateo 10:34-36)*

⁴⁹Murā zhārā k'awua oita zesĩa, aramaũne tebũta pureabiburũkaya naũ druad'e. ĩMuārā krĩña b'ua yabĩd'a purea nũaĩta! ⁵⁰Murā zuburia beuya. ĩMurā maũba sopua b'ua maũta arimaē berab'ariyeed'a! ⁵¹¿Marābara krĩcha duanuka murā zesĩa druad'e zhārā adu-a b'ebiĩta? Muā marāā jaraya, mawũā ěā, awuaraburũ zhi jurad'aya. ⁵²Naneba ũtaara ab'au ded'a juesoma b'eta dra

duanaña. Mu k'area ũbeaba jurad'aya ũmeta, ũmeba jurad'aya ũbeata. ⁵³ Zezeba juraya zhi warrata, warraba juraya zhi zezeta. Papaba juraya zhi k'auta, k'aua juraya zhi papata. Pak'õrẽba juraya zhi aĩguta, aĩguba juraya zhi pak'õrẽta.

¿Ũdud'ak'ata muã onumũ ěka id'id'era?

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ K'abanata k'ob'ea Jesũsbara mawũãsia: Marãba jãrãrãta pusaare ũdubũdad'e kueta zeya abũdad'era zebaria. ⁵⁵ Pũãdruta druãareba pũãdrubũrud'e jũwũrũ baya abũdad'era jũwũrũã numebaria. ⁵⁶ ĩSewak'au b'ea! Marãbara sãwũãta k'awua b'ea bãjãnebemata, druad'ebemata, ĩmaũta k'ãrẽneba sãwũãta k'awuad'a ěpe ũdud'ak'ata muã onumũrã id'id'e?

Bu jura ũme ibiad'e barua

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ ĩK'ãrẽã mazhikusaubara k'awuad'a ěpe k'ãrẽ bia oira? ⁵⁸ Nok'o zhãrã k'awua obarima bu jura ũme wãbũdad'era, izhi ũme ibiad'e baudua od'ewed'a. Mawũã o ěburũ bura nok'oma edeya, waya nok'oba policia chãb'ariya ed'a b'umarẽã cárceld'e. ⁵⁹ Muã buaa jaraya, bura mamaũbara ědrũ ěã nok'oba plata sãmbe diaita jarad'ata jõma dia ěburũ.

K'azhiruata ãmana ěburũ aduad'aya

13 ¹ Maũ ewadera ũkurũ mama k'opanũbara Jesúa neburũsid'a Galilea bid'arã sãwũã berab'arid'ata, Pilatoba beabigasia, mawũẽ maũrã wara poerasia ãzha nenduwuru Daizezeita ba k'ob'e wa ũme. ² Jesũsbara panaũ mawũãsia: ĩMarãbara krĩcha duanuka Galilea bid'arã mawũã berab'arid'aba audre k'azhirua omiãta b'easita Galilea bid'arã jõmaũ k'ãñabara? ³ Muã marãã jaraya, mawũã ěã, awuarabũrũ marãba k'azhiruata ãmape Daizezeta pẽwãna ěburũ jõma aduad'aya ab'arika. ⁴ Jari dieciochota Siloéd'e de drasoa nũmanata ũrũ b'aeburũba beakuad'ara, ĩmarãbara krĩcha duanuka maũrãtrũ audre bed'ea bara b'easita zhãrã b'e k'ãñabara Jerusalénne? ⁵ Muã marãã jaraya, mawũã ěã, awuarabũrũ marãba k'azhiruata ãmape Daizezeta pẽwãna ěburũ jõma aduad'aya ab'arika.

Ne jarad'a higuera zauk'ad'eba

⁶ Dewara Jesũsbara ne jara mawũãsia: Ũmakĩrãba bakuru higuerata u erub'asia izhi uva maẽ, mawũẽ zhi ta jurud'e zebũrud'era ũdu ěbasia. ⁷ Mawũẽ uva akũbaria mawũãsia: Año ũbea babũrũ mu naũ higuera ta jurud'e ze b'uta, mawũãmĩna ũduk'a, mawũẽ tubuedua. ĩK'ãrẽã bari pẽgor jũã numaĩpe? ⁸ Mawũãĩ maũbara panaũ mawũãsia: Nok'ó, naũ añonerã wad'i idu numudua, muã zhi k'arra k'aita bog'ajupe egoro paimata kuaya. ⁹ Mawũã obũrũba baũcha zaura biga, zau ěburũ tubuedua.

Jesũsba wũẽrãta b'ebid'a ěnaũbada ewade

¹⁰ De zhi jurebada maẽ Jesũs miã ũrãg'a numasia ěnaũbada ewade. ¹¹ Maũne wũẽrãta mama b'asia dieciocho año bata jaiba k'aya b'uta, mawũẽ ejũrẽã nimita jipa jĩrũ b'e ěbasia. ¹² Jesũsba ũdui trũpe mawũãsia: Wũẽrã, bu k'aya b'ura ědrũpe b'id'a.

¹³ Mawūāpe juwua izhi ūrū b'uburūba jipa jīrūsia. Mawūē ibia jarasia Daizezera. ¹⁴ Mawūāmina de zhi jurebada maē nok'ota kīrūburūba Jesúsba mawūā ēnaūbada ewade b'ebiburūba zhārā k'ob'ea mawūāsia: Trajaira ewari seis b'ua, maūneburū b'ekuita zeudua, zerāūdua k'āwūā ēnaūbada ewade.

¹⁵ Mawūāi Nok'o Jesúsba panaū mawūāsia: Sewa bibauta b'arārūā, ġmarābara mazhi pak'a, mazhi burro k'orrad'e b'eta ēnape edebada ēka baniā dobid'e ēnaūbada ewade? ¹⁶ Naū wūērā Abrahamneba uruta, ātōmiāba jū erub'uta dieciocho año bara, ġk'āwūā ēnaīne b'asi ēka ēnaūbada ewade?

¹⁷ Jesúsba mawūāi jōma perasid'a izhi jura k'ob'era. Mawūāmina zhārā k'ob'era jōma sobiasid'a izha mawūā biata onumū jōmaū k'area.

Ne jarad'a mostaza tad'eba

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸ Jesúsbara mawūāsia: ġK'ārē kīrāk'a b'u Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura, muā k'ārē ūme ab'arika jaraipe? ¹⁹ Mostaza tad'ebema kīrāk'a b'ua, ūmakīrāba jiraedape usia izhi ne u maē, waripe bakuru zromata numesia, mawūē ibanata de okuasid'a zhi taeza.

Ne jarad'a pan ēsābarid'eba

(Mateo 13:33)

²⁰ Wakusa mawūāsia: ġMuā k'ārē ūme ab'arika jaraipe Daizezeta Nok'od'ebemata wari b'ura? ²¹ Ne oreguea pan ēsābari kīrāk'a b'ua; wūērāba wīka jiraedape harina k'ābāēā numūne poerape numusia jōma ēsāyeed'a.

Puerta pēūsud'ebema

(Mateo 7:13-14; 21:23)

²² Jesús pūwuru zromaza, pūwuru zakeza, berab'ari wāne miā ūrāg'a wāsia wāta Jerusalén pūwured'a. ²³ Maūne iab'auba mawūāsia: Nok'ó, ġzhārā wīkabei ēdrud'aika?

Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ²⁴ Pēwāsu ed'a wāūdua puerta pēūsud'e, muā marāā jaraya, bio maūne ed'a wā krīnanaīmina b'ed'a ēbaya. ²⁵ De zhibarita piradrue puerta serraburud'e marāta ewarad'e duanerā marābara puerta k'aīta trū mawūānaña: Nok'ó, दौरa ewadua. Mawūānaī izhara panaū mawūāña: Muārā k'awua ēā marā sāmbabemata. ²⁶ Mawūāi marābara mawūānaña:

Daira bu bawara nek'osid'a, baniā dosid'a, bura dai pūwurd'e miā ūrāg'asia. ²⁷ Maūne izhara mawūāña: Muā marāā jaraya, muārā k'awua ēā marā sāmbabemata, mu maēbara marā jōma āi wāūdua, marā bia ēā omiāta b'ea. ²⁸ Mawūāi mama tebūd'e jēgad'aya kid'a k'ōsesea. Mawūā jēgaira ūdud'aya Abrahamta, Isaacta, Jacobota, Daizezeba bed'eata jarabibarirāta jōma Daizezeta Nok'o maē ūdud'aya marā āi b'ukwad'e. ²⁹ Maū ewadera druazabemata zed'ape jewed'a nek'od'aya Daizezeta Nok'o maē. ³⁰ Maūnerā zhi zroma ēāta b'era zhi zromata duaneña, waya zhi zromata b'era zhi zroma ēāta duaneña.

Jesús jēgad'a Jerusalén k'area

(Mateo 23:37-39)

³¹ Maū ewadera fariseorāta ūkuru zed'ape Jesús mawūāsid'a: Namaūbara wārūā, bura rey Herodebara bea krīna numūā.

³² Mawūāī mawūāsia: Wāūdua, mobe maū usa pā kīrāk'a bia ēāta b'ua mawūāūdua: Muārā id'i nubid'a jai jurekua numuā, zhārā b'ebikua numuā. Aramaūne ewari ūbead'e jōbiya muā k'ārē oi b'ura. ³³ Murā id'i, nu, nungunu od'e wā Jerusalén wāta, Daizezeba bed'eata jarabibarira āirā bead'a ēbaera murā bead'aya Jerusalénne. ³⁴ Jerusalén, Jerusalén, marābara Daizezeba bed'eata jarabibarirā bea b'ea, mong'araba tab'ari bea b'ea marāma zok'akuaburura! Muā marā biod'e āba jure krīnasia eterreba zhi warrarāta i edre āba jurebari kīrāk'a, mawūāmina marābara krīnana ēbasia! ³⁵ Mawūē Daizezebara marā pūwūrura kenab'ariya. Muā marāā jaraya, marābara murā ūdud'a ēbaya ewarita zeyeed'a marāba mawūānaīta: Ibia jarad'aya Daizezed'eba urura.

Jesúsba b'ebid'a oro b'uta

14 ¹ Ēnaūbada ewade ewari ab'a Jesús nek'od'e wāsia fariseo nok'ota b'ū ded'a. Maūnerā fariseorābara kīrākuitasid'a. ² Maūne izhi kīrābita b'asia ūmakīrā oroba k'aya b'uta. ³ Jesús bed'eaburuta ūrāg'a Moiséd'e jarabadaa fariseorāā mawūāsia: ¿Zhārā b'ebisia b'uka ēnaūbada ewadera?

⁴ Mawūāī āzhira chupea k'ob'easia. Mawūē Jesúsbara k'ayara jidape b'ebipe wābisia. ⁵ Mobe āzhi fariseorāā mawūāsia: ¿Marānebemabara marā burrota marā pak'ata posod'e b'aera aramaūta jiraeda ēbaika k'ārē ob'e ēmina ēnaūbada ewadera?

⁶ Mawūāī āzhara k'ārē jarā b'ed'a ēbasia.

Trūbudad'ebema juwua jidaima

⁷ Jesúsbara ūdusia trūkuad'apead'ara sāwūā zhi zroma jewed'abarita juru jewed'adrua busita nek'oita, mawūē ne jarak'a mawūāsia: ⁸ Juwua jidaid'e buta iab'auba trūrā jewed'arārūā zhi zroma jewed'abari maē. Baucha awuru bu audre zhi zromata izha trūnata zeburud'era, ⁹ marā trūnabara zepe mawūāña: K'āma naūta jewed'abirua. Mawūāī bura perad'e jewed'aya zhi zroma ēāta jewed'abari maē. ¹⁰ Maūba buta trūbudad'era wāpe jewed'arua zhi zroma ēāta jewed'abari maē. Mawūārā bu trūnabara zepe mawūāña: Zerua jewed'ad'e nok'orā bawara. Mawūātrū bura bia jarad'aya bu bawara nek'o jewed'a k'ob'ebara. ¹¹ Bariduta zhi zromane b'ura zhi zroma ēāta b'eya, waya zhi zroma ēāne b'uta zhi zromata b'eya.

¹² Mawūāpe izhi trūnaā mawūāsia: Bua zhikota oburud'era trūkuarārūā bu bawara zhibiarāta, miā bu mebērāta, miā bu ūrerāta, miā bu k'aitabema bara b'eta. Bua trūrā maūrābara bura ab'arika trūbudaba ab'arika ne diad'aya. ¹³ Maūba bua zhikota oburud'era trūrūā zuburia b'eta, juwuata o jērūta dorrab'ari b'eta, wā b'e ēā b'eta, daub'errea b'eta. ¹⁴ Bura mawūārā sobia b'aya, āzhara bura k'ārē dia b'ed'a ēā, mawūāmina Daizezeba k'ārē diaya beud'ata piradrūbudad'e biarāta.

Ne jarad'a zhikota k'ābāēāneba

(Mateo 22:1-10)

¹⁵ Maūta ūrīpe izhi bawara jewed'a nek'o k'ob'eba ab'auba Jesús mawūāsia: Sobiaa zhi nek'oburura Daizezeta Nok'o maē.

¹⁶ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Ūmakīrāba zhikota k'ābāēā ope bio trūkuasia. ¹⁷ Nek'oita arababurud'era izhi nezok'ata zok'asia izha trūkuad'aa

mawũāmarēā: Zeudua, ya jōma arib'aesid'a. ¹⁸ Maūnerā jōmaūba wā b'e ēānebemata jarasid'a. Naarabemaba mawũāsia: Muārā druata edasia, maūta akud'e wāibara. Murā maūba zuburia bed'eaya murā wā b'e ēā. ¹⁹ Dewarauba mawũāsia: Muā juesoma edasia pak'a ūmene trajabibadata, mawũē trajabiga akuya. Murā maūba zuburia bed'eaya murā wā b'e ēā. ²⁰ Dewarauba mawũāsia: Murā aritiabai miā k'āisia, murā maūba wā b'e ēā. ²¹ Nezok'a jērūya zepe maūta k'awuabisia izhi nok'oa. Mawũē zhidekura kīrūpe izhi nezok'aa mawũāsia: Īñabasia puwurud'e ed'a wārūā o zromaza, o zakeza, aramaūne nāinu wedua zuburīa b'eta, juwuata o jērūta dorrab'ari b'eta, wā b'e ēā b'eta, daub'errea b'eta. ²² Maūta arib'aepe nezok'abara mawũāsia: Nok'ó, muārā bua jarad'a kīrāk'a arib'aea, mawũāmina wad'i ara nūmuā. ²³ Mawũāī nok'obara izhi nezok'aa mawũāsia: Puwurud'ebara āī wārūā o zromaza, o zakeza, mobe zhārā zaread'e ed'a zebigarua, aramaūne biramarēā mu dera. ²⁴ Muā marāā jaraya, muā naara trūkuad'abara miōba k'od'a ēā mu zhikora.

Zarea b'ua Cristo pēwāirā

(Mateo 10:37-38)

²⁵ K'abanata izhi bawara wāne puwūape mawũāsia: ²⁶ Iab'a muma zeburubara muta audre kuāg'aid'e b'ua, zhi zezeta, papata, kīmata, warrarāta, zhi mebērā zhūmakīrārāta, nawek'aurāta b'e k'āñabara, ari izhi k'āñabara muta audre kuāg'a ēburu mu pēwā b'uta b'u ēā. ²⁷ Iab'aua bebud'e basiid'u muta pēwā ēburu mu pēwā b'uta b'u ēā. ²⁸ ¿Marānebemaba de zromata okriñaburud'era jewed'a b'epe sōmbe gastaid'ebemane naara bia krīchabari ēka zhi nesid'ara erub'u k'awuaita ma pārāita? ²⁹ Maneburu bari drūdautu joukuape ma pārā ēā nūmuburud'era zhi akubudabara jōmaūba sewak'au b'ua abudata, ³⁰ mawũānaña: Ūmakīrā naūbara dera pārā jūdrusimina ma pārā b'e ēbasia. ³¹ ¿Reyta ab'arika rey ūme zhōne wāiburu jewed'a b'epe naara bia krīchabari ēka soldaorā diez milba zhōsia b'u k'awuaita jari izhima uru ūme soldaorā veinte mil bawara? ³² Zhō b'e ēburu jari wawara uruwed'a jarad'e zok'aya zhōna ēbaita. ³³ Aramaū kīrāk'a baridu marānebemata bia krīchape ne jōma kenab'ari ēburu mu pēwā b'uta b'u ēā.

Tā zhi kuyata jōburud'ebema

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Tā biga kīrāk'a b'eaita murā jipa pēwāūdua. Tārā biga, mawũāmina zhi kuyata jōrā, ¿k'ārēba kuyaipe? ³⁵ Mawũārā miā egoro poita, miā ne ud'e b'uita seri ēā, mawũē b'aribue panuā. Ne ūrī b'ubara maūta kīrākuita ūrīdua.

Oveja aduad'ad'ebema

(Mateo 18:10-14)

15 ¹ Jesús orrasid'a rey Romanebemaīta plata wid'ibadaba bioba dewaurā k'azhirua omiārāba izhi bed'ea ūrīnaita. ² Mawũē fariseorābara ūrāg'a Moisés'e jarabadabara jara mawũāsīd'a: Naūbara bia eda b'ua k'azhirua omiārāta, nek'o b'ua āzhi bawara.

³ Mawũē Jesúsbara ne jara mawũāsia: ⁴ ¿Marānebemaba oveja cien erub'uta ab'a aduara, zhi noventa y nueve drua drudrua tab'u maē āmaēpe aduad'ata

juru wā ēka ūduyeed'a? ⁵Ūduburud'era ikiwad'e jirab'ari edaya sobia. ⁶Deid'u jūēburud'era izhi bawara zhibiarāta āba jureya de k'aita b'e bawara, mobe mawūāña: Mū bawara sobiaudua muā ūdusi baera mū oveja aduad'ata. ⁷Muā marāā jaraya, aramaū kīrāk'a ūtrera audre sobiad'aya k'azhirua omiā ab'auba k'azhiruara āmaburuta Daizezeta pēwāburu k'area. Noventa y nueve biarāta Daizeze pēwā b'e k'āñabara.

Ne jarad'a moneda aduad'ad'eba

⁸¿Wūērāba moneda diez erub'uta ab'a aduara, ībīrā k'oape de barre kīrākuita juru ēka ūduyeed'a? ⁹Ūduburud'era wūērārā izhi bawara zhibiarāta de k'aita b'e bawara āba jurepe mawūāña: Mū bawara sobiaudua muā ūdusi baera moneda aduad'ata. ¹⁰Muā marāā jaraya, aramaū kīrāk'a āngelerā Daizezed'era sobiad'aya k'azhirua omiā ab'auba k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāburu k'area.

Ne jarad'a warraba plata gastad'ad'eba

¹¹Jesúsbara dewara mawūāsia: Ūmakīrāba erub'asia warrarā ūme. ¹²Tēābemaba zhi zezea mawūāsia: Zeze, murērā diadua bua k'ārē diai b'ura. Mawūāi dra ded'ekasia k'ārē diai b'ura. ¹³Maū tēā ewari dāārā ēāne tēābemane jōma nendope maū plataba wāsia drua wawaraid'u. Maīnu platara ewarad'e gastasia izha krīñane b'ud'e. ¹⁴Mawūā jōma ewarad'e gastaburud'e jarraba zromata b'aesia maū druad'era, mawūē jarrabad'e b'esia. ¹⁵Mawūē wāpe maū druad'ebemata b'u maē b'esia. Maūbara zok'asia meā izhi druad'e chīna akumarēā. ¹⁶Maūnerā izhara k'o krīña b'asia algarroba chīnaba k'o b'eta, mawūāmina miōba diad'a ēbasia. ¹⁷Mawūē izhikusa krīchaburuta mawūāsia: Trajabadata b'ebara mū zeze ded'ara zhiko ad'uba erub'ea, maūne nama murā jarraba beua. ¹⁸Murā wakusa mū zezema wāpe mawūāña: Zeze, murā k'azhirua oburua Daizeze kīrābita, bu kīrābita. ¹⁹Ya murā bu warra aid'e b'u ēā. Murā b'udua bure trajabadarā iab'au kīrāk'a. ²⁰Mawūā krīchape zesia zhi zezema. Wawarawed'a zhi zezeba ūdūi sozuburiāpe wāēbasia. Mobe oburape kīrāma nigasia. ²¹Maūne warrabara mawūāsia: Zeze, murā k'azhirua oburua Daizeze kīrābita, bu kīrābita. Ya murā bu warra aid'e b'u ēā. ²²Mawūāmina zhi zezebara izhi nezok'arāā mawūāsia: Wua audre biata jiraedad'ape jūbiudua. Anillota juwuad'e jūbiudua, albarca jērūne jūbiudua. ²³Pak'a zake boregueata wed'ape beaudua, nek'od'aya fiesta od'aya. ²⁴Naū mū warra beud'a kīrāk'a numanata zok'ai b'ua, aduad'ata ūdubuda. Aramaūne fiesta k'aud'a duanesia sobia.

²⁵Maūnerā warra nabema meā traja numasia. Jērūya zeburud'e de k'aita baburud'e ūrīsia ne za barab'uta, danza barab'uta. ²⁶Mawūē nezok'ata ab'a trūpe wid'isia k'ārē k'aud'a numeta. ²⁷Mawūē maūbara mawūāsia: Bu mebeata zesia, mawūē bu zezebara pak'a zake boregueata beabisia bia bika ib'ari baera. ²⁸Mawūāi maū k'area kīrūpe ed'a wā krīña ēbasia. Mawūē zhi zezera āi zepe zuburia bed'easia ed'a wāmarēā. ²⁹Mawūāi izhara panaū zhi zezea mawūāsia: Año bio baburua murā buita traja b'uta, bua jaraburura muārā arib'ae ēā numak'a. Maūta buara diak'a miā chivo zakesid'a muta sobiāira mū ūme zhibiarā bawara. ³⁰Maūne naū bu warra ib'aribara bu platara gastasia wūērārā jōmaūneta b'ema, maūta buara beabiburua pak'a zake boregueata.

³¹Mawūāi zhi zezebara mawūāsia: Warra, bura ewariza mu ūme b'ua, mawūē k'ārē murērā jōma burea. ³²Mawūāmīna fiesta od'aita bara basia sobiad'aita. Naū bu mebeara beud'a kīrāk'a nūmanata zok'ai b'ūba, aduad'ata ūdubudaba.

Ne jarad'a plata ewarad'e gastad'ad'eba

16 ¹Dewara Jesūsbara izha jurukwad'aa mawūāsia: Ūmakīrā bara b'ūba nezok'ata erub'asia ne akubarita, jarasid'a maūbara ewarad'e gasta nūmata izhi platara. ²Mawūē trūpe mawūāsia: ¿Bud'ebemata muā ūrībūrura k'ārēpe? Muāā jaradua bua ne aku nūmunebemata, bura wueta ne akubarita b'a ēā. ³Mawūāi ne akubarira izhikusa mawūāsia: ¿Muā k'ārēta oi baraba? Mu nok'obara jāriña mu ne aku b'ura. Traja ne k'oruiru muārā b'e ēā, ne wid'iira murā pera. ⁴Muā ya k'awuaburua k'ārē oira, k'awūārā mu ne aku b'ūta jāribudad'era zhārāba mu āzhi ded'a bia edad'aya. ⁵Aramaūta izhi nok'oa dewe b'eta ab'a ab'aud'e trūkua naarabemaa mawūāsia: ¿Mu nok'oa bura sōmbe dewepe? ⁶Mawūāi maūbara mawūāsia: Murā dewea galon mil olivo drag'ata. Mawūāi mawūāsia: Īnabasia jewed'ape naū k'artad'e b'ūtadua quiniento diai b'ūta. ⁷Mobeburu dewarua mawūāsia: ¿Bura sōmbe dewepe? Mawūāi maūbara mawūāsia: Murā dewea trigota cien bulto. Mawūāi izhara mawūāsia: Naū k'artad'e b'ūtadua ochenta diai b'ūta. ⁸Ne akubarita bia ēārā izhi nok'obara ibia jarasia mawūā k'ārē sāwūā oira bigaud'eba. Aramaūne naū ējūāne b'era zhārā sāwūā edaira audre bigauta b'ea Daizeze warrarā k'āñabara.

⁹Muā marāā jaraya: Marābid'a zhārā marā bawara zhibiarāta oudua mazha ne erub'eba, plata erub'eba, mawūārā maū jōburud'era b'aribid'aya Daizeze ūme b'ai jō ēā maē.

¹⁰Iab'aūba ne wīkata bia ora ne biosid'a bia oya. Iab'aūba ne wīkata bia o ēburu ne biosid'a bia o ēā. ¹¹Ne biata, platata marāba bia od'a ēburu, ¿Daizezebara marāā diaika wārīnu ne biata ūtre nūmurā? ¹²Ne izhid'eta Daizezebara diad'ata bia od'a ēburu, ¿izhara marāā diaika ūtre marāita erub'ura?

¹³Miōba nezok'abara zhibari ūme arib'ae nūma b'e ēā. Maneburu ab'a jurape ab'a kuāg'aya, o ab'a zhi zromane edape ab'a zhi zroma ēāne edaya. Aramaū kīrāk'a Daizezed'ebema arib'ae ēā platad'ebemata arib'ae nūmūbara.

¹⁴Fariseorāba maū jōma ūribudad'era biod'e plata kuāg'a b'eba sewak'au b'ua asid'a Jesúra. ¹⁵Mawūē Jesūsbara mawūāsia: Zhārā kīrābitara marā biarā kīrāk'a b'ea, mawūāmīna Daizezebara ūduk'awua b'ua marā sora. Zhārāba k'ābāēā ne biad'e erub'era Daizezebara krīña ēā.

Daizezeta Nok'od'ebema

¹⁶Ūrāg'ara Moisés'eta tab'ūta, Daizezeba bed'eata jarabibarīneta tab'ūta, tab'ua Juanba jarad'a bitabai. Mamaūba jara panuā Daizezeta Nok'od'ebemata, mawūē bio maūne ed'a wā krīña b'ea.

¹⁷Audre borekea nebaya bājāta, druata, mawūāmīna bed'ea ab'abid'a neba ēāba arimaē berab'ariya Daizezeba diad'a ūrāg'ara.

Jesūsba jarad'a kīma āmaīrā k'azhiruata

(Mateo 19:1-12; Marcos 10:1-12)

¹⁸Bariduba izhi wūērāta āmape awuruta k'āīburura k'azhiruata oya. Wūērā āmanapead'ata k'āīburusid'a k'azhiruata oya.

Bara b'ad'ad'ebema Lázarod'ebema

¹⁹Ūmakīrāta b'asia bara b'uta, zho b'id'a bazhia wua granateba, lino wua biaba. Ewariza fiesta o nek'o b'ura ob'asia uruzhiderrea. ²⁰Mañe zuburia b'uta b'asia Lázaro abadata, mañ puerta mañ jewed'a b'id'a bazhia kukuba bira b'uta. ²¹Bara b'uta nek'obari mañ zhiko jarra jurrzoad'ata k'o krīña b'id'a bazhia. Usarāta zepe burasē bazhid'a kukura. ²²Numune zuburia b'ura beuburud'era ángelerāba edesid'a Abraham b'u mañ. Numune bara b'usid'a beuburud'era wuag'asid'a.

²³Tebud'e zuburia k'ob'uba wawarauba ūdusia Abrahamta, Lázarosid'a ūdusia Abraham mañ. ²⁴Mawūē izhara nemi jīgua mawūāsia: Zeze Abraham, murā zobuburiarua, Lázarota zok'adua juwua jīwīni baniāne ū edape mu kīrāme kūrādrud'e zemarēā. Murā zuburia numuā nañ tebud'e. ²⁵Mawūāi Abrahambara mawūāsia: Warra, bura bia b'ad'ata bude barua, mañe Lázaro zuburia b'asia. Mawūāmina id'ira nañ nama sobia b'ua, mañe bura zuburia b'id'a. ²⁶Mawūā b'id'ad'e dazhirā ewara zromaba dra numuā, mañba namañba marāma wā krīñaburura wā b'e ēā, miā k'āmañba namaabid'a ze b'e ēā.

²⁷Mawūāi mawūāsia: Zeze Abraham, murā zuburia bed'eaya, mobera zok'adua mu zeze ded'a. ²⁸Muārā meberāta juesoma erub'ua, mawūē mañrāā jarad'e zok'adua, aramañe āzhisid'a zed'a ēbamarēā nama k'āwūā zuburia numu mañ. ²⁹Mawūāi Abrahambara mawūāsia: Ūrāg'a Moisésd'eta, ūrāg'a Daizezeba bed'eata jarabibarirāneta erub'ea, mawūē mañta ūrīnañbara. ³⁰Mawūāi izhara mawūāsia: Bari mañbara ūrīna ēā Zeze Abraham, mawūāmina beud'ata iab'a piradrūpe āzhima wārā, k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānañ. ³¹Mawūāi Abrahambara mawūāsia: Ūrāg'a Moisésd'eta, ūrāg'a Daizezeba bed'eata jarabibarirāneta ūrīna ēburu, ijāna ēbaya iab'a beud'ata piradruburusid'a.

Zhārāta b'aebiburud'ebema

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 ¹Jesúsbara izha jurukuaad'aa mawūāsia: K'azhiruad'e b'aebid'a ēā numairā ne ēā, mawūāmina, jDaizezebara pua k'awua oya zhārāta k'azhiruad'e b'aebiburura! ²Mawūē biga bak'ausia osidaud'e yuta tājūnape b'aribued'aita pusad'e, ab'a k'azhiruad'e b'aebii k'āñabara munebema ijā b'e za wīka ked'eta. ³Kīrākuita b'eaudua. Bu mebeaba buta bī ēā oburuba k'azhiruata ora ūrāg'arua, wueta mawūā o ēāta jarara, bed'ea ne ēāne edarua. ⁴Buta bī ēā onumuta ewarid'e k'azhiruata oma siete ora, aramañe buma ewarid'e zema siete zeburuta, wueta mawūā o ēāta jara dugue numunerā bed'ea ne ēāne edarua.

Daira soid'u b'eabirua

⁵Izha jurukuaad'abara Jesúa mawūāsīd'a: Daira soid'u b'eabirua.

⁶Mawūānañ Nok'o Jesúsbara mawūāsia: Mostaza ta wīka kīrāk'a marāta wīkabid'a soid'u b'eburu bakuru za numuā mawūā b'ed'aya: Étotodua, mobe pusad'e numane wārūā, mawūānañ marā bed'eara arib'aeya.

Nezok'aba oita b'ud'ebema

⁷¿Marānebemabara nezok'a ab'a erub'uta meā traja b'ad'ata o pak'a aku b'ad'ata zeburud'era, nek'oita jewed'arua aibuka? ⁸¿Awuaraburu mawūāi

ēka: Zhiko kewarabema odua, wua k'ābiape muta arib'aetadua, murā nek'obirua, baniā dobirua. Mobeburu buta nek'orua, baniā dorua ai ēka? ⁹¿Nezok'aara zhibia jibarika jaraburuta oburud'era? Mu krīchama mawūā ēā. ¹⁰Aramaū kīrāk'a marābid'a jarabudata jōma obudad'era mawūāūdua: Dazhirā bari nezok'ata b'ea, mawūē dazhirāba oita b'ad'atru osid'a.

Diez aid'aba b'eta nene ēā b'ekudad'a

¹¹Jesús Jerusalén pūwūrud'a wāta berab'arisia Samaria drudad'e, Galilea drudad'e. ¹²Maūne pūwūru zaked'e ed'a wāburud'era daucha zesia ūmakīrārā diez aid'aba b'eta, maūrā jīga k'opanepe, ¹³nemi jīgua mawūāsīd'a: ¡Jesús Miā Ūrāg'abari, दौरा sozuburiaru!

¹⁴Jesúsbara āzhi ūdui mawūāsia: B'ekuata ūdud'amarēā wānape sacerdoterāā akubiudua.

Mawūāi āzhira wāne nene ēā b'ekuasias.

¹⁵Mawūē āzhi ab'auba mawūā izhi b'eburuta ūdui, nemi jīgua Daizeze ibia jara jērūya zepe, ¹⁶Jesús jērū k'aita egoroma kīrā b'arru ju k'ob'esia zhibia ji. Maū Samariad'ebema basia. ¹⁷Jesúsbara mawūāsia: ¿Diez ēka nene ēā b'ebudara? ¿Zhi nuevra sāma k'ob'e? ¹⁸¿Jērūya zepe Daizeze ibia jaraburuka naū judío ēāburu?

¹⁹Mobe mawūāsia: Piradrupe wārūā. Buzhi soid'u k'ob'uba ēdruburua.

Zeid'ebema Daizezeta Nok'od'ebemata

(Mateo 24:23-28, 36-41)

²⁰Fariseorābara Jesúa wid'isid'a Daizezeta Nok'od'ebema sōmbed'e zeita, mawūē panaū mawūāsia: Daizezeta Nok'od'ebema ze ēā dajada ūdu. ²¹Miā mawūāna ēā: Za b'ua, o zawa b'ua ad'a ēā, Daizezeta Nok'od'ebema b'uba marāne ed'a.

²²Mobe izha jurukudad'aa mawūāsia: Ewarita zeya zuburiad'aita, maūnerā marābara mu Beubari Bape b'ad'ara ewari ab'abid'a ūdu krīnanaña, mawūāmina ūdud'a ēbaya. ²³Maūnerā mawūānaña: Za b'ua, zawa b'ua ad'aya. Maūnerā wārāūdua, miā pēwārāūdua. ²⁴Ba pureaburud'e bājāta ūnabari kīrāk'a dajada zeya mu Beubari Bape b'ad'ata zeburu ewadera. ²⁵Mawūāmina naara biod'e zuburiaya, seribid'a ēbaya zhārā id'i ewade b'ebara. ²⁶Noé ewade berab'arid'a kīrāk'a berab'ariya mu Beubari Bape b'ad'ata zeburu ewadera. ²⁷Nek'o, baniā do, miā k'āi b'ed'e Noé ed'a wāsia jāba zromane. Maūne do birupe doba beakuasia jōma. ²⁸Aramaū kīrāk'a berab'arisia Lot ewadera. Nek'o, baniā do, ne eda, ne nendo, ne u, de o b'easia. ²⁹Maūne Sodoma pūwūrud'eba Lot āi wāsi ewadera, bājāneba jurzoasia tebūta azufreed'a, maūba beakuasia jōma. ³⁰Aramaū kīrāk'a berab'ariya mu Beubari Bape b'ad'ata zeburud'era.

³¹Maū ewadera de ūrū k'ob'ubara ded'a ne erub'ura ud'ub'aepe jiraedad'e wārārūā. Meā k'ob'ura aramaū kīrāk'a deid'u zerārūā. ³²Bude baudua sāvūānata Lot kīma. ³³Iab'auba izha ne erub'utru bia nūmabiya b'ura aduaya, mawūāmina mu k'area adubira ēdraya.

³⁴Maū marāā jaraya, maū dīamasera ūme kud'ad'e k'āi panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña zhi arib'aema ēāta. ³⁵Wūērārā ūme neb'a panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña. ³⁶Ūme meā panūta ab'a edeya, ab'a āmaēña.

³⁷Mawūāi panaū mawūāsida: ¿Nok'ó, maū sāma mawūā berab'ariipe?

Mawūānaī izhara mawūāsia: Ne beuma tab'ura k'awuabada āk'oso pouga numba. (Mu zeburura aramaū kīrāk'a k'awuad'aya.)

Ne jarad'a pēdrad'eba dewara nok'od'eba

18 ¹Jesúsbara ne jarak'asia ewariza zhiwid'ii barad'ebemata poea ēā. ²Maūta mawūāsia: Pūwūrud'e nok'ota b'asia bed'eata araa obarita, Daizeze wawi ēbasia, miā zhārā wawi ēbasia. ³Ab'au pūwūrud'e b'asia wūērā pēdrata, maū izhima zeburūza mawūā b'asia: Murā k'arebarua mu jura b'u juwuad'eba. ⁴Izhara arib'ae kriña ēā b'uta ewari bio basia, mawūāmina maū tēā izhikusa mawūāsia: Muārā Daizezera wawi ēmina, miā zhārā wawi ēmina, ⁵naū wūērā pēdra miāsēā numba muārā k'arebaya, maneburu baridua duge numta muārā zrog'a ēbaya.

⁶Maūta jarape Nok'o Jesúsbara mawūāsia: Ūrīūdua nok'o bia ēābara k'asia ad'ata. ⁷¿K'ōbe Daizezebara k'areba ēka izha jurukuad'ata izhaa b'ia b'eburu ewarid'e, diamase? ¿Dāārā baika panuīrā? ⁸Muā marāā jaraya, k'adruabai k'arebakuaya. Mawūāmina mu Beubari Bape b'ad'ata zeburud'era, ¿mawūā soid'u b'era ūduika naū druad'era?

Ne jarad'a zhārā ūmeneba

⁹Ūkuru āzhikusa biata b'eba awururāta yarebai eda b'ed'ebemata Jesúsbara ne jara mawūāsia: ¹⁰Ūmakīrā ūme wāsida Daizeze ded'a ewara maē zhiwid'id'e, ab'ara fariseo basia, dewarabemata rey Romanebemaīta plata wid'ibari basia. ¹¹Fariseora ūta numepe zhiwid'i ari izhita jara mawūāsia: Daizeze, muā buaa zhibia jiya murā zhārā kīrāk'a b'u ēāba, zhārā b'ea nezrugamiāta, bia ēāta, kīma ēāta eruk'āimiāta. Murā miā naū za rey Romanebemaīta plata wid'ibari kīrāk'a b'u ēā. ¹²Murā nek'o ēā zhiwid'i b'id'abaria, maūta semanane oma ūme obaria, diez b'uta ab'a buaa dia b'ua jōma muā jidaburura. ¹³Waya rey Romanebemaīta plata wid'ibarira wawara numepe miā ūtaa akū kriña ēbasia, awuaraburu trūā neāchi mawūāsia: Daizeze, murā sozuburiarua, murā k'azhirua omiā. ¹⁴Muā marāā jaraya, maū bed'ea ne ēā ded'aa wāsia dewarabema k'āñabara. Bariduta zhi zromane b'ura Daizezebara zhi zroma ēāta b'uya, waya zhi zroma ēāne b'uta zhi zromata b'uya.

Jesúsba ibia jarad'a wūāwūārāta

(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Wūāwūārāta Jesúsma wesid'a ibia jara tōb'arikuamarēā, maūta izha jurukuad'aba ūdud'ai kēāsida. ¹⁶Mawūē Jesúsbara trūkuape mawūāsia: Wūāwūārā muma idu zebiudua, bueamarāūdua, naūrāne kīrāk'a izhi krīcha b'etru Daizezeta Nok'od'ebema. ¹⁷Muā wārīnu marāā jaraya, iab'aua Daizezeta Nok'od'ebemata wūāwūāne kīrāk'a krīcha ēburu maūnebemanerā ed'a wā ēā.

Kūrāta bara b'ad'a

(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Nok'oba Jesúa wid'i mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bura biata b'ua, ¿muārā k'ārēta oi barape Daizeze ūme b'ai jō ēāta jidaira?

¹⁹Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Buara murā k'ārēā biata jaraburu? Miōta biata b'ua ēā, awuaraburu biara ab'abai b'ua Daizezeta. ²⁰Daizezeba arib'aemarēā jara b'ura buara k'awua b'uta mawūā b'ua: Kīma ēāta eruk'āirārūā. Miā bearārūā. Nezrugarārūā. Zhārā ūrū sewa neburārūā. Wawiarua bu zezera bu papara.

²¹Mawūāi izhara mawūāsia: Muārā maū jōma arib'ae b'ua kūrā wed'auba.

²²Maūta ūrīi Jesúsbara mawūāsia: Buara wad'i ne ab'a arib'aeita wāēā b'ua. Bua ne erub'uta jōma nendope platara zuburia b'ea diadua, mawūārā ne biata erub'aya ūtre. Aramaūne zepe muta pēwādua.

²³Izha maūta ūrīi k'ābāēā sopuasiasia biod'e bara b'uba. ²⁴K'ābāēā sopuaburuta Jesúsba ūdui mawūāsia: ¿Daizezeta Nok'od'ebemane ed'ara borekea ed'a wāna ēā ne bio erub'era! ²⁵Aguja uriad'e camellota audre bia berab'ari b'eya bara b'uta ed'a wāi k'ānabara Daizezeta Nok'od'ebemane.

²⁶Maūta ūribudabara mawūāsia: ¿Bara b'usid'a mawūāburu k'aita ēdrupe?

²⁷Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Ēdruira zhārāitara boreke ēāta, ēdruibi b'eya Daizezebara.

²⁸Mawūāi Pedroba mawūāsia: Daibara ne daid'era āmaēnape buta pēwā b'ea.

²⁹Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, iab'auba deta āmaērā, zhibarirāta, mebērāta, wūērāta, warrarāta āmaērā, Daizezeta Nok'od'ebema k'area mawūā āmaērā, ³⁰id'i ewade audre jidaya, ewari tēā nūmaīta zaid'era jidaya Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

Jesúsba jarama ūbeata jarad'a izhi bead'aita

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹Jesúsbara doce izha jurukua'd'ata awuara jure edape mawūāsia: Dazhirā wārīze wā Jerusalén puwurued'a, aranaūne arimaē berab'ariya Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ata mu Beubari Bape b'ud'ebemata.

³²Murā chāb'arid'aya judiorā ēāta b'ea, murā āzhima sewak'au b'ud'eba ik'azhirua jarad'aya, dau id'od'aya. ³³Ud'ape bead'aya, mawūāmina ewari ūbead'e piradrūya beud'ata.

³⁴Āzhara maū sāwūāta k'awuad'a ēbasia, maū bed'eara sāwūāta k'awuad'a ēbaera mawūā jarak'aburura.

Daub'errea b'uta ne ūdubid'a

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵Jesús Jericó puwuru k'aita baburud'era, daub'errea b'uta o k'aita jewed'a b'asia nebari wid'i b'uta. ³⁶Maūne k'abanata berab'ari wāta ūrīi wid'isia k'ārē k'awuaita. ³⁷Mawūē jarasid'a berab'ari wāta Jesús Nazared'ebemata.

³⁸Mawūānāi nemi jīgua mawūāsia:

¡Jesús, bura rey David'eba uruta b'uba murā sozuburiarua!

³⁹Mawūāi na kuataiba kēasid'a chupeamarēā. Mawūāmina izhara wuaaburu nemi jīgua mawūāsia: ¡Bura rey David'eba uruta b'uba murā sozuburiarua!

⁴⁰Mawūē Jesús pi nūmepe jarasia wed'amarēā izhima, aramaūne zei wid'iburuta, ⁴¹mawūāsia: ¿Muā k'ārēta oita krīnape? Mawūāi izhara

mawūāsia: Nok'ó, muta ne údubirua. ⁴² Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Bura ne ūdu b'id'a, bura soid'u k'ob'uba ēdruburua. ⁴³ Audre ēāne ne ūdusia, mawūē k'aid'u tebasia Daizeze ibia jara. Zhārā jōmaūba maūta ūdud'ai ibia jarasid'a Daizezera.

Jesústa ūdu krīña b'ad'a Zaqueoba

19 ¹ Jesús Jericó pūwūrud'e ed'a zepe berab'ari wāta tebasia. ² Maūne Zaqueo abadata rey Romanebemaīta plata wid'ibada nok'ota bara b'uba, ³ ūdu krīña b'asia Jesús k'ai k'awuaita, mawūāmina k'abanaba b'e ēbasia wīka b'uba. ⁴ Mawūē na wāēbape akuīta bakurud'e ūtu wāsia mama berab'arii baera. ⁵ Jesús mama zepe ūtaa akūburud'e ūdui mawūāsia: Zaqueo, īñabasia ud'ub'aedua, mu id'ira ūnadruibara bu ded'a.

⁶ Mawūāi izhira īñabasia ud'ub'aepe bia edasia sobia. ⁷ Maūta ūdud'ape jōmaūba bī ēā jarasid'a, ūnadruita deid'u wāsi baera k'azhirua omiā maē. ⁸ Maūne Zaqueo ūta numepe Nok'o Jesús mawūāsia: Nok'ó, muā ne erub'uta ēsadra diaya zuburia ked'ea, muā ne iab'aud'eta zrugasiburū jērūya diaya kīmarē.

⁹ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Naū ded'abema id'i ēdrubuda naūsida Abrahambeba uruta b'uba. ¹⁰ Mu Beubari Bape b'ubara jurud'e zesia ēdrubiita aduad'ata.

Ne jarad'a plata diezdeba

¹¹ Maūta āzha ūri k'ob'ed'e Jesúsbara ne jarasia, maūnerā Jerusalén k'aita basi baera āzha jarasid'a Daizezeta Nok'od'ebema zeita aramaūta.

¹² Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Ūmakīrā zhi zromata drua āi wawara wāsia rey bape jērūya zeita. ¹³ Wāi nawed'a izhi nezok'arāta diez trūkuape plata waib'ua diasia diez minas, mobe mawūāsia: Naūba negocio oudua mu zeyeed'a. ¹⁴ Mawūāmina izhi druad'ebemabara jurade basia, mawūē zhārāta k'aid'u zok'asid'a mawūānamarēā: Daibara krīñana ēā naū dai rey baira.

¹⁵ Rey bape jērūya zeburud'era izhi nezok'arā izha plata ded'ekad'ata trūbigasia k'ārē negociota osid'a k'awuaita ab'a ab'auba. ¹⁶ Mawūē naara zeburubara mawūāsia: Nok'ó, bu mina ab'auba ganasia aud'u diez minas. ¹⁷ Mawūāi izhara mawūāsia: Biga, bura nezok'a biata b'ua, wīkata bia oburuba bura nok'ota b'aya pūwuru diez ūrū. ¹⁸ Dewara zeburuta mawūāsia: Nok'ó, bu mina ab'auba ganasia aud'u cinco minas. ¹⁹ Maūābid'a mawūāsia: Busid'a nok'ota b'aya pūwuru cinco ūrū.

²⁰ Dewara zepe mawūāsia: Nok'ó, bu mina za b'ua, muārā wuag'a erub'asia wua zaked'e. ²¹ Murā bu k'area perasia, buara plata jidaita zhārā zarea zok'a b'ua, aramaūne bura zhārā trajad'ad'eba plata jida wā. ²² Mawūāi reybara mawūāsia: Bura nezok'a biata b'u ēā, ari buzhi bed'ead'eba muā jaraya bura wāēāburua. Mobera buara k'awua b'asia murā zhārā zarea zok'abarita, aramaūne zhārā trajad'ad'eba plata jida wāta. ²³ ¿Mawūāta k'ārēā mu platara ed'a b'u ēbasi bancod'e? Mawūārā mu jērūya zeburud'era jidak'ausia bancod'eba ganaburuta. ²⁴ Mawūāpe kirābita k'ob'ea mawūāsia: Mina jārī edaudua, mobe diaudua mina diez erub'ua. ²⁵ Mawūāi āzhara mawūāsida: Nok'ó, izhara erub'ua mina diez. ²⁶ Mawūānāi mawūāsia: Muā marāā jaraya, zhi erub'uaara ed'a diaya. Mawūāmina zhi ne ēārā wīka erub'usid'a jārīña.

²⁷Mu jura b'eba mu āzhi rey baita krīnana ēāsīd'a naīnu weudua, mobe otatukuaudua mu kīrābīta.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸Maūta jarape Jesús na wāsia wārīze Jerusalén puwuruēd'a. ²⁹Puwuru Betfagē k'aita, Betania puwuru k'aita zeburūta, Olivo k'atuma abadaid'u zeburud'era Jesúsbara izha jurukwad'ata ūme zok'aburūta, ³⁰mawūāsia: Puwuru zakeid'u wāūdua jari kīrābīta tab'uid'u. K'āma ed'a wābudad'era ūdud'aya burro kūrāta jū nūmūta, maū wad'i miōba atauk'a, maūta ēnape weudua. ³¹Iab'auba wid'iburūta: ĶK'ārēā ēna k'opanū? ara, Nok'oba nesid'a, audua.

³²Mawūā zok'aburūta wābudad'era ūdusid'a izha jarad'a kīrāk'a. ³³Burro kūrā ēna k'opanūne zhibarirābara mawūāsīd'a: ĶK'ārēā ēna k'opanū?

³⁴Mawūānā āzhara mawūāsīd'a: Nok'oba nesid'a.

³⁵Aramaū ne wesid'a Jesúsma, mobe wua āzhīd'e āneb'ari panūta burro kūrāne ūrū k'ob'ud'ape Jesús b'aribisid'a. ³⁶Bia edabūdāta izhi wā maē zhārābara āzhīd'e wua āneb'ari b'eta ewarazoasid'a od'e. ³⁷Olivo k'atumaneba ed'aa wābari k'aita zebūdād'era, izhi pēwā b'eta k'abanarā jōma sobiabūdāba nemi jīgua Daizeze ībia jarasid'a, ne jōmaū biata oburūta ūdud'apead'a k'area. ³⁸Maūnerā mawūāsīd'a:

ĶIbia jarad'aya Reyta Daizezed'eba zeburūra, k'ōbebaira

Daizeze bawara adu-a b'eya ūtrera, izhira zhi zroma ūtrera!

(Salmos 118:25-26)

³⁹Maū k'area fariseorā ūkurubara k'abanane ed'auba mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, kēādūa bu pēwā b'era.

⁴⁰Mawūānā izhara panaū mawūāsia: Muā marāā jaraya, naūrāta chupead'ara, waya mong'arata b'ugadrud'aya.

⁴¹Aramaū ne Jerusalén k'aita zeburud'era aku maū puwuru k'area jēgaburūta, ⁴²mawūāsia: ĶBiga bak'ausia id'i ewade buabid'a k'awuasiburu bu k'aid'eba adu-a nūmaīnebemata! Mawūāmina maū buara k'awua ēāba ūdu ēā. ⁴³Bu ūrūbemata ewarita zeya, maūnerā bu jura b'ebara bura purrabūdāta bu aud'ura egorota kuad'aya, mong'arata k'arawad'aya, aramaūne purrad'ape bariduareba zuburia od'aya. ⁴⁴Būta bog'ozoa egorod'e b'aebībūdād'era zhārā bud'ebema jōma beakuad'aya. Aramaūne bud'ebema mong'ara ab'ari mong'ara ūrūbid'a k'ob'ud'a ēbaya. Mawūā od'aya buara k'awua ēbad'aba Daizezeba mu zok'ad'ata bu ēdrubid'e.

Jesúsba miti ēā od'a Daizeze deta

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵Jesús ed'a wāsia Daizeze ded'a ewara maē, mobe jōma āi jūrekuasia mama ne nendo b'eta ne eda b'eta. ⁴⁶Maūnerā mawūāsia: Naūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Mu dera zhiwid'ibada dea. Mawūā b'ud'era marābara nezrugamiārā de babi nūmuk'ārīna.

⁴⁷Jesús ewariza miā ūrāg'a b'asia Daizeze ded'a ewara maē. Maūnerā sacerdoterā nok'orāba, ūrāg'a Moisés'e jarabadāba, nok'orāba bea krīna b'easia. ⁴⁸Mawūāmina k'awuad'a ēbasia sāwūā bead'aita, jōmaūba izhi bed'eara kīrākuita ūrī b'eba.

Zareata Jesúsd'e

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 ¹Ewari ab'a Jesús Daizeze ded'a ewara maē zhārā ūrāg'a nūmūta bed'ea biata jarak'a nūmūne zesid'a sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata nok'orā bawara. ²Mobe bed'eabudata mawūāsida: Daia jaradua, ¿k'aiba obi b'u bua ob'ura? ¿O k'aiba diasi k'āwūā zarea nūmaīrā?

³Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muābid'a marāā wid'liya, panuūdua. ⁴Zhārā buru k'oemarēā Juan, ¿Ūtrebemaba zok'asika o zhārāba?

⁵Mawūāi āzhirāinu mawūāsida: Dazhirāba Ūtrebemaba zok'asia ad'ara, ¿mobera k'ārēā ijāna ēbasi aya? ⁶Dazhirāba zhārāba zok'asia ad'ara, dazhirā zhārā jōmaūba mong'araba b'ata jidad'aya k'awua b'e baera Juan Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ad'ata.

⁷Āzhara panaūbudata k'awuad'a ēā asid'a k'aiba zok'ad'ara. ⁸Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Muābid'a marāā jara ēā k'aiba obi b'ura muā ob'ura.

Uvad'e trajabadata bia ēāta b'ead'a

(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹Maū tēā zhārā k'ob'ea ne jarak'a mawūāsia: Ūmakīrāba uvata upe uvad'e trajabadaa arrendasia, mobe āi wāsia ewari dāārēēna. ¹⁰Uva b'uabada ewade nezok'ata zok'asia uvad'e trajabadama, diad'amarēā uva izhaa diad'ai b'uta. Mawūāmina uvad'e trajabadabara jirachi jidasid'a, aramaūne buesid'a juwuaawa. ¹¹Wakusa zok'asia nezok'a awurūta, maūsida jirachi jidasid'a, ik'azhirua jarasid'a, aramaūne buesid'a juwuaawa. ¹²Wakusa zok'asia nezok'a zhi ūbeata. Āzhara maūsida āi juretasid'a pugabi.

¹³Mawūē uva zhibaribara izhikusa mawūāsia: ¿Muā k'ārēta oi baraba? K'ōbera muārā zok'aya mu warra muā kuāg'ata, baucha izhi ūdubudad'era wawiad'aya. ¹⁴Mawūāmina uvad'e trajabadabara ūdud'ai āzhirāinu mawūāsida: Ne zhi zezed'era naūba jidaya, mawūē bead'aya, izha jidaita b'ura aramaūne dazhirāba jidad'aya. ¹⁵Aramaūne uvad'ebara āi juretaad'ape beasid'a. ¿Aramaūnerā uva zhibaribara sāwūā okuaīpe? ¹⁶Wāpe uvad'e trajabadara beakuaya, mobe izhi uvara chāb'ariya awururāā. Zhārā k'ob'ebara maūta ūrīnāi mawūāsida: ¿Maūnebara दौरा Daizezeba k'arebaid'e b'ua!

¹⁷Mawūānāi Jesúsbara āzhi akū mawūāsia: ¿Mobera k'ārēpe aramaū kīrāk'a mu seribid'a ēānebemata zhi b'umarā?:

¿Jara b'u ēka de obadaba mong'ara seri ēāne b'ud'apead'ara wag'auta b'esita? (Salmos 118:22)

¹⁸Iab'a maū mong'ara ūrū b'aera b'ug'uzoaya, maū mong'arata iab'au ūrū b'aera naūsāña.

Rey Romanebemaīta plata diabadad'ebema

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹Sacerdoterā nok'orābara ūrāg'a Moisés'd'e jarabadabara aramaūta jida kīrīnasid'a mawūā ne jaraburubara āzhita jaraburuta k'awuabudaba. Mawūāmina wawiasid'a zhārāta.

²⁰Mawūē zhārāta zok'asid'a Jesúa biarā kīrāk'a bed'ead'amarēā, aramaūne wēāē bed'eabid'ape chāb'arid'aita nok'o Roma bid'ata b'ua. ²¹Mawūē maūrābara

wid'i mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, daiba k'awua b'ed'era bua jara b'ura bu ūrāg'ara jipa b'ua, buara miōta awuara eda ēā, awuaraburu Daizeze ota jara b'ua wārāne. ²² ¿Dazhirābara diasia b'uka rey César plata diabadara, o b'e ē?

²³ Jesúsbara k'awuasiasia āzhara bī ēā oita k'ob'eta, mawūē mawūāsiasia: ¿Mūrā k'ārēā wāēābid'aita k'opanū? ²⁴ Muāā ūdubiudua monedata. ¿Naūnerā k'ai zata nūmū, k'ai trūta b'u nūmū?

Mawūāī panaū mawūāsīd'a: Césard'ea.

²⁵ Mawūānāī Jesúsbara mawūāsiasia: Césard'era César diaudua, Daizezed'era Daizezea diaudua.

²⁶ Aramaūne wāēā bed'eabi b'ed'a ēbasia zhārā daid'ura, awuaraburu akudruape bia panaūburuba chupeasid'a.

Beud'ata piradrud'aid'ebema

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Maūne saduceorāta ūkuru zesid'a, maūrābara jara b'ea beud'ara piradru ēāta, mawūē wid'i, ²⁸ mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, Moisébara dazhirāita b'ud'ata mawūāsiasia: Iab'au mebeata wūrā erub'ud'e beuburuta warrarāta āmaē ēburu, maū wūrā zhi mebeaba edaibara, aramaūne zhi mebea beud'ata warrarā barabiya. ²⁹ Mebērāta siete pāina bazhia, nabemata miā k'āipe beusia warrarā ne ēā. ³⁰ Zhi ūmeba k'āipe maūsīd'a beusia warrarā ne ēā. ³¹ Zhi ūbeaba k'āisia. Mawūā k'āisīd'a āzhi siete jōmaūba, aramaūne beukuasia warrarā āmaēna ēā. ³² Nūmune beusia wūrāsīd'a. ³³ Beud'ata piradrubudad'era, āzhirānebebabara sāūba izhi wūrā baipe mawūā sieteba āzhi wūrā babid'apead'ara?

³⁴ Mawūānāī Jesúsbara panaū mawūāsiasia: Naū ējūāne b'era miā k'āibada.

³⁵ Mawūāmina Daizezeba ūtre b'eabigaita beud'ata piradrubudad'era miā k'āina ēā. ³⁶ Mobebaira wueta beud'a ēāba āngelerā kīrāk'a b'eaya, Daizeze warrarāta b'eaya beud'ata piradrubudaba. ³⁷ Beud'ata piradrud'aid'ebema Moiséba k'awuabid'ata uruta nūmana maēbara jara b'ua Daizezera Abraham Zhibarita, Isaac Zhibarita, Jacobo Zhibarita. ³⁸ Aramaūnerā Daizezera beukuad'a Zhibari ēā, awuaraburu zok'ai b'e Zhibaria, izhima maūrā jōma zok'ai b'ea.

³⁹ Mawūāī ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba ūkuruba panaū mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, buara bia jaraburua.

⁴⁰ Mawūānape wueta k'ārē wid'id'a ēbasia.

¿K'aid'eba uru zhārā Ēdrubira?

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Mobeburu Jesúsbara mawūāsiasia: ¿Zhārābara jara panuka zhārā Ēdrubira David'eba uruta? ⁴² Davidbara Salmo librod'e mawūāsiasia:

Daizezebara mu Nok'oa mawūāsiasia: Mu juwua araare jewed'arua,

⁴³ bu jura b'eta muā bu jērū edre b'ūyeed'a.

(Salmos 110:1)

⁴⁴ Davidba mawūā izhi Nok'oa ad'ara, ¿sāwūā bari k'āwūta izhid'eba uruta b'aibe?

Ūrāg'a Moiséd'e jarabadad'ebema

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ Zhārābara jōmaūba ūrī k'ob'ed'e Jesúsbara izha jurukuad'aa mawūāsiasia:

⁴⁶ Kīrākuita b'eaudua ūrāg'a Moiséd'e jarabada k'area, zhi zromane

tebaita wua eid'u drasoa jũ teba krĩnadea, āzhi wawia salud'aita krĩnadea p̄w̄urud'e k'abana maērā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krĩnadea de zhi jurebada n̄me maērā, nok'orāta jewed'abari maē jewed'a krĩnadea nek'od'e tr̄ubudad'era. ⁴⁷Deta wũērārā p̄drarāneta jāri b'ea, mobe zhārāma bia n̄maĩta dāārā zhiwid'ibada. Mañneba maūrā Daizezebara audre pua k'awua oya.

Wũērā p̄draba ofrenda diad'a

(Marcos 12:41-44)

21 ¹Jesúsbara ūdusia bara b'e bioba plata ed'a kenab'ari k'opan̄ta ofrenda kenab'aribada maē. ²Dewara ūdusia wũērā p̄dra k'ābāēā zuburia b'uba moneda zakerāta ūme ed'a kenab'aribur̄ta. ³Mawũē mawũāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Naū wũērā p̄dra zuburia b'ubara jōmaū audre ed'a kenab'aribur̄ua. ⁴Wuaabemabara ofrenda Daizezeitara ed'a kenab'arib̄da plata aud'ubemata, mawũāmina naū wũērābara zuburia b'ud'e jōma ed'a kenab'aribur̄ua izhi nek'oita erub'ad'ata.

Daizeze de ārīnañebema

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵Ūkur̄ba jara k'opanasia Daizeze dera bi-ia on̄m̄ta mong'ara bi-ia ked'eba, ne bi-ia ked'eta diad'apead'aba, mañne Jesúsbara mawũāsia: ⁶Marāba naū aku k'ob'ed'ebema ewarita zeya, mañnerā mong'ara ab'ari mong'ara ūr̄ubid'a k'ob'a ēbaya ārīb̄udaba.

Sāwũāñebema ējūā jōi nawed'a

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

⁷Mawũāi wid'i mawũāsid'a: Miā Ūrāg'abari, ḡsōmbed'epe Daizeze deta mawũā ārīnaīrā? ḡSāwũāīpe maūta arimaē berab'ariira?

⁸Mawũānaī Jesúsbara mawũāsia: Kīrākuita b'eaudua miōā zhi sewabid'a ēbaita, n̄m̄ne bio sewata m̄neba zeb̄udabara mawũānaña: Murā zhārā ēdr̄ubia, ējūā aduaira k'aita basia. Mañnerā maūrāta p̄wārāūd̄ua. ⁹Marābara ūrīnaña zhōta, nok'o bawara zhō n̄meta, mañnerā perarāūd̄ua, naara mawũā berab'ariibara, mawũāmina wad'i ēbaya ewari n̄m̄ta jōīrā.

¹⁰Dewara mawũāsia: Drua tab'eta drua awur̄ta tab'e bawara zhōnaña, nok'orāta nok'orā awur̄u bawara zhōnaña. ¹¹Menajacha n̄meña ējūā ureta, baridu maē n̄meña jarrabata puata. Dazhi perata ūdud'ak'a zromata ūdud'aya bājāne.

¹²Mawũāmina maū jōmaū nawed'a marā jidakuad'aya, marā zuburia od'ai k'area p̄wānaña. Marā chāb'arid'aya de zhi jurebadata n̄me maē, cárcel n̄me maē. Marā eded'aya reyrā kīrāb̄ita, nok'orā kīrāb̄ita m̄u k'area. ¹³Aramañne marābara m̄nebemata jarad'aya. ¹⁴Sod'e k'ob'ūudua nawed'a krīchad'a ēbaita sāwũā panañnaīta mazhikusa zhi k'arebaita. ¹⁵Muābur̄u marāā diaya bed'eata, krīchata, mañnebema āña panaña ēbaya miā mawũā ēāta jarad'a ēbaya marā jura k'ob'ebara. ¹⁶Marā chāb'arid'aya ari mazhi zhibarirāba, mazhi mebērāba, mazhi ūrerāba, mazhi bawara zhibiarāba. Marānebema ūkur̄u beakuad'aya. ¹⁷Jōmaūba marā jurad'aya m̄u k'area. ¹⁸Mawũāmina marā burud'ebema miā bud'a ab'abid'a adua ēā. ¹⁹Zuburiata zrog'a b'ed'e ēdr̄ubid'aya mazhi jawurera.

²⁰ Jerusálén pūwūrta soldaorāba pūrrabūdata ūdubudad'era, k'awuaudua ārīnaīta arabata. ²¹ Mobebaira Judea druad'e b'era merū wāēbaudua k'atumaēna. Jerusálénne b'era āi wāūdua, meā b'era ed'a zerāūdua. ²² Maū ewadera Daizezebara zuburia okuaya, aramaūne jōma arimeā berab'ariya maūēnabemata zhi b'umata. ²³ B'io'g'oa b'era, wūāwūā jud'ebema erub'era zuburiad'aya maū ewadera! Aramaūne puata k'ābāēā nūmeña druad'e, aramaūne Daizeze kīr ūbita nūmeña Jerusálén ūrū. ²⁴ Ūkuru kuchoba bead'aya, ūkuru jidad'ape druaza eded'aya. Aramaūne Jerusálén judforā ēāba edre erubarab'aya Daizezeba b'ud'a ewarita arabayeed'a.

Jesús zeid'ebema

(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)

²⁵ Neid'a ūdud'aya ūmadauta, jed'ek'ota, chīdau jizoa nūmūta. Druad'era zhārā pera k'awua ēā jirpaneña pusata bomatu b'ae nūmū jīguaba. ²⁶ Zhārā peraba nomadrud'aya druā sāwūā berab'ariita k'awuad'a ēāba, ne zarea zromarāta bājānebema pūruderread'aya. ²⁷ Mobeburu ūdud'aya mū Beubari Bape b'ad'ara jārārāne uruta zarea bara k'ābāēā kīrāwārēā. ²⁸ Mawūā berab'ari busad'ewad'era wānigauaudua, mobebaira marā ēdruira k'aita basia.

²⁹ Dewara ne jarak'a mawūāsia: Akaudua bakuru higerata, jōma bakuru nūmeta. ³⁰ Wikubūdata ūdubudad'era marābara k'awuabada poag'a k'aita bata. ³¹ Aramaū kīrāk'a mawūā berab'ari busad'ewata ūdubudad'era k'awuaudua k'aita bata Daizezeta Nok'od'ebemata.

³² Muā wārīnu marāā jaraya, zhārā b'era neba ēwed'a muā jara nūmūrā jōma arimaē berab'ariya. ³³ Bājā, druā nebaya, mawūāmina mū bed'eara bari neba ēā.

³⁴ Mazhikusa kīrākuita b'eaudua, mazhi soba krīñane b'earāūdua, ituaba beu b'earāūdua, naū ējūānebemata krīcha b'earāūdua. Mobed'eba murā aritiaud'e marā ūrū ze ēbaya jari ewadera. ³⁵ Murā zeya druad'e zhārā b'e jōmaū ūrū. ³⁶ Mawūē kīrākuita b'eaudua, baridu ūmadaud'e zhiwid'i b'eaudua, aramaūne ēdrud'aitru b'eaudua ne bio mawūā menajacha busad'ewaid'era. Mawūārā k'ārēā perad'ai ne ēā k'ob'eaya mū Beubari Bape b'ad'a kīrābita.

³⁷ Jesús ewarid'era miā ūrāg'a b'asia Daizeze ded'a ewara maē. Diamasera wāpe chub'e b'asia k'atuma Olivo abada maē. ³⁸ Diaped'ara zhārā jōma izhima ze b'easia izhi ūrāg'ata ūrīnaīta Daizeze ded'a ewara maē.

Krīcha jurud'apead'a Jesús bead'aita

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

22 ¹ K'aita bata nūmasia fiesta pan ne oreguea ne ēā k'obadata, maūta jarabada Egiptod'eba ēzoad'ata krīchabadata. ² Sacerdoterā nok'orāta b'era ūrāg'a Moisés'd'e jarabadata b'era krīcha juru b'easia Jesús sāwūā bead'aita, āzhara wawia b'e baera zhārā b'eta.

³ Maūne ātōmiāta ed'a wāsia Judad'e, ijaramiā trūta Iscariote basia. Jesúsba jurukwad'ata maūta zhi doce basia. ⁴ Maūta wāpe sacerdoterā nok'orā bawara, Daizeze de akubada nok'orā bawara bed'easia Jesús sāwūā chāb'arikuaita. ⁵ Mawūē āzhira sobiad'ape jarasid'a plata diad'aita. ⁶ Izhara ijāpe kīrākuita b'esia sāwūā chāb'arikuaita zhārāba k'awuad'a ēāne.

Zhiko od'apead'a Jesúita

(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30)

⁷Ewari arabasia pan ne oreguea ne eã k'obadata, maũnerã oveja zaketa bea bazhid'a Egiptod'eba êzoad'ata krícha k'od'aita. ⁸Maũne Jesúsbara Pedrota Juanta zok'aburuta mawũasia: Egiptod'eba êzoad'ata krícha k'obadata od'e wãudua k'od'aita.

⁹Mawũãĩ āzhara mawũasid'a: ¿Buara sãma od'aita krĩnape?

¹⁰Mawũãĩnã izhara mawũasia: Pwurud'e marã ed'a wãbudad'era ũmakĩrãta daucha zeya zok'od'e baniã ak'ob'uta. Maũ k'aid'u wãudua deid'u bayeed'a. ¹¹Mobe zhidekua mawũãudua: Miã Ūrãg'abariba mawũasia: ¿Kud'a sãma b'u Egiptod'eba êzoad'ata krícha k'obadata muã mama k'oira muã jurukwad'a bawarauba? ¹²Izhara marãã ũdubigaya kud'a ũrũbema kud'a zromata zhi ara omata, mama zhiko oudua.

¹³Mawũãĩ wãbudad'era izha jarad'a kĩrãk'a ũdusid'a. Mawũẽ osid'a Egiptod'eba êzoad'ata krícha k'obadara.

¹⁴Nek'oita arababurud'era Jesús nek'oita jewed'asia, izhi bawara jewed'asid'a izha zok'akwad'ata b'esid'a. ¹⁵Maũnerã mawũasia: ¿Naũ k'ãwũã Egiptod'eba êzoad'ata krícha k'obadata muãrã marã bawarauba k'o krĩña b'asia mu zuburiã nawed'a! ¹⁶Muã marãã jaraya, muãrã wueta k'o eãta arib'ae nũmeburud'eburu k'oya Daizezeta Nok'o maẽ.

¹⁷Mobe buru vino copad'e jiraedape maũbari Daizezea zhibia jipe mawũasia: Naũta doudua, mazhirãĩnu jed'eka doudua. ¹⁸Muã marãã jaraya, muãrã naũ vino wueta do eãta doya Daizezeta Nok'o maẽ.

¹⁹Mobe buru pan jiraedape maũbari Daizezea zhibia jipe b'ũape ded'ekaburuta mawũasia: Naũ mu k'akuata marãbari chãb'ariya, naũta k'ãwũã o b'eaudua muta krĩchabudata.

²⁰Ab'arika oburuta nek'ope vino copad'e jiraedape mawũasia: Naũ vino copad'era Daizezeba zhãrã ědrũbiid'ebemata zhiwid'ita nũmeña mu wad'eba, murã marãbari wa erezoaya. ²¹Muta chãb'ariira mu ũme āba nek'o k'ob'ua. ²²Wãrãnebai mu Beubari Bape b'ura sãwũã berab'arii b'ud'e berab'ari wã, ¿mawũãmina zuburiaya mu chãb'ariburura!

²³Mawũãĩ āzhirãĩnu bed'easid'a āzhirãnebemabara k'aiba mawũã oita.

Zhi zroma zhãrã arib'ae b'uta

²⁴Āzhirãĩnu bed'easid'a āzhirãnebemabara k'aita zhi zroma k'awuaita. ²⁵Maũne Jesúsbara mawũasia: Naũ ějũãne reyrãta b'ebara zhãrã āzhi edre erunumeã, mawũã zhãrã ũrũ nũmerã jarabada biata obadata. ²⁶Mawũãmina marã mawũã b'earãũdua, awuaraburu marãnebemata zhi zromata b'ura zhi zroma eãne b'aibara. Nok'ota b'ura nezok'a kĩrãk'a b'aibara. ²⁷¿Sãũta zhi zromape nek'oita jewed'abarita o zhãrã nediabarita? ¿Nek'oita jewed'abarita zhi zroma ěka? Mawũãnerã murã marãne ed'a b'ua nezok'a kĩrãk'a.

²⁸Marã mu bawara b'ea mu bĩ eã o b'eid'u. ²⁹Mawũẽ muãrã nok'ota b'ũkuaya mu Zezeba muta nok'ota b'ud'a kĩrãk'a. ³⁰Aramaũne marã nek'od'aya baniã dod'aya muta Reyta b'u maẽ. Maũnerã marã bugue chub'ed'e nok'ota jewed'ad'aya k'awua od'aita Israel warrarã doced'ebemata.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita*(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)*

³¹Dewara Nok'o Jesúsbara mawūāsia: Simón, Simón, ātōmiābara marā wid'isia soid'u k'ob'ei k'awuaita jārāweita trigo kīrāk'a. ³²Mawūāmina murā bu bari Daizezea zuburia bed'easia, munebema ijā b'uta kenab'ari ēbamarēā. Mawūē buta wakusa mu pēwāburud'era jipa nūmeāita k'arebarua buzhi mebērāta.

³³Mawūāi izhara mawūāsia: Nok'ó, murā bari bu ūme cárceld'e ed'a wāita b'u ēā, awuaraburu bu ūme beuisid'a b'ua.

³⁴Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Pedro, muā bua jaraya, gallo id'ira beru ēbaya bua mu ūduk'ata jarama ūbea jar ēwed'ara.

Zūbita, wūābita, kuchota jarad'a

³⁵Tēāne Jesúsbara āzhaa mawūāsia: Muā marāta zūbi ne ēā, wūābi ne ēā, sandalia ne ēā zok'asid'era, ¿marā ne wāēāsīd'ak'a?

Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Miā k'ārēta wāēāna ēbasia.

³⁶Mawūānāi mawūāsia: Id'ira zūbi erub'ubara ataurua, wūābisid'a ataurua, kucho ne ēā b'ubara buzhi wuata nendope edarua ab'a. ³⁷Muā marāā jaraya, munebemata wad'i arimaē berab'arii bara zhi b'umata mawūā b'uta: Ab'arika edasid'a bia ēā omiārā bawara. Aramaūne munebemata b'u tab'ura arimaē berab'ariya.

³⁸Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Nok'ó, kucho ūme za b'ua.

Mawūānāi izhara mawūāsia: K'āūba.

Jesús zhiwid'id'a Getsemaníne*(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)*

³⁹Mobeburu izhi wā k'awa b'u kīrāk'a wāsia Olivo k'atumaīnu, maūnerā izha jurukwad'asid'a wāsīd'a k'aid'u. ⁴⁰Maīnu jūēburud'era mawūāsia: Zhiwid'iudua wāēāna ēbaita.

⁴¹Mobe izhira āzhi maēbara arajīga wāpe sāk'ok'od'e k'ob'epe zhiwid'iburuta, ⁴²mawūāsia: Zeze, buma bigaburu murā zuburiabirārūā, mawūāmina arib'aerārūā muā krīñata, awuaraburu arib'aedua buzha krīñata.

⁴³Maūne ángel ūtrebemata zhi ūdubisia zareata diaita. ⁴⁴Mawūē sopua k'ob'uid'u zhiwid'isia audre zarea. Maūnerā izhi juara wa kīrāk'a waib'ua erezoasia b'ae busita egoroid'u.

⁴⁵Zhiwid'i numanata piradrue izha jurukwad'ama zeburud'era ūdukuasia k'āīgue numuta sopuaba. ⁴⁶Mawūē mawūāsia: ¿K'ārēā k'āīgue numu? Pirab'ariudua, zhiwid'iudua wāēāna ēbaita.

Jesús jidad'apead'a*(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:2-11)*

⁴⁷Jesús wad'i bed'ea k'ob'ud'e zhārā bio zesid'a. Maūne Juda abadata doced'ebemata na taiba Jesús orrasia kīrāma nigaita. ⁴⁸Maūne Jesúsbara mawūāsia: Juda, ¿buara k'āwūā nigaburuba chāb'ariburuka mu Beubari Bape b'ura?

⁴⁹Izha jurukwad'ata izhi bawara k'ob'ebara sãwũã berab'ariita k'awuad'ape mawũãsid'a: Nok'ó, ¿tud'aika kuchoba?

⁵⁰Aramaüne äzhid'ebema ab'aua tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawũë urawesia kuwuru juwua araarebemata. ⁵¹Mawũë Jesúsbara mawũãsia: K'amabai idaribirua.

Mobe kuwuru töb'ari b'ebisia. ⁵²Mobeburu Jesús bed'eaburuta, sacerdoterã nok'orãta, nok'orã Daizeze de akubadata, nok'orãta izhi eded'aita zebudaa mawũãsia: ¿Murã nezrugamiã kirk'a kuchoed'a bakurued'a zebudak'a? ⁵³Mu marã bawara ewariza Daizeze ded'a ewara maë b'asid'era marãbara murã jidad'a ëbasia. Mawũãmina marãba k'ãwũã od'ai ewaria, Daizezeba idaribiburuba ätömiãba zarea k'ãwũã oi ewaria.

Pedroba üduk'a ad'a Jesús

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Aramaüne jidad'ape edesid'a sacerdote wag'au ded'a. Pedrora arajiga k'aid'u b'asia. ⁵⁵Maünerã ükurura drog'oa ësadra tebu puad'ape arak'awa jewed'asid'a. Pedrosid'a jewed'asia äzhi bawara. ⁵⁶Maüne nezok'a wüerãba tebu maë jewed'a k'ob'uta üdui akupe mawũãsia: Naüsid'a b'asia Jesús bawara.

⁵⁷Mawũãmina izhara merãburuta mawũãsia: Wüerã, muã maü üduk'a.

⁵⁸Audre ëãne awuruba üdupe mawũãsia: Busid'a k'ãürãnebema.

Mawũã Pedrobara mawũãsia: Murã izhi ëã.

⁵⁹Dãärãne awuruba mawũãsia: Naüsid'a wãrĩnu Jesús bawara b'asia, Galilead'ebemata k'ob'ua.

⁶⁰Mawũã Pedrobara mawũãsia: Muãrã k'awua ëã bua k'ärë jara k'ob'ura.

Maü daucha izhi wad'i bed'ea k'ob'ud'e gallo berusia. ⁶¹Maüne Nok'o Jesús puruwape akusia Pedrora, mobeburu Pedrobara bude basia Nok'o Jesúsba mawũãnata: Gallo berui nawed'a buara mu üduk'ata jarama übea jaraya.

⁶²Mawũë Pedrora äi wãpe jëgasia k'ãbãëã sopua.

Jesús ud'apead'a

(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³Soldaorã Jesús aku eruk'opanubara äzhima sewak'au b'ud'eba jirachi jirpanesia. ⁶⁴Dabu pärĩnape kirkãma jirachi jirpanuta wid'i mawũãsid'a: Arimaë jaradua, ¿bura k'aiba jirachiburu?

⁶⁵Aramaüne ik'azhirua jara jirpanesia ne awuruta bio jara.

Jesús eded'apead'a wag'aurã kirkãbita

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶Ënadruburud'era zhi juresid'a nok'orã puwurud'ebemata, sacerdoterã nok'orãta, ürãg'a Moiséd'e jarabadata, mobe nok'orã wag'aurãma eded'ape mawũãsid'a: ⁶⁷¿Bura zhãrã Èdrubika? Daia jaradua.

Mawũãnã mawũãsia: Muã marãã jaraburusid'a marãbara ijãna ëã. ⁶⁸Maüë nabemata muã marãã wid'ira marãbara panaüna ëã, miã murã ënetad'a ëã. ⁶⁹Mawũãmina id'id'eba mu Beubari Bape b'ura jewed'aya Daizeze zhi zroma juwua araare.

⁷⁰Mawũã jömaüba mawũãsid'a: ¿Aramaünerã bura Daizeze Warrak'a?

Mawūānāi izhara mawūāsia: Ara mazha jarabūda murā maūta.

⁷¹ Mawūāi āzhara mawūāsid'a: ¿Izhi ūrū k'ārēta āmaña jarad'amarēā nesid'a b'eaipē? Jipa dazhirāba ūrībūda izhi id'eba.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

23 ¹ Mobeburū jōma piradrūd'ape Jesús edesid'a nok'o Pilatoma. ² Mobe ji mawūāsid'a: Naū daibara ūdusid'a zhārāta nok'orā bawara kīrūbiga b'ūta. Jara b'ua rey César plata diabadara diad'a ēbaita, jara b'ua izhira zhārā Ēdrūbita Reyta.

³ Mawūānāi Pilatobara wid'i mawūāsia: ¿Bura Rey jud'forāneka?

Mawūāi izhara panaū mawūāsia: Ara buzha jaraburua.

⁴ Mawūāi Pilatobara sacerdoterā nok'orāta k'ob'ea, zhārā k'ob'ea mawūāsia: Muma ūmakīrā naū bed'ea ne ēā.

⁵ Mawūāi āzhara wuaaburū mawūāsid'a: Zhārāta nok'orā bawara kīrūbiga b'ūta miā ūrāg'a b'ua Judea drua jōma, Galilea druad'eba erujūd'rūd'ata naīnu ba.

Jesús eded'apead'a Herode kīrābita

⁶ Mawūā Galilea jarabūdata Pilatoba ūrīi wid'isia Galilead'ebema k'awuaita. ⁷ Jarabūdaba mamabemata k'awuape rey Herodeba k'awua oita b'ud'eba edebigasias Herodema. Maū ewadera maūsid'a b'asia Jerusalénne. ⁸ Aramaūne Herodeba Jesús ūduburūd'era k'ābāēā sobiasia ūdu krīña b'ūta ewari dāārē basī baera. Izhi ūrūbemata ne bio ūrī b'asi baera ūdu krīñasias ūdud'ak'ata oburūta. ⁹ Mawūē ne bio wid'isia, mawūāmina Jesúsbara panaū ēbasia. ¹⁰ Maūnerā sacerdoterā nok'orāta, ūrāg'a Moiséd'e jarabadata k'opanasias biod'e ji k'ob'eta. ¹¹ Mobeburū Herodebara soldaorā izhid'e bawarauba k'ārē ēāne edabūdata āzhima sewak'au b'ud'eba reyba jūbari kīrāk'a wua kīrāwārēata jūbisid'a, mobe wakusa edebisid'a Pilatoma. ¹² Maū ewadera Pilato Herode ūme ibiad'e b'asid'a naara zhi jurata pananata.

Jarad'apead'a Jesús beabimarēā

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39–19:16)

¹³ Mobeburū Pilatobara āba trūkuasia sacerdoterā nok'orāta, zhārā nok'orāta, zhārā bawara. ¹⁴ Mobe mawūāsias: Marābara ūmakīrā naū muma wesid'a zhārāta nok'orā bawara kīrūbiga b'ua baera, mawūāmina muā mazhi kīrābita wid'iburūba muma naū bed'ea ne ēā marāba maūne ji k'ob'ed'era. ¹⁵ Miā Herodema bed'ea ne ēāba wakusa zok'asia muma. Mawūē izhi bead'aid'ebema o ēbasia naūbara. ¹⁶ Mawūē muārā ēnetaya ubigape.

¹⁷ Pilatobara cárceld'e b'eta ab'a ēdrubi b'asia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obada ewade.

¹⁸ Maūne k'abanabara jōmaūba nemi jīgua mawūāsid'a: ¡K'āū beabirua, mobe daiitara ēnadua Barrabāta!

¹⁹ Maū Barrabāra cárceld'e b'usid'a pūwurūd'e zhārāta nok'orā bawara kīrūbigad'a k'area, miā bead'a k'area. ²⁰ Pilato wakusa bed'easia Jesús ēna krīñaba. ²¹ Mawūāmina āzhara wakusa nemi jīgua mawūāsid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua! ¡Cruzd'e k'achibirua!

²² Pilato bed'eama ūbeata mawūāsia: ¿K'ārē bia ēāta osi naūbara? Muma naūbara izhi bead'aid'ebema o ēbasia. Mawūē muārā ubigape ēnetaya.

²³ Mawūāi āzhara wuaaburu nemi jīgua jarasid'a cruzd'e k'achibimarēā. Sacerdoterā nok'orā bawara āzhi mawūā nemi jīgua b'iabudaba arib'aesia.

²⁴ Aramaūne Pilatobara arib'aesia āzha wid'i b'era. ²⁵ Mobe zhārāta nok'orā bawara kīrūbigad'a k'area, miā bead'a k'area, Barrabá cárceld'e b'ud'apead'ata ēnetasia āzha wid'id'apead'ata. Mobe Jesús chāb'arisia āzha krīñane.

Cruzd'e k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-56; Marcos 15:21-41; Juan 19:17-30)

²⁶ Edebudad'era Simón Cirene pūwurud'ebemata jidasid'a meā b'ad'ata taita, mobe cruzta ataubisid'a edemarēā Jesús k'aid'u.

²⁷ Maūnerā k'abanata pūwurud'ebemata k'aid'u kuataid'era wūrārā ūkuru sopua jēgasid'a izhi k'area. ²⁸ Maūne Jesúsbara āzhi akupe mawūāsia: Wūrārā Jerusalénnebema, jēgarāūdua mu k'area, awuaraburu jēgaudua mazhi k'area, mazhi warrarā k'area. ²⁹ Ewarita zeya, maūnerā mawūānaña: Sobiad'aid'e b'ua tod'ak'ara, b'iog'oad'ak'ara, wūāwūā ju dawuad'ak'ara.

³⁰ Maūnerā k'atuma nūmeā mawūānaña: Dai ūrū b'aedua. Eya zake nūmeā mawūānaña: Dai ānaturua. ³¹ Mu bed'ea ne ēāba bakuru onoā kīrāk'a k'oabaid'e b'u ēāta k'āwūā beabid'aira, ¿bed'ea bara b'eba bakuru pō kīriak'a k'oabasuta b'era audre od'ai ēka?

³² Jesús bawara dewara ūme edesid'a bia ēā omiārāta bead'aita.

³³ Aramaūne Buru B'uwuru abadaid'u jūēkuape Jesús mama cruzd'e k'achisid'a. Bia ēā omiārāsida k'achisid'a ab'a juwua araare, ab'a juwua āk'aare. ³⁴ Maūnerā Jesúsbara mawūāsia: Zeze, bed'ea ne ēā b'ukuadua āzhara k'awuad'a ēbaera k'ārē ob'eta.

Maūnerā soldaorābara izhi wuara āzhirāinu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape. ³⁵ Zhārābara Jesús aku duanasia, nok'orābid'a āzhima sewak'au b'ud'eba mawūāsida: Awururā k'arebakuasia. Mawūē izhikusa ēdrubara naūta zhārā ēdrubita Daizezeba jurud'aburu.

³⁶ Soldaorābid'a āzhima sewak'au b'ud'eba orrad'ape ne oregueata diabudata, ³⁷ mawūāsida: Buta judīorā Reyburu buzchikusa ēdrurua.

³⁸ K'ārēā bead'aita izhi ūrū b'u jirab'asia, maūta griego bed'ead'e, latin bed'ead'e, hebreo bed'ead'e mawūā b'asia: NAŪ REY JUDÍORĀNEĀ.

³⁹ Bia ēā omiārāta k'achi jirapanubara ab'auba Jesús ijura jara mawūāsia: Buta zhārā ēdrubiburu buzchikusa ēdrurua, ēdrubigarua daisid'a.

⁴⁰ Mawūāi dewarabemaba panaū kēā mawūāsia: ¿Busid'a ab'arika beuid'e buara wawia ēka Daizezera? ⁴¹ Dazhira wārānebai bia zuburia barab'ua, k'āwūā barab'ua dazha bia ēāta od'apead'ad'eba. Maūne naūbara bia ēārā o ēbasia. ⁴² Mawūāpe Jesús mawūāsia: Murā budebarua buta Rey baburud'era.

⁴³ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu buaa jaraya, id'i bura mu ūme k'ob'aya ūtre.

⁴⁴ Ūmatipauba drua jōma pārīgusia a las tres bayeed'a. ⁴⁵ Aramaūne ūmadaura pārīgusia, Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'ura k'ōā totosia ēsadra.

⁴⁶ Maūnerā Jesúsbara nemi jīgua mawūāsia: Zeze, muārā bu juwuad'e chāb'ariya mu jawurera.

Mawūape beusia.

⁴⁷Soldaorā nok'oba maŭta ūdui Daizeze ibia jara mawūasia: Wārāne ūmakīrā naŭ bia basia.

⁴⁸K'a banata mama k'ob'ebara jōmaūba mawūā berab'ariburuta ūdud'ai, jērūya wāsīd'a sopuaba trūā neāchi. ⁴⁹Mawūāmina jōma Jesūsba ūduk'aubara, wūērārā Galilea druad'eba izhi k'aid'u zekuad'abara wawarauba aku duanasia mawūā dog'ora.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰José abadata b'asia Arimatea pūwūrud'ebemata, maŭ pūwūwura Judea druad'ebe ma. Nok'orā wag'aurānebemata maŭ biata b'asia. ⁵¹Maūbid'a jūā b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata. Mawūē krīcha ab'arika ēbasia mawūā obudara jarirāba. ⁵²Mawūē Pilatoma wāpe wid'isia Jesūs k'akuata. ⁵³Aramaŭne cruzd'ebara āi edape burasia burub'aba, mobe ed'a tab'usia peñata zob'ea k'orubid'a maē, mamarā beuwārā wad'i b'ud'a ēbasia miōta.

⁵⁴Maŭ ewadera arib'ae jirpanuta nrūēma sábadod'e ēnaūbada basia.

⁵⁵Wūērārā Jesús k'aid'u Galilead'eba zed'apead'asid'a k'aid'u zebudaba ūdusid'a beuwārā wuag'aid'ebema numu maē Jesús k'akua tab'ubudata. ⁵⁶Mobe jērūya ded'aa wānape kerata osid'a beuwārā k'akua chiratūd'aita. Nrūēma ēnaūbada ewade ēnaūsid'a Daizezeba jara b'u kīrāk'a.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 ¹Semana ewarita nabemata domingod'e diaped'a Jesús wuag'ad'apead'aid'u zebudata, wūērārābara wesid'a beuwārā chiratūd'aita āzha kera od'apead'ata. Wūērārā awurūrāsīd'a zesid'a āzhi bawara. ²Maūnerā mong'ara āña uratu k'ob'uta ūdusid'a peña zob'eata tapa k'ob'ad'ata. ³Mawūē ed'a wābudad'era ūdud'a ēbasia Nok'o Jesús k'akuara. ⁴Maūba k'awua ēā krīcha k'ob'ed'e, ūmakīrā ūme āzhi k'aita barab'esia wua uruzhiderrea jū panuta. ⁵Wūērārā perabudaba kīrā b'arrud'ai mawūāsīd'a: ¿K'ārēā beuwārā maē juru panu zok'ai b'ura? ⁶Nama ne ēā, awuaraburu beud'ata piradrusia. Bude baudua marāā jarad'ata wad'i b'asid'e Galilead'e. ⁷Mawūasia: Mu Beubari Bape b'ura chāb'arid'aya k'azhirua omiārā juwad'e, maūnerā cruzd'e k'achid'aya, maŭta beud'ata piradrūya ewari ūbead'e.

⁸Mobeburu āzhara bude basid'a Jesūsba maŭta jarad'ata. ⁹Peña zob'eata numu maēbara jērūya wānape maŭ bed'ea biata jōma jarasid'a Jesūsba jurukwad'ata once duanuā, jōmaūā jarasid'a zhi wuaabemarāābid'a. ¹⁰Āzhira panasia María Magdalenata, Juanata, María Jacobo papata, awurūrāsīd'a āzhi bawara panasia, maūrāba maŭta jarasid'a Jesūsba jurukwad'aa. ¹¹Mawūāmina āzhima kīrāne k'opana ēbasia wūērārā maŭ jara k'opanurā, mawūē ijāna ēbasia. ¹²Mawūāmina Pedro piradrūpe wāēba wāsia peña zob'eata numuīnu. Ed'a akuburud'era ūdusia bari burub'ata. Mawūā berab'ariburuba k'awua ēā krīcha ded'aa wāsia.

Od'e tebad'apead'a Emaús puwuwed'a

(Marcos 16:12-13)

¹³Mañnerā āzhirāta ūme ab'au ewade tebasid'a puwuru zake Emaús abadaed'a. Maū zhi wawarata b'asia once kilómetro Jerusalénneba.

¹⁴Āzhirāinu bed'ea taid'ata jara tebasid'a jōma mawūā berab'ariburuta.

¹⁵Mawūā āzhirāinu bed'ea taid'ad'e Jesúsbara orrape tebasia āzhi bawara.

¹⁶Mawūāmina āzhara aku k'opanuta ūduk'awad'a ēbasia.

¹⁷Mañne mawūāsia: ¿Mazhirāinurā k'ārēta jara taid'a, k'ārēā sopua panu?

¹⁸Mawūāi ab'aua panaūburuta Cleofas abadaba mawūāsia: ¿Butru ab'abai Jerusalénne āibemata k'ob'uka, k'awua ēburu mama sāwūā berab'arita naū ewade?

¹⁹Mawūānāi izhara mawūāsia: ¿K'ārēta sāwūāsi?

Mawūāi āzhara mawūāsida: Jesús Nazared'ebemata Daizezeba bed'eata jarabibarita b'asia. K'ārē oita bed'eata jaraita zhi zroma basia Daizeze kīrābita, zhārā jōmaū kīrābita. ²⁰Maūta sacerdoterā nok'orāba, dai nok'orāba bead'amarēā chāb'arisid'a, mawūē beasid'a cruzd'e k'achi. ²¹Daibara krīcha b'easia zhi jura juwuad'eba Israel izha ēdrubigaita. Maūta bariburū maū jōmaūnebema id'i ewari ūbea baburua mawūā berab'arid'ara. ²²Maūta daira perabisid'a wūērārā daid'ebema ūkuruba. Maūrā diaped'a jūēkuasia Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ²³Jesús k'akuara ūdud'a ēāba zebudad'era jarasid'a ángelerā ūdud'apead'ata, maūrābara jarasid'abid'a Jesús zok'ai b'uta. ²⁴Mawūē daid'ebemata ūkuru jūēsida Jesús wuag'ad'apead'aid'u, mawūē ūdusid'a wūērārāba jarad'apead'a kīrāk'a. Mawūāmina Jesús ūdud'a ēbasia.

²⁵Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: ¡Marā krīcha ne ēā b'ea, marābara sod'ebara iñabasia jōma iñāita duanu ēā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ara! ²⁶¿Zhārā Ēdrubira mawūā zuburiaita bara basi ēka ūtre Nok'ota b'eira?

²⁷Mobeburu Moiséba b'ud'ad'eba, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ad'eba sāwūāta bia jarak'asia. Mañnerā zhi b'uma jōmaūneba jarasia izhid'ebemata jara tab'eta.

²⁸Aramañne puwuru zake āzhi wāma jūēbudad'era, Jesús jipa totosia wawara wā kīrāk'a. ²⁹Mawūē āzhara b'emarēā zarea jara mawūāsida: Dai bawara b'edua, ewarira keuba pārīgu busia.

Mawūānāi ed'a wāsia b'eita āzhi bawara. ³⁰Āzhi bawara nek'oita jewed'aburud'era pan jiraedape maūbari Daizezeba zhibia jipe b'upe ded'ekasia. ³¹Maū daucha ūduk'awasid'a, mawūāmina izhira nebasia.

³²Mawūē āzhirāinu mawūāsida: ¿K'āwūē dazhira sobiasid'a ēka od'e jarak'a tebasid'era Daizeze bed'ea zhi b'umata?

³³Aramaūta piradrud'ape jērūya wāsida Jerusalén puwuwed'a, mawūē Jesúsba jurukuad'a onceta zhi jure duanuta ūdubudad'era ūdusid'a āzhi bawara duanusid'a. ³⁴Maūrābara mawūāsida: Wārīnu Nok'ora beud'ata piradrusia. Zhi ūdubisia Simoūā.

³⁵Mawūānāi āzhara neburusid'a od'e sāwūā berab'arid'ata, sāwūā ūduk'awasid'ata pan b'uaburud'e.

Jesús zhi údubid'a izha jurukwad'aa

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23)

³⁶ Maũ nebemane bed'ea k'ob'ed'e Jesús āzhi ēsadra edau nūmepē mawūāsia: Marā adu-a b'eaudua.

³⁷ Maũne k'ābāē perabudaba krīchasiid'a beuwārāta ūdu k'ob'eta. ³⁸ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: ĵK'ārēā pera k'opanū, k'ārēā eruk'ob'e marā sod'era k'āū krīchara? ³⁹ Akaudua mū juwuata mū jērūta, murā mužhita b'ua, tāūdua, akaudua, jawurera zhara ne ēā, miā b'uwurusiid'a ne ēā, maũne marābara aku k'opanūā muārā erub'uta.

⁴⁰ Maũta jara k'ob'ud'era k'achid'apead'ata akūbigasia juwuata jērūta. ⁴¹ Āzhara sobiaba wad'i ijā ēā k'ob'eba k'awua ēā krīcha k'ob'ed'e mawūāsia: ĵMarābara nama eruduanuka k'ārē k'oira?

⁴² Mawūāi b'eda bamata pewa diasid'a, dewara diasid'a urrajōta. ⁴³ Izhara jidape k'osia āzhi kīrābita.

⁴⁴ Mobe mawūāsia: Mū k'āwūā berab'ariburura muā marāā zhi jarama basia mū wad'i marā bawara b'ud'e: K'āwūā arimaē berab'ariita bara basia jōma mūnebemata zhi b'umata Moisé ūrāg'ad'e tab'eta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba b'ud'apead'ata tab'eta, Salmone tab'eta.

⁴⁵ Mobeburu krīcha ewekuasia sāwūāta k'awuad'amarēā Daizeze bed'eata zhi b'umata. ⁴⁶ Mobe mawūāsia: Mawūā zhi b'ūmaneba zhārā Ēdrubira beuita bara basia beud'ata piradrūta ewari ūbead'e. ⁴⁷ K'ōbeburu mū trūneba jarad'aya k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā, Daizezeba bed'ea ne ēā duanebimarēā k'azhiruata biod'eba, drua jōmaū maē mawūā jara erujūdruđ'aya Jerusalénneba. ⁴⁸ Marāba jarad'aya mū k'āwūā berab'arid'ata. ⁴⁹ Wār īnu muā marāma zok'aya Jawurebia mū Zezeba diaya ad'ata. Mawūāmina Jerusalén pūwurud'e duanedua zareata jidad'ayeed'a ūtreba zeburuta.

Jesús wāna ūtaa

(Marcos 16:19-20)

⁵⁰ Mobeburu āi jure edesia Betaniaīnu, mobe Daizezeba bia juremarēā juwua jirab'aripe ibia jarak'asia. ⁵¹ Mawūā ibia jarak'a k'ob'ud'e āzhi maēbara Daizezeba edesia ūtaa. ⁵² Āzhara ibia jarad'ape jērūya Jerusalén pūwurued'a wāsid'a k'ābāēā sobia. ⁵³ Mobe Daizeze ded'a ewara maē ewariza ze b'easia Daizeze ibia jara b'eta. Amén.

Jesúsd'ebemata Juanba b'ud'a

Cristora Bed'eata Beubari Bape b'ad'a

- 1** ¹ Jēdebara b'asia Bed'eata, maũ Bed'eara Daizeze ũme b'asia, Bed'eara Daizeze basia.
- ² Izhira jēde wed'auba Daizeze ũme b'asia.
- ³ Izhik'areuba Daizezebara ne jōma osia, izhik'areuba oburu ēārã miã k'ārēsíd'a o ēbasia.
- ⁴ Izhira dazhi b'ũ k'arra, mawũã dazhi b'ũ k'arrata Daizezed'ebema k'awuabiga b'ũaba zhārāĩta ũnata b'ũa.
- ⁵ Izhira ũnata pārĩguad'e ũna b'ũa, izhira pārĩguabara kia ēã.
- ⁶ Iab'a b'asia Daizezeba zok'ad'ata, maũ Juan Buruk'oemiã abazhid'a. ⁷ Maũ zesia ũnanebemata jarak'aita, aramaũne jōmaũba ĩjānamarēã izhid'eba.
- ⁸ Juan ũnata b'a ēbasia, awuaraburu b'asia ũnanebemata jarak'aita.
- ⁹ Wārĩnu ũnabara Daizezed'ebema k'awuabiga b'ũaba zhārã jōma ũnabi b'ũra zeita b'asia naũ ějũãena.
- ¹⁰ Maũ ũnarã naũ ějũãne b'asia, ějũārã Daizezebara izhik'areuba osia, mawũãmina ějũãne b'ebara ũduk'awad'a ēbasia.
- ¹¹ Izhid'erãma zesia, mawũãmina izhid'erãbara bia edad'a ēbasia.
- ¹² Mawũãmina izhita bia edad'apead'ara, izhid'ebemata ĩjānapead'ara Daizeze warrarãta duanebisia.
- ¹³ Mawũã Daizeze warrarãta duanebi ēbasia beubari b'eba tod'ad'eba, awuaraburu zhi warrarãta duanebisia Daizezeba.
- ¹⁴ Bed'eara Beubari Bape dazhirãne ed'a b'asia, kuãg'aba bira b'ũaba k'awuabiga b'asia Daizezed'ebema wārãta. Daibara ũdusid'a izhira zhi zromata, zhi Warra ab'a b'ũta zhi zroma basia zhi Zezed'eba.
- ¹⁵ Juanbara izhid'ebemata mawũãsia: Naũ jaraburuta muārã mawũãsia: Mũ tēã urura mũ audre zhi zroma mũ nawed'a b'ad'aba.
- ¹⁶ Izhì b'ud'ebema biaba dazhirã jōma bia erunũma, aramaũne bia erunũma tau ēã.
- ¹⁷ Daizezebara izhi ũrãg'ara diasia Moiséd'eba, mawũãmina izha zhārã kuãg'a b'ũra izhid'ebemata wārĩnurã dajada numesia Jesucristod'eba.
- ¹⁸ Daizezera miōba ũduk'a, mawũãmina zhi Warra ab'a b'ũta zhi Zeze ũme b'ũaba dazhirãã k'awuabisia sãwũã b'ũta.

Jesúsd'ebemata jarad'a Juan Buruk'oemiäba

(Mateo 3:11-12; Marcos 1:7-8; Lucas 3:15-17)

¹⁹ Jesúsd'ebemata Juanba jarasid'era, nok'orä judíoräba Jerusalénneba sacerdoteräta levitarä bawara zok'asid'a wid'i mawüānamarëä: ¿Bura k'aiepe?

²⁰ Mawüānā merä ëä jaraburuta mawüāsia: Mu ëä zhārä Êdrubiira.

²¹ Mawüāi wid'i mawüāsid'a: ¿Mobera bura k'aiepe? ¿Bura Elíak'a?

Mawüānā mawüāsia: Murä maü ëä.

Mawüāi mawüāsid'a: ¿Mobera bura Daizezeba bed'eata jarabibarita zeita b'ad'ak'a?

Mawüānā panaü mawüāsia: Murä maü ëä.

²² Mawüāi mawüāsid'a: ¿Mobera bura k'aiepe? Dai zok'ad'apead'aräa daibara jarad'aibara bura k'aita. ¿Bud'ebema buara daia k'ärëta jaraipe?

²³ Mawüānā Juanbara mawüāsia:

Murä iab'a nemi jigua bed'eaid'ebemata drua drudrua tab'ü maë
mawüāinebema: Bia ëärä ämabudaba jipa obudak'audua Nok'o ze
ota. (Isaías 40:3)

Mawüāinebema Daizezeba bed'eata jarabibariba Isaíaba jarad'a kírāk'a.

²⁴ Juanma zok'akuad'apead'ara fariseoränebema basia. ²⁵ Maüräbara wid'i mawüāsid'a: ¿Buara k'ai bed'eaid'eba zhārä buru k'oe b'ü, zhārä Êdrubiita bu ëburu, miä Elía ëburu, miä Daizezeba bed'eata jarabibari ëburu?

²⁶ Mawüānā Juanbara panaü mawüāsia: Muärä zhārä buru k'oe b'üa baniäba. Mawüāmina iab'a maräne ed'a b'üa maräba üduk'awad'a ëäta.

²⁷ Maü mü tēa urua, izhira mü audre zhi zroma, nezok'aba obari kírāk'ara muärä ënäine b'ü ëä izha jërüne jü b'üra.

²⁸ Maü Betania püwüüd'e mawüā berab'arisia, do Jordán kírärë Juanba zhārä buru k'oe kua nūmana maë.

Jesúra Oveja zake Daizezed'ea

²⁹ Nrüëma Juanbara Jesús izhima uruta üdupe mawüāsia: Akaudua, k'äüta Oveja zake Daizezed'ea, naübara k'azhirua ne ëä oya ëjüäne zhārä b'eta.

³⁰ Naüta jaraburuta muärä mawüāsia: Mü tēa urura mü audre zhi zroma mü nawed'a b'ad'aba. ³¹ Jesús k'aira muärä k'awua ëbasia, mawüāmina Israel b'eba üduk'awad'amarëä muärä zhāräta buru k'oe zeburua baniäba.

³² Juanbara dewara mawüāsia: Jawurebia Daizezed'eta müä üdusia ütreba pusirä kírāk'a uruta, maü b'arisia Jesú ürü. ³³ Jesús k'aira muärä k'awua ëbasia, mawüāmina baniäba zhārä buru k'oemarëä Daizezeba müta zok'ad'abara müä mawüāsia: Iab'au ürü Jawurebia uruta bua üduburud'era izhi ürü b'ariya, maübara Jawurebiata diaya Daizezed'eta. ³⁴ Mawüā jarad'ata muärä izhira üduburua, mawüë muärä jaraburua naü Daizeze Warrata.

Jesúsba naara jurukwad'a

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20; Lucas 5:2-11)

³⁵ Nrüëma Juan wakusa mama b'asia izha jurukwad'ata üme bawara.

³⁶ Maüne Jesústa mama taita üdui mawüāsia: ¡Akaudua, naüta Oveja zake Daizezed'ea! ³⁷ Juanba jurukwad'ata ümebara mawüāburuta ürínape Jesús

k'aid'u wāsíd'a. ³⁸Maüne Jesúsbara jērūya akuburud'e k'aid'u taid'ata ūdui mawūāsia: ¿Marā k'ārēta juru panu?

Mawūāi āzhara mawūāsíd'a: Rabí, bura ¿sāma b'u? Rabí bed'eabara jara krīna b'ua Miā Ūrāg'abarita.

³⁹Mawūānāi mawūāsia: Akud'e zeudua.

Mawūāi wānape sāma b'uta akusíd'a, mobe maū ewadera izhi ūme panesia kewara a las cuatro basí baera. ⁴⁰Andrés basia, Simón Pedro mebeara, ūmenebema ab'a Andrés basia Juanba jaraburuta ūrīnape wānapead'ara Jesús k'aid'u. ⁴¹Andrésbara naara zhi mebea Simón'ta juru wāpe ūdui mawūāsia: Daibara ūdusíd'a zhārā Ēdrubira.

⁴²Aramaüne wesia Jesúsma. Jesúsbara ūdui mawūāsia: Bura Simón Jonás warra, bu trūrā Cefa bayā. Maū trūbara jara krīna b'ua Pedrota o Peñata.

Jesúsba jurud'a Felipeta Natanaelta

⁴³Nrūēma Jesús Galilea druaed'a wāita baburud'era, Felipeta ūdupe mawūāsia: Mu k'aid'u b'adua.

⁴⁴Felipera Betsaidad'ebema basia, dewara maū pūwurud'ebema basia Andréta Pedrota. ⁴⁵Felipebara Natanael juru wāpe ūdui mawūāsia: Daibara ūdusíd'a jari Moiséba ūrāg'ad'e b'ud'ara, jari Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jara b'ud'apead'ara. Izhira Jesúa, José warra Nazared'ebema.

⁴⁶Mawūāi Natanaelbara mawūāsia: ¿Nazared'ebara biara ūtu zeita b'uka?

Mawūāi Felipebara mawūāsia: Zerua akud'e.

⁴⁷Jesúsbara Natanael izhi k'aita zeburuta ūdui mawūāsia: Akaudua, naū wārīnu israelitarā, zhārā izhara sewa ēā.

⁴⁸Mawūāi Natanaelbara mawūāsia: ¿Buara munebema sāwūā k'awua b'u?

Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Felipeba bu trūi nawed'a bura higuera bakuru edre b'uta muā bura ūdusia.

⁴⁹Mawūāi Natanaelbara mawūāsia: Miā Ūrāg'abari, bura Daizeze Warra, bura Israel duanu Rey.

⁵⁰Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Murā maūta buara ijāburuka muā bura higuera bakuru edre b'uta ūdusia aburud'eba? Maū k'ānabara buara k'ārē audre waib'ūata bio ūduya.

⁵¹Mawūāpe mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, id'id'eba marābara ūdud'aya bājā ewa numuta, ūdud'aya ángelerā Daizezed'eta wārīze b'eta ud'ub'ae b'eta mu Beubari Bape b'uma.

Iab'a juwua jidad'a Caná pūwurud'e

2 ¹Ewari ūbead'e iab'a juwua jidaburud'e fiesta osíd'a Caná pūwurud'e, maū pūwurura Galilea druaed'ebema. Mama b'asia Jesús papata.

²Mawūā iab'a juwua jidaburud'era trūsíd'a Jesústa izha jurukuad'a bawara.

³Maüne vino jōburud'e zhi papaba Jesúa mawūāsia: Ya vino ne ēā duaīna.

⁴Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Papa, dazhira maüne numu ēāta buara k'ārēā maūta muāā jaraburu? Muā k'ārē oira wad'i araba ēā.

⁵Zhi papabara vino jed'ekabadarā mawūāsia: Izha jaraburura jōma oudua.

⁶Mama zok'o seis b'asia mong'ara omata baniā tubadata, Daizeze kīrābita bia b'eaita judforābara ne suguira baniā maū zok'od'eba jue bazhid'a.

Maũ zok'od'era ab'a ab'aud'e baniä balde diez ara b'asia. ⁷Jesúsbara vino jed'ekabadarää mawüäsia: Zok'o za numeta baniäba biraudua.

Mawüäi birakuasid'a. ⁸Mawüē Jesúsbara mawüäsia: K'öbeburu wika jue edad'ape vino jed'ekabi numuma edeudua.

Mawüäi edesid'a. ⁹Mawüē vino jed'ekabi numubara baniäta vino baburura do akusia sâmaüba ütu zeburuta k'awua ēäta, baniäta äzha juesid'a baera vino jed'ekabadaburu k'awua k'opanasia, aramaüne vino jed'ekabi numubara juwua jida numuta trüpe, ¹⁰mawüäsia: Jömaüba naara vino zhi biata ded'ekabada, mawüē bio dobudad'era vino zhi bia ēäta ded'ekabada. Mawüämina buara vino zhi biara wuag'asia tēä ded'ekaita.

¹¹Maũ üdud'ak'ata naarabemata oburura Jesúsbara osia Caná puwurud'e Galilea drud'e, aramaüne üdubigasia izhira zhi zromata, mawüē izha jurukuad'abara wuaaburu ijäsida izhid'ebemata. ¹²Maũ tēä Capernaüm puwurud'a wäsida izhita, zhi papata, zhi mebērāta, izha jurukuad'ata. Mobe mama b'easia ewari k'akutua.

Jesúsba miti ēä od'a Daizeze deta

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

¹³Ewari araa zebod'o basia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha judfōrāba fiesta obadata, mawüē Jesús wārīzesia Jerusalén puwurud'a. ¹⁴Maüne Daizeze ded'a ewara maē üdukuasia Daizezeita babueid'ebemata nendo b'eta pak'ata, ovejata, palomata, plata k'ābiabadasid'a üdusia mama jewed'a b'eta. ¹⁵Mawüē lasota bio baratu edape Daizeze ded'a ewara maēbara jōma āi jurekuasia āzhi oveja bawara, āzhi pak'a bawara, monedara kuekuasia plata k'ābiabadad'era, burekuasia mesara. ¹⁶Mobe paloma nendobadaa mawüäsia: Āi edeudua naũ namaübara, mu Zeze deta k'āwüā orāüdua ne nendobada deta.

¹⁷Mobeburu izha jurukuad'abara bude basid'a maüēnabemata zhi b'umata mawüā b'uta: Muā bu dera k'ābāēä jiwa b'ua. ¹⁸Maünerā judfōrāba mawüäsida: ¿Sāwüāta daia k'awuabirua Daizezeba k'āwüā obi numuburu?

¹⁹Mawüānāi Jesúsbara panaü mawüäsia: Naũ Daizeze dera ārīüdua, muā ewari übead'e wakusa pārāña.

²⁰Mawüāi judfōrābara mawüäsida: Naũ Daizeze dera cuarenta y seis ahone pārāsida, ¿maüta buara ewari übead'e pārāika?

²¹Maüā Daizeze deta jaraburura Jesúsbara jarasia izhi k'akuata.

²²Maüneba beud'ata piradruburud'era izha jurukuad'abara bude basid'a maüta jarad'ata, mawüē ijäsida maüēnabemata zhi b'umata, aramaüne ijäsida bed'eata Jesúsba jarad'ara.

Jesúsbara k'aua zhārānebema jōma

²³Jesús Jerusalénne b'uta, Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadad'e b'ud'e, izhid'ebemata bioba ijäsida üdud'ak'ata bio onumuta üdubudaba. ²⁴Mawüämina Jesúsbara k'awuasia āzhara wārīnu ijābuda ēäta, zhārānebema jōma k'au baera. ²⁵Aramaüne zhārānebema jarad'aira nesida ēbasia, aramaüne izhara k'au basia sod'era zhārā sāwüā b'eta.

Jesúsma zed'a Nicodemo

3 ¹Fariseorānebemata b'asia Nicodemo abadata, nok'ota b'asia jud'forānebemata. ²Maūta diamase Jesúsma zepe mawūasia: Miā Ūrāg'abari, daibara k'awua panuā bura Daizezeba zok'ad'ata miā ūrāg'amarēā, ūdud'ak'ata bua k'āwūā ob'ura miōba ob'e ēā Daizezeta izhi ūme b'u ēburu.

³Mawūāi Jesúsbara panaū mawūasia: Muā wārīnu buaa jaraya, iab'a wakusa toburu ēārā Daizezeta Nok'od'ebema ēā.

⁴Mawūāi Nicodemobara mawūasia: ¿Dazhira zōrāta sāvūā wakusa toipe? ¿Mobera wakusa zhi papa b'itaed'a wā b'eika wakusa toita?

⁵Mawūāi Jesúsbara panaū mawūasia: Muā wārīnu buaa jaraya, iab'a baniāneba Jawurebiad'eba toburu ēārā ed'a wā b'e ēā Daizezeta Nok'o maērā. ⁶Beubarid'eba toburura zharad'ebema. Mawūāmina Jawurebiad'eba toburura Jawurebiad'ebema. ⁷K'awua ēā krīcharārūā muā jaraburu k'area zhārā wakusa tod'ai barata. ⁸Pūādrura pūādrubaria izha krīna maēba, zhi ugara buara ūrībaria, mawūāmina buara k'awua ēā sāmāūba uruta miā sāmāā wāta. Aramaū kīrāk'a sāvūāta k'awua ēmina dajada awuara b'ebaria Jawurebiad'eba toburura.

⁹Mawūāi Nicodemobara mawūasia: ¿Maū mawūārā sāvūāpe?

¹⁰Mawūāi Jesúsbara panaū mawūasia: ¿Bura Israel b'eta ūrāg'abarita maū sāvūāta k'awua ēka? ¹¹Muā wārīnu buaa jaraya, daibara k'lārē k'awua b'eta jarabada, k'lārē ūdud'ata jarabada, mawūāmina marābara ijāna ēā daiba jara b'era. ¹²Ne ud'abemata muā marāā jaraburuta ijāna ēburu, ¿sāvūā ijānaīpe muā marāā jarara ne ūtrebemata? ¹³Maū k'awuairi miōta ūtre wārizek'a, awuaraburu ūtreba zed'aba k'awua b'uta mu Beubari Bape b'ūba k'awua b'ua ne ūtrebemarā. ¹⁴Drua drudrua tab'u maē Moiséba dāma ūtu jirab'ud'a kīrāk'a, mu Beubari Bape b'ura ūtu jirab'ud'aya. ¹⁵Aramaūne munebemata ijāburura adua ēbamarēā, awuaraburu erub'amarēā Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

Daizezebara kuāg'a ējūāne b'era

¹⁶Daizezebara ējūāne b'era k'ābāēā kuāg'aba diasia zhi Warra ab'a b'uta, izhid'ebemata ijāburura adua ēbamarēā, awuaraburu erub'amarēā Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ¹⁷Daizezebara zhi Warra naū ējūāēna zok'a ēbasia aduabimarēā ējūāne b'eta, awuaraburu zok'asia ējūāne b'era ēdrud'amarēā izhid'eba. ¹⁸Izhid'ebemata ijāburura adua ēā, mawūāmina zhi ijā ēārā aduaya, ijā ēāba Daizeze Warra ab'a b'ud'ebemata. ¹⁹K'lārēneba aduaita muā jaraya: Ūnata b'ura zesia ējūāne b'ema, mawūāmina zhārābara pārīguata audre kuāg'asid'a ūna k'lāñabara, bia ēāta ob'eba. ²⁰Bia ēāta ob'ebara ūnata b'ura krīnana ēā, aramaūne ūnata b'ūma zed'a ēā, āzha ob'eta k'awuad'a ēbamarēā. ²¹Mawūāmina Daizezed'ebema wārāta arib'ae b'ura ze b'ua ūnata b'uma, aramaūne k'awuad'amarēā izhara ob'uta Daizezed'ebemata.

Juanba jarad'a Jesús'd'ebemata

²²Maū tēā Jesús zesia izha jurukwad'a bawara Judea druaed'a, āzhi bawara mama b'asia zhārā buru k'oekua. ²³Juanbid'a zhārā buru k'oekua numasia Enón pūwurud'e Salin k'aita, mama tadrū b'asi baera dota k'ābāēā. Mawūē

zhārā zepe buru k'oe nūmeāsia. ²⁴Mañnerā wad'i cárceld'e b'ud'a ēbasia Juan.

²⁵Mañne Juanba jurukwad'ata judíorā ũkuru bawara k'aik'aiašid'a Daizeze kīrābita bia b'eaita ne sugu badad'ebema k'area. ²⁶Mañrāta Juanma zed'ape mawūāšid'a: Miā Ūrāg'abari, Jordān kīrārē bu ũme k'ob'ad'ad'ebemata bua daia jarad'abara zhārā buru k'oekua nūmuā, mawūē jōma izhima ze nūmuā.

²⁷Mawūānāi Juanbara panaū mawūāsia: Miōba mawūā jure numa b'e ēā Daizezeba dia ēburu. ²⁸Muā jarad'ara marābara k'awua b'eta muārā mawūāsia: Mu ēā zhārā Ēdrubira, awuaraburu izhi zeita jarak'amarēā murā izhi na zok'ad'apead'a. ²⁹Juwua jidaid'era wūērā zhūmakīrāba erunūmuā, izhi ũme zhi biata k'aita b'ura izhi nemita ūrī b'uba k'ābāēā sobia b'id'abaria. Jesúsd'ebema ūrī b'uba aramaū kīrāk'a murā k'ābāēā sobia b'ua. ³⁰Jesúra wuaaburu zhi zromata b'eya, mawūāmina murā zhi zroma ēāta b'eya.

Ūtreba zed'ad'ebema

³¹Jesús ūtreba zeburura jōmaū audre zhi zroma, druad'ebemata b'ura druad'ebemata b'uba ne druad'ebemata jara bed'ea b'ua, mawūāmina ūtreba zeburura jōmaū audre zhi zroma. ³²Mawūē ūtre izha ūdud'ata izha ūrīnata jara b'ua, mawūāmina miōba iĵāna ēā izha jara b'ura. ³³Izha jara b'uta iab'auba iĵārā mañitara Daizezera wārinu bed'ea b'ua. ³⁴Daizezeba zok'ad'abara Daizeze bed'eata jara b'ua Daizezeba Jawurebiata diad'aba. ³⁵Zhi Zezebara zhi Warra kuāg'a, mawūē ne jōma chāb'arisia izhi juwuad'e.

³⁶Zhi Warrad'ebemata iĵā b'ubara erub'ua Daizeze ũme b'ai jō ēāta, mawūāmina zhi Warrad'ebemata iĵā ēābara erub'a ēā Daizeze ũme b'ai jō ēārā, awuaraburu Daizezeba kīrūbiba pua k'awua oya.

Jesús bed'ead'a wūērā Samariad'ebemaa

4 ¹Nok'o Jesúsbara k'awuasias fariseorābara ūrīsid'ata zhārāba mawūābudata: Jesúsbara zhārā audre jure buru k'oekua nūmuā Juan k'āñabara. ²Mawūāšid'a Jesúsbara zhārā buru k'oekua nūmu ēāta, awuaraburu zhārā buru k'oe duanasia izha jurukwad'aburu. ³Fariseorā bī ēā b'eta k'awuape Judea druad'ebara wāburuta, wakusa wāsia Galilea druad'ea. ⁴Mañnerā berab'ariita bara basia Samaria druad'e. ⁵Aramañne zesias puwuru Samaria druad'ebemata Sicar abadaid'u, mama k'aita b'asia Jacobo b'ad'aba druata diad'ata zhi warra Joséa. ⁶Mama b'asia poso Jacobod'eta. Mawūē Jesúra od'e mapoea zeburuba jewed'asia poso k'aita. Mañnerā numasia ūmatipa badea.

⁷Mañne wūērāta Samariad'ebemata zesias baniā jued'e, mawūē Jesúsbara mawūāsia: Baniā muā doita diadua. ⁸Mañēna izha jurukwad'ara puwured'a wāsid'a k'ārē k'oita edad'e.

⁹Mawūāi wūērā Samariad'ebemabara mawūāsia: ĴBura judíota sāvūā baniā doita muāā wid'iburu, mañne murā wūērā Samariad'ebemata b'u ēka? Mawūāsia judíorā Samariad'ebema bawara zhi biata duanu ēbaera.

¹⁰Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Daizezeba dia b'ud'ebemata sāvūāta bua k'awuara, k'aiba baniā muā doita diadua aburuta bua k'awuara, buara baniā wid'ik'ausia, mobed'eba muārā diak'ausia baniā dazhi b'abi b'uta.

¹¹ Mawūāī wūērābara mawūāsia: Nok'ó, buara k'ārēba jueira ne ēā, maūne posora eid'ua. ¿Mawūē buara sāmabemata erub'u baniā dazhi b'abi b'ura?

¹² ¿Mobera bura audre zhi zromak'a zōrā dazhirāta Jacobo k'āñabara? Naū posora izhara daiita āmaēsia, naūta do bazhid'a izha, zhi warrarāba, izhi pak'arāba.

¹³ Mawūāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Naū baniāta doburura wakusa obisiaya. ¹⁴ Mawūāmina baniā muā diaburuta doburura obisiak'a baya, awuaraburu baniā muā diaburura izhid'e dru numaña Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

¹⁵ Mawūāī wūērābara mawūāsia: Nok'ó, muā diadua maū baniāta, mu obisia ēbaita, miā nama jued'e ze ēbaita.

¹⁶ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Buzhi kīmata trūne wārūā, mobe zeudua naīnu.

¹⁷ Mawūāī wūērābara panaū mawūāsia: Murā kīma ne ēā.

Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Buara bia jaraburua bura kīma ne ēā aburubara. ¹⁸ Buara kīma edama juesoma b'ua, id'i erub'usid'a bu kīma ēā, mawūē bua mawūā jaraburura wārīnuā.

¹⁹ Mawūāī wūērābara mawūāsia: Nok'ó, muma bura Daizezeba bed'eata jarabibaria. ²⁰ Dai zhibarirābara Daizezera ibia jara b'easia naū k'atumane, maūne marābara jara b'ea Daizezera Jerusalénneburu ibia jarad'ai barata.

²¹ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Muā za jaraita ījārūā, ewarita zeya, maūnerā marābara naū k'atumane miā Jerusalénne ibia jarad'a ēā Daizezera. ²² Marābara Daizezera ibia jara b'eta izhid'ebema sāwūāta k'awuad'a ēā, daibara Daizezera ibia jara b'ea izhid'ebema sāwūāta k'awua b'eta, zhārā Ēdrubigaira uruba judíorāneba. ²³ Mawūāmina ewarita zeya, maū ewarira ya arabasia, mawūē Daizeze wārīnu ibia jara b'ebara Jawurebiad'eba wārīnu ibia jarad'aya, Daizezebara krīña b'ua izhira mawūā ibia jarad'aita. ²⁴ Daizezera Jawurea, mawūē izhita ibia jara b'ebara Jawurebiad'eba wārīnu ibia jarad'aid'e b'ua.

²⁵ Mawūāī wūērābara mawūāsia: Muā k'awua b'ua zhārā Ēdrubiira zeita, izhi zeburud'era daia bia jarak'aya ne jōma.

²⁶ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Muta izhia, muāta bu ūme bed'ea k'ob'ua.

²⁷ Maūne izha jurukwad'ara zesid'a, mawūē bia akudruasid'a wūērā ūme bed'ea k'ob'uba, mawūāmina miōba wid'id'a ēbasia k'ārēta wid'i b'ura, o maū wūērā ūme k'ārē ūrū bed'ea k'ob'ura. ²⁸ Wūērābara zok'o izhid'era āmaēpe wāsia puwurud'ea, mobe zhārā b'ea mawūāsia: ²⁹ Ūmakirāta akud'e zeudua, jōma jaraburua muā k'ārē od'ata. ¿K'āgura zhārā Ēdrubii ēka?

³⁰ Mawūāī puwurud'ebara wāsida, aramaūne zesid'a Jesúsma.

³¹ Maūēna izha jurukwad'abara ibiad'e jara mawūāsida: Miā Ūrāg'abari, nek'orua.

³² Mawūānāi izhara mawūāsia: Muārā zhikota k'oita erub'ua marāba k'awuad'a ēāta.

³³ Mawūāī izha jurukwad'abara āzhirāīnu mawūāsida: ¿Iab'auba zhikota wesi ēka?

³⁴ Maūne Jesúsbara mawūāsia: Mu zhikora muārā mu zok'ad'aba krīñata oibara, aramaūne izha k'ārē obi numuk'ārīta jōbiibara. ³⁵ ¿Ne ud'apead'ata b'uaia marābara jed'ek'o kīmarē wāēā numuā abada ēka? Mawūāmina

muã marã jaraya: Ne b'uita akud'ai kîrâk'a akaudua drudad'e zhârã b'eta, ya munebemata ijâita numeã. ³⁶Ne b'ua numubara ne jida b'ua, aramaũ kîrâk'a numubara jara b'ua munebemata ijânamarẽã Daizeze ùme b'ai jô ããnebemata, mawũe ne ubarita ne b'uabari ùme sobiabada kîrâk'a b'ua. ³⁷Maũenabemata jarabadara wârînutu mawũã b'ua: Ab'ara zhi ubaria, waya dewarabemata zhi b'uabaria. ³⁸Aramaũ kîrâk'a muã marã zok'asia awururãba jarad'apead'a mãe marãneba ijânamarẽã, aramaũne awururãba jarad'apead'a mãe marãneba ijã tupud'ea.

³⁹Samaria bid'arã mãu puwurud'e b'ebara bioba Jesúsde ebema ijâsid'a, mãũenabema wũerãba mawũasia: K'ãũbara muã jarasia muã k'ârẽ od'ata jôma. ⁴⁰Maũneba Samaria bid'arã Jesúsma zed'ape zuburia bed'easid'a ãzhi bawara b'emarẽã, mawũe mama b'esia ewari ùme. ⁴¹Aramaũne ãmaña bioba ijâsid'a bed'eata izha jaraburuta ùrîbudaba. ⁴²Maũnerã wũerãã mawũasid'a: Daibara ijã k'opanũ ãã bari bua jaraburud'eba, awuaraburu izhi bed'eara jipa daiba ùrîbuda, mawũe k'awuabuda naũ wârînu êjũãne zhârã b'eta Êdrubiita.

Jesúsba b'ebid'a nok'o warrata

(Mateo 8:5-13; Lucas 7:1-10)

⁴³Mawũã ewari ùme b'ape Samaria drudad'ebara Jesús wãsia Galilea druaed'a. ⁴⁴Izhi Jesúsba jarad'a kîrâk'a Daizezeba bed'eata jarabibarira izhi drudad'eburu bia edad'a ãã. ⁴⁵Galilea druaed'a zeburud'era Galilea bid'arãbara bia edasid'a, mãũenabema ãzhara ùdusid'a Jerusalénne k'ârẽ od'ata jôma, Egipod'eba êzoad'ata krîcha fiesta od'apead'a mãe mawũã ùdusid'a, ãzhisid'a wãsi baera mãu fiestaid'ura.

⁴⁶Jesús wakusa zesia Canã puwurued'a, mãu puwurura Galilea drudad'ebema, mama baniãta vino babid'a basia. Maũne Capernaúm puwurud'e b'asia reyba nok'ota b'uk'ârîta, mãu warrata k'aya numasia. ⁴⁷Maũne izha ùrîsia Jesús zeburuta Judea drudad'eba Galilea druaed'a, mawũe izhima zepe zuburia bed'easia zhi warrata b'ebid'e wãmarẽã beubod'ota. ⁴⁸Mawũe Jesúsbara mawũasia: Ùdud'ak'ata muã oburuta ùdubuda ããrã marãbara munebema ijãna ãã.

⁴⁹Mawũã reyba nok'ota b'uk'ârîbara mawũasia: Nok'ó, zerua mu warra beui nawed'a.

⁵⁰Mawũã Jesúsbara mawũasia: Ded'aa wãrũã, bu warrara b'id'a.

Maũbara ijãsia Jesúsba mawũaburura, mawũe wãsia. ⁵¹Od'e wãne izhi nezok'arãba kîrãzhu zed'ape mawũasid'a: Bu warrara b'id'a.

⁵²Mawũanaĩ uzheda wid'isia k'ârẽ ùmadaud'e arigu basita. Mawũe mawũasid'a: Nuwud'a ùmadau purra a la una kenab'arisa kãwamiãbara.

⁵³Mawũe zhi zezebara k'awuasias mãu ùmadaud'e Jesúsba bu warrara b'id'a ad'ata. Mawũe izhara Jesúsde ebema ijãburuba ijâsid'a zhi kîmaba zhi warrarãba. ⁵⁴Jesúsbara mãuta ùdud'ak'ata zhi ùmeta osia, Judea drudad'eba Galilea druaed'a wãpe.

K'akua pira ãã b'ad'a Betesdad'e

5 ¹Maũ tãã judiorãbara fiesta osid'a, mawũe Jesús wãrîzesia Jerusalén puwurued'a. ²Jerusalénne ed'a wãbarita puerta ovejarãneã abada k'aita b'ua posota, mãuta hebreo bed'ead'era Betesda abada, mamarã juesoma

b'ua de zaketa. ³Maūza k'ayarāta bio numasia, daub'errea b'eta, wā b'e ēā b'eta, k'akua pira ēā k'aya b'eta numasia, maūrābara jūā b'easia poso ōb'uta pirayeed'a. ⁴Maūēnabema ed'aud'e ángelta zepe maū poso ōb'uta pirabi b'asia, mawūē piraburud'e naara doed'a ōb'eburuta b'e b'asia ne bariduba k'aya b'uta. ⁵Maūne ūmakīrāta mama b'asia treinta y ocho año bata k'aya b'uta. ⁶Maū tab'uta Jesúsba ūduburud'era, mawūā b'uta ewari dāārā bata k'awuape mawūāsia: ¿Bura b'e krīña b'uka?

⁷Mawūāi k'ayabara panaū mawūāsia: Nok'ó, murā b'e krīña b'ua, mawūāmina poso piraburud'era murā k'aiba doed'a ōb'ud'aita ne ēā, mawūē mu wāburued'a awuruta ed'a wā b'ua mu nawed'a.

⁸Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Piradrurua, buzhi ertō jiraedape tebarua.

⁹Audre ēāne maū b'esia, mawūē izhi ertō jiraedape tebad'ewasia. Ēnaūbada ewari basia maū ewadera.

¹⁰Mawūē judfōrābara mawūā b'eburua mawūāsida: Id'ira ēnaūbada ewaria, mawūē buzhi ertō anuma b'e ēā.

¹¹Mawūānaī izhara panaū mawūāsia: Muta b'ebid'abara ertō jiraedape tebarua asia.

¹²Mawūāi wid'i mawūāsida: ¿K'aiba buaa mawūā buzhi ertō jiraedape tebarua asi?

¹³Mawūābudad'era zhi b'ed'abara k'awua ēbasia k'aita, Jesús nebasia baera mama zhārā k'abana numanane ed'a. ¹⁴Tēā Jesúsbara ūdupe mawūāsia: Bura b'esia, mawūē wueta k'azhiruata orārūā audre zuburia ēbaita.

¹⁵Maū wāpe judfōrāā jarasia izhira Jesúsba b'ebid'ata. ¹⁶Maū k'area judfōrā Jesús k'aid'u jirpanesia bead'aita, maūta onumaērā ēnaūbada ewade.

¹⁷Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mu Zezera ewariza k'ārē ob'ua, mawūē musid'a k'ārē onumaū.

¹⁸Mawūāburu k'area judfōrābara wuaaburu bea krīñasida, āzhima aramaūnerā bari ewari ēnaūbadad'ebemata arib'ae ēā numa ēbasia, awuaraburu Daizezesida zhi Zezeta jarasia, āzhima aramaūnerā Daizeze ūme ab'arikad'e numasia.

Zhi Zezeba ob'uta ob'ua zhi Warrabara

¹⁹Maū k'area Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Mu zhi Warrabara muzhikusaubara miā k'ārēta ob'e ēā, awuaraburu mu Zezeba oburuta ūduburuta ob'ua, aramaūne jōma mu Zezeba ob'ura mu zhi Warrabid'a ob'ua. ²⁰Mu Zezebara zhi Warra murā kuāg'aba jōma ūdubi b'ua izha ob'ura, mawūē k'ārē āmaña audre waib'uata bio ūdubiya, mawūē marābara bīa akudrua jirpaneña. ²¹Mu Zezebara bekuad'ara piradrubipe zok'ai b'ubari kīrāk'a, mu zhi Warrabid'a mawūā okrīnāburūrāta zok'ai b'ubaria. ²²Mu Zezebara miōta k'awua o ēā, awuaraburu zhārā k'awua oid'ebema jōma diasia muta zhi Warraa. ²³Mawūātru jōmaūba mu zhi Warrata wawiad'aya mu Zeze wawia panu kīrāk'a. Mu zhi Warrata wawia ēābara wawia ēā mu Zeze mu zok'ad'ata.

²⁴Muā wārīnu marāā jaraya: Iab'aua mu bed'eata ūrī b'uba mu zok'ad'ad'ebemata ijā b'ura erub'ua Daizeze ūme b'ai jō ēāta, mawūē Daizezebara pua k'awua o ēbaya, awuaraburu aduaita b'ad'ata zhi berab'arima baya Daizeze ūme b'ai jō ēāma. ²⁵Muā wārīnu marāā jaraya:

Ewarita zeya, maũ ewarira ya arabasia, mawũe aduaita b'ebara ũrĩnaña mu Daizeze Warra nemita, mu bed'eata ũrĩbudara Daizeze ũme b'ai jō ēā b'eaya. ²⁶Mu Zezebara erub'ua izhi ũme b'ai jō ēāta, mawũe mu zhi Warraabid'a diasia erub'amarēā izhi ũme b'ai jō ēāta. ²⁷Dewara zhārā k'awua oi zareata diasia murā Beubari Bape b'uba. ²⁸Muā maũta jaraburu k'area k'awua ēā krīcharāũdua, ewarita zeya, maũ ewadera beud'apead'ata jou nūmēbara ũrĩnaña mu nemirā. ²⁹Mawũe biata od'apead'ara piradrud'aya Daizeze ũme b'ai jō ēā b'aita, mawũamina bia ēāta od'apead'ara piradrud'aya aduaita.

Jara b'ea Jesúra zhārā Ēdrubita

³⁰Muārā mūzhikusaubara k'ārē o ēā. Awuaraburu sāvūāta mu Zezeba muāā jaraburuta ũrīpe muārā zhārā k'awua obaria, aramaũne obaria sāvūā oi b'ud'e, mawũe muārā onumu ēā muā krīnata, awuaraburu onumuā mu Zeze mu zok'ad'aba krīnata. ³¹Munēbemata muā jarara munēbema zhārāma wārīnu ēā. ³²Mawũamina mu Zezeba munēbemata jara b'ua, muā k'awua b'ua mawũa munēbemata jara b'ura wārīnuā. ³³Munēbemata wid'id'amarēā marābara zhārāta zok'asid'a Juan Buruk'oemiāma, mawũe izhara jarasia munēbema wārāta. ³⁴Mawũamina muārā zhārāba munēbema mawũa jaraita nesid'a nūmu ēā, awuaraburu muārā Juanba jarad'ata jaraburua marāta ēdrud'amarēā. ³⁵Juanbara munēbema k'awuabiga nūmuba pārīguad'e ībīrā ũnabari kīrāk'a b'asia, aramaũne marā ewari k'akutua sobiasid'a izhi ũnane. ³⁶Mawũamina muā erub'ua munēbema audre bia jara b'uta Juanba jarad'a k'āñabara, k'ārē arib'aeita mu Zezeba muāā diad'ata muā ob'uba munēbemata jara b'ua murā mu Zezeba zok'ad'ata. ³⁷Mu Zeze mu zok'ad'abid'a munēbemata jara b'ua. Marābara ũrīnak'a izhi nemirā, miā ūdud'ak'a izhira. ³⁸Miā izhi bed'eara eruduanu ēā marā sod'era, muta izha zok'ad'ara marābara ījāna ēāba. ³⁹Daizeze bed'eata zhi b'umarā marābara kīrākuita estudia b'ea, mazhima maũneba erub'eba Daizeze ũme b'ai jō ēāta, mawũa zhi b'umabara jara b'ua munēbemata. ⁴⁰Maũne marā muma ze krīnana ēā aramaũne erub'eaira Daizeze ũme b'ai jō ēāta.

⁴¹Muārā zhārāba muta bia jarad'amarēā nūmu ēā. ⁴²Maũēnabema muā marā ūduk'awua b'ua, marābara Daizezera kuāg'ad'a ēā. ⁴³Murā zesia mu Zezed'eba, maũta marābara murā bia edad'a ēā, awuruta izhikusaud'eba zera maũ marābara bia edad'aya. ⁴⁴¿Marābara munēbema sāvūā ījānaīpe k'āwūā mazhirāĩnuburu zhiya bia jara b'era? K'āwūārā Daizeze ab'a b'uba bia jaramarēā duanu ēā. ⁴⁵Krīcharāũdua kīrābita muā marā jikuaita mu Zeze, mawũamina k'aiba marā jikuaira b'uta Moiséa, maũne marābara izhita krīcha b'ea. ⁴⁶Moiséba b'ud'ata marāba ījā b'eburu munēbemata ījāk'ausid'a, izhara munēbemata b'ud'aba. ⁴⁷Mawũamina izha b'ud'ata ījāna ēārā, ¿sāvūā ījānaīpe mu bed'eara?

Nek'obigad'a cinco mil

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

6 ¹Maũ tēā Jesús kīrārā wāsia Galilea dota jed'ea ōb'ud'e, maũ dora ab'auta Tiberia abada. ²K'abanata izhi k'aid'u wāsīd'a ūdud'ak'ata ūdu b'eta b'ebiga nūmuba k'ayarāta. ³Mawũe Jesús wārīzesia k'atuma zakeid'u, mobe mama jewed'asia izha jurukuad'a bawara. ⁴Maũnerā ewari araa

zebod'o basia Egiptod'eba êzoad'ata krîcha fiesta obadata judíorâba. ⁵ Jesúsba akuburud'era údusia k'abanata izhi k'aid'u b'eta, mawüê Felipea mawüasia: ¿Zhiko sâma edad'aípe naürâta nek'od'amarêârâ?

⁶ Mawüâ wid'isia sâwüâ panaüi k'awuaita, izhara k'awua b'uta k'ârê oira. ⁷ Mawüâi Felipebara panaü mawüasia: Ewari dociento trajad'aba denario docientoba pan edaburusid'a arab'ae êâ naürâta ab'a ab'ak'a wíkabid'a nek'obigaira.

⁸ Izha jurukwad'aba ab'auba, Andrés Pedro mebeaba mawüasia: ⁹ Kûrâta za b'ûba pan juesoma erub'ûta cebada omata erub'ûa, b'edasad'a üme erub'ûa, mawüâmina ¿naü sâwüâípe bioitara?

¹⁰ Mawüâi Jesúsbara mawüasia: Zhârâta jewed'abigaudua.

Mamarâ bio numasia poajârâta, aramaüne cinco mil jewed'asid'a zhûmakîrârâta. ¹¹ Mobeburu Jesúsbara maü pan jiraedape Daizezea zhibia jipe b'ûeku ape diasia izha jurukwad'aa, mawüê izha jurukwad'abara jed'ekasid'a jewed'a k'ob'ea, b'edasad'a ab'arika osia âzha k'obudad'e k'od'amarêâ. ¹² Jâwüâ duanebudad'e izha jurukwad'aa mawüasia: Ad'ubabudata zhi b'ûguzoamata jurepeudua, miâ k'ârêta adua êbamarêâ.

¹³ Mawüâi jurepesid'a, aramaüne zhi b'ûguzoamaba jamara doce birasid'a, pan juesomata cebada omata ad'ubad'apead'ata zhi k'od'apead'aba. ¹⁴ Mawüê zhârâbara údud'ak'ata Jesúsba mawüâ oburûta údud'ai mawüâsid'a: Naü wârînu Daizezeba bed'eata jarabibarita zeita b'ad'a naü êjüâena.

¹⁵ Maünerâ Jesúsbara k'awuasias izhira zaread'e edeita k'opanûta rey babid'aita, mawüê wakusa k'atumaêna wâsia izhi dob'a.

Jesús tebad'a do ürû

(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Keuburud'era Jesúsba jurukwad'ara zesid'a do jed'ea ôb'uid'u. ¹⁷ Mobe jâbad'e b'arikuape do jed'ea ôb'ud'e kîrârâ wâsid'a Capernaúm pûwurued'a. Maünerâ ya paisosoa numûne Jesús wad'i ze êbasia âzhima. ¹⁸ Maüne do jed'ea ôb'ura bomatu busad'ewasia zarea pûâdrû numûba. ¹⁹ Wigui wânata cinco o seis kilómetro baburud'e Jesús do ürû taita údubudad'era orra tebasia jâbata, mawüê perasid'a. ²⁰ Maüne izhara mawüasia: Muta taia, perarâudua.

²¹ Mawüâi âzhara sobia jâbad'e edasad'a, aramaüne dãârâ êâne jüêkuasia drua âzhi wâma.

Zhârâba jurud'apead'a Jesús

²² Do jed'ea ôb'û kîrârê zhârâ duanenabara nrûêmane k'awuasid'a mama jâba ab'abai b'ad'ata, izha jurukwad'a bawara Jesús maü jâbad'era b'ari êbasia, awuaraburu maürâ wâsid'a âzhi dob'a. ²³ Maüne jâba awurûta Tiberia pûwurud'eba zesid'a, Jesúsba Daizezea zhibia jipe pan k'od'apead'a k'aita. ²⁴ Aramaüne zhârâbara k'awuasid'a Jesús mama ne êâta, miâ izha jurukwad'asid'a ne êâta, mawüê maü jâbad'e b'arikuape wâsid'a Capernaúm pûwurued'a Jesús jurud'e.

Jesúra panta Daizeze üme b'ai jô êânebema

²⁵ Aramaüne do jed'ea ôb'û kîrârê údud'ape mawüâsid'a: Miâ Ürâg'abari, ¿bura sômbewed'a naînu zesi?

²⁶ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, marābara murā juru duanu ēā sāwūāta k'awuasid'a baera muā od'ata ūdud'ak'ata, awuaraburu murā juru duanuā panta jāwūā k'osid'a baera. ²⁷ K'ārē obudata bari zhiko jōbari k'area orāūdua, awuaraburu k'ārē oudua pan jōk'a k'area, Daizeze ūme b'ai jō ēā k'area, mu Beubari Bape b'ūba maū pan marāā diaya, murā maū k'area b'usia mu Zhibari mu Zezeba.

²⁸ Mawūāi mawūāsīd'a: ¿Daibara k'ārēta od'aibarape k'ārē Daizezed'eta od'aira?

²⁹ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Marāba k'ārē Daizezed'eta od'aira, ijāūdua mu izha zok'ad'ata.

³⁰ Mawūāi mawūāsīd'a: ¿Buara k'ārēta ūdud'ak'ata oipe daiba maūta ūdud'ape bud'ebemata ijānāirā? ¿Buara k'ārēta oipe? ³¹ Dai zhibarirā b'ead'abara pan manā abadata k'osid'a drua drudrua tab'ū maē, maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Pan ūtrebemata ded'ekasia k'od'amarēā.

³² Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Maū pan ūtrebema Moiséba ded'eka ēbasia, awuaraburu ded'ekasia mu Zezeba. Aramaūne mu Zezebara ded'eka b'ua wārīnu pan ūtrebemata. ³³ Pan Daizezed'ea muta ūtreba zed'ata, muārā Daizeze ūme b'ai jō ēāta dia b'ua ējūāne zhārā b'ea.

³⁴ Mawūāi mawūāsīd'a: Nok'ó, daia ewariza diadua maū panta.

³⁵ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Muta panta Daizeze ūme b'ai jō ēānebema, muma zeburura maūnebemanerā jarrak'a baya, munebemata ijāburura aramaūne obisiak'a baya. ³⁶ Mawūāmina muā marāā jarad'a kīrāk'a, marābara murā ūdu b'emina munebema ijāna ēā. ³⁷ Mu Zezeba muāā diaburura jōma muma zed'aya, muma zeburura muārā āi jureta ēā. ³⁸ Murā ūtrebara ze ēbasia muā krīnata oita, awuaraburu zesia mu Zeze mu zok'ad'aba krīnata oita. ³⁹ Mu Zeze mu zok'ad'abara krīna b'ua jōma izha muāā diaburura murē miōta adua ēbaita, awuaraburu krīna b'ua maūrāta beud'apead'ara muā piradrubigaita ewari numuta jōburud'era. ⁴⁰ Mu Zeze mu zok'ad'abara krīna b'ua zhi Warra muta krīcha b'ebara, munebemata ijā b'ebara jōmaūba erub'eamarēā Daizeze ūme b'ai jō ēāta. Aramaūnerā maūrāta beud'apead'ara muā piradrubigaya ewari numuta jōburud'era.

⁴¹ Judīorābara Jesús bī ēā jarasid'a: Murā pan ūtreba zed'a, aburuba.

⁴² Maūnerā mawūāsīd'a: ¿Naū Jesúra José warra ēka? Zhi Zezera, zhi papara dazhirābara ūduk'awua b'ea. ¿Maūta sāwūā naūbara izhira ūtreba zed'a aburu?

⁴³ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Bī ēā bed'earāūdua. ⁴⁴ Miōta muma ze b'e ēā mu Zeze mu zok'ad'aba weburu ēburu. Izha webururu beud'ata muārā piradrubiya ewari numuta jōburud'era. ⁴⁵ Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ata zhi b'umata mawūā b'ua: Daizezeba jōma ūrāg'aya. Aramaūnerā mu Zeze bed'eata ūrīnape izhid'ebemata k'awabudara jōma muma zed'aya. ⁴⁶ Muā maūta jaraburu ēā iab'auba mu Zezeta ūdud'aba, awuaraburu muta Daizeze maēba zed'aburu muāburu ūdubaria mu Zezera. ⁴⁷ Muā wārīnu marāā jaraya: Munebemata ijā b'ūbara erub'ua Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ⁴⁸ Murā panta Daizeze ūme b'ai jō ēānebema. ⁴⁹ Marā zhibarirā b'ead'aba drua drudrua tab'ū maē manā k'o b'ead'ara bari zhiko basia, mawūē

k'o b'easimina beukuasia. ⁵⁰ Murā pan ūtreba zed'a, pan mūta k'oburura adua ēā. ⁵¹ Murā panta Daizeze ūme b'ai jō ēāta ūtreba zesia, iab'aua pan mūta k'oburura Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya. Pan muā diaburura mu zharata diaya. Maū muārā Daizeze ūme b'ai jō ēāta diaya ējūāne zhārā b'ea.

⁵² Mawūāi judīorā āzhirāinu bī ēā mawūāsid'a: ¿Naūbara sāwūā mawūā dazhirāā k'obigaibe izhi zharata?

⁵³ Mawūānāi Jesūsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Mu Beubari Bape b'u zharata k'od'a ēburu, mu wata dod'a ēburu erub'ea ēā Daizeze ūme b'ai jō ēārā. ⁵⁴ Mu zharata k'o b'ubara mu wata do b'ubara erub'ua Daizeze ūme b'ai jō ēārā, mawūē beud'ata muā piradrubiya ewari nūmūta jōburud'era. ⁵⁵ Mu zhara wārīnu zhikoa, mu wara wārīnu doyd'ebema. ⁵⁶ Mu zharata k'o b'ura mu wata do b'ura mune b'ua, murā izhid'e b'ua. ⁵⁷ Mu Zeze mu zok'ad'ata b'u kīrāk'a, murā b'ua mu Zezed'eba, aramaū kīrāk'a mūta k'o b'ura b'aya muneba. ⁵⁸ Mūta panta ūtreba zed'a. Marā zhibarirā b'ead'aba manā k'od'apead'a kīrāk'a b'u ēā, mawūā k'osid'amina beukuasia. Pan mūta k'oburura Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya.

⁵⁹ Jesūsbara Capernaúm pūwurud'e maūta jarasia miā ūrāg'a nūmūba de zhi jurebada maē.

Bed'eata Daizeze ūme b'ai jō ēānebema

⁶⁰ Maūta ūrīnape izhi pēwā b'ebara bioba mawūāsid'a: Maū bed'eara zarea. ¿Mawūē k'aiba ūrī b'eipe?

⁶¹ Jesūsbara k'awuasias izhi pēwā b'e mawūā bī ēā bed'ea k'ob'era, mawūē mawūāsia: ¿Maū bed'eabara marā bī ēābudak'a? ⁶² ¿Mobera sāwūānaīpe mu Beubari Bape b'ūta ūtaa wāburuta ūdud'ara naara mu b'ad'ama? ⁶³ Jawurebiaburu dia b'ua Daizeze ūme b'ai jō ēāta, zharabara dia ēā. Bed'eata muā marāā jara b'ura Jawurebiad'ebemata Daizeze ūme b'ai jō ēānebema. ⁶⁴ Mawūāmina marā ūkurubara ijāna ēā. Jesūsbara mawūā jarasia jēde wed'aua k'awua b'asi baera k'airāba ijāna ēāta, aramaūne k'awua b'asia izhira k'aiba chāb'ariita.

⁶⁵ Maūnerā mawūāsia: Maūneba muā marāā jarasia miōta mūma ze ēāta mu Zezeba diaburu ēārā.

⁶⁶ Mamaūba ūtaara izhi pēwā b'ebara bioba izhira kenab'arisid'a, mawūē ya izhi bawara erjirana ēbasia. ⁶⁷ Mawūē Jesūsbara izha jurukwad'ata doceca mawūāsia: ¿Marāsid'a wā krīna panuka?

⁶⁸ Mawūāi Simón Pedropa panaū mawūāsia: Nok'ó, ¿daira k'aima wāīpe? Buaburu bed'eata erub'ua Daizeze ūme b'ai jō ēāta. ⁶⁹ Maū daibara ijā b'ea, aramaūne daiba k'awua b'ed'era bura zhārā Ēdrubita Daizeze zok'ai b'u Warra.

⁷⁰ Mawūāi Jesūsbara mawūāsia: Muā marā doce jurukuasias, mawūāmina marānebema ab'a ātōmiāba erunūmūā.

⁷¹ Mawūā jaraburubara Juda Iscarioteta jarasia Simón warrata, izhira maūba chāb'arii baera mawūā jarasia, maū doced'ebema basia.

Jesús mebērāba izhid'ebema ijā ēā b'ead'a

7 ¹ Maū tēā Jesús pūrruasias Galilea drud'e, Judea drud'era pūrrua krīna ēbasia judīorāba beaita jirpanūba. ² K'aita bata nūmasia fiesta

judiorâne de pâne duanebadata. ³Mawûê zhi mebêrâbara Jesúa mawûâsid'a: Namaûbara wârûa Judea druad'a, mainu bu pêwâ b'ebid'a ûdud'amarêa bua ob'uta. ⁴Iab'aua izhita ûduk'awabiga krîña b'ubara k'ârê chupea o êa. Mawûê buara k'âwûa k'ârê onûmaerâ jômaû daid'u k'ârê odua.

⁵Mawûâsid'a miâ zhi mebêrâbid'a izhid'ebema îjana êaba. ⁶Mawûânaî Jesûsbara mawûâsia: Murâ wad'i wâine b'u êa, mawûâmina marâ baridu ûmadaud'e wâ b'eya. ⁷Naû êjûâne b'ebara marâ ûduama êa, mawûâmina murâ ûduama b'ea muâ jara b'uba âzha ob'era bia êata. ⁸Marâ wârizeudua fiestaid'u, murâ wad'i wârîze êa maû fiestaid'ura, mu wâi ewarira wad'i araba êa.

⁹Maûta jarak'ape b'esia Galilead'e.

Jesús fiestad'e b'ad'a de pâne duanu maê

¹⁰Zhi mebêrâ wârîzekuad'a têane izhisid'a wârîzesia fiestaid'u, mawûâmina jômaû daid'u wâ êbasia, awuaraburu wâsia chupea. ¹¹Maûne judiorâbara fiestad'e juru b'eta mawûâ duanasia: ¿K'âû sâma b'uba?

¹²K'abanane ed'ara izhi ûrûrâ biod'e bed'ea jirpanuta ûkurûbara biata b'ua aduanasia. Waya ûkurûbara mawûâ duanasia: Mawûâ êa, awuaraburu zhârâta sewa b'ua. ¹³Mawûâmina izhi ûrûrâ miôta dajada bed'ead'a êbasia judforâ wawiaba.

¹⁴Fiestara êsadra baburud'era, Jesûs Daizeze deid'u wârîzepe ewara maê miâ ûrâg'asia. ¹⁵Mawûê judiorâbara bia akudrua mawûâsid'a: ¿Naûbara sâwûa k'awua b'u miâ ûrâg'aid'ebema estudia êbad'ata?

¹⁶Maûne Jesûsbara mawûâsia: Ûrâg'ata muâ jara b'ura murê êa, awuaraburu Daizeze mu zok'ad'ad'ea. ¹⁷Daizezeba krîñata okrîña b'ubara k'awuaya ûrâg'ara Daizezed'eta, o k'awuaya murâ bed'ea b'uta muzhikusauba. ¹⁸Izhikusauba bed'ea b'ubara izhitru bia jarad'amarêa b'ua, mawûâmina muârâ Daizeze mu zok'ad'ata bia jarad'amarêa b'ua, mawûê wârînuta jara b'ua, aramaûne muârâ sewata jara êa. ¹⁹¿Moisébara ûrâg'ara marâa diasi êka? Maûta marâbara miôba arib'aed'a êa. ¿Maûba murâ bea krîña duanu êka?

²⁰Mawûâi k'abanabara panaû mawûâsid'a: Bura jaiba mawûâ krîchabi b'ua, ¿bura k'aiba bea krîña numu?

²¹Mawûânaî Jesûsbara panaû mawûâsia: Ênaûbada ewade muâ ne ab'a oburûba marâ jôma k'awua êa krîcha k'ob'ea. ²²Mawûê muâ jaraya, Moisébara marâa jarasia warra zakera k'akua eta k'ônamarêa, mawûâ oira Moiséda ze êbasia, awuaraburu marâ zhibarirâ b'ead'ad'eba zesia, aramaûne marâbara ênaûbada ewadebid'a warra zakera k'akua eta k'ôbada. ²³Mawûâ ênaûbada ewadebid'a warra zakera k'akua eta k'ôbada Daizezeba ûrâg'a Moiséa diad'ata arib'aed'ai k'area, ¿maûta marâ mu bawara kîrû duanuka ênaûbada ewade muâ jipa b'ebiburûba zhârâta? ²⁴Zhârâba k'ârê oburûta ûdud'ape bî êa bed'earâudua, awuaraburu k'ârê oburûta bigara kîrâepa biga audua.

¿Naûka zhârâ Êdrûbiira?

²⁵Jerusalénne b'ebara ûkurûba mawûâ duanasia: ¿Naû êka bead'aita juru b'era? ²⁶Akaudua, jômaû daid'u bed'ea numuta k'ârê jarad'a êa. ¿Nok'orâbara

wārīnu krīcha duanu ēka naū zhārā Ēdrubiita? ²⁷Mawūāmina dazhirābara k'awua b'ea naū sāmabemata, mañne zhārā Ēdrubiita zeburud'era miōba k'awua ēbaya sāmabemata.

²⁸Mobeburu Jesūsbara Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a nūmūba nemi jīgua mawūāsia: Marābara murā ūduk'awua b'eta k'awua b'ea sāmabemata. Mawūāmina murā muzhikusauba ze ēbasia, awuaraburu murā zok'asia Daizeze wārīnu b'ūba, izhid'ebema marābara k'awua duanu ēa. ²⁹Mawūāmina muārā k'awua b'ua murā zesi baera izhi maēba, murā izha zok'asia.

³⁰Mawūāburu k'area Jesús jida krīnasid'a, mawūāmina miōba jida ēbasia wad'i araba ēāba izhi ewarita. ³¹K'abanabara bioba izhid'ebemata ijānape mawūā duanasia: Zhārā Ēdrubiita zeburud'era, ċūdud'ak'ara audre oibuka naūba ob'u k'āñabara?

Fariseorāba Jesús jida krīnanapead'a

³²Fariseorāba ūrīsid'a zhārā Jesú ūrū mawūā bed'ea jirpanūta, mawūē sacerdoterā nok'orābara, fariseorā bawarauba Daizeze de akūbadata zok'asid'a jidad'amarēa. ³³Mawūē Jesūsbara mawūāsia: Murā wad'i ewari k'akutua marā bawara b'ape wāña mu zok'ad'ama. ³⁴Marābara murā jurud'aya, mawūāmina murā ūdud'a ēbaya, aramañne mu b'aima marā wā b'ed'a ēa.

³⁵Mawūāi judiorābara āzhirāīnu mawūāsīd'a: ċNaū sāmāā wāība dazhirāba mawūā ūdud'a ēbaira? ċJudiorā druaza griegorāne ed'a b'ema wāībuka, aramañne griegorā ūrāg'aita? ³⁶Izhara k'lārēta jara krīnaba mawūāburu: Marābara murā jurud'aya, mawūāmina murā ūdud'a ēbaya, aramañne mu b'aima marā wā b'ed'a ēa.

Dota Daizeze ūme b'ai jō ēānebema

³⁷Fiesta jōburu ewarita zhi zroma ewade, Jesús edau nūmepe nemi jīgua mawūāsia:

Iab'a obisia b'ūburu mūma zerua, aramañne baniā dorua. ³⁸Mūnebemata ijā b'ud'ebara Daizeze bed'eata zhi b'ūmane jara b'u kīrāk'a izhi sod'eba zhārāma dota druaya Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

³⁹Mawūā dota jaraburura jarasia izhid'ebemata ijābudabara Jawurebiata jidad'aita, mañnerā wad'i ze ēbasia Jawurebiara, wad'i Jesús ūtaa wā ēāba.

Krīcha ab'arika zed'a ēbad'apead'a

⁴⁰K'abanata ūkurubara maū bed'eata ūrīnape mawūāsīd'a: Naū wārīnu Daizezeba bed'eata jarabibaria. ⁴¹Waya ūkurubara mawūāsīd'a: Naū zhārā Ēdrubia. Mawūāmina ūkurubara mawūāsīd'a: ċGalilead'ebara ūtu zeita b'uka zhārā Ēdrubiira? ⁴²Mañēnabemata zhi b'ūmanerā jara b'u ēka rey David'eba ūtu zeita, aramañnerā David Belén puwurud'ebemata b'ad'a maēba ūtu zei ēka zhārā Ēdrubiira? ⁴³Aramañne zhārā krīcha ab'arika zed'a ēbasia Jesúsd'ebemanerā. ⁴⁴Āzhara ūkurubara jida krīnasid'a, mawūāmina miōba jidad'a ēbasia.

¡Miōta bi-ia bed'ea ēa Jesús kīrāk'ara!

⁴⁵Daizeze deta akūbadara wakusa zesid'a sacerdoterā nok'orāma, fariseorāma, mawūē maūrābara mawūāsīd'a: ċSāwūē Jesús wed'a ēpe?

⁴⁶ Mawũānāi Daizeze deta akubadabara panaũ mawũāsīd'a: ¡Miōta bi-ia bed'ea ēā k'āũ kīrāk'ara!

⁴⁷ Mawũānāi fariseorābara panaũ mawũāsīd'a: ¿Marāsīd'a k'āũ zhi sewabi nūmekā? ⁴⁸ ¿K'āũnebema ījā duanuka nok'orābara, o fariseorābara? ⁴⁹ K'āũnebema ījā b'ebara Moisé ūrāg'ara k'awua ēā b'ea, mawũē Daizezebara k'awua okuaya.

⁵⁰ Mawũānāi Nicodemo Jesúsma diamase zed'abara āzhid'ebemaba mawũāsia: ⁵¹ ¿Ūrāg'a dazhirānebara jara b'ū ēka dazhirābara zhārā k'awua ob'ed'a ēāta naara izhi bed'eata ūrībūda ēburu k'awuaita k'ārē od'ata?

⁵² Mawũāi panaũ mawũāsīd'a: ¿Busīd'a Galilead'ebemak'a? Daizeze bed'eata bia estudiadua, mawũārā k'awuaya Galilead'ebara piradrūk'ata Daizezeba bed'eata jarabibarira.

⁵³ Maũ tēā wāsīd'a āzhi deza.

Wũērāba kīma ēāta eruk'āina

8 ¹ Waya Jesúra wāsia Olivo k'atumaĩnu. ² Nrũēma diaped'a wakusa Daizeze ded'a ewara maē zeburūd'era zhārā jōma zesīd'a izhima. Mawũē jewed'ape maurāta ūrāg'asia. ³ Maũne ūrāg'a Moiséd'e jarabadaba fariseorā bawarauba wũērāta izhima wesīd'a kīma ēāta eruk'āi nūmūta burud'ape, mobe miō ēsadra k'ob'ud'ape, ⁴ mawũāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, naũ wũērā kīma ēāta eruk'āi nūmūta burusīd'a. ⁵ Ūrāg'ad'era Moisébara daia jarasia wũērā k'āwūā b'era mong'araba tab'ari bead'amarēā. ¿Mawũē buara k'asia aipe?

⁶ Maũta jarasīd'a wāēābid'ape nok'oa jīd'ai k'area. Mawũāmina Jesús ju k'ob'epe egorod'e ne b'usia juwua jīwīniba. ⁷ Maũne āzhara pi wid'i barab'ūba jīpa k'ob'epe mawũāsia: Marānebema k'azhirua ne ēāba maũba naara mong'araba tab'arirua k'āũ wũērā.

⁸ Mawũāpe wakusa ju k'ob'epe ari ne b'ū nūmesia egorod'e. ⁹ Mawũāmina āzhara maũta ūrīnape k'azhirua bara b'eta k'awua b'eba ab'a ab'aud'e āi wāsīd'a, naara āi wāsīd'a zōrārāta, maũare kūrārāta. Aramaũne Jesús dob'a k'ob'esia, wũērāsīd'a k'ob'esia miō ēsadra k'ob'ed'ata. ¹⁰ Mawũē Jesús jīpa k'ob'eburūd'e miō ūdu ēāne wũērātru ūdui mawũāsia: ¿Wũērā, buta jī k'opanana sāma k'opanū? ¿Bura miōba bea ēka?

¹¹ Mawũāi wũērābara mawũāsia: Nok'ó, murā miōba bea ēā.

Mobeburu Jesúsbara mawũāsia: Bura miā muābid'a bea ēā, mawũē wārūā, mobe wueta k'azhiruata orārūā.

Jesúra ūnata b'ua ējūāne b'erāita

¹² Wakusa Jesúsbara zhārā k'ob'ea mawũāsia: Murā ūnata b'ua ējūāne b'erāita, muta pēwā b'ura pāriḡuad'e nimiba ēā, awuaraburu ūnata erub'aya Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

¹³ Mawũāi fariseorābara mawũāsīd'a: Buara buzhid'ebemata jara b'ua, mawũē bua jara b'ura k'ārē ēā.

¹⁴ Mawũānāi Jesúsbara panaũ mawũāsia: Muārā muzhid'ebemata jara b'ūmina muā jara b'ura wārīnuā, muā k'awua b'ūba mu sāmaūba zed'ata, mu sāmaā wāita. Mawũāmina marābara k'awuad'a ēā mu sāmaūba zed'ata miā sāmaā wāita. ¹⁵ Marābara murā jara b'ea beubarita bed'ea b'ed'e, mawũāmina

muā zhārā mawūārā jara ēā. ¹⁶ Muā zhārānebemata jarara muārā wārīnuta jaraya murā ab'a nūmū ēbaera, awuaraburu dairā panuā muta mu Zeze mu zok'ad'ata. ¹⁷ Marā ūrāg'ad'era b'u tab'ua zhārā ūmeba bed'eata jarabudara wārīnuta. ¹⁸ Aramaū kīrāk'a muārā mūnebemata jara b'ua, mu Zeze mu zok'ad'abid'a jara b'ua mūnebemata.

¹⁹ Mawūāī āzhara mawūāsīd'a:

¿Sāma b'u bu Zezera? Mawūānāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Marābara murā ūduk'awua duanu ēā, miā mu Zezesīd'a ūduk'awua duanu ēā, muta ūduk'awua b'eburu mu Zezesīd'a ūduk'awua b'ea.

²⁰ Jesúsbara maū bed'eata jarasia ofrenda b'ubada maē Daizeze ded'a ewara maē miā ūrāg'a nūmūba. Maūnerā miōba jīdad'a ēbasia wad'i araba ēāba izhī ewarita.

Mu wāīma marā wā b'ed'a ēā

²¹ Jesúsbara wakusa mawūāsia: Muta wāburud'era marābara murā jurud'aya, mawūāmina marā mazhi k'azhiruad'e beukuaya, mawūē mu wāīma marā wā b'ed'a ēā.

²² Mawūāī judīorābara mawūāsīd'a: ¿Mobera izhikusa zhi beaika, sāwūā mawūā mu wāīma marā wā b'ed'a ēā aburu?

²³ Maūne Jesúsbara mawūāsia: Marā ud'abema, murā ūtrebema, marā naū ējūānebema, murā naū ējūānebema ēā. ²⁴ Maūba muā marāā jaraburua marā mazhi k'azhiruad'e beukuaita, Murā Muta ijāna ēburu mazhi k'azhiruad'e beukuaya.

²⁵ Mawūāī mawūāsīd'a: ¿Bura k'aipe?

Mawūānāī Jesúsbara mawūāsia: Mūnebema jēde wed'aua muā marāā zhi jarama. ²⁶ Muārā marānebema ne bio jara k'awua oya, mu zok'ad'abara wārīnuta jara b'ua, mawūē muārā izha jaraburuta ūrīburuta jara b'ua ējūāne b'ea.

²⁷ Mawūāburud'era āzhara k'awuad'a ēbasia zhi Zezeta jaraburua.

²⁸ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mu Beubari Bape b'uta marāba cruzd'e jirab'ud'ai marābara k'awuad'aya Murā Muta, aramaūne k'awuad'aya muā miā k'ārēta o ēāta mūzhikusubara, awuaraburu murā mu Zezeba jaradiad'ad'e bed'ea b'ua. ²⁹ Mu zok'ad'ara mu ūme b'ua, aramaūne mu Zezebara murā dob'a kenab'ari ēā, muārā ewariza ob'uba izha krīnata.

³⁰ Jesúsba maūta jaraburuba bioba ijāsīd'a izhid'ebemata.

Wārābara ēdrubigaya

³¹ Mobeburu Jesúsbara judīorā izhid'ebema ijābudaa mawūāsia: Marāba mu bed'eata arib'ae b'eburu wārīnu muta pēwā b'ea. ³² Mawūārā k'awuad'aya Daizezed'ebema wārāta, wārābara ēdrubigaya.

³³ Mawūāī panaū mawūāsīd'a: Daira Abrahamneba uruta b'ea, mawūē dairā nezok'ata duanu ēā. ¿Sāwūā maūta buara ēdrud'aya aburu?

³⁴ Mawūānāī Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: K'azhiruata ob'era k'azhirua nezok'ata b'ea. ³⁵ Nezok'ara zhideku maē jīpa ded'abema ēā, mawūāmina zhi warrara jīpa ded'abema. ³⁶ Mawūē muta Daizeze Warraba ēdrubigara, wārīnu ēdrud'aya. ³⁷ Muārā k'awua b'ua marā Abrahamneba uruta, mawūāmina marābara murā bea krīna b'ea, mu

bed'eara ijāna ēāba marābara. ³⁸ Muārā jara b'ua mu Zezeba ūdubid'ata, waya marābara ob'ea mazhi zezeba ūrībid'ata.

Marā mazhi zeze ātōmiāneā

³⁹ Mawūāī panaū mawūāsīd'a: Dai zeze Abrahamta.

Mawūānāī Jesūsbara mawūāsia: Marāta Abraham warrarāburu, Abrahamba od'ata ok'ausīd'a. ⁴⁰ Mawūāmīna marābara murā bea krīña b'ea, maūne muārā wārāta jara k'a b'ua Daizezed'eba ūrīnata. Marā kīrāk'a maū k'aud'a b'a ēbasia Abraham. ⁴¹ Marābara ob'ea mazhi zezeba ob'uta.

Mawūāī mawūāsīd'a: Daira wūrēā jōmaīnu b'uba tod'ata duanu ēā. Daibara zeze ab'a erub'ea, izhira Daizezea.

⁴² Mawūānāī Jesūsbara mawūāsia: Marā zezeta Daizeze basiburū, marābara murā kuāg'a k'ausīd'a. Murā Daizeze maēba zed'aba muzhikusaud'eba ze ēbasia, awuaraburu murā izha zok'asia. ⁴³ ¿Marābara k'ārēneba sāwūāta k'awuad'a ēpe muā jara b'ura? K'awua ēā b'ea mu bed'eara ūrī krīña ēā b'eba. ⁴⁴ Marā mazhi zeze ātōmiāneā, mawūē mazhi zezeba krīñata okrīña b'ea. Jēde wed'auba izhira miā beamiāta b'ua, wārānebemane b'u ēāba wārāta jara k'a. Sewata jara bed'eaburud'era izhi b'ud'e bed'ea b'ua. Aramaūne sewa neburūmiāba sewad'ebema zeze. ⁴⁵ Mawūāmīna muārā wārāta jara b'uta ijāna ēā. ⁴⁶ ¿Marānebemabara murā k'aiba k'azhīruata osia aipe? Muā wārāta jara b'uburu, ¿marābara k'ārēā ijāna ēpe? ⁴⁷ Daizezed'eta b'ubara Daizeze bed'eata ūrī b'ua, mawūāmīna marābara ūrīna ēā Daizezed'eta duanu ēāba.

Abraham nawed'a b'ua zhārā Ēdrubira

⁴⁸ Mawūāī judīorābara panaū mawūāsīd'a: ¿K'āūneba bia daibara bura Samaria bid'ata jara panuta bura jaiba erunumu ēka?

⁴⁹ Mawūānāī Jesūsbara panaū mawūāsia: Murā jaiba erunumu ēā. Awuaraburu muārā wawia b'ua mu Zezeta, maūne marābara murā wawiad'a ēā. ⁵⁰ Muārā muta bia jarad'amarēā b'u ēā, mu Zezeburu murā bia jarad'amarēā b'ua, mawūā bia jarad'a ēburu izhaburu k'awua oya. ⁵¹ Muā wārīnu marāā jaraya: Mu bed'eata arib'ae b'ura beuk'a baya.

⁵² Mawūāī judīorābara mawūāsīd'a: Ya daibara k'awuabuda bura jaiba erunumuā. Abraham beusia, Daizezeba bed'eata jarabibarirāsīd'a beukuasia, maūne buara mawūāburua: Mu bed'eata arib'ae b'ura beuk'a baya. ⁵³ ¿Mobera bura zhi zromak'a dai zeze Abraham k'āñabara? Izhira beusia, Daizezeba bed'eata jarabibarirāsīd'a beukuasia. ¿Mawūē bura k'aipe mawūā bed'ea numaīrā?

⁵⁴ Mawūānāī Jesūsbara panaū mawūāsia: Muta muzhikusa bia jara numaīburu, mawūā muzhita bia jara numurā k'ārē ēā. Mawūāmīna murā mu Zezeba bia jara b'ua, izhira marābara Daizezea ab'ea. ⁵⁵ Mawūāmīna marābara izhira ūduk'awua duanu ēā, maūne muārā ūduk'awua b'ua, muā ūduk'awua b'u ēā ara, sewa neburūmiā baya marā kīrāk'a, mawūāmīna muārā ūduk'awua b'ua, mawūē muārā izhi bed'eara arib'ae b'ua. ⁵⁶ Marā zeze Abraham sobiasia mu zeburu ewarita ūdui baera, aramaūne ūdusia, mawūē sobiasia.

⁵⁷ Mawūāī judīorābara mawūāsīd'a: Bura cincuenta añobid'a ne ēāta, ¿bua ūdusika Abrahamta?

⁵⁸ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāa jaraya: Abraham nawed'a murā b'ua.

⁵⁹ Mawūāi mong'arata jirakua edasid'a tab'ari bead'aita, mawūāmina Jesús merūpe āi wāsia Daizeze ded'a ewara maēbara. Aramaūne āzhi ēsadra berab'ari wāsia.

Jesúsba ne ūdubid'a daub'errea tod'ata

9 ¹ Jesús wāburud'era ūdusia ūmakīrā daub'errea tod'ata. ² Mawūē izha jūrūkuad'abara wid'i mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, ħ'k'azhiruara k'aiba osi, naūba o zhibarirāba osid'ak'a k'āwūā daub'errea toira?

³ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Izha k'azhiruata od'ad'eba k'āwūā b'u ēā, miā zhibarirāba k'azhiruata od'apead'ad'eba k'āwūā b'u ēā, awuaraburu k'āwūā tosia Daizezeba k'ārē ob'ei b'uta dajada nūmemarēā naūneba. ⁴ Mu zok'ad'aba obi nūmurā muārā oibara wad'i āsaped'a nūmu kīrāk'a nūmuwed'a. Ewarita zeya diamase dog'o kīrāk'a miōba Daizezed'ebema ob'e ēāta. ⁵ Muta naū ējūāne b'uwed'ara muta ūnata b'ua ējūāne b'erāita.

⁶ Maūta jarape egorod'e id'osia, aramaūne egorora id'oba susua ope maū egoro susuaba pārīkua k'ob'usia daub'errea b'u dabuta. ⁷ Mobe mawūāsia: Sūgud'e wārūā Siloé posoid'u. Maū trūbara jara krīna b'ua Zok'abued'ata.

Mawūāi wāpe sūgusia, mawūē jērūya zeburud'era ne ūdu zesia. ⁸ Mawūē arak'aita b'ebara naara daub'errea b'uta aku b'ead'abara mawūāsīd'a: ħ'Naū ēka jewed'ape nebari wid'i b'ad'ara?

⁹ Ūkurūbara mawūāsīd'a: K'āū izhia. Waya awūrurābara mawūāsīd'a: Izhi kīrāk'a b'ua. Maūne izhara mawūāsia: Murā izhia.

¹⁰ Mawūāi mawūāsīd'a: ħ'Bura sāwūā ne ūdu b'id'a?

¹¹ Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: Jesús abadaba egorota id'oba susua ope mu dabuta pārīkua k'ob'upe mawūāsia: Siloé posoid'u wāpe sūgudua. Mawūāi murā wāpe sūgusia, aramaūne murā ne ūdusia.

¹² Mawūāi mawūāsīd'a: ħ'Maū sāma b'u?

Mawūānāi izhara mawūāsia: Muārā k'awua ēā.

Fariseorāba wid'id'apead'a daub'errea b'uta b'ed'aa

¹³ Fariseorā kīrābita edesid'a daub'errea b'ad'ara. ¹⁴ Ēnaūbada ewari basia Jesúsba egorota id'oba susua ope ne ūdubisid'era. ¹⁵ Mawūē fariseorābid'a wid'isid'a sāwūā ne ūdu b'id'ata. Mawūē izhara mawūāsia: Egorota id'oba susua ope mu dabuta pārīkua k'ob'usia, maūta muā sūguburud'era murā ne ūdusia.

¹⁶ Mawūāi fariseorā ūkurūbara mawūāsīd'a: K'āū Daizezed'eba nūmu ēā, mawūē arib'ae ēā ēnaūbada ewarira.

Waya awūrurābara mawūāsīd'a: ħ'K'azhirua omiābara sāwūā mawūā ūdud'ak'ata oipe?

Āzhira aramaūne krīcha ab'arika ze ēbasia. ¹⁷ Mawūē daub'errea b'ad'aa wakusa mawūāsīd'a: ħ'Buara k'asia aipe bu daub'errea b'uta ne ūdubid'ad'ebema?

Mawūānāi izhara mawūāsia: Muma k'āū Daizezeba bed'eata jarabibaria.

¹⁸ Judíorābara ijāna ēbasia izhira daub'errea b'ad'ata ne ūdu b'id'ara, mawūē zhibarirāta trūsíd'a. ¹⁹ Mobe wid'i mawūāsíd'a: ¿Marā naū zhibarirāta panuka, naūka marāba jara panurā daub'errea tod'ata? ¿Sāwūā k'āwūā ne ūdu b'id'a?

²⁰ Mawūānāi zhibarirābara panaū mawūāsíd'a: Daibara k'awua panuā daira naū zhibarirāta, naū daub'errea tosia. ²¹ Mawūāmina sāwūā k'āwūā ne ūdu b'id'ara daibara k'awuad'a ēā, miā daub'errea b'uta k'aiba k'āwūā ne ūdubi b'id'apura daibara k'awuad'a ēā. Ya zōrā baera izhaa wid'iudua, ari izha neburuya.

²² Zhibarirābara mawūāsíd'a judíorāta wawia panuba, maūēnabemata judíorā ya krīcha ab'arika zekuasiasa Jesús zhārā Ēdrubia aburura de zhi jurebada maē ed'a wābíd'a ēbaita. ²³ Maū k'area zhibarirābara mawūāsíd'a: Ya zōrā baera izhaa wid'iudua.

²⁴ Mawūē daub'errea b'ad'ara wakusa trūnape mawūāsíd'a: Daizeze kīrābīta daia wārāta jaradua. Daibara k'awua b'ea k'āū k'azhirua omiāta.

²⁵ Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: K'azhirua omiāburu muārā k'awua ēā. Awuaraburu muā k'awua b'ura murā daub'errea b'ad'ata ne ūdu b'id'a.

²⁶ Mawūāi wakusa mawūāsíd'a: ¿Bura sāwūā osi? ¿Bura sāwūā ne ūdubi b'id'apu?

²⁷ Mawūānāi izhara panaū mawūāsia: Muārā ya marāā jarasia, mawūāmina marābara ūrīna ēā. ¿K'ārēā wakusa ūrī krīna panu? ¿Marābíd'a pēwā krīna panuka?

²⁸ Mawūāi ik'azhirua jarad'ape mawūāsíd'a: Buaburu pēwā b'id'a, mawūāmina daibara pēwā b'ea Moiséta. ²⁹ Daibara k'awua b'ea Daizezera bed'easita Moiséa, mawūāmina k'āūēnabema daibara k'awuad'a ēā sāmaūba ūtu zed'ara.

³⁰ Mawūānāi maūbara panaū mawūāsia: Sakua mawūā marābara sāmaūba ūtu zed'ata k'awuad'a ēpe, maūne murā ne ūdubi b'id'apua. ³¹ K'awua b'ea Daizezebara ūrī ēāta k'azhirua omiārā bed'eara, mawūāmina iab'auba Daizezeta wawia b'ura, aramaūne izha krīnāta ob'ura, maū bed'eara ūrī b'ua. ³² Ūrīnak'a iab'auba ne ūdubisia abudara iab'a daub'errea tod'ata. ³³ Naūta Daizezed'eba ze ēbasiburū miā k'ārēta ob'e ēbak'ausia.

³⁴ Mawūāi panaū mawūāsíd'a: Bura jipad'e k'azhiruad'e tosia. ¿Maūta buaburu ūrāg'aika daita?

Mawūānape jarasíd'a de zhi jurebada maē wueta ed'a wā ēbamarēā.

Daizezed'ebema ūdu b'ed'e b'ebara ūdud'a ēā

³⁵ Jesúsbara ūrīsia aramaūne āi kenab'aribudata, mawūē ūdui mawūāsia: ¿Bura ijā b'uka Daizeze Warrad'ebema?

³⁶ Mawūāi izhara panaū mawūāsia: ¿Nok'ó, maū k'aipe muā ijāita izhid'ebemata?

³⁷ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Maū buara ūdu k'ob'uta mu bu ūme bed'ea k'ob'uta izhia.

³⁸ Mawūāi izhara mawūāsia: Nok'ó, bud'ebema muārā ijāburua. Mawūāpe ibia jarasia.

³⁹ Jesúsbara mawūāsia: Zhārā k'awua oi k'area murā zesia naū ējūāēna. Aramaūne Daizezed'ebema ūdu ēā b'ebara ūdud'amarēā, waya ūdu b'ed'e b'ebara ūdu ēā b'eamarēā.

⁴⁰ Fariseorānebema ūkuru izhi bawara k'opanuba maūta ūrībudad'era mawūāsíd'a: ¿Mobera daisíd'a daub'errea duanuka?

⁴¹ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Daizezed'ebemata ūdu ēā b'eburu k'azhirua ne ēā b'eak'ausia. Mawūāmīna ūdu b'ea ab'eba marāne k'azhiruara ari numūā.

Ne jarad'a ovejarā akubarid'eba

10 ¹ Jesúsbara mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Ovejarāne k'orrata numū maē puertad'ed'a wāburu ēārā, awuaraburu jāpe wārīze ed'a wāburura nezrugamiā. ² Mawūāmīna puertad'ed'a wāburura ovejarā akubaria. ³ Puerta jūā b'ubara maū ed'a wāmarēā ewabaria, ovejarābara izhi nemirā ūrīk'awua b'ea, izhi ovejarā trū jara āi jure edebaria. ⁴ Aramaūne izhi ovejarā jōma āi zebigape āzhi naa wābaria, mawūē ovejarā izhi k'aid'u wābada izhi nemita ūrīk'awua b'eba. ⁵ Mawūāmīna ūdud'ak'ara pēwāna ēā, awuaraburu maū k'areara merū wāēba panuā ūdud'ak'a nemirā ūrīnak'aba.

⁶ Jesúsbara mawūā ne jarak'asia, mawūāmīna āzhara k'awuad'a ēbasia k'ārēta jara krīnaburura.

Jesúra bigaua izhid'erā akuira

⁷ Mawūē Jesúsbara wakusa mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya: Muta puerta ovejarāneā. ⁸ Jōma mu nawed'a zed'apead'ara nezrugamiāta b'ea, mawūē āzhi bed'eara ūrīna ēbasia murēta b'ebara. ⁹ Muta puerta. Muneba ed'a wāburura ēdrūya. Aramaūne adu-a b'aya muā bia erunumuba. ¹⁰ Nezrugamiā zebaria nezrugaita, zhārā beaita, zhārā jōbiita. Mawūāmīna murā zesia Daizeze ūme b'ai jō ēāta ad'uba erub'eamarēā.

¹¹ Murā bigaua ovejarā akuira. Ovejarā akuita bigaura beubaria ovejarā k'area. ¹² Mawūāmīna pag'a b'uk'ārīnata ovejarā akubari ēābara ovejarā izhid'e ēbaera usa pā zeburuta ūduburud'era ovejarā āmaēkua wāēba wābaria, mawūē usa pābara ovejarā k'a jārāzoabibaria. ¹³ Pag'a b'uk'ārīnarā mawūā wāēba wābaria, plata k'area numū baera sopua ēā ovejarā k'area.

¹⁴ Murā ovejarā akuira bigaud'eba ūduk'awua b'ua mu ovejarā, murēta b'ebid'a murā ūduk'awua b'ea. ¹⁵ Aramaū kīrāk'a mu Zezebara murā ūduk'awua b'ua, mu Zezera muābid'a ūduk'awua b'ua. Murā beuya ovejarā k'area. ¹⁶ Muā dewara erub'ua ovejarā naū k'orrad'ebema ēāta. Maūrāsīd'a muārā wei baraba maūrābara mu bed'eara ūrīnaña. Aramaūne āba duaneña, āzhi akubarira ab'a b'aya. ¹⁷ Mu Zezebara murā kuāg'a murā beui baera wakusa piradruita. ¹⁸ Murā miōba bead'a ēā, awuaraburu murā muzhi biaba beuya. Muārā erub'ua beui zareara, muārā erub'ua wakusa piradruī zareara. Maūta omarēā jarasia mu Zezeba.

¹⁹ Judīorā wakusa kricha ab'arika zed'a ēbasia maū bed'eaba. ²⁰ Āzhirānebema biobara mawūāsīd'a: Jaiba erunumuba kīrāne b'ch ēā. ¿Maūba izhi bed'eara k'ārēā ūrīnaīpe?

²¹ Waya awururābara mawūāsīd'a:

Mawūārā bed'ea ēā jaiba erunumurā. ¿Jaibara ne ūdubiga b'eika daub'errea b'era?

Judīorābara Jesús seribid'a ēbasia

²² Jerusalénne fiesta obudata Daizeze ded'ebemata osīd'a. Maūnerā kūrāsā ewari basia. ²³ Daizeze ded'a ewara maē Jesús tebasia Salomón abada maē.

²⁴Mañe judíorāba buredrud'ape mawūāsida: ¿Buara dairā sōmbeed'a bud'ebema bia k'awuabiga ēā erunumaípe? Buta zhārā Ēdrubiburū daia jipa jaradua.

²⁵Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Murā maūta muā marāā jarasimina marābara ijjāna ēā. Mu Zezed'eba muā k'ārē onumuba jipa k'awuabi b'ua murā maūta. ²⁶Mawūāmina marābara ijjāna ēā murēnebemata duanu ēbaera muā marāā jarad'a kīrāk'a. ²⁷Mu ovejarābara mu bed'eara ūrī b'ea, muārā āzhira ūduk'awua b'ua, murā aramaūne pēwā b'ea. ²⁸Muārā ded'ekaya Daizeze ūme b'ai jō ēāta, mawūē aduad'a ēā, miōba jārīkua ēā mu juwuad'ebara. ²⁹Mu Zezera āzhita muāā diad'ara jōmaū audre zhi zroma, mawūē miōba jārīkua ēā mu Zeze juwuad'ebara. ³⁰Murā mu Zeze ūme ab'auta panūā.

³¹Mawūāburū k'area judíorābara wakusa mong'arata jirakua edasid'a tab'ari bead'aita. ³²Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Muārā mu Zezed'eba biata bio onumuta marāā ūdubiga numūā. ¿Mawūē maūrānebema sāu k'area murā mong'araba tab'arid'aípe?

³³Mawūāi judíorābara panaū mawūāsida: Bua biata ob'u k'area mong'araba tab'arid'aita k'opanū ēā, awuaraburū tab'arid'aya Daizezema mitia bed'ea b'ud'eba, aramaūne bura beubari b'uta Daizezea ab'ua.

³⁴Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ¿Marā ūrāg'ata b'u tab'ud'era Daizezebara mawūāsi ēka: Muā zhi jarama marā dai zezerāta? ³⁵Mawūā dai zezerāta jarasia izha bed'eata jarak'ad'ata, maūta zhi b'umarā mawūā ēā ab'ed'a ēā. ³⁶¿Maūne murā mu Zezeba jurupe naū ējūāēna zok'ad'ata, marābara bura Daizezema mitia bed'eaburūa abūda ēka, bari muā jaraburud'eba murā Daizeze Warrata? ³⁷Mu Zezeba ob'uta muā o ēburū, muā jara numurā ijjārūdua. ³⁸Mawūāmina muā onumuburū, muā jara numuta ijjāna ēāsida, maū muā onumuta ijjādua, aramaūne k'awuad'aya mu Zezera mune b'uta, murā mu Zezed'e b'uta.

³⁹Mawūāburū k'area wakusa jida krīnasida, mawūāmina Jesús ēdrusia āzhi juwuad'ebara.

⁴⁰Mobe wakusa wāsia Jordán do kīrārē, naara Juanba zhārā buru k'oe b'ad'aid'u, mobe b'esia mama. ⁴¹Maūnerā bio izhima ze numubara mawūā duanasia: Ūdud'ak'ara Juanbara o ēbasia, mawūāmina naū Jesúsdebemata Juanba jarad'ara jōma wārīnu basia.

⁴²Aramaūne Jesúsdebema mama bioba ijjāsida.

Lázaro beud'a

11 ¹Lázaro abadata k'aya numuta Betania pūwurud'ebema basia, zhi nawek'aurāsida Maríata, Marta ūme maū pūwurud'ebema basia. ²Maū Maríara Lázaro k'aya numu nawek'aubara tēāne kerata Jesús jērūne ūrū weape izhi bud'aba pōāsā jaresia. ³Zhi nawek'aurābara bed'eata jarabuesida Jesús mawūānamarēā: Nok'ó, bua kuāg'ara k'aya numūā.

⁴Jesúsbara maūta ūrīpe mawūāsia: Maū mawūā k'aya numurā bari beuid'ebema ēā, awuaraburū Daizeze zhi zromata k'awuad'aid'ebema, mu Daizeze Warrata zhi zromata k'awuad'aid'ebema.

⁵Martara, Maríara, Lázarora Jesúsbara kuāg'a basia. ⁶Lázaro k'aya numuta ūrīburud'era wad'i ewari ūme b'esia izhi b'ad'a maē. ⁷Mobe maū tēā izha jurukwad'aa mawūāsia: Wakusa wādrū Judea druad'a.

⁸ Mawūāī izha jurukuad'abara mawūāsīd'a: Miā Ūrāg'abari, dāārā ba ēā judíorāba bura mong'araba tab'arid'ai bad'apead'ara. ¿Maūta wakusa maínu wāika?

⁹ Mawūānāī Jesúsbara panaū mawūāsia:

¿Ewarira doce hora ūna nūmu ēka? Ewarid'e nimirā tenedru ēā ējūā ūnata ūdu b'uba. ¹⁰ Mawūāmina diamase nimirā tenedrūya ūna nūmu ēāba.

¹¹ Mawūāpe mawūāsia: Dazhirā bawara zhibiara Lázaro k'āī nūmuā, mawūāmina murā wāña ūrūmane.

¹² Mawūāī izha jurukuad'abara mawūāsīd'a: Nok'ó, mawūā k'āī nūmuburu b'eya.

¹³ Mawūā jaraburubara Jesúsbara jara krīñasia Lázaro beusita, mawūāmina āzhara krīchasiid'a jaraburuta ēnaū k'āī nūmūta. ¹⁴ Mawūē Jesúsbara jipa jara mawūāsia: Lázaro beusia. ¹⁵ Murā marā k'area sobia b'uta mama b'a ēbad'aba marābara munebema audre ijānaña, mawūē wānaña izhima.

¹⁶ Mobeburu Tomás Memerā abadabara dewauraurā Jesúsba jurukuad'aa mawūāsia: Dazhirāsīd'a wānaña izhi bawara beud'e.

Jesúsbara beud'ara piradrubiya

¹⁷ Jesús zeburud'era Lázaro wuag'ad'apead'ara ya ewari kīmarē nūmasia.

¹⁸ Betania pūwurura b'asia Jerusalén k'aita, zhi wawarata b'asia kilómetro ūbea. ¹⁹ Judíorā bio zesid'a Martama, Maríama, aramaūne k'opayad'aita āzhi mebeata beusi baera. ²⁰ Martabara Jesús uruta ūrīburud'era kīrāzhu wāsia, mawūāmina Maríara b'esia ded'a. ²¹ Martabara Jesús mawūāsia: Nok'ó, buta nama b'asiburu mu nawewaura beu ēbak'ausia. ²² Mawūāmina muārā k'awua b'ua jōma bua Daizeze wid'iburura izhara arib'aeya.

²³ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Bu nawewaura beud'ata piradrūya.

²⁴ Mawūāī Martabara mawūāsia: Muārā k'awua b'ua beud'ata piradrūita beud'apead'ata piradrubudad'e ewari jōburud'e.

²⁵ Mawūāī Jesúsbara mawūāsia: Beud'ara muā piradrubipe Daizeze ūme b'ai jō ēā b'abiya. Munebemata ijā b'ura beuburusid'a zok'ai b'aya. ²⁶ Zok'ai b'eba munebemata ijā b'era jipa beu ēā. ¿Maū buara ijāika?

²⁷ Mawūāī izhara mawūāsia: Āājā Nok'ó, muārā ijā b'ua bura zhārā Ēdrubita Daizeze Warrata zesia naū ējūāēna.

Jesús jēgad'a Lázaro wuag'ad'apead'a maē

²⁸ Mawūāpe Martabara zhi mebea María trūne wāpe chupea mawūāsia: Miā Ūrāg'abarira nama b'ua, buta trū k'ob'ua.

²⁹ Maríabara maūta ūrīpe īñabasia piradrūpe zesia Jesúsma. ³⁰ Jesús wad'i pūwurud'e ed'a ze ēbasia, awuaraburu b'asia Martaba ūdud'a maē. ³¹ Ded'a judíorā María k'opaya b'ebara María īñabasia piradrūpe wāburuta ūdud'ai, k'aid'u wābūdata mawūāsīd'a: Zhi mebea wuag'ad'apead'aid'u jēgad'e wā.

³² María Jesús k'ob'u maē zeburud'e ūdui, izhi jērū k'aita sāk'ok'od'e k'ob'epe mawūāsia: Nok'ó, buta nama b'asiburu mu nawewaura beu ēbak'ausia.

³³ Jesúsbara María jēga b'uta ūduburud'e, judíorā izhi k'opaya b'esid'a jēga k'ob'eta ūdui k'ābāēā sopuasias. ³⁴ Mawūē mawūāsia: ¿Sāma wuag'asid'a?

Mawūāī mawūāsīd'a: Nok'ó, akud'e zerua.

³⁵ Jesús jégasia. ³⁶ Mawūē judíorābara mawūāsíd'a: Akaudua sāvūā kuāg'a basita.

³⁷ Maūrā ũkurūbara mawūāsíd'a: ¿Naūbara daub'errea b'uta ne ũdubid'ara, Lázarusid'a beubi ēbaid'e b'asi ēka?

Beud'ata piradrud'a Lázaro

³⁸ Jesús wakusa k'ābāēā sopua zesia Lázaro wuag'ad'apead'a maē. Mama zob'eata numuta mong'ara zromaba tapa numasia. ³⁹ Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Mong'ara āi edaudua.

Maūne Marta zhi beud'a nawek'ubara mawūāsia: Nok'ó, ya ũsiasia ewari kīmarē basi baera.

⁴⁰ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Muā buaa jarasi ēka bua munebemata ijārā ũduita zarea Daizezed'era?

⁴¹ Mobeburu beud'ata b'ud'apead'a maēbara mong'ara āi edasid'a. Mawūē Jesúsbara ũtaa aku mawūāsia: Zeze, muā buaa zhibia jiya muā wid'id'ara bua ũrībūruba. ⁴² Muārā k'awua b'ua buara mu bed'eara baridua ũrī b'uta, mawūāmina murā mawūā bed'eaburu k'abanata za k'ob'e k'area, aramaūne ijānamarēā murā bua zok'ad'ata.

⁴³ Mawūāpe nemi jigua mawūāsia: ¡Lázaro āi zerua!

⁴⁴ Mawūāi beud'ara āi zesia, juwuata jērūta bura chub'asia wuaba, kīrāsíd'a bura chub'asia pañueloba.

Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Ēnaūdua tebamarēā.

Krīcha jurud'apead'a bead'aita Jesús

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Mobeburu judíorā bio María k'opayad'aita zed'apead'abara Jesúsba mawūā oburuta ũdud'ape ijāsíd'a izhid'ebemata. ⁴⁶ Mawūāmina maūrānebema ũkurura fariseorāma wāpe jarasíd'a Jesúsba mawūā oburuta.

⁴⁷ Mawūē sacerdoterā nok'orābara, fariseorābara, nok'orā wag'aurāta āba jured'ape mawūāsíd'a: ¿K'ārēta od'aípe? Jesúsbara bio onumuā ũdud'ak'ata.

⁴⁸ K'āwūā idaribid'ara izhid'ebemata jōmaūba ijānaña, k'āwūārā Roma bid'arāta zed'ape Daizeze de dazhirānerā ārinaña, dazhirāsíd'a beakuad'aya.

⁴⁹ Mawūānaī āzhirānebema ab'a Caifās maū añone sacerdote wag'auta b'uba mawūāsia: Marābara miā k'ārēta k'awuad'a ēā. ⁵⁰ Miā marābara k'awuad'a ēā ũmakīrā ab'a jōmaūbari beuita audre bigata, Roma bid'arāba judíorā jōma bead'ai k'āñabara.

⁵¹ Mawūāburura izhikusauba mawūā ēbasia, awuaraburu maū añone izhita sacerdote wag'auta b'ua baera Daizezed'eba mawūāsia Jesús beuita judíorā jōmaūbari. ⁵² Bari judíorābari beuita ēā, awuaraburu beuita Daizeze warrarā ab'a numuīta druaza b'eta. ⁵³ Aramaūne maū ewadeba krīchasíd'a Jesús bead'aita.

⁵⁴ Maū k'area judíorāne ed'ara Jesús ya dajada nimiba ēbasia, awuaraburu mamaūbara wāsia drua drudrua tab'u k'aita, pūwuruta Efraín abadaid'u wāsia, mobe mama b'esia izha jurukuad'a bawara.

⁵⁵ K'aita bata numasia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata judíorāba, mawūē fiesta nawed'a bio wārīzesíd'a Jerusalén pūwurued'a, Daizeze kīrābita nene ēā k'ob'aid'ebemata od'ai k'area. ⁵⁶ Zhārābara Jesús

juru b'eta Daizeze ded'a ewara maē āzhirāinu mawūāsida: ¿Marāma sāwūape? ¿Fiesta bad'era zeibuka?

⁵⁷Sacerdoterā nok'orābara, fariseorābara jarasida iab'aua sāma b'uta k'awuara jaramarē jidad'aita.

Jesús jērūne kerata wead'apead'a

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 ¹Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata ewari seis wāēā numune, Jesús Betania puwūrued'a zesia Lázaro b'u maē, maū beud'ata izha piradrubid'a basia. ²Mama Jesūita zhiko osid'a, Martaba ne jed'ekasia, Lázaro jewed'a k'ob'asia zhārā Jesús bawara nek'o duanune ed'a. ³Maríabara kera nardo izhiawa kiruta botellad'e numuta ne útuta jiraedape weasia Jesús jērūne, mobe izhi bud'aba pōāsā jaresia, aramaūne dera jōma tūā numesia keraba. ⁴Maūne Jesúsba jurukuad'ata ab'a Juda Iscariote Simón warraba Jesús chāb'ariita b'uba mawūāsia: ⁵¿Naū kera k'ārēā nendo ēbasi, ewari treciento trajad'abari nendoid'e b'asi ēka denario trecientobari, mobe platara diaid'e b'asi ēka zuburia b'ea?

⁶Judabara mawūā ēbasia zuburia b'eta krīcha b'uba, awuaraburu mawūāsia nezrugamiāta b'u baera. Zūbita izha erub'uba zruga b'asia āzhi jōmaūita plata ed'a kenab'ari panunebemata. ⁷Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Idaribirua, Maríabara mu wuag'a b'ud'ai ewariita wuag'a erub'asia naū kerara. ⁸Zuburia b'era marā bawara ewariza b'eaya, mawūāmina murā marā bawara ewariza b'a ēā.

Krīcha jurud'apead'a bead'aita Lázaro

⁹Judíorābara k'abanaba k'awuasida Jesús Betania puwūrud'e b'uta, mawūē maīnu zesida, bari Jesús akud'e zed'a ēbasia, awuaraburu Lázarosida akud'e zesida, beud'ata Jesúsba piradrubid'ata. ¹⁰Mawūē sacerdoterā nok'orābara krīchased'a bead'aita Lázarosida. ¹¹Maūēnabema Lázarod'eba judíorā bioba āzhira kenab'arised'a, mobe ijāsida Jesúsdebemata.

Jesús ed'a wāna Jerusalénne

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹²Jerusalén puwūrued'a k'abanata fiesta bad'e zed'apead'abara nrūēmane ūrised'a Jesúsida uruta. ¹³Mawūē pārārā kiduata tūd'ape kīrāzhu wāsida, maūnerā nemi jīgua mawūāsida:

¡Daizezera ibia jarad'aya!

¡Ibia jarad'aya Daizezed'eba zeburura, izhira Rey Israel b'ed'ea!

(Salmos 118:25-26)

¹⁴Jesúsbara burro kūrāta ūdupe ūrū b'arisia, maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

¹⁵Perarāūdua marā Jerusalénne b'era, marā Reyra urua, burro kūrāne

ūrū b'ari urua.

(Zacarías 9:9)

¹⁶Izha jurukuad'abara maū naarara sāwūārā k'awuad'a ēbasia, mawūāmina Jesús ūtaa wāna tēāne bude basida maū izhi ūrūbemata b'u tab'ed'e od'apead'ata. ¹⁷Zhārā Jesús bawara k'ob'ead'abara awurua neburusida Lázaro trūburud'era beud'ata piradrubid'ata. ¹⁸Maū k'area zhārābara Jesús

kīrāzhu zesid'a, ūrīsid'a baera izha od'ata maū ūdud'ak'ata. ¹⁹Mawūāmina fariseorābara āzhirāinu mawūāsīd'a: Marāba aku b'e kīrāk'ara dazhirābara miā k'ārēta ob'ed'a ēā. Akaudua sāwūā jōmaūba pēwā duaīnata.

Griegorā ūkuruba jurud'aapead'a Jesús

²⁰Ūkurū griegorāta duanasia Jerusalén pūwurued'a wārīzekuad'ara Daizeze ibia jarad'aita fiestad'e. ²¹Maūrābara Felipeta orrasid'a, Felipera Betsaida pūwurud'ebema basia, maū pūwurura Galilea drudad'ebema, mawūā orrad'ape zuburia bed'ea mawūāsīd'a: Daibara ūdu krīña panuā Jesústa.

²²Felipera wāpe jarasia Andrea, aramaūne Andrésba Felipe ūmeba jarasid'a Jesúa. ²³Mawūē Jesúsbara panaū mawūāsia: Ewarira arabasia mu Beubari Bape b'ura beud'ata piradrūpe ūta wāita. ²⁴Muā wārīnu marāā jaraya, trigo ta egorod'e ubudata pāwārāita beu ēburu ab'abai b'aya, mawūāmina pāwārāita beura, waripe bio zauya. ²⁵B'a krīñaba mu k'area beu ēārā aduaya, mawūāmina naū ējūāne b'a krīña ēkīrāk'a mu k'area beuburura Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya. ²⁶Iab'auba mu bed'eata arib'ae nūmūbara mūta pēwādua, mawūārā mu b'u maē b'aya mu bed'eata arib'ae b'ura. Iab'auba mu bed'eata arib'ae b'ura mu Zezebara bia edaya.

Jesúsba jarad'a izhi beuita

²⁷Murā sopua k'ob'ua. ¿Muārā k'asia aipe? ¿Zeze murā k'arebarua, murā zuburiabirārūā aika? Mawūāmina murā zesia maū k'area. ²⁸Mawūē muārā mawūāna: Zeze, bura zhi zromata ūduk'awabigarua.

Maūne Daizeze ūtre ba bed'eaburuta mawūāsia: Murā zhi zromata ūduk'awabiga b'uta muārā wakusa ūduk'awabigaya. ²⁹K'abanata mama k'ob'ebara maū bed'eata ūrībudad'era jarasid'a bata. Waya awururābara mawūāsīd'a: Ángelta Jesúa bed'eaburua.

³⁰Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Mawūā bed'eaburura muītabema ēā, awuaraburu marāītabema. ³¹Arababurua Daizezebara k'awua okuaita naū ējūāne b'era, arababurua ātōmiā naū ējūāne nok'ota b'ura Daizezebara āi juretaita. ³²Mūta drudad'e cruzd'e jirab'ud'ai muārā jōmaūā ijābigaya mūnebemata.

³³Mawūā jaraburubara Jesúsbara jara krīñasia sāwūā beuita. ³⁴Zhārābara mawūāsīd'a: Daiba ūrībadata ūrāg'ad'era jara b'ua zhārā Ēdrubira beuk'ata. ¿Maūta buara sāwūā Beubari Bape b'ura cruzd'e jirab'ud'aya aburu? ¿Mobera k'aīpe maū Beubari Bape b'ura?

³⁵Mawūānaī Jesúsbara mawūāsia: Wad'i ewari k'akutua mūta ūnata marāne ed'a b'ua. Mu ūme nimibaudua wad'i eruduanuwed'a mūta ūnata, mawūārā marāītara keuburu kīrāk'a toto ēbaya, pāriguad'e nimibara k'awua ēā sāmaā wārā. ³⁶Ūnata eruduanuwed'a ijāūdūa ūnanebemata, aramaūne b'eaita ūna warrarāta.

Jesúsbara maūta jarape wāpe merūsia zhārā k'area.

Ījā ēā nūmeāna judīorābara

³⁷Jesúsbara ūdud'ak'ata āzhi kīrābita okuasiid'u ĵjāna ēbasia izhid'ebema.

³⁸Aramaūne arimaē berab'arisia Daizezeba bed'eata jarabibariba Isāiaba mawūānata:

Nok'ó, ¿k'aiba ijāburu bed'eata dazha jarabudara? ¿K'aiba k'awuaburu bura zhi zromata? (Isaías 53:1)

³⁹Mañneba ijā b'ed'a ēbasia, maññabemata Isaíabara dewara mawūāsia:

⁴⁰Daizezebara mawūāsia: Ijāna ēāba muārā ānatusia āzhi dabura, zarea duanusia āzhi sora, aramañnerā ūdud'a ēā dabubara, sāwūāta k'awuad'a ēā sobara, miā k'azhiruara āmape mu pēwāna ēā muā ēdrubigaira. (Isaías 6:10)

⁴¹Isaíabara maūta jarasia k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdud'aba Jesús zhi zromata b'aita, mawūē jarasia izhid'ebemata.

⁴²Isaíabara mawūā jarasimina judíorāta nok'orābara bioba ijāsīd'a Jesúsd'ebema. Mawūāmina ijā b'ea ad'a ēbasia wawia b'eba fariseorāta, aramañne ed'a wābi ēā numūna ēbamarēā de zhi jurebada maē. ⁴³Aramañne zhārāba bia jaraita krīña b'easia Daizezeba bia jarabid'ai k'āñabara.

Jesús bed'eaba k'awua oya zhārā b'era

⁴⁴Jesúsbara nemi jīgua mawūāsia: Mñebemata ijā b'ura bari mñebemata ijā b'u ēā, awuaraburu ijā b'ua mu zok'ad'ad'ebemata. ⁴⁵Muta ūdu b'ubara ūdu b'ua mu zok'ad'ata. ⁴⁶Muta ūnata zesia naū ējūāēna, mñebema ijābudara pārīguađ'e b'ea ēbamarēā. ⁴⁷Mu bed'eata ūrīpe arib'ae ēārā muārā k'awua o ēā, murā zhārā k'awua oita ze ēbasi baera naū ējūāēna, awuaraburu murā zesia zhārā ēdrubigaita ējūāne b'eta. ⁴⁸Muta seribi ēāba mu bed'eata ijā ēābara erub'ua k'aiba pua k'awua oira, bed'eata muā jara numūba mañneba Daizezeba k'awua oya ewari jōburud'e. ⁴⁹Murā bed'ea numu ēā muzhikusaua, awuaraburu mu Zeze mu zok'ad'aba jarasia k'ārē jarai b'ura sāwūā jaraita. ⁵⁰Muārā k'awua b'ua izha muāā jarabi numurā izhi ūme b'ai jō ēānebema. Mawūē muā jara numurā jara numuā mu Zezeba muāā jarad'ad'e.

Jesúsba jērū sugukuađ'a izha jurukuađ'ata

13 ¹Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obada nawed'a, Jesúsbara k'awua b'asia ewari arabata naū ējūānebara zhi Zezema wāita, izhi pēwā b'eta naū ējūāne b'era kuāg'aba kuāg'asia druad'e b'u ewarita jōburuid'u. ²Dauja zhiko k'obudad'era ātōmiābara Simón warra Juda Iscariotera sod'era ya krīchabisia Jesús chāb'aribiita. ³Jesúsbara k'awua b'asia zhi Zezebara ne jōma izhaa chāb'arid'ata, k'awua b'asia izhira Daizeze maēba zed'ad'eba Daizezema wāita. ⁴Maūba nek'o k'ob'ed'e Jesús piradrūpe wua āneb'ari b'uta wēāpe toallata jiraedape tājū k'ob'usia kurrud'e. ⁵Mobeburu poncherad'e baniāta weape izha jurukuađ'ata jērū sugukua pōāsā jaresia toalla kurrud'e tājūnaba. ⁶Aramañne Pedroid'u baburud'era maūbara mawūāsia: ¿Nok'ó, bua suguika mu jērūta?

⁷Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā oburura k'āwūāwed'ara buara sāwūāta k'awua ēā, mawūāmina tēāne k'awuaya.

⁸Mawūāi Pedrobara mawūāsia: Buara sugu ēā mu jērūrā.

Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā bu jērūta sugu ēburu, bura mñebema ēā.

⁹Mawūāi Simón Pedrobara mawūāsia: Mobera Nok'ó, bari mu jērūta ēā, awuaraburu murā sugu b'udua juwuata buruta.

¹⁰Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Kuid'ara jaigu ēāba jērūtru suguid'e b'ua jōma nene ēāba. Marā jaigu ēā b'ea, mawūāmina jōma ēā.

¹¹ Jesúsbara k'awua b'asia izhira k'aiba chāb'ariita, maūba mawūāsia: Marā jōma nene ēā duanu ēā.

¹² Mawūā jērū sugukuape wakusa izhi wuata āneb'aripe wakusa jewed'asia mesa maē, mobe mawūāsia: ¿Marābara sāvūāta k'awuabūdak'a muā marā k'āwūā oburūd'ebema? ¹³ Marābara murā jara b'ea Miā Ūrāg'abarita, Nok'ota, mawūā jarad'aira biga murā maū baera. ¹⁴ Muta Nok'ota Miā Ūrāg'abarita b'ūba marā jērūta suguburuba, marāsīd'a ab'arika jērū sugūd'aibara zhiya. ¹⁵ Muārā marā k'āwūā oburua marābid'a ab'arika od'amarēā. ¹⁶ Muā wārīnu marāā jaraya: Nezok'ara audre zhi zroma ēā izhi nok'o k'āñabara, miā zok'abuebudara audre zhi zroma ēā izhi zok'abueburu k'āñabara. ¹⁷ Maūta sāvūāta k'awuad'ara Daizezebara sobia b'eabiya arib'aed'ara.

¹⁸ Muārā marā jōma jara k'ob'ū ēā, muārā k'awua b'ūa k'airāta jurukwad'ata. Mawūāmina arimaē berab'arii barata zhi b'ūmata mawūā b'ūa: Mu ūme nek'o b'ūra mu ūrū baya. ¹⁹ Muārā maūta nawed'a marāā jaraburua, mawūā berab'ariburūd'era ijānamarēā Murā Muta. ²⁰ Muā wārīnu marāā jaraya: Muā zok'aburūta bia edaburura muta bia edaburua, mu Zeze mu zok'ad'ata bia edaburua.

Jesúsba jarad'a izhi chāb'ariita Judaba

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Jesúsbara maūta jarape k'ābāēā sopua mawūāsia: Muā wārīnu marāā jaraya, marānebema ab'auba murā chāb'ariya.

²² Mawūāi izha jurukwad'ara āzhirāinu zhiya akusīd'a k'aita jara k'ob'ūta k'awuad'a ēāba. ²³ Izha jurukwad'ata ab'a Jesúsba kuāg'ata k'ob'asia Jesús k'aita. ²⁴ Mawūē Pedrobara maūa juwuaba jarasia wid'imarēā k'aita jara k'ob'ūta. ²⁵ Mawūē maūbara Jesúsata audre k'aita orrape mawūāsia: Nok'ó, ¿bu mawūā oira k'aipe?

²⁶ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā panta sōmberape diataya, maūta izhia. Mawūape pan sōmberape Juda Iscariotea diasia Simón warraa. ²⁷ Maūta k'oburūd'era ātōmiā ed'a izhid'e wāsia. Mawūē Jesúsbara mawūāsia: Buzha oira iñabasia odua.

²⁸ Mawūā min a nek'o duanubara miōba k'awuad'a ēbasia k'ārēā mawūāburura. ²⁹ Ūkurubara krīchasiid'a Judabara zūbi plata atauta erub'ūba Jesúsbara mawūāsita: Edarua dazhirāba fiestad'e nesid'ara, o mawūāsi ēburu jarasita k'ārē diamarēā zuburia b'ea. ³⁰ Judabara pan k'oape aramaūta wāsia. Maūnerā ya diamase numasia.

Arib'aeita zhiwid'ia

³¹ Juda wāburūd'era Jesúsbara mawūāsia: K'ōbeburu Daizezebara zhi zromata ūduk'awabigaya mu Beubari Bape b'ūra, izhi Daizezesid'a zhi zromata ūduk'awabigaya mūneba. ³² Daizezeba izhira zhi zromata mūneba ūduk'awabigaburūd'era, Daizezebara ab'arika ūduk'awabigaya murā zhi zromata, dāārā ēāne mawūā oya. ³³ Warrarā, murā marā bawara k'ob'aya aritiaed'a. Marābara murā jurūd'aya, mawūāmina judīorāā muā jarad'a kīrāk'a muā marāā jaraya: Mu wāima marā wā b'ed'a ēā. ³⁴ Arib'aeita zhiwid'ita muā marāā jaraya: Zhiya kuāg'audua, muā marāta kuāg'a b'ū kīrāk'a. ³⁵ Mawūātru jōmaūba k'awuad'aya marā mu pēwā b'eta, zhiya kuāg'a b'eburu.

Jesúsba jarad'a Pedroba ūduk'a aita

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Pedrobara Jesúa mawūāsia: Nok'ó, ¿bura sāmāā wāīpe?

Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Mū wāima k'āwūāwed'ara bura mū k'aid'ura wā b'e ēā, mawūāmina mū k'aid'u zeya tēā.

³⁷ Mawūāi Pedrobara mawūāsia: Nok'ó, ¿murā k'ārēneba k'āwūāwed'ara bu k'aid'u wā b'e ēpe? Murā bu k'area beuya.

³⁸ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: ¿Buta beuika mū k'area? Muā wārīnu buaa jaraya: Gallora beru ēā bua muta ūduk'ata jarama ūbea jara ēwed'ara.

Jesústa oa wāita Daizezema

14 ¹ Sopuarāūdūa. Ījāūdūa Daizezed'ebemata, ĵāūdūa mūnebemasid'a. ² Mū Zeze ded'ara sāmā b'aira bio b'ua, mawūā b'ū ēburu muā marāā jarak'ausia. Mawūē murā wāña sāmā b'aita arib'aed'e marāita. ³ Murā mawūā wāpe sāmā b'aita arib'aepe murā wakusa zeya marā muzhi bawara jure edeita, aramaūne mū b'ū maē marāsīd'a b'eamarēā. ⁴ Marābara k'awua b'ea mū sāmāā wāīrā, k'awua b'ea ora.

⁵ Mawūāi Tomásba mawūāsia: Nok'ó, daibara k'awuad'a ēā bu sāmāā wāīrā, ¿mawūē daibara sāwūā k'awuad'aīpe ora?

⁶ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Muta oa, muta wārā, muta b'ai jō ēānebema. Mawūē miōta mū Zezema jūē ēā, awuaraburu jūēña muneba. ⁷ Marāba muta ūduk'awua b'easiburu, mū Zezesid'a ūduk'awua b'eak'ausia, nane wed'auba ūduk'awad'aya ūdu b'eba.

⁸ Mawūāi Felipeba mawūāsia: Nok'ó, daia ūdubigarua bu Zezeta, daira bari maūbaa.

⁹ Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ¿Murā marā bawara b'uta ewari bio bata, bua murā ūduk'awa ēka Felipe? Muta ūdu b'ubara mū Zezeta ūdu b'ua, ¿maūta buara sāwūā mawūāburu: Daia ūdubigarua bu Zezeta? ¹⁰ ¿Buara ĵā ēka murā mū Zezed'e b'uta, mū Zezera mune b'uta? Muā bed'eata marāā jara nūmurā muzhikusaua jara nūmu ēā, awuaraburu mū Zeze mune b'uba muneba k'ārē onūmuā. ¹¹ Ījārūā murā mū Zezed'e b'uta, mū Zezera mune b'uta. Maūta ĵā ēburu, ĵjārūā muā k'ārē onūmuneba.

¹² Muā wārīnu marāā jaraya:

Mūnebemata ĵā b'ubara muā k'ārē onūmuta izhabid'a oya. K'ārē audre oya muta wāi baera mū Zezema. ¹³ Jōma k'ārē mū Zezea wid'ibudata muneba wid'ibudara muā arib'aeya, aramaūne mū Zezeta zhi zromata ūduk'awad'amarēā mū zhi Warrad'eba. ¹⁴ Muāā k'ārēta wid'id'ara muārā arib'aeya.

Jesúsba zok'aita jarad'a Jawurebiata

¹⁵ Muta kuāg'a b'eburu arib'aeudua muā jara b'uta. ¹⁶ Mawūārā muta zuburia bed'eaya mū Zezea, mobed'eba marāā diaya awuru marā K'arebata, aramaūne marā bawara b'amarēā ewariza. ¹⁷ Jawurebiara wārānebemata b'ua, mūnebema ēāta ējūāne b'ebara izhira jidad'aid'e b'ū ēā ūdud'a ēbaera, miā ūduk'awad'a ēbaera. Mawūāmina marābara ūduk'awua b'ea marā bawara b'ū baera, aramaūne marāne b'aya.

¹⁸ Muā marā dob'a āmaēkua ēā jērāmarāta b'e kīrāk'a, murā marāma zeya. ¹⁹ Munebema ēāta ējūāne b'ebara dāārā ēāne murā wueta ūdud'a ēā. Mawūāmina marābara murā ūdud'aya. Muta b'ūba marāsīd'a b'eaya. ²⁰ Mawūā ūdubūda ewadera marābara k'awuad'aya murā mu Zezed'e b'ūta, marāta mune b'eta, muta marāne b'ūta. ²¹ Muā jara b'ūta arib'ae b'ūbara murā kuāg'a b'ua. Muta kuāg'a b'ura mu Zezeba kuāg'a baya, muābid'a kuāg'a baya, mobe munebemata k'awuabi numāña.

²² Mawūāi Juda awurūba Iscariote ēāba mawūāsia: Nok'ó, ŷbuara sāwūā daiaaburu bud'ebemata k'awuabi numāine k'awuabi numa ēpe bud'ebema ēāta b'eara ējūāne?

²³ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muta kuāg'a b'ūbara mu bed'eata arib'aeya, mobed'eba mu Zezebara kuāg'a baya, aramaūne daira izhima zed'ape izhi bawara panaña. ²⁴ Muta kuāg'a ēābara mu bed'eara arib'ae ēā. Muā jara numu bed'eata ūri b'era murē ēā, awuaraburu mu Zeze mu zok'ad'ad'ea.

²⁵ Muā maū jōma marāā jaraburua marā bawara b'uwed'a. ²⁶ Mawūāmina marā K'arebata Jawurebiata mu Zezeba mubari zok'aibara maūbara marāā ne jōma jaraded'ekaya, bude babigaya jōma muā marāā jarad'ata.

²⁷ Adu-a b'aid'ebemata muā marāita āmaēña, adu-a b'aid'ebemata murēta muā marāā diaya. Maū muārā ded'eka ēā ējūāne b'eba aritiaed'a diabada kīrāk'a. Mawūē sopuarāūdua, miā perarāūdua. ²⁸ Marābara ūrīsīd'a muā marāā mawūānata: Murā wāpe marāma zeya. Muta kuāg'a b'eburu marā sobiad'aid'e b'ua muā jarasi baera murā mu Zezema wāita, mu Zezera zhi zromaneba mu audre. ²⁹ Muā maūta marāā jaraburua mawūā berab'arii nawed'a, mawūā berab'ariburud'era ijānamarēā. ³⁰ Ya murā marā bawara bio bed'ea ēā ātōmiāta uru baera naū ējūāne nok'ota, izhira zarea ne ēā mu ūrūrā. ³¹ Mawūāmina muārā mu Zezera kuāg'ata ējūāne b'eba k'awuad'amarēā, muārā mu Zezeba jarad'a kīrāk'a onumuā. Pirab'ariudua, wādrū namaūbara.

Jesús wārīnu uva k'arra

15 ¹ Murā wārīnu uva k'arra, waya mu Zezera zhi akūbaria. ² Jūk'ara mu k'arrad'ebema zhi zau ēārā izha tiaweya. Mawūāmina zhi zaubudara zhi tae seri ēātrū k'ōkua araa oya audre zaumarēā. ³ Aramaū kīrāk'a marā ya zhi araa omata b'ea, bed'eata muā marāā jara numuba. ⁴ Mu ūme b'eaudua, mobed'eba murā marāne b'ua. Uva jūk'ara izhikusara zau ēā zhi k'arra maēba numu ēburu, aramaū kīrāk'a marābara Daizezeba krīnārā ob'ed'a ēā mu ūme duanu ēburu.

⁵ Murā uva k'arra, waya marāta zhi jūk'ara. Mu ūme b'ura murā izhid'e b'ūba maūbara Daizezeba krīnāta bio oya. Mu ūme duanu ēburu miā k'ārēta ob'ed'a ēā. ⁶ Mu ūme b'ū ēārā āi b'ud'aya uva jūk'ara zau ēā kīrāk'a. Bagui jurepe tebud'e pepekuabada, mawūē eradrubaria. ⁷ Mu ūme b'eburu, mu bed'eata arib'ae b'eburu wid'iudua jōma mazha krīnāta, muā marāā diaya. ⁸ Mu Zezera zhi zromata numabid'aya izha krīnāta bio ob'eba, aramaūne muā jurukuad'ata b'eaya. ⁹ Mu Zezeba mu kuāg'a kīrāk'a, muābid'a marā kuāg'a, mawūē muā kuāg'ata b'eaudua. ¹⁰ Muā jara b'ūta arib'ae b'eburu muā kuāg'ata b'eaya, aramaū kīrāk'a muārā mu Zezeba jara b'ūta jōma arib'ae b'ua, mawūē murā izha kuāg'a.

¹¹ Muā maūta marāā jaraburua marā mu kīrāk'a jipad'e sobia b'eamarēā.

¹² Muā jaraya k'ārē arib'aeita: Zhiya zhi kuāg'audua marāta muā kuāg'a kīrāk'a. ¹³ Kuāg'ata k'ābāēā erub'ubara izhi bebuta diaya izhi bawara zhibiarābari. ¹⁴ Marā mu bawara zhibiata b'ea muā jara b'uta arib'aed'ara. ¹⁵ Muā ya marā mu nezok'arā a ēā, nezok'abara k'awua ēbaera izhi nok'oba k'ārē ob'ura. Awuaraburu muārā mu bawara zhibiarā ab'ua, mu Zezed'eba k'ārē jōma muā ūrinarā muā marāā k'awuabiga b'ūba. ¹⁶ Muta marāba jurud'a ēbasia, awuaraburu muā marāta jurukuasia, aramaūne muā marā duanusia wānape mu Zezeba krīnata ob'eamarēā, jipa maūtru ob'eamarēā. Mawūārā jōma k'ārē mu Zezea muneba wid'ibudara izhara marāā diaya. ¹⁷ Muā marāā jaraya: Zhiya zhi kuāg'audua.

Munebema ēābara marā juradea

¹⁸ Munebema ēāta ējūāne b'eba marāta juradeburu, k'awuauudia muta jurad'apead'ata marā nawed'a. ¹⁹ Marāta munebema ēāta ējūāne b'eburu, munebema ēāta ējūāne b'ebara kuāg'a k'ausid'a āzhirārā. Mawūāmina marā munebema ēāta ējūāne duanu ēā, awuaraburu muā marā jurukuasia munebema ēāta ējūāne b'eta. Maūba munebema ēāta ējūāne b'ebara marā juradea. ²⁰ Bed'eata bude baudua muā marāā mawūānata: Nezok'ara audre zhi zroma ēā izhi nok'o k'āñabara. Mu zuburia oita pēwā b'ed'ebara, marāsid'a zuburia oita pēwānaña. Mu bed'eata arib'ae b'ed'ebara, marā bed'easid'a arib'aed'aya. ²¹ Marā mu k'area mawūā zuburia od'aya, ūduk'awad'a ēāba mu zok'ad'ata.

²² Muta zepe zhārāta ūrāg'a ēbasiburu k'azhirua ne ēā b'eak'ausia, mawūāmina ūrīk'awua nūmeba k'azhirua ne ēā b'ea ab'ed'a ēā. ²³ Muta jura b'ubara mu Zezesid'a jura b'ua. ²⁴ Muā āzhid'e ed'a awurūba ok'ata osi ēburu k'azhirua ne ēā b'eak'ausia, mawūāmina aku b'eta juradea muta, mu Zezeta. ²⁵ Aramaūne arimaē berab'ari nūmuā bed'eata zhi b'umata āzhi ūrāg'ad'e mawūā b'uta: Murā k'ārēā jurad'ai ne ēāne juradea.

²⁶ Mawūāmina K'arebata zeburud'era, muā maū marāma mu Zezed'eba zok'aburūra Jawurebia wārānebema, izhira zeya mu Zeze maēba, izha jaraya munebemata. ²⁷ Marābid'a munebemata jarad'aya, mu bawara b'ead'aba jēde wed'auba.

16 ¹ Muārā maūta marāā jaraburua kenab'arid'a ēbamarēā munebema ijā b'eta. ² De zhi jurebadata nūme maē marā ed'a wābid'a ēbaya, ewarita zeya bariduba marā beaburud'era krīchaita Daizezeba krīnata oburuta. ³ Maūta od'aya ūduk'awad'a ēāba mu Zezeta miā muta. ⁴ Muārā maūta marāā jaraburua maū ewarita zeburud'era marāba bude bad'amarēā ya muārā marāā zhi jaramata.

Jawurebiaba ob'ud'ebema

Maū muārā jēdeubara marāā jara ēbasia, murā b'u baera marā bawara. ⁵ Mawūāmina k'ōbeburu murā wāña mu zok'ad'ama, maūta marānebemabara miōba wid'i mawūā ēā: gBura sāmaā wāipe? ⁶ Awuaraburu muā maūta marāā jaraburu k'area marā k'ābāēā sopua k'ob'ea. ⁷ Mawūāmina wārīnu muā marāā jaraya: Marāītara biga murā wāīta, muta wā ēburu K'arebara marāma ze ēā, mawūāmina muta wārā muā marāma zok'aya ⁸ Izhi zeburud'era ējūāne b'ea

k'awuabigaya k'azhiruad'e b'eta, waya murā bed'ea ne ēā b'uta, k'awuabigaya zhārā Daizezebara k'awua oita. ⁹K'awuabigaya k'azhirua bara b'eta ijāna ēāba munebemata. ¹⁰K'awuabigaya murā bed'ea ne ēā b'uta murā wāi baera mu Zezema, aramaüne marābara murā wueta ūdud'a ēbaya. ¹¹K'awuabigaya zhārā Daizezebara k'awua oita, izhara ātōmiā naū ējūāne nok'ora ya k'awua osi baera.

¹²Muārā wad'i ne bio erub'ua marāā jaraita, mawūāmina aritiara marābara sāwūāta k'awuad'a ēbaya. ¹³Mawūāmina Jawurebia wārānebemata zeburud'era, marā erunumaña Daizezed'ebema wārāne. Izhara jara ēbaya izhikusaud'ebemata, awuaraburu jōma jaraya muneba ūrībura, aramaüne jōma marāā k'awuabiya k'ārē berab'ariita. ¹⁴Jawurebiabara k'awuabigaya murā zhi zromata, mu bed'eata ūrīpe marāā k'awuabigaya. ¹⁵Jōma mu Zezeba erub'ura murēā. Maūba muārā jaraburua Jawurebiabara mu bed'eata ūrīpe marāā k'awuabigaita.

Sopuara sobia baya

¹⁶Dāārā ēāne marābara murā ūdud'a ēbaya, mawūāmina dāārā ēāne murā wakusa ūdud'aya murā wāi baera mu Zezema.

¹⁷Mawūāi izha jurukwad'ata ūkurubara āzhirāinu mawūāsīd'a: ¿K'ārēta mawūā dazhirāā mawūāburu: Dāārā ēāne marābara murā ūdud'a ēbaya, mawūāmina dāārā ēāne wakusa ūdud'aya murā wāi baera mu Zezema?

¹⁸¿K'ārēta jara krīnaburu mawūā dāārā ēāne aburubara? Sāwūāta k'awuad'a ēā izha jaraburua.

¹⁹Jesúsbara k'awuasīa wid'i krīna k'ob'eta, mawūē mawūāsīa: ¿Marābara mazhirāinu wid'i k'ob'e ēka muā mawūānata: Dāārā ēāne marābara murā ūdud'a ēbaya, mawūāmina dāārā ēāne murā wakusa ūdud'aya? ²⁰Muā wārīnu marāā jaraya, marā jēgad'aya, sopuad'aya, waya munebema ēāta ējūāne b'era sobiad'aya. Mawūāmina marā sopuad'aimina marā sopuara sobia baya. ²¹Wūērā toira puabaria toi ewarita arababuruba. Mawūāmina wūāwūā toburud'era pua k'ob'ad'ara sobiaba kīrāduabaria wūāwūāta toburuba naū ējūāne. ²²Aramaū kīrāk'a marāsīd'a k'āwūāwed'ara sopua b'ea. Mawūāmina muā marā wakusa ūduburuba sobiad'aya, mobebaira miōba jārī ēā marā sobiara. ²³Maū ewadera marābara muāā wid'id'a ēā miā k'ārēta. Muā wārīnu marāā jaraya, jōma k'ārē mu Zezea muneba wid'ibudara izha marāā diaya. ²⁴Wad'i marābara munebara k'ārē wid'id'a ēā. K'ārē wid'iudua, mobed'eba jīdad'aya, aramaüne marā jīpad'e sobia b'eya.

Muā edre b'aebisia zareata ējūānebema

²⁵Maū muārā ne jarak'a jaraburua. Ewarita zeya muā jaraburua ne jarak'a jara ēāta, awuaraburu marāā jīpa jaraya mu Zezed'ebemata. ²⁶Maū ewadera marābara muneba k'ārē wid'id'aya. Maūbara muārā jara k'ob'ū ēā muta mu Zezea zuburia bed'eaita marābari. ²⁷Mu Zezebara marā kuāg'a b'ua marāba muta kuāg'a b'e baera, aramaüne ijā b'ea murā zesita Daizeze maēba. ²⁸Murā mu Zeze maēba zesia naū ējūāēna, muārā naū ējūārā āmaēna, murā wakusa wāña mu Zezema.

²⁹Mawūāi izha jurukwad'abara mawūāsīd'a: Id'iburu bua jaraburua jīpa jara k'ob'ua, ne jarak'a jara ēā. ³⁰Id'iburu daibara k'awuabuda buara ne jōma

k'awua b'uta, mawũe miöba k'ärë wid'id'aira nesid'a eä, k'äüba daibara ijä b'ea bura zesita Daizeze maëba.

³¹Mawũänai Jesúsbara panaü mawũasia: ¿Id'iburü ijäbudak'a? ³²Ewarita arabaid'ebema ya arabasia, mawũe marä ab'a ab'ak'a wäëbad'aya mazhi wäburuma, aramaüne murä ämaënaña dob'a. Mawũamina murä dob'a b'ü eä mü Zezeta b'üba mü üme. ³³Muä maüta marää jaraburua muneba adu-a b'eamarëä. Naü ëjüänerä marä zuburiaya, mawũamina wänigua b'eaudua, muä edre b'aeisia ätömiä zareata ëjüäne numurä.

Jesús zhiwid'id'a izha jurukua'dabari

17 ¹Jesúsbara maüta jarape ütaa aku zhiwid'i mawũasia:

Zeze, ewarira arabasia, mawũe k'awuabigarua mü bu Warra zhi zromata, aramaüne mü bu Warrabid'a k'awuabigaya bura zhi zromata. ²Zhära jömaü ürü buara muää zareata diasia, aramaüne bu üme b'ai jö ääta diamarëä bua muää diad'ata jömaüä. ³B'ai jö ëärä, buta üduk'awad'aid'e b'ua Daizezera ab'abai b'uta wärinuta, üduk'awad'aid'e b'ua müta Jesucristota bua zok'ad'ata.

⁴Muärä bura zhi zromata k'awuabiga numuä naü druad'e, aramaüne muärä jöbiburua k'ärë omarëä bua muää diad'ata. ⁵K'öbeburu Zeze, murä bu k'aita zhi zromata b'udua, bu üme zhi zromata b'ad'a k'iräk'a ëjüä numei nawed'a.

⁶Ëjüäne b'eta bua muää diad'ata b'ea muärä bud'ebema k'awuabiga numuä, äzhira bure basia, maüta bua muää ded'ekasia, äzhara arib'ae b'ea bu bed'eara. ⁷Id'iburü k'awuabüda jöma k'ärë bua muää diad'ara bu maëba zed'ata. ⁸Bed'eata bua muää diad'ara muärä jarak'asia, maü äzhara ijäsid'a. Aramaüne k'awuasid'a murä wärinu bu maëba zed'ata, aramaüne ijä b'ea murä bua zok'ad'ata.

⁹Murä äzhibari buaa zuburia bed'eaya. Munebema ääta ëjüäne b'ebari mawüä zuburia bed'ea eä, awuaraburu bua muää diad'ata b'ebari zuburia bed'eaya bureta b'eba. ¹⁰Murëta b'era burea, bureta b'era murëä. Aramaüne murä zhi zromata dajada numuä äzhid'eba.

¹¹Murä ya naü ëjüäne b'a eä. Mawũamina äzhira naü ëjüäne b'eaya, maüne murä buma wäña. Zeze bura biata b'ua, bua muää diad'ata b'era buzhi zareaba aku jure edarua, aramaüne ab'a b'eamarëä dazhi ab'au k'iräk'a. ¹²Naü ëjüäne äzhi bawara b'asid'era muärä bu zaread'eba aku juresia. Bua muää diad'ata b'era muärä aku juresia, aramaüne äzhid'ebema miöta adua ëbasia, awuaraburu zhi aduaitru aduaya. Aramaüne maüta zhi b'umata arimaë berab'ariya.

¹³K'öbeburu murä buma wäña. Mawũe muärä maüta jaraburua wad'i naü ëjüäne b'uwed'a, aramaüne äzhisid'a mü k'iräk'a jipad'e sobia b'eamarëä.

¹⁴Muärä bu bed'eara jarak'asia, mawũe munebema ääta ëjüäne b'ebara juradea, naü ëjüänebemata duanu eäba müta naü ëjüänebema ëk'iräk'a.

¹⁵Muärä wid'i eä bua naü ëjüäneba äi jure edemarëä, awuaraburu wid'i b'ua k'arebamarëä ätömiä bia eä juwad'eba. ¹⁶Äzhira naü ëjüänebema eä müta naü ëjüänebema ëk'iräk'a. ¹⁷Wäräneba buita b'eabirua, bu bed'eata wärä. ¹⁸Bua müta ëjüäne b'ema zok'ad'a k'iräk'a, muäbid'a zok'akuaburua ëjüäne b'ema. ¹⁹Äzhi k'area buita b'id'a ari muzhita, äzhisid'a buita b'eamarëä bu bed'eata wäräneba.

²⁰ Murā bari naūrā k'area buaa zuburia bed'ea k'ob'u ēā, awuaraburu zuburia bed'eaburua munebemata ijānāi k'areabid'a āzhi bed'ead'eba.

²¹ Aramaūnerā jōma ab'a b'eaya. Zeze, mawūārā buta mune b'u kīrāk'a, muta bud'e b'u kīrāk'a, āzhisid'a dazhi ūme ab'a b'eaya. Aramaūne ējūāne b'ebara ijānamarēā murā bua zok'ad'ata. ²² Muārā zhi zromata b'ukuasiasa bua muta zhi zromata b'ud'a kīrāk'a, aramaūne ab'a b'eamarēā dazhi ab'a panu kīrāk'a. ²³ Muta āzhid'e b'ua, buta mune b'ua, aramaūne jipad'e āba b'ea. K'awūārā ējūāne b'ebara k'awuad'aya murā bua zok'ad'ata, k'awuad'aya munebemata b'era buara kuāg'ata muta kuāg'a kīrāk'a.

²⁴ Zeze, bua muāā diad'ata b'era muārā krīña b'ua muta b'u maē āzhisid'a mu bawara b'eaita, aramaūne āzha ūdud'amarēā bua murā zhi zromata b'ud'ata, bua murā kuāg'a ējūā oi nawed'a. ²⁵ Zeze, bura biata b'ua, ējūāne b'ebara bura ūduk'awad'a ēā, mawūāmina muā bura ūduk'awua b'ua, naūrā munebemata b'ebara k'awuasid'a murā bua zok'ad'ata. ²⁶ Muārā bud'ebema k'awuabigad'ata āmaña k'awuabigaya. Aramaūne bua muta kuāg'a kīrāk'a āzhirāinu zhiya kuāg'a b'eamarēā, aramaūne murā āzhid'e b'aya.

Jesús jidad'apead'a

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 ¹ Jesús mawūā zhiwid'ipe izha jurukwad'a bawara wāsia do zake Cedrón kīrārē. Mama ne uta b'u maē ed'a wāsia izha jurukwad'a bawara. ² Juda Jesús chāb'ariita b'ubara k'awua b'asia mawūā ne uta b'u maērā, Jesús mama āba zema bio basi baera izha jurukwad'a bawara. ³ Mawūē Judabara jure edesia soldaorāta, Daizeze de akubadata, maūrā zok'asid'a sacerdotērā nok'orāba, fariseorāba, aramaūne mama erbuesia ibīrāēna, kuchoed'a. ⁴ Mawūē Jesúsbara izhi sāwūā berab'ariita k'awua k'ob'uba āzhi orrape mawūāsia: ¿K'aita juru panu?

⁵ Mawūāi panaū mawūāsia: Juru panuā Jesús Nazared'ebemata.

Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Muta izhia.

Āzhi bawara k'ob'asia Judasid'a Jesús chāb'ariita. ⁶ Mawūā Muta izhia aburud'era, ābudea b'aekuasid'a egorod'e. ⁷ Jesúsbara wakusa wid'i mawūāsia: ¿K'aita juru panu?

Mawūāi mawūāsia: Juru panuā Jesús Nazared'ebemata.

⁸ Mawūānāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Muā marāā jaraburua muta izhita. Mawūē muta juru panuburu idu wābiudua muā jurukwad'a za k'opanuta.

⁹ Aramaūne arimaē berab'arisia izha mawūānata: Zeze, bua muāā diad'ata b'era adua ēā miōta. ¹⁰ Maūne Simón Pedroba kucho ab'uta ēpe tusia sacerdote wag'au nezok'ata, mawūē urawesia k'awuru juwua araarebemata. Nezok'ara Malco abazhid'a. ¹¹ Jesúsbara Pedroa mawūāsia: Buzhi kuchora ed'a pēūdua. Mu Zezeba murā zuburiabiya numuba, ¿murā zuburiaid'e b'u ēka?

Jesús edesid'a sacerdote wag'au kīrābita

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Mobeburu soldaorābara āzhi nok'o bawarauba Daizeze de akubadata judīorāne bawarauba Jesús jidad'ape jūsid'a. ¹³ Mobeburu naara edesid'a Anās b'uma Caifās zāwūrē baera. Caifās sacerdote wag'auta b'asia maū añone.

¹⁴ Maū Caifāsba judīorāā jarasia ūmakīrā ab'a beuita bigata jōmaūbari.

Pedro chub'ed'a Anás drog'oad'e

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Jesús k'aid'u wāsid'a Simón Pedrota dewarabema Jesúsba jurud'ata. Mañ Jesúsba jurud'ara ūduk'awua b'asia sacerdote wag'auga, mañta Jesú ūme ed'a wāsia sacerdote wag'au drog'oad'e. ¹⁶ Mawūāmina Pedrora drog'oad'e āi b'esia puerta maē. Mawūē Jesúsba jurud'ara sacerdote wag'auga ūduk'awua b'uta wūērā puerta akubari ūme bed'eape ed'a wābisia Pedrora. ¹⁷ Mawūē wūērā puerta akubaribara Pedroa mawūāsia: ¿Busid'a k'āñba jurukwad'ad'ebema ēka?

Mawūāi izhara mawūāsia: Murā izhi ēā.

¹⁸ Mañne nezok'arāta Daizeze de akubada bawara edau nūmeāsia tebuta puad'ape. Kūrāsāba tebu k'ā nūmeāsia. Āzhi bawara Pedrosid'a edau nūmasia tebu k'ā.

Anásba wid'id'a Jesúa

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Sacerdote wag'aubara Jesúa wid'isia izha jurukwad'ad'ebemata izhi ūrāg'ad'ebemata. ²⁰ Mawūē Jesúsbara panañ mawūāsia: Murā dajada bed'ea b'asia zhārā jōmañ daid'u. Murā baridua miā ūrāg'a b'asia de zhi jurebada maē, Daizeze ded'a ewara maē, judíorā jōma zhi jurebada maē, mūārā aramañne k'ārē chupea jara b'a ēbasia. ²¹ ¿K'ārēā muāñ wid'iburu? Mu bed'eata ūrīnapead'aa wid'idua muā k'ārēta jarak'a b'ad'ata. Āzha k'awua b'ea muā k'ārēta jarad'ata.

²² Jesúsba mawūāi Daizeze de akubadad'ebemata ab'a mama k'ob'uba kīrāma tachipe mawūāsia: ¿Buara mawūā panañburuka sacerdote wag'au bed'eara?

²³ Mawūāi Jesúsbara panañ mawūāsia: Muta āña bed'ea tabeburu jaradua k'ārēne āña bed'ea tabeta. Mawūāmina muta bia bed'ea tabeburu, ¿murā k'ārēā tachiburu?

²⁴ Mobeburu Anás sacerdote wag'auta b'ad'abara jū diabuesia Caifás sacerdote wag'auma.

Pedroba ūduk'a ad'a Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Pedrora edau nūmasia tebu k'ā. Mañne mawūāsia: ¿Bura Jesúsba jurukwad'ad'ebema ēka?

Mawūāñi izhara merāburuta mawūāsia: Murā izhi ēā.

²⁶ Mañne sacerdote wag'au nezok'ata ab'a Pedroba kuwuru urawed'a meberāba Pedroa mawūāsia: ¿Muā bura Jesú ūme ūdusi ēka ne uta b'u maē?

²⁷ Mawūāi Pedrobara wakusa merāsia. Mañ daucha berusia gallora.

Jesús eded'apead'a Pilato kīrābita

(Mateo 27:1-2, 11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5, 13-25)

²⁸ Caifás de maēbara Jesús edesid'a nok'o ded'a soldaorā tab'uid'u. Mañnerā diaped'a nūmasia. Judíorā Jesús eded'apead'ara mañ ded'ara ed'a wāna ēbasia. Āzhima aramañnerā Daizeze kīrābita mitia ēāba k'o b'eid'e

b'asia Egíptod'eba êzoad'ata krícha k'obadara. ²⁹Mawüë Pilato ázhima zepe mawüásia: ¿Naü k'ärêä ji k'opanü?

³⁰Mawüái panaü mawüásid'a: Naüta bia êäta obari êburu daibara buaa cháb'arid'a êbak'ausia.

³¹Mawüánaí Pilatobara mawüásia: Mazhaburu eded'ape k'awua oudua mazhi üräg'aba jara b'üd'e.

Mawüái judíoräbära mawüásid'a: Marä Roma bid'aräbära daia idu beabid'a êä miöta.

³²Aramaüne arimaë berab'arisia Jesúsba jarad'ata izhi säwüä beuita.

³³Pilato wakusa ed'a wásia izhita nok'ota b'u ded'a, mobe Jesús trüpe mawüásia: ¿Bura Rey judíoräneka?

³⁴Mawüái Jesúsbara panaü mawüásia: ¿Buzhikusauba mawüäburuka o munebema awuruba buaa mawüásid'a?

³⁵Mawüái Pilatobara panaü mawüásia: ¿Mobera murä judíok'a? Buzhiräta b'eba, sacerdoterä nok'oräba bura muää cháb'arid'a. ¿Buara k'ärêta osi?

³⁶Mawüái Jesúsbara panaü mawüásia: Murä naü êjüüne Reyta b'aid'ebema êä. Muta naü êjüüne Reyta b'aid'ebemaburu muta arib'ae b'era zhök'ausid'a muta cháb'arid'a êbamarêä judíoräa. Mawüamina murä nama Reyta b'aid'ebema êä.

³⁷Mawüái Pilatobara mawüásia: ¿Mobera bura Reyka?

Mawüái Jesúsbara panaü mawüásia: Ara buzha jaraburu murä Reyta. Murä maü k'area tobudata naü êjüüne zesia wäräta jaraita. Wäränebemata b'ebara ürí b'ea mü bed'eara.

³⁸Mawüái Pilatobara mawüásia: ¿K'ärêpe wärä?

Mawüäpe wakusa wásia judíoräma, mobe mawüásia: Muma naü bed'ea ne êä. ³⁹Mawüamina marä zhi k'awama cárceld'eba muä ab'a êdrübi b'uta Egíptod'eba êzoad'ata krícha fiesta obada ewade. ¿Mawüë maräbära kríñadeka muä ênaíta Rey judíoränetä?

⁴⁰Mawüái jömaüba nemi jígua mawüásid'a: ¡K'äüta ênarärüä! Awuaraburu ênadua Barrabáta. Maü Barrabára nezrugamiä basia.

19 ¹Mobeburu Pilatobara Jesús ubigasia. ²Soldaoräbära corona jük'ara uruta purrasid'a, mobe burud'e joatrusid'a. Mobe äneb'aribisid'a wua granateta. ³Mobe mawüásid'a: ¡Kua, judíorä Rey! Mobe tachi jirpanesia kíräma.

⁴Pilato wakusa äi zepe mawüásia: Akaudua, muärä wakusa äi weburu k'awuad'amarêä muma naü bed'ea ne êäta.

⁵Jesús äi webudad'era corona jük'ara uruta burud'e joatru numasia, äneb'ari b'asia wua granateta. Maüne Pilatobara mawüásia: ¡Naü za b'id'a!

⁶Jesús üdubudad'era sacerdoterä nok'oräbära, Daizeze de akübadabara nemi jígua mawüásid'a: ¡Cruzd'e k'achibirua! ¡Cruzd'e k'achibirua!

Mawüánaí Pilatobara mawüásia: Mazhaburu cruzd'e k'achiudua. Muma naü bed'ea ne êä.

⁷Mawüái judíoräbära panaü mawüásid'a: Daibara erub'ea üräg'ata, mawüë dai üräg'aba jara b'üd'era beuibara izhikusa Daizeze Warrad'e b'üd'eba.

⁸Mawüäbudata Pilatoba üríburud'era audre perasia. ⁹Mawüë izhita nok'ota b'u ded'a wakusa ed'a wásia, mobe Jesús mawüásia: ¿Bura sámabema?

Mawüamina Jesúsbara panaü ébasia. ¹⁰Mawüë Pilatobara mawüásia: ¿Bura muää bed'ea êka? ¿Buara k'awua êka mü zarea b'ura bu cruzd'e k'achi beabiita o bu ênetaita?

¹¹ Mawūāi Jesúsbara panaū mawūāsia: Bua murā k'ārē sāwūā ēbak'ausia ūtreba k'āwūā idaribi ēbasiburū. Mawūē muta bu juwuad'e chāb'arid'atrū bu audre k'azhirua barasia.

¹² Mawūāi Pilatobara Jesús ēna krīñasia. Mawūāmina judíorābara nemi jīgua mawūāsíd'a: Bua naūta ēnarā, César bawara bura zhibia ēā. Iab'a izhitrū reyde b'ura César rey wag'au bawara zhi jura.

¹³ Pilatobara maūta ūripe Jesús āi edepe zhārā k'awua obari maē jewed'asia dejā mong'ara douga od'a abada maē, hebreo bed'ead'era Gábata abada. ¹⁴ Mañnerā arib'ae jirpanasia Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadad'ebemata, mañnerā ūmatipa numasia. Mañne Pilatobara judíorāā mawūāsia: ¡Za b'id'a mazhi Rey!

¹⁵ Mawūāi nemi jīgua mawūāsíd'a: ¡Beabirua! ¡Beabirua! ¡Cruzde k'achibirua!

Mawūānaī Pilatobara mawūāsia: ¿Marā Reyra muā cruzde k'achibiid'e b'uka?

Mawūāi sacerdoterā nok'orābara panaū mawūāsíd'a: Daibara rey āmaña eruduanu ēā rey César awuarara.

¹⁶ Aramañne Pilatobara Jesús āzhaa chāb'ariburuta soldaorāā chāb'arisia cruzde k'achi bead'amarēā. Mawūē Jesús edesíd'a.

Cruzde k'achi beud'a Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

¹⁷ Jesúsbara izhi cruz atape wāsia Buru B'uwurū abadaid'u, hebreo bed'ead'era Gólgota abada. ¹⁸ Mama cruzde k'achisíd'a, izhi bawara awuruta ūme k'achi jirapanusíd'a ab'a juwua araare ab'a juwua āk'aare, Jesús jirab'usíd'a ēsadra. ¹⁹ K'ārēā bead'aita Pilatobara b'upe cruzde jirab'id'aputa mawūā b'asia: JESÚS NAZARED'EBEMA REY JUDÍORĀNEĀ. ²⁰ Judíorā bioba maūta lesid'a Jesús cruzde k'achid'apead'ara pūwurū k'aita baera. Maū bed'eara b'u jirab'asia hebreo bed'ead'e, griego bed'ead'e, latin bed'ead'e. ²¹ Sacerdoterā nok'orāta judíorābara Pilatoa mawūāsíd'a: Mawūā b'urārūā: Rey judíorāneā arārūā, awuaraburū mawūādua: Naūbara mawūāsia: Murā Rey judíorāneā.

²² Mawūānaī Pilatobara panaū mawūāsia: Muā b'usiburū muā b'usia.

²³ Soldaorābara Jesús cruzde k'achid'ape izha jū b'ad'ara jirakua edad'ape kīmarēta ab'aud'e drasid'a soldaoza. Wua āneb'ari jū b'ad'asid'a jidasid'a, maū wuara kīrā tēu k'asud'apead'a ēbasia, awuaraburū jipa ab'a k'ad'apead'a basia ūtuba ed'aa. ²⁴ Mawūē āzhirāinu mawūāsíd'a: Naū k'ōāna ēā, awuaraburū k'aid'e baita k'awuad'aid'ebemata od'aya.

Aramañne arimaē berab'arisia zhi b'umata mawūā b'uta:

Muā jū b'ad'ara āzhirāinu drasid'a sāwūā drad'aid'ebemata od'ape.

(Salmos 22:18)

Mawūā jara b'ud'e osid'a soldaorābara. ²⁵ Jesús cruzde jirab'u k'aita panasia zhi papata, wūērā zhi papa mebeata, Marí Cleofas kīmata, Marí Magdalenata. ²⁶ Jesúsba zhi papata ūduburud'e izha jurud'ata izha audre kuāg'ata mama k'ob'ud'e zhi papaa mawūāsia: Papa, k'āū bu waua.

²⁷ Mobeburū maū izha jurud'aa mawūāsia: K'āū bu papaa. Maū ewadeba izha jurud'abara zhi papa kīrāk'a erub'asia izhi ded'a.

²⁸ Mawūāpe Jesúsbara izha oita b'ad'ara jōma arib'aeta k'awuape maū zhi b'umata arimaē berab'arimarēā mawūāsia: Mūrā obisia k'ob'ua.

²⁹ Maūne zok'ota mama numasia uva b'a oregueaba bira numuta. Mawūē maū oreguead'e sōmbera edasid'a esponjata, mobe hisopo bakurud'e tājūnape Jesúsma tusid'a yed'a. ³⁰ Jesúsbara maū oregueara dope mawūāsia: Muā oita b'ad'ara jōma arib'aea.

Mawūāpe buru jab'ari izhi jawure Daizezea chāb'ari beusia.

Jesús orrota miāsuba sud'apead'a

³¹ Maū ewadera arib'ae jirpanuta Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha fiesta obadata od'aid'era nrūēmarā ēnaūbada ewari basia. Mawūē judíorāma biga ēbasia zhārā ari cruzd'e jizoa numaīrā ēnaūbada ewade. Maūnerā ewari ēnaūbadara ne bia basia. Mawūē Pilatoa jarasid'a cruzd'e jizoa numurā jērū b'uekuabiye mamaūbara āi jirakuabimarēā. ³² Mawūē soldaorā zed'ape ab'a naara jērū b'uekuasid'a, dewarabemasid'a jērū b'uekuasid'a, mawūā okuasid'a Jesús bawara cruzd'e k'achid'apead'ara. ³³ Mawūāmina Jesús maē zebudad'era ya beusi baera jērū b'uekuad'a ēbasia. ³⁴ Mawūāmina soldaorānebema ab'aua miāsuba orroma susia, mawūē aramaūta drusia wata, baniāta. ³⁵ Maūta zhi ūdud'aba jara b'ua, maū jara b'ura wārīnuā. Izhara k'awua b'ua wārāta jara b'uta marābid'a ijānamarēā. ³⁶ Mawūā berab'arisia maū zhi b'umata mawūā b'uta: B'uekuad'a ēbaya izhi b'uwurura. ³⁷ Dewara zhi b'umata mawūā b'ua: Akud'aya sud'apead'ara.

Jesús wuag'ad'apead'a

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ Maū tēā José Arimatea pūwurud'ebemata judíorā wawiaba Jesús chupea pēwā b'uta Pilatoa zuburia bed'easia idu edebimarēā Jesús k'akuata, mawūē Pilatobara idaribisia. Mawūē zepe edesia Jesús k'akuara. ³⁹ Nicodemosid'a zesia naara diamase Jesúsma zed'ata, mirra kerata, áloe keraed'a poera wesia, maū b'asia treinta kilo. ⁴⁰ Aramaūne Jesús k'akuara jiraedad'ape keraed'a burub'aba burasid'a. Mawūā osid'a judíorāba wuag'a k'awa b'ed'e. ⁴¹ Jesús cruzd'e k'achid'apead'a k'aita b'asia ne uta, mawūā ne uta b'u maē b'asia peña zob'eata zhiwid'ita. Mamarā beuwārā wad'i b'ud'a ēbasia miōta. ⁴² Egiptod'eba ēzoad'ata krīcha judíorāba fiesta od'aita arib'ae jirpanu baera mawūā beuwārā wuag'aita arak'aita numu maē ed'a tab'usid'a Jesúsra.

Jesús beud'ata piradrud'a

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 ¹ Semana ewarita nabemata domingod'e María Magdalena diaped'a wad'i pārīgua numune wāsia Jesús wuag'ad'apead'aid'u. Maūnerā peña zob'eata tapa k'ob'ad'ara mong'ara āña uratu k'ob'uta ūdusia. ² Mawūē wāēba wāsia Simón Pedroma, dewarabema Jesúsba jurud'ata Jesúsba kuāg'ama, mobe mawūāsia: Izhi wuag'ad'apead'a maēbara edesid'a Nok'ora, k'awuad'a ēā sāma tab'usid'ara.

³ Mawūāi Pedrora dewarabema Jesúsba jurud'a ūme wāsida Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ⁴ Ūmewed'a wāēba wāsida, mawūāmina dewarabema Jesúsba jurud'ara audre wāēba wāsia Pedro k'āñabara, mawūē naara jūēsia

Jesús wuag'ad'apead'aid'u. ⁵B'arrupe ed'a akuburud'era burub'ata údusia, mawūāmina ed'a wā ēbasia. ⁶Tēā zesia Simón Pedrora izhi k'aid'u, mobe peña zob'ead'e ed'a wāburud'era údusia burub'a k'ob'uta mama. ⁷Wua Jesús buruta burad'apead'asid'a úduburud'era burub'a bawara k'ob'a ēbasia, awuaraburu āi buratū k'ob'asia. ⁸Mobeburu ed'a wāsia dewarabema Jesúsba jurud'asid'a, izhira naara zesia peña zob'eata nūmuīnu. Mawūā berab'ariburuta údui ijāsia Jesús piradrud'ata. ⁹Maūēnabema wad'i sāvūāta k'awuad'a ēārā zhi b'umata, Jesús mawūā beud'ata piradrui bara basia. ¹⁰Mobeburu Jesúsba jurukuad'ara wāsid'a āzhi panuma.

Jesús zhi údubid'a María Magdalena

(Marcos 16:9-11)

¹¹Mawūāmina María jēga b'asia peña zob'eata nūmu k'aita. Mawūā jēga b'ud'e b'arrusia ed'a akui k'area. ¹²Maūne údusia ángelerā ūme wua torro jū panuta. Ab'a buru bude, ab'a jērū b'adaud'e jewed'a k'opanasia Jesús k'akua tab'ud'apead'a maē. ¹³Maūrābara mawūāsīd'a: Wūērā, ħbura k'ārēā jēga b'u?

Mawūānāi mawūāsia: Mu Nok'ota edesid'a, muā k'awua ēā sāma tab'usid'ara.

¹⁴Mawūāpe puruwaburud'era údusia Jesús mama k'ob'uta, mawūāmina k'awua ēbasia Jesústa k'ob'uta. ¹⁵Maūne Jesúsbara mawūāsia: Wūērā, ħbura k'ārēā jēga b'u? Ķ'aita juru b'u?

Mawūāi izhara ne uta akubarita krīchape mawūāsia: Jesús k'akuata bua edesiburu muāā jaradua sāma tab'usita, mobed'eba muā edeya.

¹⁶Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: ĵMaría!

Mawūāi puruwape izhara mawūāsia: ĵRaboni! Maūbara jara kriña b'ua Miā Ūrāg'abarita.

¹⁷Maūne Jesúsbara mawūāsia: Muta jiru nūmerārūā, murā wad'i wārīze ēā mu Zezema, mawūē mu mebērāma wāpe jaradua: Murā wārīzeita mu Zezema, marā Zezema, mu Zhibarima, marā Zhibarima.

¹⁸Mawūāi María Magdalena wāsia Jesúsba jurukuad'aa jaraita Nok'o Jesús izha údud'ata. Aramaūne jarak'asia Jesúsba jarad'ata.

Jesús zhi údubid'a izha jurukuad'aa

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹Keuburud'e maū ab'au ewadera semana ewartia nabemata domingod'era Jesúsba jurukuad'ara zhi ĵere āzhi duanu maē puerta serrape duanasia. Judīorā wawiaba mawūā duanune Jesús zepe āzhi ēsadra edau nūmepe mawūāsia: ĵKua, marā adu-a b'eaudua!

²⁰Mawūāpe údubigasia izhi juwuata, izhi orrota. Izha jurukuad'ara sobiasid'a Nok'ota údubudaba. ²¹Mawūē Jesúsbara wakusa mawūāsia: ĵKua, marā adu-a b'eaudua! Mu Zezeba muta zok'ad'a kīrāk'a muābid'a marāta zok'aya.

²²Mawūāpe āzhima jārāpuape mawūāsia: Jidaudua Jawurebiata. ²³Zhārā k'azhirua od'ata marāba Jawurebiad'eba bed'ea ne ēā edabudara maū Daizezebara bed'ea ne ēā b'uya. Mawūāmina marāba Jawurebiad'eba bed'ea ne ēā edabuda ēārā maū Daizezebid'a bed'ea ne ēā b'u ēā.

Tomásbara ijā ēā numape ijāna

²⁴ Tomás Jesúsba doce jurukuad'ad'ebemata Memerā abadara āzhi bawara ne ēbasia Jesús zesid'era. ²⁵ Mawūē dewarabemarā Jesúsba jurukuad'abara mawūāsīd'a: Nok'ora daibara ūdusid'a.

Mawūānāi mawūāsia: Izhi juwua clavoba k'achid'apead'ata muā ūdupe mu juwua jiwīnita ed'a pēū ēburu, mu juwuata izhi orrod'e pēū ēburu, beud'ata piradrud'ara muārā ijā ēā.

²⁶ Ewari ocho baburud'e Jesúsba jurukuad'ara wakusa ed'a zhi jure b'ed'era Tomás āzhi bawara b'asia. Mañe puerta serra numune Jesús zepe ēsadra edau numepe mawūāsia: ¡Kua, marā adu-a b'eaudua!

²⁷ Mobe Tomás k'ob'ua mawūāsia: Nama pēūdua bu juwua jiwīnita, akudua mu juwuata, bu juwuara pēūdua mu orrod'e. Mobe ijā ēā numarārūā, awuaraburu ijārūā.

²⁸ Mawūāi Tomásbara panaū mawūāsia: ¡Bura mu Nok'oa, mu Zhibaria!

²⁹ Ma wūāi Jesúsbara mawūāsia: Muta ūduburu baera Tomás buara ijāburua. Sobiad'aid'e b'ua ūdu ēāta ijābudara.

K'ārēā b'ud'apead'a naū libro

³⁰ Jesúsbara dewara ūdud'ak'ata bio osia izha jurukuad'a daid'u, maū zhi b'uma ēā naū librod'era. ³¹ Mawūāmina naū b'usid'a ijānamarēā Jesúra zhārā Ēdrubita Daizeze Warrata. Maūta ijābudaba izhik'areuba erub'eamarēā Daizeze ūme b'ai jō ēāta.

Jesús zhi ūdubid'a izha jurukuad'ata sietea

21 ¹ Maū tēā izha jurukuad'aa Jesús wakusa zhi ūdubisia do jed'ea ōb'uta Tiberia abada doya. Mañnerā k'āwūā berab'arisia: ² Āba duanasia Simón Pedrota, Tomás Memerā abadata, Natanael Caná pūwurud'ebemata, maū pūwurura Galilea drudad'ebema, dewara Zebedeo warrarāta, dewara ūme Jesúsba jurukuad'ata. ³ Mañe Simón Pedrobara mawūāsia: Murā wāña b'eda bead'e.

Mawūāi jarirābara mawūāsīd'a: Daisid'a wānaña bu bawara.

Aramañe wānape jābad'e b'arīsid'a, maū diamasera b'eda bead'a ēbasia miā k'ārēta.

⁴ Ūnadrū būsīd'e Jesús zhi ūdubisia ibud'e, mawūāmina izha jurukuad'abara k'awud'a ēbasia Jesústa k'ob'uta. ⁵ Mañe Jesúsbara mawūāsia: Warrarā, jīdasīd'ak'a b'eda k'oirā?

Mawūāi panaū mawūāsīd'a: Jīdad'a ēā.

⁶ Mawūānāi mawūāsia: Atarraya jābad'eba juwua araare b'aribueudua mawūārā jīdad'aya. Mawūāi b'aribuesīd'a, mawūē jīrab'ari b'ed'a ēbasia b'eda bioba. ⁷ Mañe izha jurud'ata Jesúsba kuāg'aba Pedroa mawūāsia: ¡K'āū Nok'oa!

Simón Pedroba mawūā Nok'ota ūrīburud'era, wua āneb'ari jū b'uta wēānata jūpe doīd'u tēūsia. ⁸ Dewaurā izha jurukuad'ara jābad'e zesīd'a ibūd'u, erb'ari wesīd'a atarraya b'edaed'a. Drudad'ebara wawara k'opana ēbasia, awuaraburu k'opanasia cien metro.

⁹ Drua wābudad'era ūdusīd'a tebu purea numuta, b'eda ba numuta, pan k'ob'uta. ¹⁰ Mañe Jesúsbara mawūāsia: Weudua b'eda aritia jīdabudata.

¹¹ Mawūāi Simón Pedrora jābad'e ed'a wāpe atarraya drua weburuta b'eda zromarāba bira wesia, b'edara b'asia ciento cincuenta y tres. Mawūā biomina atarraya tud'uzoa ēbasia. ¹² Mobeburu Jesúsbara mawūāsia: Zeudua, nek'oudua. Izha jurukwad'abara miōba bura k'aipe ad'a ēbasia k'awuasid'a baera Nok'ota. ¹³ Aramaüne Jesúsbara pan jiraedape ded'ekasia b'edasad'a ded'ekasia. ¹⁴ Maūta zhi ūbea basia izha jurukwad'aa Jesús zhi ūdubi numuta beud'ata piradrupe.

Juredua mu pēwā b'eta

¹⁵ Nek'od'a tēā Jesúsbara Simón Pedroa mawūāsia: Simón Jonás warra, ꝑbua murā audre kuāg'ak'a naūrāne k'āñabara?

Mawūāi panaū mawūāsia: Āājā Nok'ó, bua k'awua b'ua muā bura kuāg'ata.

Mawūāi mawūāsia: Juredua mu pēwā b'eta.

¹⁶ Jar ama ūmeta wakusa mawūāsia: Simón Jonás warra, ꝑbua murā kuāg'ak'a?

Mawūāi Pedrobara panaū mawūāsia: Āājā Nok'ó, bua k'awua b'ua muā bura kuāg'ata.

Mawūāi mawūāsia: Juredua mu pēwā b'eta.

¹⁷ Jarama ūbeata mawūāsia: Simón Jonás warra, ꝑbua murā kuāg'ak'a?

Pedrora sopuasias mawūā jarama ūbea, ꝑbua murā kuāg'ak'a aburuba? Mawūē mawūāsia: Nok'ó buara jōma k'awua b'ua. Bua k'awua b'ua muā bura kuāg'ata.

Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Juredua mu pēwā b'eta. ¹⁸ Muā wārīnu buaa jaraya: Bu kūrāta b'asid'era zhope wā b'asia buzha krīnama, mawūāmina ya zōrāta b'eburud'era bura juwua jirab'ariya, aramaüne bura awuruba zhobiya, mobe edeya bua krīna ēama.

¹⁹ Maūbara Jesúsbara jara krīnasia Pedro sāvūā beuita, aramaüne k'awuabigaita Daizeze zhi zromata. Maū jarape mawūāsia: Murā pēwā b'adua.

Izha jurud'ata kuāg'ad'ebema

²⁰ Pedroba jērūya akuburud'era ūdusia k'aid'u taita Jesúsba jurud'a Jesúsba kuāg'ata, nek'o duanune maū ab'auta Jesús k'aita k'ob'ad'a basia, mawūā k'ob'asid'era mawūāsia: Nok'ó, ꝑbura k'aiba chāb'ariipe? ²¹ Pedroba maūta ūdui Jesúsba mawūāsia: Nok'ó, ꝑnaū sāvūā berab'ariipe?

²² Mawūāi Jesúsbara mawūāsia: Naū mu zeyeed'a b'aita muā krīnaburu, ꝑbua sāvūāipe? Bura mūta pēwā b'adua.

²³ Maūneba mebērābara āzhirāinu jara duanesia maū Jesúsba jurud'ara beu ēāta. Mawūāmina Jesúsbara jara ēbasia beu ēāta, awuaraburu mawūāsia: Naū mu zeyeed'a b'aita muā krīnaburu, ꝑbua sāvūāipe?

²⁴ Maū Jesúsba jurud'aba naū bed'eata jarak'a b'uburu. K'awua panuā izha jara b'ura wārīnuta.

²⁵ Dewara ne bio b'ua Jesúsba od'ara. Maūta ab'a ab'aud'e b'usid'aburu muma ējūānerā ara ēbak'ausia libro b'ukwad'ara. Amén.

Jesúsba zok'akuad'aba od'apeed'a

Daizezeba diaya ad'a Jawurebiata

1 ¹ Muā bed'eata naara b'usid'era Teófilo, muārā jōma jarasia Jesúsba od'ata izha jaradiad'ata jēdeuba. ² Daizezeba ūtaa eded'abitabai jarasia. Ūtaa wāi nawed'a Jawurebiad'eba jarak'asia izha zok'akuaita jurukwad'aba k'ārē od'aita. ³ Beud'a tēā maūrāāburu zok'ai zhi ūdubima bio basia k'awuad'amarēā wārīnu zok'ai b'uta. Zhi ūdubigasias ewari cuarenta, maūnerā jarak'a b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata.

⁴ Āba k'ob'ed'e mawūāsia: Wārāūdua Jerusalénnebara, awuaraburu jūāūdua mu Zezeba Jawurebia diaya ad'ata, maū marābara ūrīsid'a muā jarad'ata. ⁵ Juanbara wārānebai zhārā buru k'oesia baniāba, mawūāmina Daizezebara marāā diaya Jawurebiata ewari dāārā ēāne.

Jesús ūtaa wāna

⁶ Mobeburu āba k'opanubara wid'i mawūāsīd'a: Nok'ó, ģbura Israel b'e Nok'ota b'eika id'i ewade?

⁷ Mawūānāi Jesúsbara mawūāsia: Ewarira marāba k'awuad'ai barata nūmu ēā mu Zezeba k'ārē oita nūmuk'ārīrā. ⁸ Mawūāmina marābara zareata jīdad'aya Jawurebiata marāne ed'a b'ad'e zeburud'e, aramaūne marābara munebemata jarad'aya Jerusalénne, Judea druad'e, Samaria druad'e, wawara druaza.

⁹ Maūta jarape k'ob'uta āzha aku k'ob'ed'e Jesús ūtaa jirab'ari wāsia, aramaūne jārārāne dog'oba ūdud'a ēbasia.

¹⁰ Aramaūne ūtaa wāta aku k'ob'ed'e ūmakīrārāta ūme āzhi k'aita ūta k'opanesia wua torro jū panūta. ¹¹ Maūrābara mawūāsīd'a: Galilea bid'arā, marābara, ģk'ārēā ūtaa aku k'ob'e? K'āū Jesús Daizezeba marā maēba ūtaa edeburura, k'āū ab'auta k'āwūā zeya mazha ūdubūda kīrāk'a ūtaa wāburuta.

Matía jurud'apeed'a Judabari

¹² Mobeburu Jesúsba zok'akuad'ara Jerusalén puwurued'a jērūya wāsīd'a Olivo k'atuma abada maēba. Maū k'atuma Jerusalén k'aita b'uta ēnāūbada ewade arak'aita wābada kīrāk'a b'ua. ¹³ Jerusalén jūēkuape wārīzekuasias kud'a ūrūbemaīnu. Mobe mama duanesia Pedrota, Jacobota, Juanta, Andrésta, Felipeta, Tomásta, Bartolométa, Mateota, Jacobo Alfeo warrata, Simón Zeloteta, Juda Jacobo warrata. ¹⁴ Maūrāta barīdua āba zhiwid'i duanasias wūērārā bawara, Jesús papa María bawara, Jesús meberā bawara.

¹⁵Maũ ewade Pedrora meberā ėsadra piradrusia bed'ei k'area, maũnerā ciento veinte kīrāk'a zhi jure numune mawūāsia: ¹⁶Mebērā, zhi b'umata arimaē berab'ariita bara basia Jawurebiaba rey David id'eba jarad'ata Judad'ebemata, mawūē arimaē jure edesia Jesús jidad'apead'ara. ¹⁷Izhira dazhirānebema basia, mawūē ob'asia dazhirāba ob'eta.

¹⁸Izha bia ėāta od'aba plata jidad'abara edasia druata. Mama ūtuba buruare b'aeburuba b'i jėsasia, mawūē izhi jūsira jōma peawesia. ¹⁹Jerusalénne b'ebara maũta k'awuad'ape āzhi bed'ead'e maũ druara trūgasid'a Acéldama, maũbara jara krīña b'ua Wa Druata. ²⁰Maũta zhi b'umata Salmo librod'e mawūā b'ua:

Izhi b'ad'a maē miō ne ėbaya, aramaũne miōta b'a ėbaya. (*Salmos 69:25*)

Dewara mawūā b'ua:

Awuruba oya izha ob'ad'ara.

(*Salmos 109:8*)

²¹Mawūē ūmakīrārā ewariza dazhirā bawara āba b'ed'ebemata Judabari jurud'aya, Nok'o Jesús dazhirā bawara b'asid'ebemata b'ea. ²²Juanba buru k'oesid'ebemata b'eta dazhirā maēba Jesús ūtaa wāsiid'ubemata b'ea. Mawūē iab'a jurud'aya dazhirā bawarauba jaramarēā Jesús beud'ata piradrud'ata.

²³Mobeburu ūme k'opanusid'a. Ab'a Josėta Barsabās abazhid'a, ab'auta Justo basia, dewarabema Matía basia. ²⁴Mobeburu zhiwid'i mawūāsid'a: Nok'ó, buaburu jōmaũ sota ūduk'awua b'ua, mawūē daia k'awuabirua naũrā ūmenebema bua sāũta juruburuta. ²⁵Mawūārā bud'ebemata jaramarēā bua zok'ad'ata b'aya. Maũta b'ad'ara Judara k'azhiruad'e b'aesia, aramaũne tebed'a wāsia izhi b'aima.

²⁶Mobeburu k'aita jurud'aid'ebemata obudad'era Matíare b'aesia. Mawūē Jesúsba zok'akuad'ata once b'e bawara b'usid'a.

Jawurebia zed'a

2 ¹Pentecostė ewarita araa zeburud'era Jesús'd'ebema ijā b'era jōma āba duanasia. ²Maũne aritiaud'e ūtreba nangu kīrāk'a uga zesia, de jōma maũba uga numesia āzhi duanu maē. ³Maũne tebu kīrāk'a eradru ūdubudata eradrusia āzhi buruza. ⁴Aramaũne Jawurebiaba birabudaba bed'ea awuara bed'easid'a, Jawurebiaba jarabiburuta jara bed'easid'a.

⁵Maũne judforā Daizezed'ebema arib'ae b'eta Jerusalénne duanasia drua jōmaũnebemata. ⁶Mawūā uga busita ūrīnāi k'abanata numurā buredrusid'a. K'awua ėā krīchasiid'a ab'a ab'ak'a āzhi bed'ead'e bed'eabudata ūrī k'opanuba. ⁷Mawūē āzhara bia akudrua mawūāsid'a: Akaudua, ėGalilead'ebema ėka naũrā jōma za bed'ea k'ob'era? ⁸ėSawūērā dazhirābara ūrī k'ob'e ab'a ab'ak'a dazhirā bed'ead'e bed'ea k'ob'eta? ⁹Dazhirā ūkurū Parto druad'ebema, Medo druad'ebema, Elamita druad'ebema, Mesopotamia druad'ebema, Judea druad'ebema, Capadocia druad'ebema, Ponto druad'ebema, Asia druad'ebema, ¹⁰Frigia druad'ebema, Panfilia druad'ebema, Egipto druad'ebema, África druad'ebema, Cirene audre wawaraid'ubema, dewara Romanebemata nama b'ea, judforāta b'ea, judío ėāta judío bape b'ea. ¹¹Dazhirā ūkurū Creta druad'ebema, Ąrabe druad'ebema. Maũta dazhirābara ūrī k'ob'ea dazhi bed'ead'e jara k'ob'eta ne bia Daizezed'ebemata.

¹²Maũnerā jōmaũba bia akudrua āzhirāĩnu mawūāsid'a: ėK'ārėpe k'āwūārā?

¹³Waya ũkuruma sewak'au b'ed'eba mawũāsīd'a: Beu nūmēā.

Miā ũrāg'ad'a Pedro

¹⁴Mañnerā Pedrora dewaurā once bawara ũta nūmēpe nemi jīgua mawũāsia: Judíorāta b'eba, dewara jōma Jerusalénne b'eba naŭta k'awuad'aita ũrĩūdua mu bed'eata. ¹⁵Dai za k'ob'era beu nūmē ēā marāba krīcha k'ob'e kīrāk'a, ewarira wad'i diaped'a nūmūā. ¹⁶Nañēnabema Daizezeba bed'eata jarabibariba Joelba jarad'ata mawũāsia:

¹⁷Daizezebara mawũāsia:

Ewari jōita nūmēburud'era mu Jawurebiara muārā diaya zhārā jōmañā. Mawũē marā warrarābara marā k'aurābara jarad'aya muā jarabiburuta. Kūrārā marāneā muārā ne ũdubiya k'āimok'arad'e kīrāk'a, zōrārā marāneā muārā ne ũdubiya k'āimok'arad'e.

¹⁸Zhūmakīrārā mu nezok'arāā, wūērārā mu nezok'arāā mañ ewadera muārā wārāne diaya mu Jawurebiata. Mawũē jarad'aya muā jarabiburuta.

¹⁹Ūdud'ak'ata ũdubigaya ũtu bājāne, ũdud'ak'ata ũdubigaya ud'a druad'e, ũdubigaya wata, tebata, narī k'ougata.

²⁰Ūmadaura pārīguya, jed'ek'ora wa baya, Daizezeba k'awua okuai ewarita zei nawed'a mawũā totoya, mañnerā ewarira zhi zromata kīrāwārē baya.

²¹Nok'o Jesúa zuburia bed'eabudara ēdrud'aya. (Joel 2:28-32)

²²Israelitarā, bed'eata muā za jaraita ũrĩūdua: Jesús Nazared'ebema Daizezebara izhid'eba nūmuta k'awuabiburuta marāne ed'a ũdud'ak'ata bio osia izhid'eba, mañ marābara k'awua b'ea. ²³Mañ Jesús izha nawed'a krīchad'ad'e chāb'arisia Daizezebara, mawũē marābara jidad'ape bia ēata b'ea beabisid'a cruzd'e k'achi. ²⁴Mañta Daizezeba beud'ata piradrubiburuba bebuta puad'ebara ēdrubisia, bebuba k'ab'ariita b'asi ēbaera. ²⁵Rey Davidbara Jesús jarabiburuta mawũāsia:

Muārā Nok'ora ewariza ũdu b'ua mu kīrābita, mu juwua araare b'uba murā b'ae ēā.

²⁶Mañba murā sobia b'ua, b'usrid'a trūā b'ua, adu-a b'ua.

²⁷Buara mu jawurera āmaē ēā beud'ata b'e maērā, murā bu nezok'a kīrāēpa b'ura b'erawabi ēā.

²⁸Buara muāñ k'awuabisia murā wakusa zok'ai b'aita, bua murā sobia b'abiya mu ũme b'uba. (Salmos 16:8-11)

²⁹Mebērā, muā marāā jipa jaraya, zōrā dazhirāta rey David beuburud'era wuag'asid'a, izhi wuag'ad'apead'ara peña zob'eara dazhirāne ed'a nūmūā id'i basiid'u. ³⁰Davira Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ad'aba k'awua b'asia Daizezera wārīnu bed'ead'ata, jarasia izhid'eba uruta zhārā Ēdrubita piradrubiita, aramañe reyta b'uita izhi kīrāk'a. ³¹Mawũā na wed'aua k'awua b'uba jarasia beud'ata piradruiita zhārā Ēdrubira, aramañe izhi jawurera āmaēna ēata beud'ata b'e maērā, miā izhi k'akuara b'erawa ēata. ³²Mañ Jesúra beud'ata piradrubisia Daizezeba, mañ dai jōmañba ũdusid'a. ³³Daizezebara izhi juwua araare Jesús zhi zromata b'usia, zhi Zezeba Jawurebia diaya ad'ata jidape ded'ekaburuta marāba k'āwũā ũdubuda, ũrībuda. ³⁴David ēbasia ũtaa wārīzed'ara, mañneba izhara Jesústa jara mawũāsia:

Daizezebara mu Nok'oa mawūasia: Mu juwua araare jewed'aru,
³⁵ bu jura b'eta jōma muā bu jērū edre b'uyeed'a. (Salmos 110:1)

³⁶ Mañneba Israel b'ebara jōmaūba wārīnuta k'awuaudua, mañ Jesús marāba cruzd'e k'achid'apead'ara Daizezebara Nok'ota b'usia zhārā Ēdrubita.

³⁷ Mañta ūrīnāi sopuad'ape Pedroa dewaraurā Jesúsba zok'akuad'arāā mawūasid'a: Mebērā, ɔdaibara k'ārēta od'aibe?

³⁸ Mawūānāi Pedrobara mawūasia: K'azhiruara āmape Daizezeta pēwāūdua, mobe Jesucristo trūneba buru k'oeudua k'azhiruata biod'eba Daizezeba bed'ea ne ēā duanebimarēā, mawūārā jidad'aya Jawurebiata.

³⁹ Daizezeba Jawurebia diaya ad'ara marāītabema, marā warrarāītabema, zhārā wawara b'eitabema, Daizezeta Nok'oba trūkuaburuitabema.

⁴⁰ Pedrobara dewara bed'ea bio jarak'a ūrāg'a mawūasia: ¡Marā Daizezea ēdrubiudua k'āwūā bia ēāta b'ed'ebara!

⁴¹ Aramañe Pedro bed'eata ijānapead'ara buru k'oesid'a. Mañ ewadera Jesúsdebeba ijābudara ed'a zesid'a tres mil. ⁴² Mobe Jesúsba zok'akuad'a ūrāg'ad'e duanesia, aramañe zhiya āba duane b'uta Jesús bebu krīcha pan pewa k'o duanasia, zhiwid'i duanasia.

Sāwūā b'ead'a naara zhi ijānapead'ata

⁴³ Zhārā jōma pera jirpanesia ūdud'ak'ata bio obūdaba Jesúsba zok'akuad'aba. ⁴⁴ Jesúsdebeba ijānapead'ara āba b'eba ne jōma erub'easia jōmañita. ⁴⁵ Ējūā āzhid'era, ne āzhid'era nendod'ape platara ab'a ab'aua dra b'easia zhi nesid'a k'awua. ⁴⁶ Ewariza āba duane b'asia Daizeze ded'a ewara maē, āzhi ded'ara zhiko ābauba k'o b'easia b'usrid'a sobia. ⁴⁷ Daizezera ibia jara b'easia, āzhira kuāg'ade basia zhārā jōmaūba. Mañnerā Nok'o Jesúsbara izhid'ebema ijā b'ed'e ed'a ewariza zebi numasia zhi ēdrud'aita b'era.

Wā b'e ēā b'uta b'ed'a

3 ¹ Ewari ab'a Pedro Juan ūme Daizeze deid'u wārīze wāsīd'a a las tres zhiwid'ibada ūmadaud'e. ² Mañe ūmakīrāta b'asia wā b'e ēā tod'ata, izhira wed'ape ewariza b'ubazhid'a Daizeze deta puerta Kīrāwārēā abada maē. Mawūā b'ubazhid'a Daizeze ded'a ed'a wābudaa plata wid'imārēā. ³ Mañbara Pedro Juan ūme Daizeze ded'a ed'a wānata ūdui, zuburia bed'easia plata diad'amarēā. ⁴ Mawūē Pedrobara Juan ūmeba aku mawūasia: Daita akudua.

⁵ Mawūāi izhara bia akusia ne diad'aibipe. ⁶ Mawūāmina Pedrobara mawūasia: Murā plata ne ēā, miā oro ne ēā. Mawūāmina muā erub'uta diaya: ¡Jesucristo Nazared'ebema trūneba piradrupe nimibarua!

⁷ Mawūāpe juwua arata jidape piradrubisia. Mawūē audre ēāne zrawasia jērūta k'ōrāk'ōrāta. ⁸ Aramañe pinandru edau nūmepe tebad'ewasia. Aramañe āzhi bawara Daizeze ded'a ed'a wāsia, taiba pinandru tebasia Daizeze ibia jara. ⁹ Zhārā jōmaūba ūdusid'a Daizeze ibia jara taita. ¹⁰ Plata wid'iita jewed'a b'ad'ata ūduk'awasid'a, Daizeze deta puerta Kīrāwārēā abada maē jewed'a b'asia. Mawūē bia akudruasid'a mawūā berab'ariburuba.

Wakusa miā ūrāg'ad'a Pedro

¹¹ Wā b'e ēā b'uta b'ed'abara Pedro Juan āitu ēbasia. Zhārā jōmaūba bia akudrua āzhi k'aid'u piraposia Daizeze ded'a ewara maē Salomón abadaid'u.

¹² Pedroba maüta üdui zhārā k'ob'ea mawūāsia: Israelitarā, ¿naüēnabema k'ārēā bia akudrua k'ob'e? ¿Daira k'ārēā akū k'ob'e, dai zareaba o daita biata panūba wābibūda kīrāk'a naūta? ¹³ Daizeze Abraham Zhibariba, Isaac Zhibariba, Jacobo Zhibariba, dazhirā zhibarirā b'ead'a Zhibariba, izhi Warra Jesús zhi zromata b'usia, maü marābara bead'amarēā chāb'aribūdata Pilatoa idaribid'a ēbasia izha ēnāirā. ¹⁴ Aramaüne marābara ēnabid'a ēbasia Bed'ea Ne Eāta Biata B'ura, awuaraburu ēnamarēā wid'isid'a miā beamiāta. ¹⁵ Aramaüne beasid'a Daizeze ūme b'ai jō ēāta dia b'uta. Maü Daizezebara beud'ata piradrubisia, maü daiba ūdusid'a. ¹⁶ Daibara izhid'ebema ijā panuā, za naü marāba ūduk'awua b'eta akū k'ob'era k'āwūā b'e dog'oa izhi zareaba. Izhara b'ebiita ijā panūba naü k'āwūā jipa b'e dog'oa mazhi jōmaü kīrābita.

¹⁷ Mawūāmīna muārā k'awua b'ua marā mu ureta b'ebara Jesús zhārā Ēdrubita k'awuad'a ēāba beabisid'a mazhi nok'orā bawarauba. ¹⁸ Mawūāmīna aramaüne Daizezeba arib'aesia izha nawed'a jarad'ata, izha bed'eata jarabibarirā id'e ba jarasia zhārā Ēdrubita izhid'era beuita. ¹⁹ Maüba k'azhiruara āmape Daizezeta pēwāūdua, bed'ea ne ēā duanebimarēā k'azhiruata bi od'eba. Mawūārā Nok'o Daizezebara sobiad'ai ewarita zebiburuta, ²⁰ izhara zok'aya Jesucristota, maü izhara nawed'a marāā zhi jarama. ²¹ Jesucristora wārānebai wad'i ūtre b'aid'e b'ua Daizezeba ne jōma araa okuai ewaried'a, maü Daizezebara izha bed'eata jarabibarirā id'eba zhi jarama zhik'are wed'auga. ²² Dazhirā zhibarirā b'ead'aa Moisébara mawūāsia: Nok'o marā Zhibaribara marāne ed'auga piradrubiya izha bed'eata jarabibarita mu kīrāk'a. Jōma ūrīūdua izha marāā jaraburura. ²³ Maü Daizezeba bed'eata jarabibari bed'eata ūrīna ēārā, Daizezebara Israel b'ed'ebemata b'eabi ēā.

²⁴ Dai zez eba bed'eata jarabibarirā jōmaüba Samuel ewarid'euba jarasid'a id'i ewade k'āwūā berab'ari nūmaīsīd'a. ²⁵ Marā b'era Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'a warrarāta b'ea. Mawūē Daizezeba dazhirā zhibarirā b'ead'a a jarad'ara marāītabemata Abrahamūā mawūāsia: Bu warrarānebemaneba jōma bia nūmaña druad'e b'era. ²⁶ Naara Daizezebara zhi Warra marāma zok'asia marā bia b'eabimarēā, aramaüne idu b'ud'amarēā bia ēāta ob'eta.

Pedro Juan k'opanusid'a nok'orā kīrābita

4 ¹ Pedro Juan ūme wad'i zhārā k'ob'ea bed'ea k'opanusē, āzhima zesid'a sacerdoterāta, Daizeze de akubada nok'ota, saduceorāta. ² Kīrūsīd'a zhārāā jarabūdaba beud'apead'ara piradrud'aita Jesús kīrāk'a. ³ Mawūē jidad'ape nrūēmaēna cárceld'e panusid'a keu baera. ⁴ Mawūāmīna bed'eata ūrīnapead'abara bioba Jesúsdebema ijāsīd'a. Aramaüne zhūmakīrārāta panasita b'ua cinco mil.

⁵ Nrūēma Jerusalénne zhi juresid'a nok'orāta ūrāg'a Moiséde jarabada bawara. ⁶ Mama k'ob'asia sacerdote wag'au Anásta, dewara zhi mebērāta k'opanasia Caifāsta, Juanta, Alejandrotā, jōma k'opanasia dewaurāsīd'a. ⁷ Maünerā Pedro Juan ūme ēsadra k'opanebid'ape wid'i mawūāsīd'a: ¿K'ai zaread'eba o k'aid'eba k'āwūā obūda marābara?

⁸ Mawūānāi Pedrobāra Jawurebiad'eba mawūāsia: Israel nok'orā, muā marāā jaraya: ⁹ Id'i marābara daia wid'i k'opanuā wā b'e ēā b'uta bia

dog'ora sãwũã b'e b'id'ata. ¹⁰ Marã jõmaũba Israel jõmaũba k'awuaudua, Jesucristo Nazared'ebema trũneba marãba cruzd'e k'achi beabid'apead'ata Daizezeba beud'ata piradrubid'a trũneba naũ mazhi k'irãbita b'e b'id'a. ¹¹ Maũ Jesúra mong'ara de oita seri eãne b'ubada k'irãk'a seribid'a ebasia marã de obadabara, maũne maũtru wag'auta b'esia. ¹² Awurud'ebara edru eã, naũ ejũãnerã awururã ne eã Daizezeba zhãrã b'ea diad'ara dazhirã maũneba edrud'aira.

¹³ Pedro Juan ùme mawũã wãnigua k'opanurã k'awuasid'a bio estudiape panu eãta, mawũe bia akudruasid'a. Aramaũne ùduk'awasid'a Jesús bawara pananata. ¹⁴ Maũne wã b'e eã b'uta b'ed'ara ãzhi bawara ùta numuta aku k'opanuba ne ãña jara b'ed'a ebasia. ¹⁵ Mawũe ãi wãnamarẽã jarasid'a nok'orã wag'aurã maẽbara. Mobe ãzhirãinu bed'eabudata, ¹⁶ mawũãsid'a: ¿Naũrã sãwũã od'aibe? Wãrãne ãzhid'eba ùdud'ak'ata dajada odog'ota Jerusalenne b'ebara jõmaũba k'awuabuda, mawũe dazhirãbara sewa ab'ed'a eã. ¹⁷ Mawũãmina zhãrãne ed'a wuaaburu trũpoa ebamarẽã ãzhira warag'ad'aya naneba ùtaara miõã jarad'a ebamarẽã maũ Jesúsd'ebemata.

¹⁸ Mobeburu trũnape jarasid'a jipad'e bed'ead'a ebamarẽã miã jaradiad'a ebamarẽã Jesúsd'ebema. ¹⁹ Mawũãnaĩ Pedrobara Juanbara panaũ mawũãsid'a: Krichaudua marã bed'ea arib'aeita Daizezema biga k'awuaita izhi bed'ea arib'aei k'ãñabara. ²⁰ Daibara jara eãrã idaribi b'ed'a eã daiba ùdud'apead'ara, ùrinapead'ara.

²¹ Mobeburu nok'orãbara wuaaburu warag'ad'ape eña panusid'a. Sãwũã ud'aira k'awuad'a ebasia zhãrã jõmaũba Daizeze ibia jara k'ob'e baera k'ãrẽ sãwũã dog'oba. ²² Wã b'e eã b'uta mawũã b'ed'ara b'asia cuarenta año audre.

Zhi ijã b'eba wid'id'apead'a wãniguata

²³ ãzhita eña panunã ãzhid'ebemata b'ema zed'ape jõma neburusid'a sacerdoterã nok'orãba, nok'orã b'eba ãzhaa jarad'apead'ata. ²⁴ Jarirãbara ùrinape ãbauba Daizezea mawũãsid'a: Nok'ó, bura zhi zroma, bura Daizeze bãjã od'a, drua od'a, pusa od'a, bua osia maũ jõmaũne ne b'ura.

²⁵ Rey David bu nezok'a id'eba buara mawũasia:

¿K'ãrẽã k'iru b'e judío eãta b'era, k'ãrẽã ne seri eãta kricha b'e?

²⁶ Reyãta druad'e b'era nok'orã bawara zhi jured'ape, ãba zhõnaña

Daizeze ùme, zhãrã Èdrubita izhid'e ùme.

(Salmos 2:1-2)

²⁷ Wãrĩnu naũ pũwurd'era ãba jirpanesia Herodeta, Poncio Pilatota, judiorã eãta, Israel b'eta. Mawũã ãba jirpanesia bu Warra Jesús bead'aita zhãrã Èdrubiita bua jurud'ata. ²⁸ Aramaũne ãzhaa osid'a bua zhi zromaba krichad'ad'e sãwũã berab'ariita. ²⁹ Mawũe Nok'ó, dai mawũã warag'abudata akudua, mobe dai bu nezok'arãã wãniguata ded'ekarua wãnigua jarad'aita bu bed'eata. ³⁰ Bu zareata ded'ekarua zhãrã b'ebid'aita, ùdud'ak'ata od'aita bu Warra Jesús trũneba.

³¹ Zhiwid'i numeta jõbibudad'era ãba k'ob'e maẽ uresia. Aramaũne jõma birakuasia Jawurebiaba, mawũe wãnigua jara duanesia Daizeze bed'eara.

Ne jõma erub'ead'a jõmaũita

³² K'abanata zhi Jesúsd'ebema ijãnapead'ara so ab'a, kricha ab'a b'easia. Ne erub'era miõba naũ mu ab'aud'ea ad'a ebasia, awuaraburu ne jõma erub'easia

jōmaũita. ³³ Aramaũne Jesúsba zok'akuad'abara zarea bara jara b'easia Nok'o Jesús beud'ata piradrud'ata. Daizezebara biod'e bia numuk'arisia āzhi jōma. ³⁴ Maũba āzhirānebema miōta k'ārē nesid'a b'a ēbasia. Ējūāta, deta erub'ebara, ne erub'ebara nendosid'a, mobe wesid'a ne nendod'a platara. ³⁵ Aramaũne chāb'ari panasia Jesúsba zok'akuad'aa. Maũrābara ab'a ab'aua dia b'easia zhi nesid'a k'awua. ³⁶ Maũne b'asia Joséta, Jesúsba zok'akuad'abara maũ trūgasid'a Bernabéta, maũ trūbara jara krīña b'ua Sobiabibari Warrata. Izhira levitarāta dod'u Chipred'ebema basia. ³⁷ Maũbara nendosia drua erub'uta, mobe maũ nendod'a platara wepe chāb'arisia Jesúsba zok'akuad'aa.

Ananía, Safira sāvūānapead'a

5 ¹ Maũne b'asia ūmakīrā Ananía abadata, maũbara Safira zhi kīma ūmeba nendosia druata. ² Mobe maũ nendod'ad'ebemata plata āi edasia, maũ k'awuasiasia zhi kīmabid'a, aramaũne zhi wuaabemata edepe chāb'arisia Jesúsba zok'akuad'aa. ³ Maũne Pedrobara mawūāsia: Ananía, ¿k'ārēā k'āwūā ātōmiā idaribiburū bu sora, Jawurebiaa sewa neburumarēā platara k'āwūā āi edabisi ēka drua nendod'ad'ebemata? ⁴ ¿Erub'ud'era k'āũ druara bure ēbasika? ¿Nendoburud'era platara bure ēbasika? ¿K'āwūā oira k'ārēā k'ob'usi bu sod'era? Bura beubarua sewa neburutabe ēā, awuaraburū sewa neburua Daizezea.

⁵ Ananīaba maũ bed'eata ūrībūrud'era beu b'aesia. Jōma k'ābāēā perasid'a maũta ūrībūdara. ⁶ Maũnerā kūrārāta piradrud'ape burad'ape edesid'a joud'e.

⁷ Hora ūbea baburud'e zhi kīmata deid'u zesia k'awua ēāne sāvūā berab'aribūrura. ⁸ Maũne Pedrobara mawūāsia: ¿Muāā jaradua, marā ējūā nendod'a platara k'āwūāk'a?

Mawūāi izhara mawūāsia: Āājā, k'āwūā.

⁹ Mawūāi Pedrobara mawūāsia: ¿K'ārēā k'āwūā oita krīchasiid'a k'awua ēbipe Jawurebia Nok'od'eba? Jari ib'ada bu kīma joubūdara, busid'a eded'aya.

¹⁰ Audre ēāne izhira beu b'aesia Pedro jērū k'aita. Kūrārā deid'u zebudad'era ūdusid'a zhi beumata. Mawūē eded'ape jousid'a zhi kīma k'aita. ¹¹ Maũ k'area k'ābāēā perasid'a meberā jōma. Zhārāsīd'a jōma perasid'a maũta ūrībūdara.

Ūdud'ak'ata bio od'apead'a

¹² Jesúsba zok'akuad'ad'eba ūdud'ak'ata bio ototo numasia zhārā maē. Āzhira jōma zhi jure bazhid'a Daizeze ded'a ewara maē Salomón abada maē. ¹³ Awūrura miōta āba zed'ak'a basia āzhi bawarara. Mawūāmina zhārābara āzhira k'ābāēā bia jara b'easia. ¹⁴ Nok'o Jesúsdebema ijā tupud'era wuaaburū eaba wāsia zhūmakīrārāta, wūrērārāta. ¹⁵ Zhārābara k'ayarā od'e b'ukua jirpanesia barkuad'e, jueporod'e, aramaũne Pedro berab'aribūrud'e arigu zhi jawureba waraburūba b'emarēā āzhi iab'aud'ebemata. ¹⁶ Pūwūru arak'aita tab'e maē b'esid'a Jerusalén pūwūrud'a ze jirpanuta, we jirpanesia k'ayarāta, jaiba wawa b'eta. Maũ jōma b'e numasia.

Pedro Juan jidad'apead'a

¹⁷ Maũ k'area sacerdotē wag'auta jōma saduceorā izhi ūme k'ob'e bawara k'ābāēā bī ēasid'a. ¹⁸ Mawūē Jesúsba zok'akuad'ara jidad'ape ed'a panusid'a

cárceld'e. ¹⁹Mawüāmina ángel Daizezed'eba diamase cárcel puerta ewa ědrubigape mawüāsia: ²⁰Wāūdua, mobe Daizeze ded'a ewara maē ũta barab'epe zhārāa jaraudua naū bed'eara jōma Daizeze ũme b'ai jō ěāta.

²¹Maūta ũrīnape diaped'a ed'a wāsīd'a Daizeze ded'a ewara maē, mobe miā ũrāg'asīd'a. Maūne zesīd'a sacerdote wag'auta izhi ũme b'e bawara, mobe trūsīd'a nok'orā wag'aurāta, dewara jōma trūsīd'a Israel nok'orāta. Mobe cárcel numuīnu soldaorāta zok'asīd'a Pedro Juan ũme wed'amarēā. ²²Mawüāmina soldaorā jūēbudad'era āzhira ũdud'a ěbasia cárceld'era. Mawūē jēr ũya wānape jarabudata, ²³mawüāsīd'a: Wārānebai daibara ũdusīd'a cárcel bia serra numuta, zhi aku b'era ewarad'e ũta nūmeāsia puerta kīrābīta. Mawüāmina daiba ewabudad'era miōta ũdud'a ěbasia ed'ara.

²⁴Maū bed'eata ũrībudad'era sacerdote wag'aubara, Daizeze de akubada nok'obara, sacerdoteā nok'orābara k'awuad'a ěbasia maū sāwūāīrā. ²⁵Mawüāmina iab'a zepe jarak'a mawüāsia: Ūmakīrārā marāba cárceld'e b'ud'apead'ara Daizeze ded'a ewara maē zhārā ũrāg'a panuā.

²⁶Mawūāī Daizeze de akubada nok'ora wekuaita wāsia Daizeze de akubada bawara, aramaūne zhō ne ěā wekuasia perabudaba zhārāba mong'araba tab'ari bead'aid'eba. ²⁷Wed'ape edesīd'a nok'orā wag'aurā kīrābīta. Maūne sacerdote wag'auba wid'iburuta, ²⁸mawüāsia: ¿Daibara marāā jipa jarasīd'a ěka jarad'a ěbamarēā Jesúsdebema? Maūta marābara Jerusalénne jōmaūā jarabuda mazhi ũrāg'ara, aramaūne dai ũrū b'aebi krīña panuā Jesús bebuta.

²⁹Mawūānāī Pedroba panaūburuta Jesúsba zok'akuad'a bawarauba mawüāsīd'a: Daizeze bed'eata arib'aei bara zhārā bed'eata arib'aei k'ānabara. ³⁰Dazhīrā zhibarīrā b'ead'a Zhibariba Jesús piradrubisia marāba bead'apead'ata cruzd'e ũtu k'achi. ³¹Jesús Daizezebara izhi juwua araare Nok'ota b'usia zhārā Ēdrubita. Aramaūne Israel b'ebara k'azhiruara āmape izhita pēwābudaba bed'ea ne ěā duanebiita k'azhiruata biod'eba. ³²Daibara maūta izhid'ebemata k'awua b'ea, ab'arika k'awua b'ua Jawurebiaba, maū Daizezeba diasia izhi bed'eata arib'ae b'ea.

³³Āzhara maūta ũrīnape kīrūbiba jarīrā bea krīnasīd'a. ³⁴Maūne nok'orā wag'aurāneba piradrusia fariseo Gamaliel abadata Moisé ũrāg'ad'e bigauta zhārā jōmaūba wawideta. Maūbara jarasia aritiaed'a āī eded'amarēā Jesúsba zok'akuad'ara. ³⁵Mobe mawüāsia: Israelitarā, marā kīrākuitaudua naūrā sāwūā od'aid'era. ³⁶Naū ewari nawed'a Teuda piradrud'ata k'awuaudua, izhira zhi zromane bed'easia. Maū bawara duanesia ũmakīrārā cuatrociento, mawüāmina maū beasīd'a. Mawūē izhi bed'eata arib'ae b'ead'ara jārāzoa ne ěāsia. ³⁷Maū tēā piradrusia Juda Galilead'ebemata, maū ewadera zhārā juacha jirpanasia. Maūbara izhi bawara erunimesia zhārā bio. Maūsīd'a beasīd'a, mawūē izhi bed'eata arib'ae b'ead'ara jōma jārāzoasia. ³⁸Mawūē muā marāā jaraya: Naūrā kenab'ariudua, naūta āzhi krīchaba opanūburu nebaya. ³⁹Mawüāmina Daizezed'eburu marābara kiawe b'ed'a ěā. K'aubaudua zhō nūmeāīta Daizeze ũme.

⁴⁰Mawūāī krīcha ab'arika zekuasia izhi bawara. Mobeburu Jesúsba zok'akuad'ara trūsīd'a, mobe ubīd'ape jarasīd'a jarad'a ěbamarēā Jesúsdebema, mobeburu ěna panusīd'a. ⁴¹Mawūē nok'orā wag'aurā kīrābitauba āzhira sobia wāsīd'a Daizezeba idu zuburiabigaburūba Jesús k'area. ⁴²Ewariza Daizeze ded'a ewara maē jara b'easia deza jara b'easia Jesucristod'ebemata.

Siete jurud'apead'a meberā arib'aed'amarēā

6 ¹Mañ ewadera Jesúsd'ebema ijā b'era eaba wāsia, mañne griego bed'ead'e bed'ea b'eba jara jirpanesia hebreo bed'ead'e bed'ea b'eta, jarasid'a pēdrarā griegorānebema bia arib'aed'a ēāta k'arebata ewariza numunerā. ²Mawūē doce Jesúsba zok'akuad'abara zhi ijā b'e k'abanata trūnape mawūāsīd'a: Biga ēā daiba Daizeze bed'ea jara ēā idaribid'aira zhārā zhiko diaita. ³Maūba meberā marānebemata ūmakīrārā siete juru edaudua kīrāēpa b'eta, Jawurebiaba bira b'eta, krīcha bara b'eta, maūrāta mañ k'aud'a b'eabid'aya. ⁴Waya दौरā zhiwid'i b'eaya, Daizeze bed'eata jara b'eaya.

⁵Mawūā jarabudara biga basia k'abanata jōmaūma, mawūē Estebanta jurusid'a soid'u b'uta Jawurebiaba bira b'uta. Jurusid'a Felipeta, Prócorota, Nicanorta, Timóna, Parmenata. Jurusid'a Nicoláta griegota judío bape b'uta Antioquía pūwurud'ebemata. ⁶Maūrāta edesid'a Jesúsba zok'akuad'a kīrābita, mawūē maūrābara zhiwid'i āzhi ūrū juwua b'usid'a.

⁷Daizeze bed'eara wuaaburu jara wāsīd'a, mawūē Jesúsd'ebema ijā b'era k'ābāēā eaba wāsia Jerusalénnerā. Sacerdoterābid'a bioba ijā tupud'easia.

Esteban jidad'apead'a

⁸Esteban Daizezebara bia numuk'ārīta zarea bara numuk'ārība ūdud'ak'ata okua numasia zhārāne ed'a. ⁹Mañne ūkuru b'easia de zhi jurebada maēbemata, mañ dera Nezok'arāta Ēzoad'ad'ea abazhid'a, dewara b'easia Cirene druat'ebemata, Alejandría pūwurud'ebemata, Cilicia druat'ebemata, Asia druat'ebemata, maūrāta k'aik'aīasīd'a Esteban bawara. ¹⁰Mawūāmina krīchata poea b'ed'a ēbasia Jawurebiad'eba bed'ea b'ūba. ¹¹Mawūē ūkuru pag'asīd'a sewa neburu mawūānamarēā: Daibara ūrisīd'a k'āūbara bī ēā jaraburuta Moiséta, Daizezeta. ¹²Aramañne kīrūbisīd'a zhārāta, nok'orāta, Moisé ūrāg'a jarabadata. Mawūē jidad'ape wesīd'a nok'orā wag'aurāma. ¹³Mañnerā sewa neburubibudabara mawūāsīd'a: Naūbara bī ēā jara tau ēā naū Daizeze deta, Moisé ūrāg'ata. ¹⁴Daibara ūrisīd'a izha jaraburuta Jesús Nazared'ebemaba naū Daizeze dera ārīta, aramañne awuara numūita Moiséba k'awabīgad'ata.

¹⁵Mañnerā nok'orā wag'aurā maē jewed'a k'ob'ebara jōmaūba Esteban akubudad'era, izhi kīrā ūdusīd'a ángel kīrā kīrāk'a.

Esteban bead'apead'a

7 ¹Mañnerā sacerdote wag'auba mawūāsia: ¿Bu ūrūbemata jarabudara wārīnuka?

²Mawūāi Estebanbara mawūāsia: Mu ūrerā, marā mu zeze kīrāk'a b'eba mu bed'eata ūrīūdua: Daizeze zhi zromata dazhirā zeze Abrahamuā zhi ūdubisia wad'i Mesopotamia druat'e b'ud'e Harán pūwurud'e b'ei nawed'a. ³Mañnerā Daizezebara mawūāsia: Āi wārūā buzhi druat'ebara, buzhi meberā maēbara. Wārūā drua muā ūdubiima. ⁴Mawūāi Abraham Caldeorā druat'ebara wāpe b'esia Harán pūwurud'e. Mamaūbara zhi zeze beuburud'era Daizezebara wesia naū druad'a id'i marā b'e maē. ⁵Mawūāmina dia ēbasia drua namabema miā jērū ne edau numaīsid'a. Mawūāmina diaita jaraburuta, izhi beud'a tēā zhi warrarā diaita jariasia, wad'i Abraham warrarā ne ēbasimina.

⁶ Daizezebara Abrahamuā jarasia zhi warrarā āibemata b'eaita awuru drud'e, jarasia nezok'ata okuad'aita, puokua jirpanaita cuatrociento año. ⁷Mawūāmina Daizezebara mawūāsia: Awuru drud'ebema muā k'awua oya mawūā nezok'ata okuabudara. Maū tēā ēzoape muta ibia jara b'eaya nama. ⁸Daizezebara jarasia izhid'eta b'aira zhūmakīrā k'akua eta k'ōmarēā. Maūba Abrahambara zhi warra Isaac k'akua eta k'ōsia tod'ata semana ab'a b'uta. Isaacba ab'arika osia Jacobota, Jacobobid'a ab'arika osia zhi warrarā doceta, Israel b'e zhibarirāta.

⁹Israel b'e zhibarirābara sok'azhiruaba Joséra nendosid'a eded'amarēā Egiptoed'a. Mawūāmina Daizezera numasia izhi ūme. ¹⁰Mawūē ēdrubisia ne jōmaū zuburiad'eba, krīcha bara bigata b'usia Faraón Egiptod'ebema reyma. Maūbara nok'ota b'usia Egipto ūrū izhi ded'abema jōmaū ūrū.

¹¹Maūne jarrabata b'aesia Egipto drua jōmaūne, Canaán drua jōmaūne. Mawūē numesia k'ābāēā zuburiata. Mawūē dazhirā zhibarirā b'ead'abara ūdud'a ēbasia zhikora. ¹²Maūne Egiptod'e trigo b'uta Jacoboba ūrībūrud'era dazhirā zhibarirā b'ead'ata zok'akuasia zhi wāg'ai b'eta. ¹³Āzhira wāma ūmene Joséra zhi ūduk'awabigasia zhi mebērāā. Aramaūne Faraónbara k'awuasia Joséra sāūrāta. ¹⁴Josébara edad'e zok'asia zhi zeze Jacobota, jōma zhi mebērāta setenta y cinco b'uta. ¹⁵Aramaūne Jacobo wāsia Egiptoed'a, mama beusia. Beukuasia dazhirā zhibarirāsīd'a. ¹⁶Āzhi beubūru Siquen pūwūrud'a eded'ape beuwārā wuag'abada maē zob'ead'e tab'u panasia, maū zob'eara Abrahamba Hamor warrarāā ne ūtūbari edasia Siquen pūwūrud'e.

¹⁷Mawūāmina Daizezebara Abraham warrarā drua diaita jarad'a ewarita arak'aita bad'era eabasia Egiptod'e. ¹⁸Maūne Egiptod'e rey awuruta b'esia José ūduk'ata. ¹⁹Maū reybara sewasia dazhirāta b'ead'ara, zuburia okuasia dazhirā zhibarirā b'ead'ara, āzhi wūāwūā zhiwid'i toma zaread'e kenab'aribigasia beumarēā, aramaūne eabad'a ēbamarēā. ²⁰Maū ewade tosid'a Moiséra, izhira biga basia Daizezema. Jed'ek'o ūbea aku erupanasia ded'a zhibarirābara. ²¹Maūne beumarēā kenab'aribūdad'era Faraón k'auga jirab'ari edape dapūesia zhi wau kīrāk'a. ²²Mawūē Moiséa jōma k'awabisid'a krīcha Egipto bid'arānerā. Mawūē zhi zroma basia bed'eaita k'ārē oita.

²³Cuarenta año babūrud'era, sod'e zesia akud'e wāita izhi ūrerā Israel b'eta. ²⁴Maūne iab'a zuburia jirpanūta ūdūi k'arebaburūta beasia Egiptod'ebema. ²⁵Izhara krīcha b'asia izhi ūrerāba k'awua b'eta izhid'eba Daizezebara ēzoabigaita. Mawūāmina āzhara k'awua b'ea ēbasia. ²⁶Nrūēma ūdusia israelirā āzhirāinu zhō bara b'uta, mawūē adu-a panamarēā mawūāsia: ¿Marā awuru ēāta panuta k'ārēā zhiya puo panu? ²⁷Mawūāi āzhirāta puo k'ob'ūbara Moiséra edab'aripe mawūāsia: ¿Bura k'aiba nok'ota b'usi bed'ea araa oita dai ūrū? ²⁸¿Bua murā bea krīna k'ob'ūka būzha nuwued'a bead'a kīrāk'a Egiptod'ebemata? ²⁹Maū bed'eata ūrīpe Moiséra merū wāpe āibemata b'esia Madián drud'e, mama warrarā ūme basia.

³⁰Cuarenta año berab'aribūrud'e, ángelta zhi ūdubisia drua drudrua tab'u maē k'atuma Sinaí maē, maūnerā zhi ūdubisia bakuru zake eradrū numune. ³¹Moiséba ūdūi k'awua ēāsia, aramaūne bia akuita orraburud'era Daizezebara mawūāsia: ³²Murā bu zhibarirā b'ead'a Zhibaria, Abraham Zhibaria, Isaac Zhibaria, Jacobo Zhibaria. Mawūāi Moiséra ure k'ob'ūba aku ēbasia. ³³Maūne Daizezebara mawūāsia: Bua jērūne jū b'ura wēādua, būra

mū kīrābita k'ob'uba bu k'ob'u maērā egoro bia. ³⁴Muārā wārāne ūdu b'ua mūrērā zuburīa nūmeta Egiptod'e b'eta, muārā b'ia b'eta ūrī b'uba zeburua ēdrubigaita. Mawūē muā buta zok'aya Egiptoed'a.

³⁵Maūne maū Moiséra Israelitārābara seribid'a ēāba mawūā bazhid'a: ¿Bura k'aiba nok'ota b'usi bed'eata araa oira? Mawūā jarad'apead'atru Daizezebara nok'ota zok'asia ángel zaread'eba āzhi ēdrubigamarēā, maū ángel zhi ūdubisia bakuru zake nūmune. ³⁶Moisébara Egipto drud'e ūdud'ak'ata bio okuape jure edesia, ūdud'ak'ata osia Pusa Purrud'ebid'a, drua drudrua tab'u maēbid'a okuasía cuarenta año. ³⁷Maū Moisébara Israelirāā mawūāsia: Nok'o marā Zhibaribara marā ūred'ebemata izha bed'eata jarabibarita piradrubiya mū kīrāk'a. Maū bed'eara ūrīūdua. ³⁸Maū Moiséra Israel b'e bawara b'asia drua drudrua tab'u maē, maūnerā k'atuma Sinai maē ángelba jaraburuta jarasia dazhirā zhibarirā b'ead'aa, aramaūne sāvūā b'eaid'ebema bed'eata jidasia dazhirā diaita.

³⁹Mawūāmina dazhirā zhibarirā b'ead'abara arib'ae krīñana ēbasia, awuaraburu izhira seribid'a ēbasia. Aramaūne sod'ebara wakusa wā krīñasid'a Egiptoed'a. ⁴⁰Mawūē Aarónuā mawūāsíd'a: Daiba ne zhi zromane edad'aita daia oded'ekarua daita jure edemarēā. Jari Moiséra dai Egipto drud'eba jurewed'ara k'awuad'a ēā sāvūā berab'ariburura. ⁴¹Aramaūne pak'a zake zata od'ape maūita ne beasid'a zhi zromane edabudata. Mawūā āzhi juwuaba o edad'ape fiesta o b'usrid'asid'a. ⁴²Mawūē Daizezera āi wāsia āzhi maēbara. Aramaūne idaribisia bājāne chīdau jizoa nūmūta zhi zromane edad'amarēā. Maūēnabemata zhi b'umata Daizezeba bed'eata jarabibarirā librod'e mawūā b'ua:

¿Drua drudrua tab'u maē cuarenta año b'easid'era muītara ne beasid'ak'a marā Israel b'ebara?

⁴³Awuaraburu wua deta atausid'a Moloc zhi zromane erub'ed'eta. Chīdau zad'e od'apead'ata atausid'a marāne Refán zhi zromane erub'eta. Marābara mazha okuad'apead'ata zhi zromane erub'ea. Maū k'area muārā zuburiad'e edebigaya Babilonia drud'eba wuawuua.

(Amós 5:25-27)

⁴⁴Dazhirā zhibarirā b'ead'abara Daizeze deta wua omata erub'easia, maūnebara k'awua b'easia Daizezera āzhi bawara b'uta. Mawūā erub'easia drua drudrua tab'u maē. Maū Daizezeba jarad'ad'e b'uta Moiséa jarasia omarēā izha ūdubid'a zad'e. ⁴⁵Maūta dazhirā zhibarirā b'ead'a warrarāba jidad'ape Josué bawarauba wesid'a drua awururāneta k'ab'aribudama. Maū awururā Daizezebara dazhirā zhibarirā kīrābitaubara āi jurekuasia. Deta wua omarā b'asia David b'ad'a ewariid'u. ⁴⁶Daizezema Davira bia nūmasia, Davidbara izhi Daizezeita de oita wid'isia mama izhita ibia jarad'amarēā Jacobo warrarānebemaba. ⁴⁷Mawūāmina Salomónba osia Daizeze dera. ⁴⁸Mawūā osia Ūtrebema zhārāba od'a ded'a b'u ēmina. Maūēnabemata izha bed'eata jarabibarid'eba mawūāsia:

⁴⁹Ūtrera mū jewed'abaria, druara mū jērū b'ubaria. ¿Mawūē k'ārē deta od'aīpe muītara? Maūta jaraburua mūta Nok'oba. ¿O sāvūā baipe mū ēnaū b'aira?

⁵⁰¿Muārā maū jōma muzhi juwuaba osi ēka?

(Isaías 66:1-20)

⁵¹Mawūānata jarape Estebanbara mawūāsia:

¡Marā kũwũru zarea b'ea! ¡Marābara Daizeze bed'eara sod'ebara arib'aed'a ěā, ũrina ěā! Marābara Jawurebiaba jara b'ura jipad'e arib'aed'a ěā, mawũe mazhi zhibarirā b'ead'a kīrāk'a b'ea marāsīd'a. ⁵² ¿Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ead'ara zuburia od'aita pēwā b'easi ěka marā zhibarirābara? Āzhara beasīd'a Jesucristo zeita nawed'a jarabudara, marābara izhira chāb'arīd'ape beabīsīd'a. ⁵³ Marābara Moisés ũrāg'ara ángeld'eba jīdasīd'amina arib'aed'a ěā.

⁵⁴ Maũta ũrīnape kīd'a k'ōsesea sod'eba kīrūsīd'a izhi ũrũ. ⁵⁵ Maũne Estebanba Jawurebiad'eba ũtaa akuburud'e Daizeze ũnata ũduburud'era, ũdusia Jesús k'ob'uta Daizeze juwua araare. ⁵⁶ Mawũe mawũasia: Muārā ũdu k'ob'ua bājā ewa numuta, ũdu k'ob'ua Beubari Bape b'ad'ara k'ob'uta Daizeze juwua araare.

⁵⁷ Mawũāī b'ia āzhi kũwũru āna jīdad'ape Esteban orraedasīd'a. ⁵⁸ Pũwũrud'ebara āī eded'ape mong'araba tab'ari jīdasīd'a, sewa neburu jī k'ob'ebara āzha wua āneb'ari b'era wēānape kūrā jērũ k'aita b'usīd'a akumarēā, maũ Saulo basia.

⁵⁹ Mong'araba tab'ari jirtopod'e Estebanbara zhiwid'i mawũasia: Nok'o Jesús, jīdarua mu jawurera. ⁶⁰ Mobe sāk'ok'od'e k'ob'epe nemi jīgua mawũasia: Nok'ó, naũrāta bed'ea bara b'eabīrārũā k'āwũā k'azhīruata obuda k'area.

Mawũape beusia.

Sauloba zuburia od'a mebērāta

8 ¹ Sauloma biga basia Esteban beabudara. Ab'au ewade mebērā bī ěā osīd'a Jerusalénne b'eta. Mawũe Jesúsba zok'akuad'a wāna ěānerā āzhira jōma jārāzoa wāsīd'a Judea drudad'e, Samaria drudad'e. ² Ũmakīrārā ũkũru Daizezed'ebemaba Esteban joud'e edesīd'a. K'ābāēā jēgasīd'a izhi k'area. ³ Maũnerā Saulobara mebērā bī ěā okua numasia. Deza deid'u wāpe jīdakua numasia zhũmakīrārāta, wũērārāta, aramaũne edebiga numasia cárceld'e ed'a.

Bed'ea biata jarad'apead'a Samariad'e

⁴ Mawũāmina jārāzoa wānabara barīdu maē jara wāsīd'a Jesúsde bed'ea biara. ⁵ Felīpera Samaria pũwũrud'ed'a wāpe jarak'asia Jesúsra zhārā Ēdrubita. ⁶ Zhārābara būredũ bīa ũrī b'easia Felīpeba ne jaraburura, ũrī akũ b'easia ũdud'ak'ata okua numurā. ⁷ Bioba jai ab'ed'ebara jaira b'ia āī wā numasia. K'akua pira ěā k'aya b'era, wā b'e ěā b'era b'e tupud'easia. ⁸ Mawũe k'ābāēā sobia numeasia maũ pũwũrud'era.

⁹ Maũne b'asia Simón abadata, naara maũbara jaid'eba k'ārē ob'asia maũ pũwũrud'era. Aramaũne zhārā Samariad'ebema sewakuasi izhira zhi zroma ab'uba. ¹⁰ Maũ bed'eara jōmaũba bīa ũrī b'easia, mawũe zuburia b'eba bara b'eba mawũā bazhīd'a: Naũ zareara Daizezed'ea.

¹¹ Izhi bed'eara bīa ũrī b'easia jaid'eba k'ārē ob'uba sewakuasi baera ewari bīo. ¹² Mawũāmina bed'ea biata Daizezeta Nok'od'ebemata Jesucristod'ebemata Felīpeba jaraburura ījānape buru k'oesīd'a zhũmakīrārāta, wũērārāta. ¹³ Izhi Simónbīd'a ījāpe buru k'oepe ewariza b'asia Felīpe ũme. ũdud'ak'a zromata ototoburuta ũduburud'era bīa akũ b'asia.

¹⁴ Jesúsba zok'akuad'ata Jerusalénne b'ebara ürísid'a mawüa Samariad'e Daizeze bed'ea ijäbúdada, mawüe maĩnu zok'asid'a Pedrotá Juanta. ¹⁵ Maürä zed'ape äzhíbari zhiwid'isid'a jidad'amarëä Jawurebiata. ¹⁶ Wad'i äzhid'e ed'a ze ëbasia miä iab'aud'e, awuaraburu bari buru k'oepe b'easia Jesús trüneba. ¹⁷ Mawüe juwua ürü b'ukuabúdaba jidasid'a Jawurebiara.

¹⁸ Maüta Simónba üdui, mawüa Jesúsba zok'akuad'aba juwua ürü b'ukua Jawurebia diabúdaba edaita plata ded'eka, ¹⁹ mawüasia: Muääbid'a diaudua k'äü zareata, müa juwuata ürü b'uburubara jidamarëä Jawurebiata.

²⁰ Mawüäi Pedroba mawüasia: Bu platara buzhi üme tebud'e wäña, zareata Daizezeba bari dia b'uta plataba edabadata kríchaburud'eba. ²¹ Bura naü k'aud'a numänebema ëä, bu sora jipa numu ëbaera Daizeze kíräbitara. ²² Maüba bure bia ëärä ämape zuburia bed'earua Daizezea, baucha bed'ea ne ëä b'uya mawüa kríchaburuta sod'eba. ²³ Daiba k'ärë opanuneba bura bí ëä b'ua, mawüe bia ëäba k'ab'ari b'uta müärä k'awua k'ob'ua.

²⁴ Mawüäi Simónbara panaü mawüasia: Maräta mübari zuburia bed'eaudua Daizezea. Maräba mawüa jarabúdada ze ëbamarëä mü ürü.

²⁵ Äzhara Jesúsdebemata zhäräa neburud'ape Daizeze bed'eata jarad'ape wakusa Jerusalénuëna wäsíd'a. Maünerä Samariad'e puwuru zake tab'e mäë jarasid'a Jesúsde bed'ea biara.

Felipeba juru wäna Etiópíad'ebemata

²⁶ Ängel Daizezed'eta Felipeba bed'eaburuta mawüasia: Piradrüpe wärüä Jerusalénneba wábada od'e Gaza puwurued'a, mü ora wä b'ua drua drudrua tab'ud'e. ²⁷ Mawüäi izhira piradrüpe wäsia. Maüne üdusia ümakírä Etiópia druad'ebemata. Müa nok'ota b'uk'ärisia Candaceba, Candacera reina basia Etiópíad'e. Müäbara müa b'uk'ärisia ne biata izha erub'u jömaü ürü. Maüta Jerusalén puwurued'a zesia Daizeze ibia jarad'e. ²⁸ Jërüya wäta jewed'a b'asia coche k'awayoba erb'ari eded'e. Daizezeba bed'eata jarabibari librota le numasia Isaíad'eta.

²⁹ Maüne Jawurebiaba Felipeba mawüasia: Orradua k'äü cocheta. ³⁰ Felipeba orraburud'era ürísia Daizezeba bed'eata jarabibari librota le numata Isaíad'eta, mawüe mawüasia: ¿Ürí b'uka bua le b'ura?

³¹ Mawüäi izhara mawüasia: ¿Müa säwüä üríipe iab'auba säwüäta müää jara ëburu? Mawüäpe Felipeba jarasia ütu zepe jewed'amarëä izhi üme.

³² Bed'eata zhi b'umata le k'ob'ad'ara mawüa b'asia:

Iab'a oveja kíräk'a bead'e edesid'a. Izhi k'ara k'öbari kíräbita oveja chupeabari kíräk'a chupeasia izhira.

³³ Zuburia osid'a mawüa od'a ëbai b'ud'e. Aramaünerä izhi ewarid'e bed'ebema, ¿k'aiba ma jaraipa? Aramaüne naü druad'e beasid'a.

(Isaías 53:7-8)

³⁴ Nok'obara Felipeba mawüasia: Mü biata odua müää jaradua: ¿Naü k'aid'ebemata jara b'u Daizezeba bed'eata jarabibarita b'ad'abara, izhid'ebemak'a o awurud'ebema?

³⁵ Mawüäi Felipebara müäta zhi b'ümaneba bed'ea biata jarasia Jesúsdebemata. ³⁶ Od'e wäne jüësid'a baniäta b'u mäë, mawüe nok'obara mawüasia: Baniä za b'ua, ¿k'ärëba b'e ëbaipa mü buru k'oeira?

³⁷Mawūāī Felipebara mawūāsia: Soid'u ijāburura buru k'oesia b'ua. Mawūāī izhara panaū mawūāsia: Muārā ijāburua Jesucristora Daizeze Warrata.

³⁸Mawūāpe nūmebisia coche k'awayoba erb'ari edera. Mobe ūmewed'a eid'u wāsīd'a baniāīnu, Felipebara aramaūne buru k'oesia. ³⁹Baniā maēba wārizēbudad'era Jawurebia Daizezed'eba erujūdrusia Felipera, mawūē nok'obara wueta ūdu ēbasia. Aramaūne sobia wāsia od'e. ⁴⁰Maūne Felipera Azoto pūwuruid'u basia. Izhi berab'ari wā maē Jesūsd'ebema bed'ea biata pūwurū jōmaū maē jarak'a wāsia jūēñēna Cesarea pūwuruid'u.

Jesūsd'ebema ijāna Sauloba

9 ¹Saulobara Jesús pēwā b'era beakuaita warag'a numba zesia sacerdote wag'auma. ²Mobe k'arta wid'isia de zhi jurebadata Damasco pūwurud'e nūmeza wāita, aramaūne zhūmakirārāta, wūērārāta, Jesús pēwā b'eta ūdura jidakua weita Jerusalēnuēna. ³Mawūāmina od'e wāne Damasco k'aita baburud'e aritiaud'e izhita pūrura urua tēusia bājāneba. ⁴Mawūē egorod'e b'aeburud'e nemita ūrībūrud'era izhaa mawūāsia: Saulo, Saulo, ŷbua mūrā k'ārēā pēwā b'u?

⁵Mawūāī izhara mawūāsia: ŷBura k'aipe Nok'ó?

Mawūāī mawūāsia: Mūrā Jesúa, buara muta pēwā b'ua, bura k'āwūārā dob'a pugaburua sumiāta ne kīrāk'a.

⁶Mawūāī Saulobara peraba ure mawūāsia: Nok'ó, ŷbuara muā k'ārēta oita krīñape?

Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Piradrūpe pūwurued'a wārūā, mama jarad'aya bua k'ārē oita.

⁷Ūmakirārā Saulo bawara wābudara pera k'opanasia wārāne nemita ūrībudad'e miō ūdud'a ēāba. ⁸Saulo egorod'eba piradrūpe dabu og'aburud'era ne ūdu ēbasia. Mawūē juwuad'eba erb'ari eded'ape ed'a wābisid'a Damasco pūwurud'e. ⁹Mama ewari ūbea b'asia ne ūdu ēā, nek'o ēā, baniā do ēā.

¹⁰Maūne Damascod'e b'asia Jesūsd'ebema ijā b'uta Ananía abadata. Nok'obara k'āimok'arad'e kīrāk'a maūā mawūāsia: Ananía.

Mawūāī izhara panaū mawūāsia: Mūrā za b'ua Nok'ó.

¹¹Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Piradrūpe wārūā pūwurud'e o Jipata jarabadaid'u. Mobe Juda ded'a jurūdua iab'a Saulo abadata Tarso pūwurud'ebemata, izhira zhiwid'i nūmuā. ¹²Izhara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdusia ūmakirā Ananía abadata, ūdusia deid'u zepe juwua ūrū b'u k'ob'uta wakusa ne ūdumarēā.

¹³Mawūāī Ananíabara panaū mawūāsia: Nok'ó, muārā biod'eba ūrībaria maūnebemata, zuburia okua b'ubid'a bud'ebema ijā b'eta Jerusalēne.

¹⁴Namabid'a nok'orā sacerdoterāneba zarea b'ua jidakuaaita jōma bud'ebema ijā b'eta.

¹⁵Mawūāī Nok'obara mawūāsia: Wārūā, maū muā jurusia mūnebemata jarak'a wāmarēā judío ēāta b'ea, reyrāta b'ea, Israel b'ea. ¹⁶Muā izhaa k'awuabiya izhi sāvūā zuburiai barata mūnebemata jara b'ud'era.

¹⁷Mawūāī Ananía wāpe deid'u wāsia, mobe juwua izhi ūrū b'upe mawūāsia: Mebea Saulo, Nok'o Jesús bu zed'a od'e buaa zhi ūdubid'aba muta zok'asia buta wakusa ne ūdumarēā, Jawurebiaba bira b'amarēā.

¹⁸ Audre ēāne izhi dabūd'eba b'eda k'ara kīrāk'a og'a b'aeburūba wakusa ne ūdusia. Aramaūne piradrūpe buru k'oesia. ¹⁹ Mobeburū nek'oburūba k'lakua zareasia. Aramaūne Saulora ewari ūkurū b'esia Jesúsd'ebema ijā b'eta Damascod'e b'e bawara.

Saulo miā ūrāg'ad'a Damascod'e

²⁰ Maūnerā de zhi jurebada nūmeza jarak'asia Jesūra zhārā Ēdrubita Daizeze Warrata. ²¹ Izhi bed'eata ūribudabara jōmaūba k'awua ēā krīcha mawūāsīd'a: ĶNaū ēka Jesúsd'ebema ijā b'eta Jerusalénne zuburia okua nūmanarā, maū k'area naīnu zesi ēka jidakuape edeita nok'orā sacerdoterā kīrābīta?

²² Saulora wuaaburū wānigua bed'ea nūmūba k'awua ēā okua nūmasia Damascod'e judīorā b'eta, aramaūne dajada k'awuabīga nūmasia Jesūra zhārā Ēdrubita.

Saulo ēdrūd'a judīorā juwuad'eba

²³ Ewari bio babūrūd'era judīorā bed'ea ausīd'a Saulo bead'aita. ²⁴ Mawūāmina maūta k'awuasia Saulobara. Āzhara pūwurūd'era o ab'aud'e puertaza ewarīd'e diamase k'awua duanasia bead'aita. ²⁵ Mawūē Jesúsd'ebema ijā b'ebara pūwurūta muroba pūrta nūmū aud'u diamase ed'aa ura b'aebisīd'a jirab'ūd'ape jamarad'e.

Saulo zed'a Jerusalēnuēna

²⁶ Saulo Jerusalēnuēna zeburūd'era āba b'a krīnasia Jesúsd'ebema ijā b'e bawara. Mawūāmina jōmaūba wawīabudaba ijāna ēbasia izha ijā b'ura. ²⁷ Mawūē Bernabēba wesia Jesúsba zok'akuad'ama, mobe maūrāā nebūrusia od'e sāwūā Sauloba Nok'o Jesús ūdud'ata sāwūā bed'ead'ata. Aramaūne sāwūā Damascod'e wānigua bed'ead'ata Jesús jara. ²⁸ Aramaūne Saulora āzhi bawara Jerusalénne b'esia, āi wānata zepe wakusa wā b'esia. ²⁹ Maūnerā Jesús jara wānigua bed'ea b'esia griegorāā, mawūāmina maūrābara bea krīna jirpanesia. ³⁰ Mebērābara maūta k'awuad'ape edesīd'a Cesarea pūwurūid'u, mobe zok'asīd'a Tarso pūwurūd'a.

³¹ Aramaūne mebērā adu-a duanesia Judea druad'e b'era, Galilead'e, Samariad'e b'era. Maūnerā soid'u duane wāta Daizeze wawia duane wāsia. Aramaūne eaba wāsia Jawurebia k'arebad'eba.

Enea b'ed'a

³² Pedrora jōmaūma wā b'ūba zesia mebērā b'ema Lida pūwurūd'e. ³³ Mawūē mama ūdusia iab'a Enea abadata, maū kud'ad'e tab'ūta ocho año bata k'aya b'asia k'lakua pira ēā. ³⁴ Pedrobara mawūāsia: Enea, Jesucristobara būra b'ebiya. Piradrūpe buzhi estera būratūra.

Mawūāi aramaūta piradrūsia. ³⁵ Maūta jōmaūba ūdusīd'a Lida pūwurūd'e b'eba, Sarón pūwurūd'e b'eba, mawūē maūrābara ijāsīd'a Jesúsd'ebema.

Dorca beud'ata piradrūd'a

³⁶ Jope pūwurūd'e Jesúsd'ebema ijā b'ūta b'asia Tabita abadata, maūbara jara krīna b'ua Dorcata. Maū wūērābara biata ob'ūba k'ārē dia b'asia zuburia

b'ea. ³⁷Maūta maū ewade k'ayape beusia. Beud'ata ok'awa b'ed'e k'akuara sugud'ape tab'usid'a kud'ad'e. ³⁸Lida pūwūru Jope pūwūru k'aitaba Jesúsd'ebema ijā b'ebara Pedro mama k'ob'uta ūrīnāi, ūmakīrārā ūme zok'asid'a zuburia bed'ea mawūānamarēā: Dāārā barārūā daima zeita.

³⁹Mawūē Pedrora piradrūpe wāsia āzhi bawara. Jūēburud'era beuwārā tab'uid'u edesid'a kud'a ūrūbemaīnu, mama wūērārā pēdrarāba jōmaūba jēgabi buredrubudata wuata ūdubisid'a Dorcaba okua b'ad'ata āzhi bawara b'asid'e. ⁴⁰Jōma āi wābigape Pedro sāk'ok'od'e k'ob'epe zhiwid'isia. Mobe beuwārāta akū mawūāsia: ĩTabita, piradrurua!

Dabū og'aburud'e Pedrora ūdui jewed'asia. ⁴¹Pedrobara juwuad'e jidape piradrubisia. Mobeburū trūsia Jesúsd'ebema ijā b'eta, dewara trūsia pēdrarāta, aramaūne ūdubigasía zok'ai. ⁴²Maūta trūpoasia Jope pūwūru jōma, mawūē bioba ijāsíd'a Jesúsd'ebema. ⁴³Pedrora Jope pūwūrud'e ewari bio b'esía Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari maē.

Pedro wāna Cornelioma

10 ¹Cesarea pūwūrud'e b'asia Cornelio abadata, soldaorā Italiad'ebema abada nok'o basia. ²Izha jara b'uta arib'ae Daizeze wawia b'asia izhi ded'abema bawara. Aramaūne zuburia b'eta biod'e ne bari dia b'uta ewariza zhiwid'i b'asia Daizezea. ³Maūbara k'āimok'arad'e kīrāk'a a las tres dajada ne ūduburūta ángel Daizezed'eta izhi b'ua maē ed'a zepe mawūāsia: Cornelio.

⁴Mawūāi izhara akū pera k'ob'ūba mawūāsia: ĩK'ārēpe Nok'ó?

Mawūāi mawūāsia: Bū zhiwid'i b'ura, bua zuburia b'eta ne bari dia b'ura bude numuk'ārīā Daizezebara. ⁵Mawūē k'āwūāwed'a ūmakīrārāta Jope pūwūrud'e zok'akuadua, aramaūne zebirua Simóna, maū ab'auta Pedroa. ⁶Maū b'ua Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari maē b'ua, Simónbara izhi dera erub'ua pusa k'aita. Pedrora jaraya bua k'ārē oi barata.

⁷Ángel izhi ūme bed'ea k'ob'ape wāburud'era, Corneliobara izhi nezok'arāta ūme trūsia, Daizezed'ebema arib'ae b'uta soldaota ab'a trūsia izhi akubadad'ebemata. ⁸Maūrāta Jope pūwūrud'e zok'asia izha ūdud'ata jōma neburape.

⁹Nrūēma maūrā od'e wāta pūwūru k'aita babudad'era, Pedrora kud'a de ūrūbemaīnu wārīzesia zhiwid'id'e ūmatipa badea. ¹⁰Izhira bio jarra k'ob'ūba nek'o krīnā k'ob'asia. Mawūē izhiita ne o k'opanuēna ne ūdusia k'āimok'arad'e kīrāk'a. ¹¹Ūdusia bājā ewa numuta, maūne uru basia burub'a zroma kīrāk'a b'uta, i kīmarēneba tājū uru basia druaed'a. ¹²Maūnerā nenduwūru jērū kīmarē b'eta ne jōma b'asia drudad'ebemata. B'asia jāne wā b'eta, b'asia ibanarā ewarad'ebemata. ¹³Maūne nemita ūrīburud'era mawūāsia: Pedro, piradrurua, beape k'orua.

¹⁴Mawūāi Pedrora mawūāsia: Nok'ó, muārā k'o ēā, ne mitiata daia k'ob'id'a ēārā muārā k'ok'a. ¹⁵Bed'ea k'ob'ura bed'eama ūmeta mawūāsia: Daizezeba nene ēā oburūta bua ne mitia arārūā. ¹⁶Mawūā bed'easia bed'eama ūbea, aramaūne maū burub'ara wakusa erdasia ūtreba. ¹⁷Pedrora izhikusa krīcha k'ob'asia mawūā k'āimok'arad'e kīrāk'a ūduburūra sāwūāta. Maūne Cornelioba zok'akuad'abara Simón de sāmata wid'id'ape zesid'a puerta maē. ¹⁸Mobe iab'a trūnape wid'isid'a Simón mama b'ua k'awuaita ab'auta Pedrora.

¹⁹ Pedrobara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūdud'ata krīcha numune Jawurebiaba mawūāsia: Bura ūmakīrārā ūbeaba juru panuā. ²⁰ Mawūē piradrūpe ud'ub'aedua, mobe ne krīcha ēā āzhi bawara wārūā, muā buma zok'akuasia.

²¹ Mawūāi Pedrora ūmakīrārā k'opanūinu ud'ub'aeburuta Cornelioba zok'akuad'aid'u duguepe mawūāsia: Muta izhia marāba juru panurā. ¿Marā k'ārēā zebuda?

²² Mawūāi āzhara mawūāsida: Cornelio soldaorā nok'ota biata b'ubara Daizeze wawia b'ua, izhira judíorā jōmaūba bia jara b'ea. Ángelba maūā jarasia buta izhi ded'a jūēbimarēā bu bed'eata ūrīta.

²³ Mawūānāi deid'u wābigasia. Nrūēma piradrūpe wāsia āzhi bawara. Mebērā ūkūruba k'opaya wāsida Joep pūwurud'ebemaba.

²⁴ Nrūēma jūēsida Cesarea pūwurud'u. Corneliobara āzhira jūā b'asia trūkuape zhi mebērāta dewara izhi bawara zhibiarāta. ²⁵ De numūinu Pedro jūēburud'era Corneliobara orrape izhi jērū maē sāk'ok'od'e k'ob'esia, aramaūne zhi zromane edasia. ²⁶ Maūne Pedrobara piradrūbiburuta mawūāsia: Piradrurua, musida beubarita b'ua.

²⁷ Izhi ūme bed'ea deid'u wāburud'era zhārā bio ūdusia zhi jured'ape k'ob'eta. ²⁸ Mawūē mawūāsia: Marābara k'awua b'ea judíobara sāwūā igarata āibemata orraira, mawūāmina Daizezeba muāā ūdubisia miōta jara ēbamarēā ne mitiata. ²⁹ Maūba muta trūnāi zesia ne jara ēā. Mawūē muā wid'iya: ¿Murā k'ārēā zebibuda?

³⁰ Mawūāi Corneliobara mawūāsia: Ewari kīmarē baburua mu naū ūmadaud'e nek'o ēā zhiwid'i b'ad'ata, a las tres mūzhi ded'a zhiwid'i numune muā ūdusia ūmakīrāta mu kīrābita numeburuta wua ūnata jū b'uta. ³¹ Maūbara mawūāsia: Cornelio, bu zhiwid'i b'ura zhi ūrīma, zuburia b'eta bua ne bari dia b'ura bude numuk'ārīā Daizezebara. ³² Mawūē zhārāta zok'adua Joep pūwurud'ea, aramaūne zebirua Simōnta, maū ab'auta Pedroa, maū b'ua Simón abada ded'a, ne eta bi-ia obari maē b'ua pusa k'aita. Maūta zeburud'era bua bed'eaya. ³³ Mawūāi muārā zhārāta zok'asia buma, mawūē bura bia zeburua. K'ōbebai दौरa jōma nama Daizeze kīrābita k'ob'ea jōma ūrīnaīta Daizezeba bua jaramarēā jarad'ata.

³⁴ Mawūāi Pedrobara mawūāsia: Muārā wārāne k'awuaburua Daizezebara zhārā awuara eda ēāta. ³⁵ Awuaraburu zhārā jōma izhima biga izhi wawia k'ārē sāwūā oi b'ud'e ob'ura. ³⁶ Daizezebara Israel b'ea bed'eata jarabueburuta bed'ea biata adu-a b'eaid'ebemata jarasia Jesucristod'eba, maūta jōmaū Nok'oa. ³⁷ Marābara k'awua b'ea sāwūā trūpoad'ata Judea drua jōma, mawūā trūpoasia Galilead'eba, buru k'oed'amarēā jarad'a tēā Juanba. ³⁸ K'awua b'ea sāwūā Daizezebara Jawurebiata diaburuba zarea b'ud'ata Jesús Nazared'ebema, aramaūne maūbara biata o nimiba ātōmiā edre zuburia b'eta jōma b'ebi b'asia Daizezeta b'ud'eba izhi ūme. ³⁹ Daibara jōma ūdusida Jesúsba Judea drud'e Jerusalénne od'ara, izhira cruzd'e ūtu k'achi beasida. ⁴⁰ Maū Jesúra Daizezebara beud'ata ewari ūbead'e piradrūbipe ūdubigasia. ⁴¹ Ūdubiga ēbasia zhārā jōmaūā, awuaraburu daia ūdubigasia Daizezebara दौरa maū k'area jurud'aba nawed'a. दौरa izhi bawara nek'osida baniā dosida beud'ata piradrud'a tēā. ⁴² दौरa zok'akuasia zhārāā jarad'amarēā izhira Daizezebara bed'ea araa obarita b'id'aputa zok'ai b'erāita beud'arāita. ⁴³ Maū Jesúsdebemata jarasida Daizezeba bed'eata jarabibarirā jōmaūba,

jarasid'a jōma izhid'ebemata ijābudara k'azhuruata biod'ebara bed'ea ne ēā duaneīta izhid'eba.

⁴⁴ Pedro mawūā bed'ea k'ob'ud'e Jawurebiara zesia izhi bed'eata ūrī k'ob'e jōmaūne. ⁴⁵ Judīorā Jesúsd'ebema ijā b'eta Pedro bawara zed'abara bia akūdrusid'a mawūā Daizezeba judīorā ēāta b'eabid'a diaburūba Jawurebiata. ⁴⁶ Āzhara ūrīsid'a bed'ea awuara bed'ea k'ob'eta, Daizeze ibia jara k'ob'eta. ⁴⁷ Mawūē Pedrobara mawūāsia: ¿lab'aubara naūrā buru k'oebi ēā nūma b'eika naūrābara k'āwūā Jawurebia jidabudara dazhirāne kīrāk'a?

⁴⁸ Aramaūne buru k'oed'amarēā jarasia Nok'o Jesús trūneba. Maūnerā Pedroa zuburia bed'easid'a b'emarēā ewari ūkurued'a.

Mebērā jarad'a Jerusalénne b'ea

11 ¹ Jesúsba zok'akuad'abara mebērā Judea druad'e b'ebara ūrīsid'a mawūā judío ēāta b'ebid'a ijābudata Daizeze bed'eara. ² Maūba Pedro Jerusalēnuēna wārīzeburud'era, izhi bawara bī ēā bed'easid'a judīorā k'akua eta k'ō b'eta, ³ mawūāsīd'a: ¿Judío ēāta k'akua eta k'ō ēā b'e maē būra k'ārēā deid'u wāpe nek'osi āzhi bawara?

⁴ Mawūānāī Pedrobara sāwūā berab'arid'ata jēdeba neburu mawūāsia: ⁵ Murā Joje pūwurud'e zhiwid'i numasia, maūne k'āimok'arad'e kīrāk'a muā ne ūdusia: Burub'a zroma kīrāk'a b'ūta i kīmarēneba tājū ūtreba uru basia muīnu. ⁶ Muā maūta akūburud'era ūdusia nendūwuru jērū kīmarē b'eta druad'ebemata, nendūwurū meūsiata, nendūwuru jāne wā b'eta, ibanarā ewarad'ebemata. ⁷ Maūne muā nemita ūrīburud'era mawūāsia: ¡Pedro, piradrurua, beape k'orua! ⁸ Mawūāī muārā mawūāsia: Nok'ó, muārā k'ō ēā, ne mitiata daia k'obid'a ēārā muārā k'ok'a. ⁹ Muā mawūāī ūtreba muāā bed'eama ūmeta mawūāsia: Daizezeba nene ēā oburūta bua ne mitia arārūā. ¹⁰ Mawūā jarasia jarama ūbea, aramaūne wakusa jōma edesia ūtaa. ¹¹ Maūnerā audre ēāne ūmakīrārā ūbea zesid'a mu b'ad'a ded'a, muma zok'akuad'apead'ata Cesarea pūwurud'eba. ¹² Maūne Jawurebiaba muāā jarasia āzhi bawara wāmarēā ne krīcha ēā. Mu bawara seis wāsīd'a mebērā naūrāsīd'a, daia aramaūne deid'u wāsīd'a Cornelio ded'a. ¹³ Maūbara daia neburusia ángel izhi ded'a sāwūā ūdud'ata, edau numepe mawūāsīd'a: Ūmakīrārāta zok'akuadua Joje pūwurud'ea, aramaūne zebirua Simónta, maū ab'auta Pedroa. ¹⁴ Maūbara bed'eata buaa jaraya bu ēdruita jōma buzhi ded'abema bawara. ¹⁵ Muta bed'ea numeburud'era Jawurebiara āzhid'e zesia dazhirāne zed'a kīrāk'a jēdeuba. ¹⁶ Mawūē muārā bude basia Nok'o Jesúsba mawūānata: Juanbara wārānebai zhārā buru k'oesia baniāba, mawūāmina Daizezebara marāā diaya Jawurebiata. ¹⁷ Aramaūnerā Daizezebara ab'auta ded'ekata Nok'o Jesucristod'ebema dazhirāba ijā b'ea diad'ata ded'ekasia, ¿mawūē murā k'aibasi maūta idaribi ēā nūmaīrā Daizezea?

¹⁸ Maūta ūrībudad'era chupead'ape Daizeze ibia jara mawūāsīd'a: ¡Mawūē Daizezebara idaribiburua judío ēāta b'ebid'a k'azhiruara āmape izhita pēwānamarēā, aramaūne jidad'amarēā izhi ūme b'ai jō ēāta!

Mebērā jūēkuad'a Antioquaid'u

¹⁹ Esteban beasīd'ad'e Jesúsd'ebema ijā b'era zuburia od'aita pēwāsīd'ad'era zhi jārāzoaburūa wāsīd'a Fenicia druaid'u, Chipre dod'uid'u, Antioquā

pɯwɯruid'u. Maũ nerā awɯrua jarad'a ēbasia Jesúsd'ebema bed'eara, awuaraburu jarasid'a judíorāta b'ea. ²⁰Mawũāmina āzhirānebema ũkuru b'easia Chipred'ebemata, Cirene druid'ebemata, maũrāta Antioquíaid'u jũekuaburud'era griegorāābid'a bed'ea biata jarasid'a Nok'o Jesúsd'ebemata. ²¹Maũ nerā Nok'o Daizeze zareara numasia āzhi bawara, mawũ ne awurud'ebemata ijā b'era āmanape bioba ijāsíd'a Jesúsd'ebemata.

²²Maũta ũrísíd'a meberā Jerusalénne b'eba. Mawũē Bernabéta zok'asíd'a wāmarēā Antioquíaid'u. ²³Maũta jũēburud'era ũdusia Daizezeba izhi biaba bia edakuata, mawũē sobiape jōmaũā jarasia soid'u b'eamarēā Daizeze ũme. ²⁴Izhira biata b'uta Jawurebiaba bira soid'u b'asia. Mawũē k'abanaba ijāsíd'a Nok'o Jesúsd'ebema.

²⁵Maũ tēā Bernabé Tarso pɯwɯrued'a wāsia Saulo jurud'e. Ũdui edesia Antioquíaed'a. ²⁶Mama año ab'a zhi jure b'easia meberā bawara, aramaũne zhārā bio ũrāg'asíd'a. Maũnerā Jesúsd'ebema ijā b'era zhi trūgag'aita cristorāta trūgasíd'a Antioquíad'era.

²⁷Maũ ewadera Daizezeba bed'eata jarabibarirāta ũkuru Jerusalénneba ed'aa wāsíd'a Antioquíaed'a. ²⁸Mobe āzhid'ebema ab'a Agabo abadata piradrue Jawurebiad'eba jarasia jarraba zromata zeita drua jōmaũne b'e maē. Mawũā zesia Claudio reyta b'ad'a ewade. ²⁹Maũnerā Jesúsd'ebema ijā b'ebara āzha dia b'eita ab'a ab'aua ne erub'era k'arebata diabued'aita krīchasiíd'a meberā b'ema Judead'e. ³⁰Mawũā obudara nok'orā meberānema diabuebudata edebisiíd'a Bernabéa, Sauloa.

Jacobo bead'ape Pedro b'usíd'a cárceld'e

12 ¹Maũ ewadera rey Herodebara meberā ũkuru jidasia zuburia okuaita. ²Jacobora kuchoba beabisia Juan mebeata. ³Maũta judíorāma bigata k'awuape jidabisia Pedrosíd'a. Maũ ewadera fiesta pan ne oreguea ne ēā k'obada ewari basia. ⁴Mawũā jidabipe b'usia cárceld'e. Mobe soldaorā dieciseia chāb'arisia zhiya kīmarēba trok'a akud'amarēā. Izhara k'awua oita āi edape zhārāā ũdubigaita krīchasia fiesta tēā. ⁵Aramaũne Pedrora akū bara b'esia cárceld'e. Mawũāmina meberā Daizezea zhiwid'i taud'a ēbasia izhibari.

Pedro ángelba ēdrubid'a cárceld'eba

⁶Herodebara k'awua oita nrũēma āi edaid'era, maũ diamasera Pedrora soldaorā juwuama jū k'āi b'asia soldaorā ũme ēsadra, aramaũne jū b'asia cadena ũmeba, maũne soldaorā dewaraurābara puerta kīrābita aku bara b'asia cárcel numurā. ⁷Maũne Daizeze ángelta zeburuba ũnasia cárceld'era. Pedrora orrod'e tōb'ari ũrũma mawũāsia: ¡Meserā piradrurua! Maũ daucha cadena ēneguezoasia juwuad'ebara. ⁸Ángelbara mawũāsia: ¡Wua jūtape sandalia jūtadua! Mawũāi izhara arib'aetasia. Mawũē mawũāsia: ¡Buzhi wua āneb'aripe mu k'aid'u zerua! ⁹Mawũāi Pedro ángel k'aid'u jūdrusia ángelba ok'ob'ura wārā k'awua ēāta, awuaraburu krīchasia ũdu k'ob'uta k'āimok'arad'e kīrāk'a. ¹⁰Soldaorāba aku nũme maē naarabemata berab'arid'ape zhi ũmeta berab'aribudad'era puerta hierroid'u zesid'a āi wābadaid'u, maũ ewa totosia izhi dob'a. Aramaũne āi tupuepe od'e taid'ad'e ángel nebasia izhi maēbara.

¹¹Mobeburu Pedrobara k'awuape izhikusa mawũāsia: Id'iburu muārā k'awuaburua, murā wārāne Daizezebara izhi ángelta zok'ape ēdrubiburua

Herode juwuad'eba, aranaüne ēdrubiburua judíorāba bī ēā oita krīcha numeneba.

¹² Mawūā k'awuape María ded'a zesia Juan papa maē, Juan ab'auta Marco basia. Bio mama zhi jure duanasia zhiwid'i. ¹³ Pedroba puerta maēba drog'oad'eba trūburud'era k'ai k'awuaita akud'e zesia āwūērā Rode abadaba. ¹⁴ Maūbara Pedro nemita k'awuai sobiaba ewa ēbasia puertara, awuaraburu ed'a wāēbape jarasia Pedro k'ob'uta puerta maē. ¹⁵ Jarirābara mawūāsīd'a: Bura kīrāne b'u ēā.

Mawūānāi izhara wārīnu izhia asia. Mawūāi jarirābara mawūāsīd'a: ¡Mobera ángel izhi akubaria!

¹⁶ Maūne Pedrobara ari trū numasia. Aramaūne ewabudad'e ūdud'ai bia akudruasīd'a. ¹⁷ Maūne izhara chupead'amarēā juwuaba jarape neburusia Daizezeba sāwūā ēdrubita cárceld'eba. Mobe mawūāsia: ¡Maūta k'awuabiudua Jacoboa dewara mebērā!

Mawūāpe wāburuta wāsia ējūā awurued'a.

¹⁸ Ūnadruburud'era soldaorā āzhirāīnurā k'awua ēāsīd'a k'awuad'a ēāba sāwūānata Pedrora. ¹⁹ Herodebara jurubigaburud'e ūdud'a ēbai, soldaorā zhi aku nūmeānaa wid'ikape edebigasīa bead'e. Maū tēā Judea druad'eba ed'aa wāsia Cesarea pūwurued'a, mobe b'esia mama.

Herode beud'a

²⁰ Maū ewadera Herode kīrū b'asia Tiro pūwurud'ebema bawara, Sidón pūwurud'ebema bawara, maū k'area maūrā krīchasīd'a bed'ead'e wānāita izhima. Mawūē rey Herodeba Blasto nok'o zromata b'uk'ārī bawara bed'easīd'a jaramarēā adu-a b'eaita, mawūā osīd'a zhikora eda b'eba rey druad'e. ²¹ Zed'amarēā jarad'a ewarita arababurud'era, Herodebara izhi rey wuata jūpe izhi bugued'e jewed'ape bed'easia. ²² Maūnerā zhārābara nemi jīgua mawūāsīd'a: ¡Naū dai zezeta bed'ea k'ob'ua, beubarita bed'ea k'ob'u ēā! ²³ Audre ēāne ángel Daizezed'eba k'ayabisia Daizezetru zhi zroma a ēāneba. Aramaūne beusia kiba k'o.

²⁴ Maūnerā Daizeze bed'eara wuaaburu jara wābudaba zhi ijā b'era eaba wāsia.

²⁵ Bernabébara Saulobara āzha k'ārē oi b'ura arib'aed'ape Jerusalénnebara jērūya wāsīd'a, maūnerā āzhi bawara edesīd'a Juanta, maū ab'auta Marco basia.

Bernabé, Saulo wānapead'a Daizeze bed'eata jarad'e

13 ¹ Mebērā Antioquíā pūwurud'e b'e maē b'easia Daizezeba bed'eata jarabibarirāta, miā ūrāg'abadata: Āzhira b'easia Bernabéta, Simóna, Simón ab'auta Nīger basia, Lucio Cirene pūwurud'ebemata, Manaén rey Herode ūme warīd'ata, Saulota b'easia. ² Ewari ab'a mebērā Daizeze ibia jara nek'o ēā zhiwid'i tab'ud'e Jawurebiaba mawūāsia: Bernabéta, Saulota muīta b'ūduua, k'ārē obīgaita muā jurūkuaburua.

³ Aramaūne nek'o ēā zhiwid'i tab'ape āzhi ūrū juwua b'ukua zhiwid'isīd'a, mobe buegasīd'a.

Daizeze bed'eata jarad'apead'a Chipred'e

⁴ Āzhira aramaūne Jawurebiaba zok'akuaburūba ed'aa wāsīd'a Seleucia pūwurued'a. Mamaūba barcod'e kīrārā wāsīd'a dod'u Chipreīd'u. ⁵ Pūwurū

Salaminaĩnu jũẽbudad'era Daizeze bed'eata jarasid'a de zhi jurebadata nume maẽ judforãnetã. Maũnerã Juan erupanasia aĩzhi k'arebata.

⁶Maũ dod'uta jõma berab'ari Pafo pũwũrud'u jũẽbudad'era ũdusid'a jaibanata, sewata Daizezeba bed'eata jarabibarid'e b'ũta judiõta Barjesús basia. ⁷Izhira b'asia nok'o Sergio Paulo ũme, nok'ora krĩcha maẽ bigau basia. Maũbara Bernabẽta, Saulota trũpe ũrĩ krĩña k'ob'asia Daizeze bed'eata. ⁸Mawũãmĩna idaribiga ebasia Elima jaibanaba. Griego bed'ead'era maũ basia izhi trũrã. Aramaũne iĩjãbi ebaita numasia nok'oa. ⁹Mawũẽ Saulo ab'ãuta Pablobara Jawurebiaba bira b'ũba akũ, ¹⁰mawũãsia: jBura ne jõmaũne zhãrã sewamiã, ne jõmaũne bia eã omiã, bura ãtõmiã warra, buara jõma krĩña eã biara! jBuara idaribi eã numaĩka wãrã bed'eata Daizezed'era? ¹¹K'õbebai bura Daizezeba jidaburua, bura daub'erreaya, aramaũne ũmadaura ũdu ebaya ewari ũkurũ.

Aramaũta izhima pãrĩgu paisosoa totosia. Mawũẽ aribai burga jurusia iab'ãuba erb'ari edemarẽã juwuad'eba. ¹²Nok'obara mawũã berab'ariburũta ũdupe iĩjãsia bigad'eba ũrãg'a Nok'o Jesúsd'era.

Daizeze bed'ea jarad'apead'a Antioquĩad'e

¹³Pafo pũwũrud'eba barcod'e b'arikuafe Pablora izhi k'aid'u b'e bawara jũẽkuasia Pe rge pũwũrud'eba, maũ pũwũrura Panfilia druad'ebema. Mawũãmĩna Juanbara aĩzhira ãmaẽkuaburũta jẽrũya zesia Jerusalẽnuẽna. ¹⁴Jarirã Perged'ebara jũẽkuasia Antioquĩa pũwũrud'eba, maũ pũwũrura Pisidia druad'ebema. Aĩzhira de zhi jurebada maẽ eñaũbada ewade ed'a wãpe jewed'asid'a. ¹⁵Moisẽ ũrãg'ata led'ape, Daizezeba bed'eata jarabibarirã bed'eata led'ape, de zhi jurebada maẽ nok'orãbara zhãrãta zok'asid'a mawũãnamarẽã: Mebẽrã, marãba zhãrã ũrãg'ai bed'eata erupanũburũ bed'eaudua.

¹⁶Maw ũãn aĩ Pablobara piradrũpe chupead'amarẽã juwuaba jarape mawũãsia: Marã isralitarãba ũrĩũdua, judiõ eãta Daizeze wawia b'eba ũrĩũdua: ¹⁷Daizeze za Israel b'ed'ebara dazhirã zhibarirã b'ead'ara jurũkuasia, mobe Egipto druad'e aĩbemata b'ed'e eababiye izhi zareaba aĩ edekuasĩa mamaũbara. ¹⁸Kĩrãẽpa duanu eã b'eta Daizezebara cuarenta año zrog'asia druã drudruã tab'ũ maẽ. ¹⁹Mobe zhãrã bed'ea awuara b'eta siete numũta beakuasia Canaãn druad'e, aramaũne ded'ekasia maũ druata. ²⁰Egiptoed'a wãnapعاد'ad'eba mawũã druã jidasid'aid'ura basia cuatrociento cincuenta año, mobeburũ Daizezebara nok'orãta ded'eka numũk'ãrĩsia Samuel izha bed'eata jarabibari bitabai. ²¹Maũ tẽã wid'isid'a reyta, mawũẽ Daizezebara ded'ekasia Saũl Cis warrata, Benjamĩnneba uruta reyta b'amarẽã cuarenta año. ²²Maũ aĩ b'ũpe reyta b'usia Davĩta, maũnebema izhara mawũãsia: Muãrã ũduburua David Isaĩ warra mũ soba krĩñane b'ũta, naũbara jõma oya muã krĩñata. ²³David'eba uruta izha jarad'ad'e Daizezebara Jesúsb'usia Israel b'e Ēdrũbita. ²⁴Jesús zeĩ nawed'a Juanbara jarasia buru k'oebudaba k'azhiruara ãmafe Daizezeta pẽwãnamarẽã, mawũã jarasia Israel b'e jõmaũã. ²⁵Juanbara izha onũmũta jõbibod'od'era mawũãsia: jMarãbara murã k'aita krĩcha b'e? Murã zhãrã Ēdrũbita b'ũ eã. Mawũãmĩna iab'a mũ k'aid'u urua, nezok'aba obari kĩrãk'ara muãrã eñaĩne b'ũ eã maũba jẽrũne jũ b'ũra.

²⁶Mebẽrã, marã Abrahamneba uruta b'ema, judiõ eãta marãne ed'a b'eta Daizeze wawia b'ema maũ bed'eata zok'asia ědruid'ebemata. ²⁷Jerusalẽne

b'ebara nok'orā āzhid'e bawarauba k'awuad'a ēbasia Jesúsd'ebema sāvūāta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāba Jesúsd'ebema jarad'apead'ata ewari ēnaūbadaza le b'esid'a sāvūāta k'awuad'a ēbasia. Aramaūne maūrāba jarad'apead'ata arimaē berab'aribisid'a beabibūdaba. ²⁸K'ārēā bead'aira ne ēāne Pilatoa jarasid'a beabimarēā. ²⁹Izhi ūrūbemata b'u tab'eta jōma arimaē berab'ariburud'era, cruzd'ebara ud'aa b'aebid'ape tab'usid'a peña zob'eata beuwārā wuag'aita nūmu maē. ³⁰Mawūāmina Daizezebara beud'ata piradrubisia. ³¹Izhira ewari bio zhi ūdubigasias izhi bawara wārizekuad'aa Galilead'eba Jerusalēnuēna, id'ira maūrāba izhid'ebemata jara b'ea zhārā b'ea.

³²Daibid'a maū bed'ea biata marāā jara panuā Daizezeba jarad'ata dazhirā zhibarirā b'ead'aa. ³³Maū Daizezebara dazhirā āzhi warrarāita arib'aeburuta beud'ata piradrubisia Jesúra. Maūta zhi b'umata Salmo ūmene mawūā b'ua: Bura mu Warra, muā bura b'id'apua id'i. ³⁴Beud'ata piradrubiburuba b'erawak'ata b'aira mawūāsia: Muā marā sozuburiaya muā sozuburiaita jarad'a kīrāk'a Davita. ³⁵Maūneba dewara Salmo awurud'e mawūā b'ua: Murā bu nezok'a kīrāēpa b'ura b'erawabi ēā. ³⁶Wārānebai Davidbara zhārā izhi ewarid'ebema arib'aesia Daizezeba krīñane, maūne beupe wuag'asid'a zhibarirā b'ead'a bawara, aramaūne b'erawasia. ³⁷Mawūāmina jari beud'ata Daizezeba piradrubid'ara b'erawa ēbasia. ³⁸Mawūē mebērā naūta k'awuaudua: Marāā jara panuā Daizezebara Jesúsd'eba bed'ea ne ēā b'uita k'azhiruata biod'eba. ³⁹Moisé ūrāg'ad'ebara bed'ea ne ēā duane b'e ēāta, Jesúsd'ebara bed'ea ne ēā duaneña jōma izhid'ebemata ijābudara. ⁴⁰Mawūē kīrākuिताudua marā ūrū ze ēbamarēā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba mawūānapead'ata:

⁴¹Kīrākuिताudua marā Muta seribid'a ēārā, peraudua, marā nebaya, marā b'e ewade Muā k'ārē oburura marābara ijāna ēbaya iab'auba marāā jaraburura. (Habacuc 1:5)

⁴²Pablota Bernabéta de zhi jurebadata judíorāne maēba wābudad'era, zhārā zuburia bed'easid'a dewara ewari ēnaūbadata zeid'ebid'a jarad'amarēā maūnebemata. ⁴³Āba nūmanata ēzoabudad'era, judíorānebema bioba dewaraurā judío bape b'eba pēwā jūdrusid'a Pablora Bernabéra. Mawūē āzhara jarasid'a ijā b'eamarēā izhi biaba āzhi kuāg'ata Daizezebara.

⁴⁴Dewara ewari ēnaūbadad'era puwurud'ebema jōma āba zed'ade basia bed'eata ūrīnaīta Daizezed'eta. ⁴⁵Mawūāmina judíorā nok'orāba k'abanata ūdud'ai k'ābāēā bī ēābudaba jarasid'a Pablota jaraburura mawūā ēāta, aramaūne bī ēā jarasid'a.

⁴⁶Mawūē Pablōbara, Bernabēbara wānigua mawūāsīd'a: Wārānebai marāā naara jarad'aita bara basia Daizeze bed'eara. Mawūāmina seribid'a ēāba marāītabemata krīchad'a ēā Daizeze ūme b'ai jō ēārā, mawūē daira wānaña judío ēāta b'ema. ⁴⁷Dai maū k'aud'a panaīrā Daizezebara mawūāsia:

Muā bura ūnata b'id'apua munebemata k'awuad'amarēā judío ēāta
b'eba, bura aramaūne ēdrud'aid'ebemata nūmaña drua jōmaū maē.

(Isaías 42:6; 49:6)

⁴⁸Judíorā ēāba maūta ūrīnaī sobia biga asid'a Daizeze bed'eara, aramaūne jōmaūba ijāsīd'a Daizeze ūme b'ai jō ēā b'eaita b'ead'abara. ⁴⁹Aramaūne Daizeze bed'eara jarasid'a maū drua jōma. ⁵⁰Mawūāmina judíorā wūērārāā

bed'easid'a judío bape zhi zromata b'e bawara, bed'easid'a nok'orā pūwūrud'ebema bawarabid'a. Aramaüne Pablo ūrū, Bernabé ūrū bed'eata obibudaba maūrā jūretasid'a āzhi drudad'ebara. ⁵¹ Mawūē āzhi Daizezeba pua k'awua oid'ebemata maūrābara egoro jarra āzhi jērūnebema niāwesid'a, mobe zesid'a Iconio pūwūrud'ed'a. ⁵² Jesús'd'ebema ijā b'era k'ābāēā sobia b'eta erunumasia Jawurebiaba.

Jesús'd'ebema jarad'apead'a Iconione

14 ¹ Iconio pūwūrud'era Pablora Bernabéra āba ed'a wāsīd'a de zhi jurebadata judíorāne maē. Mobe bed'eabudad'era Jesús'd'ebema k'abanaba ijāsīd'a judíorāba, griegorāba. ² Mawūāmina judíorā zhi ijāna ēābara judíorā ēāta krīcha ārīsid'a meberā ūrū. ³ Mawūē Pablora Bernabéra mama ewari dāārā panebudata Daizezeta krīcha wānigua bed'ea panesia, maūnerā Daizezebara k'awuabiga numasia bed'eara izhi biaba jarabiga numuk'ārīta, mawūē obiga numasia ūdud'ak'ata. ⁴ Zhārā pūwūrud'ebema dra numasia: Ūkuru numasia judíorā bawara, ūkuru numasia Jesúsba zok'akuad'a bawara. ⁵ Maūnerā judíorāta, judíorā ēāta nok'orā bawara bed'ea ausid'a Pablora Bernabéra zuburia od'aíta mong'araba tab'arid'aíta. ⁶ Āzhara maūta k'awuad'ape merū wāsīd'a Listra pūwūrud'ed'a, Derbe pūwūrud'ed'a, maū pūwūrura Licaonia drudad'ebema. Aramaüne wāsīd'a druā arak'aíta tab'e maēbid'a. ⁷ Maūza jarasid'a Jesús'd'ebema bed'ea biara.

Pablo mong'araba tab'arid'apead'a Listrad'e

⁸ Ūmakīrāta Listra pūwūrud'ebemata jewed'a b'uta tod'ata wā b'e ēā b'uta tebak'a basia. ⁹ Maūbara ūrīsia Pablo bed'ea numata, maūne Pabloba akuburud'era ūdusia soīd'u k'ob'uta izhi b'eira. ¹⁰ Mawūē nemi jīgua mawūāsia: Piradrurua, jipa edau numedua. Mawūāi izhira pinandrupe tebad'ewasia.

¹¹ Zhārābara Pabloba mawūā oburūta ūdud'ai, Licaonīad'ebema bed'ead'e nemi jīgua mawūāsīd'a: Zhi zromarāta beubari zad'e ud'ub'aebuda dazhīrāma.

¹² Zhi zromane erub'e trūne Bernabéra trūgasīd'a Júpiter, Pablora trūgasīd'a Mercurio, Pablora mawūā trūgasīd'a jara edeba bed'eata. ¹³ Júpiter dera pūwūru kīrābita numasia, sacerdote Júpiterd'ebara tororāta neponorāta wesia puerta maē. Mobe k'abana bawarauba āzhira zhi zromane edaburūta ne bea krīnasia. ¹⁴ Jesúsba zok'akuad'aba Bernabéba, Pabloba maūta ūrīnāi āzhi wuata k'ōēad'ape k'abanane ed'a tupurepe nemi jīgua, ¹⁵ mawūāsīd'a: ¿K'ārēā k'āwūā ob'e? Daira beubarita panūā marā kīrāk'a. Daibara marāā jara panūā k'āū seri ēāta āmanape Daizeze zok'ai b'uta pēwānamarēā, izha osia bājāta, druata, pusata, ne jōma maūne numuta. ¹⁶ Zhik'arewed'ara izhara zhārā jōma idaribi b'asia āzha krīnane b'eamarēā. ¹⁷ Izhid'ebema k'awuabiga ēā numuk'ārī ēāba biata ob'ua. Aramaüne dazhīrāta bājāneba kue zebi b'ua, ewarita zebi b'ua ne zaud'amarēā, aramaüne maūba sobia b'abiga b'ua dazhīrā sora.

¹⁸ Maūta jarasīd'amina kenab'aribi b'ed'a ēbasia k'abanaba āzhiita ne beaita k'ob'era.

¹⁹ Maūne judíorāta ūkuru zesīd'a Antioquíad'eba Iconioneba, maūrābara k'abanata krīcha ārīsid'a. Aramaüne mong'araba tab'ari jīdasīd'a Pablora,

mobe pʷwʷrʷd'ebara āi ertasid'a beusita krīchad'ape. ²⁰Mawūāmina Jesúsd'ebema ijā b'eba bʷredrʷ b'ed'e piradrʷpe ed'a wāsia pʷwʷrʷd'e. Nrūēma Bernabé ūme wāsia Derbe pʷwʷrʷd'a.

²¹Bed'ea biata Derbe pʷwʷrʷd'e jarabʷdaba Jesúsd'ebema bioba ijābʷdad'e jērūya wāsīd'a Listra pʷwʷrʷd'a, Iconio pʷwʷrʷd'a, Antioquía pʷwʷrʷd'a. ²²Maūzara wānigua b'eamarēā jarasīd'a Jesúsd'ebema ijā b'ea, aramaūne soid'u b'eamarēā ūrāg'a mawūāsīd'a: Ne biod'e zuburīai bara dazhī ed'a wāirā Daizezeta Nok'ota b'u maē. ²³Pʷwʷruza meberā b'e maē nok'orāta b'usīd'a. Nek'o ēā zhiwid'i tab'ape Jesúsd'ebema ijā b'era Daizezea chāb'arisīd'a izhid'ebemata ijānapead'aba.

Jērūya zed'apead'a Antioquíaed'a

²⁴Pisidia drʷad'e berab'ari zesīd'a Panfilia drʷad'e. ²⁵Daizeze bed'eara jarasīd'a Perge pʷwʷrʷd'e, mobe ed'aa wāsīd'a Atalia pʷwʷrʷd'a. ²⁶Mamaūba barcod'e wāsīd'a Antioquía pʷwʷrʷd'a, mama chāb'arīd'apead'a basia āzhira Daizezeba izhi biaba k'arebamarēā, maūnebemata mawūā arib'aesīd'a. ²⁷Jūēnape meberā āba jured'ape jarasīd'a Daizezeba ne bia zroma od'ata āzhi bawara, aramaūne sāwūā ewa numīnaputa Jesúsd'ebema ijānamarēā judforā ēāba. ²⁸Mama ewari bio panesia Jesúsd'ebema ijā b'e bawara.

Zhi jured'apead'a Jerusalénne

15 ¹Maūnerā ūkurʷ Judea drʷad'eba zebʷdabara meberā judforā ēāta ūrāg'a mawūāsīd'a: Moisésd'eba numu kīrāk'a zhūmakīrā k'akua eta k'ō ēburʷ marā ēdrʷ b'e ēā. ²Maū k'area Pablo Bernabé ūme k'aik'aīasīd'a āzhi bawara. Mawūē Pablo Bernabé ūme meberā ūkurʷ bawara Jerusalēnuēna wārīzebisīd'a Jesúsba zok'akuad'ama, nok'orā meberānema, aramaūne bed'ead'amarēā maūnebemane.

³Āzhita meberāba mawūā wābibʷdad'era Fenicia drʷad'e Samaria drʷad'e jara berab'arisīd'a judforā ēāba Jesúsd'ebema ijānapead'ata, maūneba k'ābāēā sobiasīd'a meberā jōma.

⁴Jerusalēnuēna jūēbʷdad'era bia edasīd'a meberāba, Jesúsba zok'akuad'aba, nok'orā meberāneba. Aramaūne jōma jarasīd'a Daizezeba k'ārē od'ata āzhi bawara. ⁵Mawūāmina ūkurʷ fariseorānebemaba Jesúsd'ebema ijānapead'ata piradrʷd'ape mawūāsīd'a: Judforā ēāta b'era zhūmakīrā k'akua eta k'ōībara, jarad'aibara arib'aed'amarēā ūrāg'a Moisésd'eta.

⁶Mawūānāi Jesúsba zok'akuad'ata, nok'orā meberāneta zhi juresīd'a bed'ead'aita maūnebemane. ⁷Dāārā bed'eabʷdad'e Pedrola piradrʷpe mawūāsia: Meberā, sāwūā dāārā bata marābara k'awua b'ea, mūrā Daizezebara jurusia judforā ēāba mu id'eba Jesúsd'ebema bed'ea biata ūrīnape ijānamarēā. ⁸Daizezebara jōmaū sota ūduk'awua b'ūba mawūā ijānāirā bigata k'awuabīburūba Jawurebiata ded'ekasia dazhīrāā diad'a kīrāk'a. ⁹Aramaūnerā awuara eda ēbasia dazhīrāta miā jarīrāta, ijābʷdaba k'azhīrua ne ēā osia āzhi sora. ¹⁰Mawūē ¿Daizezera k'ārēā bī ēābid'aīpe, Jesúsd'ebema ijā b'ea k'ārēā arib'aebīd'aīpe miā dazhīrā zhibarīrā b'ead'aba miā dazhīrāba arib'ae b'ed'a ēārā? ¹¹Awuaraburʷ dazhīrābara ijā b'ea Nok'o Jesúsba sozuburiaburūba dazhīrā ēdrʷd'ata āzhi kīrāk'a.

¹² Pedroba mawūāi k'abanata k'ob'era jōma chupeasid'a. Mobe ūrisid'a Bernabéba Pabloba jarabudata ūdud'ak'a zromata Daizezeba āzhid'eba od'ata judiorā ēāne ed'a. ¹³ Āzhi chupead'ai Jacoboba mawūāsia: Mebērā, mu bed'eata ūrī ūdu a. ¹⁴ Simónbara jaraburua Daizezeba jēdeubara sāwūā edaburuta judiorā ēāta b'era, aramaūne āzhira izhid'e babigaita. ¹⁵ Aramaūnerā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'a kīrāk'a b'ua, maū zhi b'umata mawūā b'ua:

¹⁶ Naū tēā murā wakusa zepe David reyta b'ud'ebemata ed'a b'ae numuta araa oya, mawūā araa oburuba ed'a b'ae numuta wakusa piradrubiya.

¹⁷ Aramaūne wuaabemaba jurud'amarēā muta Nok'ota, judiorā ēāba jōmaūba jurud'amarēā muā jurukwad'ata b'ebara.

¹⁸ Muta Nok'oba maūta jaraburua, muārā maū jōma k'awuabiburua ewari dāārā wed'aua. *(Amós 9:11-12)*

¹⁹ Maū ne ba muā jaraya, judiorā ēāta idu b'u ēā jirpanarāūdua Daizezed'ebema ijābudata. ²⁰ Awuaraburu āzhiitara jara b'ud'aibara k'ārē zhi zromarāne erub'eiti ne bead'ata k'od'a ēbamarēā, kīma ēāta eruk'lāina ēbamarēā, ne ojūēb'ari bea k'od'a ēbamarēā, ne wata k'od'a ēbamarēā. ²¹ Maūnebema ūrāg'a Moisés'd'era puwuruza jara panuā de zhi jurebadata nūme maē, mama le panuā ewari ēnaūbadaza.

²² Mobeburu Jesúsba zok'akuad'ama, nok'orā mebērānema, mebērā jōmaūma bia zesia ūkuru jurud'ape zok'ad'aita Antioquíaed'a Pablo bawara Bernabé bawara: Aramaūne jurusid'a Juda ab'auta Barsabáta, Silata, maūrāta zhi zromata panasia mebērāne ed'a. ²³ Bed'eata maūrāba eded'amarēā mawūā b'usid'a:

Dai Jesúsba zok'akuad'aba, Nok'orā mebērāneba, mebērāba, marā dai mebērā judforā ēāta Antioquía puwurud'e, Siria drud'e, Cilicia drud'e b'ea: Diabuebuda saludota. ²⁴ Daibara ūrisid'a ūkuru daid'ebemata marāma wānapead'ata, maūrā daiba wābid'a ēbasia, maūrābara bed'eaba marā idu b'u ēā jirpanuba k'awua ēā krīchabi jirpanuā, jara jirpanuā zhūmakirā k'akua eta k'ōmarēā, jara jirpanuā arib'aed'amarēā Moisés ūrāg'ata. ²⁵ Mawūē krīcha ab'arika zekuape daima bia zesia mebērāta jurud'ape marāma zok'akuad'aita dazhirāba Bernabé Pablo kuāg'ade bawara. ²⁶ Bernabébara Pablobara bebud'e jara panuā dazhirā Nok'o Jesucristod'ebemata. ²⁷ Aramaūne daibara zok'abuda Judata Silata, āzhabid'a bed'eara marāā k'awuabid'aya ab'auta. ²⁸ Jawurebiamā, daima bia zesia ne āmaña jarad'a ēbaita naūta arib'aeita barad'ebara: ²⁹ K'ārē zhi zromarāne erub'eiti ne beabadata k'orāūdua, ne wata k'orāūdua, ne ojūēb'ari bea k'orāūdua, kīma ēāta eruk'āirāūdua. Marāba maūta arib'aed'ara bia nūmeāña. Bia b'eaudua.

³⁰ Aramaūne zok'akuad'apead'ara ed'aa wāsid'a Antioquíaed'a. Mobe mebērāta āba jured'ape diasid'a k'artara. ³¹ Led'ape sobiasid'a aramaūne adu-a b'eabibudaba. ³² Judara Silara Daizezeba bed'eata jarabibarirāta panuba soid'u b'amarēā mebērā ūrāg'asid'a bed'eata bioba. ³³ Mama ewari ūkuru berab'aribudad'era mebērābara adu-a buegasid'a jērūya wābibudata jarirā āzhi zok'akuad'ama. ³⁴ Mawūāmina Silama biga basia mama b'eita. ³⁵ Pablora Bernabéra ari Antioquíad'e panuba Nok'o Daizeze bed'eata, Jesús'd'ebema bed'ea biata jara panasia awururā bio bawarauba.

Pabloa āi tud'a Bernabé

³⁶Ewari ūkuru baburud'e Pablobara Bernabéa mawūāsia: Jērūya meberāta akukwad'e wānaña, pūwuruza Nok'o Daizeze bed'eata dazha jarad'apead'a maē wānaña k'awuad'aita sāwūā b'eta.

³⁷Bernabébara āzhi bawara ede krīñasia Juan ab'auta Marcota. ³⁸Mawūāmina āzhi bawara edeira Pabloma biga ēbasia Panfilia druad'e āzhita āi tud'aba, aramaūne āzhi bawara wā ēbad'aba miā ūrāg'ad'e. ³⁹Aramaūne āzhirāinu krīcha ab'arika zed'a ēāba zhiya zhi tusid'a. Bernabébara Marco edeburuta barcod'e wāsia dod'u Chipreid'u. ⁴⁰Waya Pablobara Silata juru edape wāburud'era, izhi biaba āzhi akumarēā meberābara chāb'arisid'a Daizezea Nok'oa. ⁴¹Aramaūne Siria druad'e, Cilicia druad'e berab'arisia soid'u b'eamarēā ūrāg'a meberāta.

Timoteo wāna Pablo k'aid'u Sila k'aid'u

16 ¹Aramaūne āzhira jūēsīd'a Derbe pūwurued'a, Lистра pūwurued'a. Mama Jesúsd'ebema ijā b'uta Timoteo abadata b'asia wūērā judío wauta, maū wūērā Jesúsd'ebema ijā b'asia. Timoteo zezera griego basia. ²Timoteora bia jara panasias meberā b'ebara Listrad'e, Iconione. ³Pablobara maū izhi ūme wāita krīnape k'akua eta k'ōsia, judīorā maū ējūāne b'eta bī ēā krīchad'a ēbamarēā mawūā osia, jōmaūba k'awua b'easia zhi zezera griegota. ⁴Pūwuruza berab'ari wāne jara wābudata Jesúsbā zok'akuad'ata, nok'orā meberāneta Jerusalénne b'eta krīcha ab'arika zed'ad'ebemata jara wāsid'a arib'aed'amarēā. ⁵Aramaūne meberā soid'u duane wāba eaba wāsia ewariza.

Macedonia bid'ata ūdud'a

⁶Frigia druad'e, Galacia druad'e berab'ari wānerā, Jawurebiaba idaribiga ēbasia Daizeze bed'eata jarad'aira Asia druad'e. ⁷Aramaūne Misia druaid'u jūēbudad'era wānaī basia Bitinia druad'e, mawūāmina Jawurebiaba idaribi ēbasia. ⁸Mawūē Misiad'e berab'ari ed'aa wāsid'a Troa pūwurued'a. ⁹Diamase Pablobara k'āimok'arad'e kīrāk'a ūduburuta ūmakīrā Macedonia bid'ata edau nūmūba zuburia bed'ea mawūāsia: Ya kīrārā Macedonia druad'e zepe k'arebarua दौर. ¹⁰K'āimok'arad'e kīrāk'a mawūā ūdūi, aramaūta kīrārā wānaīne basia Macedonia druad'e, aramaūne wārāne k'awuasiid'a दौर Daizezeba trūburuta maūrāā jarad'amarēā Jesúsd'ebema bed'ea biata.

Cárceld'e panusid'a Filipod'e

¹¹Troa pūwurud'e barcod'e b'arid'ape दौरa jipa zesias dod'u Samotraciad'u, nrūēma zesid'a Neápoli pūwurued'a. ¹²Mamaūba wāsid'a Filipino pūwurued'a, maū pūwuruta wag'aua Macedonia druad'era, mama b'ea Roma bid'arāta. Maū pūwurud'era दौरa duanasias ewari ūkuru. ¹³Ēnaūbada ewade दौरa pūwurud'ebara āi wāsid'a doed'aa, daibara krīchasiid'a mama zhiwid'ibadata b'uta. दौरa jewed'a duanepe Jesúsd'ebemata jarasiid'a wūērārā zhi jure duanuā. ¹⁴Mawūē wūērā Lidia abadata wua granate nendobarita, Tiatira pūwurud'ebemaba Daizeze ibia jara b'ūba ūri k'ob'asia. Daizezebara izhi sora ewasia bia ūrīmarēā Pabloa jara k'ob'uta. ¹⁵Aramaūne zhi meberā bawara buru k'oepe daia zuburia bed'ea mawūāsia: Marāma mūā Nok'o Jesúsd'ebemata wārīnu ijāburu mū ded'a audua.

Aramaüne daira duanebisia.

¹⁶ Ewari ab'a daira zhiwid'ibadaid'u wāne daibara nezok'a āwūrāta daucha zesia jaid'eba ne arimaē jarabarita. Maūbara izhi nok'orāā plata bio ganabi b'asia ne arimaē jara b'ūba. ¹⁷ Maū wūrāta Pablo k'aid'u, dai k'aid'u taid'era baridua nemi jīgua mawūā b'asia: Ūmakīrārā naūrā nezok'arāta Daizeze Ūtrebemanē, naūrābara marāā jara panuā ēdrud'aid'ebemata.

¹⁸ Maū k'aud'a b'asia ewari bio. Mawūē Pablora bī ēāpe pūrwape jaia mawūāsia: Muā buaa jaraya, Jesucristo trūneba āi wārūā k'āū wūrēnebara. Mawūāi āi wāsia aramaūta.

¹⁹ Mawūāmina maūta izhi nok'orāba ūdud'ai, mawūā āzhi plata ganabi b'ūta āi wāburud'eba jidasid'a Pablora Silara. Mobe pūwuru ēsadra wesid'a nok'orā kīrābita. ²⁰ Aramaüne nok'orā bed'ea araa obadama wed'ape mawūāsīd'a: Ūmakīrārā naūrā judforāta panūbara bī ēā okua jirpanuā zhārā dazhirāta. ²¹ Jaradīa jirpanuā dazhirāba ijāna ēbai b'ūta, miā od'a ēbai b'ūta dazhirā Roma bid'arā baera.

²² Mawūānāi zhārā būredrubudara āzhi ūrū totosia. Nok'orā bed'ea araa obadabara wua wēuk uabid'ape jarasid'a tawed'amarēā bakuruba. ²³ Bio tawebid'ape cárceld'e panubudata cárceld'e b'eta akūbaria jarasid'a biod'e kīrākuitamarēā. ²⁴ Mawūānāi maūbara cárceld'e eid'u panuburūta jērū pēukua numusia sepod'e. ²⁵ Mawūāmina ewari ēsadra Pablo Sila ūme zhiwid'i panūta, Daizezea trūā panasia. Maūta cárceld'e b'ebara ūrī nūmeāsia. ²⁶ Maūne aritiaud'e ab'aed'a zesia ējūā ureta, mawūē cárcel ab'aed'a uresia. Audre ēāne ewakua totosia puerta jōma, cadena jōmaūneta ēnadrusia. ²⁷ Cárceld'e b'eta akūbarita ūrūmaburud'era, puerta cárceld'ebema ewa numeta ūdūi kuchota ēsia izhikusa zhi beaita, krīchaburūba cárceld'e b'era merū pirapota. ²⁸ Maūne Pablobara nemi jīgua mawūāsia: Buzhikusa bia ēāta orārūā, dai jōma za k'opanūā.

²⁹ Mawūāi izhara wid'isia ībīrāta, mobe īnabasia ed'a wāēbape pid'id'ia sāk'ok'od'e k'ob'esia Pablo jērū k'aita, Sila jērū k'aita. ³⁰ Mobe āzhira āi wepe mawūāsia: ¿Muārā k'ārēta oibarape ēdrūira?

³¹ Mawūāi āzhara mawūāsīd'a: Ijārūā Nok'o Jesucristod'ebemata, mawūārā ēdrūya būta buzhi ded'abema bawara.

³² Aramaüne Nok'o Jesús d'ebemata izhaa jarasid'a, izhi ded'a b'eabid'a jōmaūā jarasid'a. ³³ Maū diamase izhara sugukuasia tawed'apead'aba zhara k'ōg'ozoad'ata. Mobe aramaūta buru k'oesia izhid'erā jōmaū bawara. ³⁴ Mobe izhi ded'aa edekuae ne ded'ekasia. Aramaüne jōma izhi ded'abema bawara sobiasia ijāburūba Daizezed'ebemata.

³⁵ Ūnadruburud'era nok'orā bed'ea araa obadabara soldaorāta zok'asid'a mawūānamarēā: Ūmakīrārā k'āūrā ēnekuadua.

³⁶ Cárceld'e b'eta akūbaribara maūta Pabla k'awuabiburūta mawūāsia: Nok'orā bed'ea araa obadabara jarabuesid'a marā ēnetamarēā. Mawūē marā adu-a wāūdua.

³⁷ Mawūāi Pablobara mawūāsia: Daira jōmaū daid'u tawesid'a mawūā od'aid'e b'ū ēāta, aramaüne daira Roma bid'ata panūta cárceld'e ed'a b'ūsid'a. ¿Maūta daira ēnabudak'a chupea? K'āwūā ēā, awuaraburū āzhita zed'aibara dai āi b'ūita.

³⁸ Soldaorābara maū bed'eata nok'orā bed'ea araa obadarāā k'awuabisid'a. Maūrā perasid'a mawūā Roma bid'arāta ūrīk'awad'ai. ³⁹ Mawūē wānape

jarasid'a āzhira wāēāsita. Mobe āi panubudata jarasid'a wānamarēā pūwurud'ebara. ⁴⁰Mawūē cárceld'ebara wābudata deid'u wāsíd'a Lidía ded'a. Aramaūne mebērā bawara zhi ūdukuape soid'u b'eamarēā ūrāg'ad'ape wāsíd'a.

Kīrūnapead'a Tesalónicad'e

17 ¹Anfípoli pūwurud'e, Apolonia pūwurud'e berab'ari zesid'a Tesalónica pūwurud'e. Mama numasia de zhi jurebadata judíorāneta. ²Pablora izhi k'awa b'ud'e maūrāma wā b'uta ewari ēnaūbada ūbea bed'easia āzhi bawara. ³Zhi b'ūmaneba bia jarak'asia zhārā Ēdrubira zuburiad'e b'asita, beud'ata piradruid'e b'asita. Maūnerā mawūāsia: Jesús muā marāā jarak'a b'ura zhārā Ēdrubia.

⁴Aramaūne āzhirānebema ūkurubara ijānape āba duanesia Pablo bawara Sila bawara. Ab'arika bioba ijāsíd'a griegorā Daizezeba jara b'uta arib'ae b'eba, dewara bio wūērārā zhi zromarāba. ⁵Mawūē judíorā Jesúsdebema ijāna ēābara bī ēābudaba ūkurū bia ēāta b'eta jurukua edasíd'a, mobe maūrā bawarauba kīrūbikuasíd'a zhārāta. Puerta tegawe Jasón ded'a ed'a wāsíd'a Pablo Sila āi wed'aita zhārā k'ob'ema. ⁶Mawūāmina ūdud'a ēbaera Jasóna mebērā ūkurū bawara nok'orā pūwurud'ebema kīrābita wed'ape nemi jīgua mawūāsíd'a: Naūrābara ējūāne b'era k'awua ēā okua b'eta zebuda naīnubíd'a. ⁷Maūta Jasónbara b'aribigasia. Naūrābara jōmaūba arib'aed'a ēā arib'aemarēā jara b'ura rey Césarba, aramaūne jara b'ea dewara b'uta Rey Jesúsita.

⁸Maūta ūrīnāi zhārā k'ob'era nok'orā pūwurud'ebema bawara bī ēāsíd'a. ⁹Mawūāmina ēdrubigaita Jasónba dewaraurā bawarauba plata diata jidad'ape ēnekuasíd'a.

Pablo Sila bued'apead'a Bereaid'u

¹⁰Aramaūta mebērābara Pablo, Sila diamase buesíd'a Berea pūwurud'u. Jūēnape ed'a wāsíd'a de zhi jurebadata judíorāne maē. ¹¹Maūrā audre so borekea b'easia Tesalónica pūwurud'e b'e k'āñabara, mawūē bed'eata Jesúsdebema ūrī krīña ūrīsíd'a. Daizeze bed'eara ewariza lesíd'a maū jarabudara wārīnu k'awuaita. ¹²Aramaūne judíorā bioba ijāsíd'a, griegorā bioba ijāsíd'a wūērārā zhi zromarāba, zhūmakīrārāba. ¹³Judíorā Tesalónica pūwurud'ebemabara k'awuasíd'a mawūā Berea pūwurud'ebid'a Daizeze bed'ea jara numata Pablobara, mawūē wānape maīnubíd'a bī ēābisíd'a k'abanata. ¹⁴Mawūē mebērābara Pablo aramaūta wābisíd'a pusaid'u. Mawūāmina Silara Timoteora panesia mama. ¹⁵Pablo eded'apead'abara edesíd'a Atena pūwurud'e. Maūrāta jērūya zebudad'era Pablobara jarabuesia Sila, Timoteo izhima zed'amarēā k'adruabai.

Pablo b'ad'a Atena pūwurud'e

¹⁶Pabloa āzhira Atena pūwurud'e jūā b'ud'era, pūwurud'ebema bī ēā akukua b'asia k'ārē ēāta zhi zromane erub'eba. ¹⁷Maū k'area de zhi jurebada maē Jesúsdebemata jara bed'easia judíorāā, judíorā ēāba Daizeze zhi zromane erub'ea. Ewariza bed'easia pūwurū ēsadra āba zebudaa. ¹⁸Ūkurura epicúreo krīchata pēwā b'eta, estoico krīchata pēwā b'eta bed'easíd'a izhi

bawara. Mañnerā ũkuruḅara mawũāsīd'a: ¿K'ārēta jara krīña b'uba nañ bed'eamiābara?

Waya ũkuruḅara mawũāsīd'a: Dazhima zhi zromarā eewabemata jarabaria. Mawũā bed'easīd'a Pabloba bed'ea biata jarak'asi baera Jesús beud'ata piradrud'ata. ¹⁹ Aramañe zhi jurebadaid'u Areópagoīd'u wed'ape mawũāsīd'a: ¿Daibara k'awuad'aid'e b'uka bed'eata eewabemata bua jara b'ura? ²⁰ Buara weburua daiba ũrīnak'ata. Daibara k'awua krīña b'ea k'ārēta jara krīña b'uta mañbara. ²¹ Atena pūwurud'e b'ebara, āībemata mama b'ebara jōmañba krīnade basia ne jaraita o ne zhiwid'ita ũrīta.

²² Aramañe Pablora Areópago ēsadra ũta numepe mawũāsia: Atena bid'arā, muā ne jōmañe aku b'ud'era marābara ne zhi zromarāne erub'ea. ²³ Ne zhi zromarāne erub'eta akukua busīd'e muā ũdusia mong'ara oma numuta, mañma bed'eata b'u numuta mawũā b'asia: DAIZEZE ŪDUD'AK'AITABEMA. Ūdud'ak'ata marāba mawũā zhi zromane erub'eta muñrā mañta marāñ jara b'ua.

²⁴ Mañta Daizeze ējūā od'a, ne jōma ed'a numuta od'a. Izhira ũtre numu Nok'oa, drud'e numu Nok'oa, mawūē beubari b'eba de okuad'ad'e b'u ēā. ²⁵ Miā beubari b'eba diad'amarēā b'u ēā izha nesīd'ata. Izhaburu jōmañā dia b'ua zok'ai b'aita, īñabata, aramañe ne jōma dia b'ua.

²⁶ Ab'aud'eba zhārā bio eababisia drua jōmañe b'eamarēā. K'ārē ewaried'a zok'ai b'eaira numusia ewari barakua, druasīd'a zakua numusia sāma b'eaira. ²⁷ Mawũā osia izhi Daizezeta jurud'amarēā, aramañe tānak'a jurubuda kīrāk'a ũdu b'ed'amarēā. Wārānebai izhira wawara b'u ēā, awuaraburu dazhirā ab'a ab'au k'aita b'ua. ²⁸ Izhid'eba dazhirā b'ea, pira b'ea, aramañe b'ea. Ūkuru marānebema bed'eata b'ubadabara aramañ kīrāk'a jarabudata mawũāsīd'a: Dazhirā Daizezed'eba urua. ²⁹ Mawũā Daizezed'eba urud'ebara krīchad'aid'e b'u ēā Daizezera oro omata, o plata omata, o mong'ara omata, mañ āzhi krīchaba od'ata beubari b'eba. ³⁰ Mawũāmina Daizezebara nawed'ara idaribisia izhid'ebema k'awuad'a ēāba k'āwūā b'era, id'ibai baridu maē zhārā jōmañā jara b'ua k'azhiruara āmape izhita pēwānamarēā. ³¹ Mawũā jara b'ua izha ewarita numuk'ārīneba ējūāne b'era k'awua oita sāwūā oi b'ud'e, mawũā oya Jesús izha jurud'ad'eba, mawũā oita jōmañā k'awuabiburuta beud'ata piradrubisia.

³² Mawũā beud'ata piradrud'ata ũrībudad'era ũkuruḅara sewak'au b'ua asīd'a, waya dewaurābara mawũāsīd'a: Daibara bu bed'eara tēāne ũrīnaña mañebemata wakusa.

³³ Aramañe Pablora wāsia āzhi maēbara. ³⁴ Mawũāmina zhi jured'apead'abara ũkuruḅa Jesús d'ebema ījāsīd'a. Mañrānebema basia Dionisio zhi zromata Areópago d'ebemata, wūērā Dāmari abadata, dewara awururāta āzhi bawara.

Pablo b'ad'a Corintod'e

18 ¹ Mañ tēñ Pablora Atena pūwurud'eba wāsia Corinto pūwurud'ea. ² Mañnu ũdusia judío Aquila abadata Ponto drud'ebemata, zhi kīma Priscila ũme Italia drud'eba eewa zepe panasia. Mawũā zesīd'a rey Claudioba jarasi baera judīorā jōma āī wāmarēā Romanebara. Pablora wāsia mañrāma. ³ Izha obarita opanu baera āzhi bawara b'epe āba k'ārē oduanesia.

Āzhara ob'easia ne eba de obadata. ⁴Maūnerā de zhi jurebada maē ewari ēnaūbadaza b'ed'ea b'uta Jesúsd'ebemata ijābigayid'e b'asia judíorā, griegorā.

⁵Sila, Timoteo Macedonianeba zebudad'era Pablora jipa bed'eata jara b'esia, judíorā jara b'asia Jesúra zhārā Ēdrubita. ⁶Mawūāmina maūrābara ūrīamaba mitia bed'ea jirpaneī wua jū b'uta niāwe mawūāsia: K'āwūā b'ed'eba Daizezebara pua k'awua okuaya. Murā bed'ea ne ēbaya. Id'id'euba muārā Jesúsd'ebema jarad'e wāña judíorā ēata b'ea.

⁷De zhi jurebada maēbara miā ūrāg'ad'e wāsia Justo abada ded'a Daizeze wawia b'u maē, maū dera nūmasia de zhi jurebada k'aita. ⁸De zhi jurebada maē Crispo nok'oba Nok'o Jesúsd'ebema ijāsia izhi ded'a b'e jōmaū bawarauba. Corinto bid'arāba ūrībudad'era bioba ijā buru k'oe nūmeāsia. ⁹Ewari ab'a Nok'o Jesúsbara Pabloa k'āīmok'arad'e kīrāk'a diamase mawūāsia: Perarārūā, awuaraburu bed'earua, chupearārūā. ¹⁰Murā bu ūme b'uba bura miōba bī ēā o ēā. Muārā munebema ijānaīta bio erub'ua naū pūwurud'e. ¹¹Aramaūne mama b'esia año ab'a jed'ek'o seis, maūnerā jarak'a b'asia Daizeze bed'eata.

¹²Maūne Galión Acaya drudad'e nok'ota b'ud'e judíorā krīcha ab'arika zekuasia Pablo bī ēā od'aita, aramaūne nok'orāma eded'ape, ¹³mawūāsīd'a: Naūba Daizeze wawiad'aita zhārā jara b'ura jāpe b'ua Roma leyd'ebara.

¹⁴Mawūānāī Pablo bed'eaid'era Galiónbara judíorā mawūāsia: Bia ēbasiburu o bed'ea zroma basiburu, sāwūā oi b'ud'e oburuta muā marā judíorā bed'eara ūrīk'ausia. ¹⁵Mawūāmina bari bed'ea baera, trū baera, mazhi ūrāg'a baera, mazhaburu araa oudua. Murā bed'ea araa obarita k'ob'a krīna ēā maūnebemanerā.

¹⁶Mawūāpe jurekuabisia nok'orā maēbara. ¹⁷Aramaūta griegorā jōmaūba Sóstene de zhi jurebada maē nok'ota jirtopota jirachisid'a nok'orā kīrābita. Mawūāmina Galiónbara araa aku ēbasia.

¹⁸Pablora mama ewari bio b'ape mebērā wāta jarape barcod'e wāsia Siria druaed'a, maūnerā āba wāsīd'a Priscila zhi kīma Aquila ūme. Wāī nawed'a Cencrea pūwurud'e Pablora bud'a wēbisia, arib'aed'aba Daizezeita k'ārē oita jarad'ata. ¹⁹Éfeso pūwuruid'u jūēburud'era Pablobara mama āzhira āī tusia. Aramaūne de zhi jurebada maē ed'a wāpe Jesúsd'ebemata jara bed'easia judíorā. ²⁰Maūrā zuburia bed'easīd'a āzhi bawara ewari dāārā b'emarēā, mawūāmina izhira b'e ēbasia. ²¹Awuaraburu āzhaa wāta jarape mawūāsia: Murā ed'a b'aibara Jerusalénne fiesta od'aid'e. Mawūāmina murā wakusa marāma zeya Daizezeba krīnaburu.

Mawūāpe barcod'e wāsia Éfesod'ebara.

²²Cesarea pūwurud'e jūēburud'era, Jerusalénuēna wārīzesia mebērā salud'aita. Mobeburu ed'aa wāsia Antioquía pūwurud'e. ²³Mama ewari dāārā b'ape wāburuta pūruasia Galacia drudad'e, Frigia drudad'e, soid'u b'eamarēā jara wāsia Jesúsd'ebema ijā b'e jōmaū.

Apoloba Jesúsd'ebema jarad'a Éfesod'e

²⁴Maūēna Éfeso pūwurud'e zesia judío Apolo abadata Alejandría pūwurud'ebemata. Izhira bi-ia bed'ea b'asia, bia k'awua b'asia Daizeze bed'ea zhi b'umata. ²⁵Nok'o Jesúsd'ebema maūā k'awabisīd'a. Mawūē

Nok'o Jesúsd'ebema b'usrid'a bia jara b'asia bari k'awua b'asimina buru k'ooid'ebemata Juanba jara b'ad'ata. ²⁶Izhira wānigua bed'ea numesia de zhi jurebada maē. Maūta Priscilaba, Aquilaba ūribudad'era jāpe eded'ape bia jarasid'a Jesúsd'ebema Daizezed'eta. ²⁷Izhita Acaya druaed'a wā krīnaburud'era mebērābara bu wāirā biga abudata Jesúsd'ebema ijā b'ema bed'eata b'upe diabuesid'a bia edad'amarēā. Maīnu jūēburud'era k'ābāēā k'arebasia Jesúsd'ebema Daizezeba izhi biaba ijābi b'uta ijānapead'ata. ²⁸Jesúsd'ebema ijāna ēāneba jōmaū daid'u zarea bed'easia judíorāā, zhi b'umaneba k'awuabiga numasia Jesúra zhārā Ēdrubita.

Pablo zed'a Éfesod'e

19 ¹Apolo Corinto puwurud'e b'ud'era Pablora drua k'atuma bara numene berab'arikua zesia Éfeso puwurued'a. Maūne Jesúsd'ebema ijā b'eta ūdukuai, ²mawūāsia: ¿Marābara Jawurebiara jidasid'ak'a Jesúsd'ebema ijāsidad'era?

Mawūāi mawūāsidad'a: Daibara ūrīnak'a Jawurebiata b'ura.

³Mawūānāi mawūāsia: ¿K'aiba jaraburud'eba buru k'oosid'a?

Mawūāi āzhara mawūāsidad'a: Buru k'oosid'a Juanba jarad'ad'eba.

⁴Mawūānāi Pablobara mawūāsia: Juanbara zhārā buru k'oesia buru k'oebudaba k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā, aramaūne zhārā jarasia ijānamarēā izhi tēā zeid'ebemata, maū Jesústa zhārā Ēdrubia.

⁵Maūta ūrīnape buru k'oosid'a Nok'o Jesús trūneba. ⁶Maūne Pabloba juwua āzhi ūrū b'uburud'era āzhid'e zesia Jawurebiara. Mawūē bed'ea awuara bed'easid'a, Daizezeba jarabiburusid'a jarasid'a. ⁷Āzhira jōmaūne doce k'opanasia zhūmakīrārāta.

⁸De zhi jurebada maē Pablo ed'a wāpe wānigua bed'ea b'uta jed'ek'o ūbea basia. Ijābigayid'e jara b'asia Daizezeta Nok'od'ebemata. ⁹Mawūāmina ūkurubara ijāna ēāba Jesús pēwā b'era bī ēā jara jirpanesia k'abana kīrābita. Mawūē Pablora āzhi maēbara wāburuta Jesúsd'ebema ijā b'era jure edepe ewariza bed'ea b'asia escuelata Tiranno abadaed'e maē. ¹⁰Aramaūne b'asia año ūme, mawūē Asia druad'e b'ebara jōmaūba judíorāba, griegorāba bed'eara ūrīk'awasid'a Nok'o Jesúsd'era. ¹¹Daizezebara ūdud'ak'ata okua numasia Pablod'eba. ¹²Pañuelota o wuata Pablo k'akuama tud'ape ede jirpanesia k'ayarāma, aramaūne puara āi wā numasia āzhid'ebara, jai k'azhiruarāsidad'a āi wā numasia.

¹³Maūnerā judíorānebemata ūkuru purrua b'easia jaita āi jurekua b'eta, maūrābara Jesús trūta zok'a krīnasid'a, mawūē jai k'azhiruarāta zhārāne ed'a b'ea mawūāsidad'a: ¡Muā marāā jaraya, Jesús trūneba āi wāūdua Pabloba jara b'ud'eba!

¹⁴Esceva abada warrarāta numasia siete. Escevara judíota sacerdoterā nok'o basia, maūneta maū k'aud'a b'easia. ¹⁵Ewari ab'a jai k'azhiruabara mawūāsia: Jesúra muā ūduk'awua b'ua, Pablora k'aita muā k'awua b'ua. Mawūāmina marā ¿k'ārē ēāta duanu ēka?

¹⁶Aramaūne ūmakīrā jai k'azhirua ab'ura āzhi ūrū pinandrupe poeakuasia. Mawūē maū ded'aubara ēk'ad'a wāēbasid'a zhara k'ōg'ozoa. ¹⁷Maūta Éfeso puwurud'e b'ebara jōmaūba k'awuasid'a judíorāba, griegorāba, āzhira jōma perasid'a. Aramaūne bia jarasid'a Nok'o Jesúra.

¹⁸Bioba Jesúsd'ebema ijānapead'abara jarad'e ze nuneāsia bia ēāta āzha ob'ead'ata. ¹⁹Jaid'ebema k'aud'a b'ead'abid'a libro jaid'ebemata wekuad'ape bakuasid'a jōmaū kīrābīta. Maūta sōmbe vale b'uta juachabudad'era k'ābāēā vale b'uta k'awuabudata āzhi platad'era vale b'asia cincuenta mil. ²⁰Aramaūne Jesúsd'ebema ijā b'era eaba wāba zhi zromata trūpoa wāsia bed'eata Nok'o Jesúsd'era.

²¹Maū tēā Pablora krīchasia Jerusalén pūwūrued'a wāita pūrruad'a tēā Macedonia druad'e, Acaya druad'e. Maūnerā mawūāsia: Murā Jerusalénne b'ape wāi baraya Roma pūwūruid'ubid'a. ²²Aramaūne Macedonia druad'e a zok'akuasia ūme izhi k'areba panūta, maūrā panasia Timoteota, Erastota. Izhira ewari ūkuru b'esia Asia druad'e.

Kīrūnapead'a Éfesod'e

²³Maū ewadera k'ābāēā kīrūsid'a Jesúsd'ebema pēwā b'ed'ebemane. ²⁴Ne platad'ebemata obarita b'asia Demetrio abadata, maūbara platad'ebemata de zakerāta o b'asia Diana ne zhi zromane erub'e de zata. Plata bio ganabiga b'asia maū obiga duanuk'ārīrā. ²⁵Maūrāta juresia ab'arika maū k'aud'a b'e bawara, mobe mawūāsia: Marābara k'awua b'ea k'āwūā naū ob'eba dazhirā bara b'eta. ²⁶Mawūāmina marābara aku b'ea ūrī b'ea Pablobara k'asia b'uta, bari Efeso pūwūrud'eabai ēā, awuaraburu Asia drua jōma ab'ae bod'oa, aramaūne zhārā bioa kenab'aribiburūta jara numūā zhi zromarā ēāta k'ārē juwuba ob'era. ²⁷Bari naū dazhirā negociota aduai ēā, awuaraburu Diana ne zhi zromane erub'e desid'a k'ārē ēāne numūnaña. Aramaūne zhi zroma ēāne edad'aya zhi zromane erub'eta Asia drua jōmaūne ējūā jōmaūne.

²⁸Maūta ūrīnai k'ābāēā kīrū nemi jīgua mawūāsīd'a: ¡Diana zhi zroma Efesio bid'arānerā!

²⁹Aramaūne pūwūrud'ebema k'awua ēākua dog'oba zhi jurebadaid'u piraposia jidad'ape Gayota Aristarcota, maūrā Macedonia bid'arāta panasia Pablo k'aid'u. ³⁰Pablora bed'ead'e wā krīñasia zhārā k'ob'ea, mawūāmina Jesúsd'ebema ijā b'eba bued'a ēbasia. ³¹Nok'orānebema ūkuru Asia druad'ebemabid'a izhi ūme biarāba bed'eata jarabuebudata zuburia bed'easid'a ed'a wā ēbamarēā zhi jurebadaid'u.

³²Maūēna ūkuruvara ne ab'auta jara b'ikua numūnerā, dewaurābid'a ne awurūta jara b'ikua numasia zhi k'abanabara k'awuad'a ēāba k'ārēā zhi jured'apead'ata. ³³K'abanane ed'auga Alejandrota jiraedabudata bed'eamarēā edab'arīsid'a judīorāba. Mawūē Alejandrobara chupead'amarēā juwuba jarape āzhi k'areba bed'eai basia zhārā k'ob'e kīrābīta. ³⁴Mawūāmina judīota k'awuad'ape jōma hora ūme badea b'ikua mawūāsīd'a: ¡Diana zhi zroma Efesio bid'arānerā!

³⁵Maūne k'arta b'ubari zhi zromaba k'abanata chupeabigape mawūāsia: Efesio bid'arā, maū jaraita ūrīūdua, ¿k'awua duanu ēka Efesio bid'arāneta pūwūrūta tab'ura Diana ne zhi zromane erub'e deta akubari ēka, izhira ūtreba zesi ēka Júpiter zhi zromane erub'e zad'e? ³⁶Maūnebema mawūā ēā ab'ed'a ēbaera marā kīrātūmaūdua, k'ārē orāūdua bia krīchad'a ēārā. ³⁷Marābara naūrā wesid'a dazhirāba zhi zromane erub'e dera bī ēā opanū ēāta, mitia jara panū ēāta dazhirāne Diana ne zhi zromane erub'era. ³⁸Demetriota k'ārē obadata izhi ūme b'e bawara iab'au bawara bed'eata

erub'eburu nok'orā bed'ea araa obadata k'āma b'ea. Mawūē zhiya ji bed'eadua. ³⁹Ne awuruta jarad'aiburu nok'orāta āba tab'ud'e krīcha b'ed'aya. ⁴⁰Bed'eata b'aya dazhirāta nok'orāba jidad'ara id'i k'āwūā nūme k'area, dazhirābara jara b'ed'a ēā k'ārēā k'āwūā kīrū nūmerā.

⁴¹Maūta jarape buegasia āba tab'ura.

Pablo wāna Macedoniaēna, Greciaed'a

20 ¹Zhārā kīrū nūmeānata tauburud'era Pablobara Jesúsd'ebema ijā b'eta trūpe ūrāg'akuasia, mobe burakua murā wā ape wāsia Macedonia druaed'a. ²Maū druaed'era purruasia, aramaūne mebērā soid'u b'eamarēā ūrāg'ape zesia Grecia druaed'a. ³Mama jed'ek'o ūbea b'ape barcod'e Siria druaed'a wāine k'awuasia judforāba bī ēā od'aita bed'ea ausid'ata, mawūē jērūya wāita krīchasia Macedoniaāre. ⁴Asia druaid'u k'opayasid'a Pirro warra Sópater Berea pūwurud'ebemaba, Aristarco dewara Segundo Tesalónica pūwurud'ebemaba, Gayo Derbe pūwurud'ebemaba, Timoteo, Tíquico, Trófimo Asia druad'ebemarāba. ⁵Maūrāta na wānape dai jūāsīd'a Troa pūwurud'e. ⁶Pan ne oreguea ne ēā k'obada ewarita berab'ariburud'era दौरा Filipo pūwurud'eba barcod'e jizoape ewari juesomane āzhi bawara zhi ūdukuasia Troa pūwurud'e, दौरा mama duanesia ewari siete.

Wāba Pablo jūēna Troad'e

⁷Semana ewarita nabemata domingod'e Jesúsd'ebema ijā b'era āba tab'asia Jesús bebu krīcha pan pewa k'od'aita, maūnerā Pablora nrūēma wāi baraba miā ūrāg'a nūmune ewari ēsadra basia. ⁸Ībīrāta bio k'oak'oadru nūmasia kud'a ūrūbemata ūtuid'u zhi jure tab'u maē. ⁹Kūrāta Eutico abadata k'ābāēā dapea wued'a jewed'a b'asia, Pablo dāārā bed'ea nūmūba dapeaba k'āitotosia, mawūē kud'a ūrūbemata ūbeaid'uba udog'ota jiraedasid'a zhi beumata. ¹⁰Aramaūta Pablora ud'ub'aepe izhi ūrū b'arrupe būra mawūāsia: Sopuarāūdua, zok'ai b'ua.

¹¹Pablora wakusa wārizepe Jesús bebu krīcha pan pewa k'od'ape bed'easia ūnadryeed'a, mobe wāsia. ¹²Kūrā zok'ai edebudaba k'ābāēā sobiasid'a.

Wānapead'a Troad'eba Miletoed'a

¹³Daira na wāta barcod'e Asón pūwurued'a jizoasia Pablo mama b'aribid'aita, izha mawūē jarad'ad'e drua wā krīnape. ¹⁴Asón pūwurud'e dai bawara zhi ūdupe barcod'e b'arisia, aramaūne दौरा zesia Mitilene pūwurued'a. ¹⁵Mamaūba jizoaburud'era nrūēma berab'arīsid'a dod'u Quío kīrāpe. Nrūēma jūēsīd'a oded'aze dod'u Samoīnu. Trogiliod'e ōb'aedape nrūēma jūēsīd'a Mileto pūwurued'a. ¹⁶Pablobara krīchasia Éfeso pūwurura jipa berab'ariita, aramaūne dāārā ēbaita Asia druad'e. Īnabasia nūmasia jūē b'era Pentecostē ewade fiestad'e b'aita Jerusalénne.

Wāba Pablo bed'ead'a Miletod'e

¹⁷Mileto pūwurud'eba trūbisīa Éfeso pūwurud'e nok'orā mebērāne b'eta. ¹⁸Izhima zebudad'era mawūāsia: Marābara k'awua b'ea marāne ed'a mū ewariza sāwūā b'ura mū eewa zesi ewadeba Asia druaed'a. ¹⁹Muārā Nok'o

Jesúsba jara b'uta ibiad'e arib'ae b'ua, aramaüne daub'a biod'e zuburia numuā bea krīña b'eba judíorāba. ²⁰Aramaüne muārā marā biaitabema idaribi ēā jarasia jōmaū daid'u, jarasia dezabid'a. ²¹Judíorāā, judíorā ēāta b'ea jarasia k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā, ijānamarēā dazhirā Nok'o Jesucristod'ebemata. ²²K'ōbeburu Jawurebiaba wābiburuba murā Jerusalén pūwūrued'a wāña k'awua ēāne mu maīnu sāwūā berab'ariira. ²³Muā k'awua b'ura Jawurebiaba pūwuru jōmaüne muāā jara b'ua murā cárceld'e b'aita, zuburia b'aita. ²⁴Mawūāmina muārā maūta krīcha b'u ēā, miā muārā muzhita krīcha b'u ēā. Awuaraburu muā oi barata sobia jōbiita b'ua, Nok'o Jesús d'eba muā jidad'ata bed'ea biata jaraita izhi biaba jarabi numuk'ārīta Daizezeba.

²⁵Muārā k'awua b'ua k'āwūānaba muā Daizezeta Nok'od'ebemata jara berab'ari b'u maē marā jōmaūba miōba wueta ūdud'a ēbaya mu kīrā. ²⁶Maūba muā id'i ewade marāā jaraya, iab'a aduara murā bed'ea ne ēbaya. ²⁷Muārā idaribi ēā jōma jaraburua ūrāg'a Daizezed'era. ²⁸Maūba mazhikusa kīrākuita b'eaudua, Jesús d'ebema ijā b'e jōmaū k'area kīrākuita b'eaudua, maū k'area marā Jawurebiaba b'usia jured'amarēā meberā Nok'o Jesús d'eta, maūrā izha edad'ata izhi waba. ²⁹Muārā k'awua b'ua mu wāna tēā marā maē ed'a zed'aya usa k'azhirua kīrāk'a b'eta, maūrābara meberā ārīnaña. ³⁰Marānebemata sewa neburu pīradrud'aya āzhita pēwābid'aita Jesús d'ebema ijā b'ea. ³¹Maūba kīrākuita b'eaudua, bude b'eaudua muārā año ūbea diamase ewarid'e daub'ad'e ūrāg'a tau ēā b'ad'ata marā ab'a ab'ak'a.

³²K'ōbeburu meberā muā marā chāb'ariya Daizezea, bed'eata izhi biaba jarabi numuk'ārīā chāb'ariya, izhara zareata erub'ua marā soid'u b'ebiita, marāā ded'ekaya izha diaita jarad'ara izhid'eta duanuna jōmaūā. ³³Muārā plata, miā oro, miā wua miōneta krīña b'u ēā. ³⁴Awuaraburu marābara k'awua b'ea muā nesid'ara mu bawara b'eba nesid'ara muzhi juwuaba ab'ua. ³⁵Ne jōmaüne muā marāā jaradia b'ua mawūā traja k'arebai barata k'ārē nesid'a b'era. Nok'o Jesús bed'eata bude baudua mawūānata: Dazha awurua k'ārē diaburuba dazhira audre sobiaya awuruba diaburuta jidai k'āñabara.

³⁶Maūta jarape Pablo sāk'ok'od'e k'ob'epe zhiwid'isia āzhi jōmaū bawara. ³⁷Mobeburu jōma k'ābāēā jēga k'ob'eba Pablo oburad'ape kīrāma nigasid'a. ³⁸K'ābāēā sopua k'ob'easia izha jarad'aba izhi kīrā wueta ūdud'a ēāta. Aramaüne k'opayasad'a barcoid'u.

Pablo wāna Jerusalénuēna

21 ¹Daibara meberā āmaēnape barcod'e jipa wāsīd'a Cos dod'uid'u. Nrūēma wāsīd'a Roda dod'uid'u. Mamaūba wāsīd'a Pátara pūwūruid'u. ²Barcota Fenicia druaed'a wāta ūdud'ape jizoasid'a. ³Wāne dod'u Chipre dajadaburud'era juwua āk'aare āmaēbudata zesid'a Siria druaed'a, aramaüne Tiro pūwūrued'a jūēkuasia barcoba mama ne āi jirakuaiba. ⁴Jesús d'ebema ijā b'eta ūdud'ape dairā mama duanesia ewari siete. Maūrābara Jawurebiad'eba Pabloa jarasid'a wārīze ēbamarēā Jerusalén pūwūrued'a. ⁵Ewarita arabai dai wābudad'era jōmaūba wūērārā āzhid'e bawarauba, āzhi warrarā bawarauba dairā pūwuru āi k'opayasad'a. Aramaüne ibud'e sāk'ok'od'e b'adape dai jōma zhiwid'isid'a. ⁶Aramaüne zhiya zhi burakuape dai barcod'e ūtu wābudad'era āzhira jērūya wāsīd'a āzhi ded'aa.

⁷Da ira pu sad'e wā taubudata Tiro puwurud'eba jizoasia Tolemaida puwurued'a. Mama meberā salud'ad'ape āzhi bawara duanesia ewari ab'a. ⁸Nrūēma Pablo dai izhi bawara b'e bawara wāburud'era दौरा wāsīd'a Cesarea puwurued'a. Mobe Felipe ded'a wāsīd'a Jesúsd'ebema bed'ea biata jarabari maē. Izhira meberā k'arebaita jurud'apead'ata sieted'ebema basia, दौरा duanesia izhi maē. ⁹Izhara miā zag'airāta k'aurāta kīmarē erub'asia Daizezeba bed'eata jarabibarirāta. ¹⁰Đaura mama ewari ūkuru duanune Judea drud'eba ed'aa zesia Daizezeba bed'eata jarabibarita Agabo abadata. ¹¹Maūbara dai akud'e zeburuta jidasia correa Pablod'eta, mobe izhi jērūta izhi juwuata tājūpe mawūāsia: Naūēnabemata Jawurebiaba jara k'ob'uta: Jerusalénne judíorāba k'āwūā tājūnaña naū correa zhibarita, mobe chāb'arid'aya judíorā ēata b'e juwuad'e.

¹²Maūta ūrīnaī दौरा mama b'e bawara zuburia bed'easīd'a wārīze ēbamarēā Jerusalén puwurued'a. ¹³Mawūāmina Pablobara panaū mawūāsia: ¿K'ārēta od'aīpe jēgabudaba mu sopuabi k'ob'ebara? Murā bari zhi jūbigaid'e b'u ēā, awuaraburu Jerusalénne beusīd'a b'ua Nok'o Jesús k'area.

¹⁴Aramaūne daibara tu b'ed'a ēāba idaribibudata mawūāsīd'a: Mobera odua Nok'o Daizezeba krīnata.

¹⁵Maū ewari tēā arib'aed'ape दौरा wārīzekuasīa Jerusalén puwurued'a.

¹⁶Dai bawara Jesúsd'ebema ījā b'eta ūkuru zesīd'a Cesaread'ebemata. Āzhi bawara iab'a wesīd'a Mnasón abadata Chipred'ebemata, Jesúsd'ebema ījānata dāārā b'asia, दौरा izhi maē duanesia.

Pablo jīdad'apead'a Daizeze de maē

¹⁷Jerusalén puwurued'a zebudad'era meberābara दौरा bia edasīd'a sobia.

¹⁸Nrūēma Pablo dai bawara wāsia Jacobo akud'e. Mama jōma zhi jure duanasia nok'orā meberāneta. ¹⁹Maūrā salud'ape ab'a ab'aud'e neburusia judíorā ēata b'ed'e ed'a Daizezeba k'ārē od'ata izhi miā ūrāg'a wāne. ²⁰Maūta āzha ūrībudad'era Daizezera ibia jarasīd'a. Mobe Pabloba mawūāsīd'a: Akub'ue mebe a, judíorānebema mil bio b'ua Jesúsd'ebema ījābudata, jōmaūba arib'ae b'ea Moisé ūrāg'ata. ²¹Āzhaara sewata jarasīd'a bud'ebemata, judíorāta judíorā ēā maē b'eta jōma ūrāg'a b'ubīd'a arib'aed'a ēbamarēā ūrāg'a Moiséd'eta, jara b'ubīd'a āzhi warrarāne k'akua era k'ōna ēbamarēā, miā od'a ēbamarēā k'ārē ok'awa b'era. ²²¿Maūēnabemanerā sāwūānaīpe? K'abanata wārāne zhi jured'aya ūrībūdaba bu zed'ata. ²³Mawūē za daiba jarad'aita odua: Daid'ebemata kīmarē panuā arib'aed'ai barata Daizeze jarad'apead'ata k'ārē od'aita. ²⁴Maūrāta Daizeze deīd'u buzhi bawara ededua, mobe Daizeze kīrābita nene ēā b'eaid'ebemata āzhi bawarauba odua. Āzha Daizezea दौरा bua diadua, aramaūne bud'a wēnamarēā. Mawūārā jōmaūba k'awuad'aya bud'ebemata jarad'apead'ara sewata, awuaraburu k'awuad'aya buabīd'a kīrāēpa arib'ae b'uta Moisé ūrāg'ara. ²⁵Mawūāmina judíorā ēāba Jesúsd'ebema ījāpe b'eitara krīchad'ape daibara jara b'usīd'a k'ārē zhi zromarāne erub'eīta ne beabadata k'od'a ēbamarēā, ne wata k'od'a ēbamarēā, ne ojūēb'ari bea k'od'a ēbamarēā, kīma ēata eruk'āina ēbamarēā.

²⁶Mawūānaī Pablobara maūrā kīmarēta jureburuta, nrūēmarā Daizeze kīrābita nene ēā b'eaid'ebemata o jūdrusīd'a. Aramaūne Daizeze ded'a ed'a wāsia jaraita Daizeze kīrābita nene ēā b'aid'ebema k'ārē ewade ma arib'aēta, sōmbed'e Daizezeita nenduwuru diad'e zed'aita āzhi ab'a ab'auba.

²⁷Mawūāmina aramaüne ewari siete babod'od'e, judfōrā ūkurū Asia drud'ebemaba Pablo Daizeze ded'a ewara maē ūdud'ai, k'abanata jōma kīrūbid'ape jidabudata, ²⁸nemi jīgua mawūāsida: Israelitarā, daita k'arebaudua. Naūbara baridu maē jōmaūā āña jara b'ua dazhirā ūrū, Moisé ūrāg'a ūrū, naū Daizeze de ūrū. Maū awuara griegorāta ed'a wābisia Daizeze ded'a ewara maē, aramaüne mitia osia nene ēata naū Daizeze dera. ²⁹Mawūāsida naara āzha pūwūrud'e izhi ūme ūdusid'a baera Trófimo Éfeso pūwūru d'ebemata, āzhara krīchasiid'a Pablōba maūta ed'a wābisita Daizeze ded'a ewara maē.

³⁰Aramaüne pūwūrud'ebema jōma kīrū buredrusid'a. Pablora jirtopota āi ertasiid'a Daizeze ded'a ewara maēbara, mobe aramaūta serrasiid'a puerta jirapanurā. ³¹Bead'adea jirk'opanūne soldaorā nok'ota wag'aua jarasiid'a Jerusalén pūwūrud'ebema jōma kīrū numeta. ³²Maūbara aramaūta soldaorāta āzhi nok'orā bawara jure edape wāēbasia āzhima. Āzha soldaorā nok'o wag'auta soldaorā bawara ūdud'ai jūāk'aea jirpanurā idaribisiid'a Pablora. ³³Aramaüne soldaorā nok'ota wag'aubara orrape jidaburūta jarasia jūnamarēā cadena ūmeba. Mobe zhārā k'ob'ea wid'isia k'ai k'awuaita, k'ārē od'ata. ³⁴Mawūāmina k'abanane ed'ara ūkurūba ne ab'auta jara, waya dewaurāba ne awurūta jara b'ikua numasia. Mawūā b'ugadrū numūba miā k'ārēta bia k'awua ēāba jarasia eded'amarēā soldaorā tab'u ded'a. ³⁵Aramaüne dume maē zebudad'era soldaorābara Pablora jirab'ari eded'ai bara zesia kīrū k'ob'eba k'abanata. ³⁶K'abanata k'aid'u tēā zebudabara nemi jīgua mawūāsida: ¡Beuibara!

Pablo bed'ead'a zhārā kīrābīta

³⁷Soldaorā tab'u ded'a ed'a bued'aid'e Pablōbara soldaorā nok'ota wag'aua mawūāsia: ¿Buara murā idaribiika buaa bed'eata jaraira?

Mawūāi jaribara mawūāsia: ¿Buara k'āwūā k'awua b'uka griego bed'eara? ³⁸¿K'ōbera bu ēka jari Egiptod'ebema naara naū ewade zhārā bawara zhō piradrupe, drua drudrua tab'ued'a cuatro mil jure eded'ara miā beamiārāta?

³⁹Ma wūāi Pablōbara mawūāsia: Wārānebai murā judfōta Tarso pūwūrud'ebemat a pūwūru zroma maēbema, maū pūwūrūra Cilicia drud'ebema. Mū biata odua mūta idu bed'eabirua zhārā k'ob'ea.

⁴⁰Ma wūāi jaribara idaribiburūba Pablo dume maē ūta numepe chupead'amarēā juwuaba jarasia zhārā k'ob'ea. Aramaüne chupead'ai hebreo bed'ead'e bed'ea mawūāsia:

22 ¹Mū ūrerā, marā mū zeze kīrāk'a b'ea, mū marā kīrābīta muzhikusa zhi k'areba bed'eaia ūriūdua.

²Hebreo bed'ead'e bed'eaburūta ūrīnāi wuaaburū chupeasiid'a. Mawūē izhara mawūāsia: ³Wārānebai murā judfōta tosia Tarso pūwūrud'e, maū pūwūrūra Cilicia drud'ebema. Mawūāmina murā warisia nama Jerusalén pūwūrud'e. Muārā ūrāg'ara k'awasia Gamaliel'd'eba, sāwūā k'awai b'ud'e k'awasia Moisé ūrāg'a dazhirā zhibarirā b'ead'ad'eta. Aramaüne Daizezed'ebema arib'ae b'asia id'i ewade jōma marā b'e kīrāk'a. ⁴Muārā pēwā b'asia Jesúsd'ebema ijā b'era beaita, jidakuape cárceld'e chāb'ariita zhūmakīrārāta wūērārāta. ⁵Sacerdote wag'aubara k'awua b'ua mū maū k'aud'a b'ad'ara, k'awua b'ea nok'orā jōmaūba, āzhara muāā k'arta diasid'a

Jesúsd'ebema ijā b'era muārā jidasia b'uta dazhirā urerāta b'era. Mawūē murā Damascoed'a wāsia mama b'esid'a Jerusalén puwured'a jidakua weita, aramaüne pua k'awua od'amarēā.

Pabloa jarad'a Jesúsd'ebema ijānata

⁶Mawūāmina mu wāne Damasco k'aita baburud'e, ūmatipa aritiaud'e muta purra ab'aed'a urua tēusia bājāneba. ⁷Muta ud'a b'aeburud'era nemita ūriburuta muāā mawūāsia: Saulo, Saulo, ¿bua murā k'ārēā pēwā b'u? ⁸Mawūāi muārā panaū mawūāsia: ¿Bura k'aibe Nok'ó? Muā mawūāi mawūāsia: Murā Jesús Nazared'ebema, maūta bua pēwā b'ua. ⁹Mu bawara k'ob'ebara ūnata wārāne ūdubudaba perasid'a, mawūāmina muāā bed'ea k'ob'u nemirā ūrīna ēbasia. ¹⁰Muārā mawūāsia: ¿Muārā k'ārēta oipe Nok'ó? Muā mawūāi Nok'obara mawūāsia: Piradrue Damascoed'a wārūā, mama jōma jarad'aya bua k'ārē oita. ¹¹Murā daub'erreasia muma mawūā urua tēūnaba, mawūē murā Damascoed'a zesia juwuad'eba edebudaba mu bawara k'ob'eba.

¹²Mama b'asia ūmakīrā Ananía abadata, maūbara arib'ae b'asia Moisé ūrāg'ata. Izhira jōmaūba bia jara panasia judíorā mama b'ebara. ¹³Maūta muma zepe muta orrape mawūāsia: Mebea Saulo, bura ne ūdu b'id'a. Maū daucha murā wakusa ne ūduburuba muārā izhira akusia. ¹⁴Mawūē izhara mawūāsia: Dazhirā zhibarirā b'ead'a Zhibariba bura jurusia izha k'ārē krīnata bua k'awuamarēā, aramaüne akumarēā Jesús biata, izhi nemita ūrīmarēā izhi id'eba. ¹⁵Izhid'ebemata buara zhārā jōmaūā jaraya bua ūdud'ata bua ūrīnata. ¹⁶Mawūē ¿bura k'ārēā pi k'ob'aibe? Piradrurua, buru k'oedua, bura k'azhiruata biod'ebara bed'ea ne ēā b'umarēā izhaa jaradua.

Pablo zok'ad'a judíorā ēāma

¹⁷Murā jērūya Jerusalén puwured'a zepe Daizeze ded'a ewara maē zhiwid'i numune ne ūdusia k'āimok'arad'e kīrāk'a. ¹⁸Maūnerā muā Nok'o Jesústa ūduburud'era muāā mawūāsia: Jerusalénnebara īnabasia āi wārūā, namarā ijāna ēbaya bua jaraburura munebemata. ¹⁹Mawūāi muārā mawūāsia: Nok'ó, āzhara k'awua b'ea muārā de zhi jurebadata nume maē sāwūā cárceld'e b'ukua b'ad'ata ukua b'ad'ata bud'ebemata ijā b'era. ²⁰Esteban bud'ebema jarabarita beasid'ad'era musid'a mama k'ob'ad'aba muma biga basia izhi beabudara, zrugad'a ēbamarēā muā akusia izhi bea k'ob'e wuara. ²¹Muā mawūāi mawūāsia: Wārūā, muā bura wawara zok'aya judíorā ēāma.

Pablo ubii bad'a soldaorā nok'ota wag'auga

²²Pablo bed'eara mamabai ūrīsid'a. Aramaüne nemi jīgua mawūās'id'a: Druad'ebara k'āū nebabirua, k'āū b'aid'e b'u ēā.

²³Aramaüne āzhira kīrū jura b'ikua wua āzha āneb'ari b'era niāwe, nejarra ewarad'e jāmapo jirpanuba, ²⁴soldaorā nok'ota wag'aubara soldaorā tab'u maē ed'a eded'amarēā jarape ud'amarēā jarasia bed'eamarēā, aramaüne k'awuaita k'ārēā mawūā kīrū jura b'ikua numeta izhi ūrū. ²⁵Mawūāmina ud'aita jūbudad'era Pablobara soldaorā nok'ota mama k'ob'ua mawūāsia: ¿Roma bid'ara marāā ubi panuka sāwūā oita jarad'a ēwed'ara?

²⁶ Soldaorā nok'oba maūta ūrībūrūd'era wāpe soldaorā nok'ota wag'aua mawūāsia: ¿Būara sāvūā oipe? Ūmakīrā jarira Romanebema.

²⁷ Mawūāi soldaorā nok'ota wag'auara orrape mawūāsia: Muāā jaradua ¿bura Romanebemak'a?

Mawūāi izhara mawūāsia: Āājā.

²⁸ Mawūāi soldaorā nok'ota wag'auara mawūāsia: Muā plata bio diabūruba mūrā Roma bid'ata b'esia.

Mawūāi Pabloara mawūāsia: Mūrā tod'ad'eba maūā.

²⁹ Aramaūne izhi uita k'ob'ead'abara idaribisid'a. Soldaorā nok'ota wag'auara mawūā Roma bid'ata k'awuape izhisid'a perasia jūbid'aba.

Pablo k'ob'ad'a nok'orā kīrābita

³⁰ Nruēma soldaorā nok'ota wag'auara bia k'awua krīnasia judfōrābara k'ārēā jirpanuta, mawūē cadena ēnabisia. Mobe zebid'amarēā jarasia nok'orā sacerdoterāta, nok'orā wag'aurā bawara. Mobe Pablo āi edape k'ob'usia āzhi kīrābita.

23 ¹ Pabloara nok'orā wag'aurā akū mawūāsia: Mū ūrerā, Daizeze kīrābitara mū krīchara bia b'ua id'i basiid'u.

² Ananía sacerdote wag'auara Pablo k'aita k'ob'ea jarasia tachid'amarēā ima.

³ Mawūē Pabloara mawūāsia: ¿Bura Daizezeba tachiya, būra sewa bibauta b'ua! ¿Bura jewed'a k'ob'u ēka mū k'awua oita Moisé ūrāg'aba jara b'ud'e, maūta būara Moisé ūrāg'ara arib'ae ēā nūmu ēka jarabūruba mū tachid'amarēā?

⁴ Mawūāi mama k'ob'ebara mawūāsid'a: ¿Sacerdote wag'au Daizezed'era ik'azhirua jarabūruka?

⁵ Mawūānāi Pabloara mawūāsia: Mū ūrerā, muārā k'awua ēbasia mawūā sacerdotē wag'aura. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Ik'azhirua jararārūā nok'o wag'au bud'ebema b'ed'eta.

⁶ Pabloara k'awuasias ūkuru saduceorāta, ūkuru fariseorāta, mawūē nemi jīgua nok'orā wag'aurāā mawūāsia: Mū ūrerā, mūrā fariseoa, mawūē mūrā fariseorānebema. Beukuad'ata piradrud'aita muā ijā b'ud'eba mūrā k'āwūā jirpanuā.

⁷ Pabloba mawūāi fariseorā, saduceorā āzhirāīnu bī ēā bed'easid'a, āba tab'ura aramaūne dra totosia. ⁸ Maūēnabema saduceorābara jara b'ea beud'ara piradru ēāta, miā āngel ne ēāta, miā Jawurebiara ne ēāta. Mawūāmina fariseorāma maūrā mawūā. ⁹ Aramaūne kīrū b'ugadrusid'a. Maūne ūrāg'a Moiséd'e jarabadata fariseorānebemata piradrud'ape mawūāsid'a: Ūmakīrā naūbara miā k'ārēta bī ēā o ēā. Jawurebiata izhaa bed'easi ēbūrū āngelta bed'easia, idaribi ēā jirpana ēā Daizezea.

¹⁰ Aramaūne wuaabūrū k'aik'aia jirpanūba soldaorā nok'ota wag'aura perasia, mawūē āzhara Pablora baucha naūsābid'aid'eba soldaorāā jarasia wānape zhārā maēbara ed'a eded'amarēā āzhi soldaorā tab'u maē.

¹¹ Maū diamase Nok'o Jesús zhi ūdubipe mawūāsia: Pablo, wāniguarua, Jerusalēne bua munebemata jarabūrū kīrāk'a k'āwūā jaraibara Romanebid'a.

Pablo beaita jirpanana

¹² Ūnadrūbūrūd'era judfōrā ūkuru bed'ea ausid'a. Wārāne bed'easid'a nek'od'a ēbaita miā baniā dod'a ēbaita Pablo bead'ayeed'a. ¹³ Āzhira cuarenta

audre numasia mawūā wārāne bed'ead'apead'ara. ¹⁴ Maūrāta nok'orā sacerdoterāma, nok'orāma wānape mawūāsīd'a: Daira wārāne bed'easīd'a miā k'ārēta k'od'a ēbaita Pablo bead'ayeed'a. ¹⁵ Mawūē marāba nok'orā wag'aurā bawarauba soldaorā nok'ota wag'aua jaraudua nu wemarēā marāma, sewa jaraudua marābara wārāne bia wid'i krīña panūta izhid'ebemata. Maūēna daibara bead'aita k'opanaña izhi nama zei nawed'a.

¹⁶ Maw ūām ina Pablo nawek'au wauba mawūā kūrūgad'aita bed'ea k'opanūta ūrībūrud'era, wāpe ed'a wāsia soldaorā tab'u maē, mobe jarasia Pabloa.

¹⁷ Mawūē Pablobara soldaorā nok'ota ab'a trūpe mawūāsia: Naū kūrāta ededua soldaorā nok'ota wag'auma, bed'eata erub'ua jaraita.

¹⁸ Mawūāi maūbara soldaorā nok'ota wag'auma edepe mawūāsia: Pablo jida erupanuba muta trūpe zuburia bed'easia buma wemarēā naū kūrāta, bed'eata erub'ubid'a buaa jaraita.

¹⁹ Mawūāi soldaorā nok'ota wag'aubara juwuad'e jidape awuara edepe wid'i mawūāsia: ¿Buara muāā k'ārēta jaraipe?

²⁰ Mawūāi izhara mawūāsia: Judīorāta krīcha ab'arika zekuasias buaa jarad'aita Pablo nu edebimarēā nok'orā wag'aurā kīrābita. Sewa buaa jarad'aya wārāne bia wid'i krīña b'eta izhid'ebemata. ²¹ Mawūāmina buara ijārārūā, āzhid'ebema ūmakīrārā cuarenta audreba jirtopoita merū jirpanūā, maūrā wārāne bed'easīd'a nek'od'a ēbaita miā baniā dod'a ēbaita bead'ayeed'a. Āzhara bari jūā nūmeā bua k'asia aita.

²² Mawūāi soldaorā nok'ota wag'aubara kūrā wābībūrūta jarasia miōā jara ēbamarēā maū jarad'ata.

Pablo edebid'a nok'o Félix b'uma

²³ Soldaorā nok'ota wag'aubara soldaorā nok'ota ūme trūpe diamase a las nueve wāita arib'aebigasias soldaorā dociento, k'awayo banata setenta, miāsu banata dociento. Aramaūne wānamarēā Cesarea pūwūrud'u. ²⁴ K'awayod'e silla b'ud'amarēā jarasia Pablo maūne b'aribid'ape zok'ai erjūēnamarēā nok'o Félix b'uma. ²⁵ K'arta b'upe diabued'era mawūāsia:

²⁶ Murā Claudio Lisia, Félix bura nok'ota zhi zromaā muārā saludo diabueburua. ²⁷ Ūmakīrā naūta judīorāba jidad'ape āzha bead'aid'e, muta soldaorā bawara wāpe k'arebasia muā k'awuape Roma bid'ata. ²⁸ K'ārēā jirpanūta k'awua krīnaba muārā edesia nok'orā wag'aurāta āzhid'ema. ²⁹ Mawūē muārā k'awuasias āzhi ūrāg'ad'ebema k'area jirpanūta. Mawūāmina miā k'ārē bed'eata erub'a ēbasia bead'aira o cárceld'e b'aira. ³⁰ Mawūāmina ūmakīrā naū judīorāba jirtopoita merū jirpanūta jarad'ai aramaūta muārā zok'asia buma. Muārā izhi jirpanūrāā jarasia bu kīrābita jarad'amarēā k'ārēta erub'eburū izhi ūrū. Bia b'adua.

³¹ Soldaorābara Pablora edebudata āzhaa jarad'apead'a kīrāk'a diamase edesid'a Antīpatri pūwūrued'a. ³² Nrūēma k'awayo banaā chāb'arisid'a wānamarēā izhi bawara, mobe jērūya zekuasias āzhi soldaorā tab'uma. ³³ Jarirā Cesarea pūwūrued'a jūēkuape k'artara diasid'a nok'oa. Pablora k'ob'usid'a izhi kīrābita. ³⁴ Nok'obara k'artara lepe wid'isia k'ārē druad'ebemata. Aramaūne Cilicia druad'ebemata k'awuai, ³⁵ mawūāsia: Muārā bu bed'eara ūrīña bu ji b'eta zebudad'e.

Mawūāpe akud'amarēa jarasia ed'a b'ud'ape rey Herode b'ad'a ded'a.

Pablo bed'ead'a Félix kīrābita

24 ¹Maū tēa ewari juesomane Ananía sacerdote wag'auta Cesarea pūwūrud'a ed'aa zesia nok'orā ūkuru bawara, dewara zesia zhārābari bed'eabarita Tértulo abadata. Maūrāta nok'o kīrābita zesid'a Pablo jid'aita. ²Aramaūne Pablo trūbudad'era Tértulobara nok'oa ji mawūāsia: Buk'areuba दौरā k'ābāēa sobia adu-a b'ea, दौरā ne biod'e bia erunūmā buara kīrchata erub'ud'eba. ³Bura zhi zroma Félix, bua ob'ud'ebema daibara ewariza baridu maē jida b'ea k'ābāēa sobia. ⁴Mawūāmina muā bura dāārā miāsēa erunūma ēbaita, mu biata odua dai bed'eata k'akutua ūrīdua ibiad'e. ⁵Daibara k'awuasid'a ūmakīrā naū ne k'azhiruata, ējūā jōmaū maē judīorā jōma kīrūbiga b'ua, Nazared'ebema ūrāg'ad'e b'e nok'oa. ⁶Maūsid'a mawūāne mitia oi basia Daizeze desid'a. Mawūē daibara jidad'ape k'awua okrīnasid'a dai ūrāg'ata b'ud'e. ⁷Mawūāmina soldaorā nok'o wag'auta Lisiaba zhōne jārīsia dai juwuad'ebara. ⁸Aramaūne jarasia izhi ji b'era zed'amarēa buma. Sāwūāta bua wid'ira buara k'awuaya maū daiba jarabūda jōmaū k'area jirpanūta daibara.

⁹Judīorā mama k'ob'ebid'a jarasid'a jōma mawūāta. ¹⁰Nok'obara juwuaba Pabloa jarasia bed'eamarēa, mawūē mawūāsia: Muārā k'awua b'ua bura año bio bata bed'ea araa ob'ūta k'āwūā daid'ebemata, mawūē murā wānigua bed'eaya muzhikusa zhi k'arebaita. ¹¹Bua wid'ikara k'awuaya ewari doce bata murā Daizeze ibia jarad'e wārīzed'ata Jerusalén pūwūrud'a. ¹²Maūnerā murā ūdud'a ēbasia bed'ea k'aud'a nūmurā zhārā bawara, kīrūbiga nūma ēbasia k'abanata, miā Daizeze ded'a, miā de zhi jurebadata nūma maē, miā pūwūrud'e. ¹³Miā naūrābara buaa k'awua jara b'ed'a ēa mu k'ārēa k'āwūā jirpanūrā. ¹⁴Mawūāmina muā naūta buaa jaraya: Muārā pēwā b'ua Jesūd'ebema ota āzha jāpe b'ua ab'eta, muārā aramaūne bed'eata arib'ae b'ua mu zhibarirā b'ead'a Zhibarid'eta. Muārā jōma ijā b'ua Moisé ūrāg'ad'e b'ua tab'eta, Daizezeba bed'eata jarabibarirāne b'ua tab'eta. ¹⁵Muārā āzhid'e kīrāk'a ijā b'ua Daizezebara beud'apead'ara piradrubigaita biata b'eta bia ēata b'eta. ¹⁶Maū k'area murā baridua kīrākuita b'ua bed'ea ne ēa nūmaīta Daizeze kīrābita, zhārā kīrābita.

¹⁷Murā drua āi año ūkuru nimibape plata diad'e zesia murāta zuburia b'ea, dewara Daizezea diad'e zesia nendūwūruta. ¹⁸Maū k'aud'a b'ūta murā judīorā Asia druad'ebemaba ūdusid'a Daizeze kīrābita nene ēa b'aid'ebemata ob'ud'e Daizeze ded'a ewara maē. Maūnerā murā k'abana bawara k'ob'a ēbasia, miā zhārā kīrūbiga nūma ēbasia. ¹⁹Maūrā mu ūdud'apead'ata bu kīrābita zed'ape murā jid'aid'e b'ua mu ūrū bed'eata jarad'aita erub'eburū. ²⁰Maneburū za k'ob'eba jarad'aid'e b'ua muā bia ēata od'ata k'awuasid'a k'awuaita mu k'ob'asid'e nok'orā wag'aurā kīrābita. ²¹Awuaraburū āzhi maē k'ob'asid'era muārā nemi jīgua mawūāsia: Beud'apead'ata piradrud'aita muā ijā b'ua k'area marābara id'i murā k'āwūā jirpanūā.

²²Nok'o Félixba maūta ūrībūrud'era Jesūd'ebema ora bia k'awua b'ūba mawūāsia: Soldaorā nok'o wag'au Lisia naīnu eid'u zeburud'e muārā ma k'awuaya marānebema.

²³Mawūāpe soldaorā nok'oa jarasia Pablo akumarēa. Mawūāmina jarasia ne sāwūāirā idaribimarēa. Idaribimarēa jarasia āzhirāba izhi arib'aebūdara o izhima zebūdara.

²⁴Ewari tēāne Félix zhi kīma Drusila ūme zesia, zhi kīma judía basia. Mañnerā Pablo trūpe ūrisia Jesucristod'ebema ijā b'ed'ebemata. ²⁵Mañnerā Pablobara jarasia bia ēāta o ēbaid'ebemata kīrāēpa b'aid'ebemata, dewara jarasia Daizezeba zhārā k'awua oita ewarita zeita, nok'o Félix maūba perape mawūāsia: Namabaia wārūā. Muā trū b'eid'e muā bura trūña.

²⁶Aramaūne Pabloba plata diamarēā b'asia izha enaībari, maū k'area zema bio zebi b'uta bed'ea b'asia izhi ūme. ²⁷Aramaūne año ūme baburud'era Félix nok'ota b'ad'ara kenab'ariburuba chāb'arisia Porcio Festoa. Félix judíorā bawara bia b'a krīñaba cárceld'e āmaēsia Pablora.

Pabloba jarad'a izhira eded'amarēā Césarma

25 ¹Aramaūne Festora nok'ota b'ad'e zesia Judea drudad'e, ewari ūbead'e Cesarea puwurud'eba wārīzesia Jerusalén puwurud'a. ²Mawūē nok'orā sacerdoterāta, judíorā zhi zromarāta izhi kīrābita zed'ape Pablora jisid'a. ³Sewa āzhi biata omarēā wid'isid'a Pablo webimarēā Jerusalén puwurud'a, aramaūne beabid'ai basia od'e. ⁴Mawūāmina Festobara jarasia Pablora cárceld'e b'uta Cesarea puwurud'e, jarasia maīnu izhira dāārā ēāne wāita. ⁵Mobe mawūāsia: Marānebemata wāsia b'ura mu ūme b'aekuaudua. Mobe maūba bia ēāta osiburu jiuua.

⁶Festora Jerusalénne ewari ocho o ewari diez b'ape wāsia Cesarea puwurud'a. Nrūēma zhārā k'awua obari maē jewed'ape wed'amarēā jarasia Pablora. ⁷Pablo zeburud'era judíorā Jerusalénneba zed'apead'abara būredrud'ape bia ēā zromata bio osid'e jisid'a, mawūāmina jara b'ed'a ēbasia maū sāwūā wārīnuta. ⁸Mañnerā Pablobara izhikusa zhi k'areba mawūāsia: Judíorā ūrāg'a ūrūrā, miā Daizeze de ūrūrā, miā rey César ūrūrā murā k'azhiruara o ēā miā k'ārēne.

⁹Mawūāmina Festo judíorā bawara bia b'a krīñaba Pabloba wid'i mawūāsia: ¿Bura Jerusalén puwurud'a wārīzeika naūēnabemata mama k'awua od'amarēā mu kīrābita?

¹⁰Mawūāi Pablobara mawūāsia: Zhārā k'awua obadata rey Césard'e maē k'ob'ua murā, mu k'awua od'aid'e b'u maē k'ob'ua. Judíorā muārā bī ēā o ēbad'ata buara bia k'awua k'ob'ua. ¹¹Bia ēāta muā osiburu, o mu bead'aid'ebemata muā osiburu murā beuama ēā. Mawūāmina naūrāba mu jirpanunebemata miā k'ārēta ne ēburu, murā miōba chāb'ari b'e ēā āzhaara. Muārā krīña b'ua murā rey Césarba k'awua oita.

¹²Mawūāi Festora krīcha diabada bawara bed'eape panaū mawūāsia: Buara Césarba k'awua oita krīñaburuba bura rey Césarma wāña.

Pablo wed'apead'a Agripa kīrābita

¹³Ewari ūkuru berab'arid'a tēā rey Agripa zhi nawek'au Berenice ūme Cesarea puwurud'a zesid'a nok'o Festo salud'aita. ¹⁴Mama ewari bio panebudaba Festobara rey Agripaa Pablod'ebemata jara mawūāsia: Iab'a cárceld'e āmaēsia Félixba. ¹⁵Mañne jirpanuta mu Jerusalén puwurud'a jūēsīd'e muma zesid'a nok'orā sacerdoterāta nok'orā judíorāne bawara, mobe jarasid'a beabimarēā. ¹⁶Mawūānaī muārā panaū maūrā jarasia Roma bid'arābara zhārā bead'amarēā chāb'ari k'awa duanu ēāta zhi ji k'ob'eta kīrābita k'opanu ēārā, aramañnerā izhikusa zhi k'areba b'eya jibudad'era. ¹⁷Āzhi āba naīnu

zebudad'era murā aramaūta nrūēma zhārā k'awua obada maē jewed'ape jarasia maū wed'amarēā. ¹⁸ Zhi ji b'eta kīrābīta k'ob'ebara bia ēāta od'ata jarabūda ēāba muā krīcha k'ob'ad'a kīrāk'a ēbasia. ¹⁹ Awuarabūru jirpanasia āzha ijā b'ed'ebema k'area, Jesús apanu k'area, maū beud'ata Pablobara jara b'ua zok'ai b'ūta. ²⁰ Muārā maū sāwūāta k'awua ēāba wid'isia Jerusalén pūwūrued'a wā krīna k'awuaita maīnu k'awua od'amarēā maūēnabemane. ²¹ Mawūāmina Pablobara krīnasia izhira k'awua omarēā rey Augusto Césarba. Mawūē muārā cárceld'e b'ud'amarēā jarasia muā zok'ayeed'a rey Césarma.

²² Mawūāi rey Agripabara nok'o Festoa mawūāsia: Muābīd'a ūrīk'ausia maū bed'eara.

Mawūāi jaribara mawūāsia: Būara nu ūrīna.

²³ Nrūēma rey Agripa zhi nawek'au Berenice ūme zebudad'era dajada panasia zhi zromarāta. Āzhira zhārā k'awua obada maē ed'a wāsīd'a soldaorā nok'orāta wag'aurā bawara, nok'orāta pūwūrud'ebema bawara, mawūē nok'o Festobara webisia Pablora. ²⁴ Mobebūru Festobara mawūāsia: Rey Agripaba dewara ūmakīrārā jōma dai bawara āba k'ob'eba za eruk'opanuā ūmakīrā naūta, judīorā k'abanaba jirpanūta muāā jisīd'a Jerusalénne, dewara nama Cesaread'ebīd'a. Maūnerā nemi jīgua jarasīd'a wueta b'aid'e b'u ēāta. ²⁵ Mawūāmina muārā k'awuasīa izhi bead'aid'ebema o ēāta, izhira rey Augusto Césarba k'awua omarēā krīna b'ūba muārā ya krīchasia zok'aita izhima. ²⁶ Rey mu nok'oa k'ārē wārāta jara b'u diabueita ne ēāba muārā webūrua marā kīrābīta, zhi audrera b'u kīrābīta webūrua rey Agripa, aranaūnerā sāwūāta k'awuabūrua b'aya muā k'ārē b'ūta. ²⁷ Mūma biga ēā jida erupanurā k'ārēā jirpanūta jara ēā zok'aira.

Pablo bed'ead'a Agripa kīrābīta

26 ¹ Mobebūru rey Agripabara Pabla mawūāsia: Buzhikusa zhi k'areba bed'earua.

Mawūāi Pablora juwua jirab'ari izhikusa zhi k'areba mawūāsia: ² Rey Agripa, murā sobiabūrua id'i b'u kīrābīta muzhikusa zhi k'areba bed'eai baera ne jōmaūne mu jirpanūta judīorāba. ³ Zhi audrera būara jōma k'awua b'ua sāwūā k'awa b'eta k'ārē bed'eata b'ūta judīorāne ed'ara, mawūē mu biata oduā mu bed'eata ūrīdua sē ēā.

Pablo naara sāwūā b'ad'a

⁴ Murā zhi zake wed'auba jēde wed'auba muzhi druad'e Jerusalénne sāwūā b'ad'ata k'awua b'ea judīorā jōmaūba. ⁵ Āzhara dewara k'awua b'ea jara krīnanarā jēdeuba muārā dazhīrā ūrāg'ata arib'ae b'ūba murā fariseota b'ua. ⁶ Id'ibaira Daizezeba dazhīrā zhibarīrā b'ead'aa jarad'ara izhara arib'aeita muā ijā b'u k'area murā trūsīd'a k'awua od'aita. ⁷ Mawūā jarad'ara arib'aeita ijā b'ea dazhīrā Israel warrarā doced'ebemata b'ebara, mawūē Daizezeba jara b'ūta arib'ae b'ea diamase ewarīd'e. Maūta ijā b'ud'eba rey Agripa, murā ji panuā judīorābara. ⁸ ¡Sāwūāpe! ¿Marāma ijāīne b'u ēka Daizezeba beud'ata piradrubigaira?

Pablo zhārā pēwā b'ad'a

⁹ Wārānebai muārā ne jōma oita krīchasia Jesús Nazared'ebemane ijā b'era kiaweita. ¹⁰ Muārā maūta osia Jerusalénne. Muārā Jesús'd'ebema ijā b'era

bio cárceld'e b'ukuasia mawūā oi zareata diabudaba nok'orā sacerdoterāba, beakuabudara muma biga basia. ¹¹ Muārā de zhi jurebadata nume maē ubima bio ukuabisia ijābiga ēā Jesúsd'ebema zaread'e ik'azhirua jarabigaita. Aramaūne āzhi ūrū k'ābāēā kīrū b'uba pēwākua b'asia pūwuru āībemata tab'eid'ubid'a.

Pabloba jarad'a izha ijānata

¹² Maū k'aud'a b'ud'eba murā Damasco pūwured'a wā basia mawūā oi zareata diad'ape zok'abudaba nok'orā sacerdoterāba. ¹³ Maūne ūmatipa rey Agripa, mu od'e wāne ūnata bājāne muā ūdusia audre ūnata ūmadau urua k'ānabara. Maū mu pūrā tēusia, mu k'aid'u wābudasid'a pūrā tēusia. ¹⁴ Dai jōma egorod'e b'aebudad'era muā nemita ūrīsia hebreo bed'ead'e muāā mawūāburuta: Saulo, Saulo, ¿bua murā k'ārēā pēwā b'u? Bura k'āwūārā dob'a pugaburua sumiāta ne kīrāk'a.

¹⁵ Mawūāi muārā mawūāsia: ¿Bura k'aipe Nok'ó? Muā mawūāi Nok'obara mawūāsia: Murā Jesúa, maūta bua pēwā b'ua. ¹⁶ Piradrurua, ūta nūmedua, murā buaa zhi ūdubiburua mūnebemata jarabarita b'uita, aramaūne bua ūdud'ata jaramarēā, mu buaa zhi ūdubi nūmaīnebemata jaramarēā. ¹⁷ Muā bura ēdrubi b'aya buzhirā juwuad'eba, judiorā ēā juwuad'eba. K'ōbeburu muā bura maūrāma zok'aya. ¹⁸ Aramaūne mu bed'ea wārāta k'awuabudaba dabu ewekuamarēā, pāriḡuad'e b'ead'ata aramaūne b'eaya ūnane, ātōmīā zarea edre b'ead'ata aramaūne zed'aya Daizezema. Aramaūne mūnebemata ijābudaba Daizezebara bed'ea ne ēā duanebiya k'azhiruata biod'eba, aramaūne b'eaya izhid'eta b'ed'ebemata.

Pabloba arib'aed'a Jesúsba jaraburuta

¹⁹ Mawūē rey Agripa, muārā arib'ae ēā numa ēbasia muāā jaraburura ūtrebemaba. ²⁰ Awuaraburu naara jarasia Damascod'e b'ea, Jerusalénne b'ea, Judea drua jōmaūne b'ea, judiorā ēāta b'ea. Mawūā jarasia k'azhiruara āmape Daizezeta pēwānamarēā, aramaūne biata od'amarēā dajada k'azhiruara āmape b'eba. ²¹ Maū k'area judiorābara murā Daizeze ded'a jidad'ape bead'ai basia. ²² Mawūāmina Daizezeba k'areba nūmuba id'i basiid'u jara nūmūā zhi zroma ēāta b'ea, zhi zromata b'ea, aramaūne muārā jāpe jara nūmū ēā Daizezeba bed'eata jarabibarirāba dewara Moiséba sāwūā berab'ariita jarad'apead'ara: ²³ Jarasid'a zhārā Ēdrubira beui barata, beud'ara naara izhita piradrūta, aramaūne Daizeze bed'eata ūnata jaraita judiorāta b'ea, judiorā ēāta b'ea.

Pabloba Agripaa jarad'a ijāmarēā

²⁴ Izhikusa zhi k'areba maūta jaraburud'era Festobara nemi jīgua mawūāsia: Pablo, bura kīrāne b'u ēā. Estudiota maūtua k'awua b'uba kīrādua b'id'a.

²⁵ Mawūāi izhara mawūāsia: Murā kīrādua b'id'a ēā zhi zroma Festo. Awuaraburu bed'eara wārāta jara b'ua kīrāēpad'ebemata. ²⁶ Rey Agripa murā bu kīrābita adu-a bed'ea k'ob'ua. Maū muā jaraburud'ebema buara k'awua b'ua, muārā krīcha ēā maūēnabema buara k'awua ēāta, maū berab'arisi ēbaera dau peratud'e. ²⁷ ¿Rey Agripa, buara ijā b'uka Daizezeba bed'eata jarabibarirāba jarad'apead'ara? Muārā k'awua b'ua buara ijā b'uta.

²⁸ Mawūāī Agripabara Pabloa mawūāsia: Bua murā Cristod'ebema babidea.

²⁹ Mawūāī Pablobara mawūāsia: ¡Daizezeba krīnaburu dāārāne o dāārā ēāne muārā bari buta sāwūā b'aita krīna b'u ēā, awuaraburu jōma id'i mu bed'eata ūrī k'ob'esid'a muārā mu kīrāk'a b'eaita krīna b'ua naū cadena ne ēā!

³⁰ Mawūāī rey Agripata, nok'o Festota, Bereniceta piradrusid'a āzhi bawara jewed'a duanena bawara. ³¹ Mobe jāpe wānape āzhirāinu mawūāsīd'a: Izhi bead'aid'ebema miā cárceld'e b'aid'ebema o ēbasia naūbara.

³² Agripabara Festoa mawūāsia: Naū ēdrubid'aid'e b'asia izha krīnasi ēburu izhira k'awua omarēa rey Césarba.

Pablo edebisid'a Romaēna

27 ¹ Daira Italia druaed'a barcod'e wābid'aita krīchabudad'era Pablota dewaraurā ūkuru jida erub'e bawara soldaorā nok'ota Julioa chāb'arisid'a. Izhira soldaorā rey Augustod'eta tab'ud'ebema basia. ² Daira barco Adramitio pūwurud'ebemane b'arisid'a. Maū barcora wā basia Asia druaed'ebema oded'aze za. Dai bawara b'asia Aristarco Tesalónica pūwurud'ebemata, maū pūwurura Macedonia druaed'ebema. ³ Nrūēma jūēkuasia Sidón pūwuruid'u. Juliobara Pablo bia edaburuta izhi bawara biarāma idu wābisia k'ārē nesid'ata diad'amarēa maūrāba. ⁴ Mamaūba jizoabudad'era dod'u Chipre ābude wāsīd'a pūādruta āña nūmuba. ⁵ Pusad'e berab'arisid'a Cilicia drua kīrāpe, Panfilia drua kīrāpe, aramaūne zesid'a Mira pūwuruid'u, maū pūwurura Licia druaed'ebema.

⁶ Mama soldaorā nok'obara barco Alejandría pūwurud'ebemata ūdusia wāta Italia druaed'a. Mawūē daira b'aribisia maūne. ⁷ Daira ewari bio bikaāk'a wāsia. Aramaūne zuburia k'abadad'e pūwurū Gido kīrāpe jūēkuape pūādruba idaribi ēāba dod'u Creta ābude wāsīd'a dod'u Salmón kīrāpe. ⁸ Aramaūne pusa k'aawa zuburia k'abadad'e berab'arisid'a oded'aze Buenos Puertos abada maē. Maū k'aita b'asia pūwurū Lasea.

⁹ Ewarita bio aduabudaba ya menajacha numesia pusad'e barcod'e wāirā. Maūsīd'a mawūāne fiesta judforā nek'od'ak'a ewarira berab'arisia. Maūnerā Pablobara jarirāa, ¹⁰ mawūāsia: Muā k'awua b'ua barcora menajachad'e wāneba ne bio aduaya, bari ne zugua edeta barcota aduai ēā, awuaraburu beukuaya dazhirāsīd'a.

¹¹ Mawūāmina soldaorā nok'obara barco zhibari bed'eata, barcod'e nok'o bed'eata audre ūrīsia Pabloba jara k'ob'u k'ānabara. ¹² Oded'aze Buenos Puertos abada maērā kue ewarita berab'ariira biga ēbaera, zhi k'abanarā krīchasiid'a mama jipa berab'arid'aita jūēnai k'awuaita Fenice pūwurued'a. Oded'aze maū pūwurud'ebema Creta dod'ud'ebema, mawūā krīchasiid'a kue ewarira nangu ewarita pusa ewarita berab'arid'aita mama.

Nanguba pusa bomatubid'a

¹³ Pūādruta juwua āk'aareba pūādrū k'ob'aera āzhima biga basia wānaīta, mawūē ancla jiraedad'ape wāsīd'a dod'u Creta k'aawa. ¹⁴ Mawūāmina audre ēāne barco nanguba edab'arisia nangu Euroclidón abadaba. ¹⁵ Aramaūne barcora edab'ari wāba zhi kēbu nanguma pūrūwa b'ed'a ēāba daira idu zhi edebisid'a. ¹⁶ Dod'u zake Claudia abada ābude babudad'era b'e ēā

jirpanape ed'a b'usid'a jāba zakera. ¹⁷Mawūā ed'a b'ud'ape barcora lasoba jūēkuasid'a āri ēbamarēā. Ibuta Sirte abadama poa nūmeīneba pera k'ob'eba wua barcod'ebema eub'ari nūmurā ed'aa b'ud'ape nangua idu edebisid'a. ¹⁸Aramaūne pusa nanguba bomatūbi nūmūba nrūēmanerā doid'u pepekuasid'a barcoba ne zuguata edera. ¹⁹Ewari ūbead'e daibara dazhi juwuaba doid'u pepekuasid'a netata barcod'ebema. ²⁰Ewari k'azhiruaba ūmadau miā chīdau ūdu ēā ewari bio basia, pusa nanguba k'ābāēā bomatūbi nūmūba daibara krīchasid'a दौरā ēdrud'a ēāta.

²¹Aramaūne Pablobara दौरā nek'od'a ēā ewari bio bad'eba āzhi ēsadra nūmepe mawūāsia: Biga bak'ausia mū bed'eata ūrīsid'aburū, mawūārā Creta dod'ud'eba jizoa ēbak'ausia k'āwūā ne ārine ne aduabid'e. ²²Mawūāmina wānigauauda, dazhirā miōta beu ēā, awuaraburū teguezoaya barcotrū. ²³Id'i diamase mū ūme b'asia āngel Daizezed'eta, murā Daizezed'ea, mūrā izha jara b'uta arib'ae b'ua. ²⁴Āngelbara muā mawūāsia: Pablo perarārūā, bura jūēībara rey César kīrābita. Maūsid'a mawūāne buk'areuba Daizezebara jōma b'eabiya barcod'e bu bawara did'ira. ²⁵Maūba wānigauauda, mūrā Daizezera krīcha b'ua, mawūā baya izha muā jarad'a kīrāk'a. ²⁶Aranaūne dazhirā poa nūmeā baridu dod'ud'e.

²⁷Aramaūne semana ūme baburud'e diamase nūmunerā pusa Adriaticod'e nanguba eded'e barcod'e trajabadabara ewari ēsadra krīchasid'a druā k'aita bakuata. ²⁸Zabudad'era pusa nabuara b'asia treinta y seis metro. Āmaña arana wābudad'era nabua b'asia veintisiete metro. ²⁹Peñama tēūneba pera k'ob'eba ancla kīmarē tabuesid'a barco ākid'aare. Mobe īnabasia ūnadrūbi krīña panasia. ³⁰Barcod'e trajabadara merū wānaīta krīchasid'a barcod'ebara. Mawūē jāba zakera pusaid'u babibudata sewa tabued'ai kīrāk'a k'opanasia ancla budearebe mata. ³¹Maūne Pablobara soldaorā nok'oa soldaorā mawūāsia: Naūrāta barcod'e k'opanū ēburū marā ēdrud'a ēā.

³²Mawūāi soldaorābara laso jāba zaked'eta tiawebudaba idu ōbuesid'a.

³³Āsa bod'od'e Pablobara nek'od'amarēā jōmaū mawūāsia: Naūba ewarīra semana ūme baburū sāwūāi k'awuaita jūā b'ed'e miā k'ārēta k'o ēā. ³⁴Maūba mū biata oudua, nek'oudua zarea k'ob'eaita. Marā bud'aid'u miā ab'abid'a miōneta adua ēā.

³⁵Mawūāpe pan jiraedape jōmaū kīrābita Daizezea zhibia jipe b'uae k'osia. ³⁶Mawūē jōma wānigwad'ape ab'arika k'osid'a. ³⁷Daura barcod'era jōmaūne duanasia dociento setenta y seis. ³⁸Pan jāwūā k'od'ape barco wūēsābisid'a trigo pepekuabudaba pusad'e.

Barco pusaba teguezoabid'a

³⁹Ūnadrūburud'era k'awuad'a ēbasia sāū druata, mawūāmina maū drudad'e jog'oata ūdusid'a ibu bara b'uta. Barcora maūma nūmane wābid'aita krīchasid'a b'ed'ara. ⁴⁰Mawūē laso tiawekua ancla idaribikuasid'a pusad'e, ēnasid'a barco araa jatubari jū nūmurā. Mobe zhi wua budearebemata nanguma eub'aribudaba barcoba erutēūsia ibuma. ⁴¹Aramaūne istad'e poa nūmebisid'a barcora. Zhi kēbura jou nūmeburūba pukātū ēbasia, aramaūne zhi ākid'ara teguezoa busad'ewasia pusa jamawebe.

⁴²Soldaorābara krīchasid'a jidakua erub'era bead'aita miōta tūē merū wā ēbamarēā. ⁴³Mawūāmina soldaorā nok'obara Pablo beabi krīña ēāba idaribi

ēbasia mawūā od'aid'era. Mawūē jarasia zhi tūē k'awua b'era naara doid'u jurzoape drua bad'amarēā. ⁴⁴Zhi wuaabema b'aribigasias ūkuru tablad'e, ūkuru barco b'uguzoamane. Aramaūne jōma ēdrubudaba drua basid'a.

Pablo k'ob'ad'a dod'u Maltad'e

28 ¹Ēdrubudad'era daibara k'awuasid'a dod'ura Malta abadata. ²Mama b'ebara दौरā k'ābāēā bia edabudata tebu puad'ape दौरā jōma būredrubisid'a kue ze numuba kūrāsāba. ³Pablobara tebu jarra pōta jurepe edape pepekuasia tebud'e. Maūne dāmata tebu jūwūrūāba wāēbaburūba k'a jarab'esia juwuad'e. ⁴Zhārā mama b'ebara mawūā dāmata juwuad'e jarab'id'ata ūdud'ai mawūāsīd'a: Naū wārāne miā beamiāta pusad'ebara ēdruburua. Mawūāmina ne zhi zromane erub'era zhārā k'awua obariba idu b'abi ēā.

⁵Pablobara dāma jīāwesias tebud'e, aramaūne k'ārē sāwūā ēbasias. ⁶Jarirābara jūā k'ob'easias izhira oroita, o aritiaud'e beu b'aeita. Mawūāmina dāārā jūā k'ob'ed'e k'ārē sāwūā ēbaera awuara krīchad'ape jarasid'a āzha ne zhi zromane erub'eta k'ob'eta.

⁷Mama druata b'asias mā dod'ud'ebemas nok'ota Publio abadad'eta, māūbara दौरā bia edasias ewari ūbea. ⁸Maūnerā Publio zezera kud'ad'e tab'asias kuwamiāba āmiba. Pablo ed'a wāsias akud'e, mobe zhiwid'ipe juwua ūrū b'upe b'ebisias. ⁹Maūta ūdud'ape awururā dod'ud'e k'aya b'era zebudaba b'esid'a. ¹⁰Maūrābara दौरā bia arib'aesid'a. Barcod'e dai jizoasid'era jōma diasid'a od'e nesid'ara.

Pablo jūēna Romaīnu

¹¹Jed'ek'o ūbea baburud'era दौरā b'arikuasias barco Alejandrīa pūwurud'ebemane, mā kue ewarita berab'ariyeed'a numasias mā dod'ud'e. Māūma budeare b'asias ne zhi zromane erub'e Cástor zata, Pólux zata. ¹²Pūwuru Siracusa mā jūēkuape mama duanesias ewari ūbea. ¹³Mamaūba pusa k'aawa wānane jūēkuasias Regio pūwurued'a. Nrūēma dai wāma ābudeba pūādrū numuba ewari ūmene jūēkuasias Puteoli pūwurued'a. ¹⁴Mama meberā ūkuru ūdusid'a, māūrā zuburā bed'easid'a dai āzhi bawara duanemarēā ewari siete. Mobeburū wāsīd'a Roma pūwurued'a. ¹⁵Maīnuba meberābara dai uruta ūrīnape kīrāzhu zesid'a Foro de Apio pūwuruid'u, Tres Tabernas pūwuruid'u. Pabloba ūdukuai Daizezea zhibias jī sobiasias. ¹⁶Romaīnu jūēkuabudad'era soldaorā nok'obara jidakua erub'era chāb'arisias soldaorā nok'ota wag'aua. Mawūāmina Pablora awuara b'abiburuta soldao ab'aua akūbi b'asias.

Pabloba Jesús'd'ebemas jarad'a Romane

¹⁷Jūēnata ewari ūbead'e Pablobara trūbisias nok'orā judīorāneta, aramaūne āba zebudad'era mawūāsias: Mu ūrerā, muārā dazhirāta b'era bī ēā o ēbasias, miā muārā bī ēā o ēbasias dazhirā zhibarirā b'ead'aba ok'awa b'ead'ara, māūta murā jidad'ape Jerusalēne chāb'arisid'a Roma bid'arā juwuad'e. ¹⁸Maūrābara munebemas sāwūāta k'awuad'ape murā ēna krīnasid'a ne ēāba mu k'ārēā bead'aira. ¹⁹Mawūāmina judīorāba idaribid'a ēāba muārā jarai bara zesia muārā krīnata murā k'awua omarēā rey Césarba. Mawūā jarasias

muã k'ärëã ji numairã ne ëmina murãta b'era. ²⁰Maũ k'area muãrã marãta trũkuasia marã ùduita, marã bawara bed'eaita. Zhãrã Êdrubita Israel b'eba jũã b'ed'ebema k'area murã k'ãwũã jũ b'ua naũ cadenaba.

²¹Mawũãĩ jarirãbara mawũãsid'a: Daibara Judea drud'ebara k'arta jidad'a ëã bud'ebema. Miã mebërã iab'abid'a ze ëã bu jid'era o bu bĩ ëã jarad'era.

²²Mawũãmينا daibara ùrĩ krĩña k'ob'ea bu sãwũã krĩcha b'uta. Jesũs ùrãg'ad'e b'era daibara k'awua b'ea baridu maẽ bĩ ëã jara b'eta.

²³Sõmbed'e zed'aita ewarita b'ud'ape zhãrã bio Pabloma zesid'a izhi b'ũ maẽ. Daizezeta Nok'od'ebemata maũrãã bia jarasia diaped'auba kewaraed'a. Aramaũne Jesũsd'ebemata ijãbigayid'e b'asia Moisé ùrãg'ad'e jara b'ud'eba, Daizezeba bed'eata jarabibarirãba jarad'apead'ad'eba. ²⁴Ûkurubara ijãsid'a maũ jaraburura, mawũãmينا ùkurubara ijãna ëbasia. ²⁵Äzhirãĩnu krĩcha ab'arika zed'a ëãba wãbusid'e Pablobara mawũãsia: Bia k'ãũneba Jawurebiara bed'eaburuta, Daizezeba bed'eata jarabibarita Isafad'eba dazhirã zhibarirã b'ead'ata jara mawũãsia:

²⁶Israel b'ema wãpe mawũãdua: Mũ bed'eara ùrĩ b'eid'u sãwũãta k'awuad'a ëbaya, akũ b'eid'u sãwũãta k'awuad'a ëbaya.

²⁷Marã za b'ebara sod'ebara sãwũãta k'awuad'a ëbaya, ùrĩ b'eid'u ùrĩ b'ed'a ëbaya, dabũ ãna b'eba dabubara akud'a ëbaya, ùrĩ b'eid'u sod'ebara sãwũãta k'awuad'a ëbaya, k'azhiruara ãmape Daizezera pẽwãna ëbaya muã êdrubigaira. *(Isafas 6:9-10)*

²⁸Mawũe k'awuaudua, judiõrã ëãta b'ea jarad'e zok'asia êdruid'ebemata Daizezed'era. Aramaũne maũrãbara ùrĩnaña.

²⁹Pabloba maũta ma jaraburud'era judiõrã wãsid'a äzhirãĩnu k'aik'aia.

³⁰Pablo año ùme de arrenda b'asia. Maũnerã jõma bia eda b'asia izhima zebudara. ³¹Daizezeta Nok'od'ebemata jara b'uta Nok'o Jesucristod'ebemata dajada jara b'asia, maũnerã miõba sãwũã ëbasia.

Pabloba k'arta b'ud'a mebērã Roma bid'arãita

Saludo diabued'a

1 ¹Murã Pabloba, murã Jesucristo nezok'a, murã izha jurupe zok'asia bed'ea biata jaramarẽã Daizezed'eta. ²Maũenabema izha bed'eata jarabibari b'ead'ad'eba na wed'auba jarad'ata b'u tab'ea: ³Maũ bed'ea biabara jara b'ua zhi Warrata dazhirã Nok'o Jesucristota, izhira rey David'eba uruta b'asia dazhi k'awünerã. ⁴Izhira Daizeze Warrata zarea bara b'uta Jawurebiaba k'awuabisia, mawüã k'awuabisia beud'ata piradrud'ad'eba.

⁵Jesucristobara murã izhi biaba jurupe zok'asia, aramaüne drua jōmaünebemaba ijānamarẽã izhid'ebemata kuāg'a. ⁶Marã maũrānebemata b'ea, marã jurukuasia b'eamarẽã Jesucristod'eta. ⁷Jōma marã Roma pūwurd'ebemata b'era Daizezeba kuāg'ata b'ea, marã jurukuasia izhid'eta b'eamarẽã: Mawüẽ izhi biaba marã adu-a b'eabiya dazhi Zhibari dazhirã Zezeba dewara Nok'o Jesucristoba.

Pablo wã krĩña b'ad'a Romaĩnu

⁸Muã naara jaraira Jesucristod'eba muãrã Daizezea zhibia ji b'ua marã jōmaũbari, marāba Jesúsd'ebema ijã b'eta trūpoa numubari ejūã jōmaüne. ⁹Muãrã Daizezera soid'u arib'ae b'uba bed'ea biata jara b'ua zhi Warrad'eta, izhara k'awua b'ua muã marã ewariza jara tau eãta mu zhiwid'iburud'era. ¹⁰Murã zhiwid'i b'ua Daizezeba krĩñaburu wābimarẽã marāma. ¹¹Muã marã ũdu krĩña b'ua Jawurebiad'ebemata jaraita, aramaüne jipa nūmeāmarẽã. ¹²Aramaünerã zhiya zareabi nūmeāña Jesúsd'ebema ijã b'ed'eba marābid'a muābid'a.

¹³Mebērã, muã marāba k'awuad'aita krĩñata k'awuaudua murã biod'ie marāma wāza b'ua, aramaüne marānebemabid'a Jesúsd'ebemata ijānamarẽã dewaraurã judiorã eāba ijānapead'a kīrāk'a, mawüāmina id'i basiid'u wã b'e eã nūmuã. ¹⁴Estudiad'ata b'ea, estudiad'a eãta b'ea, krĩcha erub'ea, krĩcha ne eã b'ea muãrã jaraibara bed'ea biara. ¹⁵Mawüẽ muãrã Jesúsd'e bed'ea biara marāābid'a k'adruabai jaraya marã b'ea Romane.

Zareata bed'ea biad'ebema

¹⁶Murã pera eã Jesúsd'ebema bed'ea biata jaraira, maũ Daizeze zareata jōma zhi ijābūdata ēdruid'ebema judiorāta judiorã eãta. ¹⁷Maũ bed'ea biad'eba Daizezebara k'awuabi b'ua izhara bed'ea ne eã b'ubarita

ijāburud'eba. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Daizezema bed'ea ne ēā b'ura ijā b'ud'eba izhi ūme b'ai jō ēā b'aya.

Bed'ea bara b'ea beubari b'era

¹⁸Daizezebara izhi kīrūbira ūtreba k'awuabi b'uta zhārā pua k'awua ob'ua bia ēāta ob'eta, bia ēāta ob'eba idu k'awuabid'a ēā b'eta bed'ea izhid'e wārāta. ¹⁹Daizezed'ebemata k'awuad'ai b'ura bia k'awua b'ea izha k'awuabi b'uba. ²⁰Izhid'ebemata ūdud'ak'ara, izhi zareata jōk'ara, izhira Daizezeta b'ura dajada ūdu numūā ējūā osi wed'auga, maūta k'awuaid'e b'ua izha k'ārē ob'ud'eba, mawūē bia ēāta ob'ebara k'awuad'a ēā ab'ed'a ēā. ²¹Daizezed'ebema k'awua b'eta Daizezera ibia jarad'a ēā, miā zhibia jida ēā, aramaūne sāwūāta k'awuad'a ēā, aramaūne sod'ebara k'awuad'a ēkīrāk'a b'eba so pārīgu b'ea. ²²Kricha banane b'ed'e kricha ne ēā b'ea. ²³Daizeze beuk'ata zhi zromane edad'aik'ad'e, zhi zromarāne erub'ea ne dazhi zad'e nūme jōbarita, ibanarā zata, nendūwuru jērū kīmarē b'e zata, nendūwuru jāne wā b'e zata mawūā erub'ea.

²⁴Maūba Daizezebara idaribisia āzhik'awua ne mitiata od'amarēā, āzhi soba krīnāta od'amarēā, mawūē āzhirāinu dazhi perata ob'ea. ²⁵Daizezed'ebemata wārānebemane nūmeāik'ad'e sewad'ebemane nūmeā, aramaūne Daizezeba ne okuad'a zata zhi zromane ibia jara erub'ea Daizeze zhi okuad'a k'āñabara, maūne izhitru ibia jarad'aid'e b'ua ewari nūmu jōma. Amén.

²⁶Maūba Daizezebara idaribisia āzhi k'awua od'amarēā dazhi perata. Mawūē wūērārā āzhid'era ab'ari wūērā ūme dazhi perata ob'ea. ²⁷Zhūmakīrārāsīd'a ab'arika b'eta wūērā tōb'ari ēā idaribipe ab'ari makīrā ūme dazhi perata ob'ea. Aramaūne ab'ari makīrā ūme dazhi perata ob'eba āzhikusa Daizezea zuburia obi b'ea jāpe nūmeba.

²⁸Mawūā b'ebara Daizezed'ebema k'awua krīnana ēāba Daizezebara chāb'arikuasia āzhi krīchara bia ēāta nūmeā, āzhi k'awua od'amarēā k'ārē o ēbai b'uta. ²⁹Ne jōmaū bia ēāta ob'eba kīma ēāta eruk'āibada, ne mitiata obada, ne wuaaburu krīnabada, bia ēāta obada, zhārāba ne erub'u k'area bī ēābada, miā beabada, k'aik'aiabada, zhārā sewabada, bed'eata obada. ³⁰Zhārā jarabada, Daizezera juradea, zhārāma mitia bed'eabada, zhi zromane b'ea, bigaud'e b'ea, krīcha jurubada bia ēāta oita, ūrīna ēā āzhi zhibarirā bed'eara. ³¹Krīchad'e duanu ēā, āzhi bed'eara arib'aed'a ēā, zhārā kuāg'a edad'a ēā, āzhi bī ēā od'ara bed'ea ne ēāne edad'a ēā, zhārā sozuburiad'a ēā. ³²Mawūā b'ebara k'awua b'ea Daizezebara pua k'awua oita, aramaūnerā maū k'aud'a b'era aduaita beuya. Mawūāsiid'u maū k'aud'a b'ea, aramaūne sobia b'ea maū k'aud'a b'e bawara.

Daizezeba k'awua oid'ebema

2 ¹Maūba bu zhārā jara b'ura bed'ea ne ēāne b'arārūā, bua awuruta jaraburud'era buzhikusa jaraburua, bua zhārā jara b'uta ab'auta ob'ud'eba. ²K'awua b'ea bia ēāta ob'era Daizezebara pua k'awua obaria k'ārē od'a wārāneba. ³Bia ēāta obada b'eta bua jara b'uta buara ab'auta ob'ura, ŷbu krīchama bura ēdruika Daizezeba pua k'awua oid'ebara? ⁴ŷO buma seri ēka izha k'ābāēā sozuburia nūmuba zrog'a b'ura, buara k'awua ēā nūmu ēka

izhara sozuburia b'uta k'azhiruara amape izhita pēwamarēa? ⁵Mawūāmina bu sora zarea numuā k'azhiruata amape izhi pēwāirā, mawūē izhi kirūbita buzhikusaita bira wā kirū zuburia oi ewaried'a. Maūnerā k'awuabiya sāwūā pua k'awua oi b'ud'e oburuta Daizezebara. ⁶Izhara ab'a ab'aua k'ārē diaya āzha k'ārē od'abari. ⁷Izhi ūme b'ai jō ēāta diaya biata ob'eba juru b'ea izha bia jamararēā, beuk'ata b'umarēā. ⁸Mawūāmina kirū pua k'awua oya āzha krīnata ob'eba arib'aed'a ēārā bed'ea izhid'e wārāta, awuaraburu ob'era bia ēāta. ⁹Izha pua k'awua oburud'era zuburia b'eaya, sopua b'eaya bia ēāta ob'era judīorāta judīorā ēāta. ¹⁰Mawūāmina izhima bia numeba bia jaraya adu-a b'eabiya biata ob'era judīorāta judīorā ēāta. ¹¹Aramaūne Daizezebara zhārā awuara eda ēā.

¹²Moisé ūrāg'a ne ēā b'eta k'azhiruata ob'era maū ūrāg'a ne ēā aduad'aya, Moisé ūrāg'a erub'eta k'azhiruata ob'era maū ūrāg'ad'eba pua k'awua okuaya. ¹³Moisé ūrāg'a bari ūri b'eba biata duanu ēā Daizeze kirābitara, awuaraburu maū ūrāg'a arib'ae b'eta izhima biata b'ea. ¹⁴Judīorā ēāba Moisé ūrāg'a ne ēāta maū ūrāg'ad'ebemata ob'era ūrāg'a ne ēmina ūrāg'ata b'ea ari āzhita. ¹⁵Aramaūne ūrāg'ad'ebema ob'eta ūdubi b'era zhi b'uma āzhi sod'e, krīchabara k'awua b'ea k'ārē obudara biata o bia ēāta, bed'ea bara b'eta o bed'ea ne ēā b'eta. ¹⁶Daizezeba k'awua oburu ewadera zhārānebema k'awuad'a ēārā Jesucristod'eba k'awua oya bed'ea biata muā jara b'ud'e.

Judīorābara arib'aed'a ēā ūrāg'ara

¹⁷Marābara marā judío ab'eta Moisé ūrāg'ad'eba Daizeze ūme bed'ea ne ēāne b'ea. ¹⁸Izha k'ārē krīnata k'awua b'eta ūrāg'abara jaradia b'ua k'ārēta biata. ¹⁹Jipa edebadad'e b'ea Daizezed'ebema k'awuad'a ēāba daub'errea b'e kirāk'a b'eta, mazhima ūnata b'ea pārīguad'e b'erāita. ²⁰Zhi k'awua ēā b'eta wūāwūā kirāk'a b'eta ūrāg'abadad'e b'ea, Moisé ūrāg'ata erub'ed'eba k'ārē k'awua b'ed'e b'ea, k'awua b'ed'e b'ea wārāta. ²¹Bua awuru ūrāg'a b'uta, ſk'ārēā zhi ūrāg'a ēpe buzhikusara? Nezrua ebaita jara b'uta, ſk'ārēā nezrua b'u? ²²Kīma ēāta eruk'āi ebaita jara b'uta, ſk'ārēā kīma ēāta eruk'āi b'u? Ne zhi zromarāne erub'era ūduama b'uta, ſk'ārēā ne biara maūrā ded'abema zrugabari? ²³Buma buara Moisé ūrāg'ara biod'e k'awua b'uta, ſmaū ūrāg'a arib'ae ēāba k'ārēā bī ēā jarabi b'u Daizezera? ²⁴Maūenabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Judīorā ēāta b'ebara Daizezera bī ēā jara b'ea marāneba.

²⁵Wārānebai k'akua eta k'ō b'ura biga Moisé ūrāg'ata arib'ae b'uburu, mawūāmina maū ūrāg'ata arib'ae ēburu bu k'akua eta k'ōpe b'ura k'akua e k'ō ēkirāk'a b'ua. ²⁶Aramaūnerā k'akua eta k'ō ēā b'uba Moisé ūrāg'ata arib'ae b'uburu, ſk'akua e k'ō ēā b'ura k'akua e k'ōpe b'u kirāk'a b'u ēka? ²⁷K'akua e k'ō ēā b'uba Moisé ūrāg'ata kīrāēpa arib'ae b'ubara k'awuabiya buara Moisé ūrāg'ara k'awua b'uta, k'akua eta k'ōpe b'uta arib'ae ēāta maū ūrāg'ara. ²⁸Judío arata b'u ēā bari ūrūba b'ura, miā k'akua e k'ōpe b'u ēā bari ūrū k'ō b'ura zharad'e. ²⁹Awuaraburu judío arata b'ua soid'u b'uta, k'akua e k'ōpe b'ua soid'u b'uta, mawūā b'ua Jawurebiad'eba soid'u b'uta, aramaūnerā bari ūrāg'ata k'awua b'ud'eba mawūā b'u ēā. Mawūā soid'u b'ura zhārābara ibia jarad'a ēā, awuaraburu ibia jaraya Daizezeba.

3 ¹ſK'ārē biata b'u judīota b'aira? ſK'ārē biata b'u k'akua eta k'ōpe b'aira? ²Ne biod'eba biata b'ua. Mawūā b'ua wārānebai naara

judíorā ded'ekad'aba izhi bed'eara Daizezebara. ³ ¿K'ōbe sāvūāipe ūkuru āzhid'ebemaba ijāna ēārā? ¿Mawūā ijāna ēāba izha jarad'ara arib'ae ēka Daizezebara? ⁴ ¡Mawūā ēā! Bariburū Daizezera wārīnu bed'ea b'ua, maūne zhārā b'era jōma sewa neburūmiā. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Wārīnuā ad'aya bua jaraburū bed'eara, aramaūne kiaweya buta jiburura. *(Salmos 51:4)*

⁵ Dazha bia ēāta ob'ūba Daizezera biata ūdubi b'uburū, ¿k'ārēta jarad'aibe? ¿Daizezera bia ēka bia ēāta oburū k'area zuburū oburud'era? Murā bed'ea k'ob'ua zhārā mawūā bed'ea b'ed'e. ⁶ ¡Mawūā ēā! Daizezeta biata b'u ēburū, ¿sāvūā k'awua oipe ējūāne zhārā b'era? ⁷ Ūkurūba jarabada kīrāk'a dazhi sewa neburū b'ūba Daizezera wārīnu bed'ea b'uta k'awuabi b'uburū, ¿k'ārēā jara b'u dazhira k'azhirua omiāta? ⁸ ¿Jaraid'e b'u ēka dairā ewarad'e jara panuta, ūkurūba dai mawūā jara b'era Daizezebara zuburū oid'e b'u ēka? Daibara mawūā badabid'a: ¿Bia ēāta od'aya biata zemarēā?

Ne ēā biata b'ura

⁹ ¿Mawūē sāvūāipe? ¿Dazhirā judíorāta audre biarāk'a awururā k'ānabara? ¡Mawūā ēā! Daibara k'awuabisid'a jōma judíorāta judíorā ēāta k'azhirua edre b'eta. ¹⁰ Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Biata b'ura ne ēā miā ab'abid'a.

¹¹ Miōba k'awua ēā k'ārē sāvūāta, miōba jurū ēā Daizezera.

¹² Izhi maēbara jōma jāpe nūmeā, aramaūne izhima biata nūme ēā. Ne ēā biata ob'ura, ne ēā miā ab'abid'a.

(Salmos 14:1-3; 53:1-3; Eclesiastés 7:20)

¹³ Mitia bed'ea b'eba beud'a jou tab'u uriata mitiata ewa numū kīrāk'a b'ua āzhi nemirā, āzhi kīrāmerā sewa neburūmiā. Zhārā bī ēā ob'e bed'eara dāma neārā kīrāk'a b'ua āzhi i edre. *(Salmos 5:9; 140:3)*

¹⁴ Āzhi ibara zhārā ik'azhirua jara bī ēā b'ea. *(Salmos 10:7)*

¹⁵ Jērū zokea wāēba b'ea zhārā beaita.

¹⁶ Ne ārīkua zhārā zuburū okua b'ea āzhi wā maē.

¹⁷ Aramaūne k'awua ēā b'ea zhārā bawara adu-a b'aira. *(Isaías 59:7-8)*

¹⁸ Daizeze wawiaira ne ēā āzhi krīchad'era. *(Salmos 36:1)*

¹⁹ K'awua b'ea jōma Daizeze ūrāg'aba jara b'ura jara b'ua judíorā maū ūrāg'a edre b'ea, aramaūne jōma chupea k'ob'ed'e zhārā jōma k'awua okuaya Daizezebara. ²⁰ Daizezeba ūrāg'a Moiséa diad'ata arib'ae numūbara beubarira miōta bed'ea ne ēā b'u ēā Daizeze kīrābitara. Awuaraburū maū ūrāg'abara k'awuabi b'ua dazhira k'azhirua omiāta.

Bed'ea ne ēā b'uya ijāburud'eba

²¹ Mawūāmina id'ira Moisé ūrāg'a arib'aed'a ēāne sāvūā bed'ea ne ēā b'ura k'awuabisia Daizezebara, maū zhi jarama Moisé ūrāg'aba, Daizezeba bed'eata jarabibarirā b'ead'aba. ²² Zhi jarama Daizezebara bed'ea ne ēā b'uita Jesucristod'ebemata ijāburud'eba, maūta izhid'ebemata ijābuda jōmaūitabema, mawūē miōta awuara eda ēā. ²³ Jōmaūba k'azhiruara obada, mawūē āi b'ea Daizezeta kīrāwārēānebara. ²⁴ Mawūāmina izhi biaba bari bed'ea ne ēā okua b'ua ēdrūira numūba Jesucristod'eba. ²⁵ Daizezeba dazhi bed'ea ne ēā b'ura Jesucristota b'ud'ata dazhibari wa erezoad'ata

ijāburud'eba numuā, aramaüne izhara sāvūā bed'ea ne ēā b'uita k'awuabi b'ūba zrog'a bed'ea ne ēā okua b'ua k'azhiruata od'apead'ara nawed'a. ²⁶Mawūē id'i ewadera izha sāvūā bed'ea ne ēā b'uita k'awuabi numurā izhira biata b'ūba bed'ea ne ēā ob'ua zhi ijāburura Jesúsd'ebemata.

²⁷¿Aramaünerā arak'āwūārā bia numaika? ¿Arak'āwūārā āi b'uya! ¿Bia numaika Moisé ūrāg'ad'ebara? ¿Bia numaika maū ūrāg'ata arib'ae b'ud'ebara? Mawūā ēā, awuaraburu bia numaña Jesúsd'ebema ūrāg'ata ijā b'ūba. ²⁸Mawūē k'awuaid'era Daizezebara dazhira bed'ea ne ēā ob'ua Jesúsd'ebemata ijāburud'eba, mawūā o ēā Moisé ūrāg'ata arib'ae numuba.

²⁹¿Daizezera bari judiorāneka? ¿Izhab'a Daizezera judiorā ēāta b'ed'e ēka? Wārānebai izhab'a judiorā ēāta b'ed'ea. ³⁰Maūēnabema Daizezera ab'abai b'ua. Mawūē izhara Jesúsd'ebema ijāburud'eba bed'ea ne ēā b'uya k'akua eta k'ō b'era, Jesúsd'ebema ijāburud'eba bed'ea ne ēā b'uya k'akua eta k'ō ēā b'era. ³¹¿Mawūā Jesúsd'ebema ijāburud'eba seribid'a ēbaika Moisé ūrāg'ara? ¡Mawūā ēā! Awuaraburu mawūārā arib'ae b'ea maū ūrāg'ata.

Ījāine b'ua Abrahamne kīrāk'a

4 ¹¿K'ārēta jarad'aibe dazhirā zeze Abrahamnebema? ²Izha k'ārē ob'ūba Daizezeba Abraham bed'ea ne ēā b'usiburu, b'ak'ausia k'ārēneba sobia b'aira, mawūāmina Daizeze kīrābīta ēā. ³Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Daizezeba jaraburura Abrahambara ijāburuba bed'ea ne ēā b'usia. ⁴Iab'a trajad'ata pag'abudad'era bari diabada ēā, awuaraburu diabada izhi trajad'abari. ⁵Mawūāmina k'ārē o ēāne bia ēāta b'ura Daizezebara bed'ea ne ēā b'ubarita ijārā, mawūā ijāburud'eba bed'ea ne ēā b'uya. ⁶Aramaū kīrāk'a rey Davidbid'a sobia b'aita jarasía Daizezeba bed'ea ne ēā b'uburura k'ārē o ēāne. ⁷Maūta mawūāsia:

¡Sobia b'eaya bia ēāta od'apead'ata Daizezeba bed'ea ne ēā
b'ukuaburura, k'azhiruata biod'eba bed'ea ne ēā b'ukuaburura!

⁸¡Sobia b'aya Daizezeba bed'ea ne ēā b'uburura k'azhiruad'eba!

(*Salmos 32:1-2*)

⁹¿Mawūā sobia b'aira bari k'akua e k'ō b'eitabemak'a, k'akua eta k'ō ēā b'eitabid'a numu ēka? Daibara jara b'ea Daizezeba jaraburuta Abrahamba ijāburud'eba bed'ea ne ēā b'ud'ata. ¹⁰¿Sāvūā bed'ea ne ēā b'usi? ¿K'akua eta k'ōpe b'ud'e o k'akua eta k'ō ēā b'ud'e? Mawūā b'u ēbasia k'akua eta k'ōpe b'ud'e, awuaraburu mawūā b'usia k'akua eta k'ō ēā b'ud'e. ¹¹Abraham k'akua eta k'ōnabara k'awuabi b'ua Daizezeba bed'ea ne ēā b'ud'ata izha jaraburuta ijāburuba wad'i k'akua eta k'ō ēā b'ud'e. Aramaünerā k'akua eta k'ō ēā b'eba Daizezed'ebema ijā b'e zeze, ab'arika ijā b'eba bed'ea ne ēā duanuk'ārīā. ¹²K'akua eta k'ōpe b'e zezeta bari k'akua eta k'ōpe b'eitabema ēā, awuaraburu ab'arika ijā b'eitabema dazhirā zeze Abrahamba ijāna kīrāk'a k'akua eta k'ō ēwed'a.

Daizezeba jarad'ara arib'ae b'ua ijābudad'eba

¹³Daizezeba naū ējūāta Abrahamuā diaya ad'ara o izhid'eba zed'airāā diaya ad'ara mawūā ēbasia ūrāg'ata arib'aeburuba, awuaraburu mawūāsia bed'ea ne ēā b'id'apuba izha jaraburuta ijāburud'eba. ¹⁴Moisé ūrāg'a arib'ae b'eba Daizezeba diaita jarad'ata jidad'aiburū, ijāīnebema numurā seri ēāneba k'ārē

ēā Daizezeba diaya ad'ara. ¹⁵ Moisé ūrāg'ara arib'aed'a ēāba Daizezera kīrūbi b'ea. Mawūāmina maū ūrāg'ata ne ēā maērā maū ūrāg'ad'e wāēānāi ne ēā.

¹⁶ Maūneba Daizezeba diaita jarad'ara izhid'ebemata ijā b'ed'eba diaya, aramaūnerā izhi biaba diaya. Maūta Abraham warrarānebema jōmaūīta numūā. Bari Moisé ūrāg'ad'e b'eitabema ēā, awuaraburu Abrahamne kīrāk'a ijābudaitabema, aramaūne izhira dazhirā jōmaū zezea. ¹⁷ Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Muā bura b'id'apua zhārā bio zezeta. Mawūāneba Daizeze kīrābitara zhārā bio zezeta b'ua, izhid'ebemata Abrahamba ijānarā Daizezebara beud'apead'ara piradrūbibaria, k'ārē ne ēbad'ata obaria.

¹⁸ Daizezeba warra barabiya aburura Abrahambara ijāsia zhi kīmanebara warra baraid'e b'u ēāta, aramaūne b'esia zhārā bio zezeta, maūēnabemata mawūāsia: K'āwūā chīdau bio kīrāk'a numāna bu warrarānebemata.

¹⁹ Maūta ijāirā ed'ab'ae ēbasia, krīcha numa ēbasia izhira zhi zōrāta, maūne ya beubod'o kīrāk'a b'asia cien año badea b'ūba, mawūā ijāirā ed'ab'ae ēbasia tok'ata b'ūbara zhi kīma Sara. ²⁰ Izhara ijā ēā numa ēbasia Daizezeba diaya aburura, awuaraburu soid'u ijāburūba ibia jarasia Daizezera. ²¹ Jipa k'awuasias Daizezera zhi zromata izha jarad'ara arib'aeira. ²² Mawūā ijāburud'eba Daizezebara bed'ea ne ēā b'usia.

²³ Bari Abraham ūrū b'ud'a ēbasia mawūā bed'ea ne ēā b'ud'ara. ²⁴ Awuaraburu dazhirāsida ab'arika bed'ea ne ēā duanuk'ārīā dazhirābara izhid'ebema ijā b'eba beud'ata piradrūbid'ata Jesús dazhirā Nok'ota. ²⁵ Daizezebara Jesús chāb'arisia beumarēā dazhirā k'azhirua omiāta b'ebari, beud'ata piradrūbisias dazhirā bed'ea ne ēā b'ūita.

Jesús'd'eba bed'ea ne ēā b'ea

5 ¹ Ijā b'ed'eba bed'ea ne ēā duanuk'ārība dazhirā Daizeze bawara bed'ea ne ēā b'ea dazhirā Nok'o Jesucristod'eba. ² Jesucristod'ebemata ijā b'ed'ebemānerā dazhirā Daizezebara izhi biaba numuk'ārīā, dazhirā maūne jipa numēā. Aramaūne sobia krīcha b'ea Daizeze kīrāwārēānebemata jidad'aita. ³ Bari maūba ēā, awuaraburu dazhira sobiaid'e b'ua zuburia numūnerā, k'awuaid'era zuburia numūne zrog'a k'awaya. ⁴ Mawūā zrog'a numūrā Daizezema bia numūā. Mawūā zrog'a numūrā Daizeze kīrāwārēānebemata jidaya. ⁵ Mawūā jidaira dazhirāītara sewa ēāta Daizezebara kuāg'ata izhid'eta dazhirā sod'e diasia Jawurebiata dazhirāā diad'aba.

⁶ Dazhira ēdruid'e b'u ēāne ewarita arababurud'era Cristora beusia dazhi bia ēāta b'ebari. ⁷ Wārānebai miōta zhi beabi ēā biabarira, baucha iab'a zhi beabiya biabarira. ⁸ Mawūāmina Daizezebara izha dazhira kuāg'ata k'awuabiburūta wad'i k'azhirua omiāta b'ed'e Cristota beubisias dazhibari. ⁹ Mawūē Cristo wad'eba bed'ea ne ēā duanuk'ārība ēdrud'aya Daizezeba zhārāta kīrū pua k'awua oid'ebara. ¹⁰ Izhi ūme zhi jurata b'ed'e Daizezebara dazhira izhi bawara zhibiata b'usia zhi warra bebud'eba, mawūā zhibiata b'ud'aba ēdrud'aya Cristota b'ud'eba. ¹¹ Bari maūba ēā, awuaraburu Daizeze bawara sobia b'ea dazhirā Nok'o Jesucristod'eba. Izhi k'areuba id'ira Daizeze bawara zhibiata b'ea.

Adānebema Cristod'ebema

¹² K'azhiruara naū ējūāēna zesia ūmakīrā ab'aud'eba, maū k'azhiruad'eba numesia bebuta. Aramaūne jōma beu numesia jōmaūba obadaba k'azhiruata.

¹³Naara Moisé ūrāg'a ne ēbasid'euba k'azhiruara ob'ea ējūānerā, mawūāmina ūrāg'ata ne ēāba bed'ea bara b'ea a ēbasia k'azhiruata ob'era. ¹⁴Mawūāmina k'azhiruata ob'eba beu numesia Adán ewarid'eba Moisé ewariid'u, Daizezeba jarad'ata Adánba ūrī ēbad'a kīrāk'ara k'azhiruara od'a ēbasia. Adánneba jōma zuburia numena kīrāk'a jōma bia numesia Cristo zeita b'ad'ad'eba.

¹⁵Mawūāmina Daizezeba bari diad'ara Adánba k'azhiruata od'a kīrāk'a ēā, mawūā ab'auba k'azhiruata od'ad'eba bio beusid'a. Waya Daizezeba izhi biaba ba ri diad'ara ēdruita bioitabemata izhi biaba numuk'ārīā ūmakīrā ab'aud'eba, Jesucristod'eba. ¹⁶Daizezeba izhi biaba bari diad'ara Adánba k'azhiruata od'a kīrāk'a ēā. Wārānebai mawūā ab'auba k'azhiruata od'ad'eba Daizezebara aduabigaid'e numusia, mawūāmina izha bari diad'ata numuk'ārīā zhārāba k'azhiruata bio osid'amina bed'ea ne ēā b'ukuaita. ¹⁷Ab'auba k'azhiruata od'ad'eba jōma beu numuburu, audrebai Daizezebara izhi ūme b'ai jō ēā b'eabiya ab'aud'eba Jesucristod'eba, mawūā b'eabiya izhi biaba bari bed'ea ne ēā oburūrāta.

¹⁸Ab'auba k'azhiruata od'ad'eba Daizezebara zhārā jōma aduabigaid'e numusia, aramaū kīrāk'a ab'auba biata od'ad'eba bed'ea ne ēā oira zhārā jōmaūitabemata izhi ūme b'ai jō ēā b'abiya. ¹⁹Adánba Daizeze bed'eata arib'ae ēbad'aba zhārā jōma k'azhirua omiāta numusia. Aramaū kīrāk'a Jesúsba Daizeze bed'eata arib'aed'aba zhārā bio bed'ea ne ēā b'uya.

²⁰Moisé ūrāg'ara numusia k'awuabigaita k'azhiruata k'ābāēā obadata. K'azhiruata mawūā k'ābāēā obadad'ebara Daizezebara k'awuabisia izhi biaba k'ābāēā sozuburia b'uta. ²¹K'azhiruata obadaba aduaita beubada, mawūāmina Daizezebara izhi biaba bed'ea ne ēā b'uya izhi ūme b'ai jō ēā b'abiita Jesucristo dazhirā Nok'od'eba.

Ya beusid'a k'azhiruaitara

6 ¹¿Mawūē k'asia ad'aipe? ¿K'azhiruad'e b'eaika Daizezeba izhi biaba k'ābāēā sozuburiamarēā? ²¿Mawūā ēā! K'azhiruara od'a ēāba dazhira ya beusia k'azhiruaitara. ¿Mawūē sāwūā wad'i k'azhiruad'e b'eaibe? ³¿K'awuad'a ēka buru k'oed'ad'eba b'eta Jesucristod'ebemata, aramaūne duanu ēka izhi ūme beud'ata? ⁴Buru k'oed'ad'eba dazhira izhi ūme jou k'ob'ad'e wāsia, mawūē Cristo beud'ata zhi Zezeba izhi zareaba piradrubid'a kīrāk'a dazhisid'a piradrubisia zok'ai nimibamarēā zhiwid'id'e.

⁵Dazhira Cristo ūme beud'aba izhi piradrud'a kīrāk'a zok'ai b'ai zhiwid'id'e b'eyā. ⁶Maūta k'awuaid'era dazhita na b'ad'ara izhi ūme cruzd'e k'achiburūba k'akua k'azhiruad'ebemata beasia. Mawūē dazhira wueta k'azhirua nezok'a ēā. ⁷Mawūā beud'ara ēdrusia k'azhiruad'ebara. ⁸Dazhira Cristo ūme beud'aba ijā b'ea duanaīta izhi ūme. ⁹K'awua b'ea Cristo beud'ata piradrud'ara ya beu ēā, bebura wueta zarea ne ēā izhi ūrūrā. ¹⁰Beuma ab'a beud'aba k'azhiruara jōma edre b'usia. Id'id'e b'ura Daizezeita b'ua. ¹¹Marāsīd'a aramaū kīrāk'a b'eta k'azhiruara od'a ēāba ya beusita b'eaudua k'azhiruaitara, aramaūne Daizezeita zok'ai b'eaudua Jesucristo dazhirā Nok'od'eba.

¹²K'azhiruua idu k'ab'aribirāūdūa marā k'akua beubarita, aramaūne orāūdūa bia ēāta obi krīñaburūra. ¹³Marā k'akuara idu k'azhiruua chāb'arirāūdūa bia ēāta oita. Awuaraburu marā Daizeze chāb'ariudua zok'ai

duaïnaba k'azhiruad'e beu b'ead'ata, aramaüne marā k'akuara Daizezea chāb'ariudua biata oita. ¹⁴ K'azhiruabara marā k'ab'ari numaine b'ū ēā. Marā Moisé ūrāg'a edre numeba ēdruita numu ēā, awuaraburu ēdruya Daizezeba izhi biaba ēdrubid'a edre numeba.

Duanena biata od'aita

¹⁵ ¿Mawūē sāwūāpe? ¿K'azhiruara od'aika Moisé ūrāg'a edre duanu ēbaera, mawūā od'aika Daizezeba izhi biaba ēdrubid'a edre duanu baera? ¡Mawūā ēā! ¹⁶ ¿K'awuad'a ēka marāta zhārā edre nezok'ata numeburud'era maū bed'eata arib'ae numebari ēka, aramaū kīrāk'a numu ēka k'azhirua nezok'ara aduaita beuita, waya Daizeze bed'eata arib'ae b'ura numu ēka bia numai k'area? ¹⁷ Muā Daizezea zhibia ji b'ura k'azhirua nezok'ata b'easimina marābara soid'u arib'ae b'ea Daizeze ūrāg'a jaradiad'apead'ata. ¹⁸ K'azhiruad'ebara ēdrud'ape Daizeze nezok'arāta duanesia biata od'aita. ¹⁹ Muārā mawūā nezok'ad'ebemata jara numuā muā jara b'uta marābara sāwūāta k'awuad'a ēāba. Nawed'ara marā k'akuara bia ēā chāb'arisid'a ne mitiata dazhi perata od'aita. Waya id'id'era marā k'akuara Daizezea chāb'ariudua biata od'aita.

²⁰ Marā k'azhirua nezok'ata b'easid'era kīrāēpa biata od'a ēbasia. ²¹ ¿Bia ēāta ob'ead'ad'ebara k'ārē biata jidasid'a, maūnebara id'id'era marā pera duanu ēka? Maūnebara aduaita beuya. ²² Mawūāmina id'id'era k'azhiruad'ebara ēdrud'ape Daizeze nezok'ata b'eba izhiita numeā, mawūē izhi ūme b'ai jō ēā b'eaya. ²³ K'azhiruata ob'ud'ebara aduaita beuya. Mawūāneba Daizezebara izhi ūme b'ai jō ēāta bari dia b'ua Jesucristo dazhirā Nok'od'eba.

Miā ūrāg'ad'a kīma āmai ēā b'ud'eba

7 ¹ Mebērā, murā marā Moisé ūrāg'a k'awua b'ea bed'eaya, ¿marāba k'awua b'ed'era dazhira Moisé ūrāg'ad'e b'ū ēka wad'i zok'ai b'ud'era? ² Aramaū kīrāk'a wūērā miā k'āīpe b'ura Moisé ūrāg'ad'ebara zhi kīma ūme b'aibara zhi kīma wad'i zok'ai b'ud'era. Mawūāmina zhi kīmata beura, maū wūērā Moisé ūrāg'ad'ebara ēdruburua zhi kīma ūme b'ad'ara. ³ Zhi kīma wad'i zok'ai b'ud'e wūērāba awuruta edara kīma ēāta eruk'āi b'ua ad'aya. Mawūāmina zhi kīmata beura Moisé ūrāg'ad'ebara ēdruburua, mawūē awuruta edara kīma ēāta eruk'āi b'a ēā.

⁴ Mebērā, marā aramaū kīrāk'a Moisé ūrāg'aitara ya beusid'a Cristota beud'ad'eba. Aramaüne awurud'eta b'eta Cristo beud'ata piradrud'ad'eta b'eba biata od'aya Daizezeita. ⁵ K'azhiruad'e zharad'ebemane b'easid'era k'azhiruara wuaaburu okriñasid'a Moisé ūrāg'aba o ēbaita jara b'uta, aramaüne dazhi k'akuaba ob'ubara dazhira aduaita beui basia. ⁶ Mawūāmina id'ira Moisé ūrāg'ad'ebara ēdrusid'a, maū ūrāg'a edre duanu ēāba dazhira ya beusia maū ūrāg'aitara. Mawūē Daizezeba jara b'uta zhiwid'ita Jawurebiad'eba arib'aed'aya, aramaūnerā Moisé ūrāg'ata zhi zōrā edre duana ēā.

K'azhiruata b'ud'ebema mune

⁷ ¿Mawūē k'asia ad'aīpe? ¿Moisé ūrāg'ara k'azhiruak'a? ¡Mawūā ēā! Bariburū muārā k'azhiruara sāwūāta k'awua ēāta k'awuasias Moisé ūrāg'ad'eba. Miā muārā k'awua ēbak'ausia ne zhārāne krīna b'e ēārā, maūne

Moisé ūrāg'abara mawūā b'ua: Ne zhārāne krīnarārūā. ⁸ Mawūāmina mawūā jarad'ad'eba k'azhiruabara muāā wuaaburu ne jōma krīnabisia. Moisé ūrāg'ata ne ēbasiburu k'azhiruara wuaaburu okrīna numa ēbak'ausia.

⁹ Muā Moisé ūrāg'a k'awua ēā b'asid'era murā adu-a b'asia. Mawūāmina k'awuaburud'era muārā k'azhiruara wuaaburu okrīnasia, mawūē murā aduaita beui basia. ¹⁰ Moisé ūrāg'abara muta Daizeze ūme b'ai jō ēā b'abiita b'ubara aramaūne muāā k'awuabisia murā aduaita beuita b'uta. ¹¹ K'azhiruabara Moisé ūrāg'aba jara b'ura obi ēāba murā sewasia, aramaūne murā aduabiita beai basia.

¹² Wārānebai Moisé ūrāg'ara Daizezed'ea, ūrāg'ara biata biga. ¹³ ¿Mawūā biata murā aduabiita beai basika? ¿Mawūā ēā! Awuaraburu k'azhiruata ob'ud'ebara murā aduaita beuita maū mawūā biad'eba k'awuasias, mawūē maū ūrāg'ad'ebara dajada numuā k'azhiruara jipad'e k'azhiruata.

¹⁴ Dazhirābara k'awua b'ea Moisé ūrāg'ara Jawurebiad'ebemata. Mawūāmina murā zharad'ebemane b'uba k'azhiruāa zhi nendoma. ¹⁵ Muā k'ārē ob'ura k'awua ēā muā krīnata ok'aba, awuaraburu muā krīna ēāta obaria. ¹⁶ Muā krīna ēāta obariba muārā k'awua b'ua Moisé ūrāg'ara biata. ¹⁷ Mawūē mu ēā maū mawūā obarira, awuaraburu obaria k'azhiruata b'uba mune. ¹⁸ Muārā k'awua b'ua munerā mu zharad'era ne ēā biara, biata okrīnāirā mune b'ua, mawūāmina o ēā. ¹⁹ O ēā biata muā krīnata, awuaraburu bia ēāta muā krīna ēāta obaria. ²⁰ Muā krīna ēāta oburura muā o ēā, awuaraburu obaria k'azhiruata b'uba mune.

²¹ Mawūē muā biata okrīna b'ud'era bia ēāta mune b'uba idaribi ēā. ²² Mune ed'ubara muma biga Daizeze ūrāg'ara. ²³ Mawūāmina ne awuruta mune b'ua mu krīchata idaribi ēāta, maūbara obi edea k'azhiruata mune b'uta.

²⁴ ¿Murā zuburia b'ua! ¿Murā k'aiba ēdrubiipe mu k'akuaba mu aduabiita beaita numurā? ²⁵ Muārā Daizezea zhibia ji b'ua izhaburu ēdrubiya Jesucristo dazhirā Nok'od'eba. Muārā krīchabara arib'ae krīna Daizeze ūrāg'ata, mawūāmina zharabara okrīna k'azhiruata.

Numeāinebema Jawurebiad'eba

8 ¹ Id'ira Jesucristo ūme b'era bed'ea bara duanu ēā, mawūā duanu ēā zharad'ebemane duanu ēāta, awuaraburu mawūā b'ea Jawurebiad'eba b'eta. ² B'ai zhiwid'ita Jawurebiaba Jesucristod'eba dia b'uba dazhira k'azhiruad'eba ēdrubisia aduaita beui bad'ata. ³ Moisé ūrāg'abara ēdrubi b'e ēāba, zharabara ēdrubi b'e ēāba Daizezebara zhi warrata zok'asia dazhi k'āwū zharad'e k'azhirua omiā zad'e. Mobe dazhi k'azhiruabari beubiburuba k'azhiruad'ebara ēdrubisia, aramaūne k'azhiruara beasia dazhi k'āwū zharad'eba. ⁴ Mawūā osia Moisé ūrāg'ata dazhirāba arib'ae b'ed'amarēā, mawūē zharad'ebemane nume ēā, awuaraburu numeā Jawurebiad'eba.

⁵ Zharad'ebemane b'era krīcha b'ea zharad'ebemane. Mawūāmina Jawurebiad'eba b'era krīcha b'ea Jawurebiad'ebemata. ⁶ Zharad'ebemata krīcha b'ura aduaita beuya, mawūāmina Jawurebiad'ebemata krīcha b'ura Daizeze ūme b'ai jō ēā b'aya adu-a. ⁷ Zharad'ebemata krīcha b'ed'eba Daizezeba jurata b'ebara Daizeze ūrāg'ara arib'aed'a ēā, miā b'ed'a ēā. ⁸ Zharad'ebemane numerā Daizezeba krīnane nume ēā.

⁹ Mawūāmina marā zharad'ebemane nume ēā, awuaraburu Jawurebiad'eba numeā Jawurebia Daizezed'eta marāne ed'a b'uburu. Iab'auta Jawurebia

Cristod'eta ne ěburu izhid'e ěā. ¹⁰ Mawūāmina Cristota marāne ed'a b'uburu, wārānebai k'akuara k'azhiruata od'ad'eba beumina jawurera zok'ai b'ua Daizezeba bed'ea ne ěā b'ud'aba. ¹¹ Jawurebiata Jesús beud'ata piradrubid'ad'eta marāne ed'a b'uburu, Jesucristo beud'ata piradrubid'abara marā k'akua beuita b'ura izhab'a piradrubiya izhi Jawurebiata b'ud'eba marāne ed'a.

¹² Mawūē mebērā, Jawurebiad'eba numeāña, zharad'ebemane numeā ěā. ¹³ Zharad'ebemane numeāiburu aduaita beud'aya. Mawūāmina Jawurebiad'eba beubibudata zharad'ebemata od'a ěārā Daizeze ūme b'ai jō ěā b'eaya.

¹⁴ Jōma Daizeze Jawurebiad'eba numerā Daizeze warrarā. ¹⁵ Marāba Jawurebiata jidad'abara marā nezok'ata b'u ěbasia, mawūē nezok'ata b'ead'a kīrāk'a wakusa pera b'eaid'e b'u ěā, awuaraburu Jawurebiara jidasid'a marā Daizeze warrarā babid'ata. Izhid'eba dazhirābara Daizezea ĵeze! abada. ¹⁶ Ab'au Jawurebiaba dazhi jawurea k'awuabi b'ua dazhira Daizeze warrarāta. ¹⁷ Mawūā zhi warrarā baera Daizezeba ne erub'uta jidad'aya Cristo bawarauba, izhi zuburiad'a kīrāk'a zuburiad'ara Daizezebara Cristo bawara bia b'uya.

¹⁸ Wārānebai zuburiata id'i ewadebema k'ārē ěā, ewarita uruba Daizezeba dazhi bia b'uita. ¹⁹ Ne jōma izha okuad'abara maūta krīña b'eba jūā b'ea ūdubimarēā zhi warrarā bia numinaputa Daizezeba. ²⁰ Izha ne jōma okuad'ara bia nume ěbasia, izhi dob'a mawūā nume ěbasia, awuaraburu Adānta bed'ead'eba Daizezeba mawūā numusia, mawūā numunabara bia numumarēā jūā b'ea. ²¹ Izha okuad'abara mawūā jūā b'ea b'erawak'ata numumarēā zhi warrarāta bia numi kīrāk'a Daizezeba. ²² K'awua b'ea izha ne jōma okuad'ara puaba ūi-ūiā b'ea, wūrā toī puabari kīrāk'a pua b'ea id'ibasiid'u. ²³ Bari maūrātru pua duanu ěā, awuaraburu Jawurebiata naara jidad'apead'ata dazhirāsida puaba ūi-ūiā b'ed'e jūā b'ea Daizezeba zhi warrarā jure edemarēā, aramañe beuk'ata b'umarēā dazhi k'akuara. ²⁴ Dazhira maūta jūāita ědrusia. Dazha maūta ūdu b'uburu jūā ěā. Iab'aua ne ūdu b'ura ĵk'ārēā jūāipe? ²⁵ Mawūāmina dazha ūdu ěāta jūā b'ura ūduyeed'a jūābada.

²⁶ Aramaū kīrāk'a dazhira Jawurebiaba k'areba b'ua dazha b'e ěānebemane. Daizezea k'ārē bigata wid'iira dazhara k'awua ěā. Mawūāmina Jawurebiata dazhibari ūi-ūiā zhiwid'i b'ua, maū sāwūāta jaraid'e b'u ěā. ²⁷ Mawūāmina Daizezebara dazhi sora ūdu k'awua b'uba k'awua b'ua Jawurebiaba k'ārē wid'i b'ura, izhira Daizezeba krīñane zhiwid'i b'ua izhid'erāita.

Zuburiara jōma edre b'aebibada

²⁸ K'awua b'ea izhi kuāg'a b'eta Daizezeba k'ārē berab'aribi b'ura jōma k'arebata biaitabema, maūta izha k'ārē k'aud'a b'ebiita trūkuad'aitabema. ²⁹ Na wed'aua izha ūdu k'awua b'uta b'era zhi juruma zhi Warra Jesús kīrāk'a b'ebiita, aramañe izhita Warra nabemata b'amarēā mebērā biod'e ed'a. ³⁰ Izha mawūā zhi jurumata b'era trūkua numuk'ārīā. Mawūā trūkua numuk'ārīrā bed'ea ne ěā numuk'ārīā. Mawūā bed'ea ne ěā numuk'ārīrā izhita zhi zromanebemata numuk'ārīā.

³¹ ĴMawūē maūēnabema k'asia ad'aiepe? Daizezeta dazhiaare b'ura, ĵdazhira k'aiba sāwūāipe? ³² Daizezebara miā zhi Warrasida wāāg'a ěbasia,

awuaraburu bebuid'u chāb'arisia dazhirā jōmaūbari. ¿Mawūē dazhirā sāvūā ne jōma dia ēbaipe zhi Warra bawaraua? ³³ ¿K'aiba ji nūma b'eipe Daizezeba jurukud'ara? Daizezebara izhaburu bed'ea ne ēā b'ubaria. ³⁴ ¿K'aiba bed'ea bara b'ua aipe? Miōba bed'ea bara b'ua a ēā Cristota dazhibari beud'aba. Beud'ata piradrūpe Daizeze juwua araare b'ua, zhiwid'i b'ua dazhirābari. ³⁵ ¿Dazhira k'aiba āi tuipe Cristoba kuāg'ata b'era? ¿Zuburia nūmubara, sopua nūmubara, bī ēā od'aita pēwā numebara, jarrabad'e nūmubara, wua ne ēā nūmubara, menajachad'e nūmubara, kuchoba beaita numebara āi tuika? ³⁶ Maūē nabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Daira bu k'area ewariza bebud'e nūmeā. Daira erunūmeā oveja beai
bara kīrāk'a. *(Salmos 44:22)*

³⁷ Maū zuburiara dazhirābara jōma edre b'aebibada Jesucristod'eba dazhirā kuāg'ad'eba. ³⁸ Mawūē muā k'awuaid'era bebubara, zuburia nūmubara, āngelerābara, zhi zromarābara, zareata jairānebara, id'ibemabara, nubemabara, ³⁹ jaita ūtu, eid'u nūmubara, miā ne awurubara dazhira āi tu b'e ēā Daizezeba kuāg'ata b'era Jesucristo dazhirā Nok'od'eba.

Daizezeba jurud'a Israel b'era

9 ¹ Cristod'eba muārā wārāta jaraya, murā sewa neburu ēāta k'awua b'ua Jawurebiad'eba. ² Israel b'e k'area murā baridua k'ābāēā sopua b'ua. ³ Mu āi b'eburuba ijānaīta b'asiburu murā Daizezea zuburia obiburuta Cristod'ebara āi b'ek'ausia mu ūrerā zharad'ebemata kuāg'aba. ⁴ Āzhira israelitarāta b'ea, āzhira Daizezeba zhi warrarā babigad'a, izhi kīrāwārēāta ūdubigad'a, izha k'ārē oita jarak'ad'a, izhi ūrāg'ata Moiséd'eba ded'ekad'a, izhira sāvūā ibia jarad'aid'e b'uta k'awuabigad'a, izha k'ārē diaita jarak'ad'a. ⁵ Āzhira Abrahamneba, Isaacd'eba, Jacobod'eba uruta b'ea, āzhid'eba naū zharad'e zesia Cristora, izhira Daizezeta ne jōmaū ūrū b'ua, mawūē ewari nūmu jōma ibia jarad'aya. Amén.

⁶ Muārā jara nūmu ēā izha jarad'ara Daizezebara arib'ae ēāta. Awuaraburu jara nūmuā Israel b'ed'eba urura Daizezema jōmarā israelitarā ēāta. ⁷ Abrahamneba urura Daizezema jōmarā Abraham warrarā ēā, maūneba izhara mawūāsia: Bu warrarā numāña Isaacd'eba. ⁸ Aramaūnerā Abraham warrarā bari zharad'eba b'era Daizeze warrarā ēā. Awuaraburu Abraham warrarā Daizezed'era warra izha jarad'ad'ebema. ⁹ Izhara mawūāsia: Murā año ob'aud'e zeya, maūnerā Sara tok'ara wau erub'aya

¹⁰ Bari maū ēā, awuaraburu Rebecabid'a Isaacd'eta memerāta tosia zōrā dazhirāta b'ad'ad'eta. ¹¹ Wad'i tod'a ēwed'a, wad'i bia ēāta miā biata od'a ēwed'a Daizezeba jurud'ad'eba numāirā, aramaūne k'ārē od'ad'eba numa ēbaira awuaraburu izha jurud'ad'eba numāirā, ¹² Daizezebara Rebecaa mawūāsia: Nabemabara arib'aeya tēābemata. ¹³ Maūē nabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Muārā Jacobo kuāg'asia, mawūāmina Esau jurasia.

¹⁴ ¿Mawūē k'asia ad'aipe? ¿Daizezebara bia ēāta ob'uka? ¡Mawūā ēā!
¹⁵ Izhara Moiséa mawūāsia: Muārā sozuburiaya muā sozuburia krīnāta. ¹⁶ Aramaūnerā izhita jurubi krīnaba k'ārē onūmūta juru ēā, awuaraburu Daizezebara jurubaria izha sozuburia krīnāta. ¹⁷ Maūē nabemata zhi b'umata izhara Egiptod'ebema nok'oa mawūāsia: Muā bura nok'ota b'usia bud'eba mu zareata ūduk'awabigaita, aramaūne mu zhi zromata jara b'eamarēā druā

jōmaüne. ¹⁸ Aramaüne Daizezebara izha sozuburia krīnata sozuburia b'ua, bed'ea ūrī ēā zarea nūmabi krīnata zarea nūmabi b'ua.

¹⁹ Maūneba iab'aua muāā mawūāi baya: ¿Mawūāta k'ārēā dazhira bed'ea bara b'ea ab'ū? ¿Aramaūnerā k'aiba sāvūāipe izha krīnane nūmuk'ārīrā?

²⁰ ¿Bura k'aibe Daizezea mawūā bed'eaira? ¿Zok'obara zhi od'aa mawūāi buka?: ¿Murā k'ārēā k'āwūā osi? ²¹ ¿Zok'o obaribara egorora izha krīnane oi ēā b'uka, ab'au egoroba oi ēā b'uka zok'o ab'a ne biad'e zok'aita, ab'a ne baridud'e zok'aita?

²² Aram aū kīrāk'a Daizezebara izha krīnata oburuta izhi kīrūbita izhi zareata ūduk'awabiga krīnane k'ābāēā zrog'asia k'azhiruata ob'eba kīrūbiba aduabigai bad'ata. ²³ Mawūā zrog'asia izhira kīrāwārēā zromata izha sozuburiad'ar āā k'awuabigai k'area, nawed'a arib'aesia mawūā kīrāwārēānebemata b'eabiita. ²⁴ Maūrāta izha trūkuaad'ara trūkuaasia dazhirāta, bari judīorānebemata trū ēbasia, awuaraburu trūsia judīorā ēānebemasid'a. ²⁵ Maūēnabemata Daizezebara jarad'ata Oseas librod'e mawūā b'ua:

Muārā murērā aya murērā ēbad'ata. Muā kuāg'ata duana ēbad'ata muā kuāg'ata b'ea aya. (Oseas 2:23)

²⁶ Maūēnabemata dewara mawūā b'ua:

Muārā marā murērā ēā ad'ata, Daizeze zok'ai b'u warrarā aya. (Oseas 1:10)

²⁷ Dewara Isaíaba Israel b'ed'ebemata mawūāsia:

Israel b'e warrarānebemata pusa ibu kīrāk'a nūmaīmina bari ūkuru ēdrud'aya.

²⁸ Maūēnabema Daizezebara druad'e b'era k'awua oya k'adruabai.

(Isaías 10:22-23)

²⁹ Dewara nawed'ara Isaíabara mawūāsia:

Daizeze ne jōmaüne zhi zromaba dazhirāta ūkuru zok'ai b'u ēbasiburu, dazhirā berab'arik'ausia Sodoma jōna kīrāk'a, Gomorra jōna kīrāk'a.

(Isaías 1:9)

Bed'ea ne ēbaya ijāburud'eba

³⁰ ¿Mawūē k'asia ad'aibe? Judīorā ēārā bed'ea ne ēbaid'ebemane nūme ēāta, Daizezebara bed'ea ne ēā b'ukua nūmuā Cristod'ebemata ijābudaba.

³¹ Maūne Israel b'era bed'ea ne ēbaid'ebema ūrāg'ad'e nūmeta bed'ea ne ēā b'ukua ēā. ³² ¿K'ārēneba mawūāpe? Mawūāta nūmuā maūne nūmeta Cristod'ebemata ijāna ēāba, awuaraburu k'ārē ob'eba bed'ea ne ēbaid'e nūmeā. Mawūā Cristod'ebema ijāna ēāba tēnedrusid'a mong'arama tēnedrui kīrāk'a. ³³ Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Muā Jerusalénne mong'arata b'uya zhārā tēnedrubarita, izhid'ebemata ijā b'ura bariara ēā. (Isaías 28:16)

10 ¹ Mebērā, wārānebai muā sod'eba krīna b'ura murā Daizezea zhiwid'i b'ua ēdrud'amarēā Israel b'eta. ² Muā k'awuaid'era Daizezebara krīnane nūma krīna b'ea, mawūāmina wārīnu sāvūāta k'awua duanu ēā. ³ Daizezebara sāvūā bed'ea ne ēā b'ubarira k'awuad'a ēā, mawūē āzha k'ārē ob'eba bed'ea ne ēā b'eaita krīcha nūmeba Daizezebara bed'ea ne ēā b'uid'ebemane duanu ēā. ⁴ Moisé ūrāg'ara ma arib'aesia Cristoba, maūneba Daizezebara bed'ea ne ēā b'uya izhid'ebemata ijābudara.

⁵ Moisébara üräg'ad'eba bed'ea ne ebaid'ebemata b'ud'ata mawüasia: Üräg'ata arib'ae b'ura mañneba b'aya. ⁶ Mawüamina Cristod'ebemata ijäburuba bed'ea ne ebaira mawüa b'ua: Sod'eba mawüärürüa: ¿K'aita wärizeipe ütaara? Aramaüne Cristo ud'aa weira. ⁷ Miä mawüärürüa: ¿K'aita wäipe eid'u beud'a b'eid'ura? Aramaüne Cristo wärizebiira beud'a b'e maëba. ⁸ ¿Mawüai k'añabara Daizezebara k'ärëta jara b'u? Mawüa b'ua: Bed'eata Cristod'ebema buara borekea ijä b'eya, buara bu iba jaraid'e b'ua, sod'eba ijäine b'ua. Daibara maü bed'eata ijäinebemata jara panüa. ⁹ Buzhi iba Jesústa Nok'ota jarara, Daizezeba beud'ata piradrubid'ata sod'eba ijärä büra ëdrüya. ¹⁰ Mawüa sod'eba ijäburuba bed'ea ne ëä b'üya, mawüa dazhi iba jaraburuba ëdrubiya.

¹¹ Maüenabemata zhi b'umata mawüa b'ua: Izhid'ebemata ijä b'ura bariara ëä. ¹² Aramaünerä izhara awuara eda ëä judforäta miä judforä ëata, izhita jömaü Nok'obara biod'e k'areba b'ua k'arebata wid'ibudara. ¹³ Aramaünerä Nok'oa k'arebata wid'ibudara ëdrüya.

¹⁴ ¿Mawüamina k'arebara säwüa wid'id'aibe izhid'ebemata ijäna ëärä? ¿Säwüa ijänaïpe izhid'ebemata ürïnak'ara? ¿Säwüa ürïnaïpe k'aiba jaraita ne ëburu? ¹⁵ ¿Säwüa jarad'aibe jarad'e zok'akuad'a ëburu? Maüenabemata zhi b'umata mawüa b'ua: ¿K'äbäëä k'iräwäwäëä adu-a b'aid'ebemata jara b'era bed'ea biata!

¹⁶ Mawüamina judforä jömaübara ijäna ëbasia Cristod'ebema bed'ea biara. Maüenabemata Isafabara mawüasia: ¿Nok'ó, k'aiba ijäburu daiba jarabudara? ¹⁷ Aramaünerä ürïburuba ijä b'ua, Cristod'ebemata mawüa ürïburuba Daizeze bed'ead'eba. ¹⁸ Mawüamina muä wid'iya: ¿Maü bed'eara judforäbara ürïna ëbasika? Wäranëbai ürïsid'a. Maüenabemata zhi b'umata mawüa b'ua: Izhid'ebemata drua jömaü maë jarasid'a, drua wawaraid'u jarasid'a izhi bed'eara. (Salmos 19:4)

¹⁹ Muä wakusa wid'iya: ¿Maü k'awuad'a ëka Israel b'ebara? Maüenabemata Daizezebara naara Moiséd'eba mawüasia:

Muä marä bï ëäbiya murërä ëata bia edaburuba, munebema k'awua ëä b'ead'ata bia edaburuba k'irübigaya. (Deuteronomio 32:21)

²⁰ Dewara Daizezed'eba Isafaba wänigua mawüasia:

Murä üdusid'a mu juru ëä b'ead'aba, murä zhi üduk'awabigasia mu wid'i ëä b'ead'aa. (Isafas 65:1)

²¹ Mawüamina Israel b'ed'ebema Daizezebara Isafad'eba mawüasia:

Muärä ewariza k'areba krïñasia bed'ea arib'ae ëä b'eta, bed'ea ürï ëä b'eta. (Isafas 65:2)

Daizezeba ükuru jurukuasia Israel

11 ¹ Mañneba muä wid'iya: ¿Daizezebara izhid'erä kenab'arisika? Mawüa ëä. Musid'a israelitaräta Abrahamneba uruta Benjamín warraränebema. ² Daizezebara izhid'erä kenab'ari ëä, äzhira na wed'auga jurukuasia. ¿K'awuad'a ëka Elía ürü b'u tab'ud'e jara b'ura, Daizeze k'iräbita Israel ürü bï ëä bed'ea mawüasi ëka? ³ Nok'ó, bua bed'eata jarabibarirä beakuabüda, büita ne ba badata altar numerä ärikuabüda. Mutrü ab'abai b'id'ata murä beaita jirpanüa. ⁴ ¿Mawüai Daizezebara mawüasi ëka? Muärä muüta numuk'ärä ümakirärä siete mil, äzhira säk'ok'od'e k'opane'k'a Baal ne

zhi zromane erub'le kīrābitara. ⁵ Aramaū kīrāk'a id'i ewadebid'a Daizezebara judfōrā ūkuru jurukuasia izhi biaba. ⁶ Izhi biaba juruburu juruburu ēā k'ārē oburuba. K'ārē oburuba jurura ya izhi biaba juruburu ēā.

⁷ ¿Arama ūnerā sāwūāpe? Israel b'era Daizezema bia numeāīta juru b'ead'ad'le duane ēbasia. Mawūāmina izha jurukwad'ara mawūā duanesia, waya wuaabema zarea duanesia. ⁸ Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Daizezebara izhid'ebema k'awua b'ed'a ēā numunaba,
dabubara ūdud'a ēā, ne ūrībaribara ūrīna ēā id'i basiid'u.

(Deuteronomio 29:4; Isaías 29:10)

⁹ Rey Davidbara mawūāsia:

Bia nek'o b'eba krīchabigarua buara k'awua o ēāta, maūta kid'abe kīrāk'a numudua āzhi b'aeta, aramaūne āzhi pua k'awua oita.

¹⁰ Daub'errea b'ē kīrāk'a numudua bud'ebema ūdubudara ūdu b'ed'a ēbamarēā, ijāna ēāba zuburiabigarua ewariza. (Salmos 69:22-23)

Ēdrubi numuā judfōrā ēāta

¹¹ Maū neb a muā wid'iya: ¿Israelitarā Cristod'ebema ijāna ēāba tēnedrubudara jipa b'aesid'ak'a? ¡Mawūā ēā! Bariburu arib'aed'a ēānebara Daizezebara judfōrā ēāta ēdrubi numuā, aramaūne Judfōrāta bī ēā b'eamarēā. ¹² Arib'aed'a ēāba judfōrā b'aebudata mawūā ējūāne judfōrā ēāta b'e biaitabemaburu, ¿audre bia numuī ēka Cristod'ebemata judfōrāba jipa ijābudad'era?

¹³ Murā bed'eaya marā judfōrā ēāta b'ea. Murā Daizezeba marā judfōrā ēāma zok'ad'aba muma biga mu miā ūrāg'a b'ura. ¹⁴ Muārā krīna b'ua murāta b'eba maūta krīnanamarēā aramaūne ēdrud'amarēā ūkuru āzhirānebemata. ¹⁵ Daizezeba judfōrā kenab'arid'ata ējūāne numu biaitabemaburu, ¿judfōrāba Cristod'ebemata ijābudad'era Daizeze ūme b'ai jō ēā b'ei ēka beud'a kīrāk'a b'ead'ata?

¹⁶ Pega warag'aburuta naara Daizezea diaburud'era izhid'ea wuaabemasid'a. Aramaū kīrāk'a judfōrā zhi k'arrata izhid'eta b'ead'aba judfōrā Daizezed'ea. Aramaūnerā bakuru k'arrata Daizezed'eta numunebara izhid'ea zhi taerāsīd'a. ¹⁷ Bakuru olivo zhi ura judfōrā. Cristod'ebemata ijāna ēāba Daizezebara ūkuru b'uatukuasia olivo zhi u taera, mobe marā judfōrā ēāta olivo meābemata b'eta mama k'arakuasia, judfōrā zhi k'arrad'ebemata erunumana kīrāk'a aramaūne marā Daizezebara bia erunumuā olivo k'arra b'ata biad'e kīrāk'a. ¹⁸ Mawūāmina marā audre biarāta krīcharāūdua olivo zhi u taeta mawūā b'uatukwad'a k'ānabara. Mawūā krīchad'ara budebaudua marāba anumu ēāta zhi k'arrara, awuaraburu zhi k'arraba anumuā marāta.

¹⁹ Marā judfōrā ēābara mawūānāibaya: Daizezebara olivo zhi u taeta mawūā b'uatukuasia dazhirāta mama k'arakuaita. ²⁰ Wārīnuā, Cristod'ebemata āzha ijāna ēāba b'uatukuasia, mawūāmina marābara ijābudaba mama k'arakuasia. Maūba marā biarāta krīcharāūdua āzhi k'ānabara, awuaraburu Daizezeta wawiaudua. ²¹ Daizezeba olivo zhi u taeta b'uatukuasiburu marāsīd'a b'uatukua b'eya.

²² Kīrākuitaudua, Daizezera biata b'umina zhārā jūāk'aeabaria. Wārānebai jūāk'aeasia judfōrā zhi b'aekwad'ata, mawūāmina marā bawarara biata numuā mawūā biata numāinebemane numeburu. Mawūā nume ēburu

marāsida b'uatukuaya. ²³ Judiorā Cristod'ebema ijāna ēāba b'uatukuad'aba ijānarā arimaē k'arakuaya, Daizezera zhi zroma wakusa arimaē k'arakuaira. ²⁴ Marāta olivo meābema taeta b'uatukuape olivo biata zhi uma k'arakuasiburū, ħjudiorā audrebai arimaē k'arakuai ēka zhi olivoma?

Israel ēdrud'aid'ebema

²⁵ Mebērā, Daizezeba k'awuabi ēā b'ad'ata muārā marāba k'awuad'aita krīna b'ua, mawūātru judiorā k'ānabara audre biarāta krīchad'a ēā: Israel ūkūruba ijā ēā zarea nūmerā, mawūā nūmeā Cristod'ebema ijāi b'eta judiorā ēāta ed'a zed'ayeed'a. ²⁶ Mobeburū Israel ēdrud'aya, maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Jerusalēneba zeya zhārā Ēdrubita, maūbara Jacobod'eba uruta b'era bed'ea ne ēā b'uya bia ēāta od'apead'ara. (Isaías 59:20)

²⁷ Muā mawūā jarad'ara āzhi bawara arib'aeya, muārā aramaūne bed'ea ne ēā b'uya āzhi k'azhiruata biod'ebara. (Jeremías 31:33-34)

²⁸ Jesúsd'ebema bed'ea biata judiorāba krīnana ēāba Daizeze bawara zhi jurata b'era marāta izhid'eta b'eaid'ebema. Mawūāmina izha jūrūkuad'aba izha kuāg'ata b'ea āzhi zhibarirāneba. ²⁹ Aramaūne izha diad'ara jārī ēā, miā izha trūnarā āi b'u ēā Daizezebara.

³⁰ Ewari nawed'ara marābid'a Daizezed'ebema arib'aed'a ēbasia, mawūāmina id'ira marā sozuburia nūmuā judiorāba arib'aed'a ēāba.

³¹ Zhi mawūā id'id'e arib'aed'a ēārā marā sozuburia nūmuneba āzhisid'a sozuburiaya. ³² Aramaūne Daizezebara zhārā jōma idaribisia izhid'ebema arib'ae ēā b'eamarēā, aramaūne jōma sozuburiāita.

³³ ħDaizezera biod'e k'ārē k'awua b'ua, krīcha k'awua b'ua! ħMiōba k'awua ēā izha oita krīcha b'ura, dazha k'awua ēā izha ob'ura!

³⁴ ħK'aiba k'awuaape Daizeze krīchara? ħO izhira k'aiba ūrāg'aie?

³⁵ ħK'aiba naara k'ārē diasi, izhabid'a k'ārē diamarēārā?

³⁶ Izhid'eba nūmūba izhik'areuba izhiita nūmuā ne jōma.

Izhitru ibia jarad'aya ewari nūmu jōma. Amén.

Zhiwid'id'e b'eaid'ebema

12 ¹ Mawūē mebērā, Daizezeba sozuburiad'aba muā marāā jaraya, marā k'akuara izhaa chāb'aribudata Daizezeba krīnane b'eaudua, marā mawūārā wārāne izha krīnane nūmeāna. ² Naū ējūāne b'ed'e b'earāūdua, awuaraburū krīcha zhiwid'id'e nūmeba kīrāēpa b'eaudua, mawūārā k'awuad'aya Daizezeba k'ārē krīnata, jipa biata krīnata.

³ Daizezeba izhi biaba k'ārē jarabi nūmūba muā marāā jaraya, miōta izhikusa krīchaid'e b'u ēā izhira audre zhi zromata, awuaraburū izhikusara krīchaid'e b'ua soid'u k'ob'ūba k'ārē oira Daizezebara diasita ab'a ab'aua.

⁴ Dazhira k'akua ab'auta ne bio b'ua, mawūāmina ne biota jōmaūbara ne ab'auta od'a ēā. ⁵ Dazhirāta aramaū kīrāk'a b'eta biota k'akua ab'a b'ea Cristod'eba, aramaūne jōma zhiya ab'aud'ebemata b'ea.

⁶ Dazhirābara k'ārē awuara oid'ebemata erub'ea Daizezeba izhi biaba diad'ata. Mawūē izha bed'eata jarabibarita b'ūbara izha jarabiburura jaradua soid'u k'ob'ūba. ⁷ Zhārā k'arebabi b'ūbara zhārā k'arebarua. Miā ūrāg'abi b'ura miā ūrāg'arua. ⁸ Zhārā soid'u nūmabi b'ura zhārā soid'u nūmabi b'adua.

Zhārā ne diabi b'ubara sobia diadua. Mebērā nok'ota nūmuk'ārīrā kīrākuita nūmadua. Zhārā sozuburia k'arebabi b'ubara k'arebarua sobia.

⁹Soid'u zhi kuāg'a b'eaudua. Bia ēārā o ēā ūduamaūdua, oudua biatru.

¹⁰Mebērāne zhi kuāg'a b'eaudua. Zhiya zhi wawiaitru b'eaudua. ¹¹K'ārē oita k'oa b'earāudua. Jawurebiad'eba k'ārē oitru b'eba Nok'o Jesúsba krīnata oudua. ¹²Daizezed'eba k'ārē jidaita krīcha jūā b'eba sobia b'eaudua, zuburia nūmūrā zrog'audua, baridua zhiwid'iudua. ¹³K'ārē diaudua Daizezed'ebema zuburia k'ārē nesid'a b'era. Bia edaudua deid'u zebūdara. ¹⁴Ibia jaraudua marā bī ēā oita pēwā b'era. Ibia jaraudua ik'azhirua jararāudua. ¹⁵Sobiaudua sobia b'e bawarara. Jēgaudua jēga b'e bawarara. ¹⁶Mazhirāinu bia b'eaudua, zhārā k'ānabara zhi zromane b'earāudua, awuaraburu zuburia b'e bawarara ab'arikad'e b'eaudua. Krīcha banane b'earāudua mazhi krīchaba.

¹⁷Iab'aūba marāta bī ēā ora ab'arika bī ēā orāudua. Biata oudua jōmaū kīrābīta. ¹⁸Marāba osia b'ura obudata adu-a b'eaudua jōmaū bawara. ¹⁹Marā muā kuāg'ata b'ea, iab'aūba marāta bī ēā ora ab'arika orāudua, awuaraburu idaribiudua Daizezeba kīrūbiba pua k'awua omarēā. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Murēā zhārā k'awua oira, k'ārē od'ad'eba muāburu k'awua oya, maūta jaraburu Nok'oba. *(Deuteronomio 32:35)*

²⁰Maūba bu jura b'uta jarra k'ob'ura nek'obirua. Obisia k'ob'ura baniā dobirua. Mawūā oburubara buta bī ēā od'aba peraya.

(Proverbios 25:21-22)

²¹Ab'arika o ēāba bia ēā edre b'aerārūā, awuaraburu biata oburuba edre b'aebirua bia ēāta.

13 ¹Zhārā jōma nok'orā edre b'eaudua. Nok'ora Daizezeba b'ud'a ēārā ne ēā, aramaūne zhi b'ura Daizezeba b'ud'ata b'ua. ²Mawūē nok'oba jaraburuta arib'ae ēārā, Daizezeba b'ud'ata arib'ae ēā. Mawūā arib'aed'a ēārā āzhi nok'oba k'awua oya. ³Nok'orā duanu ēā biata ob'u perabiita, awuaraburu b'ea bia ēāta ob'u perabiita. ¿Nok'orā wawi ēā b'a krīna b'uka? Mobera biata odua, mawūārā bura bia jarad'aya āzhara. ⁴Nok'orā Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'usia bu biaitabemata. Mawūāmina bua bia ēāta ora wawiarua. Bari nok'ota chub'e ēā, Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'usia zhārā sāvūā oi b'ud'e od'amarēā, pua k'awua od'amarēā bia ēāta ob'ura. ⁵Maūba nok'orā edre b'aibara, pua k'awua od'a ēbamarēā mawūā b'aid'e b'u ēā, awuaraburu mawūā b'aid'e b'ua mawūārā bigata k'awua b'uba. ⁶Maūba mazha ne erub'ubari nok'orā plata diabadata dia b'ea, aramaūne nok'orā Daizezebara izhi nezok'arā kīrāk'a b'ud'aba baridua maūne b'ea.

⁷Jōmaūā diaudua marāba diaita b'ura: Ne erub'ubari nok'orā plata diaita b'ura diaudua. Drua āība ne weburubari nok'orā plata diaita b'ura diaudua. Wawiaita b'ura wawiaudua. Zhi zromane edaita b'ura zhi zromane edaudua.

⁸Zhārāā deweta b'earāudua miā k'ārēne. Awuaraburu dewed'e b'eaudua zhiya kuāg'aita. Zhārā kuāg'a b'ubara arib'ae b'ua Moisé ūrāg'ata. ⁹Maūēnabemata mawūā b'ua: Kīma ēāta eruk'āīrārūā, miā bearārūā, nezrugārārūā, sewa nebūrurārūā, ne zhārāne krīnarārūā. Maūta, baridu ūrāg'a awuruta jōma arib'aied'ebema mawūā b'ua: Buzhi zhārā kuāg'arua buzhi kīrāk'a. ¹⁰Kuāg'abara zhārā bī ēā o ēā. Mawūē Moisé ūrāg'ara arib'ae nūmaña zhārā kuāg'a b'uba.

¹¹ Maŭta arib'ae b'eaudua, ewari sãwũã numuta k'awua b'ed'ebara dazhirã ya piradrud'aibara k'ãi b'era. Id'ibai dazhirã ědruira audre k'aita basia Jesũsd'ebema dazhirãba ijãnata numunebara. ¹² Diamase numuta ũnadru bod'o k'irãk'a ědru ewarira k'aita basia. Maũba bia ěata pãrĩguad'ebemata obadara idu b'ud'aya, bia ěa ũme zhõita soldaorã k'irãk'a ne jũbudara biata oita jũnaña ũnanebemata. ¹³ Ewarid'e b'e k'irãk'a k'irãẽpa b'eaya. Fiestad'e beu b'ea ěã, kima ěata eruk'ãi b'ea ěã, dazha krĩnane b'ea ěã, zhõ b'ea ěã, zhãrãba ne erub'u k'area bĩ ěã b'ea ěã. ¹⁴ Awuaraburu Nok'o Jesucristo k'irãk'a b'eba orãũdua zharaba krĩnata.

Bia k'awua ěã ijã b'ed'ebema

14 ¹ Bia edaid'e b'ua bia k'awua ěã ijã b'ura, mawũãmima bĩ ěã bed'eadid'e b'u ěã izhi krĩcha ũrũrã. ² Iab'auma ne jõma k'osia b'ua, waya dewarubara bia k'awua ěã ijã b'ubara bari k'o b'ua ne ud'ebemata. ³ Ne jõma k'o b'ubara bĩ ěã jaraid'e b'u ěã ne jõma k'o ěãrã, ne jõma k'o ěãbara ne jõma k'o b'ura jara numaine b'u ěã Daizezeba jidad'aba. ⁴ Ĵbura k'aipe nezok'a awurud'eta jara numairã? Zhibariburu jaraya bia numuta o b'aeburuta. Mawũãmima jipa numaña Nok'o Daizezera zhi zromaneba jipa numabiita.

⁵ Iab'auma ewari ab'ara biga dewarabema ewari k'ãnabara, waya awuruma ab'arika ewari jõma. Ab'a ab'ak'a b'eaudua mazha krĩcha b'ud'e. ⁶ Ewarita zhi wuag'a b'ubara Daizezeita ob'ua. Ewarita zhi wuag'a ěãbara Daizezeita o ěã. Ne jõma k'o b'ubara Daizezeita k'o b'ua zhibia ji b'uba Daizezea. Ne jõma k'o ěãbara Daizezeita k'o ěata ab'arika zhibia ji b'ua Daizezea.

⁷ Dazhira miõta dazhikusaita b'u ěã, miõta dazhikusaita beu ěã. ⁸ Dazhita b'eburu Nok'oita b'ea. Dazhita beukuara Nok'oita beukuaya. Mawũẽ b'eta o beukuata Nok'oita b'ea. ⁹ Cristora maũ k'area beud'ata piradrue wakusa zok'ai b'esia, aramaũne b'esia beukuad'a Nok'ota zok'ai b'e Nok'ota.

¹⁰ Mawũẽ buara, Ĵk'ãrẽã jara numaipe bu mebeara? O buara, Ĵk'ãrẽã bĩ ěã jara numaipe bu mebeara? Dazhira jõma k'irãbita numeãña Cristoba k'awua oi maẽ. ¹¹ Maũenabemata zhi b'umata mawũã b'ua:

Murã b'ua, murã Nok'oba wãrãta jaraya, mu k'irãbita zhãrã jõma
sãk'ok'od'e k'ob'eaya, jõmaũba jarad'aya murã Daizezeta.

(Isaías 45:23)

¹² Aramaũne dazhara ab'a ab'auba Daizezea jarad'aya dazhid'ebemata.

¹³ Maũba ya wueta zhiya zhi jarad'a ěã, awuaraburu krĩchaudua tẽnedrubid'a ěbaita o b'aebid'a ěbaita mebeata. ¹⁴ Nok'o Jesũsd'eba muã k'awua b'ura miã k'ãrẽta ne mitiara ne ěã izhikusara. Mawũãmima iab'au krĩchama k'ãrẽta ne mitiaburu izhima mawũã b'ua. ¹⁵ Mawũãmima zhikod'eba bu mebeata bua sopua ora, ya bura nimi ěã zhãrã kuãg'ai b'ud'e. Maũba bu zhikoba jarita aduabirãrũã maũbari Cristo beud'ata. ¹⁶ Aramaũne marãta bĩ ěã jarabirãũdua k'ãrẽ obudara marãma bigad'eba. ¹⁷ Daizezeta Nok'od'ebemata numairã zhikod'eba k'ãrẽ dobadad'eba numa ěã, awuaraburu maũne numaña k'irãẽpa b'ud'eba, adu-a b'ud'eba, sobia b'ud'eba Jawurebiad'eba. ¹⁸ Aramaũne Cristoba jara b'uta arib'ae b'ura Daizezema biga, zhãrãma biga.

¹⁹ Maũba adu-a b'eadid'ebemane numeãña, zhiya zhi ũrãg'a soid'u numeãña.

²⁰ Daizezeba zhãrã bia erunumuta ãrĩrãrũã zhikoba. Wãrãnebai ne jõma nene

ēā. Mawūāmina biga ēā k'ārē k'oburūba awururāta b'aebiira. ²¹Audre biga nezhara k'o ēbaita, miā vino do ēbaita, miā k'ārēta o ēbaita bī ēā oburūba b'aebii k'āñabara bu mebeata. ²²K'ārērā k'oid'e b'uka o k'o ēbaid'e b'uka bu krīchama? Mawūāburu buzhibitabai numadua Daizeze kīrābita. Sobia b'aya izhikusa bed'ea bara ēārā izhima bigaba. ²³Mawūāmina iab'auba k'ārē izhima k'o b'e ēāta k'ora izhikusa bed'ea baraya bigata o ēāba izhi krīchama. Jōma k'ārē dazhi krīchama biga ēāta oburūra k'azhirua.

15 ¹Dazhi zarea numebara k'arebad'aibara zarea nūme ēārā, aramaūne dazhiitaburu bia nūmeā ēā. ²Dazhirā ab'a ab'ak'a zhārāma bia nūmeāña biad'ebemane, aramaūne soid'u b'eabid'aya. ³Miā Cristosid'a izhiitaburu bia nūma ēbasia. Awuaraburu maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua: Zeze, buta ik'azhirua jarad'apead'ara mu ūrū b'aesia. ⁴Naara k'ārē b'ud'apead'ara dazhi ūrāg'ata b'usid'a, mawūā zhi b'umabara k'ārē zrog'a wānīgua numabiga b'ua Daizeze ūme bia numeta k'awua b'eamarēā. ⁵Daizezebara k'ārē zrog'a wānīgua numabi b'ubara marāā ab'au krīchata diaya Jesucristoba krīñane. ⁶Aramaūne ābauba nemi ab'a Daizezeta ibia jarad'amarēā dazhirā Nok'o Jesucristo Zezeta.

Bed'ea biara izhab'a judiōrā ēāitabema

⁷Maūba marā zhiya bia edaudua, Cristoba dazhirā bia edad'a kīrāk'a b'eaudua Daizezeta ibia jarad'amarēā. ⁸Muā marāā jaraya, Jesucristora zesia judiōrā arib'aeita, aramaūne k'awuabigasia Daizezed'ebema wārāta. Aramaūne arib'aesia zhārā Ēdrūbita Daizezeba zok'aya ad'ata āzhi zhibarīrāta b'ead'aa. ⁹Aramaūne Daizezeta judiōrā ēāba ibia jarad'amarēā izha sozuburia numūneba. Maūēnabemata zhi b'umata mawūā b'ua:

Judiōrā ēāne ed'a muā bura ibia jaraya, muā bura ibia jara trūāña.

(2 Samuel 22:50; Salmos 18:49)

¹⁰Dewara mawūā bua:

Judiōrā ēārā sobiaudua judiōrā Daizezed'e bawara.

(Deuteronomio 32:43)

¹¹Dewara mawūā b'ua:

Judiōrā ēābara jōmaūba Daizezera ibia jaraudua, aramaūne zhi zromane edaudua zhārā jōmaūba.

(Salmos 117:1)

¹²Dewara Isāfaba mawūāsia:

Iab'a Isāid'eba zeya, maū pirab'ariya judiōrā ēāta jureita, maūrābara krīchad'aya izhita.

(Isaías 11:10)

¹³Daizezebara izhita krīchabi b'ua, mawūē marā k'ābāēā sobia adu-a soid'u b'eabiya, aramaūne jipa izhitru krīcha b'eamarēā Jawurebia zaread'eba.

¹⁴Mebērā, marānebemata muā k'awua b'ura marā k'ābāēā biata b'ea, biod'e krīcha k'awua b'eba zhiya zhi ūrāg'a b'ed'aya. ¹⁵Mawūāmina mebērā, muā marāīta bed'eata jipa jara b'usia marāba bude b'ud'amarēā, mawūā b'usia Daizezeba izhi biaba muāā chāb'arid'aba ¹⁶Jesucristo nezok'ata b'amarēā judiōrā ēāta b'erāīta. Mawūē muārā bed'ea biata Daizezed'eta jarak'a b'ua, sacerdoteba nendūwuru Daizezeba krīñata webarī kīrāk'a judiōrā ēārā aramaūne izhima we b'ua izhiita b'eamarēā Jawurebiad'eba.

¹⁷Murā Jesucristod'eba sobia b'ua Daizezed'ebemata arib'ae numūba.

¹⁸Murā ne awurud'era bed'eaid'e b'u ēā, awuaraburu jaraid'e b'ua Cristoba

muneba od'ata, aramaüne judíorã ēāba Daizezed'ebemata arib'aed'amarēā mu ūrāg'ad'eba muā k'lārē od'ad'eba. ¹⁹Muārã ūdud'ak'a zromata okuasía Jawurebia Daizezed'e zaread'eba. Aramaüne Jerusalénneba Ilíríco druaid'u jōmaūā jarasia bed'ea biata Cristod'era. ²⁰Aramaüne muārã Cristod'ebema bed'ea biara jara krīña b'ua Cristod'ebema jarad'ak'a maē, aramaüne jara ēbaita zhārāba jara b'u maē. ²¹Awuaraburu muā krīña b'ura zhi b'umata mawūā b'ua:

Izhid'ebemata jarad'ak'a maērã k'awuad'aya. Izhid'ebemata ūrīnak'a maērã sāwūāta k'awuad'aya. (Isaías 52:15)

Pablo wāita krīchad'a Romāinu

²²Maū k'area Cristod'ebema bed'ea biata jara b'uba murã tuma bio ba marāma wāirã. ²³Mawūāmīna id'ibai sāma zhi jarag'aira ne ēā naū druad'era, mawūē marāma wā krīña b'uta año bio baburuba, ²⁴muta España druad'a wāburud'era wāña marāma. Mu berab'ari wāba muā marā ūdu krīña b'ua, aramaüne baucha marāba k'arebad'aya mu maīnu wāita b'usrid'a k'ob'ape marā bawara. ²⁵Mawūāmīna k'āwūāwed'ara murã Jerusalēnuēna wāña, k'arebata edeya mebērāita. ²⁶Mebērã Macedonia druad'ebemabara Acaya druad'ebemabara bia obudata plata diabuebuda mebērānebema zuburia b'erāita Jerusalēne. ²⁷Mawūā od'aira āzhima bigata judíorã mawūā k'arebad'aid'e b'asia. Judíorã ēāba Daizezed'ebema biata judíorāneba jidasid'aburu āzhabid'a k'arebad'aid'e b'ua dazhi k'āwūneta biad'eba. ²⁸Mawūē muārã maūta arib'aeburuta maū platara chāb'arikuape murã marā maē berab'ariya wāta España druad'a. ²⁹Muā k'awua b'ua mu marāma wāburud'era murã marāita ne biaba bira jūēña bed'ea biata Cristod'eba.

³⁰Mawūāmīna mebērã, murã marāā zuburia bed'eaya, dazhirã Nok'o Jesucristod'eba Jawurebiad'eba zhi kuāg'a b'ed'eba murã k'arebaudua mubari zhiwid'i Daizezea. ³¹Murã aramaüne bī ēā obi ēbamarēā Jesús'd'ebema ījā ēā b'eta Judead'e b'ea, aramaüne plata mebērã Jerusalēne b'eirāita muā edeita bia jidad'amarēā. ³²Aramaüne Daizezeba krīñaburu marāma sobia jūēpe ēnaūña marā maē.

³³Daizeze dazhi adu-a b'abi b'ura numaña marā jōmaū bawara. Amén.

Saludo diabuekuad'a

16 ¹Muā marāā jaraya, wūērã Febe dazhirã mebeara bia nūmuā, izhira mebērã arib'aebarita b'ua Cencrea puwurud'e. ²Nok'o Cristod'eba bia edaudua, Cristod'ebemata b'era mawūā edad'ai b'ud'e edaudua. Ne baridud'e k'arebaudua k'lārē nūsid'aburud'era, izhara k'arebasia biota, k'arebasia musid'a.

³Saludo diaudua Priscila dewara Aquila, āzhira mu kīrāk'a Jesucristod'ebema k'aud'a panuā. ⁴Āzhira mu k'area bebud'e panasia, maū k'area āzhaara bari muāburu zhibia dia b'u ēā, awuaraburu dewara zhibia ji panuā mebērã jōmaūba judíorã ēāba. ⁵Dewara saludo diaudua mebērã āzhi ded'a zhi jurebadata. Saludo diaudua Epeneto mu ne kuāg'ata, Acaya druad'era izhaburu naara ījāsia Cristod'ebemata. ⁶Saludo diaudua María, izhira biod'e k'lārē ob'ua marāne ed'a. ⁷Saludo diaudua Andrónico dewara Junia, āzhira mu ūrerāta panuā, mu bawara panasia cárceld'e, āzhira bia jara

panuã Jesúsba zok'akuad'abara. Ìzhara Cristod'ebema ìjäsíd'a mu nawed'a.

⁸Saludo diaudua Amplia mu ne kuäg'ata Nok'o Cristod'eba. ⁹Saludo diaudua Urbano, izhira dazhirã kîrâk'a Jesucristod'ebema k'aud'a b'ua. Dewara saludo diaudua Estaqui mu ne kuäg'ata. ¹⁰Saludo diaudua Apele, izhira bia numuã Cristod'ebemane. Saludo diaudua Aristóbulo ded'a b'era. ¹¹Saludo diaudua Herodión, izhira mu ureta b'ua. Saludo diaudua Narciso ded'a b'era, ãzhira Nok'o Cristod'ebemane b'ea. ¹²Saludo diaudua Trifena dewara Trifosa, ãzhira biod'e Nok'o Cristod'ebema k'aud'a b'ea. Saludo diaudua mu ne kuäg'a mebea wûērã Pérsida, izhira biod'e Nok'o Cristod'ebema k'aud'a b'ua. ¹³Saludo diaudua Rufo Nok'o Cristoba jurud'ara, saludo diaudua zhi papasíd'a, muítabíd'a izhira mu papa kîrâk'a b'ua. ¹⁴Saludo diaudua Asíncrito, Flegonte, Herma, Patroba, Herme, dewara saludo diaudua mebērã ãzhi bawara b'ea. ¹⁵Saludo diaudua Filólogo, Julia, Nereo, saludo diaudua zhi nawek'aua, dewara Olimpaa, jōmaũã saludo diaudua Cristod'ebema ãzhi bawara b'ea.

¹⁶Zhiya salud'audua Daizezed'eba kuäg'a. Jōmaũba saludo diabuebuda mebērã Cristod'ebemabara.

¹⁷Mebērã, muã marãã jaraya, kîrâkuिताudua zhārãta awuara krîchabi b'e k'areara, aramaüne b'aebi b'eta ùrãg'ata ãña jara b'ea marãba k'awad'apead'a k'ãñabara. Ìzhi bawara arãudua. ¹⁸Mawũã b'ebara arib'ae duanu ěã dazhirã Nok'o Jesucristod'era, awuaraburu arib'ae b'ea ãzha krîñata. Aramaüne bed'ea bia numeba zhārã sota sewa b'ea borekea zhi sewabi b'eta. ¹⁹Cristod'e bed'ea biara marãbara arib'ae b'eta jōmaũba k'awua b'eba murã sobia b'ua marã k'area. Mawũãmīna muã krîña b'ua marã krîcha banata b'eaita biata oita, bia ěãta o ěbaita. ²⁰Daizeze dazhi adu-a b'abi b'ubara dāārã ěãne panchi k'ob'uya ãtōmīã marã jērũ edre. Izhi biad'ebema dazhirã Nok'o Jesucristod'era numaña marã bawara.

²¹Marãã saludo diabuea Timoteoba, izhira mu kîrâk'a Cristod'ebema k'aud'a b'ua, mu urerãbid'a saludo diabuebuda Lucioba, Jasónba, Sosípaterba.

²²Murã Tercioa, murã naũ k'arta Pablod'eta b'u numuba marãã saludo diabuea Nok'o Jesucristod'eba.

²³Marãã saludo diabuea Gayoba, murã izhi ded'a b'uk'ārīã, izhi ded'a zhi jurebibaria mebērãsid'a jōma. Marãã saludo diabuea Erastoba, izhira plata naũ puwurud'ebema wuag'abaria, saludo diabuea mebea Cuartoba.

²⁴Izhi biad'ebema dazhirã Nok'o Jesucristod'era numaña marã jōmaũ bawara. Amén.

Daizeze ibia jara jōbid'a

²⁵Daizezebara marã jipa numabi b'eya bed'ea biata muã jarad'aba Jesucristod'ebemata, mawũã numabigaira izha k'awuabisia k'awuabi ěã b'ad'ata ewari na wed'aua. ²⁶Mawũãmīna id'ibai k'awuabisia, aramaüne izha bed'eata jarabibarirãba jarad'apead'ata zhi b'umaneba, izhi Daizeze b'ai jō ěã b'u ùrãg'ad'eba zhārã jōmaũã k'awuabi numuã arib'aed'amarēã Jesucristod'ebema ìjāirã. ²⁷Daizeze ab'abai b'ubara ne jōma k'awua b'ua, izhira Jesucristod'eba ibia jarad'aya ewariza. Amén.

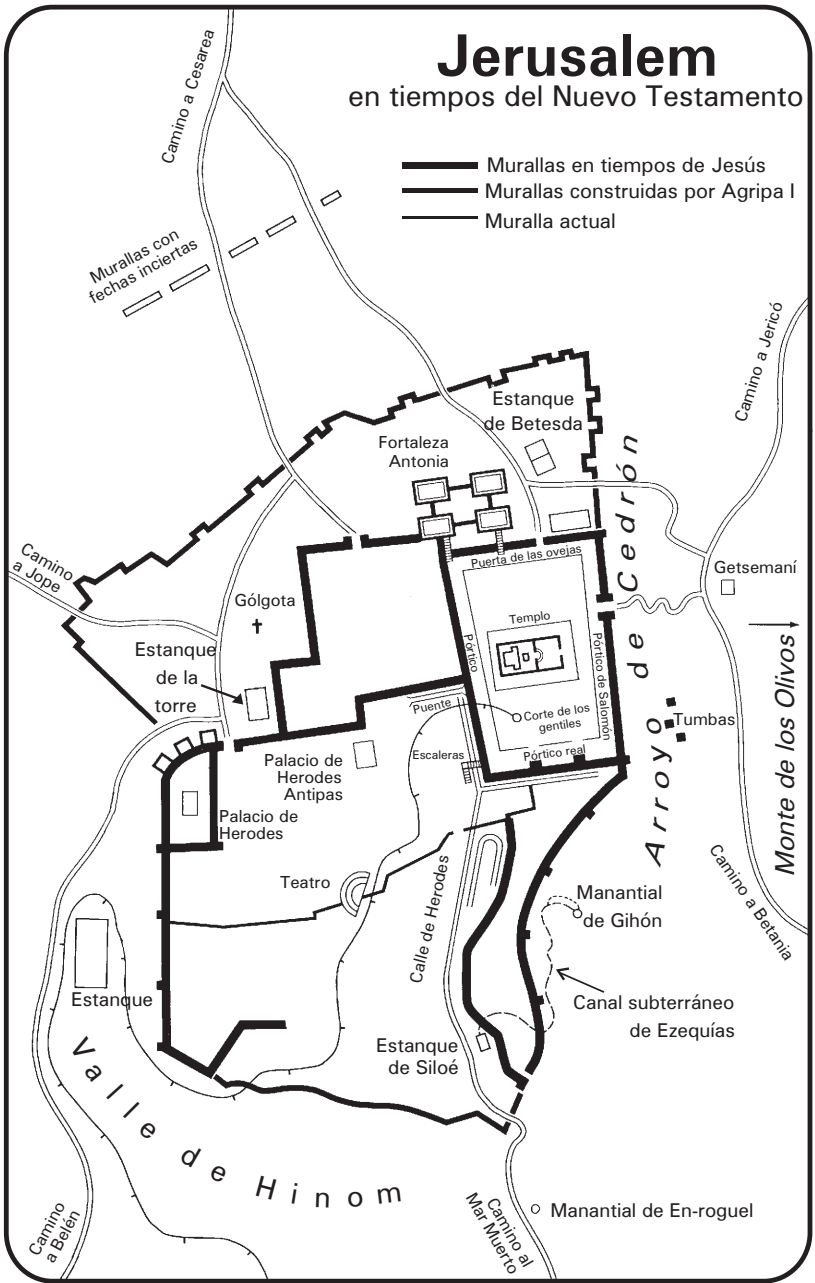
Mapas

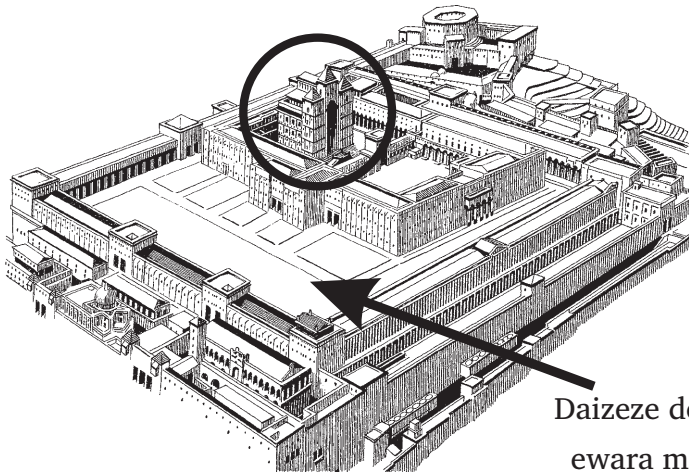
Jerusalem

en tiempos del Nuevo Testamento

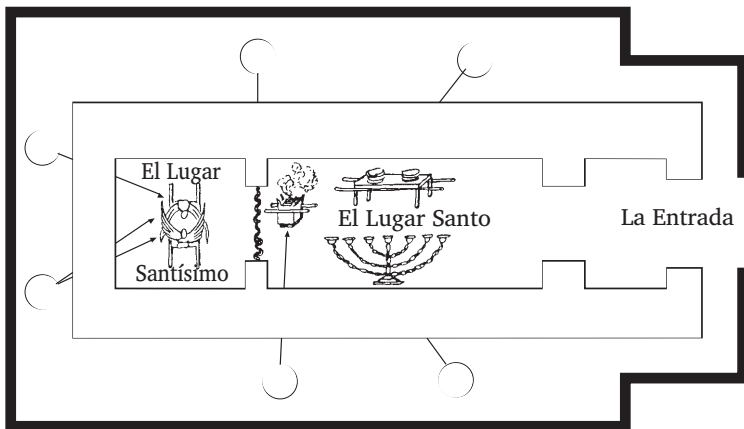
- Murallas en tiempos de Jesús
- Murallas construidas por Agripa I
- Muralla actual

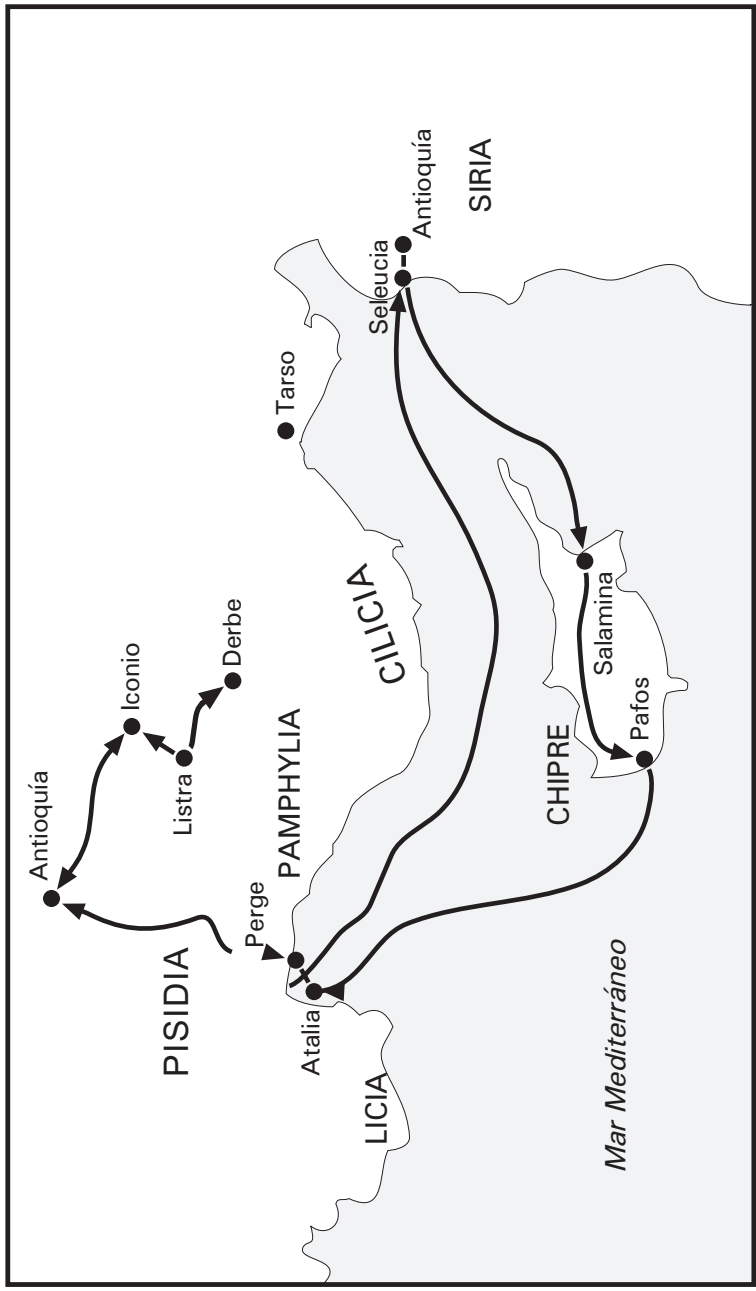
Daizeze de Jesucristo ewarid'ebema

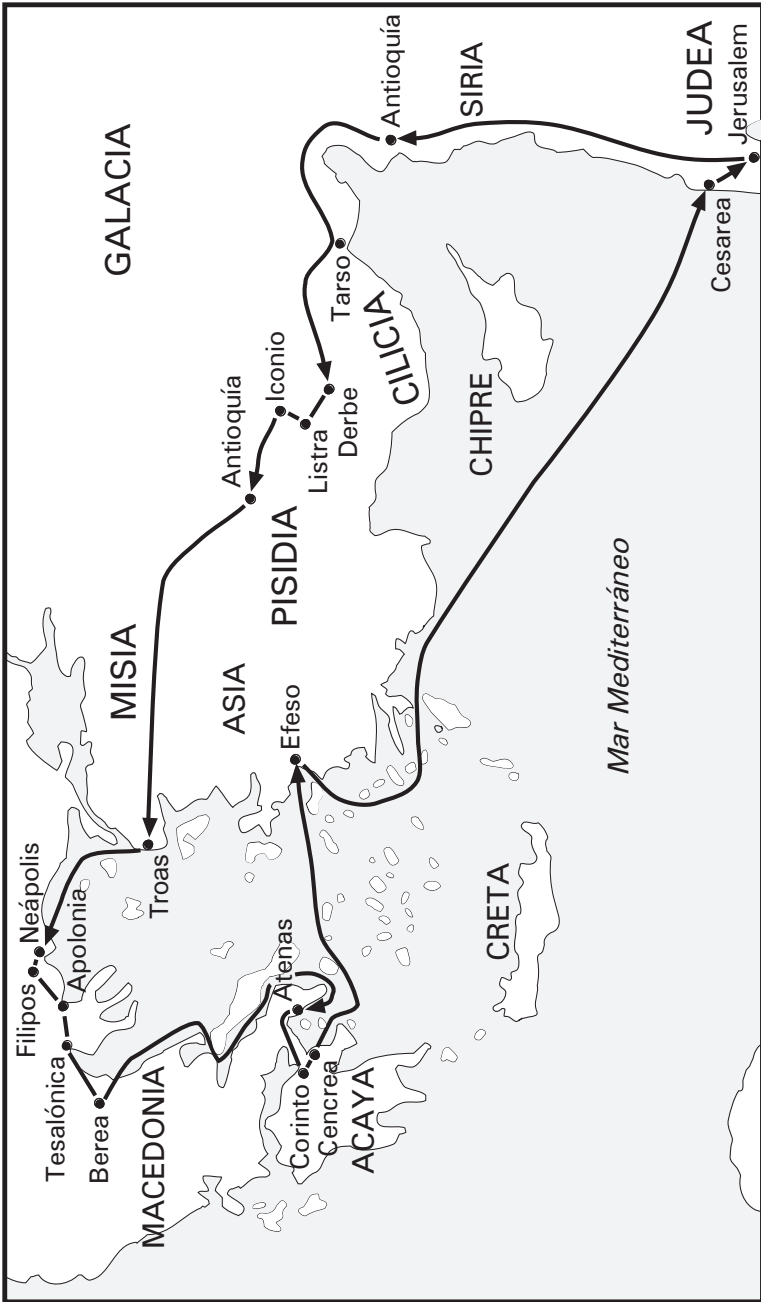
Daizeze de ed'abema

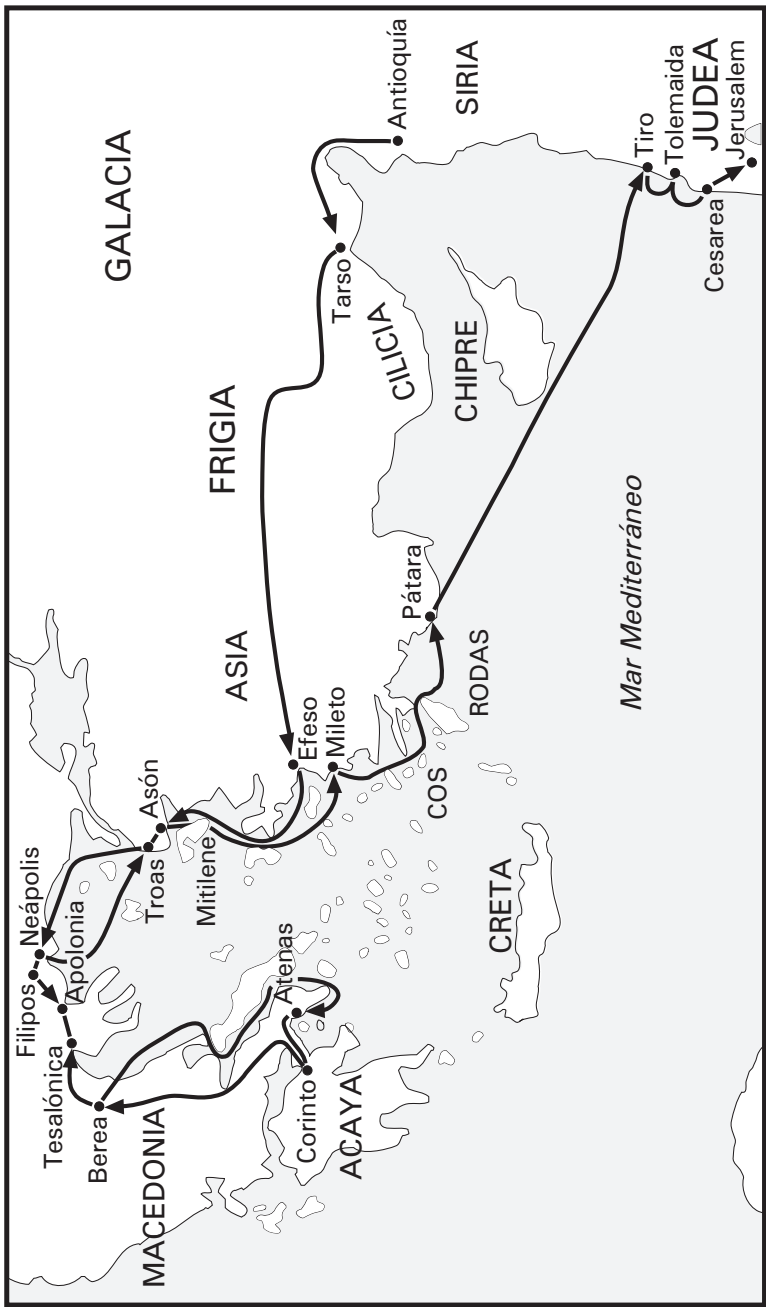
1. Mesa Daizeze pan b'ubada
2. Ībĩrã tae siete b'uta nũmũã
3. Altar kera ba bada
4. Daizeze ded'a wua eub'ari jirab'ad'a
5. Baúl Daizezeba k'ārẽ oita jarad'ata wuag'a b'ua
6. Baúl ũrũ od'apead'a angelerã zad'e

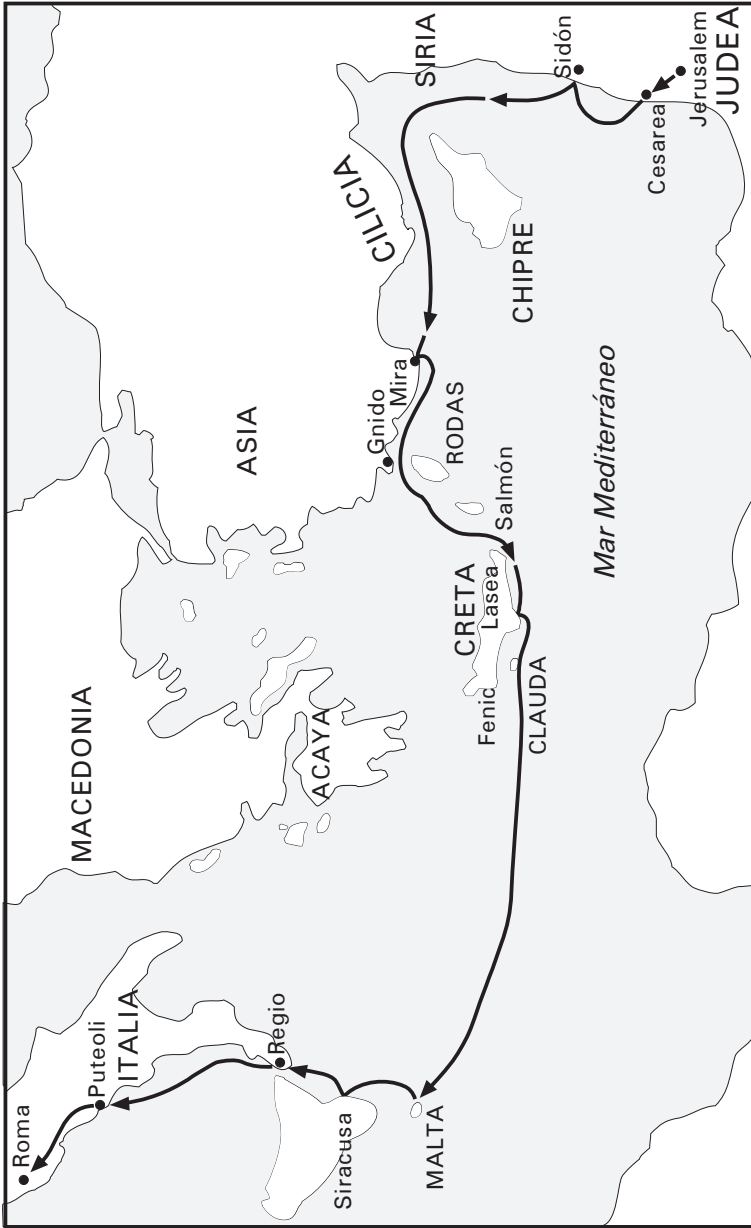
Pablo naara Jesucristo ũrąg'a jara wāna

Wãma ũmenebema

Wãma ùbead'ebema

Romaēna jida eded'apead'a